

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
УНИВЕРЗИТЕТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“
ВО СКОПЈЕ

Б И Л Т Е Н
НА
УНИВЕРЗИТЕТОТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“
ВО СКОПЈЕ

Број 1091

Скопје, 31 декември 2014 година

Издание на Универзитетот „Св Кирил и Методиј“ во Скопје

ПРВИОТ БРОЈ НА БИЛТЕНОТ Е ОБЈАВЕН ВО МАЈ 1957 ГОДИН

Уредник: Томислав БАШЕВСКИ

Лектор: Весна Илиевска-Цветановска

Бр. _____

5.8. 2013

Скопје

Предмет: Материјали за Билтенот за објавување на веб-страницата на УКиМ

Согласно член 132, став 5 од Законот за високото образование („Сл. весник на РМ“ бр. 35/2008, 103/2008, 26/2009, 83/2009, 115/2010, 17/2011, 51/2011 и 123/2012), на веб-страницата на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, од бројот 1059 од 15 август 2013 година, ќе се објавуваат рефератите за избор во наставно-научни, научни и соработнички звања, рецензиите за подобност на темата и оспособеноста на кандидатот за вршење научна работа, прегледите на одобрените докторски дисертации, прифатените магистерски и специјалистички теми, рецензиите на учебници и учебни помагала, како и рефератите за доделување на звањето почесен професор и титулата почесен доктор на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“. По објавување на материјалите на веб-страницата, факултетите и институтите за своите потреби, истите треба да ги отпечатаат во материјална форма за да можат да ги достават на членовите на наставно-научниот, односно научниот совет. Поради тоа, потребно е сите материјали што се предвидени за објавување во Билтенот на Универзитетот, благовремено да ги доставувате во **електронска форма**.

Поради усогласеност и униформност на текстовите потребно е материјалите за објавување да се доставуваат како Microsoft Word 2003 документи во кои исклучиво ќе се користи системскиот фонт **Georgia**. Овој фонт содржи богато множество на кирилични (македонски, српски, руски), латинични (со различни видови на надредени знаци), грчки и други знаци. Варијанта на овој фонт со корегирани знаци во италики формата за македонските букви ‘**g**’, ‘**u**’, ‘**u**’, ‘**i**’ може да се добие во компјутерскиот центар на УКиМ на барање на факултетот. Исто така, таму може да се добие софтверско решение со кое може да се испрограмира тастатурата на персонален сметач кога работи под Windows XP оперативниот систем при притискање на копчето ‘`’ во македонска поддршка да се добие знакот ‘**ѐ**’, а при притискање на копчето ‘~’ во македонска поддршка да се добие знакот ‘**й**’.

Поради запазување на роковите за објавување на материјалите во Билтенот, но и на веб-страницата, ве молиме, рефератите откако ќе бидат лекторирани, да ја доставите оригиналната верзија (лекторирана со потписите), а електронската верзија да ја доставите на e-mail адресата: t.basevski@ukim.edu.mk (so mali bukvi).

Неблаговремено доставените материјали и оние кои нема да бидат напишани согласно упатството нема да бидат објавени во тој број, туку ќе бидат поместени за објавување во наредниот број од Билтенот, односно откако ќе ја добиеме бараната верзија.

Ви благодариме за соработката.

Со почит,

Проректор

Проф. д-р Коле Василевски

Изготвил: Т.Б.

Одобрил: К.М.

Содржина на Билтен број 1091 од 31 декември 2014 година

СТОМАТОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија на докторската дисертација **Влијание на коскените маркери во проценка на коскена минерализација на оралнохируршки дефекти кај пациенти со diabetes mellitus**, поднесена од **ас. д-р Гордана Апостолова**, пријавена на Стоматолошкиот факултет во Скопје.....9-18
2. Рецензија на учебникот **Бруксизам и оклузални прафункции-специјален дел**, од авторот **Билјана Капушевска**, пријавена на Стоматолошкиот факултет во Скопје.....19-26
3. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања од научната област стоматолошка протетика на Катедрата за стоматолошка протетика на Стоматолошкиот факултет во Скопје (**н. сор. д-р Сапо Јовановски, ас. д-р Сапо Еленчевски, н. сор. д-р Сања Панчевска, ас. д-р Емилија Бајрактарова Ваљакова**).....27-65
4. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања од областа на ортодонцијата на Стоматолошкиот факултет во Скопје (**н. сор. д-р Цветанка Бајрактарова Мишевска, н. сор. д-р Билјана Ципунова, н. сор. д-р Наташа Тошеска-Спасова**).....66-120

ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија на докторската дисертација со наслов **Антропологија на сексуалноста – родовост и промена на биолошкиот пол по примери од ромската заедница во Скопје**, од **м-р Инес Црвенковска-Ристеска**, пријавена на Природно-математичкиот факултет во Скопје.....121-126
2. Рецензија на докторската дисертација **Пунктиран внатрешен облик, споредба со внатрешен облик и примена** изработена од **м-р Анета Велкоска**, пријавена на Природно-математичкиот факултет во Скопје.....127-129
3. Реферат за избор на еден наставник во сите наставно-научни звања по група предмети од областа на микологијата и методиката на наставата по биологија на Институтот за биологија на Природно-математичкиот факултет во Скопје (**д-р Катерина Русевска**).....130-135
4. Рецензија на докторската дисертација **Екологија и дистрибуција на безрбетната фауна на планината Беласица, со посебен осврт на тркачите (Coleoptera: Carabidae)**, изработена од **м-р Александра Цветковска-Ѓорѓиевска**, пријавена на Природно-математичкиот факултет во Скопје.....136-146
5. Преглед на прифатени теми за изработка на докторска дисертација на Природно-математичкиот факултет во Скопје (**м-р Мирко Петрушевски**).....147
6. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Природно-математичкиот факултет во Скопје (**Борис Алексовски, Селим Елмази, Марија Попеска, Дијана Алексиќ**).....148
7. Реферат за избор на еден наставник во сите звања по група предмети од областа методика на наставата по математика на Природно-математичкиот факултет во Скопје (**д-р Валентина Гоговска**).....149-170
8. Рецензија на докторската дисертација под наслов **Испитување на терапевтски радиофармацевтици базирани на моноклонални антители и пептиди**, од **м-р Даринка Ѓоргиева Ацкова**, пријавена на Природно-математичкиот факултет во Скопје.....171-176
9. Рецензија на докторската дисертација **k-ти екстремални процеси во управувањето со ризик**, од **м-р Анета Гацовска Барандовска**, пријавена на Природно-математичкиот факултет во Скопје.....177-182

ФАКУЛТЕТ ЗА ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА

1. Реферат за избор на еден асистент во научната област болести на преживни животни на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје (**м-р Игор Цацовски**).....183-197

ФАКУЛТЕТ ЗА ДРАМСКИ УМЕТНОСТИ

1. Реферат за избор на наставник во звањето доцент по наставната дисциплина филмска и тв-монтажа и дигитална постпродукција на Факултетот за драмски уметности во Скопје (**м-р Владимир Павловски**).....198-206
2. Реферат за избор на наставник во звањето доцент по предметот продукција на Факултетот за драмски уметности во Скопје (**м-р Дејан Илиев**).....207-214

ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ“

1. Преглед на прифатени теми за изработка на докторска дисертација на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје (**м-р Милица Денковска, Саре Герѓи, Фатмире Исаки**).....215
2. Рецензија на докторската дисертација **Лексиката на требниците од македонско потекло од XV до XVIII век**, изработена од **м-р Бисера Павлеска-Георгиевска**, пријавена на Филолошкиот факултет во Скопје.....216-225
3. Рецензија на докторската дисертација **Интертекстуалноста во книжевното творештво на Герѓ Фишта, Фаик Коница и Ернест Колиќи**, изработена од **м-р Јехона Рушиди-Рецепи**, пријавена на Филолошкиот факултет во Скопје.....226-233
4. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје (**Ивана Шутиновска, Ана Попова Манасиевска, Милена Настеска**).....234

ЕКОНОМСКИ ИНСТИТУТ

1. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Економскиот институт во Скопје (**Мирјана Митковска, Маја Конеска, Марија Цветановска, Елеонора Косевска, Маја Паневска, Цветан Цветковски, Јован Васковски, Бостра Стаменкова Камењарска, Наташа Таневска, Мирјана Стојановска, Елена Ангеловска, Ана Лукаревска, Елена Маневска Јовановска**).....235-237

ФАКУЛТЕТ ЗА ЕЛЕКТРОТЕХНИКА И ИНФОРМАЦИСКИ НАУКИ

1. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Факултетот за електротехника и информациски науки во Скопје (**Александра Аговска, Евгенија Костовска, Игор Стојановски, Зоран Филипов, Жарко Костадиновски, Игор Секуловски, Роберт Робески**).....238-239
2. Преглед на прифатени теми за изработка на докторска дисертација на Факултетот за електротехника и информациски науки во Скопје (**м-р Валентин Раковиќ**).....240
3. Реферат за избор во наставно-научно звање насловен доцент по предметите од наставно-научната област автоматика и системско инженерство на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје (**д-р Васко Саздовски**).....241-256

ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Економскиот факултет во Скопје (**Спасија Филипова, Димитар Косески, Драган Филипов, Елена Драгановска, Емил Тодоров, Јорданка Капарска, Дона Алампиоска, Христина Трајанова, Маја Котеска, Далибор Димитровски, Виолета Стојанова, Александра Цветковска, Јани Манасов, Наташа Стојановска, Горан Кузмановски, Јусуф Сиба, Марија Челикиќ, Александра Кортова, Сања Тодоровска, Викторија Калапоцева Куртовиќ, Емилија Ристеска, Фани Каранфилова Пановска, Марија Петрова, Милош Петруновиќ, Катерина Љамова, Бобан Стојаноски, Билјана Карамановска, Иво Стојановски**)..257-261
2. Рецензија на докторската дисертација **Влијанието на усогласеноста меѓу бизнисот и информациско - комуникациската технологија врз организациските**

перформанси, изработена од **м-р Никола Левков**, пријавена на Економскиот факултет во Скопје.....262-277

3. Рецензија на докторската дисертација **Економските ефекти на јавните расходи во современите држави и во Република Македонија**, изработена од **м-р Елми Азири**, пријавена на Економскиот факултет во Скопје.....278-285

ФАКУЛТЕТ ЗА ИНФОРМАТИЧКИ НАУКИ И КОМПЈУТЕРСКО ИНЖЕНЕРСТВО

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања од областа на теориски основи на информатиката на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство во Скопје (**д-р Александра Поповска-Митровиќ**).....286-302
2. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања по предметите од наставно-научната област теориски основи на информатиката на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство во Скопје (**д-р Билјана Тојтовска**).....303-326
3. Реферат за избор на еден асистент од областа на информатиката и компјутерското инженерство на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство во Скопје (**м-р Панче Рибарски**).....327-330

ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“

1. Рецензија на докторската дисертација **Политиката на САД спрема Медитеранот на почетокот на 21 век** од **м-р Емил Крстески**, пријавена на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.....331-336
2. Рецензија на докторската дисертација **Казненоправната заштита на културното наследство во Република Македонија** од **м-р Цветанка Цурева-Алексовска**, пријавена на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.....337-340
3. Рецензија на докторската дисертација **Супервизија и контрола на институционални инвеститори** од **м-р Кристина Мишева**, пријавена на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.....341-347
4. Рецензија на ракописот на научната монографија **Системот на заштита на здравје и безбедност при работа и заштита *ratione personae*** од авторот **Лазар Јовевски**, пријавена на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.....348-357
5. Преглед на прифатени теми за изработка на докторска дисертација на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје (**м-р Александар Спасов**).....358
6. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје (**Драгана Спасева, Александар Цветковиќ, Горан Блажески, Бетка Атанасовиќ, Роберт Јордев, Александар Хаџи-Јанков, Александар Алексовски, Стефан Блажевски, Даница Ристова, Марија Насковска, Стојанчо Јовановски, Софија Маневска, Бисера Мојсоска, Јасмина Брезовска, Бранкица Ѓоковска, Емилија Трајкова, Магдалена Даниловска, Владимир Атанасовски, Русе Поповски, Маја Василевска, Емињ Асани, Селајдин Мемети, Мурат Мустафа, Бујар Османи, Даниела Микоска, Кити Николова, Александар Конески, Елена Димова, Анела Николиќ, Јелена Симиќ**).....359-365
7. Рецензија на докторската дисертација **Правна положба на управното судство во Република Македонија** од **м-р Блертон Синани**, пријавена на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.....366-371
8. Реферат за избор на наставник на научната област меѓународно приватно право на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје (**д-р Тони Дескоски**).....372-389
9. Рецензија на докторската дисертација под наслов **Тестаменталното наследување во римското и современото право** од **м-р Есин Кранли Бајрам**, пријавена на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.....390-399

ЗЕМЈОДЕЛСКИ ИНСТИТУТ

1. Реферат за избор на наставник во звањето редовен професор по предметот педологија на Земјоделскиот институт во Скопје (**д-р Душко Мукаетов**).....400-413

МАШИНСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Машинскиот факултет во Скопје (**Суат Јакупи, Дејан Вељковиќ**).....414

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија на докторската дисертација **Состојби и предизвици во современото живеење на старите лица, од аспект на општествената грижа, во Република Македонија** од **м-р Хава Реџеп**, пријавена на Филозофскиот факултет во Скопје.415-418
2. Рецензија на докторската дисертација **Организациската поставеност и раководењето во контекст на обуките за претприемништво во средното образование** од **м-р Лулзим Мехмеди**, пријавена на Филозофскиот факултет во Скопје.....419-425
3. Рецензија на докторската дисертација со наслов **Развој на вонинституционални форми за заштита на деца без родители и родителска грижа – сместување во згрижувачки семејства** изработена од **м-р Катица Кичукова Голубовска**, пријавена на Филозофскиот факултет во Скопје.....426-430
4. Рецензија на докторската дисертација **Евалуација на психосоцијални услуги на лица под ризик**, изработена од **м-р Александра Миновска**, пријавена на Филозофскиот факултет во Скопје.....431-434
2. Реферат за избор на наставник (во сите звања) за следниве научни области (дисциплини): социолошки теории I и социолошки теории II, социологија на етничките групи и социологија на спортот на Институтот за социологија при Филозофскиот факултет во Скопје (**д-р Константин Миноски**).....435-450

АРХИТЕКТОНСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на вонреден професор од областа на архитектонските конструкции на Институтот за високоградба при Архитектонскиот факултет во Скопје (**д-р Огнен Марина**).....451-476

ГРАДЕЖЕН ФАКУЛТЕТ

1. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Градежниот факултет во Скопје (**Тони Јовев, Ристе Волчев, Илија Најдов, Трајко Алексовски, Весна Грујоска, Сапо Аџески, Мартин Радоешки, Влатко Гиговски, Билјана Главинчевска-Вранишкоска**).....477-479

МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на наставник во наставно-научно и научно звање по предметот педијатрија на Медицинскиот факултет во Скопје (**н. сор. д-р Марина Крстеска Константинова**).....480-502
2. Преглед на прифатени теми за изработка на докторска дисертација на Медицинскиот факултет во Скопје (**Биљана Ефтимова, Ирена Андонова**).....503
3. Реферат за избор на 3 научни работници по предметот педијатрија на Медицинскиот факултет во Скопје (**д-р Снежана Палчевска-Коцевска, д-р Соња Бојациева, д-р Анета Демерџиева, д-р Татјана Зорџе**).....504-591

ИНСТИТУТ ЗА ФОЛКЛОР „МАРКО ЦЕПЕНКОВ“

1. Реферат за избор во соработничко звање-асистент истражувач во Институтот за фолклор „Марко Цепенков“ во Скопје (**м-р Емилија Апостолова Чаловска**).....592-598

ИНСТИТУТ ЗА СОЦИОЛОШКИ И ПОЛИТИЧКО-ПРАВНИ ИСТРАЖУВАЊА

1. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања во Скопје (**Ѓорѓи Николовски, Јана Ивановска Јованоска, Блаже Јосифовски, Слободанка Анчевска, Ивана Неделкова, Атанас Ковачевски, Маја Стојановска-Инадевска, Ива Орцева, Ивана Иванова Манасиевска, Оливера Аритоноска, Ана Алексова**).....599-601

ФАРМАЦЕВТСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на редовен професор по предметите токсикологија, општа и клиничка биохемија на Фармацевтскиот факултет во Скопје (**д-р Татјана Кадифкова Пановска**).....602-627

ИНСТИТУТ ЗА НАЦИОНАЛНА ИСТОРИЈА

1. Реферат за избор на научен советник во ЈНУ Институт за национална историја во Скопје (**д-р Македонка Митрова**).....628-633
2. Реферат за избор на научен советник во ЈНУ Институт за национална историја во Скопје (**д-р Катерина Мирчевска**).....634-640
3. Реферат за избор во звањето научен советник на Институтот за национална историја во Скопје (**д-р Лилјана Гушевска**).....641-646
4. Реферат за избор на научен советник/редовен професор на Институтот за национална историја во Скопје (**д-р Наташа Котлар-Трајкова**).....647-654

ШУМАРСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Шумарскиот факултет во Скопје (**Сања Величковска, Слаѓана Георгиевска, Гончо Атанасовски**).....655

ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“

1. Рецензија на докторската дисертација **Основ на граѓанскоправната одговорност за нуклеарна штета од м-р Марија Амповска**, пријавена на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.....656-670
2. Рецензија на докторската дисертација **Владението како институт на граѓанското право и неговата заштита од м-р Јасна Младеновска**, пријавена на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.....671-678

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ВЛИЈАНИЕ НА КОСКЕНИТЕ МАРКЕРИ ВО ПРОЦЕНКА НА МИНЕРАЛИЗАЦИЈАТА НА ОРАЛНОХИРУРШКИ КОСКЕНИ ДЕФЕКТИ КАЈ ПАЦИЕНТИ СО DIABETES MELLITUS”, ПОДНЕСЕНА ОД АС. Д-Р ГОРДАНА АПОСТОЛОВА НА КАТЕДРАТА ЗА ОРАЛНА ХИРУРГИЈА ПРИ СТОМАТОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ.

Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на својата 19 редовна седница одржана на 21.11.2014 година, по предлог на Научниот одбор, едногласно донесе Одлука за формирање на Рецензентска комисија за оцена на докторската дисертација од ас. д-р Гордана Апостолова под наслов „Влијание на коскените маркери во проценка на минерализацијата на оралнохируршки коскени дефекти кај пациенти со diabetes mellitus”, во состав:

1. проф. д-р Марија Пеева-Петреска
2. проф. д-р Оливер Димитровски
3. проф. д-р Александар Грчев
4. насл. проф д-р Снежана Марковиќ-Темелкова
5. проф. д-р Борис Величковски.

Рецензентската комисија, по разгледувањето на доставениот материјал за оцена на завршениот докторски труд, до Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет во Скопје го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторскиот труд под наслов „Влијание на коскените маркери во проценка на минерализацијата на оралнохируршки коскени дефекти кај пациенти со diabetes mellitus”, од ас. д-р Гордана Апостолова, ги содржи сите елементи на една научноистражувачка студија. Структурата на готовата докторска тема ја сочинуваат: вовед, литературен преглед, цел на трудот, материјал и метод на работа, резултати, дискусија, заклучоци и литература. Докторскиот труд е презентираан на 157 страници и содржи 41 табела, 24 графикони и 26 слики.

Во **воведниот** дел кој е презентираан на 7 страници, кандидатката ги посочува основните карактеристики на коскено то ткиво во однос на неговиот состав, метаболизам и способност за ремоделирање. Коскено то ремоделирање е активен метаболичен доживотен процес, во кој остеокластите ја ресорбираат старата коска, а остеобластите ја заменуваат со нова. Појавата на дисбаланс помеѓу овие две активности од кои било причини резултира со коскено метаболичко нарушување. Еден од факторите кој може да предизвика вакво нарушување е дијабетесот. Кај организми со лошо регулиран дијабетес можни се алтерации во минералниот и коскен метаболизам како резултат на што се јавува губење на коскената маса.

Стапката на коскено ремоделирање (коскениот метаболизам-turnover), како баланс помеѓу коскената ресорпција и коскената формација, може да се проследи преку биолошки маркери во серум и урина (остеокалцин, β crossLaps), како и преку серумските вредности на вкупен и јонизиран калциум. Метаболичките аспекти на дијабетесот како системско нарушување директно влијаат врз процесот на осификација на алвеоларниот дефект. Студиите во кои се истражува коскено зараснување на оралнохируршките дефекти можат да бидат радиографски и хистолошки.

Во следното поглавје, **Литературен преглед**, презентирани на 23 страници, кандидатката се задржува на коскените промени кои настануваат кај различни типови на дијабетес, различното времетраење на дијабетесот како и степенот на дијабетична контрола. Дијабетес тип 1 се поврзува со повеќе нарушувања на скелетното здравје, вклучувајќи намалување на густината на коските, зголемен ризик за остеопороза, крвкост на коските за фрактури како и намалено коскено зараснување и регенерација. Повеќе докази укажуваат на фактот дека коскените нарушувања кај дијабетес тип 1 може да произлегуваат од намалувањето на бројот на остеобластите со што е намален бројот на клетките одговорни за продукција на матрикс, што крајно резултира во намалено производство на коскен матрикс и намалена осеална репарација кај организмите со дијабетес. Постојаната хипергликемија ја инхибира остеобластната диференцијација со продложување на коскената апозиција и минерализација и кај пациентите со дијабетес тип 2. Инсулинската резистентност присутна кај овој вид на дијабетес може да ја намали количината на остеобластите и синтезата на коскениот матрикс. Коскената слабост кај пациентите со дијабетес тип 2 се поврзува со нарушување во биомеханичките карактеристики на коската кои не можат да се детектираат преку коскената густина затоа што тие се резултат на промени кои настануваат во коскениот метаболизам и колагениот коскен матрикс, независно од содржината на калциум во коските.

Понатаму, кандидатката се задржува на анализа на биохемиските маркери за коскен метаболизам преку кои се добиваат клинички употребливи сознанија за постојните нормални и патолошки процеси кои влијаат врз клеточната активност на коските. Презентирани се бројни податоци во однос на серумските коскени маркери и нивната дискрепанца кај дијабетичари и здрави пациенти, меѓу кои најизразени се промените кај формативниот маркер остеокалцин и ресорптивниот маркер СТХ. Се прикажуваат значително пониски концентрации на серумскиот остеокалцин кај пациенти со дијабетес споредено со тие кои немаат дијабетес. Нивоата на серумски остеокалцин негативно корелираат со нивоата на гликоза во крвта, а позитивно со инсулинската секреција и инсулинската чувствителност.

Во коскената физиологија, карбокси-терминален телопептид (СТХ) може да се користи како биомаркер во серумот за мерење на стапката на коскениот метаболизам. Тестот кој се користи за откривање на СТХ-маркерот се нарекува серумски CrossLaps и почесто се користи за одредување на степенот на коскената ресорпција од кој било друг тест кој во моментот е достапен. Оваа специфична протеинска секвенца се однесува на коските, бидејќи тоа е дел што се расцепува од остеокластите во текот на коскената ресорпција, и затоа серумските нивоа се пропорционални на остеокластните активности во времето кога е земен примерокот од крв.

Дијабетесот е поврзан со различни нарушувања на метаболизмот на калциум, како намалена ресорпција во интестинумот или зголемена уринарна екскреција. Хроничната хипергликемија е проследена со зголемено губење на калциум преку урината, што крајно резултира со негативен калциум баланс. Кај дијабетесот се намалува апсорпцијата на калциум, а три пати се зголемува уринарната екскреција. За да се одржува нормално ниво на калциум во плазмата во овие услови, организмот го презема калциумот од коските со што се пополнува недостатокот во плазмата. Промените се многу побрзи во организми со дијабетес споредено со оние што немаат дијабетес.

Во продолжение на литературниот преглед, кандидатката се задржува на коскената градба на виличните коски, притоа споменувајќи повеќе класификации на коскената градба на вилиците. Сите класификации прикажуваат различна градба на виличните коски во различни нивни делови што се прикажува како различна густина врз основа на што се одредува квалитетот на коскено ткиво. Прикажаната градба на виличните коски укажува на фактот дека максиларните делови се поприфатливи за регенеративна терапија заради богатото крвно снабдување за разлика од мандибуларните безаби гребени кои имаат многу послабо крвно снабдување.

Фазите на коскено зараснување авторката ги споредува со оние од раните фази на коскениот развој. За поедноставно разбирање на сложениот процес, опишани се три фази на коскено зараснување: инфламаторна фаза, фаза на репарација и фаза на ремоделирање.

Јатрогените коскени дефекти кои настануваат во вилиците по изведувањето на оралнохируршката интервенција зараснуваат спонтано преку наведените фази на зараснување или со употреба на некој вид коскен графт. Проценката дали еден дефект може да зарасне спонтано ја прави хирургот кој ја планира и изведува оперативната интервенција користејќи достапни помошни методи за правилна проценка. Различни системски фактори можат да го инхибираат коскено зараснување, како што се пушењето, малнутриција, присуство на дијабетес или остеопороза. Кај пациентите со дијабетес се забележува намалена остеобластна функција (намалено количество на матрикс), како и промени во количината и квалитетот на колагените влакна кои го градат коскениот матрикс. Хистолошките анализи извршени на дијабетични организми прикажуваат тенки и кратки колагени влакна, напроти доволно долгите и дебели влакна кај здрави индивидуи. Оваа инхибиција во формирањето на колагениот коскен матрикс е проследена со намалено таложење на минерални соли што резултира со продолжено коскено зараснување.

Постоперативната контрола на дефектите во хуманите студии се прави претежно преку радиографски анализи, со денситометрија или компјутерска томографија, додека хистоморфометриските анализи го заземаат главното место во анималните студии. Хистолошките студии овозможуваат увид во структурата на колагените влакна во алвеолите кај дијабетични животни што покажува дека влакната се тенки и кратки. Преку овој податок доаѓаме до сознание дека постои инхибиција во формирањето на колагената рамка кај дијабетични организми.

Дигиталната радиографија е достапна, економски одржлива и е добар алтернативен метод за оценка на коскената микроархитектура. Во најголем број од наведените трудови, коскената регенерација и редукција на резидуални кавитети

во виличните коски (како и коскената густина) се следат преку компјутерска анализа на предоперативни и постоперативни панорамски рендгенграфи. Испитувањата се клинички и радиографски по 3, 6 и 12 месеци за евалуација на редуцираната големина на кавитетот и промените во коскената густина споредено со имедијатната постоперативна панорамска рендгенографија.

Во поглавјето **Цел на дисертацијата**, на две страници се сумирани основните движечки мотиви за истражувањето во овој труд кое кандидатката го темели врз основната претпоставка дека дијабетесот, како хронично системско заболување, предизвикува алтерации во коскениот и минерален метаболизам, при што серумските коскени маркери се директен индикатор за состојбата на коскениот метаболизам, а серумските нивоа на јонски и вкупен калциум се директни индикатори за состојбата на минералниот метаболизам.

Поаѓајќи од наведената генерална хипотеза произлегуваат и целите на дисертацијата: да се одреди вредноста на серумските маркери за коскен метаболизам (формација и ресорпција) и нивното евентуално влијание врз процесот на минерализација на оралнохируршки дефект кај пациенти со дијабетес во корелација со должината на траење и степенот на регулираност на дијабетесот како и со вредностите на серумскиот калциум; да се одреди вредноста на гликозилираниот хемоглобин (HbA1C) кај пациенти со дијабетес и неговото влијание врз процентот на минерализација на оралнохируршкиот дефект, како и одредување на влијанието на големината на оралнохируршкиот дефект и неговата локализација (во горната или долната вилица) врз процесот на коскена минерализација на дефектот кај пациенти со дијабетес.

Врз основа на изнесеното, теориската цел на трудот е давање придонес кон теоријата за влијанието на коскените маркери како индикатор за динамиката на процесот на минерализација на оралнохируршки дефекти кај пациенти со дијабетес. Притоа, особено се истакнува апликативната цел насочена кон стекнување на практично употребливи сознанија во однос на квалитетот на коскената консолидација како основен предуслов за детерминирање на оптималната временска рамка за последователна тераписко-рехабилитациона постапка.

Во поглавјето **Материјал и метод**, презентирано на 12 страници, кандидатката детално ја опишува методологијата на работа, како и критериумите за селекција на пациентите опфатени со студијата.

Во истражувањето биле опфатени вкупно 100 испитаници, поделени во две групи, група испитаници со дијабетес која вклучува 60 испитаници и контролна група од 40 испитаници кои немаат дијабетес. Групите понатаму биле поделени на две подгрупи во зависност од локализацијата на интервенцијата, во горна или долна вилица, а подгрупите понатаму биле поделени на две нови подгрупи во зависност од регијата во која се изведувала интервенцијата (моларна или фронтална). За сите пациенти бил пополнет анкетен формулар на кој пациентите со потпис ја потврдиле согласноста за учество во студијата.

Понатаму во методологијата детално е илустрирана постапката на земање крв од кубиталната вена за потребите на биохемиските анализи по што следува детален опис на биохемиските апарати и тестови кои се изведени за потребите на истражувањето. Методологијата продолжува со опис на оперативниот протокол за секој пациент и анализата на постоперативните рендгенграфи. На контролата по

24 часа била направена рендгенолошка верификација на настанатиот оралнохируршки дефект во вид на панорамска рендгенграфија. Рендгенграфиите биле повторени по 6 и 12 месеци од интервенцијата, за што пациентите биле телефонски контактирани и повикани на контрола. Постапката на ортопантомографското снимање за секој пациент била изведена со апаратот ORTHOPHOS 3 на производителот SIMENS, Germany. Последователните ортопантомографии биле дигитализирани преку фотоскенер за професионална употреба Epson perfection V 600 photo Scanner со максимална резолуција од 12800x12800dpi и оптичка резолуција од 6400dpi. Анализата на сите последователни рендгенграфии била изработена преку апликацијата Adobe photoshop 7.0 за Windows 7 со употреба на Histogram на сива тонска скала со кој интензитетот на просветлување на мерената област се конвертира и изразува во пиксели. Конвертирањето на областа од интерес во сива тонска скала овозможува точна проценка на зголемена или намалена коскена густина што е еквивалентно на степенот на минерализација на коскениот дефект. Мерењето на оралнохируршките дефекти било изведувано во референтни точки позиционирани на соодветни места во коскениот дефект: во пресекот на хоризонталната и вертикална средина на самиот дефект и на сите четири крајни рабови на дефектот (кранијално, каудално, мезијално, дистално).

Вредностите за коскената густина во дефектот се изразени во проценти и означуваат индекс на релативно коскено зараснување во однос на околната коска. Сите добиени резултати од истражувањето биле забележени во прашалникот за секој пациент поединечно и биле соодветно подготвени за статистичка обработка.

Во поглавјето **Резултати**, на 40 страници се прикажани добиените резултати од истражувањето, обработени во статистичките програми STATISTICA 7.1 и SPSS 17.0. Резултатите се сликовито прикажани на 37 табели и 25 графикони со коментари на авторката за секој поединечен параметар или анализа.

Поглавјето **Дискусија** опфаќа 41 страница и во него сите добиени резултати од истражувањето се споредувани со податоци од литературата.

Кај пациентите со дијабетес настануваат промени во концентрациите на серумските маркери за коскен метаболизам со што се добива податок за состојбата во која се наоѓа коскениот ткиво кај пациентите со ова метаболичко нарушување. Постојаната хипергликемија ја инхибира остеобластната диференцијација со продложување на коскената апозиција и минерализација кај пациентите со дијабетес тип 2. Инсулинската резистентност присутна кај овој вид на дијабетес може да ја намали количината на остеобластите и синтезата на коскениот матрикс. Нивоата на серумски остеокалцин негативно корелираат со нивоата на гликоза во крвта, а позитивно со инсулинската секреција и инсулинската чувствителност. Коскените нарушувања и кај дијабетес тип 1 можат да произлегуваат од намалувањето на бројот на остеобластите со што е намален бројот на клетките одговорни за продукција на матрикс.

Сигнификантно намалените вредности на остеокалциот укажуваат на намалено формирање на коскено ткиво кај испитаниците со дијагностициран дијабетес. Намалените вредности на коскената ресорпција, прикажани преку статистички сигнификантно намалените вредности на маркерот за коскена ресорпција, укажуваат на поставеност на коскениот метаболизам на пониско ниво.

Понатаму во дискусијата коскените маркери се анализирани во однос на дополнителни параметри кои имаат свое влијание врз добиените вредности: пол, возраст, индекс на телесна маса (Body mass index-BMI), степен на регулираност на дијабетесот (HbA1C) и времетраење на дијабетесот.

Минералниот метаболизам на калциум и фосфор го регулираат паратироидниот хормон-PTH, витаминот Д и калцитонинот, кои делуваат врз трите целни органи: коските, бубрезите и гастроинтестиналниот тракт. Апсорпцијата на калциум започнува во интестиналната мукоза од каде влегува во екстрацелуларниот флуид и се инкорпорира во коскениот ткиво преку процесот на минерализација на органскиот коскен матрикс. Дијабетесот предизвикува нарушување на метаболизмот на калциум преку намалување на ресорпцијата во интестинумот или зголемување на уринарната екскреција. Хроничната хипергликемија е проследена со зголемено губење на калциум преку урината, што крајно резултира со негативен калциум баланс.

Во групата со дијабетес, повисоките вредности на слободен јонски калциум (иако не се со статистичка сигнификантност) укажуваат или на зголемено коскено разградување или на намалено формирање. Намалените вредности на СТХ не одат во прилог на зголемена разградба. Наспроти тоа, остеокалцинот содржи γ -carboxyglutamat, аминокиселина со висок афинитет кон калциумот што е неопходна за правилна минерализација на коскениот матрикс. Кога имаме намалена концентрација на ОС кај пациентите со дијабетес, калциумот не се врзува во коските и останува негова висока концентрација во плазмата. Наодот на зголемени нивоа на Ca^{++} го поврзуваат со оштетување на калциум хомеостазата предизвикана од хроничните компликации на хипергликемијата (атеросклероза, микроангиопатија).

Ниските вредности на вкупен калциум во испитуваната група кандидатката ги поврзува со намалената интестинална апсорпција или зголемена уринарна екскреција која во услови на лошо регулиран дијабетес се зголемува и до три пати. Вредностите на вкупниот калциум се намалуваат заради намалување на протеините во плазмата во случаи со дијабетична нефропатија проследена со појава на протеинурија. Единствено така може да се објасни намалувањето на вкупниот серумски калциум во услови кога слободниот јонски калциум не се менува. Во услови на протеинурија се јавува намалување на протеин-врзаната форма на калциум што крајно влијае врз количината на вкупен калциум.

Вредностите на калциум понатаму се корелирани со параметрите: пол, возраст, BMI, HbA1C, типот на дијабетес и неговото времетраење.

Сите наведени биохемиски анализи за состојбата на коскениот и минерален метаболизам во двете групи на испитаници биле изработени со цел да се докаже нивното евентуално влијание врз процесот на зараснување на коскени дефекти во виличните коски кои најчесто имаат јатрогена природа. Јатрогеното предизвикување на коскен дефект ја стимулира остеокластната активност. Остеокластите имаат задача да ги ремоделираат алвеоларните сидови и за потребите на тој процес од коскениот матрикс се ослободуваат притаените фактори на раст и цитокини. Заради овој податок, на косекните дефекти им треба многу повеќе време за комплетно зараснување отколку на мекоткивните дефекти.

Најголем дел од минерализираното ткиво се формира во алвеолите во текот на првите 6 месеци, додека во интервалот помеѓу 6. и 12. месец,

количеството на новоформирано минерализирано ткиво значително се намалува. Спонтаното зараснување на јатрогените дефекти настанати во виличните коски на испитаниците било анализирано во однос на присуството или отсуство на дијабетес, висината на маркерите за коскен метаболизам, степенот на регулираност на дијабетесот, видот на оралнохируршка интервенција, големината на настанатиот дефект како и неговата локализација.

Во истражувањето, зараснувањето се прикажува како % на зараснување на коскениот дефект во однос на околната коска мерено на иста рендгенографија. Кандидатката ја проследува динамиката на коскениот зараснување на последователни рендгенографии кај двете групи испитаници преку мерење и компарирање на коскената густина претворена во пиксели и анализирана преку хистограм на сива тонска скала од 256 тоналитети.

Според индексот на динамика со верижна база добиен е податок дека контролата по 6 месеци од интервенцијата во испитуваната група прикажува зголемување на густината на коскениот дефект во однос на околната здрава коска од 183,2% споредено со имедијатната снимка. Процентот на контролата по 12 месеци изнесува 141,9% споредено со рендгенграфијата анализирана на контролата по 6 месеци.

Групата со дијабетес има подобра коскена густина на имедијатната рендгенографија, но со тоа не се менува ефектот на намалена минерална апозиција, што крајно резултира со понизок процент на коскена густина од контролната група и тоа со статистичка значајност за одредениот временски период.

Иако се наидува на намалена колагена рамка кај испитаниците со дијабетес, таа непречено минерализира во одредениот контролен период што укажува на фактот дека при добра гликемиска контрола нема промени во степенот на зараснување на коскени дефекти. Како можна причина се наведува присуството на инфламаторни елементи на местото на дефектот со што се зголемува и бројот на простагландини како ран ткивен одговор, кои од своја страна влијаат за поголема апозиција на калциум. Простагландините имаат почетен инхибиторен ефект врз остеокластите, но долготрајно предоминантно влијаат на забрзано формирање и пролиферација на ресорптивните клетки.

Во резултатите се прикажува статистички сигнификантна слаба позитивна корелација помеѓу вредностите на остеокалцин наспроти вредностите на СТХ во групата на испитаници со дијабетес. Намалените вредности на ОС и СТХ покажуваат статистички сигнификантна слаба позитивна корелација со процентот на коскена густина на дефектот анализирано во период од 12 месеци.

Процентот на зголемување на густината на коскениот дефект во однос на околната здрава коска при различен степен на гликорегулација покажува сигнификантна разлика во анализите по 12 месеци. Според тоа, најголемо влијание на гликорегулацијата се забележува во фазата на минерализација и ремоделирање на дефектот. Вредностите на HbA1C имаат влијание врз ткивната репарација кај пациентите со дијабетес. Високите вредности на гликемијата се главна причина за инхибиција на остеобластната функција што резултира со намалено количество на отеиден матрикс.

Во однос на анатомската локализација на дефектот биле регистрирани подеднаков број на испитаници во двете групи. Поделбата била направена од

причина што различна локализација покажува различни можности за коскено зараснување.

Секој тип на коска поседува различни карактеристики кои зависат од различната коскена градба со различен степен на застапеност на компактна или спонгиозна коска. Репарација на коскен дефект, според авторката, значи формирање на сврзно ткиво од инфламаторни клетки и фибробласти, кои делумно ќе бидат заменети со остеобласти, клетки одговорни за депонирање на остеоиден матрикс што потоа ќе минерализира. Целиот репаративен процес започнува од појавата на хематом во коскениот дефект заради што се нагласува васкуларизацијата на максилата како позитивен фактор во услови кога е познат податокот дека виличните коски имаат многукратно поголем метаболизам од сите други коски. Резултатите во контролната група во максиларниот фронт се сигнификантно повисоки при анализата по 12 месеци во однос на мандибуларниот фронт.

Моларните дефекти во двете вилицы покажуваат помала коскена густина. Моларната регија во максила е Д4 квалитет со растресита спонгиоза, така што тука не може да се забележи поголема калциум апозиција. Освен тоа, неизбежното присуство на максиларниот синус, како и суперпонирањето на лицевите коскени структури на дводимензионалните рендгенографии укажуваат на потреба од дополнителни анализи за прецизно утврдување на коскената густина.

Димензиите на оралнохируршкиот дефект во истражувањето во двете групи испитаници биле ограничени на најголем дијаметар од 30 мм. Големината на дијаметарот била позиционирана по опсежна анализа на литературни податоци при што дефектите со дијаметар до 30 мм се максимална вредност за анализа на спонтано коскено зараснување. Одредениот дијаметар на дефект во истражувачкиот примерок не покажал значајна разлика во однос на процентот на коскена густина во двете групи испитаници.

Во истражувањето била направена поделба на испитаниците во двете групи според видот на оралнохируршката интервенција. Највисоки вредности на коскена густина на дефектот во групата испитаници со дијабетес биле регистрирани кај интервенцијата апикотомија и тоа во сите три контролни анализи.

Вредностите на пораст на коскената густина биле анализирани и во однос на неколку независни варијабли: пол, возраст, индекс на телесна маса, вид на дијабетес и должина на траење на дијабетесот.

Мултиплата регресиона анализа која била изработена на истражувачкиот примерок не покажала статистичка значајност на коскено зараснување во однос на поединечните варијабли-пол, возраст и индекс на телесна маса (BMI), како во групата испитаници со дијабетес така и во контролната група.

Дополнителната независна варијабла вид на дијабетес во мултиплата регресиона анализа не покажува статистичка значајност во однос на процентот на коскено зараснување во групата испитаници со дијабетес.

Анализата на параметарот должина на траење на дијабетесот покажала дека долготрајно асимптоматско постоење на хипергликемија може да доведе до некоја од хроничните васкуларни компликации кои имаат свое влијание врз коскениот метаболизам, а со тоа индиректно и врз динамиката на зголемување на коскената густина на оралнохируршки дефект во групата испитаници со дијабетес.

Во поглавјето **Заклучоци**, презентирано на 3 страници, авторката извлекува заклучоци по дефинираните цели кои ги конципира по идентичен редослед.

Влијанието на вредностите на остеокалциот врз динамиката на минерализација проследен преку пораст на коскената густина на оралнохируршки дефекти кај пациенти со дијабетес покажал статистичка значајност. Вредностите на СТХ не влијаат врз процесот на постепен пораст на коскената густина во хируршкиот дефект. Вредноста на гликозилираниот хемоглобин (HbA1C) кај пациенти со дијабетес покажала значајно влијание врз динамиката на процесот на минерализација на оралнохируршкиот дефект на анализата по 12 месеци. Вредностите на серумскиот слободен калциум како еден од показателите на минералниот метаболизам не покажале промени кај пациентите со дијабетес. Параметар кој покажал статистичка значајност е вкупниот калциум чии вредности биле намалени кај пациентите со дијабетес. Анализата на резултатите покажала статистички сигнификантна негативна корелација помеѓу остеокалциот и степенот на регулираност на дијабетесот и помеѓу СТХ и времетраењето на дијабетесот. Различните видови на дијабетес не покажале влијание врз висината на коскените маркери. Локализацијата на дефектот во горната или долната вилица, а во секоја вилица поединечно и во фронталната или моларната регија покажала значајно влијание врз процесот на минерализација на коскениот дефект кај пациентите со дијабетес заради различната градба на виличните коски.

Различните видови на оралнохируршки интервенции покажале различни резултати врз процесот на минерализација на оралнохируршкиот дефект во двете групи испитаници.

Правилната проценка на потребниот временски период за спонтанa минерализација и ремоделирање на коскени дефекти кај пациенти со дијабетес придонесува за детерминирање на оптимален временски период за преземање на протетски тераписко-рехабилитациони постапки како и имплантациски постапки.

Во поглавјето **Литература** се опфатени вкупно 201 референца од домашни и странски автори при што доминираат странските автори претежно со нов датум на објавување.

ЗАКЛУЧОК

Доставениот докторски труд од ас. д-р Гордана Апостолова претставува современ, автентичен и актуелен научен труд кој во целост одговара на поставените суштински и формални критериуми предвидени за научен труд. Рецензентската комисија смета дека авторката темелно одговорила на поставените цели користејќи современи лабораториски процедури и компјутерски програми при анализа на испитуваните параметри, со што покажува дека во целост ги совладала научноистражувачките методи.

Согласно со оваа констатација, Рецензентската комисија има чест да му предложи на Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет во Скопје да ја прифати предложената рецензија и да овозможи понатамошен тек на постапката.

Рецензентска комисија

Проф. д-р Марија Пеева-Петреска, с.р.

Проф. д-р Оливер Димитровски, с.р.

Проф. д-р Александар Грчев, с.р.

Насл. проф. д-р Снежана Марковиќ-Темелкова, с.р.

Проф. д-р Борис Величковски, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА
НА УЧЕБНИКОТ „БРУКСИЗАМ И ОКЛУЗАЛНИ ПРАФУНКЦИИ
- специјален дел” од авторот БИЛЈАНА КАПУШЕВСКА

(заеднички дел од рецензијата)

Назив на учебникот	БРУКСИЗАМ И ОКЛУЗАЛНИ ПРАФУНКЦИИ - специјален дел -
Назив на предметната програма	Содржините се наменети како основна литература за изборниот предмет бруксизам и окузални парафункции, на Факултетот по дентална медицина кои ја слушаат наставата за втор циклус студии во I семестар по стоматологија при Стоматолошкиот факултет во Скопје.
Назив на студиската програма	За студиската програма по дентална медицина, втор циклус студии по стоматологија при Стоматолошкиот факултет во Скопје.
Фонд на часови настава и ЕКТС	Фондот на часови по предметот бруксизам и оклузални парафункции изнесува 20 (15+5), 2 ЕКТС, на Катедрата за стоматолошка протетика.
Име и презиме на авторот	Билјана Капушевска
Усогласеност со наставата	Содржината на учебникот кореспондира со наставната програма за студентите од студиските програми за студентите од дентална медицина, втор циклус студии при Стоматолошкиот факултет.
Време и акт на изборот на рецензентите	На 19 редовна седница на Наставно-научниот совет одржана на 21.11.2014, со Одлука бр.09-1921/2, се одредени рецензенти за учебникот „Бруксизам и оклузални парафункции – специјален дел: ” проф. д-р Владимир Поповски, проф. д-р Јадранка Бундевска и проф. д-р Никола Гиговски.
Дали се работи за прво издание или не	Прво
Општи податоци за учебникот	Учебникот „Бруксизам и оклузални парафункции – специјален дел” се состои од 8 поглавја, додаток и библиографија со методски единици наменети за студентите од дентална медицина, втор циклус студии при Стоматолошкиот факултет. Целата материја е обработена и изложена на вкупно 156 страници А4-формат. Содржината на учебникот е напишана на осмислен начин, надополнета со прецизни, јасни, графички и шематски прикази и многу илустрации.

Рецензенти,

Проф. д-р Владимир Поповски с. р.

Проф. д-р Јадранка Бундевска с. р.

Проф. д-р Никола Гиговски с. р.

РЕЦЕНЗИЈА
НА УЧЕБНИКОТ „БРУКСИЗАМ И ОКЛУЗАЛНИ ПРАФУНКЦИИ
- специјален дел” од авторот БИЛЈАНА КАПУШЕВСКА

(посебен дел од рецензијата од проф.д-р Владимир Поповски)

Краток опис на содржината	Содржината на учебникот е напишана на македонски јазик. Целокупното градиво е распределено по логичен редослед кој го прави едноставен и достапен до студентите. Секоја наставна единица е прегледно изложена, а и јасно и прецизно поставена. Секое поглавје од учебникот е збогатено со илустрации, шеми и цртежи, со што наставната материја станува лесна и разбирлива за секој студент. Овој најнов и современ приод во обработката на тематските содржини го олеснува совладувањето на материјата предвидена со наставната програма. Содржината на учебникот е следна: Поглавје 1. Оклузални средства за терапија на бруксизмот Поглавје 2. Еластични вметнувачи (шини), ноќни и орални штитници Поглавје 3. Стабилизациски вметнувачи (шини) Поглавје 4. Репозициски вметнувачи (шини) Поглавје 5. Употреба на ортодонски апарати за терапија на бруксизмот и ТМД Поглавје 6. Изработка на ортодонски апарати за терапија на бруксизмот и ТМД Поглавје 7. Фармакотерапија кај пациенти со бруксизам и оклузални парафункции Поглавје 8. Алтернативни тераписки модалитети за бруксизмот и оклузалните парафункции Додаток. Eclipse - оклузални вметнувачи (шини) Библиографија.
Оцена на учебникот за усогласеност со предметната програма	Содржината на учебникот е во корелација со предметната програма за студентите од дентална медицина, втор циклус студии при Стоматолошкиот факултет во Скопје.
Оцена на учебникот	Предвидените методските единици на соодветниот предмет, а проследени во дадените поглавја на учебникот се напишани на осмислен начин, надополнети со прецизни, јасни, шематски прикази и илустрации што ја дообјаснува обработената материја. Сублимираното, стручно и разбирливо презентирање на методските

	единици, кои се богато илустрирани, го прави материјалот лесно достапен за студентот. Во учебникот, на лесен и разбирлив начин кој соодветствува со практиката, се прикажани начинот и изработката на еластичните, стабилизациските, репозициските и eclipse - оклузалните вметнувачи (шини), употребата и изработката на ортодонтските апарати за терапија на бруксизмот и ТМД, како и соодветната фармакотерапија и алтернативните терапевски модалитети. Од аспект на горенаведеното, општата педагошка оцена за овој учебник е дека на полно соодветствува за едукација на студентите од сите посочени студиски програми за постдипломска настава.
Категоризација	Учебник.
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување на трудот	Разгледувајќи го ракописот во целина, ценам дека тој по содржина и форма одговара на барањето за учебник за користење на Стоматолошкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Јасниот и прецизен стил на пишување, збогатен со бројните илустрации и фотографии, го прават овој учебник соодветен и лесен за совладување. Особена чест и задоволство е да се биде рецензент на ваков учебник, кој ќе им овозможи на студентите и на сите оние на кои им претставува поле на интерес бруксизмот и оклузалните парафункции, да одберат полесен начин на изработка на соодветните оклузални средства за терапија со примена на фармакотерапијата и алтернативните терапевски модалитети. Од сето горенаведено, мојот заклучок е дека овој учебник заслужува да биде позитивно рецензиран и затоа предлагам да биде објавен и отпечатен како учебник по предметот бруксизам и оклузални парафункции на Стоматолошкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, од авторот проф. д-р Билјана Капушевска.
Предлози за потребни корекции	Нема.

Рецензент

Проф. д-р Владимир Поповски, с. р

РЕЦЕНЗИЈА
НА УЧЕБНИКОТ „БРУКСИЗАМ И ОКЛУЗАЛНИ ПРАФУНКЦИИ
- специјален дел” од авторот БИЛЈАНА КАПУШЕВСКА

(посебен дел од рецензијата од проф.д-р Јадранка Бундевска)

Краток опис на содржината	Учебникот „Бруксизам и оклузални парафункции - специјален дел“ е напишан на македонски јазик, но во согласност со речникот за протетички термини. Методските единици се прегледно и јасно изложени на јазик наменет за студентите од втор циклус студии. Секоја методска единица, покрај текстуалната содржина, е збогатена со илустрации и соодветни шеми, Содржината на учебникот е следна: Поглавје 1. Оклузални средства за терапија на бруксизмот Поглавје 2. Еластични вметнувачи (шини), ноќни и орални штитници Поглавје 3. Стабилизациски вметнувачи (шини) Поглавје 4. Репозициски вметнувачи (шини) Поглавје 5. Употреба на ортодонски апарати за терапија на бруксизмот и ТМД Поглавје 6. Изработка на ортодонски апарати за терапија на бруксизмот и ТМД Поглавје 7. Фармакотерапија кај пациенти со бруксизам и оклузални парафункции Поглавје 8. Алтернативни тераписки модалитети за бруксизмот и оклузалните парафункции Додаток. Eclipse - оклузални вметнувачи (шини) Библиографија.
Оцена на учебникот за усогласеност со предметната програма	Содржината на учебникот е во согласност со часовите за студентите од студиската програма за дентална медицина за втор циклус студии при Стоматолошкиот факултет.
	Поаѓајќи од горенаведениот краток опис на содржината, учебникот може да се оцени дека се сврстува во учебник кој е напишан темелно и осмислено, и е надополнет со прецизни, јасни, шематски прикази и илустрации што ја дообјаснуваат обработената материја. Имајќи ги предвид сите наведени карактеристики на учебникот, кој е со специјалност за осознавање на основните средства за терапија на бруксизмот, како што се еластични, стабилизациски, репозициски, eclipse - оклузални вметнувачи (шини) и ортодонтски

Оцена на учебникот	апарати, како и потребната фармакотерапија и одделни алтернативни тераписки модалитети. Тој се сврстува во материја која е интересна и потребна не само за студентите за кои е наменет, туку и за докторите кои го завршуваат својот специјалистички стаж по стоматолошка протетика и ортодонција, како и за сите стоматолози кои се занимаваат со оваа област. Овој учебник наплно кореспондира со наставната содржина предвидена за едукација на предвидените студенти.
Категоризација	Учебник.
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување на трудот	Ракописот содржи материјал кој по обемот и содржината во целост одговара на наставната програма по предметот бруксизам и оклузални парафункции – специјален дел, наменет за студентите по дентална медицина кои ја слушаат наставата за втор циклус студии по стоматологија во I семестар при Стоматолошкиот факултет во Скопје. Адаптираноста на стилот на пишување со јасност и прецизност, како и надополнувањето со бројни илустрации и шеми го прават овој учебник соодветен и лесен за совладување. Заради сето ова, чест и задоволство е да се биде рецензент на ваков учебник, кој ќе им овозможи на студентите и на сите оние на кои им претставува поле на интерес, да одберат полесен начин на изработка на соодветните оклузални средства за терапија со примена на фармакотерапијата и алтернативните тераписки модалитети. Од сето горенаведено, мојот заклучок е дека овој учебник заслужува да биде позитивно рецензиран и затоа предлагам да биде објавен и отпечатен како учебник по предметот бруксизам и оклузални парафункции на Стоматолошкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, од авторот проф. д-р Билјана Капушевска.
Предлози за потребни корекции	Нема.

Рецензент

Проф. д-р Јадранка Бундевска, с. р.

РЕЦЕНЗИЈА
НА УЧЕБНИКОТ „БРУКСИЗАМ И ОКЛУЗАЛНИ ПРАФУНКЦИИ
- специјален дел” од авторот БИЛЈАНА КАПУШЕВСКА

(посебен дел од рецензијата од проф.д-р Никола Гиговски)

Краток опис на содржината	Содржината на учебникот е систематизирана во 8 поглавја: Поглавје 1. Оклузални средства за терапија на бруксизмот Поглавје 2. Еластични вметнувачи (шини), ноќни и орални штитници Поглавје 3. Стабилизациски вметнувачи (шини) Поглавје 4. Репозициски вметнувачи (шини) Поглавје 5. Употреба на ортодонски апарати за терапија на бруксизмот и ТМД Поглавје 6. Изработка на ортодонски апарати за терапија на бруксизмот и ТМД Поглавје 7. Фармакотерапија кај пациенти со бруксизам и оклузални парафункции Поглавје 8. Алтернативни терапевски модалитети за бруксизмот и оклузалните парафункции Додаток. Eclipse - оклузални вметнувачи (шини) Библиографија. Содржината проследена во сите поглавја, а напишана на македонски јазик, е распределена по логичен редослед кој го прави овој учебник едноставен, јасен и разбирлив за студентите. Секоја методска единица поставена во соодветно поглавје е прегледна и јасна. Учебникот е збогатен со шеми, слики и цртежи, со што наставната материја станува лесна и разбирлива за секој студент.
Оцена на учебникот за усогласеност со предметната програма	Содржината на учебникот кореспондира со наставната програма за студентите од студиската програма за втор циклус студии по дентална медицина на Стоматолошкиот факултет во Скопје.
Оцена на учебникот	Методските единици се напишани на осмислен начин, надополнети со прецизни, јасни, шематски прикази и илустрации што ја дообјаснуваат обработената материја. Сублимираното, стручно и разбирливо презентирање на наставните единици, кои се богато илустрирани, го прави материјалот лесно достапен за студентот, со можност за полесно совладување на материјата. Заради сето ова, општата педагошка оцена за овој учебник е дека напoлно соодветствува за едукација на студентите од сите посочени студиски програми за постдипломска настава.

Категоризација	Учебник.
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување на трудот	Обемот и содржината на ракописот во целост одговара на наставната програма по предметот бруксизам и оклузални парафункции, наменет за студентите на Факултетот по дентална медицина кои ја слушаат наставата за втор циклус студии по стоматологија во I семестар при Стоматолошкиот факултет во Скопје. Освен како учебник за студентите запишани на вториот циклус студии на Факултетот по дентална медицина, со него ќе можат да се користат студентите на студиските програми - за дентална медицина и докторите кои го завршуваат својот специјалистички стаж при Стоматолошкиот факултет во Скопје. Јасниот и прецизен стил на пишување, збогатен со бројните илустрации, шеми и фотографии го прават овој учебник соодветен и лесен за совладување. Заради сето ова, чест и задоволство е да се биде рецензент на ваков учебник, кој ќе им овозможи на студентите и на сите оние на кои им претставува поле на интерес, нов поглед и полесен и интересен начин на изучување на можностите за терапијата со оклузални вметнувачи (шини), употреба на фармакотерапијата и различни модалитети. Од сето горенаведено, мојот заклучок е дека овој учебник заслужува да биде позитивно рецензиран и затоа предлагам да биде објавен и отпечатен како учебник по предметот бруксизам и оклузални парафункции на Стоматолошкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, од авторот проф. д-р Билјана Капушевска.
Предлози за потребни корекции	Нема.

Рецензент

Проф. д-р Никола Гиговски, с. р.

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ОД
НАУЧНАТА ОБЛАСТ СТОМАТОЛОШКА ПРОТЕТИКА НА КАТЕДРАТА ЗА
СТОМАТОЛОШКА ПРОТЕТИКА НА СТОМАТОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на својата 19. редовна седница одржана на 21.11.2014 година, а во врска со распишаниот конкурс од 15.10.2014 година за избор на наставници во сите наставно-научни звања објавен во дневниот печат, на предлог на Кадровскиот одбор, донесе Одлука бр. 07-2405 од 27.11.2014 година за формирање Рецензентска комисија за избор на наставник во сите наставно-научни звања по група предмети од научната област стоматолошка протетика на Катедрата за стоматолошка протетика, во состав:

1. проф. д-р Јагода Бајевска, д-р сци
2. проф. д-р Јадранка Бундевска, д-р сци
3. проф. д-р Билјана Капушевска, д-р сци
3. проф. д-р Никола Гиговски, д-р сци
5. проф. д-р Весна Коруноска Стевковска, д-р сци

На конкурсот објавен во дневниот весник „Вечер“ на 15.10.2014 година, се пријавија н. сор. д-р Сашо Јовановски, ас. д-р Сашо Еленчевски, н. сор. д-р Сања Панчевска и ас. д-р Емилија Бајрактарова Ваљакова од Катедрата за стоматолошка протетика. По разгледувањето на приложената документација, Комисијата го донесе следниов

ИЗВЕШТАЈ

1.Н.сор. д-р Сашо Јовановски, д-р сци, вработен со двоен работен однос, на Стоматолошкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и Клиниката за фиксна протетика, при ЈЗУ Универзитетски стоматолошки клинички центар „Св Пантелејмон“ во Скопје, е роден во Кавадарци на 7. 7.1965 година, кадешто завршил основно и средно образование – гимназија, со одличен успех, кога учествува на повеќе општински, републички и сојузни натпревари со освоени признанија и награди.

Универзитетско образование:

30.1.1991 година - **доктор на стоматологија:** Стоматолошки факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Студиите ги завршил со просек 8,18.

25.12.2002 година - **магистер на стоматолошки науки:** Стоматолошки факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје, со магистерски труд под наслов „Компаративна анализа на прецизноста на рабното затварање на леани надградби изработени по директна и индиректна метода“. Студиите ги завршил со просек 9,71.

6. 7.2012 година - **доктор на стоматолошки науки:** Стоматолошки факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје, со докторската дисертација под наслов „Процена на влијанието на површинската обработка на керамички надградби и нивниот ефект на фрактурната резистентност на ендодонско третирано заби“.

1. 8.2014 година – **постдокторат:** Медицински факултет, Универзитет во Љубљана, Словенија, на тема: “Циркониум оксидна керамика во дентална медицина”.

Работно искуство:

1. 3.1991 година - Медицински центар, Кавадарци.

8. 4.1992 година - стручен испит.

25.12.1997 година - Клиника за фиксна стоматолошка протетика при ЈЗУ Универзитетски стоматолошки клинички центар „Св. Пентелејмон“ во Скопје.

19. 3.1999 година - специјалист по стоматолошка протетика.

29. 9.2000 година – избран е во звањето **помлад асистент** на Катедрата за стоматолошка протетика при Стоматолошкиот факултет во Скопје.

14. 5.2003 година – избран е за **постар асистент** во 2003 година, на истата Катедра.

7. 3.2007 година – реизбран е во истото звање.

27. 3.2014 година – избран е во звањето **научен соработник**, на истата Катедра.

2013/2014 година – назначен е за раководител на Стоматолошкиот научно-истражувачки центар во Љубљана, Словенија.

Наставно-образовна дејност

Активно бил вклучен во наставно-образовниот процес на Катедрата за стоматолошка протетика на Стоматолошкиот факултет во Скопје и на Катедрата за протетика на Медицинскиот факултет во Љубљана, за време на докторските и постдокторските студиски престои во Љубљана.

Учествувал во тимот за изработка на проектот за воведување компјутерски модел на испитни прашања за студентите на Стоматолошкиот факултет, каде што е автор на дел од прашањата на предметот за фиксна стоматолошка протетика. Активно учествува во практичната клиничка едукација на студентите и стажантите на Клиниката за фиксна стоматолошка протетика. По изборот за научен соработник вклучен е и во теоретската настава на Катедрата за стоматолошка протетика во Скопје.

Стручно - научна дејност:

Др Сашо Јовановски, д-р.сци, во досегашната работа на Катедрата за стоматолошка протетика, избран за научен соработник, активно учествува во едукацијата на кадрите кои се доусовршуваат и специјализираат на Клиниката за фиксна стоматолошка протетика. Своите стручни и научни усовршувања ги насочил кон проблематиката на постендодонтската естетска реставрација. Посебно поле на интерес е примената на современите композитни и керамички материјали за естетска реставрација. Посебен осврт во неговата научноистражувачка дејност претставува циркониум оксидна керамика со нејзините механички, физички и ултраструктурни промени при различните начини на обработка. Своите постдокторски истражувања, покрај на циркониум оксидната керамика, ги проширува и на различните начини на добивање на титаниумот за употреба во денталната медицина, со посебен осврт на примената на најновата технологија на добивање и употреба на ласерски принтан титаниум. Во работата со пациентите во склоп на функционално-естетската реконструкција, посебен акцент дава на реставрирањето на ендодонтско третираните заби со различни системи на метални и безметални колчиња и надградби. Неговиот посебен придонес се состои во иновативниот пристап кој доведе доведување на нов вид препарација околу ендодонтско третираниот канал за добивање внатрешна стапалка за ново дизајнираните циркониум оксидни колчиња со ретентивна форма во коронарниот дел со цел добивање и на т.н. „Internal Ferrule Effect“ покрај т.н. „External Ferrule effect“, со што сигнификантно се зголемува вкупниот ферул ефект „Summary Ferrule Effect“ а со тоа и цврстината на целокупниот реставриран радикуларно-коронарен дентален комплекс.

Има остварено повеќе студиски престои.

Во октомври, ноември и декември 2013 година на ЦМК, Медицински факултет, Универзитет во Љубљана, Словенија, се стекнува со следните сертификати:

- Katalog CMK, Biomedicina Slovenica
- PubMed: I и II;
- EndNote I, II, III и IV;
- Ovid Web Gateway (Medline, EMBASE, EBEM Reviews).

Учествува како истражувач во меѓународни проекти, финансирани од Европската комисија :

- academic year: 2010/11, EMPI 2 (EMECW) Basileus II Project-ментор проф. д-р Љубо Марион,
 - academic year: 2013/14, EMPI 2 (EMECW) Basileus IV Project-ментор доц. д-р Петер Јевникар.
- Истражувач е во меѓународен истражувачки центар во Љубљана,

- academic year: 2008/2009; 2009/10; 2010/11; 2011/2012,
 - 2014 – Катедра за максилофацијална хирургија, Медицински Факултет, Универзитет во Љубљана, Словенија: Življenska implantologija, Сертификат: Dentsply Implants, Prodent International <http://www.prodent.si/documents/flipbook/Izobrazevanja/simpozij-implants-for-life/files/assets/basic-html/index.html#page1>
 - Во 2013/2014, како дел од постдокторските истражувања, д-р Сашо Јовановски е назначен за раководител на истражувачкиот центар (Center of Dental Research, Department of prosthodontics и Center of Dental Research at Institut “Josef Stefan”, Chairman: Doc. Dr. Peter Jevnikar, Ljubljana, Slovenia).
 - Во 2014 година, после завршувањето на постдокторатот, д-р Сашо Јовановски се ангажира за оформување истражувачки центар и во Скопје, со поддршка на Стоматолошкиот истражувачки центар од Љубљана. Многу пати активно и пасивно има учествувало на стручни манифестации од републичко и меѓународно значење. Уште како студент учествува со усни презентации на два конгреса на медицина и стоматологија на Југославија, и тоа:
 - 1990 и 1991 година (32. и 33. КСМСЈ) во Бања Лука и Сараево.
 - Повеќе пати има учествувало во работата на FDI- конгреси:
 - 1994-Ванкувер; 1995-Хонг Конг; 1996-Орландо; 1997-Сеул; 1998-Барселона.
 - Балкански (BaSS) стоматолошки конгреси:
 - 1997 и 2014-Белград; 1999-Истанбул; 2000-Солун, 2004-Охрид, 2013-Скопје.
 - 1994, 1998, 2002, 2006, 2009 и 2012-македонски стоматолошки конгреси во Охрид.
 - 1999 и 2003 учествувал во работата на два конгреса на лекари на Македонија во Охрид.
 - 2009, 2011 и 2013 (18. 19. и 20.), симпозиуми по стоматолошка протетика, Словенија.
 - 2014, Симпозиум по лабораториска протетика, Љубљана, Словенија.
 - 2012 и 2013 (19. и 20.), симпозиум по стоматолошка протетика во Србија.
 - 2005 - курс по протетика-оклузија, МСД
 - 2006 - 2. DAAD Symposium on Dental Implantology, МСД.
 - 2008 – Курс по мобилна протетика, Катедра за стоматолошка протетика, Љубљана, Словенија
 - 2008 – Семинар за леани надградби, Катедра за стоматолошка протетика, Љубљана, Словенија
 - 2008 - Семинар за биоматеријали во стоматологијата и - семинар за Construction of All-ceramic Zirconium Restorations Using Cercon Smart Ceramics, Стоматолошки факултет во Скопје.
 - 2011 - курс, Керамички радови – терапевски концепти од А до Ж (проф. д-р Александар Гутовски), Опатија, Хрватско друштво за стоматолошка протетика.
 - 2001, 2007, 2012 - предавач на Симпозиумот на Здружението на специјалисти по стоматолошка протетика на Македонија во Радовиш, Кавадарци и Скопје.
 - 2013 -предавач на Симпозиумот на Здружението на специјалисти на заби и ендодонтот.
 - 2014 - година активно учествува во работата на IADR/PER, во Дубровник
- Најчесто се јавува како автор, коавтор и соработник. Во 2002 година, Конгресниот одбор на III конгрес на стоматолози на Македонија со меѓународно учество, му доделува Благодарница за придонес во реализацијата на научната програма. Активно учествувал како член на пленарните комисии на XVIII балкански стоматолошки конгрес одржан во 2013, во Скопје. Во јуни 2013 добива Благодарница за најуспешна тематика од Секцијата за стоматолошка протетика, СЛД, Србија.
- Добитник е на Благодарница во 2000 година од Македонското лекарско друштво. Во 2003 година, градоначалникот на општина Кавадарци му доделува Признание за посебен придонес и афирмација на градот во Републички и меѓународни рамки. Член е на FDI World Dental Federation од 2000 година под број 45010. Член е на IADR од 2014 година под број 780119. За посебни заслуги во развојот и унапредувањето на Македонското стоматолошко друштво по повод 10 години од осамостојувањето, во 2014 година доделена му е Благодарница.

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ:

Автор е на повеќе пленарни, усни и секциски предавања на домашни и меѓународни конгреси, симпозиуми и семинари и на 47 стручни и научни трудови. Резултатите поврзани со наставната и наставно-научната дејност, како и неговите други активности до изборот за асистент се објавени во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” во Скопје, и тоа:

Трудовите од 1 до 6 се рецензирани при изборот за помлад асистент во Билтенот на УКИМ во Скопје, број 667/97, 731/99, 758/00 и 763/00 година. Трудовите од 7 до 10 се рецензирани при изборот за асистент во Билтенот на УКИМ во Скопје, бр. 768/00 и 826/03 година. Трудовите од 11 до 17 се рецензирани во Билтенот на УКИМ бр. 913/07, 803/02 и 802/02 г. Трудовите од 18 до 23 се рецензирани при изборот за научен соработник во Билтенот на УКИМ во Скопје, бр. 768/00, 802/02 година и 826/03 година. Трудовите 24 и 25 се рецензирани во Билтенот 1071/14 при изборот за н. соработник, а трудот под број 26 е рецензиран во Билтенот (анекс) бр. 826/2003 година. Во Билтенот на УКИМ во Скопје, бр. 1071/1, рецензирани се трудовите 27 и 28. Трудот под број 29 е рецензиран во Билтенот бр. 945/1.7.2008 год. Трудовите од 30 до 33 и 35 се рецензирани при изборот за научен соработник во Билтенот на УКИМ во Скопје, бр. 1071/14 година. Трудот под број 34 е рецензиран во Универзитетскиот Билтен бр. 29/15.10.2009, УГД Штип. Трудот под број 36 е рецензиран во Билтенот бр.1032/2012 година. Трудовите од 37 до 46 се рецензирани при изборот за научен соработник во Билтенот на УКИМ во Скопје, бр. 1071/14 година.

За рецензија на тековниот конкурс д-р. Сашо Јовановски ги приложува следните трудови:

47. **S. Jovanovski**, S. Koroshec, C. Oblak, P. Jevnikar, Lj. Marion. Effect of crown ferrule on fracture resistance of anterior endodontically treated teeth restored with conventional and zirconia posts, 19th Congres of the BaSS, Belgrad, Maj, (Abstrakts) 2014: 140.

Често е потребна реконструкција на ендодонтско третираните заби со различни видови на колчиња, надградби и коронки. Поради намалената количина на дентинска супстанција во коронарниот дел, ендодонтско третираните заби почесто се подложни на фрактури. Во оваа ин витро студија, авторите го испитуваат влијанието на т.н. Crown Ferrule Effect. Целта на студијата е да се утврди дали формирањето на 2мм дентински сид циркуларно околу ЕТЗ во вид на надвоешна стапалка ја зголемува цврстината на реставрираниот заб со циркониумски или метални колчиња и безметални или метални коронки. Резултатите покажале дека надворешната стапалка сигнификантно ја зголемува цврстината на реставрираните ЕТЗ. Авторите препорачуваат минимум 2 мм висина на препарацијата за добивање доволна дентинската поддршка при протетската реставрација со коренските колчиња. *Трудот има научно-стручно-практично и апликативно значење.*

48. S. Pancevska, Grchev A, Panchevski G., Petkova S., **Jovanovski S.** Prosthetic treatment in patients with collum fractures. III Balkan Congress for Maxillofacial Surgery: 32; Ohrid, 2014.

Едни од најчестите трауми во максило-мандибуларниот комплекс се фрактурите на вратот на мандибулата. Терапијата на овие фрактури се одвива преку хирушки и конзервативен третман. Целта на авторите на оваа студија е детално да ги опишат тераписките процедури за овој вид на фрактури за и при терапија да се избегне скратување на рамусот, при што посебно ја нагласуваат важноста на протетскиот третман со обезбедување соодветна оклузална потпора. Авторите ја истакнуваат важноста на тимскиот пристап во решавањето на овој вид фрактури и нагласуваат дека остварување на добра функционална рехабилитација кај пациенти со вратни фрактури е можна само со вклучување на специјалист по протетика и тоа од самиот почеток на терапијата. Трудот има стручно – апликативно значење.

49. **S. Jovanovski**, P. Jevnikar. Internal and external ferrule effect on anterior endodontically treated teeth restored with conventional and zirconia posts, IADR/PER Congres, Dubrovnik, Oktomvri, (Abstrakts) 2014: ID:191988.

Ендодонтско третираните заби (ЕТТ) почесто се подложни на фрактури во однос на виталните заби. Со цел изнаоѓање на начин за зголемување на фрактурната резистентност на ЕТТ, авторите презентираат нов вид на дизајн на циркониумски колчиња со кои се овозможува добивање на внатрешен и надворешен ferrule effect. Целта на оваа студија е да се утврди дали новиот дизајн на препарација околу ендодонтски третираниот канал во вид на внатрешна стапалка додатно ја зголемува цврстината на реставрираните ЕТТ со циркониумски колчиња, надградби и коронки. Материјалот и обликот на колчето, како и иновативниот пристап на авторите со воведувањето на нов облик на препарацијата на ендодонтскиот канал, доведоа до дополнително зголемување на цврстината на ендодонтско реставрираните заби со колчиња, надградби и коронки. *Трудот има научно-стручно-клиничко практично и апликативно значење.*

50. J. Jamshek, **S. Jovanovski**, M. Kuhar, P. Jevnikar. Bond strength of precious alloy to base metal, IADR/PER Congres, Dubrovnik, Oktomvri, (Abstrakts) 2014: ID: 192821.

SynCone concept на двојни коронки е често употребувана метода во мобилната протетика при рехабилитација на беззуби вилицы со имплантно потпрени протези. Со цел обезбедување на пасивно налегнување на металната конструкцијата, се препорачува цементирање на секундарната коронка во металната рамка. Целта на оваа ин витро студија е да се испита влијанието на температурата и притисокот во процесот на изработка на имплантно потпрените протези, на цврстината на врска на различните цементи помеѓу двете легури (Gold и Co-Cr alloy) кои се употребуваат при SynConeconcept. Резултатите покажале дека различните температури и притисок не влијаат на цврстината на врска помеѓу цементот и двете легури. На цврстината на врска сигнификантно влијание има изборот на цементот. *Трудој има стручно-научно, клиничко практично и апликативно значење.*

АНЕКС 2

Кандидат: Сашо Трајко Јовановски
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Одржување на практична настава – вежби: ДОКТОРИ ПО ДЕНТАЛНА МЕДИЦИНА	
- од прв циклус студии (*0,03)	
2000/2001 до 2002/2003 претклиника на фиксна протетика (6 год. студирање), (1+3), V семестар 3 часа x 15 недели x 3 групи x 3 години x 0.03 = 12,5 VI семестар 3 часа x 15 недели x 3 групи x 3 години x 0.03 = 12,5	25
2003/2004 до 2007/2008 претклиника на фиксна протетика (1+4) V семестар 3 часа x 15 недели x 2 групи x 5 години x 0.03 = 13.5 VI семестар 3 часа x 15 недели x 2 групи x 5 години x 0.03 = 13.5	27
2000/2001 до 2002/2003 клиника на фиксна протетика (6 год. студирање), (1+6), IX семестар 6 часа x 15 недели x 3 групи x 3 години x 0.03 = 24,3 X семестар 6 часа x 15 недели x 3 групи x 3 години x 0.03 = 24,3	48,6
2003/2004 до 2007/2008 клиника на фиксна протетика IX семестар 6 часа x 15 недели x 2 групи x 5 години x 0.03 = 27 X семестар 6 часа x 15 недели x 3 групи x 6 години x 0.03 = 27	54
ВКУПНО ДОКТОРИ ПО ДЕНТАЛНА МЕДИЦИНА	154,6
Практична настава – СТРУЧНИ ЗАБНИ ТЕХНИЧАРИ	
2002/2003 до 2004/2005-технологија на фиксни и мобилни протези (2+12) II семестар 12 часа x 15 недели x 1 групи x 3 години x 0.03 = 16.2 III семестар 12 часа x 15 недели x 1 групи x 3 години x 0.03 = 16.2	32.4
2005/2006 до 2007/2008 - технологија фиксни протези - коронки (2+12) II семестар 12 часа x 15 недели x 1 групи x 3 години x 0.03 = 16.2 технологија фиксни протези - мостови (2+12) III семестар 12 часа x 15 недели x 1 групи x 3 години x 0.03 = 16.2	32.4
2002/2003 до 2007/2008 – стоматолошка керамика (1+4) V семестар 4 часа x 15 недели x 1 група x 6 години x 0.03 = 10.8 VI семестар 4 часа x 15 недели x 1 група x 6 години x 0.03 = 10.8	21.6
ВКУПНО СТРУЧНИ ЗАБНИ ТЕХНИЧАРИ	86,4
ВКУПНО ПРАКТИЧНА НАСТАВА	241,0
Консултации со студенти во рамките на здравствената клиничка практика: 2000/2001 до 2008 – 16 ст. x 0.2	3,2
ВКУПНО	244,2

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Одбрана на магистерска теза: Компаративна анализа на прецизноста на прецизноста на работот затворање на леани надградби изработени по директна и индиректна метода	
Одбрана на докторска теза: Процена на влијанието на површинската обработка на керамички колчиња и нивниот ефект на фрактурната резистентност на ендодонтско третирани заби	
Постдокторат: Примена на циркониум оксидната керамика во денталната медицина	
Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно/стручно списание (*4)	
6. Јовановски С., Шабанов Е., Петкова Е. Протетско решавање на случај со CHEILO-GNATHO-PALATOSHSIS. 15 th Макед. мед. Прег. 1999:332 (супл 39): 151. <i>Трудој е рецензиран во Билтен бр. 763/2000.</i>	3.2
28. Јовановски С., Какашева Е., Митевска Е., Герасимовска З. Микроскопска анализа на вредностите на дебелината на цементниот слој кај леани надградби изработени по директна и индиректна метода. 16 th Макед Мед Прег 2003:109 (супл 54): 15. <i>Трудој е рецензиран во Билтен бр. 1071/2014.</i>	2.4
34. С. Јовановски, Ц. Димова, Е. Шабанов. Компаративна анализа на дебелината на цементниот слој кај леани надградби изработени по директен метод. Макед Стом Прегл 2008; (1-2): 57- 63. <i>Трудој е рецензиран во Билтен бр. 1071/2014</i>	3.2
Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор (*3)	
1. Kovacevska G., Šabanov E., Petkova E., Nakova M., Kapusevska B., Jovanovski S. Accident when the prosthetic restavraration endodontic treated teeth. 1. International Scientific Congress of Dentistry. Ohrid, Macedonia (Abstract), 1994: 65. Билтен бр. 667/97	1.8
2. Nedelkova M., Matovska Lj., Dimova C., Jovanovski S. , Aleksova P., Miladinovska B. Premolarisation-the way in anatomical and functional restoration of dentistry 2 nd International Scientific Congress of Dentistry. Ohrid, Macedonia, (Abstracts) 1998: 12. Билтен бр. 731/99	1.8
3. Jovanovski S. , Šabanov E., Jovanovski A. Causes for cement relief on the posts over the crowns. 2. International Scientific Congress of Dentistry. Ohrid, Macedonia, (Abstrakti) 1998 : 218. Билтен бр. 763/00	2.4
4. Kovacevska I., Georgiev Z., Dimova C., Jovanovski S. , Korunovska V. The presence of mercury in the saliva in the single session application of several amalgam fillings, 4. BaSS – Istambul (Abstracts) 1999 : 294 – pp 270. Билтен бр. 763/29.09.2000	1.8
5. Kovacevska I, Georgiev Z, Dimova C, Jovanovski S , Popovska L. Measuring of released mercury from amalgam fillings before and after schewing. IV Congres of the Balkan Stomatological Society (Abstracts), Istambul 1999; 295 (<i>йосйер</i>) Билтен бр. 758/31.05.2000	1.8
7. Jovanovski S. , Šabanov E., Petkova E., Jovanovski A. Effect of increasing cement space on intraradicular cementation of cast posts and cores 2. Congress of the Balkan Stomatological Society (BaSS). Beograd (Abstracts) 1997: 160 (243). Билтен бр. 768/00	1.8

8. Petkova E., Šabanov E., Jovanovski S. , Jovanovski A. Evaluation of hysto – hystocemikal analysis of tissues in patients with subgingival margins of crowns and tissues without prosthetic construction 2. BaSS. Beograd (Abstracts) 1997:160 (244). Билтен бр. 768/00	1.8
9. Jovanovski A., Šabanov E., Petkova E., Jovanovski S. Clinical usage of solkoseryl – dental adhesive pasta for fixed prosthodontics reasons II. BaSS. Beograd, 1997: 161(245). Билтен бр. 768/00	1.8
11. Lameska S., Jovanovski S. A common mistake when processing the konzervativ treatmen. II International Scientific Congress of Dentistry. Ohrid, Macedonia, 1998: 143. Билтен бр. 913/15.02.2007	2.7
12. Bogdanovski S., Dejanovski K., Jovanovski S. , Bojadjevska L. Clinical verification of the change in the soft tissues of the reduced vertical relation to the total prosthesis. 2 nd International Scientific Congress of Dentistry. Ohrid, Macedonia, (abstracts) – 1998: 187. Билтен бр. 803/2002	1.8
13. Dejanovski K., Bogdanovski S., Jovanovski S. , Spirovska A. Preparation of the root to keep teeth in place for preparation of intraradikular upgrading 2 nd International Scientific Congress of Dentistry. Ohrid, Macedonia, 1998: 204. Билтен бр. 803/2002	1.8
14. Jovanovski A., Šabanov E., Jovanovski S. Electron - microscopic analysis of the characteristics of mikroretention dental atesivs and their application in fixed Prosthodontics. 2nd International Scientific Congress of Dentistry. Ohrid, Macedonia, (Abstrakt) 1998: 219 Трудот е рецензиран во Билтен бр. 913/15.02.2007	2.4
15. Šabanov E., Petkova E., Jovanovski S. , Jovanovski A. Targis – Vektris – non metal inlay bridges. 5. BaSS. Solun 2000 : 205 / 182. Билтен бр. 802/15.04.2002	1.8
16. Šabanov E., Jovanovski S. , Jovanovski A. IPS EMPRES – nonmetal porcelan system five – years clinical results 2. International scientific congres, Gazi University, Faculty of Dentistry, Istanbul 2001 : 211. Билтен бр. 913/15.02.2007	2.4
17. Jovanovski S. Испитување на прецизноста на пасувањето на леани надградби изработени по директна и индиректна метода. 3 rd International Scientific Congress of Dentistry. Macedonia – Ohrid, 2002: 201. Билтен бр. 913/15.02.2007 (усна презентација)	3
18. Šabanov E., Jovanovski A., Jovanovski S. Примена на АД-системот за зголемување на атхезивните карактеристики на денталните легури при фасетирање со пластични маси. 2 nd International Scientific Congress of Dentistry. Ohrid, Macedonia. 1998: 21. Билтен бр. 768/2000	2.4
19. Šabanov E., Jovanovski S. , Jovanovski A. Mikroskopy of periodontal changes in rats with experimentally induced traumatic occlusion. 4. BaSS. Istambul 1999: 226 – pp 124. Билтен бр. 768/2000	2.4
20. Jovanovski A., Šabanov E., Jovanovski S. Experimentally induced traumatic occlusion in rats: a radiography and schematic review, 4. BaSS. Istambul 1999 : 227 –pp 125. Билтен бр. 768/2000	2.4
21. Jovanovski S. , Petkova E., Šabanov E., Kovacevska I. Prosthetic treatment of the defect of the palate and alveolar crest. 5. BaSS. Solun 2000 : 204 / 179. Билтен бр. 802/15.04.2002	1.8
22. Kovačevska I., Georgiev Z., Filipovska V., Dimova C., Jovanovski S. Composite resin – amalgam	1.8

compound restorations 5. BaSS. Solun 2000: 38/9. Билтенот бр. 826/11.IV 2003	
23. Šabanov E., Petkova E., Jovanovski S. , Jovanovski A. Targis-Vectri: nonmetal inlay. 5 th . BaSS. Solun (Abstrakts) 2000:205. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 802/15. 4.2002	1.8
24. Šabanov E., Jovanovski S. , Jovanovski A. Трајноста на леаните надградби под постоечки коронки со посебен осврт на причините за неуспех. 3 rd International Scientific Congress of Dentistry. Ohrid, Macedonia. 2002:90. (усна презентација), <i>Билџен бр. 1071/2014 година</i>	2.4
25. Trajkovski G., Kiprovski M., Srbinovski S., Jovanovski S. Application of the directed regeneration of damaged bone in the treatment of defects in the vestibular alveolar lamina-display case. 3 rd International Scientific Congress of Dentistry. Ohrid, Macedonia, 2002: 185. <i>Билџен бр. 1071/2014 г.</i>	1.8
26. ЈОВАНОВСКИ С , Сотировиќ М, Гетов, Бојациева Л, Ковачевска И, Поповска Л. Конзервативно - протетски зафати на заби со фиксни конструкции. III конгрес на стоматолозите на Македонија. Охрид 2002: 198. <i>Билџен (анекс) бр. 826/03.</i>	1.8
27. Šabanov E., Jovanovski S. Examination of the cement layer thickness on the lean upgrading cemented with zinc phosphate cement XVI. International Scientific Congress of Medicine in Macedonia-Ohrid, 2003: 109. <i>Билџен бр. 1071/2014 година.</i>	2.7
29. Jovanovski S. , Filjanska I., Dimova C., Sotirovic M., Gigovski N. TARGIS – VEKTRIS SYSTEM - First clinical results 9. BaSS. Ohrid, 2004: 214. <i>Трудот е рецензиран во Билџенот бр. 945/1.VII.2008 г.</i>	1.8
32. С. ЈОВАНОВСКИ , М. Сотировиќ, И. Филјанска, В. Јурукоска, С. Шотаровски, И. Тупаревска. Расцементирање на леани надградби под постоечки коронки со посебен осврт на причините за неуспех. 4. Конгрес на стом. на Македонија, Охрид, 2006: 38-9/109. <i>Билџен бр. 1071/2014 година.</i>	1.8
33. Сотировиќ М., ЈОВАНОВСКИ С. , Филјанска И., Јурукоска В. Дозирана подготовка на максиларни и мандибуларни молари. 4. Конгрес на стом. на Македонија, Охрид, 2006: 39/110. <i>Билџен бр. 1071/2014 година.</i>	1.8
35. Јурукоска-Шотаровска В., Цветановска Д., Аријан Д., ЈОВАНОВСКИ С. , Андонова Б. Препарација со стапалка-услов за здрава гингива. 5-ти Конгрес на стоматолози на Македонија со меѓународно учество 2009: 57/056. <i>Билџен бр. 1071/2014 година.</i>	1.8
37. Jovanovski S. , Panchevska S., Jevnikar P., Marion Lj. The influence of remaining coronal dentin over fractural resistant of posts and core restavrated endodontic treated teeth. 6 th International Scient. Maced. Congress of Dentistry. Ohrid, 2012, <i>Билџен бр. 1071/2014.</i>	1.8
38. V. Jurukovska-Shotarovska, S. Jovanovski . Fiber posts in esthetic and restorative dentistry. (Abstrakt) 6 th International Scientific Maced. Dental Congress Ohrid, May 2012. <i>Билџен бр. 1071/2014 г.</i>	2.7
39. Petkov M., Petkov M. , Maslarevski Z., Jovanovski S. Impeccable front teeth esthetics with zirconium oxide ceramics. Serbian Prosthodontics simp. Abstrakt, Kopaonik, Jun 2012. <i>Билџен бр. 1071/2014 година.</i>	1.8
40. S. Jovanovski . Functional and aesthetic rehabilitation of endodontic treated teeth with zirconium oxide post-core and crowns. International Macedonian Stom. Simp. of Prosthodontics, Skopje, 24. 11.	3

2012. Билџен бр. 1071/2014 ѿодина	
41. V. Jurukovska-Shotarovska, S. Jovanovski , J. Bajevska, A. Mijovska, M. Sotirovich, I. Filjanska. Comparative analysis of fracture resistance of the endodontic treated teeth, restorated with fiber and zirconium oxide posts. 18 th Congres of the BaSS, Skopje, April, 2013: 253. Билџен бр. 1071/2014 ѿодина	1.8
42. S. Jovanovski , V. Jurukovska-Shotarovska, S. Pancevska, P. Jevnikar. The effect of zirconium post-core design on the fracture resistance of endodontically treated maxillary incisors. 18 th Congres of the BaSS, Skopje, April, 2013: 254. Билџен бр. 1071/2014 ѿодина	1.8
43. S. Jovanovski , V. Jurukovska-Shotarovska, M. Petkov, B. Kiteska Uticaj cirkonijumske livene nadogradnje na frakturnu rezistentnost endodontsko tretiranih zuba. XX simpozijum protetičara Srbija, Kladovo, Juni 2013: 91-92. Билџен бр. 1071/2014 ѿодина	1.8
44. B. Kiteska, S. Jovanovski , I. Kopač. Uticaj hrapavosti dentina na adheziju kompozitnih cemenata. XX simpozijum protetičara Srbija, Kladovo, Juni 2013: 99-100. Билџен бр. 1071/2014 ѿодина	2.4
46. S. Jovanovski , P. Jevnikar, Lj. Marion. Vpliv zaobjemnega učinka na lomno trdnost endodontsko oskrbljenih zob 20. strokovni simpozij, Sekcija za stomatološko protetiko, Portorož, Oktober, 2013: 84. Билџен бр. 1071/2014 ѿодина	2.4
47. S. Jovanovski , S. Koroshec, C. Oblak, P. Jevnikar, Lj. Marion. Effect of crown ferrule on fracture resistance of anterior endodontically treated teeth restored with conventional and zirconia posts, 19 th Congres of the BaSS, Belgrad, Maj, (Abstrakts) 2014: 140.	1.8
48. Panchevska S., Grchev A, Panchevski G, Petkova S, Jovanovski S. Prosthetic treatment in patients with collum fractures. III Balkan Congress for Maxillofacial Surgery: 32; Ohrid, 2014.	1.8
49. S. Jovanovski , P. Jevnikar. Internal and external ferrule effect on anterior endodontically treated teeth restored with conventional and zirconia posts, IADR/PER Congres, Dubrovnik, Oktomvri, (Abstrakts) 2014: ID:191988.	2.7
50. J. Jamshek, S. Jovanovski , M. Kuhar, P. Jevnikar. Bond strength of precious alloy to base metal, IADR/PER Congres, Dubrovnik, Oktomvri, (Abstrakts) 2014: ID: 192821.	1.8
Пленарно предавање на научно стручен собир со меѓународно учество (*3) :	
28. Jovanovski S. , Kakaseva E., Mitevskaa E., Gerasimovska Z. Microscopic analysis of the value of the thickness of cement layer among lean upgrading elaborated by direct and indirect method. XVI International Scientific Congress of Medicine in Macedonia - Ohrid, 2003: 109. (пленарно предавање)	3
37. Jovanovski, S. , Pancevska S., Jevnikar P., Marion Lj. The influence of remaining coronal dentin over fractural resistant of posts and core restavrated endodontic treated teeth. 6 th International Scient. Maced. Congress of Dentistry. Ohrid, 2012. (пленарно предавање)	3
40. S. Jovanovski . Functional and aesthetic rehabilitation of endodontic treated teeth with zirconium oxide post-core and crowns. International Macedonian Stom. Simp. of Prosthodontics, Skopje, 24. 11. 2012. (пленарно предавање)	3
Пленарно предавање на научно стручен собир (*2):	

45. S. Jovanovski. Современ тераписки пристап во реставрирањето на ендодонтско третираны заби. Здружение на специјалисти по болести на забите и ендодонтот, МСД Скопје, 2013, <i>(иленарно предавање)</i>	2
Секциско предавање на научен стручен собир (*1) :	
30. С. Јовановски. Микроскопска анализа на вредностите на дебелината на цементниот слој кај леани надградби изработени по директна и индиректна метода. Симпозиум на здружението на спец по стом протететика, Кавадарци, 2005, <i>(иоканетѝ предавач)</i>	1
31. С. Јовановски. Протетска реставрација на хемисецирани заби. Симпозиум на здружението на спец по стом протететика. Радовиш, 2007, <i>(иоканетѝ предавач)</i>	1
Учество на меѓународен научен собир со реферат/усна презентација (*2) :	
Jovanovski S. Conservative restoration of tooth substance. 32 KSMSJ (Proceedings summary) Teslik-Banja Luka. 1990:261, <i>(усна презентација)</i>	2
Jovanovski S. Ciklosporin conditioned gingival hypertrophy. 33 KSMSJ (Abstracts) Sarajevo 1991: 169, <i>(усна презентација)</i>	2
Шабанов Е., Јовановски С. , Јовановски А. Трајноста на леаните надградби под постоечки коронки со посебен осврт на причините за неуспех. 3 rd International Scientific Congress of Dentistry. Ohrid, Macedonia. 2002 <i>(усна презентација)</i>	2
J. Jamshek, S. Jovanovski , M. Kuhar, P. Jevnikar. Bond strength of precious alloy to base metal, IADR/PER Congres, Dubrovnik, Croatia, 2014 <i>(усна презентација)</i>	2
Истражувач во меѓународни проекти, финансирани од Европската комисија: С. Јовановски. 2010/2011 EMPA 2 (ЕМЕСВ) Basileus II Project - ментор проф. д-р Љубо Марион 2013/2014, EMPA 2 (ЕМЕСВ) Basileus IV Project - ментор доц. д-р Петер Јевникар	5 5
Вкупно	126,8

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

С. Јовановски. Завршена специјализација во областа на медицинските науки и здравството: 1999 - Стоматолошка протетика, Стоматолошки факултет, Скопје.	2
Студиски престои во странство до 3 месеци: С. Јовановски. 20. 2.2008 – 10. 4.2008, Department of Prosthodontics, Dental Division, Head: Prof. dr.sc Ljubo Marion, Vice dean, Faculty of Medicine, University of Ljubljana, Slovenia	0.5
Студиски престој во странство до 3 месеци: 1.10.2013 – 31.12.2013, Post-doktorat, Department of Prosthodontics MF, UL; Center of Dental Research at Institut “Josef Stefan”, Head: Doc. Peter Jevnikar, MF, UL, Slovenia	0,5
Студиски престои во странство над 3 месеци: 1.10.2008 - 31.12.2008, Center of Fixed Prosthodontics and Occlusion, Head: Prof. dr.sc Ljubo Marion, Vice dean, MF, UL, Slovenia 1. 4.2010 - 30. 6.2010, PhD exchange, Center of Fixed Prosthodontics and Occlusion, Head: Prof. dr.sc Ljubo Marion, Vice dean, MF, UL, Slovenia 1. 9.2010 – 30.11.2010, PhD exchange, Clinic of Fixed Prosthodontics, UKC-Ljubljana, Head: Prof. dr.sc Ljubo Marion, Vice dean, MF, UL, Slovenia	

1. 3.2011 - 30. 6.2011, PhD exchange, Center of Fixed Prosthodontics and Occlusion, Head: Prof. dr.sc Ljubo Marion, Vice dean, MF, UL, Slovenia	
1. 9.2011 - 31.11.2011, PhD exchange, Center of Fixed Prosthodontics and Occlusion, Head: Prof. dr.sc Ljubo Marion, Vice dean, MF, UL, Slovenia and	
1.10.2013 – 31.12.2013, Post-doctoral study, Department of Prosthodontics MF, UL; Center of Dental Research at Institut “Josef Stefan”, Head: Doc. Peter Jevnikar, MF, UL, Slovenia	6
Студиски престои во странство над 6 месеци:	
1.10.2009 - 30. 3.2010, PhD exchange, Center of Fixed Prosthodontics and Occlusion, Head: Prof. dr.sc Ljubo Marion, Vice dean, MF, UL, Slovenia	
1. 1.2014 –1. 8.2014, Post-doctoral study, Department of Prosthodontics MF, UL; Center of Dental Research at Institut “Josef Stefan”, Head: Doc. Peter Jevnikar, MF, UL, Slovenia and Department of Engineering Ceramics, Head: Prof. Tomaz Kosmac, Institut “Josef Stefan”, International school, Ljubljana, Slovenia	4
Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир (*1)	
Член на Организациониот одбор на Здружението на специјалисти по протетика за Симпозиум во Кавадарци, 2005 година	1
Член на Организациониот одбор на симпозиумот „Функционално-естетска протетска рехабилитација”, Стоматолошки факултет, Скопје, 2011 година	1
Награда за научни постигнувања од струкова организација (*3)	
- 2000 - Благодарница од Македонското лекарско друштво	3
- 2002 - Благодарница од Конгресниот одбор на III конгрес на Стоматолози од Македонија со меѓународно учество за придонес во реализацијата на научната програма	3
- 2013 - Благодарница од Секцијата за стоматолошка протетика на СЛД, XX симпозиум на протетичари на Србија: освоено прво место за најуспешна тематика.	1
- 2011 – Хрватско друштво за стоматолошка протетика: Сертификат за стручно усовршување (Prof. dr. Aleksandar Gutowski), Керамички радови-тераписки концепти од А до Ж	1
- 2013 – ЦМК, Медицински факултет, Универзитет во Љубљана: Сертификати за: - PubMed: I и II - EndNote - Ovid Web Gateway (Medline, EMBASE, EBEM Reviews)	3
- 2005-курс по протетика-оклузија, МСД	2
- 2006 - 2. DAAD Symposium on Dental Implantology, МСД.	2
- 2008 – семинар: Биоматеријали во стоматологијата и	
- 2008 – семинар:Construction of All-ceramic Zirconium Restorations Using Cercon Smart Ceramics, Стоматолошки факултет во Скопје.	
- 2014 - Благодарница од Македонското стоматолошко друштво	3
2014 – Сертификат: Медицински факултет, Универзитет во Љубљана, Словенија - On being a scientist: Essential skills of a biomedical investigator (Prof.dr. Tung-Tien Sun-a, NYU)	3
Вкупно	36
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	244,2
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	126,8
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	36

Во рамките на самоевалуацијата на Факултетот, во студентската анкета која го оценува квалитетот на академскиот кадар, н.сор. д-р Сашо Јовановски е оценет со генерална просечна оценка 8,66.

Членови на Комисијата

1. Проф. д-р Јагода Бајевска д-р сци, с.р.
2. Проф. д-р Јадранка Бундевска д-р сци, с.р.
3. Проф. д-р Билјана Капушевска д-р сци, с.р.
4. Проф. д-р Никола Гиговски д-р сци, с.р.
5. Проф. д-р Весна Коруновска Стевкоска д-р сци, с.р.

2. Ас. д-р Сашо Еленчевски вработен на Универзитетскиот стоматолошки клинички центар „Св. Пантелејмон“ - Скопје, на Клиниката за Стоматолошка мобилна протетика е роден во Скопје на 15.10.1962 година.

Универзитетско образование:

Доктор-стоматолог: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје, Стоматолошки факултет - Скопје во учебната 1987 година, со просечна оценка 9,69.

Магистер на стоматолошки науки од областа стоматолошка протетика: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје, Стоматолошки факултет – Скопје, со магистерскиот труд под наслов „Карактеристики на хуморалниот имунолошки одговор во saliva и серум кај stomatitis protetica“, одбранет 2001 година. Студиите ги завршил со просек 9,09.

Доктор на стоматолошки науки: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје, Стоматолошки факултет - Скопје, со докторската дисертација под наслов „Евалуација на имунолошки одговор кај stomatitis protetica“, одбранета 2006 година.

Работно искуство: Првото вработување го остварил на Клиниката за стоматолошка мобилна протетика при ООЗТ Стоматолошки клиника во Скопје во 1990 година, како стручен соработник на определено време, како стипендист на тогашниот Републички завод за наука и образование, додека од 1 декември истата година - неопределено работно време во истата институција. Во 1995 година се здобил со звањето специјалист по стоматолошка протетика. Во звањето помлад асистент на Катедрата за стоматолошка мобилна протетика при Стоматолошкиот факултет во Скопје е избран во 1991 година, а во 1996 година е реизбран на истата Катедра, додека пак во 2000 година е резигран за асистент. Во 2008 година е избран за насловен доцент на Катедрата за стоматолошка мобилна протетика, а во 2011 година за асистент на истата Катедра. Во 2009 година се стекнал со звањето супспецијалист по орална имплантологија. Во периодот 2003-2004, претседател е на Комисијата за јавни набавки при Универзитетскиот стоматолошки клинички центар „Св. Пантелејмон“ во Скопје. Од 2004 до 2006 година бил претседател на Управниот одбор на Универзитетскиот стоматолошки клинички центар „Св. Пантелејмон“ во Скопје. Во 2006 година бил в.д. директор на Универзитетскиот стоматолошки клинички центар „Св. Пантелејмон“ во Скопје. Во 2008 година го има положено Курсот за менаџмент во здравството, во организација на Министерството за здравство на Република Македонија.

Наставно-образовна дејност

Д-р Сашо Еленчевски активно е вклучен во наставно-образовниот процес на Катедрата по стоматолошка мобилна протетика. Од 1991 година, континуирано води вежби за студентите по стоматологија по претклиничка и клиничка мобилна протетика, како и на студентите од студиската програма за забни техничари на Стоматолошкиот факултет во Скопје. Како насловен доцент одржувал предавања по предметот вилично-лицева реконструктивна протетика како и на студентите од студиската програма за забни техничари. Во неколку наврати има одржано предавања од тотална протеза. Има одржано предавања и на специјализантите по стоматолошка протетика. Своите комуникации со студентите ги остварува преку непосреден контакт. Ментор е на осум студентски труда. Свои пленарни предавања има одржано на повеќе студентски стоматолошки конгреси.

Стручно-научна дејност

Уште како студент покажува интерес за научноистражувачката дејност и тоа како автор на три студентски труда.

На Катедрата за стоматолошка мобилна протетика, на која бил избран за асистент, а подоцна и за насловен доцент, своите стручни и научни усовршувања ги има насочено кон влијанието на забните протези врз оралната слузокожа, како и имунолошкиот статус кај воспаленијата предизвикани од протезите. Особено поле на интерес му се микотичките и алергиските воспалителни промени на меките ткива под протезната база и околу неа, проблематика која е обработувана во неговата магистерска работа и докторска дисертација. Имунолошкиот одговор на организмот во плунка и серум, како и целуларниот имунолошки одговор кај пациентите со алергиски, микотички и механички stomatitis protetica, е предизвикот на кој работи повеќе од 25 години. Соработува со голем број колеги од цела држава кои ги испраќаат пациентите со ова заболување за третман или совети. Активно учествувал на голем број симпозиуми и конгреси како поканет предавач, со повеќе пленарни предавања во земјава и во странство.

Со постери и усни презентации учествува на бројни конгреси во земјата и во странство, а присуствува и на семинари, симпозиуми, курсеви и работилници на континуирана едукација како предавач.

Добитник е на Благодарница во 1995 година, Диплома од Македонското лекарско друштво, Благодарница по повод 30-годишнината од основањето на Стоматолошкиот факултет во 1989 година, Диплома по повод 40-годишнината од основањето на Стоматолошкиот факултет во 1999 година, Плакета по повод 50-годишнината од основањето на Стоматолошкиот факултет во 2009 година, Благодарница за придонесот во реализацијата на научната програма на 3. Конгрес на стоматолозите на Македонија со меѓународно учество.

Стручно-апликативна дејност:

- член на Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет во Скопје, 1985;
- периодот 1986-87 бил член на Советот на Стоматолошкиот факултет;
- во 2000 бил учесник на Балканскиот конгрес на стоматолози во Солун со своја презентација;
- во 2001 година бил предавач на Секцијата на специјалисти по стоматолошка протетика на Македонија во Пробиштип;
- член на Наставно-научниот совет како делегат на асистентите на Стоматолошкиот факултет во Скопје во периодот 2002-2004 година;
- во 2005 година бил учесник на Балкански конгрес на стоматолози во Белград со своја презентација;
- завршил курс за менаџмент на покана од Баварската стопанска комора во Аугзбург и Минхен (Германија), 2004 година;
- во 2006 година го завршил Курсот за современи естетски реставрации во Скопје;
- во 2006 година го завршил Курсот за употреба на ласери во модерната стоматологија во Скопје, организиран од Fotona;
- Курс по брентарк импланти 1994 година, Торонто - Канада;
- во 1995 година го завршил курсот „The biofunctional prosthetic system“, организиран од Ivoclar – Schaan, Lihtensthain
- во 1995 година го завршил Курсот за теоретско и практично познавање на нови производи на Ivoclar, Vivadent, Vivacare – Schaan, Lihtensthain 7-9 јуни;
- во 2005 година завршил Курс по протетика – оклузија организиран од МСД – Медицински факултет, Скопје;
- прв степен на Курс за анкилос импланти 2006 година, Виена - Австрија;
- втор степен на Курс за анкилос импланти 2007 година, Скопје;
- во 2008 година, учество на Конгрес на анкилос импланти во Берлин - Германија;
- во 2008 година го завршил курсот од Ivoclar – ламинати, репарација на коронки и белење на заби;
- во 2008 година бил поканет како предавач на симпозиумот организиран од Стоматолошкиот факултет во Скопје под наслов „Алергиски состојби во стоматологијата“, во Домот на АРМ;
- во 2009 година бил поканет како предавач на едукативниот семинар под наслов „Современи дијагностички и терапијски принципи оболења усне дупље“, организиран од Медицинскиот факултет на Универзитетот во Ниш - Република Србија;
- бил член на Собранието на Стоматолошката комора на Република Македонија, 2006-2010 година;
- 2010 година бил поканет како предавач на XII симпозиум на протетичарите на Србија под наслов „Современе терапијске процедури у стоматологији“, организиран од Српското лекарско друштво во Мокра Гора - Србија;
- во 2012 година бил предавач на Симпозиумот на Здружението на специјалисти по стоматолошка протетика на Македонија во Скопје;

- во 2014 бил поканет предавач на Симпозиумот на протетичарите на Србија, организиран од Српското лекарско друштво во Дивчибаре – Србија;
- бил член на Управниот одбор на Здружението на специјалисти по стоматолошка протетика на Македонија при Македонското стоматолошко друштво;
- претседател на Здружението на специјалисти по стоматолошка протетика на Македонија при Македонското стоматолошко друштво од 2007 година до 2009 година;
- претседател на Здружението на специјалисти по стоматолошка протетика при Македонското стоматолошко друштво од 2009 до 2013 година;
- претседател на Здружението на специјалисти по стоматолошка протетика при Македонското стоматолошко друштво од 2013 до денес;
- член на испитна комисија за полагање државен испит, 2010 година;
- член на испитна комисија за полагање државен испит, 2013 година;
- член на испитна комисија за полагање државен испит, 2014 година;
- член на Комисија за прием на студенти на Стоматолошкиот факултет во Скопје;
- член на комисија за самовалуација на студентите по стоматологија;
- претседател на Организациониот одбор на Симпозиумот на Здружението на специјалисти по стоматолошка протетика при МСД во Неготино во 2007 година;
- претседател на Организациониот одбор на Симпозиумот со меѓународно учество во 2008 година на Здружението на специјалисти по стоматолошка протетика на Македонија – Струга;
- претседател на Организациониот одбор на Симпозиумот со меѓународно учество во 2008 година на Здружението на специјалисти по стоматолошка протетика при МСД – Неготино;
- претседател на Организациониот одбор на Симпозиумот со меѓународно учество во 2009 година на Здружението на специјалисти по стоматолошка протетика на Македонија – Струга;
- претседател на Организациониот одбор на Симпозиумот во 2009 година на Здружението на специјалисти по стоматолошка протетика при МСД – Дом на АРМ – Скопје;
- претседател на Организациониот одбор со меѓународно учество на Симпозиумот во 2011 година на Здружението на специјалисти по стоматолошка протетика на Македонија – Охрид;
- претседател на Организациониот одбор на Симпозиумот со меѓународно учество во 2012 година на Здружението на специјалисти по стоматолошка протетика – Реплек, Скопје;
- претседател на Организациониот одбор на Симпозиумот со меѓународно учество во 2013 година на Здружението на специјалисти по стоматолошка протетика при МСД – Реплек, Скопје;
- претседател на Организациониот одбор на Симпозиумот со меѓународно учество во 2014 година на Здружението на специјалисти по стоматолошка протетика при МСД – Медицински факултет, Скопје;
- член на Организациониот одбор на Третиот конгрес на стоматолозите на Македонија со меѓународно учество 2002 година;
- член на Организациониот одбор на Четвртиот конгрес на стоматолозите на Македонија со меѓународно учество 2006 година;
- член на Организациониот одбор на Шестиот конгрес на стоматолозите на Македонија со меѓународно учество
- учествувал на Светскиот стоматолошки конгрес организиран од FDI во 1985 година во Белград;
- учествувал на Светскиот стоматолошки конгрес организиран од FDI во 1994 година во Ванкувер - Канада.
- награден од Владата на РМ за еден од 10-те најдобри доктори во 2013 година- два пати.

Научноистражувачка дејност

Резултатите поврзани со наставната и научноистражувачката дејност, до овој избор, објавени се во Билтенот на Универзитетот, и тоа во Билтен бр. 565, 663, 824, 863, 875, 896, 1016, 1071.

За тековниот конкурс ги приложува следниве трудови:

1. **Saso Elencevski** Protetska rehabilitacija pacijenata sa alergijama na proteze- mogucnosti i ogranjcenja. XXI simpozijum proteticara Srbije, Svakodnevne intervencije u stomatoloskoj ordinaciji-od jednostavnih do kompleksnih resenja 1 i 2 Zbornik radova, Divcibare 19-22 juni 2014, str. 48-52.

Авторот на овој труд ги прикажува искуствата со различните видови stomatitis protetica со посебен акцент на преосетливоста на пациентите кон нивните забно протетички помагала, како и можностите за нивна протетичка рехабилитација. Потенцирана е важноста на правилната диференцијална дијагноза, како и фактот дека не постои идеален материјал за изработка на протези. Трудот има стручно-апликативно значење.

2. Sanja Pancevska, **Saso Elencevski**, Goran Pancevski, Aleksandar Grcev Proteticka rehabilitacija kod pacijenata nakon onko-hirurskog tretmana –prikaz slucaja, XXI simpozijum proteticara Srbije, Svakodnevne intervencije u

stomatoloskoj ordinaciji-od jednostavnih do kompleksnih resenja 1 i 2 Zbornik radova, , Divcibare 19-22 juni 2014, str. 72

Целта на авторите била да се прикаже една од можностите на протетската рехабилитација кај пациенти со орален карцином по спроведена ресекција на мандибулата. Акцентот на овој труд укажува дека понекогаш и наједноставниот приод понуден како компромисно решение нуди успешна протетска рехабилитација на пациентот од функционален и естетски аспект. Трудот има стручно-апликативно значење.

3. Sonja Apostolska, **Saso Elencevski**, Vasilka Rendzova, Marina Eftimoska, Kiro Ivanovski, Marija Peeva – Vaznost kvaliteta stomatoloskoj ordinaciji-od jednostavnih do kompleksnih resenja 1 i 2 Zbornik radova, Divcibare 19-22 juni 2014, str. 72.

Авторите во овој труд укажуваат на важноста на реставрирањето на забите по ендодонтскиот третман и враќањето на нивната форма и функција. Бидејќи најчесто овие заби се деструирани начинот на нивното решавање може да биде конзервативен, а кај комплексните случаи протетски со изработка на фиксно протетска надградба. Авторите со овој труд исто така укажуваат за важноста на интердисциплинарниот пристап на ендодонтот и протетичарот каде што крајна цел е добрата проценка на забот, изборот на добар материјал, добрата техника на реставрирање и нивно следење. Трудот има стручно-апликативно значење.

4. Apostolska S, Rendjova V, Gjorgievska E, Eftimoska M, Ivanovski K, Stevanovic M, Jankulovska M, Elencevski S. Endodontic perforation repair - clinical applications of mineral trioxide aggregate. Third Balkan Congress for Maxillofacial Surgery, International Congress for oral and Maxillofacial surgery, Second National Congress of MAMFS. Book of Abstracts Ohrid 2014.

Поаѓајќи од фактот дека крајната цел на ендодонтската терапија и ретретман е да се сочува функционалноста на забот, авторите си поставиле за цел да го испитаат ефектот од примената на МТА кај пациенти со компликации настанати во тек на ендодонтската терапија. Во трудот се прикажани клинички случаи со различни дијагнози, кај кои е применет МТА како средство за терапија на компликации од ендодонтската терапија. Врз основа на добиените резултати од клиничкото испитување, авторите заклучиле дека со својата цврстина, биокомпатибилноста кон околните ткива, антибактерискиот ефект и едноставното клиничко ракување, МТА е материјал за избор кај пациенти со ендодонтски компликации. Трудот има стручно-апликативно значење.

АНЕКС 2

Кандидат: Сапо Михаил Еленчевски НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
	Настава I циклус студии: зимски семестар 2008/09 теоретски часови: тотална протеза 1x1=1	0,04
	Настава I циклус студии: теоретски часови: вилично-лицева реконструктивна протетика 2x1=2	0,08
	Вежби I циклус студии: за летен семестар 1991/1992 преткл моб протетика IV сем 3x15x2=90, кл моб протетика VIII сем 3x15x2=90	2,7 2,7
	Вежби I циклус студии: 1992/93, 1993/94, 1994/95, 1995/96, 1996/97 x5 преткл моб протетика III сем 3x15x2=90 преткл моб протетика IV сем 3x15x2=90 кл моб протетика VII сем 3x15x2=90 кл моб протетика VIII сем 3x15x2=90 кл моб протетика IX сем 3x15x2=90	13,50 13,50 13,50 13,50 13,50
	Вежби I циклус студии: 1997/98, 1998/99, 1999/00, 2000/01, 2001/02, x5 преткл моб протетика III сем 3x15x2=90 преткл моб протетика IV сем 3x15x2=90 кл моб протетика VII сем 3x15x2=90 кл моб протетика VIII сем 3x15x2=90 кл моб протетика IX сем 3x15x2=90	13,50 13,50 13,50 13,50 13,50
	Вежби I циклус студии: 2002/03 X1 преткл моб протетика III сем 3x15x2=90 преткл моб протетика IV сем 3x15x2=90 кл моб протетика VII сем 3x15x2=90	2,7 2,7 5,4 5,4

	кл моб протетика VIII сем 3x15x2=90	1,35
	кл моб протетика IX сем 3x15x2=90	1,35
	морфологија на заби (B3T) I сем 3x15x1=45	5,4
	морфологија на заби (B3T) II сем 3x15x1=45	5,4
	Вежби I циклус студии: 2003/04, 2004/05 X2	1,8
	преткл моб протетика III сем 3x15x2=90	1,8
	преткл моб протетика IV сем 3x15x2=90	1,8
	кл моб протетика VII сем 3x15x4=180	5,4
	кл моб протетика VIII сем 3x15x4=180	5,4
	морфологија на заби (B3T) I сем 3x15x1=45	2,7
	морфологија на заби (B3T) II сем 3x15x1=45	10,8
	тех на моб протези – ТП (B3T) III сем 12x15x1=180	10,8
	тех на моб протези – ПП (B3T) IV сем 12x15x1=180	3,6
		5,4
	Вежби I циклус студии: 2005/06, 2006/07, 2007/08, 2008/09, 2009/10 x5	
	морфологија на заби III сем 2x15x1=30	4,5
	преткл моб протетика – ТР III сем 2x15x1=30	4,5
	преткл моб протетика – ПП IV сем 2x15x1=30	4,5
	кл моб протетика VII сем 2,5x15x2=90	13,5
	кл моб протетика VIII сем 2,5x15x2=90	13,5
	морфологија на заби (B3T) I сем 3x15x1=45	6,75
	тех на моб протези – ТП (B3T) III сем 12x15x1=180	27,0
	тех на моб протези – ПП (B3T) IV сем 12x15x1=180	27,0
	скелетирана ПП (B3T) V сем 4x15x1=60	9,0
	скелетирана ПП (B3T) VI сем 6x15x1=90	13,5
	Вежби I циклус студии: зимски семестар 2009/2010	
	морфологија на заби III сем 2x15x1=30	0,9
	кл моб протетика VII сем 2,5x15x3=112.5	3,4
	морфологија на заби (B3T) I сем 3x15x1=45	1,35
	тех на моб протези – ТП (B3T) III сем 12x15x1=180	5,4
	скелетирана ПП (B3T) V сем 4x15x1=60	1,8
	Вежби I циклус студии: 2010/2013 летен и зимски семестар x 2	
	морфологија на заби III сем 2x15x1=30	1,8
	преткл моб протетика – ТР III сем 2x15x1=30	1,8
	преткл моб протетика – ПП IV сем 2x15x1=30	1,8
	кл моб протетика VII сем 2,5x15x2=90	5,4
	кл моб протетика VIII сем 2,5x15x2=90	5,4
	морфологија на заби (B3T) I сем 3x15x1=45	2,7
	тех на моб протези – ТП (B3T) III сем 12x15x1=180	10,8
	тех на моб протези – ПП (B3T) IV сем 12x15x1=180	10,8
	скелетирана ПП (B3T) V сем 4x15x1=60	3,6
	скелетирана ПП (B3T) VI сем 6x15x1=90	5,4
	морфологија на заби III сем 2x15x1=30	1,8
	кл моб протетика VII сем 2,5x15x3=112.5	6,8
	морфологија на заби (B3T) I сем 3x15x1=45	2,7
	тех на моб протези – ТП (B3T) III сем 12x15x1=180	10,8
	скелетирана ПП (B3T) V сем 4x15x1=60	3,6
	Настава во летни школи и работилници: курс за менаџмент на покана од Баварската стопанска комора во Аугзбург и Минхен (Германија), 2006;	1
	- курс по бренмарк импланти, 1994 година, Торонто - Канада;	1
	- прв степен на курс за анкилос импланти 2006 година, Виена - Австрија;	1
	- втор степен на курс за анкилос импланти 2007 година, Скопје;	1
	- во 2008 година, учество на Конгрес на анкилос импланти во Берлин - Германија.	1
	Консултации со студенти во рамките на здравствената клиничка пракса:	
	1991/1992 до 2013 – 44 ст. x 0.2	8,8
	Вкупно	445,32

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
	Учесник во национален научен проект: ВЛИЈАНИЕ НА ХЕМИСКИТЕ ОНЕЧИСТУВАЊА НА ПОЛИМЕТИЛ МЕТАКРИЛАТОТ И ПРОНАОЌАЊЕ НАЧИН ЗА НИВНО ОТСТРАНУВАЊЕ, 1991.	3
	Учесник во меѓународен научен проект: Корелација помеѓу орална хигиена, РН на плунката и дентален плак во фреквенцијата на кариесот и негова контрола преку современи превентивни мерки (кај различна популација, Македонија и Грција) (2006-2009 година), финансиран од Министерството за образование и наука на Република Македонија.	5
	Автор на монографија: Имунолошки одговор кај stomatitis protetica 2013 ISBN 978-608-65543-0-9	8
	Печатен труд објавен во референтно научно/сѝручно сѝисание со меѓународен уредувачки одбор:	
	Apostolska S.,Rendzova V.,Ivanovski K.,Peeva M.,Elencevski S.Presence of caries with different levels of oral hygiene.Macedonian Academy of Sciences and Arts;Contributions,Section of Biological and Medical Sciences,Prilozi,2011 Jul,32(1):269-81.Трудот е рецензиран во Билтен број 1009.	3,87
	Печатени трудови објавени во референтно научно/сѝручно сѝисание: Поп Николов Д., Карапеев Д., Софрониевски С., Еленчевски С. Карапеев В. РАЦИОНАЛЕН МЕТОД ЗА ПРЕПАРАЦИЈА НА ЗАБОТ ЗА КОРОНКИ, Макед. стоматол. прегл. 1993; 17 (1): 29-32	2,4
	Алабаковски М., Велески Д., Бундеска Ј., Еленчевски С. АСПЕКТИ НА ПРОТЕТИЧКАТА РЕХАБИЛИТАЦИЈА КАЈ ПРИНУДНИ ПРОГЕНИ ЗАГРИЗИ, Макед. стоматол. прегл. 1993; 17 (3-4): 215-8	2,4
	Дејаноски К., Богдановски И., Даштевски Б., Еленчевски С. ЕВАЛУАЦИЈА НА ОДНОСОТ НА ГОЛЕМИНИТЕ НА ВЕШТАЧКИТЕ ЗАБИ IVOLEK СО ЗАБИТЕ КАЈ МАКЕДОНСКАТА ПОПУЛАЦИЈА, Макед. стоматол. прегл. 1994; 18 (1-2): 73-9	2,4
	Богдановски С., Дејаноски К., Еленчевски С., Грнчаровски А. МИКРОСТОМИЈА И ПРОТЕТИЧКИ РЕКОНСТРУКЦИИ. Макед. стоматол. прегл. 1995; 19 (1-4): 74-16	2,4
	Дејаноски К., Еленчевски С., Богдановски С., Грнчаровски А., Бајрактарова Е. ИНДЕКСИТЕ НА АНТАГОНИСТИТЕ КАЈ ПРИРОДНАТА ДЕНТИЦИЈА И АРТИФИЦИЈЕЛНИТЕ ЗАБИ. Макед. стоматол. прегл. 1995; 19 (1-4): 70-3	2,4
	Сашо М. Еленчевски КОНТАКТНИ АЛЕРГИЧНИ РЕАКЦИИ ВО СТОМАТОЛОШКАТА ПРОТЕТИКА, Стоматолошка ревија 2008 5 (3) 48-50	4
	Еленчевски С., Дејаноски К., Богдановски С., Николовска С. ПРЕОСЕТЛИВОСТ НА НИКЕЛ: НАШ МАТЕРИЈАЛ. Макед. стоматол. прегл. 1995; 19 (1-4): 77-9.	2,4
	Трудови со оригинални научни/сѝручни резултати, објавени во зборник на трудови од научен/сѝручен собир со меѓунар. уред одбор. Еленчевски С.НАЈЧЕСТИ ФОРМИ НА СУПТОТАЛНА БЕЗЗАБОСТ, 28 Конгрес на СМС на Југославија, Тузла: 348-349 с., 1986.	2
	Еленчевски С. КАРАКТЕРИСТИКИ НА ДОЛНО ВИЛИЧНИ БЕЗЗАБИ АЛВЕОРАЛНИ ГРЕБЕНИ, 29. Конгрес на СМС на Југославија, Врњачка Бања: 61 с., 1987	2
	Еленчевски С. ДЕРМОИДНИ ЦИСТИ ВО УСНАТА ШУПЉИНА, 30. Конгрес на СМС на Југославија, Приштина: 1988	2
	Филјански М., Велески Д., Ивановска Ј., Еленчевски С. НЕКОИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА АКУТНИТЕ АЛЕРГИСКИ ПРОТЕЗО-СТОМАТОПАТИИ, 2. Научен симпозиум на оралните хирурзи на Југославија, Охрид: 56 с., 1990	2,8
	Велески Д., Алабаковски М., Радески Ј., Стефановски Ц., Еленчевски	2,2

	С.НЕКОИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА ПРОТЕТИЧКО ЛЕКУВАЊЕ КАЈ ПАЦИЕНТИ СО ПРИНУДЕН ПРОГЕН ЗАГРИЗ, 6. Собир на стоматолозите на Македонија, Дојран: 101 с., 1991	
	Јанкуловска Е., Богдановски И., Божиновска Л., Еленчевски С.ВЛИЈАНИЕ НА ТИПОТ НА МАСТИКАЦИЈА ВРЗ МАСТИКАТОРНАТА ЕФИКАСНОСТ КАЈ НОСИТЕЛИ НА ТОТАЛНИ ПРОТЕЗИ, 6. Собир на стоматолозите на Македонија, Дојран: 127 с., 1991	1,7
	Велески Д., Поп-Ацева Т., Еленчевски С.КЛИНИЧКИ И РЕНДГЕНОЛОШКИ ОПСЕРВАЦИИ КАЈ ПАЦИЕНТИ СО ВГРАДЕНИ ЦЕ-КА СИСТЕМИ, 6. Собир на стоматолозите на Македонија, Дојран: 111 с., 1991	2,6
	Јанкуловска Е., Богдановски И., Зужелова М., Божиновска Л., Еленчевски С., Бикоска Ж.ЦВАКАЛЕН ЕФЕКТ КАЈ ИСПИТАНИЦИТЕ СО МАЛОКЛУЗИЈА КЛАСА III ПО Е, 1. Конгрес на стоматолозите на Македонија, Охрид: Здружение на стоматолозите од Македонија, 1994, 76	2,2
	Труд со оригинални научни/сѝручни резулѝаѝи, објавен во зборник на ѝрудови од науч/сѝр собир со меѝунар. уред одбор13. Поп-Ацева Т., Поп-Ацев С., Алабаковски М., Бундевска Ј., Еленчевски С., Јолевски М.ВЛИЈАНИЕ НА ФИКСНО-МОБИЛНИТЕ ПРОТЕТИЧКИ ИЗРАБОТКИ ВРЗ ПАРОДОНТОТ, 1. Конгрес на стоматолозите на Македонија, Охрид: Здружение на стоматолозите од Македонија, 1994, 77 с.	2,2
	Труд со оригинални научни/сѝручни резулѝаѝи, објавен во зборник на ѝрудови од науч/сѝр собир со меѝунар. уред одбор. Еленчевски С., Велески Д., Јанкуловска Е., Бундевска Ј., Богдановски С., Јолевски М.ЕСТЕТСКО-ФУНКЦИОНАЛНИ АСПЕКТИ КАЈ ПАРЦИЈАЛНИ ПРОТЕЗИ СО ВГРАДЕНИ ЦЕ-КА СИСТЕМИ: НАШ МАТЕРИЈАЛ, 1. Конгрес на стоматолозите на Македонија, Охрид: Здружение на стоматолозите од Македонија, 1994, 80 с.	1,7
	Труд со оригинални научни/сѝручни резулѝаѝи, објавен во зборник на ѝрудови од науч/сѝр собир со меѝунар. уред одбор. Еленчевски С., Велески Д., Поп-Ацева Т., Панчевска С., Шуков П., Богдановски С.НЕКОИ МОРФО-ГЕНЕТСКИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА ДОЛНОВИЛИЧНИТЕ БЕЗЗАБНИ АЛВЕОЛАРНИ ГРЕБЕНИ, 1. Конгрес на стоматолозите на Македонија, Охрид: Здружение на стоматолозите од Македонија, 1994, 79 с.	1,7
	Труд со оригинални научни/сѝручни резулѝаѝи, објавен во зборник на ѝрудови од науч/сѝр собир со меѝунар. уред одбор. Бундевска Ј., Велески Д., Поп-Ацева Т., Еленчевски С., Ванковски В., Шуков П.КРАНИОМЕТРИСКИ ПАРАМЕТРИ ЗА ПОЗИЦИЈАТА НА ПРВИОТ МАКСИЛАРЕН МОЛАР, 1. Конгрес на стоматолозите на Македонија, Охрид: Здружение на стоматолозите од Македонија, 1994, 83 с.	2,2
	Труд со оригинални научни/сѝручни резулѝаѝи, објавен во зборник на ѝрудови од науч/сѝр собир со меѝунар. уред одбор. Дејаноски К., Богдановски И., Бојациева Л., Еленчевски С.ДАЛИ Е ФА-ДЕ МЕТОДОТ ВАЛИДЕН? (англиски). 2nd Congress of the Balcan Stomatological Society (book of Abstracts). Belgrade: Balcan Stomatological Society. 1997: 157	2,8
	Труд со оригинални научни/сѝручни резулѝаѝи, објавен во зборник на ѝрудови од науч/сѝр собир со меѝунар. уред одбор. Еленчевски С., Велески Д., Богдановски С., Шуков А.УПОТРЕБАТА НА МЕТОДОТ IVOCAR КАЈ ПАЦИЕНТИ СО АЛЕРГИЧЕН ПРОТЕТИСКИ СТОМАТИТИС (англиски). 2nd Congress of the Balcan Stomatological Society (book of Abstracts). Belgrade: Balcan Stomatological Society. 1997: 156	2,3
	Труд со оригинални научни/сѝручни резулѝаѝи, објавен во зборник на ѝрудови од науч/сѝр собир со меѝунар. уред одбор. Еленчевски С., Велески Д., Бундевска Ј. Богдановски С.НАШИ ИСКУСТВА ВО РЕШАВАЊЕТО НА СЛУЧАИ СО СТОМАТИТИС PROTETICA ALERGICA ПО IVOCAR МЕТОДОТ (англиски). 2. Конгрес на стоматолозите од Македонија. Охрид: Здружение на стоматолозите од Македонија 1998: 189	2,2
	Труд со оригинални научни/сѝручни резулѝаѝи, објавен во зборник на	2,2

	Итудови од науч/сИтр собир со меѓунар. уред одбор. Велески Д., Еленчевски С., Спировска А., Јанева Н.ЦЕ-КА СИСТЕМИ КАЈ ПАРЦИЈАЛНИ ПРОТЕЗИ: НАШ МАТЕРИЈАЛ. 2. Конгрес на стоматолозите од Македонија (абстракти). Охрид: Здружение на стоматолозите од Македонија 1998: 193	
	Труд со оригинални научни/сИтручни резултати, објавен во зборник на Итудови од науч/сИтр собир со меѓунар. уред одбор. Бундевска Ј., Капушевска Б., Еленчевски С.НАШ ПРИОД ВО ЛЕКУВАЊЕТО. 2. Конгрес на стоматолозите од Македонија (абстракти). Охрид: Здружение на стоматолозите од Македонија 1998: 180	2,6
	Труд со оригинални научни/сИтручни резултати, објавен во зборник на Итудови од науч/сИтр собир со меѓунар. уред одбор. Велески Д., Еленчевски С., Спировска А., Богдановски С.ЕКСТРАКОРОНАРНИ ЦЕ-КА СИСТЕМИ ЗА ПАРЦИЈАЛНИ ПРОТЕЗИ (англиски). 4th Congress of the Balcan Stomatological Society (Proceedings). Istambul: Balcan Stomatological Society. 1999: 237	2,3
	Труд со оригинални научни/сИтручни резултати, објавен во зборник на Итудови од науч/сИтр собир со меѓунар. уред одбор. Еленчевски С., Велески Д., Колевски П.ВРЕДНОСТИ НА IgA ВО ПЛУНКА КАЈ РАЗНИ ТИПОВИ STOMATITIS PROTETICA ПРЕД И ПОСЛЕ ТЕРАПИЈА. 15. Конгрес на лекарите на Македонија. Охрид: Македонско лекарско друштво 1999: 250	2,6
	Труд со оригинални научни/сИтручни резултати, објавен во зборник на Итудови од науч/сИтр собир со меѓунар. уред одбор. Еленчевски С., Велески Д.НИВОАТА НА sIgA ВО МЕШАНА САЛИВАКАЈ РАЗНИ ВИДОВИ ПРОТЕТИЧКИ СТОМАТИТИС ПРЕД И ПО ТРЕТМАН.(англиски). 5th Congress of the Balcan Stomatological Society. Thessaloniki: Balcan Stomatological Society. 2000: 275	3,2
	Труд со оригинални научни/сИтручни резултати, објавен во зборник на Итудови од научен/сИтручен собир со меѓународен уредувачки одбор Еленчевски С., Дејаноски К., Апостолска С., Велески Д.ЛЕГУРИТЕ И ОРАЛНИТЕ ТКИВА КАЈПАРЦИЈАЛНА БЕЗЗАБНОСТ.3^{тм} Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество. Охрид, 2002: 189.	1,7
	Труд со оригинални научни/сИтручни резултати, објавен во зборник на Итудови од научен/сИтручен собир со меѓународен уредувачки одбор Elencevski S., Veleski D., Angelovska A., Veleska D., Dejanoski K., Pejovska M., Pancevska S., Bogdanovski S.DETERMINATION OF THE PHARYNGEAL EDGE OFCOMPLETE DENTURES9th Congress of the Balkan Stomatological Society (Abstracts). Ohrid: Balkan Stomatological Society, 2004: 34.	2,3
	Труд со оригинални научни/сИтручни резултати, објавен во зборник на Итудови од научен/сИтручен собир со меѓународен уредувачки одбор31. Elencevski S., Veleski D., Pancevska S., Angelovska A., Veleski D.REASONS FOR APPEARANCE OF STOMATITIS PROTHETICA AND THEIR REMOVAL9th Congress of the Balkan Stomatological Society (Abstracts). Ohrid: Balkan Stomatological Society, 2004: 36.	2,3
	Труд со оригинални научни/сИтручни резултати, објавен во зборник на Итудови од научен/сИтручен собир со меѓународен уредувачки одбор Pancevska S., Dejanoski K., Angelovska A., Elencevski S., Gigovski N.TREATMENT OF COMPLETE DENTURE PROBLEMSASSOCIATED WITH ATROPHIC MANDIBULAR RIDGE9th Congress of the Balkan Stomatological Society (Abstracts). Ohrid: Balkan Stomatological Society, 2004: 50.	2,3
	Труд со оригинални научни/сИтручни резултати, објавен во зборник на Итудови од научен/сИтручен собир со меѓународен уредувачки одбор Dejanoski K., Bojadzievska S., Elencevski S., Janeva N.NOSE WIDTH USED AS BIOMETRICAL INDEX INARTIFICIAL TEETH SIZE SELECTION10th Congress of the Balkan Stomatological Society (Abstracts). Belgrade: Balkan Stomatological Society, 2005: P 339.	2,3
	Труд со оригинални научни/сИтручни резултати, објавен во зборник на Итудови од научен/сИтручен собир со меѓународен уредувачки одбор Angelovska A., Dejanoski K., Elencevski S.DENTURES FABRICATION BY TAKING IMPRESSIONS FROMTHE NEUTRAL ZONE10th Congress of the Balkan Stomatological	2,3

	Society (Abstracts). Belgrade: Balkan Stomatological Society, 2005: P 348.	
	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор Sukov A., Pancevska S., Bogdanovski S., Stamenkovski T., Elencevski S. OVERDENTURES – ESTHETIC AND FUNCTIONAL SOLUTION OF SUBTOTAL EDENTULOUS PATIENTS: CASE REPORT 10 th Congress of the Balkan Stomatological Society (Abstracts). Belgrade: Balkan Stomatological Society, 2005: P 349.	2,3
	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор Elencevski S., Veleski D., Angelovska A., Janeva N. TRAUMA AND CANDIDIASIS IN THE ETHIOLOGY OF DENTURE STOMATITIS AND THEIR THERAPIES 10 th Congress of the Balkan Stomatological Society (Abstracts). B	2,3
	Jelena Vukmirovic, Ivica Stancic, Mirjana Oros Lazic, Vesna Busetic, Aleksandra Cairovic, Saso Elencevski – Neinvanzivna protetska rehabilitacija kod pacijenta za izrazenim mandibularnim torusima – prikaz slucaja. XX Simpozijum proteticara Srbije, Izazovi savremene stomatoloske protetike 2013 - zbornik radova, str.96	1,8
	Aleksandra Popovac, Teodora Rodic, Ivica Stancic, Jelena Vukmirovic, Saso Elencevski , Gordana Stankovic – Analiza položaja retencionih zuba u krezubih pacijenata - XX Simpozijum proteticara Srbije, Izazovi savremene stomatoloske protetike 2013 - zbornik radova, str.102	1,8
	Saso Elencevski Protetska rehabilitacija pacijenata sa alergijama na proteze- mogucnosti i ogranjenja. XXI simpozijum proteticara Srbije, Svakodnevne intervencije u stomatoloskoj ordinaciji-od jednostavnih do kompleksnih resenja 1 i 2, Zbornik radova, Divcibare 19-22 juni 2014, str. 48-52	1,8
	Sanja Pancevska, Saso Elencevski , Goran Pancevski, Aleksandar Grcev Proteticka rehabilitacija kod pacijenata nakon onko-hirurskog tretmana –prikaz slucaja, XXI simpozijum proteticara Srbije, Svakodnevne intervencije u stomatoloskoj ordinaciji-od jednostavnih do kompleksnih resenja 1 i 2 Zbornik radova, Divcibare 19-22 juni 2014, str. 72	1,8
	Sonja Apostolska, Saso Elencevski , Vasilka Rendzova, Marina Eftimoska, Kiro Ivanovski, Marija Peeva – Vaznost kvaliteta stomatoloskoj ordinaciji-od jednostavnih do kompleksnih resenja 1 i 2 Zbornik radova, Divcibare 19-22 juni 2014, str. 72	1,8
	Apostolska S, Rendjova V, Gjorgievska E, Eftimoska M, Ivanovski K, Stevanovic M, Jankulovska M, Elencevski S. Endodontic perforation repair - clinical applications of mineral trioxide aggregate. Third Balkan Congress For maxillofacial surgery, International Congress for oral and Maxillofacial surgery Second National Congress of MAMFS. Book of Abstracts Ohrid 2014.	1,8
	Настава во школи и работилници (курсеви, семинари, симпозиуми)-учесник(*1)	12
	Пленарно предавање на научен стручен собир со меѓународно учество: STOMATITIS PROTHETICA: ПРИОД КОН ДИЈАГНОСТИКА И ТЕРАПИЈА. 3 ^{тм} Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество. Охрид, 2002: 63. 2008 година - поканет предавач на Симпозиумот организиран од Стоматолошкиот факултет во Скопје под наслов „Алергиски состојби во стоматологијата“, во Домот на АРМ; 2009 година - поканет предавач на едукативниот семинар под наслов „Савремени дијагностички и терапијски принципи обољења усне дупље“, организиран од Медицинскиот факултет на Универзитетот во Ниш - Република Србија; ПРОТЕТСКЕ СТОМАТОПАТИЈЕ МОГУСНОСТИ ТЕРАПИЈЕ XII Симпозиум протетичара Србије „Савремене терапијске процедуре у стоматологији“, Зборник радова, 2010 - 2010 година бил поканет предавач на XII симпозиум на протетичарите на Србија под наслов „Савремене терапијске процедуре у стоматологији“, организиран од Српското	3 3 3 3

	лекарско друштво во Мокра Гора - Србија; - во 2012 година бил предавач на Симпозиумот на Здружението на специјалисти по стоматолошка протетика на Македонија во Скопје; -2014, поканет предавач на 21. Симпозиум на Србија под наслов „Свакодневних интервенција у стоматолошкој ординации од едноставних до комплексних решенија“ 1 и 2	3 3
	Секциско предавање на научен симпозиум: Радовиш, 2001	1
	вкупно	143,37
	СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	

Ред бр.	Назив на активност:	Поени
	Студиски престој до 3 месеци: -1.10. - 1.12.2006 година на Стоматолошкиот факултет во Ниш;	0,5
	Студиски престој до 3 месеци: - факултативна посета на Стоматолошкиот факултет во Торонто – Канада, од 10.10. до 25.11.1994 година.	0,5
	Дејности од поширок интерес	
	Учество во комисији и тела на државни и други органи: Член на Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет, 2002-2004.	0,5
	Учество во комисији и тела на државни и други органи: Член на Собранието на Стоматолошката комора на Република Македонија, 2006-2010.	1
	Учество во комисији и тела на државни и други органи: Член на Управен одбор (секретар) на Здружението на специјалисти по стоматолошка протетика при Македонското стоматолошко друштво, 2005-2007.	1
	Учество во комисији и тела на државни и други органи: Претседател на Управен одбор на Универзитетскиот стоматолошки клинички центар “Св.Пантелејмон” во Скопје.	1
	Учество во комисији и тела на државни и други органи: Директор на Универзитетскиот стоматолошки клинички центар “Св.Пантелејмон” во Скопје.	1
	Учество во комисији и тела на државни и други органи: Член на Собранието на Стоматолошката комора на Р. Македонија, 2006- 2010.	1
	Учество во комисији и тела на државни и други органи: Член на Комисијата за самоевалуација на студентите на Стоматолошкиот факултет во Скопје, 2003.	1
	Учество во комисији и тела на државни и други органи: Претседател на Здружението на специјалисти по стоматолошка протетика при Македонското стоматолошко друштво, 2007 – 2014.	3
	Завршена специјализација во областа на медицинските науки и здравството: 1995 год, Стоматолошки факултет, Скопје.	2
	Завршена супспецијализација во областа на медицинските науки и здравството: 2009 год. Стоматолошки факултет	1
	Учество во комисији и тела на државни и други органи: Член на испитна комисија за полагање државен испит, 2010.	1
	Учество во комисији и тела на државни и други органи: Претседател на Организационен одбор на симпозиумот со меѓународно учество на специјалисти по стоматолошка протетика на Македонија во 2008 во Струга, под наслов “Супраструктури над импланти”.	1
	Учество во комисији и тела на државни и други органи: Претседател на Организационен одбор на Симпозиумот со меѓународно учество на специјалисти по стоматолошка протетика на Македонија во 2009, во Струга, под наслов „Без метални керамички конструкции“.	1

	Учество во комисији и тела на државни и други органи: Претседател на Организационен одбор на Симпозиумот со меѓународно учество на специјалисти по стоматолошка протетика на Македонија во 2011, во Охрид.	1
	Учество во комисији и тела на државни и други органи: Претседател на Организационен одбор на Симпозиумот со меѓународно учество на специјалисти по стоматолошка протетика на Македонија во 2012, во Скопје.	3
	Учество во комисији и тела на државни и други органи: Член на испитна комисија за полагање на државен испит 2009, 2013, 2014	3
	Награда за научни постигнувања од струкова организација, самостоен: 1986-Благодарница од Медицински факултет Тузла.	3
	1989-Пофалница по повод 30-годишнината од основањето на Стоматолошкиот факултет во Скопје;	3
	1995- Диплома од Македонското лекарско друштво;	3
	1999-Благодарница по повод 40- годишнината од основањето на Стоматолошкиот факултет;	3
	2002-Плакета од Македонското лекарско друштво;	3
	2002-Благодарница за придонесот во реализацијата на научната програма на 3. Конгрес на Македонија со меѓународно учество;	3
	2009- Благодарница по повод 50- годишнината од основањето на Стоматолошкиот факултет;	3
	2012-Благодарница од Конгресниот одбор на 3. Конгрес на стоматолози од Македонија со меѓународно учество за придонес во организацијата;	3
	2014- Благодарница од Српското лекарско друштво.	3
Вкупно		48,5

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	445,32
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	143,37
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	48,5
Вкупно	637,19

Во рамките на самоевалуацијата на Факултетот, во студентската анкета која го оценува квалитетот на академскиот кадар, ас. д-р Сашо Еленчевски е оценет со среден просек од евалуацијата - 9,61.

Членови на Комисијата

1. Проф. д-р Јагода Бајевска д-р сци, с.р.
2. Проф. д-р Јадранка Бундеска д-р сци, с.р.
3. Проф. д-р Билјана Капушевска д-р сци, с.р.
4. Проф. д-р Никола Гиговски д-р сци, с.р.
5. Проф. д-р Весна Коруневска Стевкоска д-р сци, с.р.

3. Н.сор. д-р Сања Панчевска, вработена на Катедрата за стоматолошка протетика на Стоматолошкиот факултет при УКИМ - Скопје и на Клиниката за мобилна протетика при ЈЗУ Универзитетски клинички центар „Св. Пантелејмон“ во Скопје, е родена во Скопје, на 1. 10. 1967 год.

Универзитетско образование:

Доктор на стоматологија: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Стоматолошки факултет во Скопје, февруари 1991 год. со среден успех 9,06;

Специјалист по стоматолошка протетика: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Стоматолошки факултет во Скопје, септември 1997 год.

Магистер на стоматолошки науки од областа стоматолошка протетика: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Стоматолошки факултет во Скопје, со магистерскиот труд под наслов:

„Математички модел за определување на дистрибуцијата на оклузалните сили кај мандибуларна двострана терминална беззабност;“ ноември 2004 год. Студиите ги завршила со просек 10,0.

Доктор на стоматолошки науки од областа стоматолошка протетика: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Стоматолошки факултет во Скопје, со докторската дисертација под наслов: „Тридимензионална анализа на дистрибуцијата на оклузалните сили кај парцијални протези со дистално слободни седла според методот на конечни елементи,“ јули 2010 год.

Работно искуство:

Првото вработување го остварила во март 1992 година на Клиниката за мобилна стоматолошка протетика при ООЗТ Стоматолошки клиници - Скопје, а од април 2010 година е вработена на Стоматолошкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и Клиниката за мобилна протетика при ЈЗУ Универзитетски клинички центар „Св. Пантелејмон“ во Скопје.

Во мај 1997 год. е избрана во звањето помлад асистент на Катедрата за мобилна стоматолошка протетика, а реизбрана во истото звање е во ноември 2000 год. Во мај 2005 год. е избрана во звањето асистент на Катедрата за мобилна стоматолошка протетика, а реизбрана е во мај 2008 и март 2011 година. Во 2013 година е избрана во звањето научен соработник.

Наставно-образовна дејност

Активно е вклучена во наставно-образовниот процес на Катедрата за стоматолошка протетика на Стоматолошкиот факултет во Скопје, и тоа за студентите - доктори по дентална медицина, како и на студентите на студиската програма за стручни забни техничари и стручни стоматолошки сестри. Активно учествува во практичната клиничка едукација на стажантите на Клиниката за мобилна стоматолошка протетика. По изборот во звањето научен соработник, вклучена е и во теоретската настава на Катедрата за стоматолошка протетика во Скопје.

Научноистражувачка работа:

Д-р Сања Панчевска уште како студент покажувала интерес кон научноистражувачката работа, учествувајќи на три студентски конгреси како автор на теми од различни области на стоматологијата. Активно учествувала на конгреси во земјата и во странство, на симпозиуми и стручни состаноци, со самостојни трудови или во соработка со други автори. Активно учествувала и како ментор на теми на студентски конгреси.

Коавтор е на учебното помагало „Практикум по претклиника на парцијалното протезирање“.

Нејзиниот публицистички опус опфаќа 45 стручно/научни труда.

Трудовите под реден број 1 и 2 се рецензирани во Билтен број 678 од 1997 г. трудовите под реден бр. 3-17 се рецензирани во Билтен бр. 764 од 2000 година, трудовите под бр. 18-26 се рецензирани во Билтен бр. 863 од 2005 година и трудовите под реден бр. 27-35 се рецензирани во Билтен бр. 939 од 2008 година. Трудовите под реден бр. 36-38 се рецензирани во Билтен бр. 1004 од 2011 година. Трудовите под реден бр. 39-45 се рецензирани во Билтен бр. 1071 од 2013 година.

Стручно-апликативна дејност:

Од 2009 до 2013 година ја извршувала функцијата секретар на Здружението на специјалисти по стоматолошка протетика на Македонија. Во ноември 2013 год. повторно е избрана за секретар на Здружението.

Во периодот од 2009 до 2013 година била генерален секретар на МСД. Во ноември 2013 год. била реизбрана за генерален секретар на МСД.

Учествувала во подготвување на компјутерски модел за испитни прашања за студенти на Стоматолошкиот факултет во Скопје за група предмети од мобилната стоматолошка протетика.

Била член на факултетските комисии за изготвување на распореди за студентите по стоматологија и на Високата школа за забни техничари од 2005 до денес.

Во периодот на учебните 1999/2000 и 2000/2001 год. била именувана за главен демонстратор по предметот претклиничка мобилна протетика.

Била член на факултетска Комисија за изготвување на елаборат за висината на чинењето на студиите за сите три студиски програми на Стоматолошкиот факултет.

Била поканет предавач на Симпозиумот организиран од Здружението на доктори-специјалисти по стоматолошка протетика под наслов „Актуелности во стоматологијата“, одржан во Дом на АРМ во Скопје во 2009 год. и на симпозиумот на истото Здружение под наслов „Естетско-функционална рехабилитација кај различни видови беззабност“, одржан во Охрид, 2011 година.

Во 2006 год. го завршила Курсот за современи естетски реставрации во Скопје.

Истата година учествувала на курсот на Fotona во Скопје за употреба на ласери во модерната стоматологија.

Во 2008 год. - курс за Ankylos - имплантни системи во Скопје.

Во 2009 год во Скопје ја посетила и денталната работилница на Fotona за примена на Er:YAG и Nd YAG - ласери во стоматологијата.

Во март 2012 год. д-р Сања Панчевска била на стручно усовршување на Медицински факултет -Катедра за стоматолошка протетика во Љубљана.

Била член на Организациониот одбор на симпозиуми со меѓународно учество организирани од Здружението на доктори - специјалисти по стоматолошка протетика во 2009, 2011, 2012 и 2013 год.

Член е на Организациониот одбор на Денталниот митинг одржан во Скопје 2013 год, во организација на MSD.

Во 2012 год., д-р Сања Панчевска била член на Научниот одбор на 6. Конгрес на стоматолозите на Македонија со меѓународно учество.

Стоматолошкиот факултет, по повод 40 години од неговото основање, ѝ додели Пофалница, а по повод 50 - годишниот Јубилеј, добитник е и на Благодарница.

По повод Денот на здравјето во април 2000 год. добила Диплома од СЗЛМ.

На 10. Балкански конгрес во Белград во 2005 год., добитник е на втора награда за научни достигнувања и презентација.

Наградена е од Владата на РМ за еден од 10-те најдобри доктори во март 2013 год.

Активно се служи со англискиот јазик.

За тековниот избор во звањето наставник во сите наставно научни звања, д-р Сања Панчевска ги пријави следниве трудови:

46. Bundevska J, Panchevska S, Kovacevska G. Removable dentures with eclipse - repairing and relining. Contributions, Sec. Med. Sci., XXXV 1,2014.

Преку клинички случаи авторите ја прикажуваат сопствената постапка на ребазирање и општо прифатениот начин на репарирање на мобилните протези изработени од светлосно полимеризирачка смола – Еклипс. Како значајна предност при работа со овие протези го истакнуваат фактот на значително намалување на времето за работа за заботехничката лабораторија. Спроведувајќи ја ребазацијата исклучиво со Еклипс – смола, спротивно на сугестиите од светската литература за ребазирање со толополимеризирачки акрилати, овие протези ја сочувуваат најважната предност над класичните акрилатни протези, а тоа е отсуство на резидуален мономер. Трудот има стручно-апликативно значење.

47. Grchev A, Bozovic S, Popovska M, Panchevska S. Simplified method for functional treatment after condylar neck fractures. III Balkan Congress for Maxillofacial Surgery: 16; Ohrid, 2014.

Латерализацијата на мандибулата при отворање на устата по конзервативен третман при фрактури на вратот на мандибулата се најчестите поплаки на овие пациенти. Евалуирани се 27 пациенти кај кои се користени класични лекови шини надополнети со ортодонтски ластичиња со кој се оптимизираат силите. Тие се поставени уште третиот ден по фрактурата за да се овозможи рано враќање на функцијата на зглобот. Добиените резултати, појава на латерализација во крајната фаза при отварањето на устата кај само 5 пациенти, зборуваат во прилог на потребата да се продолжи со овој третман кај поголема група на пациенти со цел да се добијат статистички релевантни податоци. Трудот има стручно – апликативно значење.

48. Panchevska S, Grchev A, Panchovski G, Petkova S, Jovanovski S. Prosthetic treatment in patients with collum fractures. III Balkan Congress for Maxillofacial Surgery: 32; Ohrid, 2014.

Преку приказ на случај, авторите го истакнуваат значењето на мултидисциплинарниот пристап во третманот на фрактурите на вратот на мандибулата во случаи кога не постои сочувана вертикална димензија. Протетичкиот третман во првите денови по фрактурата треба да обезбеди добра оклузална потпора кај овие пациенти. Трудот има стручно – апликативно значење.

49. Panchevska S, Elenchevski S, Panchevski G, Grchev A. Proteticka rehabilitacija kod pacienta nakon onko-hiruskog tretmana - prikaz slucaja. Simposium proteticara Srbije, Divcibare 2014.

Авторите прикажуваат случај на пациент со субгингивален планоцелуларен карцином кај кој по извршената ресекција на фронталниот дел на мандибулата е упатен на онколошки третман. Кај пациентот е изработена металкерамичка фиксна конструкција со посебен акцент на розевата естетика. Трудот има стручно – апликативно значење.

50. Cotic J., Panchevska S., Kosmac T., Kocjan A., and Jevnikar P. In Vivo Ageing of High-translucency Monolithic Dental Zirconia Ceramics. 226, IADR; Dubrovnik, 2014.

Во оваа in vivo студија авторите го испитуваат стареењето на монолитната високо-транслуцентна цирконија Y-TZP преку аплицирање на 22 дискови во лингвалните крила на мандибуларни ТП кај 9 пациенти кои протезите ги носат во текот на 24 часа. По 6 месеци спроведено е XRD испитување кое покажува дека кај пескарениите дискови се забележува попречување на влијанието на плунката врз дисковите. Трудот има научно стручно значење.

51 Jovanovski S., Panchevska S., Jevnikar P., Marion Lj. The influence of remaining coronal dentin over fractural resistant of posts and core restavrated endodontic treated teeth. 6th International Scient.Maced.Congress of Dentistry.Ohrid, 2012. (пленарно предавање) 753

Трудот е рецензиран во Билтен бр. 1071

52. S. Jovanovski, V. Jurukovska-Shotarovska, S. Pancevska, P. Jevnikar. The effect of zirconium post-core design on the fracture resistance of endodontically treated maxillary incisors. 18th Congress of the BaSS, Skopje, April, (Abstrakts) 2013: 254.

Трудот е рецензиран во Билтен бр. 1071.

АНЕКС 2

Кандидат: Панчевска Димитар Сања

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред.бр	Назив на активноста:	Поени
1	преткл. моб. протетика III сем. 3x15x3=135	4.05
2	предкл. моб. протетика IV сем. 3x15x3=135	4.05
3	кл моб протетика VII сем 3x15x2=90	2.7
4	кл моб протетика VIII сем 3x15x2=90	2.7
5	кл моб протетика IX сем 3x15x2=90	2.7
	за 1997/98, 1998/99, 1999/00, 2000/01, 2001/02, x5	вкупно 81
7	преткл моб протетика III сем 3x15x2=90	2.7
8	преткл моб протетика IV сем 3x15x2=90	2.7
9	кл моб протетика VII сем 3x15x2=90	2.7
10	кл моб протетика VIII сем 3x15x2=90	2.7
11	кл моб протетика IX сем 3x15x2=90	2.7
12	морфологија на заби (B3T) I сем 3x15x1=45	1.35
13	морфологија на заби (B3T) II сем 3x15x1=45	1.35
	за 2002/03 x1	вкупно 16,2
14	преткл моб протетика III сем 3x15x2=90	2.7
15	преткл моб протетика IV сем 3x15x2=90	2.7
16	кл моб протетика VII сем 3x15x 4=180	5.4
17	кл моб протетика VIII сем 3x15x4=180	5.4
18	морфологија на заби (B3T) I сем 3x15x1=45	1.35
19	морфологија на заби (B3T) II сем 3x15x1=45	1.35
20	тех на моб протези – ТП (B3T) III сем 12x15x1=180	5.4
21	тех на моб протези – ПП (B3T) IV сем 12x15x1=180	5.4
	за 2003/04, 2004/05 x2	вкупно 59,4
22	морфологија на заби III сем 2x15x1=30	0.9
23	преткл моб протетика – ТР III сем 2x15x1=30	0.9
24	преткл моб протетика – ПП IV сем 2x15x1=30	0.9
25	кл моб протетика VII сем 2,5x15x2=90	2.7
26	кл моб протетика VIII сем 2,5x15x2=90	2.7
27	морфологија на заби (B3T) I сем 3x15x1=45	1.35

28	тех на моб протези – ТП (ВЗТ) III сем 12x15x1=180	5.4
29	тех на моб протези – ПП (ВЗТ) IV сем 12x15x1=180	5.4
30	скелетирана ПП (ВЗТ) V сем 4x15x1=60	1.8
31	скелетирана ПП (ВЗТ) VI сем 6x15x1=90	2.7
	за 2005/06, 2006/07, 2007/08, 2008/09, 2009/10 x5 вкупно	123,75
	морфологија на заби III сем 2x15x1=30	0.9
	кл моб протетика VII сем 2,5x15x3=112.5	3.4
	морфологија на заби (ВЗТ) I сем 3x15x1=45	1.35
	тех на моб протези – ТП (ВЗТ) III сем 12x15x1=180	5.4
	скелетирана ПП (ВЗТ) V сем 4x15x1=60	1.8
	теоретска настава: клиничка мобилна протетика- тотална протеза (од I циклус на настава) 2x2=4	0.16
	вкупно	13,01

	предкл моб протетика – ПП IV сем 2x15x2=60	1,8
	кл моб протетика VIII сем 2,5x15x3=112.5	3,4
	морфологија на заби (ВЗТ) II сем 3x15x1=45	1,35
	скелетирана ПП (ВЗТ) VI сем 6x15x1=90	2,7
	за летен семестар 2010/2011 вкупно	9,25
	морфологија на заби II сем 3x15x2=90	2,7
	преткл моб протетика – ТР III сем 2x15x2=60	1,8
	преткл моб протетика – ПП IV сем 2x15x1=30	0,9
	кл моб протетика VII сем 2,5x15x2=90	2,7
	кл моб протетика VIII сем 2,5x15x2=90	2,7
	морфологија на заби (ВЗТ) I сем 3x15x1=45	1,35
	тех на моб протези – ТП (ВЗТ) III сем 3x15x1=45	1,35
	тех на моб протези – ПП (ВЗТ) IV сем 3x15x1=45	1,35
	скелетирана ПП (ВЗТ) V сем 4x15x1=60	1,8
	скелетирана ПП (ВЗТ) VI сем 6x15x1=90	2,7
	за 2011/2012 и 2012/2013 x2 вкупно	38,7
	морфологија на заби II сем 3x15x2=90	2,7
	преткл моб протетика – ТР III сем 2x15x1=30	0,9
	преткл моб протетика – ПП IV сем 2x15x2=60	1,8
	кл моб протетика VII сем 3 x15x2=90	2,7
	кл моб протетика VIII сем 3 x15x2=90	2,7
	морфологија на заби (ВЗТ) I сем 3x15x1=45	1,35
	тех на моб протези – ТП (ВЗТ) III сем 3x15x1=45	1,35
	тех на моб протези – ПП (ВЗТ) IV сем 3x15x1=45	1,35
	скелетирана ПП (ВЗТ) V сем 4x15x1=60	1,8
	теоретска настава: клиничка мобилна протетика- специјализанти) 2x1=2	0,1
	за 2013/2014 вкупно	16,75
	Консултации со студенти во рамките на здравствената клиничка пракса: 1997/1998 до 2013/2014 – 50 ст. x 0.2	10
	вкупно	358,06

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Р.бр.	Назив на активноста:	Поени
	Магистерска работа: Панчевска С. Математички модел за определување на дистрибуција на оклузалните сили кај мандибуларна двострана терминална беззабност, Скопје, 2004.	
	Докторска дисертација: Панчевска С. Тридимензионална анализа на дистрибуцијата на оклузалните сили кај	

	парцијални протези со дистално слободни седла според методот на конечни елементи; Скопје, 2010.	
	Дел од монографија: Панчевска С. Методот на конечни елементи во изработка на 3Д модел на мобилна парцијална протеза кај билатерално терминална беззубност; Современи дострели. Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Стоматолошки факултет, Скопје, 2009.	4
	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор: (*6) Pancevska S, Kokalanov G. Force distribution on denture-supporting tissues by finite element analysis. Balcan J of Stomatology: 2005 Vol 9 (2) Панчевска С и Бундевска Ј. Тотални протези со ECLIPSE - предности и недостатоци (I дел). Макед стом прегл. 2011; 35 (3-4): 128-134. Bundevska J, Pancevska S, Kovacevska G. Removable dentures with eclipse - repairing and relining. Contributions, Sec. Med. Sci., XXXV 1,2014.	5,4 5,4 4,8
	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во науч/стр списание (*4) Кафтанџиева С, Велески Д, Богдановски С, Милошевски Б, Панчевски Г. Критички осврт на методите за регистрација на оклузалните сили; Макед. стом. прегл. 1993; 17(3-4): 204-7. Велески Д, Ванковски В, Петровски Д, Панчевска С. Некои аспекти на протетичкото лекување со мобилни протези кај геријатриски пациенти. Макед. стом. прегл. 1997; 21 (3-4) ; 92-6. Панчевска С, Велески Д; Ретенциони елементи кај покривни протези. Макед Стом Прегл 2002; 26(1-4): 34-8. Гутувчевски Љ, Ванковски В, Панчевска С, Даштевски Бл. Протетички третман на принудно прогено загризување: приказ на случај. Макед Стом Прегл 2002; 26(1-4): 27-33. Спировска А, Дејаноски К, Панчевска С, Бундевска Ј. Протетички третман кај пациенти со ороназални комуникации. Макед Стом Прегл 2005: 1-2: 43-7.	2,4 2,4 3,6 2,4 2,4
	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во зборник на трудови од науч/стр собир со меѓунар. уред одбор (*3) Алабаковски М, Гутувчевски Љ, Велески Д, Жамакоски О, Панчевска С. Аспекти на протетичка рехабилитација кај пациенти со мандибуларен дисфункционален синдром. 2ndBalkan Congress of the BalkanStomatological Society. Belgrade; Balkan Stomatological Society. 1997; 154. Николовска Ј, Панчевска С, Алабаковски М, Петкова Е. Позиционирање на фронталните заби во тотални протези во согласност со фонетските принципи. 4rd Congress of the Balkan Stomatological Society. Istambul; Balkan Stomatological Society. 1999: 255. Николовска Ј, Панчевска С, Алабаковски М, Петкова Е. Максиларна медијална дијастема:естетско решение; 4rd Congress of Balkan Stomatological Society. Istambul : Balkan Stomatological Society. 1999 : 230. Јанева Н,Велески Д, Панчевска С. Xerostomia:проблем кај пациенти носители на тотални протези. 5 th Congress of Balkan Stomatological Society. Thessaloniki : Balkan Stomatological Society. 2000 : 217. Панчевска С, Алабаковски М, Николовска Ј, Јанева Н. Однос помеѓу RPT и кусписот на канинот кај пациенти со diastema mediana; 5 th Congress of Balkan Stomatological Society. Thessaloniki :Balkan Stomatological Society. 2000 : 205. Алабаковски М, Панчевска С, Николовска Ј. Биометриска анализа помеѓу руга, постериорната граница на инцизалната папила и дисталната точка кај максиларните канини; 5 th Congress of Balkan Stomatological Society. Thessaloniki : Balkan Stomatological Society. 2000 : 57. Ангеловска А, Дејаноски К, Панчевска С, Јанева Н. Modifications of the impressions to prevent suporting tissues overloading; 5 th Congress of Balkan Stomatological Society. Thessaloniki : Balkan Stomatological Society. 2000 : 12-3. Гутувчевски Љ, Жамаковски О, Панчевска С, Цоцева Е. Селективно состружување како терапевска процедура во третман на антериорно отворен загриз; 8 th Congress of the Balkan	1,8 1,8 1,8 2,4 1,8 2,4 1,8

	Stomatological Society,(abstrac book) Tirana: 2003;150-1. Ангеловска А, Дејаноски К, Пејовска М, Панчевска С. Детерминирање на фарингеалниот раб кај тотални протези. 9th Congres of the Balkan Stomatological society, (abstrac book) Ohrid: 2004; 50. Еленчевски С, Велески Д, Панчевска С, Ангеловска А, Велеска Д. Причини за појавување на стоматитис протетика и нивно отстранување; 9th Congres of the Balkan Stomatological society, (abstrac book) Ohrid: 2004; 36 Гиговски Н, Шабанов Е, Панчевска С, Петкова Е. Одредување на степенот на закосеноста на постериорни препарирани заби; 9th Congres of the Balkan Stomatological society, (abstrac book) Ohrid: 2004; 41. Панчевска С, Дејаноски К, Ангеловска А, Еленчевски С, Гиговски Н. Проблемот на атрофичен мандибуларен гребен поврзан со третманот со тотални протези; 9th Congres of the Balkan Stomatological society, (abstrac book) Ohrid: 2004; 50. Панчевска С, Кокаланов Ѓ. Дистрибуција на сила врз протезните потпорни ткива со методот на конечни елементи; 10th Congres of the Balkan Stomatological society, (abstrac book) Belgrade: 2005; 27. Шуков А, Панчевска С, Богдановски С, Стаменковски Т, Еленчевски С. Покровни протези - естетски и функционални решенијакај субтотална беззабност: приказ на случај; 10th Congres of the Balkan Stomatological society, (abstrac book) Belgrade: 2005; 79. Спировска А, Панчевска С, Богдановски С, Бојаџиевска Л, Даштевски Бл. Протетичка хиперплазија на орална лигавица и нејзин третман - приказ на случај; 10th Congres of the Balkan Stomatological society, (abstrac book) Belgrade: 2005; 80. Панчевска С, Грчев А, Панчевски Г, Еленчевски С. Протетички третман на фрактури на collum mandibulae - приказ на случај; 11th Congres of the Balkan Stomatological society, (abstrac book) Sarajevo: 2006; Панчевска С, Кокаланов Ѓ, Дејаноски К. 3D model of mandibular distal free-end seddle RPD by FEA; Congress of EPA. Athens – Greece, 2007 (abstract book). Grchev A, Bozovic S, Popovska M, Panchevska S. Simplified method for unctional treatment after condylar neck fractures. III Balkan Congress for Maxillofacial Surgery: 16; Ohrid, 2014 Panchevska S, Grchev A,Panchevski G, Petkova S, Jovanovski S. Prosthetic treatment in patients with collum fractures. III Balkan Congress for Maxillofacial Surgery: 32; Ohrid, 2014. Jovanovski S, Pancevska S, Jevnikar P. The effect of Zirconium post-core design on the fracture-resistence of endodontically treated maxillary incisors. 401, 18th BaSS Congress, Skopje 2013. (book of abstracts) Cotic J., Panchevska S., Kosmac T., Kocjan A., and Jevnikar P.<i>In Vivo</i> Ageing of High-translucency Monolithic Dental Zirconia Ceramics.226, IADR; Dubrovnik, 2014.	1,8 1,8 1,8 1,8 2,7 1,8 1,8 1,8 2,4 1,8 1,8 2,4 1,8
	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во зборник на трудови од науч/стр собир (*2) Кафтанџиева С. Деформација алгината у процесу излевања. 31 Конгрес СМИС Охрид 1989г. Кафтанџиева С. Клинеста ексцизија у третману карцинома доње усне. 32 Конгрес СМИС Бања Лука 1990г. Кафтанџиева С. Влијание на исхраната врз појава на кариес кај школски деца. 33 Конгрес СМИС Сарајево 1991г. Бенедети А, Серафимова О, Кронеvски П, Грчев А, Кафтанџиева С. Примена на клинеста ексцизија во третманот на почетни форми на карцином на долната усна. 2 Научни симпозиум оралних хирурга Југославије. Охрид: Удружење оралних хирурга Југославије. 1990:93. Еленчевски С, Велески Д, Поп-Ацева Т, Панчевска С, Шуков А, Богдановски С. Некои морфогенетски карактеристики на долните беззабни алвеоларни гребени; 1 Конгрес на стоматолози од Македонија, Здружение на стоматолози од Македонија. 1994: 79. Алабаковски М, Ѓорчулеска Н, Гугувчевски Љ, Панчевска С, Поп-Ацева Т, Јолевски М. Компаративна РТГ краниометриска анализа на нивото на протетичката рамнина во меѓувличниот простор; 1. Конгрес на стоматолози од Македонија, Здружение на стоматолози од Македонија. 1994: 78.	2 2 2 1,2 1,2 1,2

	Гугувчевски Љ, Јамаковски О, Панчевска С, Давидовски Г. Улога на оклузалните вметнувачи во третманот на мандибуларниот дисфункционален синдром: 2. Конгрес на стоматолозите на Македонија. Охрид; Здружение на стоматолозите од Македонија. 1998; 205. Панчевска С, Велески Д, Ванковски В, Петровски Д, Стошиќ С. Орални промени кај геријатриски пациенти; 2. Конгрес на стоматолозите на Македонија. Охрид; Здружение на стоматолозите од Македонија. 1998; 184. Велески Д, Богдановски С, Петровски Д, Панчевска С. Магнетни ретенциони системи кај субтотални протези; 2. Конгрес на стоматолозите на Македонија. Охрид; Здружение на стоматолозите од Македонија. 1998; 182. Панчевска С, Дејаноски К, Бојадиевска Л, Ангеловска А, Даштевски Бл. Фацијални релации во долниот дел на лицето; Макед Мед Преглед 1999; 53 (супл 39):249. Јанева Н, Велески Д, Панчевска С. Ксеростомија од стоматолошки аспект; Макед. мед. преглед 1999; 53 (супл 39):251. Спировска А, Дејаноски К, Панчевска С, Бундевска Ј. Ороназални комуникации: проблеми во терапија со подвижни протези; 3. Конгрес на стоматолозите од Македонија (програма и апстракти). Охрид; Здружение на стоматолози од Македонија, 2002; 87. Панчевска С, Кокаланов Ѓ, Дејаноски К. 3Д модел на мандибуларна терминална билатерално терминална беззабност со МКЕ. IV Конгрес на стоматолозите на Македонија со меѓународно учество; Охрид: 2006, 20. Јанева Н, Дејаноски К, Еленчевски С, Панчевска С, Спировска А. Ткивните кондиционери и резилентните подложувачи во стоматолошката протетика. IV конгрес на стоматолозите на Македонија со меѓународно учество (зборник на апстракти); Охрид: 2006, 21. Спировска А, Велески Д, Дејаноски К, Панчевска С, Бојадиевска Л. Хиперплазија на оралната слузокожа, последица од неадекватни протетски надоместоци - приказ на случај. IV конгрес на стоматолозите на Македонија со меѓународно учество (зборник на апстракти); Охрид: 2006, 22. Ангеловска А, Дејаноски К, Панчевска С, Јанева Н, Беговиќ А. Најчести грешки при одредување на централна релација и можности за нивно избегнување. IV Конгрес на стоматолозите на Македонија со меѓународно учество (зборник на апстракти); Охрид: 2006, 38. Панчевска С. Кокаланов Ѓ. МКЕ во дистрибуцијата на оклузалните сили кај Парцијални протези со телескоп коронки. 6. Конгрес на стоматолозите на Македонија со меѓународно учество (зборник на апстракти); Охрид: 2012,124. Јовановски С. Панчевска С, Јевникар П, Марион Љ. Влијанието на преостанатиот коронарен дентин врз фрактурната резистентност на ендодонтски реставрирани заби со колчиња и надградби. 6^{ти} Конгрес на стоматолозите на Македонија со меѓународно учество (зборник на апстракти); Охрид: 2012,	1,2 1,2 1,2 1,2 1,6 1,2 1,6 1,2 1,2 1,2 1,8 1,2
	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во зборник на апстракти од науч/стр собир со меѓународно учество (*1) Панчевска С. Тотални протези со eclipse- предности и недостатоци. Симпозиум на Здружение на доктори-специјалистите по стоматолошка протетика на Република Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2011. Panchevska S, Elenchevski S, Panchevski G, Grchev A. Proteticka rehabilitacija kod pacienta nakon onko-hiruskog tretmana - prikaz slucaja. XXI Simposium proteticara Srbije, Divcibare 2014.	1 1
	Учество на меѓународен научен собир со реферат/усна презентација (*2) 10th Congress of BaSS Belgrade 2004. Congress of EPA. Athens – Greece, 2007.	2 2
	Учество на научен/ стручен собир со реферат/орална презентација (*1) 31. Конгрес СМИС, Охрид, 1989 г. 32. Конгрес СМИС, Бања Лука, 1990 г. 33. Конгрес СМИС, Сарајево, 1991 г. 2. Конгрес на стоматолозите на Македонија. Охрид; Здружение на стоматолозите од Македонија, 1998; 14. Конгрес на лекари на Македонија, Охрид, 1995 г	1 1 1 1 1

	4. Конгрес на стоматолозите на Македонија со меѓународно, Охрид, 2006.	1
	Учество на научен собир со реферат/постер-презентација (*0,5)	
	2 nd Congress of BaSS, Belgrade, Serbia 1997	0,5
	4 th Congress of BaSS, Istambul, Turkey, 1999	0,5
	5 th Congress of BaSS, Solun, Grece 2000	0,5
	7 th Congress of BaSS, Kushadasi, Turkey, 2002,	0,5
	8 th Congress of the BaSS Tirana, 2003	0,5
	9 th Congress of BaSS, Ohrid, RM, 2004	0,5
	10 th Congress of BaSS, Belgrade, Serbia, 2005	0,5
	2ри Конгрес на стоматолози на РМ, Охрид, 1998	0,5
	3ти Конгрес на стоматолози на РМ, Охрид, 2002	0,5
	4ти Конгрес на стоматолози на РМ, Охрид, 2006	0,5
	6ти Конгрес на стоматолози на РМ, Охрид, 2012	0,5
	Симпозиум на ЗДССПМ, Охрид, 2011.	0,5
	Симпозум на специјалисти по белести на заби и ендодонт, Скопје, 2014.	0,5
	Настава во школи и работилници (курсеви, семинари, симпозиуми)-учесник(*1)	6
	Изработка на семинарски труд/студентска тема (*0.03)	0,12
	Пленарно предавање на стручен/научен собир (*2)	
	Кафтанчиева С. Велески Д, Милошевски Б. Критички осврт на методите за регистрација на оклузални сили; Трансфер на наука, Дојран, 1993г.	2
	Панчевска С. Велески Д. Ретенциони елементи кај покривни протези. Здружение на стоматолози и стом комора на Македонија, Скопје, 2000 г.	2
	Пленарно предавање на стручно/научен собир со меѓународно учество (*3)	
	Панчевска С. Кокаланов Ѓ. Метод на конечни елементи во изработка на мобилна-парцијална протеза со дистално слободни седла – основен модел; Здружение на доктори-специјалистите по стоматолошка протетика на Република Македонија, Скопје, 2009.	3
	Панчевска С. Тотални протези со ECLIPSE - предности и недостатоци; Здружение на доктори специјалисти по стоматолошка протетика. Симпозиум со меѓународно учество, Охрид, 2011.	3
	Панчевска С. Ендодонтски третирали заби предуслов за успешна протетичка рехабилитација. - Поканет предавач на здружение на специјалисти по болести на забите и ендодонтот: Реплек; Скопје, 2014 г.	3
	вкупно	136,92

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
	Завршена специјализација во областа на медицински/стоматолошки науки и здравство (*2)	
	Специјалист по стоматолошка протетика, 1997 г.	2
	Позитивно рецензиран универзитетски учебник/автор (*8)	
	Гугувчевски Љ, Панчевска С, Даштевски Бл. Претклиника на парцијалното протезирање, Скопје.	8
	Пакет материјали за одреден предмет (*1)	
	Подготвување на компјутерски модел за испитни прашања за студенти на Стоматолошки факултет-Скопје за група предмети од моб. стом. Протетика.	5
	Член на Организационен одбор на научно/стручен собир организиран од Здружението на доктори специјалисти по стоматолошка протетика – 2009, Струга; 2011. Охрид; 2012, Скопје; 2013 г. Скопје. (*0,5)	2

	Член на Организационен одбор на научен/стручен собир организиран од МСД, 2013 г, Скопје. (*0,5)	0,5
	Член на научен одбор на научно/стручен собир (конгрес) организиран од МСД, 2012 г, Охрид. (*0,5)	0,5
	Член на Комисија за евалуација на цената на студии за студенти на стоматологија и ВЗТ (*0,5)	0,5
	Член на факултетска Комисија за изготвување на распореди за студенти и ВЗТ по семестар (* 0,5) (2005-2013)	9,5
	вкупно	28
Дејности од поширок интерес		
	Студиски престој во странство до три месеци (*0,5)	0,5
	Генерален секретар на МСД, 2009 - 2013 (*1)	1
	Генерален секретар на МСД, 2013 - (*1)	1
	Секретар на Здружението на специјалисти по стоматолошка протетика на РМ, 2009 - 2013 (*1)	1
	Секретар на здружението на специјалисти по стоматолошка протетика на РМ, 2013 - (*1)	1
	Награда на БАСС за оригинален труд, 2005 г, Белград (*3)	3
	Државна награда за стручни постигнувања - март 2013, јули 2013(*5)	10
	1999 г Пофалница по повод 40 години од Стоматолошкиот факултет-Скопје (*3)	3
	2009 г Благодарница по повод 50 години од Стоматолошкиот факултет-Скопје (*3)	3
	2014 г Благодарница по повод 10 години МСД (*3)	3
	2000 г - Диплома од Македонското лекарско друштво (*3)	3
	Раководител на внатрешна организациона единица (*3)	
	Одговорен демонстратор по предметот претклиничка моб. Протетика, 1999-2001	3
	Вкупно	60,5

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	358,06
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	136,92
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	60,5
Вкупно	555,48

Во рамките на самоевалуацијата на Факултетот, во студентската анкета која го оценува квалитетот на академскиот кадар, н.сор. д-р Сања Панчевска е оценета со генерална просечна оценка 9,34 .

Членови на Комисијата

1. Проф. д-р Јагода Бајевска д-р сци, с.р.
2. Проф. д-р Јадранка Бундевска д-р сци, с.р.
3. Проф. д-р Билјана Капушевска д-р сци, с.р.
4. Проф. д-р Никола Гиговски д-р сци, с.р.
5. Проф. д-р Весна Коруноска Стевковска д-р сци, с.р.

4. **Ас. д-р Емилија Бајрактарова Ваљакова** е родена во Скопје на 12.4.1974 година. Средно образование завршила во МУЦ „Д-р Панче Караџов“ во Скопје, отсек забни техничари, со одличен успех и како првенец на генерацијата на ниво на отсек. Вработена е со двоен работен однос на Стоматолошкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и Клиниката за стоматолошка протетика при ЈЗУ Универзитетски стоматолошки клинички центар „Св. Пантелејмон“.

Универзитетско образование

Доктор на стоматологија: Стоматолошки факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, 1998 година, среден успех 9,63.

Магистер на стоматолошки науки од областа на стоматолошката протетика: Магистерски труд „Евалуација на јачината на поврзување помеѓу порцеланот и композитот преку карактеризација на меѓуграничната површина - interface“, Стоматолошки факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, 2007 година. Среден успех од постдипломските студии - 10,00.

Доктор на стоматолошки науки од областа на стоматолошката протетика: Докторска дисертација „Евалуација на ефикасноста на керамичко-цементното поврзување кај целосно керамичките системи – студија in vitro“, Стоматолошки факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, 2014 година.

Работно искуство:

- во 2001 година се вработила при ЈЗУ Стоматолошки клинички центар на Клиниката за фиксна стоматолошка протетика;
- во 2010 година засновала двоен работен однос на Стоматолошкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и ЈЗУ Универзитетски стоматолошки клинички центар „Св. Пантелејмон“ на Клиниката за фиксна стоматолошка протетика;
- **стручниот испит** го положила во 2000 година;
- **Специјалистичкиот испит** по стоматолошка протетика го положила во 2006 година;

Научно звање:

- за **помлад асистент** на Катедрата за стоматолошка протетика е избрана во 2006 година;
- за **асистент** на Катедрата за стоматолошка протетика е избрана во 2009 година.

Наставно-образовна дејност:

Со самото вработување како клинички лекар, д-р Емилија Бајрактарова Ваљакова активно била вклучена во практичната настава за студентите запишани на Стоматолошкиот факултет. Како помлад асистент и асистент, активно учествува во практичната настава како за студентите на Факултетот за дентална медицина, така и на студентите од Високата школа за забни техничари и Високата школа за стоматолошки сестри. Учествува и во едукацијата на дипломираните стоматолози кои својот стаж го реализираат на Клиниката за стоматолошка протетика. Била коментор на повеќе специјализанти по стоматолошка протетика, како и ментор на студентски трудови.

Учествувала во изготвување на компјутерскиот модел за испитни прашања за студентите на Стоматолошкиот факултет по предметот стоматолошка фиксна протетика.

Ас. д-р Емилија Бајрактарова Ваљакова е автор на скриптата „Аномалии на забите“.

Во рамките на самоевалуацијата на Факултетот, во студентската анкета која го оценува квалитетот на академскиот кадар, оценета е со највисока оценка (5), односно генерална просечна оценка 9,53.

Научноистражувачка дејност:

Со научноистражувачка работа д-р Емилија Бајрактарова Ваљакова започнала да се занимава уште како студент. Со свои трудови учествувала на три студентски конгреси, а во 1997 година за презентацијата на својот труд ја освоила првата награда.

Активна учесничка е на повеќе конгреси, симпозиуми, семинари, стручно-научни собири и курсеви во земјата и во странство. Со свои трудови учествувала на III, IV, V и VI Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество одржани во Охрид, Македонија (2002, 2006, 2009 и 2012 год.); на XX конгрес на хемичарите и технолозите на Македонија одржан во Охрид (2008 год.); на XIX конгрес на Балканското стоматолошко здружение - BaSS во Белград, Србија, (2014 год.); 46. конгрес на Меѓународното здружение за истражувања во областа на стоматологијата – IADR, одржано во Дубровник, Хрватска, 2014 година.

По покана на Здружението на приватни доктори по стоматологија на Македонија, има одржано пленарно предавање на VI стоматолошки симпозиум со меѓународно учество, одржано во Кавадарци (2012 год.), а со своја орална презентација учествувала и на стручниот собир на Здружението на доктори-специјалисти по стоматолошка протетика, одржано во Неготино (2006 год.).

Автор е на стручна монографија од областа на стоматолошката протетика „Репарација на фрактури на порцеланот кај метал-порцелански протетски реставрации“ (2014).

Ас. д-р Емилија Бајрактарова Ваљакова е автор и коавтор на повеќе стручно-научни трудови објавени во земјата и во странство. Трудовите објавени до изборот за наставник во сите наставно-научни звања по група предмети од научната област стоматолошка протетика, рецензирани се во билтените бр: 846, 850, 878, 886, 908, 986, 1016, 1054, 1070, 1071.

За овој избор на наставник во сите наставно-научни звања по група предмети од научната област стоматолошка протетика, ги пријавила следниве стручно-научни трудови:

40. Bajraktarova Valjakova E, Guguvcevski Lj, Bajraktarova Mishevska C, Mitic K, Grozdanov A. DEGREE OF CONVERSION OF THE COMPOSITE CEMENTS USING FOURIER TRANSFORM INFRARED SPECTROSCOPY (FTIR). 19th Congress of the Balkan Stomatological Society (Abstract book), Belgrade, Serbia, 2014:109.

Со оглед на фактот што различниот начин на полимеризација (само- или двојноврзувачки) има различен ефект врз степенот на вмреженост на композитните цемента користени при адхезивното цементирање на индиректните реставрации, целта на оваа студија била да се евалуира степенот на конверзија на два композитни цемента Clearfil Esthetic Cement и Panavia Self Adhesive Cement, користејќи два различни начина на полимеризација: без и со светлосна полимеризација. Резултатите покажале дека при светлосна полимеризација, степенот на завршеност на реакцијата (вмрежување) е 90%.

Трудот има научно-стручно значење.

41. Mitic K, Popovska M, Atanasovska-Stojanovska A, Belazelkoska A, Bajraktarova Valjakova E. COLLAGEN PRODUCTION AT PATIENTS WITH CYCLOSPORINE THERAPY. 19th Congress of the Balkan Stomatological Society, Belgrade, Serbia, 2014:57.

Целта на трудот била да се утврди влијанието на различни дози на циклоспорин (100, 125, 150 и 175 mg), ординирани кај пациенти со ренална трансплантација, врз нивото на формиран колаген. Хистохемиските истражувања и статистичката анализа не утврдиле статистички сигнификантна зависност на колагенската продукција од ординираните дози. Резултатите укажале на локалните фактори, пред сè денталниот плак, како сигнификантен етиолошки фактор во развојот на гингивална хипертрофија. Трудот има научно-стручно значење.

42. Bajraktarova Valjakova E, De Munck J, Guguvcevski Lj, Grozdanov A, Misevska C, M Souza E, Van Meerbeek B. BONDING EFFECTIVENESS OF LUTING COMPOSITES TO TWO CAD/CAM BLOCKS. IADR/PER CONGRESS, Dubrovnik, Croatia, 2014. J Dent Res. Vol.93, Special Issue C:403.

Целта на трудот била да се испита влијанието на различни третмани на керамичките површини на Lava Ultimate и Vita Enamic врз микрозатегнувачката јачина на врзување (μ TBS) со Clearfil Esthetic Cement и Panavia SA Cement (композитни цемента). Резултатите покажале дека најефикасен третман кај Vita Enamic бил пескарењето на површината со Al_2O_3 со големина на зрната од $27\mu m$, нагризување со 5% флуороводородна (HF) киселина, апликација на керамички прајмер и цементирање со Clearfil Esthetic Cement, додека за Lava Ultimate тоа било пескарењето со $27\mu m$ Al_2O_3 проследено со нагризување со 5% HF киселина и цементирање со Panavia SA Cement. Трудот има научно и апликативно значење.

43. Бајрактарова Ваљакова Е. „Репарација на фрактури на порцеланот кај метал-порцелански протетски реставрации“ Принт Пројект, Скопје, 2014.

Монографијата со наслов „Репарација на фрактури на порцеланот кај метал-порцелански протетски реставрации“ е прва од овој домен на македонски јазик и е посветена на проблемот на порцеланските фрактури кај цементиран метал-порцелански реставрации. Монографијата, претставена на 97 страници, ги вклучува сите аспекти на оваа проблематика: од фактори кои доведуваат до порцелански фрактури до претставување на можностите за нивна репарација. Покрај она што значи релевантен став на светската стручна и научна литература од оваа област, вклучени се и сознанија стекнати од сопствените истражувања на авторот. Материјалот е прикажан во пет поглавја, а вклучува и Кратка содржина на англиски јазик, Библиографија и Прилог. Резултатите од сопственото експериментално истражување (прикажани во четвртото поглавје) се претставени во 37 табели, 2 графикони и 2 термограма. Библиографијата опфаќа 121 релевантна референца, а во Прилогот се посочени материјалите и средствата користени при истражувањето, како и дополнителни четири табели. Монографијата има и теоретско и практично значење. Наменета е за студенти по стоматологија, стоматолози, специјалисти-протетичари, но и за сите кои имаат потреба за стекнување повеќе сознанија од овој домен и оваа релативно често присутна проблематика. Трудот има научно-стручно и апликативно значење.

Стручно-апликативна дејност:

Д-р Емилија Бајрактарова Ваљакова е коавтор на книгите „Трајна дентиција – ембриологија и анатомохистоморфологија“ (2000) и „Дентална трауматологија“ (2006), а еден од авторите е на скриптата

(2008), а потоа и книгата, дополнета и илустрирана „Аномалии на забите“ (2011). Автор е на монографијата „Репарација на фрактури на порцеланот кај метал-порцелански протетски реставрации“ (2014). Репаративната техника и нејзините методи ги промовирала на Клиниката за стоматолошка фиксна протетика.

Учествува во промотивните активности на факултетот.

Рецензент е во стручно-научното списание „Journal of Adhesive Dentistry“.

Дејности од поширок интерес:

Била активен соработник во студентското списание „Дентиција“, генерален секретар на Сојузот на студенти по стоматологија на Македонија и делегат на полугодишното Собрание на Интернационалната асоцијација на студентите по стоматологија, одржано во Истанбул во 1995 година.

Во 1997 година (од 7.8. до 27.8.1997) завршила тринеделен престој во АСТА, Академски стоматолошки центар Амстердам во Амстердам, Холандија, а во 2013 година, четиримесечен престој (25.3-22.6.2013 и од 23.9-23.10.2013) на Стоматолошкиот факултет при Католичкиот универзитет во Лувен, Белгија.

Член е на македонските стручни здруженија: Македонското стоматолошко друштво (МСД), Стоматолошката комора на Македонија (СКМ) и Здружението на доктори-специјалисти по стоматолошка протетика на Македонија (ЗДССПМ), како и на Здружението за наноматеријали и нанотехнологии на Република Македонија „НАНОМАК“, Балканската стоматолошка асоцијација (BASS), Светската стоматолошка федерација (FDI) и на Интернационалната организација на истражувачи во стоматологијата IADR (International Association for Dental Research).

По повод 50-годишниот јубилеј на Стоматолошкиот факултет во Скопје, добитник е на Благодарница во 2009 година за придонес во работата и развојот на Факултетот, како и Благодарница од Македонското стоматолошко друштво во 2014 година, за посебни заслуги во развојот и унапредувањето на МСД.

Активно го владее англискиот јазик, а се служи со компјутерските програми Word, Power Point, Excel, Corel Draw.

АНЕКС 2

Кандидат: Емилија Драган Бајрактарова Ваљакова
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
	Вежби	
1.	Вежби I циклус студии: студенти по стоматологија на Стоматолошкиот факултет во Скопје, клиничка фиксна протетика за: од 2006 до 2014 година =8 години 0,03*3 часа*3 групи *15 недели*2 семестра*8 години Претклиничка фиксна протетика: 0,03*3 часа*2 групи *15 недели*2 семестра*8 години	64.8 43.2
2.	Вежби I циклус студии, студенти од Високата школа за забни техничари 0,03*12 часа*1 група*15 недели*2 семестар*8 години	86,4
3.	Настава во школи и работилници (курсеви) - 5* 1	5
4.	Консултации со дипломирани стоматолози - стажанти во рамките на здравствената клиничка пракса 2 студенти*0,2*8 години	3.2
5.	Пакет материјали за одреден предмет: 1 Компјутерски модел за испитни прашања за студентите на Стоматолошкиот факултет по предметот стоматолошка протетика	1
10.	Скрипта: 4 Бајрактарова Б, Бајрактарова Ваљакова Е, Мишевска Ц. Аномалии на забите. Скопје, 2008 год.	4

	Вкупно	207,6

НАУЧНО-ИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1.	Стручна монографија: Бајрактарова Ваљакова Е. Репарација на фрактури на порцеланот кај метал-порцелански протетски реставрации. Print Project. Скопје, 2014 год.	8
2.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во стручно/научно списание (2x2,4) 1. Дејаноски К, Еленчевски С, Богдановски С, Грнчаровски А, <u>Бајрактарова Е.</u> Индексот на антагонистите кај природната дентиција и артифицијалните заби. Макед. стоматол. прегл. 1995;19(1-4):70-3. 2. <u>Бајрактарова Ваљакова Е</u> , Петровски Д, Петков М, Шабанов Е, Бајрактарова Б. Функционална и естетска рехабилитација на максиларниот фронт со целосно-керамички коронки: приказ на случај. Макед. стоматол. прегл. 2008;32(1-2):64-69.	4,8

3.	Апстракти објавени во зборник на конференција/меѓународна	
	1. Bajraktarova B, Misevska C, <u>Valjakova E</u> . Tooth abnormalities detected on panoramic radiographs. 78 th Congress of the European Orthodontic Society. Sorrento, Italy. Programme and Abstracts; 2002:115.	2.4
	2. <u>Бајрактарова Ваљакова Е</u> , Ванковски В, Петкова Е. Стоматолошки аспекти на макрогловијата. III конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество. Охрид, Македонија, 2002:199.	2.4
	3. Капушевска Б, Велевски Д, Бундеска Ј, <u>Бајрактарова Ваљакова Е</u> , Велевска Д. Хронолошки тек на гнатодинамометријата со посебен осврт на сопствените конструкции. III конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество. Охрид, Македонија, 2002:196.	1.8
	4. Арсова Бошковска В, Бајрактарова Б, <u>Бајрактарова Ваљакова Е</u> , Амбаркова В, Ангелова Г. Залевање на фисурите кај училишни деца. III конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество. Охрид, Македонија, 2002:143.	1.8
	5. <u>Bajraktarova Valjakova E</u> , Bajraktarova B, Misevska C. A multidisciplinary approach to treatment of a crown root fractures – Case report. 79 th Congress of the European Orthodontic Society, Prague. Book of abstracts; 2003:399.	2.4
	6. Misevska C, Gjorgova J, Tosevska N, <u>Bajraktarova Valjakova E</u> . Changes in the dentofacial morphology of patients with tooth agenesis. 9 th Congress of the Balcan Stomatological society. Ohrid, Macedonia, 2004:29.	1.8
	7. <u>Бајрактарова Ваљакова Е</u> , Мишевска Ц, Бајрактарова Б, Капушевска Б. Конзервативен пристап во денталниот третман на дете со Dentinogenesis Imperfecta тип 2. IV меѓународен конгрес на стоматолозите од Македонија. Охрид, Македонија, 2006:56-7.	1.8
	8. Мишевска Ц, Ѓоргова Ј, Кануркова Л, Тошевска Н, <u>Бајрактарова Е</u> . Анализа на сагиталните меѓувилнички односи кај индивидуи со агенеза на заби. IV меѓународен конгрес на стоматолозите од Македонија. Охрид, Македонија, 2006:34.	1.8
	9. Misevska C, Gjorgova J, Misevski T, Tosevska N, <u>Bajraktarova E</u> . Dental arches and palatal morphology in patients with Turner's syndrome. 83 rd Congress of the European Orthodontic Society, Berlin, Germany, 2007:131.	1.8
	10. <u>Бајрактарова Ваљакова Е</u> , Грозданов А, Бајрактарова Б, Петкова Е. Карактеризација на меѓуграничната површина во системот порцелан/комполит во реставративната стоматологија. XX конгрес на хемичарите и технолозите на Македонија. Охрид, Македонија, 2008:265-6.	1.8
	11. Misevska C, <u>Valjakova E</u> , Tosevska N, Gjorgova J, Misevski T. Caries prevalence and periodontal status in patients with Turner's syndrome. 84 rd Congress of the European Orthodontic Society, Lisbon, Portugal, 2008:190-1.	1.8
	12. <u>Бајрактарова Ваљакова Е</u> , Грозданов А, Гиговски Н, Коруноска Стевковска В, Николовска Ј, Мишевски Т. Влијание на силанот како средство за третирање на порцеланот врз силата на смолкнување на композитните смоли за порцеланот. V конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество. Охрид, Македонија, 2009:124.	1.8
	13. <u>Бајрактарова Ваљакова Е</u> , Фиљанска И, Цветкова Гачева С, Мишевска Ц. Влијанието на алтерирањето на порцеланската површина со дијамантски борер врз силата на поврзување на композитот за порцеланот. V конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество. Охрид, Македонија, 2009:63.	1.8
	14. Коруноска Стевковска В, Гиговски Н, <u>Бајрактарова Ваљакова Е</u> . Компјутерска анализа на оклузалниот баланс кај пациенти со циркуларни мостови. V конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество. Охрид, Македонија, 2009:36.	2.4
	15. Гиговски Н, Николовска Ј, <u>Бајрактарова Ваљакова Е</u> . Ретенција на различни видови фиксно-протетички перманентни цементи. V конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество. Охрид, Македонија, 2009:63.	2.4
	16. <u>Бајрактарова Ваљакова Е</u> , Коруноска Стевковска В, Гиговски Н, Бајрактарова Мишевска Ц. Влијанието на термичкиот третман врз силата на композитно-порцеланската врска кај систем за репарација на фрактуриран порцелан. VI конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество. Охрид, Македонија,	1.8

4.	2012:332-3.	
	17. Бајрактарова Мишевска Ц, Кочова М, Ѓоргова Ј, Тошевска Спасовска Н, <u>Бајрактарова Ваљакова Е</u> . Преваленција на малоклузии кај деца со Turner-ов синдром. VI конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество. Охрид, Македонија, 2012:190-1.	1.8
	18. Коруноска Стевковска В, Гиговски Н, <u>Бајрактарова Ваљакова Е</u> , Коруноски В. Процена за присуство на интерцептивни контакти кај пациенти со фикснопротетички изработки. VI конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество. Охрид, Македонија, 2012:150-1.	1.8
	19. Гиговски Н, Коруноска Стевковска В, <u>Бајрактарова Ваљакова Е</u> , Гиговска А. Реконтурирање на работ на гингивата. VI конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество. Охрид, Македонија, 2012:152-3.	1.8
	20. Bajraktarova Mishevska C, <u>Bajraktarova Valjakova E</u> . Craniofacial structure and soft tissue profile in patients with increasing severity of hypodontia. 18 th Congress of the Balkan Stomatological Society, Skopje, Macedonia, 2013:428.	2.4
	21. Bajraktarova Mishevska C, Kocova M, <u>Bajraktarova Valjakova E</u> . Dental age in patients with Turner's syndrome. 101st FDI Annual World Dental Congress, Istanbul, Turkey, 2013. International Dental Journal, Vol.63 (supplement I):369. (IF=1.195)	2.4+1.195
	22. <u>Bajraktarova Valjakova E</u> , Guguvcevski Lj, Bajraktarova Misevska C, Mitic K, Grozdanov A. Degree of conversion of the composite cement using Fourier Transform Infrared Spectroscopy (FTIR). 19 th Congress of the Balkan Stomatological Society, Belgrade, Serbia, 2014:109.	2.4
	23. Mitic K, Popovska M, Atanasovska-Stojanovska A, Belazelkoska A, <u>Bajraktarova Valjakova E</u> . Collagen production at patients with cyclosporine therapy. 19 th Congress of the Balkan Stomatological Society, Belgrade, Serbia, 2014:57.	1.8
	24. <u>Bajraktarova Valjakova E</u> , De Munck J, Guguvcevski Lj, Grozdanov A, Misevska C, M. Souza E, Van Meerbeek B. Bonding effectiveness of luting composites to two CAD/CAM blocks. 46 th IADR/PER Congress Dubrovnik, Croatia, 2014. J Dent Res. Vol.93, Special Issue C:403. (IF:4.144)	1.8+4.144
	Учество на научен/стручен собир со реферат/постер (6x0,5 + 2x1)	0.5
	1. III конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество. Охрид, Македонија, 2002.	0.5
	2. IV меѓународен конгрес на стоматолозите од Македонија. Охрид, Македонија, 2006.	0.5
	3. XX конгрес на хемичарите и технолозите на Македонија. Охрид, Македонија, 2008.	0.5
	4. V конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество. Охрид, Македонија, 2009.	0.5
	5. Стручен собир на здружението на доктори-специјалисти по стоматолошка протетика. Струга, Македонија, 2011.	0.5
	6. VI конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество. Охрид, Македонија, 2012.	1
	7. 19 th Congress of the Balkan Stomatological Society, Belgrade, Serbia, 2014.	1
	8. 46 th IADR/PER Congress Dubrovnik, Croatia, 2014.	
5.	Пленарно предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество (1x3)	3
	1. VI стоматолошки симпозиум. Здружение на приватни доктори по стоматологија на Македонија. Кавадарци, Македонија, 2012.	
	Учество на научен/стручен собир со реферат/орална презентација (1x1)	
	1. Стручен собир на Здружението на доктори-специјалисти по стоматолошка протетика. Неготино, Македонија, 2006.	1
Вкупно:		75,139

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЛНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Книга од стручна област/автор (8) Бајрактарова Б, Бајрактарова Ваљакова Е, Бајрактарова Мишевска Ц. Аномалии на	8

	забите. Скенпоинт, Скопје, 2011 год.	
2.	Книга од стручна област/коавтор (7) Бајрактарова Б. (уредник). „Трајна дентиција: ембриологија и анатомохистоморфологија”. Lourens Coster, Скопје, 2000.	7
3.	Книга од стручна област/коавтор (7) Бајрактарова Б. (уредник). „Дентална трауматологија”. Скенпоинт, Скопје, 2006.	7
4.	Експертски активности: евалуација (1) Самоевалуација на Стоматолошки факултет 2003 год.	1
5.	Експертски активности: стручна ревизија (1) - рецензент во Journal of Adhesive Dentistry со IF 1.435	1
6.	Учество во промотивни активности на факултетот/институтот (3 x 0,5) Ден на наука на УКИМ - 2010 Ден на наука на УКИМ - 2011 Ден на наука на УКИМ - 2012	1,5
7.	Завршена специјализација во областа на медицинските науки и здравството специјалист по стоматолошка протетика, 2006 год.	2
	Вкупно:	27,5

ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС

1.	Награда за научни постигнувања од струковата организација/самостоен (2x3) 1. Благодарница за придонес во работата и развојот на Факултетот (50- годишнина на Стоматолошкиот факултет во Скопје), Скопје, 2009 год. 2. Благодарница од Македонско стоматолошко друштво, за посебни заслуги во развојот и унапредувањето на МСД, Скопје, 2014.	6
2.	Учество во комисии и тела на државни и други органи (9 x 1) 1. Член на Здружението на доктори-специјалисти по стоматолошка протетика на Македонија (ЗДССПМ) 2. Член на Македонското стоматолошко друштво (МСД) 3. Член на Стоматолошката комора на Македонија (СКМ) 4. Член на Здружението за наноматеријали и нанотехнологии на Република Македонија (НАНОМАК) 5. Член на Балканската стоматолошка асоцијација (BASS) 6. Член на Светската стоматолошка федерација (FDI) 7. Член на Интернационалната организација на истражувачи во стоматологијата (IADR) 8. Генерален секретар на Сојузот на студенти по стоматологија на Македонија 9. Делегат на полугодишното Собрание на Интернационалната асоцијација на студентите по стоматологија - International Association of Dental Students IADS, Истанбул, 1995 година	9
	Студиски престој во странство до 3 месеци (1x0.5) 1. АСТА, Академски стоматолошки центар Амстердам во Амстердам, Холандија (од 7.8. до 27.8.1997)	0,5
	Студиски престој во странство до шест месеци (1x1) 2. KU Leuven, Стоматолошкиот факултет при Католичкиот универзитет во Лувен, Белгија (25.3-22.6.2013 и од 23.9-23.10.2013)	1
	Вкупно:	16,5

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поеми
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	207,6
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	75,139
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	27,5
ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС	16,5
Вкупно:	326,739

Членови на Комисијата

1. Проф. д-р Јагода Бајевска д-р сци, с.р.
2. Проф. д-р Јадранка Бундеvsка д-р сци, с.р.
3. Проф. д-р Билјана Капушевска д-р сци, с.р.
4. Проф. д-р Никола Гиговски д-р сци, с.р.
5. Проф. д-р Весна Коруноска Стевковска д-р сци, с.р.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ НА КОМИСИЈАТА

Рецензентската комисија го разгледа материјалот доставен од страна на кандидатите н.сор. д-р Сашо Јовановски, ас. д-р Сашо Еленчевски, н.сор. д-р Сања Панчевска и ас. д-р Емилија Бајрактарова Ваљакова од Катедрата за стоматолошка протетика.

Комисијата констатира дека сите кандидати ги исполнуваат потребните критериуми за избор на наставник во сите наставно-научни звања по група предмети од научната област стоматолошката протетика на Катедрата за стоматолошка протетика. Од извршеното вреднување на сите референци и активности на кандидатите во наставно образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност согласно со Законот и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на УКИМ, евидентно е дека сите кандидати имаат достигнато висок квалитет во наведените области, што се потврдува со збирот на поени дадени во анексите 2.

Сумирајќи ги резултатите од рецензентскиот извештај членовите на Рецензентската комисија му даваат предност на кандидатот ас. д-р Сашо Еленчевски.

Според горе изнесеното, Рецензентската комисија има чест да му предложи на Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет, ас. д-р Сашо Еленчевски да биде избран за наставник во сите наставно-научни звања - доцент по група предмети од научната област стоматолошката протетика, на Катедрата за стоматолошка протетика при Стоматолошкиот факултет.

Членови на Комисијата

1. Проф. д-р Јагода Бајевска д-р сци, с.р.
2. Проф. д-р Јадранка Бундеvsка д-р сци, с.р.
3. Проф. д-р Билјана Капушевска д-р сци, с.р.
4. Проф. д-р Никола Гиговски д-р сци, с.р.
5. Проф. д-р Весна Коруноска Стевковска д-р сци, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ОД ОБЛАСТА НА ОРТОДОНЦИЈАТА НА СТОМАТОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на својата 19. редовна седница одржана на 21.11.2014 година, донесе одлука за формирање Рецензентска комисија за избор на наставник во сите наставно-научни звања од научната област ортодонција.

Рецензентската комисија во состав: проф. д-р Лидија Кануркова, проф. д-р Мирјана Шашиќ, доц. д-р Габриела Курчиева-Чучкова, проф. д-р Силвана Георгиева и проф. д-р Златко Георгиев, ценејќи ја укажаната доверба и по увидот во доставениот материјал, има особена чест на Наставно-научниот совет да му го поднесе следниов

ИЗВЕШТАЈ

На распишаниот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања од областа на ортодонцијата, објавен во дневниот весник „Вечер“ на 15.10.2014 година, се пријавиле три кандидати: Н. сор. д-р Цветанка Бајрактарова Мишевска, Н. сор. д-р Билјана Џипунова и Н. сор. д-р Наташа Тошеска-Спасова од Катедрата за ортодонција.

Основни биографски податоци

Лични податоци

Н. сор. д-р Билјана Џипунова е родена на 14.1.1968 година во Скопје. Вработена е со двоен работен однос на Стоматолошкиот факултет во Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и на Клиниката за ортодонција при ЈЗУ Универзитетски стоматолошки клинички центар „Св. Пантелејмон“ во Скопје како научен соработник.

Универзитетско образование

- **Доктор – стоматолог:** Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Стоматолошки факултет – Скопје, 1990 година, со среден успех 9,54.
- **Специјалист по ортодонција,** 1996 година.
- **Магистер на стоматолошки науки од областа на ортодонцијата:** Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Стоматолошки факултет – Скопје, 2000 година, со одбрана на магистерскиот труд *Морфолошки карактеристики на малоклузија втора класа прво одделение*. Просечен успех на постдипломските студии: 9,5.
- **Доктор на стоматолошки науки од областа на ортодонцијата:** Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Стоматолошки факултет – Скопје, 2008 година, со одбрана на докторската дисертација под наслов *Тераписки ефекти при малоклузија втора класа прво одделение*.
- **Во рамките на самоевалуацијата на Факултетот, (2013/2014), е оценета со позитивна оценка 9,82.**
- **Работно искуство:** Стручниот испит го положила во 1992 година, а својот работен стаж го започнала на Клиниката за ортодонција, како клинички лекар од 1.3.1992 година. Специјалистичкиот испит го положила на 24.12.1996 година и се стекнала со звањето специјалист по ортодонција. За помлад асистент

на Катедрата за ортодонција е избрана во 1997 година и реизбрана во 2000 година. Во звањето асистент е избрана во 2003 година, а реизбрана во истото звање во 2006 и 2010 година. Во звањето научен соработник е избрана на 24.2.2014 година.

Наставно-образовна дејност

Со вработувањето на Клиниката за ортодонција како клинички лекар, а потоа и како помлад асистент, асистент и научен соработник по предметот ортодонција на Стоматолошкиот факултет во Скопје, од 1997 до 2014 година, учествувала во едукација на студентите по стоматологија и студентите на Високата школа за забни техничари. Активно учествувала во практичната настава за студентите по дентална медицина: вежби I циклус студии: предклиничка ортодонција (2+3) за 1997/1998, 1998/1999, 1999/2000, 2000/2001, 2001/ 2002, 2002/2003, 2003/2004 2004/2005; вежби I циклус студии: клиничка ортодонција (2+2) за 1997/1998, 1998/1999, 1999/2000, 2000/2001, 2001/ 2002, 2002/2003, 2003/2004, 2004/2005; вежби I циклус студии: ортодонција I (4+2) за 2005/2006, 2006/2007, 2007/2008, 2008/2009, 2009/2010, 2010/2011, 2011/2012, 2012/2013, 2013/2014 и вежби I циклус студии: ортодонција II (2+2) за 2005/2006, 2006/2007, 2007/2008, 2008/2009, 2009/2010, 2010/2011, 2011/2012, 2012/2013, 2013/2014. Освен за студентите по дентална медицина, зема активно учество и во практичната настава за студентите на Високата школа за стручни забни техничари: вежби за ВЗТ ортодонција (2+3) за 2002/2002, 2003/2004, 2004/2005, 2005/2006, 2006/2007, 2007/2008, 2008/2009, 2009/2010, 2010/2011, 2011/2012, 2012/2013, 2013/2014. Учествовала и во теоретската настава на катедрата и тоа: настава I циклус студии: ортодонција I (4+2), 2013/14, и настава за ВЗТ (1+3), 2014/15.

Учествовала во изработката на компјутерскиот модел за испитни прашања за студентите на Стоматолошкиот факултет во Скопје, за предметот ортодонција, во подготовката на програмата за втор циклус студии, како и во изготвувањето на распоредот за студентските вежби од 2007/08 до 2014/15 година. Повеќе пати била ментор во изработка на студентски теми од областа на ортодонцијата, а дел од нив се наградени како најдобра постер-презентација на конгресот (2007, 2012).

Присуствувала на голем број курсеви и предавања: Постедукативен курс по ортодонција. Стоматолошки факултет-Скопје, Скопје, 1993; Современа ортодонција-интердисциплинарен третман на деца со расцепи, Проф.М.Марковиќ (Србија), Скопје, 2000; Mulin-ова техника и Delaire-ова маска. Проф. Piere Verdon (Франција), Скопје, 2001; Лечење на малоклузии со Herbst-ов апарат. Проф. Hans Rancherz (Германија), Белград, 2002; SWA, техника на прав лак, II дел. Проф. М.Милачиќ (Швајцарија), Белград, 2003; Divide-метода во терапија на бимаксиларна протрузија, со екстракција. Проф. II Bong Kim (Ј.Кореја), Скопје, 2003; Постедукативен курс по ортодонција. Стоматолошки факултет - Скопје, Скопје, 2005; Нови хоризонти во ортодонтскиот третман на малоклузија II класа. Проф. Papanopoulos (Грција), Скопје, 2007; Инфекции во орофацијалната регија. Стоматолошки факултет-Скопје, Скопје, 2007; За хроничната орофацијална болка. Стоматолошки факултет-Скопје, Скопје, 2007; Дентални фокални инфекции, профилакса и менаџмент. Стоматолошки факултет-Скопје, Скопје, 2007; Клиничка ортодонција. Проф. Шашиќ (Србија) и Проф. Древеншек (Словенија), Охрид, 2007; Актуелности во ортодонција во 21-ви век, био-технологија. Стоматолошка комора на РМ, Скопје, 2007; Mini screws as absolute anchorage in

orthodontics. Dr. Thomas Lietz (Германија), Скопје, 2008; Миофункционално влијание на развитокот на лицевите структури врз забите. Dr.Niels Hulsnik (Холандија), Скопје, 2008; Алергии во стоматологијата. Стоматолошки факултет-Скопје, Скопје, 2008; Релевантни концепти во третманот на малоклузиите. Проф. Ram Nanda (САД), Охрид, 2009; Course on Damon™ system. Dr. Rafael Espejo (Шпанија), Белград, 2009; System of self-ligating brackets: passive vs. active. Dr.M.Kuftinec (САД), Солун, 2009; Self-ligation with Discovery SL. Др. Димовска, Скопје, 2010; Актуелни технологии и биоматеријали во стоматологијата. Стоматолошки факултет-Скопје, Скопје, 2010; Фацијални асиметрии: ортодонтско-хируршки аспект. ЗОМ со меѓународно учество, Скопје, 2010; Нови технологии, од практика за практика. МСД со меѓународно учество, Скопје, 2010; Оптимален модел за организирањето на примарната стоматолошка здравствена заштита кај децата до 14 години во РМ – предизвик за следната декада. Стоматолошки факултет-Скопје, Скопје, 2011; Детекција, превенција и третман на импактирани заби. ЗОМ со меѓународно учество, Скопје, 2011; Современ пристап во третманот на пародонталната болест. Стоматолошки факултет-Скопје, Скопје, 2011; Getting to grips with the Damon philosophy. Dr. Pieter Van Heerden (В.Британија), Скопје, 2011; Changes in treatment mechanics by the implementation of modern bracket designs. Dr. Vittorio Cacciafesta, Скопје, 2012; Современи технологии во ортодонцијата. ЗОМ со меѓународно учество, Скопје, 2013; Современи терапевски пристапи кај пациенти со ризични заболувања, Стоматолошки факултет-Скопје, Скопје, 2014; Каде оди ортодонцијата денес: дилеми, предизвици и решенија. ЗОМ со меѓународно учество, Скопје, 2014; “The principles of the Alexander discipline” Д-р Перковиќ (Хрватска), Куманово, 2014; Comparison of conventional and self-ligating brackets by Dentaaurum. D-r Santiago Isaza (Италија), Промедика, 2014.

Автор е на учебното помагало „Ортодонтска морфолошка анализа и дијагностика“, рецензирано во Билтенот на Универзитетот „Св.Кирил и Методиј“ во Скопје бр.1027 (15.3.2012 г.). На 17.11.2011 година, од Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет е одобрено издавање на учебник со наслов “Ортодонција II” во кој учествува како автор.

Научно - истражувачка дејност

Со свои презентации учествувала на повеќе конгреси во земјата и во странство: конгреси на Балканското стоматолошко друштво (Белград, 1997; Истанбул, 1999; Солун, 2000; Букурешт, 2001; Кушадаси, 2002; Охрид, 2004; Белград, 2005; Букурешт, 2011; Тирана, 2012; Скопје, 2013; Белград, 2014); I интернационален ортодонтски конгрес на Србија и Црна Гора (2003), I македонски конгрес на максилофацијална и вратна хирургија (2006), на Конгресите на стоматолозите на РМ (1994, 1998, 2002, 2006 и 2012), Конгрес на ЗОМ со меѓународно учество (2009, 2012), 15. Конгрес на лекарите на РМ (1999), Меѓународен научен конгрес на студентите по стоматологија (2001, 2007, 2008, 2012, 2013). Уште во студентските денови активно учествувала на студентските конгреси на Југославија (1989, 1990).

Со усни презентации учествувала на конгресите на Балканското стоматолошко друштво (Солун, 2000; Букурешт, 2001; Кушадаси, 2002; Охрид, 2004; Скопје, 2013), како и со пленарни предавања на Ортодонтската секција на

PM (Леуново, 2000), по повод Денот на здравјето (Скопје, 2005) и на Симпозиумот на ЗОМ со меѓународно учество (Скопје, 2011).

Нејзините досега објавени трудови до овој избор, се рецензирани во билтенот на Универзитетот со бр. 630, 656, 665, 667, 675, 758, 763, 802, 826, 846, 892, 940, 992, 998, 1027, 1043, 1054, 1070 и 1071.

За овој избор, ги пријави следниве трудови за рецензија:

1. Peeva-Petreska M, Velevska-Stefkovska D, **Dzipunova B**, Pavlevska M, Apostolska S. Therapeutical approach with dental implants in hypodontia. Med Cas (Krag)/med J (Krag) 2013; 47(3):147-52.

Трудот е рецензиран во Билтенот на УКИМ бр. 1071.

2. Tosheska-Spasova N, **Dzipunova B**, Gjorgova J, Kanurkova L. Relationship between lower incisor crowding, incisor position and craniofacial morphology. Balk J Stom 2013; 17(1):92-101.

Трудот е рецензиран во Билтенот на УКИМ бр. 1070.

3. Peeva-Petreska M, Velevska-Stefkovska D, **Dzipunova B**, Pavlevska M, Apostolska S. Treatment option with dental implants for replacing missing lateral incisors in patients with hypodontia. Wulfenia 2013, Vol 20, No 2.

Трудот е рецензиран во Билтенот на УКИМ бр. 1071.

4. Радојкова-Николовска В, Малеска-Ивановска В, Поповска М, Николовски Б, **Џипунова Б**. Влијание на прогестеронот врз гингивалниот статус кај девојчињата во пубертет. Physioacta 2012; 6(2):113-24.

Трудот е рецензиран во Билтенот на УКИМ бр. 1070.

5. **Dzipunova B**, Tosheska-Spasova N, Radojkova-Nikolovska V. Changes in the incisors position during treatment of malocclusion Class II Division 1. Physioacta 2013; 7(1):73-84.

Целта на трудот е анализа и компарација на денталните параметри кај пациенти со малоклузија втора класа прво одделение и тескобност на забните лакови, пред и после терапија со екстракција и фиксни апарати. Испитувањето е направено на профилни телерендгенограми на 30 пациенти. Резултатите покажале сигнификантно намален ој и сигнификантно зголемен интеринцизален агол. Положбата на максиларните инцизиви била променета по завршениот третман, додека мандибуларните инцизиви не покажале сигнификантни промени во нивната положба. Може да се заклучи дека преземената терапија со екстракција на премолари и фиксни апарати е метод на избор за постигнување на естетски и функционален баланс.

Трудот има научно-стручно и апликативно значење.

6. Simjanovska Lj, Simjanovska S, **Dzipunova B**, Nikolovski B. Surgical-orthodontic treatment at impacted canine (corticotomia closed method). 19th Congress of the BaSS (abstract book), Belgrade, 2014:49 p (oral).

Целта на трудот е да се прикаже затворена метода на кортикотомија на канини кај 30 пациенти со импактирани канини. Резултатите покажале дека овој метод дава одлични резултати во постоперативниот период и во понатамошниот ортодонтски третман.

Трудот има стручно-апликативно значење.

7. Radojkova- Nikolovska V, **Dzipunova B**, Atanasovska-Stojanovska A, Aleksova P, Kokoceva-Ivanovska O. Role of the components of the extra cellular matrix in periodontal tissue regeneration. 19th Congress of the BaSS (abstract book), Belgrade, 2014:156 p.

Целта на испитувањето е да се прикажат можностите за топична и систематска терапија со хијалуронска киселина кај хроничните процеси, влијанието на оваа киселина врз гингивалното ткиво, и другите индикации за нејзина апликација во стоматологијата. Како материјал употребени се податоци од базата на Pub Med и Med line во последните 10 години. Резултатите од клиничките студии покажале висок степен на толеранција кај пациентите, што е индикатор за нејзина примена во секојдневната терапија на периодонталните заболувања.

Трудот има научно-стручен придонес.

8. Tosheska-Spasova N, **Dzipunova B**, Simjanovska Lj, Atanasovska-Stojanovska A, Toseska-Trajkovska K. The shape and size of sella turcica in orthodontic patients. 19th Congress of the BaSS (abstract book), Belgrade, 2014:304 p.

Целта на испитувањето е анализа на обликот и димензијата на села турцика кај пациенти со скелетна малоклузија I, II и III класа. За таа цел извршено е испитување на профилни телерендгенограми на 90 пациенти на возраст од 11-26 години, од обата пола. Резултатите покажале нормална морфологија и нормални вредности на линеарните димензии кај поголемиот дел од испитаниците. Машките испитаници имале лесно зголемени димензии на села турцика споредено со испитаниците од женски пол, но тие разлики не биле статистички сигнификантни.

Трудот има научно значење.

9. Tosheska-Spasova N, **Dzipunova B**, Radojkova- Nikolovska V, Toseska-Trajkovska K, Spasov Z. Eating disorders in orthodontic practice. 19th Congress of the BaSS (abstract book), Belgrade, 2014:89 p (oral).

Нарушувањата во исхраната имаат иреверзибилни ефекти врз здравјето на луѓето, а посебно на забите и гингивата. Целта на испитувањето е да се проучат пациенти со недијагностицирано пореметување во исхраната кои имаат дентални и орални знаци карактеристични за ова пореметување, и чие тајно повраќање не е поврзано со губиток на тежината. Резултатите покажале поголема застапеност на отворениот загриз кај пациентите со само индуцирано повраќање. Кај пациентите со анорексија забите се придвижувале многу побавно, а кај пациентите со булимија констатирани се промени во загризот со болки во ТМЗ.

Трудот има стручен придонес.

10. **Dzipunova B**, Tosheska-Spasova N, Radojkova- Nikolovska V, Simjanovska Lj, Pancevska S. Correlation between maxillar, occlusal and mandibular plane in treated patients with distoocclusion. 19th Congress of the BaSS (abstract book), Belgrade, 2014:305 p.

Целта на трудот е анализа и компарација на промените во максиларната, оклузалната и мандибуларната рамнина во однос на ортодонтската терапија. Испитувањето е направено на профилни телерендгенограми на 30 пациенти со дистооклузија и збиеност, пред и после терапија со екстракција на премолари и фиксни апарати. Резултатите покажале дека аголот Sn/SpPl најмногу зависи од

аглите SNA, ANB и 11/SpPl, додека аголот SN/OccPl не покажал сигнификантна корелација со било кој параметар. Најмногу корелации покажал аголот SN/MPL, посебно со аглите SNPg и 41/MPL.

Трудот има научно значење.

11. **Dzipunova B**, Tosheska-Spasova N, Radojkova-Nikolovska V, Peeva M, Gigovski N. Adult orthodontics-possibilities in multidisciplinary approach. 19th Congress of the BaSS (abstract book), Belgrade, 2014:305 p.

Авторите во трудот прикажуваат 4 случаи на возрасни пациенти од обата пола, со различни малоклузии. Во сите случаи бил вклучен интердисциплинарен тим. Авторите заклучуваат дека за успех на терапијата неопходно е да се воспостави ефективна комуникација со пациентите.

Трудот има стручно-апликативно значење.

Стручно-апликативна дејност

Н. сор. д-р Билјана Ципунова е член на: Македонската стоматолошка комора, Македонската лекарска комора, Македонското стоматолошко друштво, Здружението на ортодонтите на Македонија (ЗОМ), Балканската стоматолошка организација (BaSS), Светската асоцијација на стоматолози (FDI) и на Комисијата за стручни прашања на Македонската стоматолошка комора. Од 2014 година член е на Комисијата за донесување на Правилник за континуирано стручно усовршување при МСД и на внатрешната комисија за квалитет при ЈЗУ УСКЦ.

Добитник е на Пофалница од Универзитетот „Св.Кирил и Методиј“ во Скопје за највисок среден успех во утврдениот рок на Стоматолошкиот факултет во Скопје, Благодарница од Македонско лекарско друштво (1995), Диплома од Македонско лекарско друштво (2001), Пофалница по повод јубилејот 40 години Стоматолошки факултет во Скопје (1999), Благодарница по повод јубилејот 50 години Стоматолошки факултет во Скопје (2009), Благодарница по повод 10 години од осамостојувањето на македонското стоматолошко друштво (2014) и Благодарница од Институтот за медицинска и експериментална биохемија, за поддршка во организацијата на Отворен ден (2014). Добитник е и на Признаница за постигнати високи резултати во работењето, од Стоматолошкиот клинички центар во Скопје (2006, 2007).

Во 1999 година го завршила семинарот за MS WINDOWS 95, MS WORD.

Била член на комисиите за средства за јавна набавка при ЈЗУ УСКЦ (2010, 2011). Во периодот 2006/2008 била шеф на сала на Клиниката за ортодонција.

Активно се служи со англискиот јазик.

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО,
НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ
Кандидат: Билјана Љубомир Ципунова (Василева)

Институција: Стоматолошки факултет – Скопје
Научна област : ортодонција

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
	Вежби	
1.	Вежби I циклус студии: претклиничка ортодонција (2+3) 1997/1998, 1998/1999, 1999/2000, 2000/2001, 2001/2002, 2002/2003, 2003/2004, 2004/2005 0,03*3часа*2 групи *15недели*1семестар*8 години	21,6
2.	Вежби I циклус студии: клиничка ортодонција (2+2) 1997/1998, 1998/1999, 1999/2000, 2000/2001, 2001/2002, 2002/2003, 2003/2004, 2004/2005 0,03*2часа*3групи*15недели*2семестар*8години	43,2
3.	Вежби I циклус студии: ортодонција I (4+2) 2005/2006, 2006/2007, 2007/2008, 2008/2009, 2009/2010, 2010/2011, 2011/2012, 2012/2013, 2013/2014 0,03*2часа*3групи*15недели*1семестар*9години	24,3
4.	Вежби I циклус студии: ортодонција II (2+2) 2005/2006, 2006/2007, 2007/2008, 2008/2009, 2009/2010, 2010/2011, 2011/2012, 2012/2013, 2013/2014, 2014/2015 0,03*2часа*3групи*15недели*1семестар*10години	27
5.	Вежби за ВЗТ: ортодонција (2+3) 2002/2003, 2003/2004, 2004/2005, 2005/2006, 2006/2007, 2007/2008, 2008/2009, 2009/2010, 2010/2011, 2011/2012, 2012/2013, 2013/2014 0,03*3часа*1групи*15недели*2семестар*12години	32,4
6.	Настава I циклус студии: ортодонција 1 (3+2) за студенти по дентална медицина 2013/2014 0,04*3часа*1семестар*1година	0,12
7.	Настава I циклус студии: ортодонција 1 (1+3) за високостручни забни техничари 2014/2015 0,04*5часа*1семестар*1година	0,2
8.	Настава во школи, работилници и курсеви 13x1	13

9.	Настава во школи и работилници (семинари и симпозиуми) 18x1	18
10.	Изработка на семинарски труд/студентска тема (4*0,03)	0,12
11.	Подготовка на нов предмет ортодонција 1 / вежби (ВЗТ)	0,5
12.	Консултации со студенти по стоматологија на Стоматолошкиот факултет во Скопје (60 студенти*0,002*18 години)	2,16
13.	Ментор на специјалистичка работа	18
14.	Позитивно рецензиран универзитетски учебник /автор Ѓоргова Ј, Кануркова Л, Џипунова Б, Тошеска Н: Ортодонтска морфолошка анализа и дијагностика, 2011. (рецензиран во Билтен бр. 1027, март 2012)	8
	Вкупно:	208,60

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Реден бр.	Назив на активноста	поени
1.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно/стручно списание (*4)	
	1. Бојациев Т, Даскалова Б, Василева Б : Ортодонтски пристап во третманот на малоклузиите. Макед. стом. прегл 1993; 17 (3): 131-7 (рецензиран во Билтен бр.656).	3,2
	2. Ѓоргова Ј, Зужелова М, Џипунова Б , Кануркова Л, Тошеска Н: Наши согледувања околу третманот на дизгнатиите во ортодонцијата. Макед. Стом. прегл 1996; 20(1-4): 38-43. (рецензиран во Билтен бр. 675).	2,4
	3. Џипунова Б , Ѓоргова Ј: Терапија на малоклузија втора класа прво одделение: приказ на случаи. Макед. Стом. прегл 2005; 29 (3-4): 141-4 (рецензиран во Билтен бр. 892).	3,6
	4. Радојкова В, Накова М, Стефановска Е, Ристовска С, Николовски Б, Џипунова Б : Проценка на оралното здравје кај бремени пациентки. Макед Стом Прегл 2006; 30(3-4): 358-65 (рецензиран во Билтен бр. 940)	2,4
	5. Џипунова Б , Ѓоргова Ј, Димова Ц, Ренцова В, Радојкова-Николовска В: Ортодонтско-хируршки пристап во третманот на импактирани максиларни и мандибуларни канини: приказ на случај. Макед. Стом. прегл 2007; 31(3-4): 112-118 (рецензиран во Билтен бр. 940).	2,4
	6. Џипунова Б , Ѓоргова Ј: Мотивација на пациентите за ортодонтски третман. Макед Стом Прегл 2007; 31(3-4): 106-111 (рецензиран во Билтен бр. 992).	3,6
	7. Џипунова Б , Ѓоргова Ј: Вертикални промени како одговор на терапијата на малоклузија втора класа прво одделение. Макед.	3,6

	стом. прегл 2010; 34(1-2): 21-7	
2.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор (*6) 1. Кануркова Л, Ѓоргова Ј, Џипунова Б: Примена мултидимензионалне анализе код збијености зуба. Bilt UOJ 1996, 29(1): 31-7 (рецензиран во Билтен бр. 667) 4,8 2. Ѓоргова Ј, Кануркова Л, Џипунова Б; МаневаМ: Узајамни однос измеѓу мезиодисталног промера зуба и димензија денталних лукова. Bilt UOJ 1996; XXIX (1-2): 19-26 (рецензиран во Билтен бр. 667) 3,6 3. Џипунова Б, Ѓоргова Ј, Кануркова, Петрова Е: Кефалометриска анализа појединих линеарних и ангуларних параметара код испитаника са малоклузијом II класе 1 одделение. Bilt UOJ 1997, 30(2):103-110 (рецензиран во Билтен бр. 758) 3,6 4. Gjorgova J, Dzipunova B: Craniofacial and maxillary dimensions in macedonian children. Balk J Stom 1997; Vol. 1(1): 42-45 (рецензиран во Билтен бр. 758) 5,4 5. Gjorgova J, Veleski D, Dzipunova B: Orthodontic and prosthetic rehabilitation of the patient with cleft of lip and palate. Balk J Stom 1999, 3 (1): 53-6 (рецензиран во Билтен бр. 758) 4,8 6. Gjorgova J, Dzipunova B: Maxillary and mandibular incisor and molar vertical dimensions in subjects with excess, normal and lower anterior face height. Balk J Stom 2000, Vol 4(1): 16-18 (рецензиран во Билтен бр. 763) 5,4 7. Џипунова Б, Кацарска М, Ѓоргова Ј, Стефановски Ј: Хируршко-ортодонтска терапија импактираних максиларних канина код пацијента са sclerodermio circumscripta. Bilt UOJ, 2000; XXXIII (1):41-6 (рецензиран во Билтен бр. 763) 3,6 8. Dzipunova B, Gjorgova J: Cephalometric diagnoses of open bite tendency. Balk J Stom 2000, 4 (3) : 175-177 (рецензиран во Билтен бр. 763) 5,4 9. Dzipunova B, Gjorgova J: Perception of pain as a result of orthodontic treatment with fixed appliances. Balk J Stom 2002, 6 (2) : 107-109 (рецензиран во Билтен бр. 802) 5,4 10. Dzipunova B., Gjorgova J: Occlusal plane in malocclusion Class II Division 1 cases. Balk J Stom 2002, 6 (3) : 171-174 (рецензиран во Билтен бр. 826) 5,4 11. Џипунова Б, Смилева Е, Зужелова М, Ѓоргова Ј, Петрова Е: Ретки случајеви хиподонције и хиперодонције. Bilt UOJ 2003 ; XXXV (2): 99-106 (рецензиран во Билтен бр. 892) 3,6 12. Gjorgova J, Dzipunova B: Soft tissue facial profile in Macedonian subjects. Balk J Stom 2005; 9 (2): 115-120 (рецензиран во Билтен бр. 892) 5,4 13. Dzipunova B, Radojkova V, Gjorgova J, Simjanovska Lj: Multidisciplinary approach in adult patient: a case report. Balk J Stom 2006; 10(1): 66-70 (рецензиран во Билтен бр. 892) 3,6	

	14. Dzipunova B. , Toseska N., Kanurkova L., Gjorgova J: Facial morphology in Class II Division 1 malocclusion cases. Balk J Stom 2011; 15: 161-5 (рецензиран во Билтен бр. 1043)	3,6
	15. Kanurkova L, Gjorgova J, Dzipunova B , Tosheska Spasova N, Dorakovska A, Popovska M, Pandilova M: Association between condylar position and tilt of frontal occlusal plane in patients with transversal and vertical dentofacial discrepancy. Balk J Stom 2012, Vol 16, No 3: 147-154 (рецензиран во Билтен бр. 1054)	3,6
	16. Peeva-Petreska M, Velevska-Stefkovska D, Dzipunova B , Pavlevska M, Apostolska S. Therapeutical approach with dental implants in hypodontia. Med Cas (Krag)/med J (Krag) 2013; 47(3):147-52. (рецензиран во Билтен бр. 1071)	3,6
	17. Tosheska-Spasova N, Dzipunova B , Gjorgova J, Kanurkova L. Relationship between lower incisor crowding, incisor position and craniofacial morphology. Balk J Stom 2013; 17(1):92-101. (рецензиран во Билтен бр. 1070)	3,6
	18. Peeva-Petreska M, Velevska-Stefkovska D, Dzipunova B , Pavlevska M, Apostolska S. Treatment option with dental implants for replacing missing lateral incisors in patients with hypodontia. Wulfenia 2013, Vol 20, No 2. (рецензиран во Билтен бр. 1071)	3,6
	19. Радојкова-Николовска В, Малеска-Ивановска В, Поповска М, Николовски Б, Џипунова Б. Влијание на прогестеронот врз гингивалниот статус кај девојчињата во пубертет. Physioacta 2012; 6(2):113-24. (рецензиран во Билтен бр. 1070)	3,6
	20. Dzipunova B , Tosheska-Spasova N, Radojkova-Nikolovska V. Changes in the incisors position during treatment of malocclusion Class II Division 1. Physioacta 2013; 7(1):73-84.	4,8
3.	Пленарно предавање на научен/стручен собир Ден на здравјето, Скопје, 2005	2
4.	Пленарно предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество Симпозиум на ЗОМ со меѓународно учество, Скопје, 2011	3
5.	Апстракти објавени во зборник на конференција меѓународна (*1) 1. Gjorgova J, Dzipunova B. : Evaluation of the soft tissue profile of short- and long-faced Syndromes (poster) Book of Abstracts, 2 nd Congress of the BaSS, Belgrade, 1997, p 96. (рецензиран во Билтен бр. 758). 2. Dzipunova B. , Gjorgova J: Sagital jaw relationship in Class II Division 1 malocclusion cases. Book of Abstracts, 7 nd Congress of the BaSS, Kushadasi, Turkey. 2002, p.120 (poster) (рецензиран во Билтен бр. 826). 3. Gjorgova J, Kanurkova L, Dzipunova B : Evaluation of maxillary protrusion using Mcnamara`s analysis. Abstract book, 79 th EOS, Prague, june 2003:435. 4. Dzipunova B. , Radojkova-Nikolovska V., Gjorgova J:	1 1 1 1

Orthodontic treatment of an adult patient with class II / 2 malocclusion : a case report. Abstract book, I International Orthodontic Congress of Serbia & Montenegro, Oct 2003, Belgrade; p 51 (рецензиран во Билтен бр. 892).	
5. Nikolovska V, Nakova M, Dzipunova B : Parodontal health evaluation in patients with fixed orthodontic appliances. Abstract book, I International Orthodontic Congress of Serbia & Montenegro, Oct 2003, Belgrade; p 57 (рецензиран во Билтен бр. 990).	1
6. Dzipunova B. , Miloshevska J., Gjorgova J: Orthodontic-prothetic treatment of Class III malocclusion in adult patient: a case report. 9 th Congress of BaSS, Ohrid, 2004 (poster) (рецензиран во Билтен бр. 892).	1
7. Dzipunova B. , Peeva M., Gjorgova J: Orthodontic-surgical treatment in patient with multiple anomalies: a case report. 9 th Congress of BaSS, Ohrid, 2004 (poster) (рецензиран во Билтен бр. 892)	1
8. Џипунова Б , Ѓоргова Ј, Димова Ц, Ренцова В, Радојкова-Николовска В: Комбиниран пристап во третманот на импактираните заби: приказ на случај. Зборник на апстракти, 4. Конгрес на стоматолозите на РМ со меѓународно учество, Охрид, 2006: 31 (постер) (рецензиран во Билтен бр. 940).	1
9. Џипунова Б , Ѓоргова Ј, Кануркова Л, Мишевска Ц: Обликот на симфизата кај пациенти со дистооклузија. Зборник на апстракти, 4ти Конгрес на стоматолозите на РМ со меѓународно учество, Охрид, 2006: 31 (постер) (рецензиран во Билтен бр. 940)	1
10. Кануркова Л, Тошеска Н, Ѓоргова Ј, Џипунова Б : Ортодонтски третман со техника за постигнување на добри резултати. Зборник на апстракти, 4. Конгрес на стоматолозите на РМ со меѓународно учество, Охрид, 2006: 31 (постер) (рецензиран во Билтен бр. 940).	1
11. Тошеска-Спасова Н, Мишевска Ц, Џипунова Б , Спасов З: Ортодонтски третман на денална тескобност преку екстракција на поединечен долен инцизив. Зборник на апстракти, 4. Конгрес на стоматолозите на РМ со меѓународно учество, Охрид, јуни, 2006: 33 (постер) (рецензиран во Билтен бр. 940).	1
12. Dimova C, Georgiev Z, Dzipunova B , Markovska M, Andonovska B: Impacted maxillar incisors in decidues and permanent dentition - a case report. Book of Abstracts, First Macedonian Congress on maxillofacial and neck surgery, 2006: p 18 Ohrid (poster) (рецензиран во Билтен бр. 940).	1
13. Џипунова Б , Ѓоргова Ј, Тошеска Н, Кануркова Л: Тераписки ефекти кај малоклузија втора класа прво одделение. Книга на апстракти, Прв конгрес на ЗОМ со меѓународно учество, Охрид, 2009 (рецензиран во Билтен бр. 992).	1
14. Кануркова Л, Џипунова Б , Бундевска Ј, Капушевска Б, Кануркова А. Проследување на дентоскелетални кефалометриски вредности при одредување на терапија на втора класа прво	1

одделение. Книга на апстракти, Прв конгрес на ЗОМ со меѓународно учество, Охрид, 2009 (рецензиран во Билтен бр. 992)	
15. Тошеска Н, Ѓоргова Ј, Мишевска Ц, Џипунова Б , Спасов З: Фактори кои допринесуваат за појавата на антериорна мандибуларна збиеност кај раната мешовита дентиција. Книга на апстракти, Прв конгрес на ЗОМ со меѓународно учество, Охрид, 2009 (рецензиран во Билтен бр. 992).	1
16. Radojkova V, Nakova M, Dzipunova B , Ristovska S: Influence of fixed orthodontic appliances on periodontal index values. 10 th Congress of BaSS (Abstract book), Belgrade, Serbia & Montenegro, 2005: p 114 (рецензиран во Билтен бр. 998).	1
17. Radojkova V, Nakova M, Popovska M, Nikolovski B, Pandilova M, Stefanovska E, Dzipunova B: The effect of female sex hormone levels on periodontal health in pregnancy. 16 th Congress of the BaSS (abstract book), Bucharest, Romania, 2011:83 (oral) (рецензиран во Билтен бр.1053)	1
18. Radojkova V, Nakova M, Popovska M, Nikolovski B, Pandilova M, Stefanovska E, Dzipunova B : PGE 2 – a potent inflammatory mediator in periodontitis and coronary artery disease. 16 th Congress of the BaSS (abstract book), Bucharest, Romania, 2011:173-4 (poster)(рецензиран во Билтен бр.1053).	1
19. Radojkova- Nikolovska V, Nakova M, Popovska M, Nikolovski B, Dzipunova B : The effect of progesterone on gingival health in puberty girls. 17th Congress of the BaSS (abstract book), Tirana, Albania; 2012.	1
20. Радојкова В., Поповска М., Николовски Б., Џипунова Б., Стојановска В. Влијание на естрогените хормони врз здравјето на пародонтот во текот на бременоста. 6-ти конгрес на стоматолозите на РМ со меѓународно учество, 24-27 мај 2012, Охрид, РМ, Книга на апстракти: 104	1
21. Џипунова Б , Тошеска-Спасова Н, Радојкова В, Ѓоргова Ј: Фацијална анализа на пациенти со хипопластична максила. 6-ти конгрес на стоматолозите на РМ со меѓународно учество, 24-27 мај 2012, Охрид, РМ, Книга на апстракти: 186.	1
22. Тошеска-Спасова Н, Џипунова Б , Ѓоргова Ј, Митева Н, Симјановска Љ, Спасов З: Неинвазивна естетска постортодонтска реставрација кај пациенти со импакција на максиларен централен инцизив. 6. Конгрес на стоматолозите на РМ со меѓународно учество, 24-27 мај 2012, Охрид, РМ, Книга на апстракти: 188.	1
23. Пеева–Петреска М, Венинов Т, Џипунова Б , Јосифов Д, Крстиновски Г. Тераписка алтернатива при геминација на максиларни молари – приказ на случаи. 6-ти конгрес на стоматолозите на РМ со меѓународно учество, 24-27 мај 2012, Охрид, РМ, Книга на апстракти: 268.	1
24. Dzipunova B , Tosheska-Spasova N, Radojkova-Nikolovska V, Kacarska M, Gjorevska M: Orthodontic – surgical management of impacted canines. 18 th Congress of the BaSS (abstract book), Skopje	1

2013: 160 p (oral)	
25. Dzipunova B , Tosheska-Spasova N, Radojkova-Nikolovska V, Kanurkova L, Simjanovska Lj: Mandibular morphology in patients with distoocclusion. 18 th Congress of the BaSS (abstract book), Skopje 2013: 344 p (poster).	1
26. Tosheska-Spasova N, Dzipunova B , Simjanovska Lj, Gjorgova J, Spasov Z: Dysostosis cleidocranialis (cleidocranial dysplasia) : a case report. 18 th Congress of the BaSS (abstract book), Skopje 2013: 164 p (oral.)	1
27. Tosheska-Spasova N, Dzipunova B , Kanurkova L, Gjorgova J, Spasov Z: Relationship between the skeletal growth pattern and lower incisor crowding – factor analysis.. 18 th Congress of the BaSS (abstract book), Skopje 2013: 349.	1
28. Radojkova-Nikolovska V, Nikolovski B, Dzipunova B, Pandilova M, Atanasovska-Stojanovska A, Kokoceva O: Testosterone and gingival helth in young puberty boys. 18 th Congress of the BaSS (abstract book), Skopje 2013: 398 p (poster).	1
29. Simjanovska Lj, Dzipunova B , Nikolovski B, Kokoceva O, Jakimovic-Tasevska K: Hyperdontia and eruption of the permanent teeth. 18 th Congress of the BaSS (abstract book), Skopje 2013: 322 p (poster).	1
30. Kanurkova L, Tosheska-Spasova N, Dzipunova B , Gjorgova J, Dorakovska A: Clinical application of the selfligating bracket and treatment efficiency. 18 th Congress of the BaSS (abstract book), Skopje 2013: 345 p (poster).	1
31. Radojkova-Nikolovska V, Popovska M, Nikolovski B, Dzipunova B, Stojanovska V, Kokoceva O: The effect of testosterone on gingival health in young puberty boys. Abstracts of the 10 th FDI Annual World Dental Congress, Istanbul, Turkey, 2013, International Dental Journal Vol 63, Suppl 1: p. 193.	1
32. Simjanovska Lj, Simjanovska S, Dzipunova B , Nikolovski B. Surgical-orthodontic treatment at impacted canine (corticotomia closed method). 19 th Congress of the BaSS (abstract book), Belgrade, 2014:49 p (oral).	1
33. Radojkova- Nikolovska V, Dzipunova B , Atanasovska-Stojanovska A, Aleksova P, Kokoceva-Ivanovska O. Role of the components of the extra cellular matrix in periodontal tissue regeneration. 19 th Congress of the BaSS (abstract book), Belgrade, 2014:156 p.	1
34. Tosheska-Spasova N, Dzipunova B , Simjanovska Lj, Atanasovska-Stojanovska A, Toseska-Trajkovska K. The shape and size of sella turcica in orthodontic patients. 19 th Congress of the BaSS (abstract book), Belgrade, 2014:304 p	1
35. Tosheska-Spasova N, Dzipunova B , Radojkova- Nikolovska V, Toseska-Trajkovska K, Spasov Z. Eating disorders in orthodontic practice. 19 th Congress of the BaSS (abstract book), Belgrade, 2014:89 p (oral).	1

	36. Dzipunova B , Tosheska-Spasova N, Radojkova- Nikolovska V, Simjanovska Lj, Pancevska S. Correlation between maxillar, occlusal and mandibular plane in treated patients with distoocclusion. 19 th Congress of the BaSS (abstract book), Belgrade, 2014:305 p	1
	37. Dzipunova B , Tosheska-Spasova N, Radojkova-Nikolovska V, Peeva M, Gigovski N. Adult orthodontics-possibilities in multidisciplinary approach. 19 th Congress of the BaSS (abstract book), Belgrade, 2014:305 p	1
6.	Апстракт објавен во зборник на национална конференција (*0,5) 1.Ѓоргова Ј, Левенска Г, Зужелова М, Џипунова Б : Интерцептивна ортодонција – фактор за развој на нормална оклузија. Апстракти од I конгрес на стоматолози на Македонија, стр. 29, Охрид, 1994 (постер) (реценз. во Билтен бр. 630). 2. Ѓоргова Ј, Џипунова Б , Атанасова Ц, Митриќеска Д, Донева В: Промени во профилот на лицето како резултат на положбата на инцизивите. Апстракти од I конгрес на стоматолози на Македонија, стр. 28, Охрид, 1994 (постер)(реценз. во Билтен. 675). 3. Сараќинова О, Мирчева М, Ѓоргова Ј, Џипунова Б , Петровска М, Оровчанец Н, Беќировиќ М, Јанкуловска М: Компаративно квалитативна анализа на дентален плак кај пациенти со различно цементирани ортодонтски апарати. Апстракти од I Конгрес на стоматолози на Македонија, стр. 6, Охрид, 1994 (постер)(реценз во Билтен 630) 4. Џипунова Б , Ѓоргова Ј. Ќурчиева Г, Кануркова Л: Интерцептивна ортодонција – можности и лимитации. Апстракти на 2-ри конгрес на стоматолози на РМ, Охрид, 1998: 54, постер (рецензиран во Билтен бр. 758). 5. Кануркова Л, Ѓоргова Ј, Џипунова Б , Тошеска Н: Примена на фиксна ортодонтска терапија со екстракција и без екстракција на заби. Апстракти на 2. Конгрес на стоматолози на РМ, Охрид, 1998:59, постер (рецензиран во Билтен бр. 758). 6. Тошеска Н, Ќурчиева Г, Џипунова Б , Ѓоргова Ј: Корелација меѓу збиеноста на забите и димензиите на денталните лакови. Апстракти на 2. Конгрес на стоматолози на РМ, Охрид, 1998:53, постер (рецензиран во Билтен бр. 758) 7. Ѓоргова Ј, Џипунова Б , Кануркова Л, Тошеска Н, Мишевска Ц: Корелација меѓу краниомандибуларниот индекс и SNB аголот кај прогени загризи. Апстракти на 2. Конгрес на стоматолози на РМ, Охрид, 1998:55, усна (рецензиран во Билтен бр. 758). 8. Џипунова Б , Кацарска М, Ѓоргова Ј, Стефановски Ј: Хируршко-ортодонтска теарапија за импактирани максиларни канини кај пациент со sclerodermoi circumscripta. Апстракти на 15. Конгрес на лекарите на РМ, Охрид, 6-10.10,1999. Макед. мед. прегл. год 53: (supl 53) 330 стр. (рецензиран во Билтен бр. 763) 9. Царчева С, Блажевска С, Џипунова Б : Влијание на ран губиток на млечните молари на просторот на потпорната зона на долната	0,5 0,5 0,5 0,5 0,5 0,5 0,5 0,5 0,5

	вилаца. Апстракти на 8. Меѓународен конгрес на студентите по стоматологија, Дојран, 2001:28 (усна) (рецензиран во Билтен бр. 846). 10. Џипунова Б, Кануркова Л, Тошеска Н, Мишевска Ц: Комбиниран ортодонтско-хируршки пристап во третманот на малоклузиите. Апстракти на 3. Конгрес на стоматолозите на РМ, Охрид, 2002:157 (рецензиран во Билтен бр. 846). 11. Кануркова Л, Ѓоргова Ј, Џипунова Б, Мишевска Ц: Краниомандибуларна асиметрија условена од дисфункција на ТМЗ. Апстракти на 3. Конгрес на стоматолозите на РМ, Охрид, 2002:163 (рецензиран во Билтен бр. 846). 12. Кануркова Л, Димова Ц, Гудеска И, Џипунова Б: Ортодонтско-хируршки третман на ектопично поставени канини. Апстракти на 3. Конгрес на стоматолозите на РМ, Охрид, 2002:164 (рецензиран во Билтен бр. 892). 13. Тошеска Н, Ќурчиева Г, Џипунова Б, Гудеска И: Корелација меѓу дефинираните краниофацијални растојанија и ширината на максиларниот дентален лак кај испитаниците со збиеност. Апстракти на 3. Конгрес на стоматолозите на РМ, Охрид, 2002:167 (рецензиран во Билтен бр. 846).	0,5 0,5 0,5 0,5
7.	Учество на научен/стручен собир со реферат/орална презентација 1. Бојациев Т, Даскалова Б, Поп Стефанова М, Василева Б: Ортодонтски пристап во третманот на импактираните заби. Стручен собир на стоматолозите од Македонија, Струга, 1992, (рецензиран во Билтен бр. 630) 2. Ѓоргова Ј, Зужелова М, Џипунова Б, Кануркова Л, Тошеска Н: Наши согледувања околу третманот на дизгнатиите во ортодонцијата. II македонски симпозиум за стоматологија, Дојран, 1996 (рецензиран во Билтен бр. 675).	1 1
8.	Учество на меѓународен научен/стручен собир со реферат/усна презентација • 5th Congress of BaSS, Solun, Grece 2000 • 6th Congress of BaSS, Buchurest, Romania, 2001 • 7th Congress of BaSS, Kushadasi, Turkey, 2002 • 9th Congress of BaSS, Ohrid, RM, 2004 • 18th Congress of BaSS, Skopje, RM, 2013	1 1 1 1 1
9.	Учество на научен/стручен собир со реферат/постер-презентација(*0,5) 17 • 4th Congress of BaSS, Istanbul, Turkey, 1999 • 5th Congress of BaSS, Solun, Grece 2000 • 6th Congress of BaSS, Buchurest, Romania, 2001 • 7th Congress of BaSS, Kushadasi, Turkey, 2002, • 9th Congress of BaSS, Ohrid, RM, 2004 • 16th Congress of BaSS, Buchurest, Romania, 2011	0,5 0,5 0,5 0,5 0,5 0,5

	• 17 th Congress of BaSS, Tirana, Albania, 2012	0,5
	• 18 th Congress of BaSS, Skopje, RM, 2013	0,5
	• I International Orthodontic Congress of Serbia & Montenegro, Oct 2003, Belgrade	0,5
	• I Macedonian Congress of maxillofacial and neck surgery, Ohrid, RM, 2006	0,5
	• 1. Конгрес на стоматолози на РМ, Охрид, 1994	0,5
	• 2. Конгрес на стоматолози на РМ, Охрид, 1998	0,5
	• 3. Конгрес на стоматолози на РМ, Охрид, 2002	0,5
	• 4. Конгрес на стоматолози на РМ, Охрид, 2006	0,5
	• 6. Конгрес на стоматолози на РМ, Охрид, 2012	0,5
	• Прв конгрес на ЗОМ со меѓународно учество, Охрид, 2009	0,5
	• 15. Конгрес на лекарите од РМ, Охрид, 1999	0,5
	Вкупно	171,60

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Реден бр.	Назив на активността	поени
1.	Експертски активности; евалуација, стручна ревизија, супервизија - претседавач со усна сесија на BaSS, Солун, 2000 - претседавач со усна сесија на BaSS, Скопје, 2013 - претседавач со постер-сесија на 15. Меѓународен научен конгрес на студентите по стоматологија, Охрид, 2008	1 1 1
2.	Завршена специјализација во областа на медицинските науки и здравството Специјалист по ортодонција, 1996	2
3.	Воведување на нова лабораториска/клиничка или јавно-здравствена метода во областа на медицинските науки и здравството Self-ligating brackets system	1
Дејности од поширок интерес		
4.	Награда за научни постигнувања од струкова организација/самостоен - Диплома за најдобар студент на Стоматолошкиот факултет во Скопје, 1992 - Благодарница од Македонското лекарско друштво, 1995 година - Диплома од Македонското лекарско друштво, 2001 - Пофалница по повод јубилејот 40 години Стоматолошки факултет – Скопје, 1999 - Диплома по повод јубилејот 50 години Стоматолошки факултет - Скопје, 2009 - Благодарница по повод 10 години од осамостојувањето на Македонското стоматолошко друштво, 2014	3 3 3 3 3 3
5.	Раководител на внатрешна организациона единица	3

	Шеф на сала на ортодонција, 2006/08	
6.	Учество во комисији и тела на државни и други органи -Член на Комисијата за стручни прашања на Македонската стоматолошка комора, 2014	1
	Вкупно	28,0

Професионални референци на кандидатот за избор во звање	поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	208,60
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	171,60
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	28,00
Вкупно	408,20

Членови на Комисијата

1. Проф. д-р Лидија Кануркова, dr.sci, претседател с.р.
2. Проф. д-р Мирјана Шашиќ, dr.sci, член с.р.
3. Доц. д-р Габриела Курчиева, dr.sci, член с.р.
4. Проф. д-р Силвана Георгиева, dr.sci, член с.р.
5. Проф. д-р Златко Георгиев, dr.sci, член с.р.

Основни биографски податоци

Лични податоци

Н. сор. д-р Цветанка Бајрактарова Мишевска е родена во Скопје, на 28.7.1971 година. Вработена е со двоен работен однос на Стоматолошкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и Клиниката за ортодонција при ЈЗУ Универзитетски стоматолошки клинички центар „Св. Пантелејмон“ - Скопје.

Универзитетско образование

- **Доктор на стоматологија:** Стоматолошки факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје, 1994 година, среден успех 9,28.
- **Магистер на стоматолошки науки од областа на ортодонцијата:** магистерски труд „Дентофацијална морфологија кај индивидуи со агенеза на заби“, Стоматолошки факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје, 2004 година. Просечен успех на постдипломските студии: 10,00.
- **Доктор на стоматолошки науки од областа на ортодонцијата:** докторска дисертација „Морфолошки карактеристики на краниофацијалниот комплекс кај индивидуи со Turner-ов синдром“, Стоматолошки факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје, 2013 година.

- **Во рамките на самоевалуацијата на Факултетот, во студентската анкета која го оценува квалитетот на академскиот кадар (2013/2014), е оценета со позитивна оценка 9,74.**

Работно искуство: Во 1994 година се вработила при ЈЗУ Универзитетски стоматолошки клинички центар, во почетокот на Клиниката за дентална патологија, а од 1996 година на Клиниката за ортодонција. Стручниот испит го положила во 1995 година. Специјалистичкиот испит по ортодонција го положила во 2000 година и се стекнала со звањето специјалист по ортодонција. Во 2004 година е избрана за помлад асистент на Катедрата за ортодонција, а во 2007 година за асистент на истата Катедра. Во истото звање е реизбрана во 2010 година. Во 2014 година е избрана за научен соработник на Катедрата за ортодонција.

Наставно-образовна дејност

Со самото вработување како клинички лекар, а потоа и како помлад асистент, асистент и научен соработник, д-р Цветанка Бајрактарова Мишевска активно била вклучена во теоретската и практичната настава на студентите на Стоматолошкиот факултет и Високата школа за забни техничари, како и во едукација на стажантите и специјализантите од оваа област.

Активна учесничка е на повеќе конгреси, симпозиуми, семинари и стручно-научни собири во земјата и во странство. Освен преку учеството на научни собири, своите сознанија од областа на ортодонцијата ги збогатува преку активното учество на повеќе меѓународни ортодонтски едукативни предавања и курсеви одржани од еминентни стручњаци во овој домен: курс “Mulin-ова техника и Delaire-ова маска”, проф. д-р Piere Verdon од Нант, Франција, 2000 година; курс “Divide метода во терапија на бимаксиларна протрузија со екстракција”, проф. д-р Il Bong Kim од Сеул, Јужна Кореја, Скопје 2003 година; Турodont курс III: ортодонтски третман на импактирани канини, употреба на Headgear и Lip-bumper кај не-екстракциона терапија, д-р Wolfgang Gruner, Скопје, 16-18.11.2006 година; курс “Примена на non-compliance апарати во ортодонтскиот третман на малоклузија Класа II”, проф. д-р Moschos Papadopoulos, Скопје, 14.5.2007 година; курс „Tomas pins мини шрафови за ортодонтска анкаража”, д-р Thomas Lietz, Скопје на 15.3.2008 година; Едукативен курс „Миофункционалното влијание на развитокот на лицевите структури врз забите во млечна, мешовита и перманентна дентиција”, д-р Niels Hulsink од Холандија, Скопје, 30.10.2008 година; курс „Самолегирачка техника со discovery sl”, Скопје, 2010 година; курс “Техника на прав лак: Промени во механиката на третманот, преку имплементирање на современо дизајнирани брекетти”, д-р Vittorio Cacciafesta, Скопје, 30-31.3.2012 година; курс “Лингвална техника во ортодонцијата”, д-р Rafi Romano, д-р Silvia Geron и д-р Yoav Mazar од Израел, Софија, Бугарија 28-29.4.2012 година; курс “Лингвална ортодонција- директен метод”, д-р Vittorio Cacciafesta, Скопје, 28.2-1.3.2013 година; курс “Биомеханика во ортодонцијата”, д-р Vittorio Cacciafesta, Скопје, 7-8.3.2014 година; курс Comparison of conventional and self-ligating brackets by Dentaurum. D-r Santiago Isaza (Италија), Промедика, 2014.

Д-р Бајрактарова Мишевска активно учествува во консултации со студентите на Стоматолошкиот факултет и Високата школа за забни техничари, како и со дипломираните стоматолози кои својот стаж го обавуваат на Клиниката за ортодонција. Учествовала во изготвување на компјутерскиот модел за испитни прашања за студентите на Стоматолошкиот факултет по предметот ортодонција. Била коментор на повеќе кандидати за специјализација по ортодонција, а била ментор и на студентски теми од истата област.

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Со научноистражувачка работа д-р Бајрактарова Мишевска започнала да се занимава уште од студентските денови. Со свои трудови учествувала на два студентски конгреса. Поле на посебен професионален интерес на д-р Бајрактарова Мишевска се развитокот и нарушувањата на краниофацијалниот комплекс. Активна учесничка е на повеќе конгреси во земјата и во странство. Со свои трудови учествувала на два балкански стоматолошки конгреса (2004 год. и 2013 год.), на европските ортодонтски конгреси во Соренто, 2002, Прага, 2003, Берлин, 2007, и Лисабон, 2008, на Светскиот стоматолошки конгрес (FDI) во Истанбул, 2013 година, на Вториот интернационален конгрес на Хрватското друштво на ортодонти во Загреб, 2014 година, на III конгрес на стоматолозите од Македонија, Охрид, 2002, и на IV и VI конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество (2006 и 2012 год.).

Како поканет предавач, со пленарно предавање учествувала на Вториот интернационален конгрес на Хрватското друштво на ортодонти во Загреб, 2014 година.

Д-р Бајрактарова Мишевска е автор и коавтор на 53 стручно-научни трудови, објавени во земјата и во странство.

Автор е на монографијата „Агенеза на забите“ (2014).

Трудовите објавени до изборот за наставник во сите наставно-научни звања по група предмети од научната област ортодонција, рецензирани се во билтените бр: 731, 758, 761, 846, 863, 878, 908, 912, 946 и 1070.

За овој избор на наставник во сите наставно-научни звања по група предмети од научната област ортодонција, ги пријавила следниве стручно-научни трудови:

44. Бајрактарова Ваљакова Е, Фиљанска И, Цветкова Гачева С, **Мишевска Ц.** Влијанието на алтерирањето на порцеланската површина со дијамантски борер врз силата на поврзување на композитот за порцеланот. V Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество. Охрид, 2009.
Трудот е рецензиран во Билтенот на УКИМ бр. 986 од мај 2010 година.
45. **Bajraktarova Miševska C**, Kanurkova L, Valjakova Emilija, Georgieva S, Bajraktarova B, Georgiev Z, Sotirovska Ivkovska A. CRANIOFACIAL

MORPHOLOGY IN PATIENTS WITH INCREASING SEVERITY OF HYPODONTIA. SEJODR (во печат).

Целта на оваа студија била да се детерминира влијанието на агенезата на забите врз краниофацијалната морфологија во зависност од бројот на отсутни заби. За таа цел биле извршени рендгенкраниометриски испитувања кај 50 пациенти со конгенитално отсуство на еден или повеќе трајни заби, и 30 испитаници како контролна група, со нормална оклузија и комплетна дентиција, на возраст од 9-16 години, од обата пола. Според бројот на отсутни заби, испитаниците биле поделени во три групи: група I –1-2 отсутни заби, група II - 3-6, и група III –7 и повеќе конгенитално отсутни трајни заби. Резултатите покажале значајни разлики во големината и морфологијата на краниофацијалниот комплекс меѓу испитуваните групи. Максилата и мандибулата биле во ретропозиција а должината на максилата сигнификантно намалена во сите три испитувани групи, во споредба со контролната. Со растење на бројот на отсутни заби значајно се намалувале вредностите на ANB-аголот. Максиларните инцизиви биле сигнификантно ретрудирани, со исклучок на групата со 7 и повеќе отсутни заби каде била констатирана блага протрузија која се должела на адаптацијата на јазикот во пределот на агенезата и неговото дејство врз фронталните заби. Авторите заклучуваат дека агенезата на заби има негативно влијание врз краниофацијалната морфологија кое води до естетски и функционални нарушувања.

Трудот има научно-стручно и апликативно значење.

46. **Bajraktarova Miševska C**, Kočova M, Kanurkova L, Curcieva Cuckova G, Bajraktarova B, Maneva M, Valjakova E. CRANIOFACIAL MORPHOLOGY IN TURNER SYNDROME KARYOTYPES. SEJODR (во печат).

Целта на оваа студија била да се детерминираат карактеристиките на краниофацијалниот комплекс кај пациентите со Тарнеров синдром (ТС), и да се процени влијанието на различните кариотипови врз краниофацијалната морфологија. За таа цел биле извршени рендгенкраниометриски испитувања кај 40 пациенти со ТС, на возраст од 9,2 до 18 години, и 40 здрави девојчиња, како контролна група, на возраст од 9,3 до 18 години. Резултатите покажале редуцирана големина и изменета морфологија на краниофацијалниот комплекс кај испитаниците со ТС во споредба со контролната група. Меѓу различните кариотипови не биле утврдени значајни разлики во димензиите на краниофацијалниот комплекс што укажува на фактот дека видот на кариотипот нема влијание врз краниофацијалната морфологија.

Трудот има научно-стручно значење.

47. Kanurkova L, **Bajraktarova Mishevskа C**, Kurcieva Cuckova G, Maneva M, Dorakovska A. Cephalometric evaluation of craniofacial, dental and temporomandibular joint conditions in the patients with asymmetry. SEJODR (во печат).

Асиметријата е чест проблем кај децата со трансверзални и вертикални дентални аномалии. Биле извршени рендгенкраниометриски испитувања по Ricketts кај 70 пациенти, 35 со асиметрија и 35 со нормална оклузија, како контролна група, на возраст од 13 до 18 години, од обата пола. Резултатите покажале дека пациентите со трансверзална дисхармонија покажуваат лингвална инклинација на максиларните букални заби и дивергенција на оклузалната рамнина. Кај 18 пациенти со асиметрија констатирана е инклинација на оклузалната рамнина, проблеми со TMJ и блага фацијална асиметрија. Посочено е дека раната дијагноза и третман ќе го олеснат воспоставувањето на функционален и естетски оптимум, и ќе го коригираат растот и развојот во орофацијалната регија, што ќе доведе до подобрување на фацијалната и денталната естетика.

Трудот има научно-стручно значење.

48. Bajraktarova Valjakova E, **Misevska C**, Korunoska Stevkovska V, Gigovski N, Sotirovska Ivkovska A, Bajraktarova B, Guguvcevski L. Prosthodontic management of Hypohidrotic Ectodermal Dysplasia: A case report. SEJODR (во печат).

Во трудот детално е опишан случај на 6,5 - годишно дете со ектодермална дисплазија (ЕД). Присутни се кардиналните симптоми на овој синдром: хипохидроза, хипотрихоза, и тешка хиподонција проследено со неразвиени албвеоларни гребени во двете вилицы и “старечки” изглед на лицето. Третманот на овој синдром бара тимски приод. Според возраста на пациентот и клиничкиот (оралниот) наод, изработката на целосни покровни протези во горната и долната вилица е прифатено како третман на избор. При тоа, постигната е целта – воспоставени се нарушените функции на дентофацијалниот комплекс – мастикација, естетика и фонетика. Особено е внимавано на воспоставувањето на коректен максило-мандибуларен однос. Третманот кај пациентите со ЕД влијае врз физиолошкиот развој и емоционалната состојба на младиот пациент.

Трудот има апликативно значење.

49. **Bajraktarova Miševska C**, Kočova M, Kanurkova L, Curcieva Cuckova G, Maneva M, Bajraktarova Valjakova E. Dental arch dimensions and palatal height in children with Turner syndrome. SEJODR (во печат).

Целта на оваа студија била да се анализираат димензиите на денталните лакови и висината на палатумот кај пациенти со Тарнеров синдром (ТС), и да се процени влијанието на различните кариотипови врз испитуваните параметри. Испитувањето било извршено кај 40 пациенти со Тарнеров синдром, на возраст од 9,2 до 18 години, и 40 здрави девојчиња, како контролната група, на возраст од 9,3 до 18 години. Резултатите покажале значајни разлики во димензиите на денталните лакови меѓу двете испитувани групи. Максиларниот дентален лак бил потесен и пократок, а мандибуларниот пократок и со нормална ширина кај испитаниците со ТС во споредба со контролната група. Висината на палатумот кај пациентите со ТС била нормална и значајно не се разликувала од контролната група. Меѓу различните

кариотипови не биле утврдени значајни разлики во димензиите на денталните лакови и висината на непцето што укажува на фактот дека видот на кариотипот нема влијание врз дентоалвеоларната морфологија.

Трудот има научно-стручно значење.

50. Bajraktarova Valjakova E, Guguvcevski L, **Bajraktarova Mishevska C**, Mitic K, Grozdanov A. DEGREE OF CONVERSION OF THE COMPOSITE CEMENTS USING FOURIER TRANSFORM INFRARED SPECTROSCOPY (FTIR). 19th Congress of the Balkan Stomatological Society (Abstract book), Belgrade, Serbia, 2014:109.

За атхезивното цементирање на индиректните реставрации можат да се користат самоврзувачки или двојноврзувачки композитни цемнти. Различниот начин на полимеризација на композитните цемнти имаат различен ефект врз степенот на конверзија. Целта на оваа студија е да се евалуира степенот на конверзија на два композитни цемнти Clearfil Esthetic Cement и Panavia Self Adhesive Cement користејќи два различни начини на полимеризација: без и со светлосна полимеризација. Спектрите се добиени користејќи Фурие – трансформирачка инфрацрвена спектроскопија (FTIR), а анализирани со компјутерската програма GRAM386. Резултатите покажуваат дека при светлосна полимеризација степенот на завршеност на реакцијата (вмрежување) е 90%. Продолженото време на светлосна полимеризација се очекува да резултира во комплетно завршена реакција на полимеризација.

Трудот има научно-стручно значење.

51. **Bajraktarova Misevska C**. TURNER SYNDROME-CHALLENGE FOR EARLY DIAGNOSIS AND ORTHODONTIC TREATMENT. 2nd International Congress of Croatian Society of Orthodontics EXCELLENCE IN ORTHODONTICS, Zagreb, Croatia. SEJODR. 2014;1(1):27.

Трудот се однесува на Тарнеровиот синдром како состојба која поради специфичните отстапувања кај пациентите претставува посебен предизвик како од аспект на дијагнозата, така и од аспект на ортодонтскиот третман. Покрај укажувањата на разните отстапувања во дентофацијалната морфологија, во трудот е потенцирана потребата од рана дијагностика, земањето предвид на физиолошките и морфолошките карактеристики на пациентите со цел да се постигнат оптимални резултати при третманот на оваа состојба. Кај пациентите со Тарнеров синдром е неопходно да се изврши и детерминирање на скелетната и денталната возраст, како услов за поставување на коректна дијагноза и план на третман.

Трудот има научно и апликативно значење.

52. Bajraktarova Valjakova E, De Munck J, Guguvcevski Lj, Grozdanov A, **Misevska C**, M Souza E, Van Meerbeek B. BONDING EFFECTIVENESS OF LUTING

COMPOSITES TO TWO CAD/CAM BLOCKS. IADR/PER CONGRESS, Dubrovnik, Croatia, 2014. J Dent Res. Vol.93, Special Issue C:403.

Целта на трудот е да се испита влијанието на различни третмани на керамичките површини врз микрозатегнувачката јачина на врзување (μ TBS) помеѓу два двојнополимеризирачки композитни цементи (Clearfil Esthetic Cement и Panavia Self Adhesive Cement) и два CAD/CAM блока (Lava Ultimate и Vita Enamic). Врз основа на различните третмани и употребени цементи беа формирани вкупно 24 групи за секој CAD/CAM блок поединечно. Резултатите укажуваат дека различни третмани имаат различен ефект врз јачината на врзување зависно од композитниот цемент и CAD/CAM блокот. Најефикасен третман кај Vita Enamic е пескарење на површината со алуминиум оксид со големина на зрната од $27\mu\text{m}$ (Al_2O_3), нагризување со 5% флуороводородна (HF) киселина, апликација на керамички прајмер и цементирање со Clearfil Esthetic Cement, додека за Lava Ultimate тоа е пескарење со $27\mu\text{m}$ Al_2O_3 , нагризување со 5% HF киселина и цементирање со Panavia SA Cement.

Трудот има научно и апликативно значење.

53. Бајрактарова Мишевска Ц. Агенеза на забите. Принт Проект, Скопје, 2014.

Монографијата со наслов “Агенеза на забите” е прва од овој домен на македонски јазик, и е посветена на проблемот на конгениталното отсуство на забите и реперкусиите од оваа појава врз дентофацијалната морфологија. Монографијата, претставена на 105 страници, ги вклучува сите аспекти на оваа проблематика. Покрај она што значи релевантен став на светската стручна и научна литература од оваа област, вклучени се и сознанија стекнати од сопствените истражувања на авторот базирани на рендгенкраниометриска и гнатометриска анализа. Материјалот е прикажан во седум поглавја-целини, а вклучува и Кратка содржина на англиски јазик, Библиографија и Прилог. Агенезата на забите е разгледана од аспект на терминологијата, епидемиологијата и дијагностиката, и дадени се сознанија од светската литература. Презентирани се и сопствените истражувања на авторот со осврт на рендгенкраниометриската и гнатометриската анализа, резултатите и нивната анализа, како и клиничките аспекти на денталната агенеза. Презентирани се главните поенти – значајни заклучоци со краток осврт и на тераписките аспекти кај случаите со агенеза на забите зависно од степенот на нејзината изразеност. Библиографијата опфаќа 81 библиографска единица со понов датум, а Прилогот содржи бројни табели со корисни подетални податоци од влијанието на агенезата на забите врз орофацијалните структури. Монографијата има и теоретско и практично значење. Наменета е за студенти по стоматологија, како и за стоматолози, ортоданти, но и за сите кои имаат потреба за стекнување повеќе сознанија од овој домен и оваа релативно често присутна проблематика која бара тимски приод во третманот.

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Д-р Бајрактарова Мишевска е коавтор на книгите „Трајна дентиција – ембриологија и анатомохистоморфологија” (2000) и „Дентална трауматологија”

(2006), и еден од авторите во скриптата (2008), а потоа и книгата (2011) - дополнета и илустрирана „Аномалии на забите”.

Учествувала во изработка на „Стратегија за развој на основното образование во Општина Карпош 2011-2016 година”.

Член е на постојаната рецензентска комисија и Советодавниот совет на South European Journal of Orthodontics and Dentofacial Research, и рецензент на E-Cronicon Dental journal (ECDE).

Била член на Организационен одбор на 18. Балкански стоматолошки Конгрес, Скопје, 2013 година, и претседавач со усна сесија на истиот Конгрес.

Активно учествува во промотивните активности на Стоматолошкиот факултет во Скопје, а има одржано и повеќе предавање во разни културно-информативни центри.

Како раководител на Клиниката за ортодонција, д-р Бајрактарова Мишевска овозможила воведување на 2 нови техники на Клиниката за ортодонција: самолегирачка и лингвална техника.

Во 2008 година ја завршила стручната обука „Менаџмент и лидерство во здравството” и се стекнала со стручно знаење од областа на здравствениот менаџмент, а со сертификат за менаџер на јавна здравствена установа издаден од Министерството за здравство на РМ се стекнала во 2008 и 2012 година. Во 2012 година од Министерството за финансии, Биро за јавни набавки, се стекнала со сертификат за положен испит за лице за јавни набавки.

Член е на: Македонското стоматолошко друштво, Здружението на ортодонти на Македонија, Судот на честа при Стоматолошката комора на Македонија, Балканската стоматолошка асоцијација (BASS), Светската стоматолошка федерација (FDI), Евроазиското здружение на ортодонти (ЕАО), Европското ортодонтско друштво (EOS) и на Хрватското друштво на ортодонти (HDO).

Добитник е на Благодарница од Македонското лекарско друштво во 2000 година, Благодарница од Стоматолошкиот факултет во Скопје во 2009 година, по повод 50-годишниот јубилеј, и Благодарница од Македонското стоматолошко друштво во 2014 година, за посебни заслуги во развојот и унапредувањето на МСД.

Во 2008 година успешно ја завршила обуката за работа со компјутери и Microsoft office, а во 2011 се стекнала со диплома за успешно завршена работилница на CISKO Entrepreneur Institute – iExec Public Sector Essentials 1.0, организирана од YES Incubator.

Како член на советот на општина Карпош во два мандата, 2009-2013 и 2013-2017 година, активно учествува во работата на повеќе комисии и одбори.

Активно го владее англискиот јазик.

Од 2009 година е раководител на Клиниката за ортодонција при ЈЗУ УСКЦ „Свети Пантелејмон” Скопје.

АНЕКС 2

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Цветанка Драган Бајрактарова Мишевска
Институција: Стоматолошки факултет - Скопје
Научна област: ортодонција

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
	Вежби	
1.	Вежби I циклус студии: претклиничка ортодонција (2+3) 2003/2004, 2004/2005 0,03*3часа*2 групи *15недели*1семестар*2 години	5,4
2.	Вежби I циклус студии: клиничка ортодонција (2+2) 2003/2004, 2004/2005 0,03*2часа*3групи*15недели*2семестар*2години	10,8
3.	Вежби I циклус студии: ортодонција I (4+2) 2005/2006, 2006/2007, 2007/2008, 2008/2009, 2009/2010, 2010/2011, 2011/2012, 2012/2013, 2013/2014, 2014/2015 0,03*2часа*3групи*15недели*1семестар*10 години	27
4.	Вежби I циклус студии: ортодонција II (2+2) 2004/2005, 2005/2006, 2006/2007, 2007/2008, 2008/2009, 2009/2010, 2010/2011, 2011/2012, 2012/2013, 2013/2014, 2014/2015 0,03*2часа*3групи*15недели*1семестар*11 години	29,7
5.	Вежби за ВЗТ: ортодонција (2+3) 2003/2004, 2004/2005, 2005/2006, 2006/2007, 2007/2008, 2008/2009, 2009/2010, 2010/2011, 2011/2012, 2012/2013, 2013/2014, 2014/2015 0,03*3часа*1групи*15недели*2семестар*12 години	32,4
6.	Настава I циклус студии: ортодонција 1 (3+2) за студенти по дентална медицина 2013/2014 0,04*3часа*1семестар*1година	0,12
7.	Настава I циклус студии: ортодонција 1 (1+3) за високостручни забни техничари 2014/2015 0,04*5часа*1семестар*1година	0,2

8.	Настава во школи, работилници(курсеви) 15	15
9.	Настава во школи и работилници (семинари и симпозиуми) 14x1	14
10.	Подготовка на нов предмет ортодонција 1 / вежби (ВЗТ)	0,5
11.	Консултации со студенти по стоматологија на Стоматолошкиот факултет во Скопје (60 студенти*0,002*11 години)	1,32
12.	Консултации со студенти од Високата школа за забни техничари (10студенти*0,002*11 години)	0,22
13.	Консултации со дипломирани стоматолози-стажанти во рамките на здравствената клиничка пракса 60 студенти*0,2	12
14.	Изработка на семинарски труд/студентска тема (2*0,03)	0,06
15.	Ментор на специјалистичка работа (14)	14
16.	Скрипта 4 Бајрактарова Б, Бајрактарова Ваљакова Е, Мишевска Ц. Аномалии на забите. Скопје, 2008 год.	4
	Вкупно:	166,72

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Монографија 8 Бајрактарова Мишевска Ц. Агенеза на забите. Принт Пројект, Скопје, 2014 год	8
2.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор 1. Miševska C , Gjorgova J, Kočova M, Šukarova Angelovska E. Characteristics of the craniofacial complex in patients with Turner syndrome. Balk J Stom 11:21-24, 2007. 2. Георгиев З, Мишевска Ц , Димова Ц, Ковачевска И, Стошиќ В, Георгиев К. Интерцептивни постапки и дилеми. Аполониа 10(20):101-108, 2008.	3,6 3,6

	3. Bajraktarova Miševska C, Kanurkova L, Valjakova Emilija, Georgieva S, Bajraktarova B, Georgiev Z, Sotirovska Ivkovska A. CRANIOFACIAL MORPHOLOGY IN PATIENTS WITH INCREASING SEVERITY OF HYPODONTIA. SEJODR (во печат). 4. Bajraktarova Miševska C, Kočova M, Kanurkova L, Curcieva Cuckova G, Bajraktarova B, Maneva M, Valjakova E. CRANIOFACIAL MORPHOLOGY IN TURNER SYNDROME KARYOTYPES. SEJODR (во печат). 5. Kanurkova L, Bajraktarova Mishevskа C, Kurcieva Cuckova G, Maneva M, Dorakovska A. Cephalometric evaluation of craniofacial, dental and temporomandibular joint conditions in the patients with asymmetry. SEJODR (во печат). 6. Bajraktarova Valjakova E, Misevska C, Korunoska Stevkovska V, Gigovski N, Sotirovska Ivkovska A, Bajraktarova B, Guguvcevski L. Prosthodontic management of Hypohidrotic Ectodermal Dysplasia: A case report. SEJODR (во печат). 7. Bajraktarova Miševska C, Kočova M, Kanurkova L, Curcieva Cuckova G, Maneva M, Bajraktarova Valjakova E. Dental arch dimensions and palatal height in children with Turner syndrome. SEJODR (во печат).	3,6 3,6 3,6 3,6 3,6
3.	Пленарно предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество 3 Bajraktarova Misevska C. TURNER SYNDROME-CHALLENGE FOR EARLY DIAGNOSIS AND ORTHODONTIC TREATMENT. 2nd International Congress of Croatian Society of Orthodontics EXCELLENCE IN ORTHODONTICS, Zagreb, Croatia, 2014.	3
4.	Апстракти објавени во зборник на конференција /национална (0,5x7) 3,5 1. Курчиева-Чучкова Г, Тошеска Н, Мишевска Ц, Кануркова Л. ПРОЦЕНА НА ЗБИЕНОСТА ВО ДЕНТАЛНИТЕ ЛАКОВИ КАЈ ПЕРМАНЕНТНАТА ДЕНТИЦИЈА. II конгрес на стоматолозите од Македонија (Збирка апстракти), Охрид, Р. Македонија, 1998:41. 2. Ѓоргова Ј, Ципунова Б, Кануркова Л, Курчиева Г, Тошеска Н, Мишевска Ц. КОРЕЛАЦИЈА МЕЃУ КРАНИОМАНДИБУЛАРНИОТ ИНДЕКС И АГОЛОТ S-N-B КАЈ ПРОГЕНИ ЗАГРИЗИ. II конгрес на стоматолозите од Македонија (Збирка апстракти), Охрид, Р. Македонија, 1998:55. 3. Мишевска Ц, Ѓоргова Ј, Петрушеска М, Марку А, Курчиева-Чучкова Г. КОМПАРАТИВНА АНАЛИЗА НА ГОЛЕМИНАТА НА ЗАБИТЕ КАЈ ДЕЦА ОД РАЗЛИЧНО ЕТНИЧКО ПОТЕКЛО. III конгрес на стоматолозите од Македонија (Збирка апстракти), Охрид, Р. Македонија, 2002:164. 4. Кануркова Л, Ѓоргова Ј, Ципунова Б, Мишевска Ц. КРАНИОМАНДИБУЛАРНА АСИМЕТРИЈА УСЛОВЕНА ОД ДИСФУНКЦИЈА НА ТЕМПОРОМАНДИБУЛАРНИОТ ЗГЛОБ. III конгрес на стоматолозите од Македонија (Збирка апстракти), Охрид, Р.	0,5 0,5 0,5 0,5

	Македонија, 2002:163.	
5.	Џипунова Б, Кануркова Л, Тошеска-Спасова Н, Мишевска Ц . КОМБИНИРАН ОРТОДОНТСКО-ХИРУРШКИ ПРИСТАП ВО ТРЕТМАНОТ НА МАЛОКЛУЗИИТЕ. III конгрес на стоматолозите од Македонија (Збирка апстракти), Охрид, Р. Македонија, 2002:157.	0,5
6.	Гудевска И, Ѓоргова Ј, Кануркова Л, Мишевска Ц . КАРАКТЕРИСТИКИ НА АПИКАЛНАТА БАЗА КАЈ СЛУЧАИ СО НЕПРАВИЛНОСТ ОД II/1 и II/2. III конгрес на стоматолозите од Македонија (Збирка апстракти), Охрид, Р. Македонија, 2002:165.	0,5
7.	Георгиев З, Петрушевска Г, Сотировска Ивковска А, Ковачевска И, Бајрактарова Мишевска Ц , Амбаркова В. БИОЛОШКИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА ПУЛПАТА НА МЛЕЧНИ ЗАБИ. III конгрес на стоматолозите од Македонија (Збирка апстракти), Охрид, Р. Македонија, 2002:72.	0,5
5.	Апстракти објавени во зборник на конференција/меѓународна (33x1) 1. Bajraktarova B, Georgiev Z, Sotirovska A, Misevska C , Jovanovska M. AMELOGENESIS IMPERFECTA-ESTHETIC (NONPROSTHETIC) RESTORATION. 2 nd Congress of the Balkan Stomatological Society (Book of Abstracts), Belgrade, 1997:75. 2. Bajraktarova B, Docevska V, Misevska C . ALVEOLAR ERUPTION AND ROOT ELONGATION OF PERMANENT TEETH. 2 nd Congress of the Balkan Stomatological Society (Book of Abstracts), Belgrade, 1997:749. 3. Toseska-Spasovska N, Misevska C , Kanurkova L, Gudevska I, Spasov Z. ORTHODONTIC TREATMENT OF CLAS II DIVISION 1 MALOCCLUSION: A CASE REPORT. 5 th Congress of the Balkan Stomatological Society (Abstract book), Thessaloniki, Hellas, 2000:257. 4. Gjorgova J, Mishevskа C , Gjorgova A, Sekuloski T, Trpeska M. ORTHODONTIC TREATMENT IN PATIENTS WITH BIMAXILLARY CROWD IN THE DENTAL ARCHES. 7 th Congress of the Balkan Stomatological Society (Abstract book), Kushadasi, Turkey 2002:192. 5. Misevska C , Bajraktarova B, Gjorgova J. INFLUENCE OF EARLY LOSS OF PRIMARY TEETH ON DEVELOPMENT OF THEIR SUCCESSORS. 7 th Congress of the Balkan Stomatological Society (Abstract book), Kushadasi, Turkey 2002:193. 6. Misevska C , Gjorgova J, Kanurkova L. INFLUENCE OF HYPODONTIA ON DENTAL ARCH DEVELOPMENT. 78 th Congress of the European Orthodontic Society (Abstract book), Sorrento, Italy, 2002:196. 7. Bajraktarova B, Misevska C , Valjakova E. TOOTH ABNORMALITIES DETECTED ON PANORAMIC RADIOGRAPHS. 78 th Congress of the European Orthodontic Society (Abstract book). Sorrento, Italy, 2002: 115. 8. Misevska C , Gjorgova J, Toseska N. INFLUENCE OF TOOTH AGENESIS ON DENTOFACIAL STRUCTURES. 79 th Congress of the European Orthodontic Society (Book of abstracts). Prague, Czech Republic, 2003:282. 9. Bajraktarova-Valjakova E, Bajraktarova B, Misevska C . A MULTIDISCIPLINARY APPROACH TO TREATMENT OF A CROWN-ROOT	1 1 1 1 1 1 1 1 1

	FRACTURE – CASE REPORT. 79 th Congress of the European Orthodontic Society (Book of abstracts). Prague, Czech Republic, 2003:399.	
10.	Toseska-Spasova, Z.Spasov, C. Misevska . DEVELOPMENTAL CHARACTERISTICS OF THE THIRD PERMANENT MOLARS. 79 th Congress of the European Orthodontic Society (Book of abstracts). Prague, Czech Republic, 2003: 527	1
11.	Georgiev Z, Kovacevska I, Sotirovska-Ivkovska A, Bogdanova M, Dimova C, Bajraktarova-Misevska C . Enzymatic activity in healthy deciduous dental pulp. 9 th Congress of the Balkan Stomatological Society (Abstract Book). Ohrid, 2004: 264.	1
12.	Misevska C , Gjorgova J, Toseska N, Bajraktarova E. Changes in the dentofacial morphology of patients with tooth agenesis. 9 th Congress of the Balkan Stomatological Society (Abstract Book). Ohrid, 2004: 29.	1
13.	Бајрактарова Ваљакова Е, Мишевска Ц , Бајрактарова Б, Капушевска Б. Конзервативен пристап во денталниот третман на дете со Dentinogenesis imperfecta тип 2. IV конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество (Зборник на апстракти), Охрид, Македонија, 2006:56.	1
14.	Мишевска Ц , Ѓоргова Ј, Кануркова Л, Тошеска Н, Бајрактарова Е. АНАЛИЗА НА САГИТАЛНИТЕ МЕЃУВИЛИЧНИ ОДНОСИ КАЈ ИНДИВИДУИ СО АГЕНЕЗА НА ЗАБИ. IV конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество (Зборник на апстракти), Охрид, Македонија, 2006:34.	1
15.	Џипунова Б, Ѓоргова Ј, Кануркова Л, Мишевска Ц . ОБЛИКОТ НА СИМФИЗАТА КАЈ ПАЦИЕНТИ СО ДИСТООКЛУЗИЈА. IV конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество (Зборник на апстракти), Охрид, Македонија, 2006:31.	1
16.	Тошеска Спасова Н, Мишевска Ц , Џипунова Б, Спасов З. ОРТОДОНТСКИ ТРЕТМАН НА ДЕНТАЛНА ТЕГОВНОСТ ПРЕКУ ЕКСТРАКЦИЈА НА ПОЕДИНЕЧЕН ДОЛЕН ИНЦИЗИВ. IV конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество (Зборник на апстракти), Охрид, Македонија, 2006:33.	1
17.	Toseska-Spasova N, Kanurkova L, Redzeqi A, Misevska C . CORRELATIONS BETWEEN LOWER INCISOR CROWDING AND INCISOR POSITION. 82nd Congress of the European Orthodontic Society (Abstract book), Vienna, Austria, 2006:132.	1
18.	Misevska C , Gjorgova J, Misevski T, Tosevska N, Bajraktarova E. DENTAL ARCHES AND PALATAL MORPHOLOGY IN PATIENTS WITH TURNER'S SYNDROME. 83rd Congress of the European Orthodontic Society (Abstract book), Berlin, Germany, 2007:131.	1
19.	Gjorgova J, Misevska C , Spasovska N. EFFECTS OF MAXILLARY INCISOR PROTRUSION ON FACIAL AESTHETICS. 84th Congress of the European Orthodontic Society (Abstract book), Lisbon, Portugal, 2008:185.	1
20.	Misevska C , Valjakova E, Tosevska N, Gjorgova J, Misevski T. CARIES PREVALENCE AND PERIODONTAL STATUS IN PATIENTS WITH TURNER'S SYNDROME. 84th Congress of the European Orthodontic Society (Abstract book), Lisbon, Portugal, 2008:190.	1

21. Toseska Spasova N, Gjorgova J, Misevska C , Spasov Z. TOPOGRAPHIC RELATIONSHIP BETWEEN THE MANDIBULAR CANAL AND IMPACTED THIRD MOLARS. 84th Congress of the European Orthodontic Society (Abstract book), Lisbon, Portugal, 2008:197.	1
22. Тошеска Спасова Н, Ѓоргова Ј, Мишевска Ц , Ципунова Б, Спасов З. ФАКТОРИ КОИ ДОПРИНЕСУВААТ ЗА ПОЈАВАТА НА АНТЕРИОРНАТА МАНДИБУЛАРНА ЗБИЕНОСТ КАЈ РАНА МЕШОВИТА ДЕНТИЦИЈА. I конгрес на здружението на ортодонтите на Република Македонија со меѓународно учество (Зборник на апстракти), Охрид, Македонија, 2009: 30.	1
23. Бајрактарова Ваљакова Е, Фиљанска И, Цветкова Гачева С, Мишевска Ц . Влијанието на алтерирањето на порцеланската површина со дијамантски борер врз силата на поврзување на композитот за порцеланот. V конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество. Охрид, 2009.	1
24. Toseska Spasova N, Gjorgova J, Misevska C , Spasov Z. ARRESTED ERUPTION OF THE PERMANENT LOWER SECOND MOLAR. 86th Congress of the European Orthodontic Society (Abstract book), Portoroz, Slovenia, 2010:111.	1
25. Gjorgova J, Kanurkova L, Toseska-Spasova N, Misevska C , Ahmeti B. EVALUATION OF DENTAL ARCH ASYMMETRY IN THE MIXED DENTITION. 87-th Congress of the European Orthodontic Society (Abstract book), Istanbul, Turkey, 2011:203.	1
26. Toseska-Spasova N, Misevska C , Spasov Z, Gjorgova J, Kanurkova L. ASSESSMENT OF GONIAL ANGLE ON PANORAMIC RADIOGRAPHS AND LATERAL CEPHALOGRAMS OF CLASS I MALOCCLUSION SUBJECTS. 87-th Congress of the European Orthodontic Society (Abstract book), Istanbul, Turkey, 2011:287.	1
27. Бајрактарова Мишевска Ц , Кочова М, Ѓоргова Ј, Тошеска Спасова Н, Бајрактарова Ваљакова Е. ПРЕВАЛЕНЦИЈА НА МАЛОКЛУЗИИ КАЈ ДЕЦА СО TURNER-ОВ СИНДРОМ. VI конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, Р. Македонија, 2012:38.	1
28. Бајрактарова Ваљакова Е, Коруноска Стевковска В, Гиговски Н, Бајрактарова Мишевска Ц . ВЛИЈАНИЕТО НА ТЕРМИЧКИОТ ТРЕТМАН ВРЗ СИЛАТА НА КОМПОЗИТНО-ПОРЦЕЛАНСКАТА ВРСКА КАЈ СИСТЕМ ЗА РЕПАРАЦИЈА НА ФРАКТУРИРАН ПОРЦЕЛАН. VI конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, Р. Македонија, 2012:146.	1
29. Bajraktarova Mishevska C , Bajraktarova Valjakova E. CRANIOFACIAL STRUCTURE AND SOFT TISSUE PROFILE IN PATIENTS WITH INCREASING SEVERITY OF HYPODONTIA. 18th Congress of the Balkan Stomatological Society (Abstract book), Skopje, Macedonia, 2013:428.	1
30. Bajraktarova Mishevska C , Kocova M, Bajraktarova Valjakova E. DENTAL AGE IN PATIENTS WITH TURNER'S SYNDROME. 101st FDI Annual World Dental Congress, Istanbul, Turkey, 2013. International Dental Journal, Vol.63 (supplement I):369. (IF=1.04)	
31. Bajraktarova Valjakova E, Guguvcevski L, Bajraktarova Mishevska C , Mitic	1+1.04

	K, Grozdanov A. DEGREE OF CONVERSION OF THE COMPOSITE CEMENTS USING FOURIER TRANSFORM INFRARED SPECTROSCOPY (FTIR). 19th Congress of the Balkan Stomatological Society (Abstract book), Belgrade, Serbia, 2014:109. 32. Bajraktarova Misevska C. TURNER SYNDROME-CHALLENGE FOR EARLY DIAGNOSIS AND ORTHODONTIC TREATMENT. 2nd International Congress of Croatian Society of Orthodontics EXCELLENCE IN ORTHODONTICS, Zagreb, Croatia. SEJODR. 2014;1(1):27. 33. Bajraktarova Valjakova E, De Munck J, Guguvcevski Lj, Grozdanov A, Misevska C, M Souza E, Van Meerbeek B. BONDING EFFECTIVENESS OF LUTING COMPOSITES TO TWO CAD/CAM BLOCKS. IADR/PER CONGRESS, Dubrovnik, Croatia, 2014. J Dent Res. Vol.93, Special Issue C:403. (IF:4.144)	1 1 1+4.144
6.	Учество на меѓународен научен/стручен собир со реферат/орална презентација 2nd International Congress of Croatian Society of Orthodontics EXCELLENCE IN ORTHODONTICS, Zagreb, Croatia, 2014.	1
7.	Учество на научен /стручен собир со реферат/постер (0,5 бода x 10) 5 9. 78th Congress of the European Orthodontic Society, Sorrento, Italy, 2002. 10. III конгрес на стоматолозите од Македонија, Охрид, 2002. 11. 79th Congress of the European Orthodontic Society, Prague, Czech Republic, 2003. 12. 9th Congress of the Balkan Stomatological Society, Ohrid, Macedonia, 2004. 13. IV конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, Македонија, 2006. 14. 83rd Congress of the European Orthodontic Society, Berlin, Germany, 2007. 15. 84th Congress of the European Orthodontic Society, Lisbon, Portugal, 2008. 16. VI конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, Р. Македонија, 2012. 17. 18th Congress of the Balkan Stomatological Society, Skopje, Macedonia, 2013. 18. 101- st FDI Annual World Dental Congress, Istanbul, Turkey, 2013.	0,5 0,5 0,5 0,5 0,5 0,5 0,5 0,5 0,5 0,5
Вкупно:		78,70

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред.	Назив на активността:	Поени

број		
1.	Книга од стручна област/автор - 8 Бајрактарова Б, Бајрактарова Ваљакова Е, Бајрактарова Мишевска Ц. Аномалии на забите. Скенпоинт, Скопје, 2011 год.	8
2.	Книга од стручна област/коавтор - 7 Бајрактарова Б. (уредник). „Трајна дентиција: ембриологија и анатомохистоморфологија”. Lourens Coster, Скопје, 2000.	7
3.	Книга од стручна област/коавтор -7 Бајрактарова Б. (уредник). „Дентална трауматологија”. Скенпоинт, Скопје, 2006.	7
4.	Експертски активности: евалуација, стручна ревизија, супервизија - 1 - претседавач со усна сесија на 18. Балкански стоматолошки конгрес, Скопје, 2013	1
5.	Воведување нова лабораториска/клиничка или јавно-здравствена метода во областа на медицинските науки и здравството – првпат во институцијата воведена метода -самолегирачка техника	1
6.	Предавање на институции од јавен интерес, културно-информативни центри(4 x 1) -Сител телевизија – јуни 2007 год. -МТВ – јуни 2012 год. -Алфа телевизија – јуни 2012 год. -Комплетна, април, 2014.	1 1 1 1
7.	Завршена специјализација во областа на медицинските науки и здравството - 2 -специјалист по ортодонција, 2000 год.	2
ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС		
8.	Член на уредувачки одбор на меѓународно научно/стручно списание – 2x1 South European Journal of Orthodontics and Dentofacial Research E-Cronicon Dental journal (ECDE)	1 1
9.	Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен стручен собир - 1 Член на Организационен одбор на 18. Балкански стоматолошки конгрес, Скопје, Македонија, 2013.	1

10.	Награда за научни постигнувања од струковата организација/самостоен (9 x 3) 1. Благодарница од Македонско лекарско друштво, Скопје, 2000 год. 2. Благодарница за придонес во работата и развојот на Факултетот (50-годишнина на Стоматолошкиот факултет во Скопје), Скопје, 2009 год. 3. Сертификат - CISKO Entrepreneur Institute – iExec Public Sector Essentials 1.0, 2011 год. 4. Министерство за здравство на РМ - сертификат за положен испит за директор на јавна здравствена установа, 2008 год. 5. OSCE и Local Community Development Foundation - Советникот како комуникатор, олеснувач, одлучувач, финансиер, градител на институции и лидер, 2009 год. 6. Министерство за здравство на РМ - сертификат за положен испит за директор на јавна здравствена установа, 2012 год. 7. Министерство за финансии, Биро за јавни набавки – сертификат за положен испит за лице за јавни набавки, 2012 год. 8. Мотива (центар за образование по менаџмент)- Сертификат - Комуникациски вештини и лидерство, 2013 год. 9. Благодарница од Македонско стоматолошко друштво, за посебни заслуги во развојот и унапредувањето на МСД, Скопје, 2014.	3 3 3 3 3 3 3 3 3
12.	Раководител на внатрешна организациона единица- (3 x 3) Раководител на Клиника за ортодонција од: 1.6.2009 г. – 31.5.2011 г. 1.6.2011 г. – 31.5.2013 г. 1.6.2013 г. -	3 3 3
13.	Подготовка на национални документи (стратегии, закони и сл.) – 2 Стратегија за развој на основното образование во Општина Карпош 2011-2016	2
14.	Учество во комисии и тела на државни и други органи (20 x 1) 1. Член на Советот на општина Карпош 2009-2013 год. 2. Член на Советот на општина Карпош 2013-2017 год. 3. Комисија за јавни дејности (образование, социјална и детска заштита), општина Карпош, 2009-2013 4. Комисија за заштита на животната средина и природата, општина Карпош, 2009-2013 5. Комисија за еднакви можности на жените и мажите, Општина Карпош, 2009-2013 6. Комисија за јавни дејности (образование, социјална и детска заштита), општина Карпош, 2013-2017 7. Претседател на Комисија за финансии и локален економски развој, општина Карпош, 2013-2017 8. Комисија за еднакви можности на жените и мажите, општина Карпош, 2013-2017 9. Член на Совет за јавно здравје, општина Карпош, од 1.7.2013 год. 10. Одбор за соработка и доверба со јавноста на Факултетот за електротехника и информациски технологии при УКИМ, Скопје,	1 1 1 1 1 1 1 1 1 1

општина Карпош, 2013-2017	
11. Член на Претседателството на Синдикалната организација “Мајка Тереза” на ЈЗУ Стоматолошки клинички центар “Св. Пантелејмон”, Скопје, од 11.9.2012 год.	1
12. Член на Судот на честа при Стоматолошката комора на Македонија, од 7.4.2014 год.	1
13. Член на Комисијата за стручни прашања на Македонската стоматолошка комора, 2014	1 1
14. Член на Здружението на ортоданти на Македонија	1
15. Член на Македонско стоматолошко друштво	1
16. Член на Балканската стоматолошка асоцијација-BASS	1
17. Член на Светската стоматолошка федерација-FDI	1
18. Член на Евроазиското здружение на ортоданти-EAO	1
19. Член на Европското ортодонтско друштво-EOS	1
20. Член на Хрватското друштво на ортоданти-HDO	
Вкупно	91
ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	166,72
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	78,70
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	91,00
Вкупно:	336,42

Членови на Комисијата

1. Проф. д-р Лидија Кануркова, dr.sci, претседател с.р.
2. Проф. д-р Мирјана Шашиќ, dr.sci, член с.р.
3. Доц. д-р Габриела Курчиева, dr.sci, член с.р.
4. Проф. д-р Силвана Георгиева, dr.sci, член с.р.
5. Проф. д-р Златко Георгиев, dr.sci, член с.р.

Основни биографски податоци

Н. сор. д-р Наташа Тошеска-Спасова е родена на 8 март 1970 год. во Скопје, каде што завршила основно и средно образование со одличен успех. Вработена е со двоен работен однос на Стоматолошкиот факултет при Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” во Скопје и на Клиниката за ортодонција при ЈЗУ УСКЦ “Св.Пантелејмон”-Скопје.

Универзитетско образование

- **Доктор стоматолог:** Универзитет “Св. Кирил и Методиј” во Скопје, Стоматолошки факултет, 1993 год. со среден успех 9,76.

- **Магистер на стоматолошки науки од областа на ортодонцијата:** Универзитет “Св. Кирил и Методиј” во Скопје, Стоматолошки факултет, 28.VI 2001 год. со одбрана на магистерскиот труд “ Морфолошки особености на

неправилноста збиеност во денталните лакови”. Просечен успех на постдипломските студии: 10,00.

- **Доктор на стоматолошки науки од областа на ортодонцијата:** Универзитет “Св. Кирил и Методиј” во Скопје, Стоматолошки факултетот, 26.VI 2009 год. со одбрана на докторската дисертација под наслов “Проценка и влијанието на збиеноста на мандибуларните инцизиви и нивната позиција на краниофацијалната морфологија”.

- **Во рамките на самоевалуацијата на Факултетот, (2013/2014), е оценета со оценка 7,20.**

Работно искуство: Својот работен стаж го започнала на Клиниката за ортодонција при ООЗТ Стоматолошки клиници во 1993 год. Стручниот испит го положила во 1994 год. Специјалистичкиот испит по предметот ортодонција го положила во 1998 год. и се стекнала со звањето специјалист по ортодонција. За помлад асистент на Катедрата за ортодонција при Стоматолошкиот факултет во Скопје е избрана во 1997 година, а во 2000 година е реизбрана во истото звање. Во 2003 год. е избрана за асистент на Катедрата за ортодонција, а е реизбрана во истото звање во 2006 и 2010 година. Во звањето научен соработник е избрана на 24.2.2014 година.

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Со самото вработување како клинички лекар од 1993 год., д-р Наташа Тошеска-Спасова активно била вклучена во практичната настава на студентите на Стоматолошкиот факултет. Како помлад асистент и асистент на Катедрата за ортодонција, активно учествувала/а во практичната настава за студентите по дентална медицина: вежби I циклус студии: претклиничка ортодонција(2+3) за 1997/1998, 1998/1999, 1999/2000, 2000/2001, 2001/ 2002, 2002/2003, 2003/2004, 2004/2005 (8 години); вежби I циклус студии: клиничка ортодонција(2+2) за 1997/1998, 1998/1999, 1999/2000, 2000/2001, 2001/ 2002, 2002/2003, 2003/2004, 2004/2005 (8 години); вежби I циклус студии: ортодонција I (4+2) за 2005/2006, 2006/2007, 2007/2008, 2008/2009, 2009/2010, 2010/2011, 2011/2012, 2012/2013, 2013/2014 (9 години) и вежби I циклус студии: ортодонција II (2+2) за 2005/2006, 2006/2007, 2007/2008, 2008/2009, 2009/2010, 2010/2011, 2011/2012, 2012/2013, 2013/2014, 2014/2015 (10 години). Освен за студентите по дентална медицина, зема активно учество и во практичната настава за студентите на Високата школа за стручни забни техничари: вежби за ВЗТ-ортодонција (2+3) за 2002/2002, 2003/2004, 2004/2005, 2005/2006, 2006/2007, 2007/2008, 2008/2009, 2009/2010, 2010/2011, 2011/2012, 2012/2013, 2013/2014 (12 години). Секојдневно учествува во практичната клиничка едукација и консултации со студентите, стажантите и кадрите кои се доусовршуваат и специјализираат на Клиниката за ортодонција. Коментор била на 15 специјализанти. Покрај изведувањето на практичната настава учествувала и во изработката на компјутерскиот модел за испитни прашања за студентите по дентална медицина по предметот ортодонција. Исто така, била ментор на 4 студентски теми (III награда за усна презентација, 2011 год.). Автор е на учебното помагало “Ортодонтска морфолошка анализа и дијагностика”, рецензирано во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” во Скопје, бр.1027 од 15.III 2012. На 17.11.2011 година, од Наставно-научниот совет

на Стоматолошкиот факултет е одобрено издавање на учебник со наслов “Ортодонција II” во кој учествува како автор. Учествува во подготовка и на нови изборни предмети на вториот циклус студии на Стоматолошкиот факултет во Скопје (2013).

Својата стручна подготвеност ја надоградува со учество на курсеви организирани во земјата и во странство: постедукативен курс по ортодонција под раководство на проф. д-р Тодор Бојациев, во Скопје 1993 год; курс-“Пендулум апарати” под раководство на проф. Милан Марковиќ, Белград, 1998 год; курс MS WINDOWS 95: MS WORD и MS EXCELL, 1998; курс “Интердисциплинарен третман на деца со расцепи” под раководство на проф. Милан Марковиќ во Скопје, 1999 год; курс “Mulin-ова техника и Delaire-ова маска” под раководство на проф. Piere Verdon во Скопје, 2001 год.; курс “Лечење на малоклузии со Herbst-ов апарат” под раководство на проф. д-р Hans Pancherz во Белград 2002 год.; курс “Divide метода во терапија на бимаксиларна протрузија со екстракција”, под раководство на проф. д-р Il Bong Kim од Јужна Кореја, во Скопје, 2003 год.; постедукативен курс по ортодонција “Фацијалната П-А телерентгенометричка метода при дијагностицирањето на орофацијалните и дентофацијалните варијации” во Скопје, 27.X 2005; постедукативен курс “Нови хоризонти во ортодонтичкиот третман на малоклузијата II класа, примена на noncompliance апарати во ортодонтичкиот третман на малоклузијата II/1”, под раководство на проф. д-р Moschos Papadopoulos во Скопје, 14.V 2007; курс Tomas-pins “Mini screws as absolute anchorage in orthodontics” под раководство на д-р Thomas Lietz, во Скопје, 15.III.2008; курс “Миофункционалното влијание на развитокот на лицевите структури врз забите” под раководство на д-р Niels Hulsink во Скопје, 31.X.2008; курс “Релевантни концепти во третманот на малоклузиите” под раководство на проф. д-р Ram Nanda, во Охрид, 21.V 2009; курс “Систем на самолигирачки брикети- пасивен наспроти активен” под раководство на проф. д-р Mladen Kuftinec во Солун, 23.IX.2009; курс “Damon-пасивен самолигирачки систем” под раководство на д-р Rafael Garsija Espejo во Белград 5-7.X.2009; курс “Selfligating with Discovery SL”, во организација на Dentaforum, Скопје, 20.IV.2010; курс “Getting to grips with Damon Philosophy” под раководство на д-р Pieter Van Herden, Скопје, 27.XI 2011; курс “Changes in treatment mechanics by the implementation of modern bracket designs” под раководство на д-р Vittorio Cacciafesta, во Скопје 30-31.III 2012; Workshop: Hinari “Train the trainers”, во организација на WHO и The Elsevier foundation, Скопје 16-18.4.2013; курс “The principles of the Alexander discipline” под раководство на д-р Марко Перковиќ, Куманово 24.5.2014; Comparison of conventional and self-ligating brackets by Dentaforum. D-r Santiago Isaza (Италија), Промедика, 2014.

Присуствувала и на семинари и симпозиуми организирани од Стоматолошкиот и Медицинскиот факултет и Здружението на ортодонтите на Р.Македонија: Собир на стоматолозите на Р.Македонија во Скопје, 29.IX 2000; II собир на ортодонтите на Р.Македонија во Маврово, ноември 2000 год. со пленарно предавање; семинар “Генетски тестирања во Централна и Источна Европа: прифатеност меѓу здравствените работници и општата популација”, во организација на Истражувачкиот центар за генетско инженерство и биотехнологија, МАНУ Скопје, 26.IV 2005; Меѓународен симпозиум на ортодонтите во Крушево 3-4.XI 2006; Стручен состанок “Современ менаџмент на

менопауза” во организација на здружение на гинеколози и опстетричари на Македонија-ЗГОМ, 22.12.2006; Scientific summer school, June 2008-Macedonian Croatian Scientific Cooperation Project “Environment and scientific research work in medicine in transition countries” под покровителство на МОН на Р. Македонија; Семинар “Дентални фокални инфекции-профилакса и менаџмент”, во организација на Стоматолошкиот факултет во Скопје 30.III 2007; Семинар “Инфекции во орофацијалната регија”, Скопје, март 2007; Меѓународен симпозиум на ортодонтите - “Клиничка ортодонција”, Охрид 19.X 2007; Семинар “Инфекции во орофацијалната регија”, Скопје 2007; Семинар “Хроничната орофацијална болка”, Скопје, 2.XI 2007; Симпозиум “Актуелности во стоматологија во 21 век”, под покровителство на Био Технологија, во Скопје, 14.XII 2007; Семинар “Биоматеријали во стоматологијата”, Скопје, 7.V 2008; Семинар “Алергии во стоматологијата”, Скопје, 24.X 2008; Симпозиум “Application notes of Er: YAG and Nd: YAG Lasers in Dentistry” Fotona, Скопје, 11.VI 2009 ; Симпозиум на ЗОМ “Фацијални асиметрии: ортодонтско-хируршки аспекти”, во Скопје 26.III 2010; Симпозиум “Нови технологии од пракса за пракса”, Скопје, ноември 2010; Стручен состанок на лекари по општа медицина на теми Современи насоки во дијагнозата и менаџментот на алергиски заболувања и Значење на навремената детекција на уринарните инфекции, Скопје 5.11.2010; Годишен стручен состанок со меѓународно учество на Здружението на специјалисти по болести на уста и пародонтот и Здружението на специјалисти по болести на забите и ендодонтот, Скопје 27.XI 2010; Семинар “Оптимален модел за организирањето на примарната стоматолошка здравствена заштита кај децата до 14 години во Р.Македонија”, Скопје, 22.I.2011; “Првиот симпозиум за матични клетки и регенеративна медицина со интернационално учество”, Медицински факултет, Скопје 23.III.2011; Симпозиум за HPV инфекции и асоцирани болести, дијагноза, превенција, третман, Медицински факултет, Скопје 25.III 2011; Симпозиум на ЗОМ “Детекција, превенција и третман на импактирани заби”, Скопје 15.IV 2011; Стручен состанок на ЗДМСМБ-Македонско лекарско друштво Превенција од убодни инциденти, Струмица 15.4.2011; IV Стоматолошки симпозиум Тиквеш 2011, Кавадарци, 14.V 2011; Стручен состанок на ЗДМСМБ-Македонско лекарско друштво Нови маркери во дијагноза на АБИ, карцином на бели дробови и овариуми, Скопје 27.5.2011; Стручен состанок на ЗДМСМБ-Македонско лекарско друштво Хомоцистеинемия, СЕТР и КАБ, Скопје, 28.10.2011; Стручен состанок на ЗДМСМБ-Македонско лекарско друштво, Биомаркери и ХОББ, Скопје, 25.11.2011; Стручен состанок на ЗДМСМБ-Македонско лекарско друштво, Лабораториски техники и тестови во имунохематологијата, Скопје, 23.5.2012; Стручен состанок на ЗДМСМБ - Македонско лекарско друштво, Миелодиспластичен синдром и преоптовареност со железо, Скопје, 23.11.2012; Стручен состанок на ЗДМСМБ-Македонско лекарско друштво Diabetes mellitus и Ceragem Medisys производи, Скопје, 14.12.2012; Симпозиум на ЗОМ: “Современи технологии во ортодонцијата”, Скопје, 8.XI 2013; Стручен состанок на Здружението на лекари по општа медицина-семејна медицина, Скопје, 6.12.2013; Стручен состанок на ЗДМСМБ-Македонско лекарско друштво Воведување на нов тип на анализи во една дијагностичка лабораторија поврзано со интолеранција на храна, Скопје, 20.12.2013; Симпозиум на Стоматолошкото здружение на Македонија, Реставративно-протетски и пародонтални решенија за оптимални естетски

решенија, Велес, 16.3.2014; Семинар Хируршки аспекти во стоматологијата, Гостивар, 16.3.2014; Симпозиум на здружението на доктори на стоматологија, Естетска реставрација од конзервативен и протетски аспект, Струмица, 22.3.2014; семинар Современи терапевски пристапи кај пациенти со ризични заболувања, Скопје, 29.3.2014; симпозиум Ризични пациенти, ризични состојби во стоматологијата, Штип, 29.3.2014; Симпозиум на здружението на специјалисти по ортодонција на Македонија Каде оди ортодонцијата денес: дилеми, предизвици и решенија, Скопје, 10.5.2014; Симпозиум на Здружението на специјалисти по болести на забите и ендодонтот на Македонија, Ендодонтска терапија-можност за сочувување на природниот заб, Скопје, 24.5.2014; Симпозиум на Здружението на специјалисти по болести на забите и ендодонтот на Македонија, Механички и биолошки аспекти на ендодонтската терапија, Скопје, 27.9.2014.

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

По вработувањето на Клиниката за ортодонција, кандидатката д-р Наташа Тошеска-Спасова активно е вклучена во секојдневната проблематика и во стручната активност на Клиниката, континуирано продлабочувајќи ја својата практична и теоретска подготвеност. Својата научноистражувачка работа од областа ортодонција потесно ја насочува кон проучување на морфолошките карактеристики на неправилноста збиеност во денталните лакови, нејзиното влијание на краниофацијалната морфологија и третманот на ортодонтските неправилности во орофацијалниот систем. Активно учествувала на бројни конгреси во земјата и во странство со сопствени трудови и излагања, меѓу кои на конгресите на Европското ортодонтско друштво (EOS) (Соренто 2002, Прага 2003, Виена 2006, Лисабон 2008, Порторож 2010, Истанбул 2011), конгресите на BaSS (Истанбул 1999, Солун 2000, Кушадаси 2002, Охрид 2004, Истанбул 2007, Скопје 2013, Белград 2014); на конгресите на стоматолозите од Македонија (1998, 2002, 2006, 2009, 2012); XV конгрес на лекарите од Македонија во Охрид (1999); Прв и Втор конгрес на Здружението на ортодонтите на Македонија (ЗОМ) со меѓународно учество (Охрид, 2009 и Скопје, 2012); меѓународни научни конгреси на студентите по медицина и стоматологија, како автор и ментор (Охрид 1992, 1993, 1999, 2007, 2011, 2013); Трансфери на наука на стоматолозите на Македонија (Дојран 1995, 1996); 4th Eurasian Congress of Health Sciences, Охрид, 25-27.9.2014. Има одржано пленарни предавања на II Собир на ортодонтите на Р.Македонија во Маврово во 2000 год. и на IV Стоматолошки симпозиум Тиквеш, во Кавадарци во 2011 год., во рамките на програмата на Стоматолошката комора на Р.Македонија. Со усни презентации учествувала на меѓународните научни конгреси на студентите по медицина и стоматологија (Охрид, 1992, 1993), како и на конгресите на Балканското стоматолошко друштво-BASS (Скопје, 2013 и Белград, 2014).

Трудовите до изборот за помлад асистент се рецензирани во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” бр.677 од 21.II.1997 (1- 4), а за реизбор за истото звање (од бр.5-13) се рецензирани во Билтенот бр.758, мај 2000, бр.759, јуни 2000, и бр.762, јули 2000 год. Трудовите со реден број 14-19 се рецензирани во Билтенот бр.826 од 11.IV2003 при изборот во звањето асистент. За реизбор во истото звање во Билтенот бр.846 од 1.III2004 се рецензирани трудовите со реден број 20-23 и трудот со реден број 24 кој е рецензиран во Билтенот бр.878 од

1.IX2005. При повторниот реизбор во звањето асистент се рецензирани трудовите со реден бр.25-39 во Билтенот бр.997 од 1.XII2010. Трудот со реден бр.40 е рецензиран во Билтенот бр.962. Трудовите со реден број 41-59 се рецензирани во Билтенот бр. 962, 1043, 1054 и 1070 при изборот во звањето научен работник. За овој избор ги пријавува следниве научно-стручни трудови:

60. **Toseska-Spasova N**, Dzipunova B, Radojkova- Nikolovska V, Toseska-Trajkovska K, Spasov Z. Eating disorders in orthodontic practice. 19th Congress of the BaSS (abstract book), Belgrade, 2014:89 p (oral).

Нарушувањата во исхраната имаат иреверзибилни ефекти врз здравјето на луѓето, а посебно на забите и гингивата. Целта на испитувањето е да се проучат пациенти со недијагностицирано нарушување во исхраната кои имаат дентални и орални знаци карактеристични за ова нарушување, и чие тајно повраќање не е поврзано со губење на тежината. Резултатите покажале поголема застапеност на отворениот загриз кај пациентите со само индуцирано повраќање. Кај пациентите со анорексија забите се придвижувале многу побавно, а кај пациентите со булимија констатирани се промени во загризот со болки во ТМЗ.

Трудот има стручен придонес.

61. **Toseska-Spasova N**, Dzipunova B, Simjanovska Lj, Atanasovska-Stojanovska A, Toseska-Trajkovska K. The shape and size of sella turcica in orthodontic patients. 19th Congress of the BaSS (abstract book), Belgrade, 2014:304 p.

Целта на испитувањето е анализа на обликот и димензијата на села турцика кај пациенти со скелетна малоклузија I, II и III класа. За таа цел извршено е испитување на профилни телерендгенограми на 90 пациенти на возраст од 11 до 26 години, од обата пола. Резултатите покажале нормална морфологија и нормални вредности на линеарните димензии кај поголемиот дел од испитаниците. Машките испитаници имале лесно зголемени димензии на села турцика споредено со испитаниците од женски пол, но тие разлики не биле статистички сигнификантни.

Трудот има научно значење.

62. Atanasovska-Stojanovska A, Stefanovska E, **Toseska N**, Stojanovska V, Daci A. Therapeutic effects of proaftol in treatment of stomatitis aphtosa recurens. 19th Congress of the BaSS (abstract book), Belgrade, 2014:209 p.

Целта на трудот е да се испита влијанието на проафтол врз епителизацијата и степенот на болка кај пациенти со stomatitis aphtosa recurens. За таа цел извршено е испитување кај 20 пациенти со SAR на возраст од 20 до 30 години. Резултатите покажале сигнификантно намалување на димензиите на афтите кај пациентите третирани со проафтол, што укажува на позитивниот ефект на овој лек во терапијата на SAR.

Трудот има стручно-апликативно значење.

63. Nikolovski B, Minovska A, Cvetanovska Stojceva D, **Toseska-Spasova N**, Radojkova- Nikolovska V. Autogenous options for soft tissue management for optimal esthetics. 19th Congress of the BaSS (abstract book), Belgrade, 2014:157 p.

Трудот укажува на потребата за превенирање на нарушување на морфологијата на коскено-мекоткивните структури на алвеоларниот гребен, особено во предниот дел на максилата, каде што по екстракцијата на забите се

зголемува волуменот на мекото ткиво. За таа цел се посочуваат разни техники за корекција на зголеменото меко ткиво.

Трудот има стручно-апликативно значење.

64. Simjanovski S, Simjanovska L, **Toshevskа N**, Maneva M, Kokocheva O. Mesiodens-cause of impacted incisive. 19th Congress of the BaSS (abstract book), Belgrade, 2014:195 p.

Најчести причини за промени на меките ткива во устата се механичките фактори како што се острите рабови на забите, неадекватните протетски и ортодонтски апарати и други аномалии. Целта на трудот е да се согледаат беневитите од употребата на Er:YAG ласерот во секојдневните оралнохируршки интервенции. Прикажани се 20 различни случаи во кои е употребен Er:YAG ласерот без сутура. Авторите заклучиле дека употребата на овој ласер дава одлични резултати.

Трудот има стручно-апликативно значење.

65. Dzipunova B, **Toseska-Spasova N**, Radojkova-Nikolovska V, Peeva M, Gigovski N. Adult orthodontics-possibilities in multidisciplinary approach. 19th Congress of the BaSS (abstract book), Belgrade, 2014:305 p.

Авторите во трудот прикажуваат 4 случаи на возрасни пациенти од обата пола, со различни малоклузии. Во сите случаи бил вклучен интердисциплинарен тим. Авторите заклучуваат дека за успех на терапијата неопходно е да се воспостави ефективна комуникација со пациентите.

Трудот има стручно-апликативно значење.

66. Dzipunova B, **Tosheska-Spasova N**, Radojkova- Nikolovska V, Simjanovska Lj, Pancevska S. Correlation between maxillar, occlusal and mandibular plane in treated patients with distoocclusion. 19th Congress of the BaSS (abstract book), Belgrade, 2014:305 p.

Целта на трудот е анализа и компарација на промените во максиларната, оклузалната и мандибуларната рамнина во однос на ортодонтската терапија. Испитувањето е направено на профилни телерендгенограми на 30 пациенти со дистооклузија и збиеност, пред и по терапија со екстракција на премолари и фиксни апарати. Резултатите покажале дека аголот Sn/SpPl најмногу зависи од аглите SNA, ANB и 11/SpPl, додека аголот SN/OccPl не покажал сигнификантна корелација со кој било параметар. Најмногу корелации покажал аголот SN/MPl, посебно со аглите SNPg и 41/MPl.

Трудот има научно значење.

67. Toseska-Trajkovska K, Biljali S, Nikolov G, Spasov Z, **Toseska-Spasova N**. Eating disorders in orthodontic practice and associated laboratory findings. IFCC-Worldlab, 22nd International Congress of Clinical Chemistry and Laboratory Medicine, Istanbul, 2014. Poster Abstracts, cod:1138.

Нарушувањата во исхраната имаат иреверзибилни ефекти врз здравјето на луѓето, а посебно на забите, гингивата и лабораторските наоди. Целта на испитувањето е да се проучат пациенти со недијагностицирано нарушување во исхраната кои имаат дентални и орални знаци карактеристични за ова нарушување, и чие тајно повраќање не е поврзано со губење на тежината, но е

поврзано со абнормални лабораториски наоди. Резултатите покажале поголема застапеност на отворениот загриз кај пациентите со самоиндуцирано повраќање. Кај пациентите со анорексија забите се придвижувале многу побавно, а кај пациентите со булимија констатираните се промени во загризот со болки во ТМЗ. Оралните знаци поврзани се и со нарушувања во биохемиските наоди.

Трудот има стручен придонес.

68. Toseska-Trajkovska K, Cekovska S, Kostovska I, Bosilkova G, **Toseska-Spasova N**, Alabakovska S. Quality management system and accreditation process of the biochemical analyses laboratory. IFCC-Worldlab, 22nd International Congress of Clinical Chemistry and Laboratory Medicine, Istanbul, 2014. Poster Abstracts, cod:0858.

Целта на трудот е да се презентира системот за управување со квалитет на биохемиска лабораторија што вклучува: планирање, контрола, проценка и подобрување на квалитетот. Авторите заклучуваат дека за подобрување на системот за управување со квалитет потребно е да се детектираат и елиминираат слабите страни на системот, и да се намалат грешките со проценка и редукција на ризиците.

Трудот има стручно-апликативно значење.

69. Kapusevska B, Dereban N, Kasami N, Popovska M, Popovski V, Andonovska M, Mitic K, Toseska N. Periodontal changes to the abutments of fixed dentures. Journal of Advances of Biology, 2014; 5(3):661-5.

Целта на трудот е да се прикаже дека забите со периодонтални промени по соодветен периодонтален третман можат да бидат заби-носачи на фиксни протетски конструкции. За таа цел извршено е испитување на 60 пациенти кои се поделени во три групи во зависност од степенот на периодонталната болест и длабочината на периодонталниот џеб. По добиените резултати, авторите заклучиле дека забите со периодонтални промени и присуство на периодонтален џеб не треба да бидат исклучени како носачи на фиксни протетски конструкции.

Трудот има стручно-апликативно значење.

70. **Toseska-Spasova N**, Dzipunova B, Toseska-Trajkovska K. Oral and dental signs in eating disorder patients. 4th Eurasian Congress of Health Sciences, 25-27 09.2014, Ohrid.

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Член е на Македонската стоматолошка комора, Македонската лекарска комора, Македонското стоматолошко друштво (МСД), Здружението на ортодонтите на Р.Македонија (ЗОМ), Балканското стоматолошко здружение (BaSS) и на Светската асоцијација на стоматолози (FDI). Член е на Комисијата за стручни прашања на Стоматолошката комора на Македонија. Била член на организациониот одбор на II конгрес на стоматолозите на РМ во Охрид 1988год, како и член на Организациониот одбор на Првиот конгрес на ЗОМ со меѓународно учество во Охрид, 2009 год. Била претседавач на две усни сесии на 18. Конгрес на BaSS во Скопје, 2013 година и на една сесија на 19. Конгрес на BaSS во Белград, 2014. Како соработник учествувала во проектот ПР стратегија за промоција на УСКЦ, реализиран под покровителство на Министерството за здравство и маркетинг-агенцијата Република, во 2012 год. Учествувала на

промотивните активности на Стоматолошкиот факултет на Денот на наука на УКИМ во 2012 и 2013 година. Има одржано повеќе предавања во разни културно информативни центри.

Во 1998 година ги завршила курсевите MS WINDOWS 95: MS WORD и MS EXCELL.

Добитник е на Пофалница по повод јубилејот 40 години Стоматолошки факултет во Скопје во 1999, Благодарница од Македонското лекарско друштво во 2000 година, Благодарница од Македонското лекарско друштво во 2009 година, Благодарница од Стоматолошкиот факултет во Скопје по повод јубилејот 50 години постоење во 2009 год, награда од Business School-ESTЕК за несебичната помош при изработка на бизнис-плановите наменети за невработени лица од областа стоматологија во 2012 година, Благодарница од Институтот за медицинска и експериментална биохемија при Медицинскиот факултет во Скопје во 2013 год. и Благодарница од Македонското стоматолошко друштво по повод 10 години од осамостојувањето, 2014 год.

Активно се служи со англискиот јазик.

АНЕКС 2

ОБРАЗЕЦ КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: Наташа (Насе) Топеска-Спасова

Институција: Стоматолошки факултет – Скопје

Научна област: ортодонција

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
	Вежби	
1.	Вежби I циклус студии: претклиничка ортодонција (2+3) 1997/1998, 1998/1999, 1999/2000, 2000/2001, 2001/2002, 2002/2003, 2003/2004, 2004/2005 0,03*3часа*2 групи *15недели*1семестар*8 години	21,6
2.	Вежби I циклус студии: клиничка ортодонција (2+2) 1997/1998, 1998/1999, 1999/2000, 2000/2001, 2001/2002, 2002/2003, 2003/2004, 2004/2005 0,03*2часа*3групи*15недели*2семестар*8години	43,2
3.	Вежби I циклус студии: ортодонција I (4+2) 2005/2006, 2006/2007, 2007/2008, 2008/2009, 2009/2010, 2010/2011, 2011/2012, 2012/2013, 2013/2014 0,03*2часа*3групи*15недели*1семестар*9години	24,3

4.	Вежби I циклус студии: ортодонција II (2+2) 2005/2006, 2006/2007, 2007/2008, 2008/2009, 2009/2010, 2010/2011, 2011/2012, 2012/2013, 2013/2014, 2014/2015 0,03*2часа*3групи*15недели*1семестар*10години	27,0
5.	Вежби за ВЗТ: ортодонција (2+3) 2002/2003, 2003/2004, 2004/2005, 2005/2006, 2006/2007, 2007/2008, 2008/2009, 2009/2010, 2010/2011, 2011/2012, 2012/2013, 2013/2014 0,03*3часа*1групи*15недели*2семестар*12години	32,4
6.	Настава I циклус студии: ортодонција 1 (3+2) за студенти по дентална медицина 2013/2014 0,04*3часа*1семестар*1година	0,12
7.	Настава I циклус студии: ортодонција 1 (1+3) за високостручни забни техничари 2014/2015 0,04*5часа*1семестар*1година	0,2
8.	Настава во школи, работилници и курсеви	11
9.	Настава во школи и работилници (семинари и симпозиуми)	24
10.	Изработка на семинарски труд /студентска тема (4*0,03)	0,12
11.	Подготовка на нов предмет ортодонција 1 / вежби (ВЗТ)	0,5
12.	Консултации со студенти по стоматологија на Стоматолошкиот факултет во Скопје (60студенти*0,002*17години)	2,04
13.	Ментор на специјалистичка работа (*1) 15	15
14.	Позитивно рецензиран универзитетски учебник /автор Ѓоргова Ј, Кануркова Л, Џипунова Б, Тошеска Н: Ортодонска морфолошка анализа и дијагностика, 2011 (рецензиран во Билтен бр. 1027, март 2012).	8
Вкупно:		209,48

НАУЧНО-ИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Реден бр.	Назив на активноста	Поени
1.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание (4 бода) Ѓоргова Ј, Зужелова М, Џипунова Б, Кануркова Л, Тошеска Н: Наши согледувања околу третманот на дизгнатиите во ортодонцијата. Макед. Стом. прегл 1996; 20(1-4): 38-43 (рецензиран во Билтен бр. 675).	2,4

2.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор (6 бода)	
	1. Dzipunova B., Toseska N., Kanurkova L., Gjorgova J: Facial morphology in Class II Division 1 malocclusion cases. Balk J Stom 2011; 15: 161-5. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” бр.1054 од 15.V2013. 2. Kanurkova L., Gjorgova J., Dzipunova B., Toseska N., Dorakovska A., Popovska M., Pandilova M. Association between condylar position and tilt of frontal occlusal plane in patients with transversal and vertical dentofacial discrepancy. Balk J Stom 2012; Vol: 16(3):147-153 Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” бр.1054 од 15.V2013. 3. Dzipunova B., Tosheska-Spasova N., Radojkova –Nikolovska V. Changes in the incisor position during treatment of malocclusion Class II Division one. Physioacta 2013; Vol 7, No 1: 73-84. 4. Toseska-Spasova N. Dzipunova B., Gjorgova J., Kanurkova L. Relationship between lower incisor crowding, incisor position and craniofacial morphology. Balk J Stom 2013; Vol: 17, No 1: 92-101 5. Kapusevska B, Dereban N, Kasami N, Popovska M, Popovski V, Andonovska M, Mitic K, Toseska N. Periodontal changes to the abutments of fixed dentures. Journal of Advances of Biology, 2014; 5(3):661-5. IF=1.041	3,6 3,6 4,8 3,6 3,6+ 1.041
3.	Пленарно предавање на научен/стручен собир (*2) 1. “Современи концепти, можности и терапевтски достигнувања кај раниот ортодонтски третман” IV Стоматолошки симпозиум “Тиквеш 2011”, Кавадарци, 14.V2011.	2
4.	Апстракти објавени во зборник на конференција меѓународна(*1) 50 1. Gjorgova J, Toseska N. , Smileva M., Levenska G. Craniofacial and morphological characteristics in patients with dental crowding. 4th Congress of the Balkan Stomatological Society, Istanbul 22-25.03.1999. Abstract Book p 265 (poster). Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” бр.761, јули 2000 год. 2. Pop Stefanova-Trposka M., Curcieva G., Toseska-Spasova N. Impacted central incisors-case report. 4th Congress of the Balkan Stomatological Society, Istanbul 22-25.03.1999. Abstract Book p 268 (poster). Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” бр.759, јуни 2000 год. 3. Toseska-Spasova N. , Misevska C., Kanurkova L., Gudeska I., Spasov Z. Orthodontic treatment of Class II Division 1 malocclusion	1 1 1

	: A case report. 5th Congress of the Balkan Stomatological Society, Thessaloniki 13-16 April 2000. Abstract Book p 257 (poster). Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” бр.761, јули 2000 год.	
	4. Toseska-Spasova N., Kanurkova L., Gjorgova J., Curcieva-Cuckova G. Determination of the mesiodistal crown angulation in cases with normal occlusion. 7th Congress of the Balkan Stomatological Society, Kushadasi, Turkey 28-30.III.2002. Abstract Book p 191 (poster). Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” бр.826 од 11.IV.2003 год.	1
	5. Curcieva-Cuckova G., Toseska-Spasova N., Gudeska I. The influence of sucking habit on dental arch morphology. 7th Congress of the Balkan Stomatological Society, Kushadasi, Turkey 28-30.III.2002. Abstract Book p 192 (poster). Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” бр.826 од 11.IV.2003 год.	1
	6. Kanurkova L., Toseska-Spasova N., Gjorgova J., Gudeska I. Examination of size of maxillar and mandibular arches in subjects with crowding and cross bites. 7th Congress of the Balkan Stomatological Society, Kushadasi, Turkey 28-30.III.2002. Abstract Book p 190 (poster). Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” бр.826 од 11.IV.2003 год.	1
	7. Toseska-Spasova N., Gjorgova J., Curcieva-Cuckova G. Appraisal of the apical base of dental arches with crowding. 78th Congress of the European Orthodontic Society, Sorrento, Italy, 04-08.VI. 2002 Abstract Book p 149 (poster). Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” бр.826 од 11.IV.2003 год.	1
	8. Curcieva-Cuckova G., Gjorgova J., Toseska-Spasova N. The problem of hyperodontic teeth. 78th Congress of the European Orthodontic Society, Sorrento, Italy, 04-08.VI. 2002 Abstract Book p 192 (poster). Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” бр.826 од 11.IV.2003 год.	1
	9. Toseska-Spasova N., Spasov Z, Misevska C. Development characteristics of the third permanent molars. 79th Congress of the European Orthodontic Society, Prague, june 10-14 2003 Abstract book, p.527 (poster). Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” бр.846 од 1.III.2004	1
	10. Misevska C, Gjorgova J, Toseska N. Influence of tooth agenesis of dentofacial structures. 79th Congress of the European Orthodontic Society, Prague, june 10-14 2003 Abstract book, p.282 (poster). Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” бр.846 од 1.III.2004	1
	11. Misevska C, Gjorgova J, Toseska N., Bajraktarova E. Changes in the dentofacial morphology of patients with tooth agenesis. 9th Congress of the Balkan Stomatological Society, Ohrid 13-16 May 2004. Abstract Book, p.29 (poster). Трудот е рецензиран во	1

14 april 2007	Abstrakt Book, p.150 (poster).Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” бр.997 од 1.XII2010.	1
20.	L.Kanurkova, J. Gjorgova, N. Toseska , A. Kanurkova. Skeletal and occlusal changes in patient with Class II division 1 malocclusion – a case report .12 th Congress of the the Balkan Stomatological Society, Istanbul, 12-14 april 2007 Abstrakt Book, p.143 (poster).Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” бр.997 од 1.XII2010.	1
21.	Misevska C, Gjorgova J, Misevski T, Toseska N , Bajraktarova E. Dental arches and palatal morphology in patients with Turner’s syndrome 83 rd Congress of the European Orthodontic Society, Berlin juni 20-24,2007. Abstrakt Book, p.131 (poster). Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” бр.997 од 1.XII2010.	1
22.	N Toseska-Spasova , J Gjorgova, C Misevska, Z Spasov Topographic relationship between the mandibular canal and impacted third molars 84-th Congress of the European Orthodontic Society, Lisabon, 10-14 juni 2008 Abstrakt Book, p.197 (poster). Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” бр.997 од 1.XII2010.	1
23.	C Misevska, E Vajlakova, N Toseska , J Gjorgova, T.Misevski. Caries prevalence and periodontal status in patients with Turner’s syndrome 84-th Congress of the European Orthodontic Society, Lisabon, 10-14 juni 2008 Abstrakt Book, p.190 (poster). Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” бр.997 од 1.XII2010.	1
24.	J.Gjorgova, C Misevska, N Spasovska . Effects of maxillary incisor protrusion on facial aesthetics. 84 th Congress of the European Orthodontic Society, Lisabon, 10-14 juni 2008. Abstrakt Book, p.185 (poster). Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” бр.997 од 1.XII2010.	1
25.	N.Toseska-Spasova , J.Gjorgova, C.Misevska, B.Dzipunova, Z.Spasov. Factor contributing to mandibular anterior crowding in the early mixed dentition. Прв конгрес на здружението на ортодонтите на Р.Македонија,Охрид 21-24 мај 2009. Книга на апстракти, стр.30 (постер) Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св.Кирил и Методиј” бр.997 од 1.XII2010.	1
26.	B.Dzipunova, J.Gjorgova, N.Toseska-Spasova , L.Kanurkova. Therapeutic effects in malocclusion Class II Division 1. Прв конгрес на здружението на ортодонтите на Р.Македонија, Охрид 21-24 мај 2009.Книга на апстракти,стр.27 (постер). Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” бр.997 од 1.XII2010.	1
27.	Б.Џипунова, Ј. Ѓоргова, Н.Томеска . Вертикални промени како одговор на терапијата кај малоклузија втора класа прво одделение.V Конгрес на стоматолозите од Македонија со	

	меѓународно учество, Охрид, 10-13.IX2009. Зборник на апстракти, стр.69 (постер).	1
	28 . N Toseska-Spasova , J Gjorgova, C Misevska, Z Spasov. Arrested eruption of the permanent lower second molar. 86 th Congress of the European Orthodontic Society, Portoroz, juni 15-19 VI. 2010. Abstrakt Book, p.111 (poster). Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св.Кирил и Методиј” бр.997од 1.XII.2010.	1
	29. N. Toseska-Spasova , C. Misevska, Z. Spasov, J. Gjorgova, L.Kanurkova.Assesment of gonial angle on panoramic radiographs and lateral cephalograms of Class I malocclusion subjects 87 th Congress of the European Orthodontic Society, Istanbul, juni 19-23,2011, Abstrakt Book, p.287 (poster).	1
	30. N.Toseska-Spasova , Z.Nikoloski, N.Batkoski, V.Cemerska-Popova, Z.Spasov. Tooth size and arch dimension in uncrowded versus crowded class I malocclusion..87 th Congress of the European Orthodontic Society, Istanbul, juni 19-23,2011 ,Abstrakt Book, p.286 (poster).	1
	31.J Gjorgova, L.Kanurkova, N.Toseska-Spasova , C.Misevska, B Ahmeti. Evaluation of dental arch asymetry in the mixed dentition .87 th Congress of the European Orthodontic Society, Istanbul, juni 19-23,2011, Abstrakt Book, p.203 (poster).	1
	32.C.Bajraktarova-Misevska, M.Kocova, J.Gjorgova, N.Toseska-Spasova , E.Bajraktarova Valjakova. Prevalence of malocclusion in patients with Turner Syndrom. 87 th Congress of the European Orthodontic Society, Istanbul, juni 19-23,2011.Abstrakt Book, p.237 (poster).	1
	33. Топеска –Спасова Н. , Ципунова Б.,Ѓоргова Ј., Митева Н. Љ.Симјановска,.Спасов З. Неинвазивна естетска постортодонтска реставрација кај пациент со импакција на максиларен централен инцизив.6ти Конгрес на стоматолозите на Р.Македонија со меѓународно учество, 24-27 мај 2012, Охрид, Abstrakt Book, p.188 (poster).	1
	34.Ципунова Б., Топеска –Спасова Н. , Радојкова В, Ѓоргова Ј.Фацијална анализа на пациенти со хипопластична максила. 6ти Конгрес на стоматолозите на Р.Македонија со меѓународно учество, 24-27 мај 2012, Охрид , Abstrakt Book, p.186 (poster).	1
	35.Љ.Симјановска., С.Ристеска., Н. Спасова. , С.Симјановски. Екстракција на импактирани заби пред поставувањето на фиксен ортодонтски апарат, 6. Конгрес на стоматолозите на Р.Македонија со меѓународно учество, 24-27 мај, 2012, Охрид , Abstrakt Book, p. 97.	1
	36. Toseska –Spasova N. , Dzipunova B.,Simjanovska Lj., Gjorgova J.,Spasov Z. Dysostosis cleidocranialis (cleidocranial dysplasia) : a case report.18 th Congress of the the Balkan Stomatological Society,Skopje 25-28 IV.2013.Abstract book, p 164 (oral).	1
	37. Toseska –Spasova N. , Dzipunova B.,Kanurkova L.,Gjorgova	

J., Spasov Z. Relationship between the skeletal growth pattern and lower incisor crowding-factor analysis. 18 th Congress of the the Balkan Stomatological Society, Skopje 25-28 IV. 2013. Abstract book, p 349 (poster).	1
38. Dzipunova B., Toseska –Spasova N. , Radojkova-Nikolovska V., Kacarska M., Gjorevska M. Orthodontic-surgical management of impacted canines. 18 th Congress of the the Balkan Stomatological Society, Skopje 25-28 IV. 2013. Abstract book, p 130 (oral).	1
39. Dzipunova B., Toseska –Spasova N. , Radojkova-Nikolovska V., Kanurkova L., Simjanovska Lj. Mandibular morphology in patients with distoocclusion. 18 th Congress of the the Balkan Stomatological Society, Skopje 25-28 IV. 2013. Abstract book, p 344 (poster).	1
40. Kanurkova L., Toseska –Spasova N. , Dzipunova B., Gjorgova J., Dorakovska A. Clinical application of the self-ligating bracket and treatment efficiency. 18 th Congress of the the Balkan Stomatological Society, Skopje 25-28 IV. 2013. Abstract book, p 345 (poster).	1
41. Simjanovska Lj., Markovska-Arsovska M., Toshevska N. , Simjanovska Lj., Jacimovic-Tasevska K. Usage of the laser in the therapy of the soft tissue in the oral cavity 18 th Congress of the the Balkan Stomatological Society, Skopje 25-28 IV. 2013. Abstract book, p 315 (poster).	1
42. Toseska-Spasova N , Dzipunova B, Radojkova- Nikolovska V, Toseska-Trajkovska K, Spasov Z. Eating disorders in orthodontic practice. 19 th Congress of the BaSS (abstract book), Belgrade, 2014:89 p (oral).	1
43. Toseska-Spasova N , Dzipunova B, Simjanovska Lj, Atanasovska-Stojanovska A, Toseska-Trajkovska K. The shape and size of sella turcica in orthodontic patients. 19 th Congress of the BaSS (abstract book), Belgrade, 2014:304 p	1
44. Atanasovska-Stojanovska A, Stefanovska E, Toseska N , Stojanovska V, Daci A. Therapeutic effects of proaftol in treatment of stomatitis aphthosa recurrens. 19 th Congress of the BaSS (abstract book), Belgrade, 2014:209 p.	1
45. Nikolovski B, Minovska A, Cvetanovska Stojceva D, Toseska-Spasova N , Radojkova- Nikolovska V. Autogenous options for soft tissue management for optimal esthetics. 19 th Congress of the BaSS (abstract book), Belgrade, 2014:157 p.	1
46. Simjanovski S, Simjanovska L, Toshevska N , Maneva M, Kokocheva O. Mesiodens-cause of impacted incisive. 19 th Congress of the BaSS (abstract book), Belgrade, 2014:195 p.	1
47. Dzipunova B, Toseska-Spasova N , Radojkova-Nikolovska V, Peeva M, Gigovski N. Adult orthodontics-possibilities in multidisciplinary approach. 19 th Congress of the BaSS (abstract book), Belgrade, 2014:305 p.	1
48. Dzipunova B, Toshevska-Spasova N , Radojkova- Nikolovska V, Simjanovska Lj, Pancevska S. Correlation between maxillary, occlusal and mandibular plane in treated patients with distoocclusion. 19 th	1

	Congress of the BaSS (abstract book), Belgrade, 2014:305 p 49. Toseska-Trajkovska K, Biljali S, Nikolov G, Spasov Z, Toseska-Spasova N. Eating disorders in orthodontic practice and associated laboratory findings. IFCC-Worldlab, 22nd International Congress of Clinical Chemistry and Laboratory Medicine, Istanbul, 2014. Poster Abstracts, cod:1138. 50. Toseska-Trajkovska K, Cekovska S, Kostovska I, Bosilkova G, Toseska-Spasova N, Alabakovska S. Quality management system and accreditation process of the biochemical analyses laboratory. IFCC-Worldlab, 22nd International Congress of Clinical Chemistry and Laboratory Medicine, Istanbul, 2014. Poster Abstracts, cod:0858.	1
5.	Апстракти објавени во зборник на конференција национална (*0,5) 8 1.Топеска Н., Курчиева Г., Ципунова Б., Ѓоргова Ј.Корелација меѓу збиеноста на забите и димензиите на денталните лакови. Втор конгрес на стоматолозите од Македонија, Охрид 24-28.06.1998 год. Зборник на апстракти, стр.53 (постер). Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” бр.759, јуни 2000 год. 3. Курчиева Г., Топеска Н., Мишевска Ц., Кануркова Л. Процена на збиеноста во денталните лакови кај перманентна дентиција.Втор Конгрес на стоматолозите од Македонија, Охрид 24-28.06.1998 год.Зборник на апстракти, стр.41 (постер). Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” бр.758, мај 2000 год. 3.Курчиева Г., Топеска Н., Поп Стефанова М. Стадиум на развој на хипердонтичните заби. Втор Конгрес на стоматолозите од Македонија, Охрид, 24-28.6.1998 год. Зборник на апстракти, стр. 42 (постер). Трудот е рецензиран во Билтен на Универзитетот “Св.Кирил и Методиј” бр.759, јуни, 2000 год. 4.Ѓоргова Ј., Ципунова Б., Кануркова Л., Курчиева Г., Топеска Н., Мишевска Ц Корелација меѓу краниомандибуларниот индекс и агол SNB кај прогени загризи. Втор Конгрес на стоматолозите од Македонија, Охрид 24-28.06.1998 год. Зборник на апстракти, стр.55 (усна презентација). Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” бр.758, мај 2000 год. 5. Кануркова Л., Ѓоргова Ј., Ципунова Б., Топеска Н. Примена на фиксна ортодонтска терапија со екстракција и без екстракција на заби. Втор Конгрес на стоматолозите од Македонија, Охрид 24-28.06.1998 год. Зборник на апстракти, стр.59 (постер). Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” бр.758, мај 2000 год.	0,5 0,5 0,5 0,5 0,5

	6. Топеска –Спасова Н., Курчиева-Чучкова Г., Поп Стефанова-Трпоска М. Приказ на ретки случаи на хиподонција. XV Конгрес на лекарите на Македонија.Охрид 06-10.10.1999.Зборник на апстракти, стр. 156 (постер). Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” бр.759, јуни 2000 год. 7. Топеска –Спасова Н., Курчиева-Чучкова Г., Ципунова Б., Гудеска И.Корелација меѓу дефинираните краниофацијални растојанија и ширината на максиларниот дентален лак кај испитаниците со збиеност. III конгрес на стоматолозите на Македонија, Охрид 11-14.IX2002. Книга на апстракти,стр.167 (постер). Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св.Кирил и Методиј” бр.846 од 1.III2004 8. Ципунова Б., Кануркова Л. Топеска –Спасова Н.,Мишевска Ц. Комбиниран ортодонтско-хируршки пристап во тртманот на малоклузиите. III конгрес на стоматолозите на Македонија, Охрид 11-14.IX.2002.Книга на апстракти, стр.157 (постер). Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” бр.846 од 1.III2004.	0,5 0,5 0,5
6.	Учество на научен/стручен собир со реферат/усна презентација (*1) 1. Бојациев и сор. Современи трендови во ортодонцијата- дизајн и конструкција на ортодонтските фиксни и подвижни терапетско-технички механизми во стоматолошката практика. I македонски стоматолошки симпозиум, Дојран, 1995. 2. Ѓоргова Ј, Зужелова М, Ципунова Б, Кануркова Л, Топеска Н: Наши согледувања околу третманот на дизгнатиите во ортодонцијата. II македонски симпозиум за стоматологија, Дојран, 1996. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” бр.677 .	1 1
7.	Учество на меѓународен научен/стручен собир со реферат/усна презентација (*1) 1. 18th Congress of the Balkan Stomatological Society, Skopje, 2013 2. 19th Congress of the Balkan Stomatological Society, Belgrade, 2014	1 1

8.	Учество на научен/стручен собир со реферат/постер презентација (*0,5) 20 • 78th Congress of EOS, Sorrento, Italy, 2002 - 0,5 • 79th Congress of EOS, Prague, 2003 - 0,5 • 82th Congress of EOS, Vienna, Austria 2006 - 0,5 • 84th Congress of EOS, Lisbon, Portugal, 2008 - 0,5 • 86th Congress of EOS, Portoroz, Slovenia, 2010 - 0,5 • 87th Congress of EOS, Istanbul, Turkey, 2011 - 0,5 • 5th Congress of BaSS, Solun, Greece 2000- 0,5 • 7th Congress of BaSS, Kuschadasi, Turkey, 2002 0,5 • 12th Congress of BaSS, Istanbul, Turkey 2007 - 0,5 • 18th Congress of BaSS, Skopje, RM, 2013 – 0,5 • 19th Congress of the BaSS, Belgrade, Srbija, 2014 0,5 • 15. Конгрес на лекарите од РМ, Охрид, 1999 - 0,5 • 2. Конгрес на стоматолози на РМ, Охрид, 1998- 0,5 • 3. Конгрес на стоматолози на РМ, Охрид, 2002 - 0,5 • 4. Конгрес на стоматолози на РМ, Охрид, 2006 0,5 • 5. Конгрес на стоматолози на РМ, Охрид, 2009 - 0,5 • 6. Конгрес на стоматолози на РМ, Охрид, 2012 - 0,5 • Прв конгрес на ЗОМ со меѓународно учество, Охрид, 2009 – 0,5 • Втор конгрес на ЗОМ со меѓународно учество, Скопје, 2012 – 0,5 • 4th Eurasian Congress of Health Sciences, Ohrid, 25-27.9.2014.	
.	ВКУПНО	92,64

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Реден бр.	Назив на активност	Поени
1.	Експертски активности; евалуација, стручна ревизија, супервизија (*1) -претседавач со постер-сесија на 6. Меѓународен научен конгрес на студентите по стоматологија, Охрид, 1999 -претседавач со усна сесија на BaSS, Скопје, 2013x2	1 2
2.	Завршена специјализација во областа на медицинските науки и здравството (2 бода) -специјалист по ортодонција, 1998	2
3.	Учество на промотивни активности на факултетот/институтот (0,5 бода) -Соработник во проект “ПР стратегија за промоција на Универзитетски стоматолошки клинички центар”, реализиран под покровителство на Министерството за здравство и соработка со маркетинг-агенција Република, 2012 год.	0,5

4.	Воведување на нова лабораториска/клиничка или јавноздравствена метода во областа на медицинските науки и здравството (*1) Self-ligating brackets system	1
5.	Предавање на институции од јавен интерес, културно-информативни (0,5 бода) Предавање од доменот на ортодонција од здравствен карактер, -Сител, 2009 година; - Сител, 2013 година.	1
	Дејности од поширок интерес	
1.	Учество во комисии и тела на државни и други органи *1 -член на Организационен одбор на 2. Конгрес на стоматолози на РМ, Охрид, 1998; -член на Оорганизационен одбор на Првиот конгрес на ЗОМ со меѓународно учество,Охрид, 2009; -член на Комисијата за стручни прашања на Стоматолошката комора на Македонија.	1 1 1
2.	Награда за научни постигнувања од струкова организација/самостоен (*3) -Пофалница по повод јубилејот 40 години Стоматолошки факултет во Скопје, 1999 год. -Благодарница од Македонско лекарско друштво, 2000 год.; -Благодарница од Македонско лекарско друштво, 2009 год.; -Благодарница од Стоматолошкиот факултет во Скопје по повод јубилејот 50 години постоење, 2009 год.; - Благодарница по повод 10 години од осамостојувањето на Македонското стоматолошко друштво, 2014.	3 3 3 3 3
	ВКУПНО	25,5
	ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
	НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	209,48
	НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	92,64
	СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	25,5
	ВКУПНО	327,62

Членови на Комисијата

1. Проф. д-р Лидија Кануркова, dr.sci, претседател	с.р.
2. Проф. д-р Мирјана Шашиќ, dr.sci, член	с.р.
3. Доц. д-р Габриела Курчиева, dr.sci, член	с.р.
4. Проф. д-р Силвана Георгиева, dr.sci, член	с.р.
5. Проф. д-р Златко Георгиев, dr.sci, член	с.р.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ НА КОМИСИЈАТА

Рецензентската комисија ги разгледа приложената документација и материјалот за избор на еден наставник во сите наставно-научни звања од областа на ортодонцијата, доставен од страна на кандидатите н. сор. д-р Билјана Ципунова, н. сор. д-р Цветанка Бајрактарова Мишевска и н. сор. д-р Наташа Тошеска-Спасова од Катедрата за ортодонција.

Врз основа на приложената документација и извршеното вреднување на сите референци и активности на кандидатите во наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност согласно со Законот и Правилникот за критериумите и постапката за избор на наставник во сите наставно-научни звања според (член 11 и 45 од 2013 год.) на Универзитетот "Св. Кирил и Методиј" во Скопје, како и врз основа на личното познавање на кандидатите, Рецензентската комисија го донесе следниов заклучок со предлог.

Сите пријавени кандидати ги исполнуваат формалните и суштинските критериуми за избор на наставник во сите наставно-научни звања.

Имајќи ја предвид поливалентната ангажираност на научниот соработник д-р Цветанка Бајрактарова Мишевска која опфаќа активности во наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејностите од поширок општествен интерес, и врз основа на нејзините педагошки квалитети во едукативниот процес, трудољубивото, совесно и професионално реализирање на интерактивните комуникации со студентите и овозможило да се профилира во млад и одговорен наставно-научен кадар, со усовршување на својот матичен предмет.

Рецензентската комисија има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет во Скопје **да ја избере д-р Цветанка Бајрактарова-Мишевска во звањето доцент по предметот ортодонција на Катедрата за ортодонција**, и да донесе одлука за понатамошно процедурирање на постапката.

Членови на Комисијата

6. Проф. д-р Лидија Кануркова, dr.sci, претседател	с.р.
7. Проф. д-р Мирјана Шашиќ, dr.sci, член	с.р.
8. Доц. д-р Габриела Курчиева, dr.sci, член	с.р.
9. Проф. д-р Силвана Георгиева, dr.sci, член	с.р.
10. Проф. д-р Златко Георгиев, dr.sci, член	с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА СО НАСЛОВ „АНТРОПОЛОГИЈА НА СЕКСУАЛНОСТА – РОДОВОСТ И ПРОМЕНА НА БИОЛОШКИОТ ПОЛ ПО ПРИМЕРИ ОД РОМСКАТА ЗАЕДНИЦА ВО СКОПЈЕ“ ОД М-Р ИНЕС ЦРВЕНКОВСКА-РИСТЕСКА, ПРИЈАВЕНА НА ИНСТИТУТОТ ЗА ЕТНОЛОГИЈА И АНТРОПОЛОГИЈА ПРИ ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје, на седницата одржана на 27. 11. 2014 година, донесе Одлука бр. 07-1231/12 од 5. 12. 2014 година, со која сме избрани за членови на Рецензентската комисија за оцена на докторската дисертација под наслов АНТРОПОЛОГИЈА НА СЕКСУАЛНОСТА – РОДОВОСТ И ПРОМЕНА НА БИОЛОШКИОТ ПОЛ ПО ПРИМЕРИ ОД РОМСКАТА ЗАЕДНИЦА ВО СКОПЈЕ од М-Р ИНЕС ЦРВЕНКОВСКА-РИСТЕСКА, помлад асистент на Институтот за етнологија и антропологија при Природно-математичкиот факултет во Скопје. Постапувајќи според Одлуката, чест ни е да го поднесеме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Ракописот на докторската дисертација со наслов АНТРОПОЛОГИЈА НА СЕКСУАЛНОСТА – РОДОВОСТ И ПРОМЕНА НА БИОЛОШКИОТ ПОЛ ПО ПРИМЕРИ ОД РОМСКАТА ЗАЕДНИЦА ВО СКОПЈЕ, од кандидатката М-Р ИНЕС ЦРВЕНКОВСКА-РИСТЕСКА, опфаќа 286 страници компјутерски подреден текст со новинарски проред. Текстот на ракописот содржи апстракт, клучни зборови, вовед, главна содржина поделена на четири (4) содржински блока, внатрешна поделба на текстот на одделни поглавја и тематски целини, заклучок на крајот на ракописот, како и резиме на англиски јазик. Следува библиографија на консултирани научни и стручни трудови, подредена по азбучен и по абецеден ред.

Рецензентската комисија истакнува дека поднесениот труд има квалитети на теориска докторска дисертација од областа на етнологијата и антропологијата, со специјалност во сферата на антропологијата на сексуалноста и на полово/родовите идентитети базирана врз рецентни теренски истражувања, како и врз досега објавените трудови кои директно или индиректно се однесуваат на темата. Главен квалитет на дисертацијата претставува современиот теориски пристап кон проблематиката на истражување на локалниот систем на половост/родовост во ромската заедница во Скопје, посебно оној „и маж и жена“, т.н. „трет род“, кој се реализира во локалниот општествен, економски и, воопшто, културен контекст во заедницата. Во рамките на овој концепт, согласно со заклучоците на кандидатката Инес Црвенковска – Ристеска, „жените“ во машката заедница се одговорни за „заштита“ и „одржување“ на репродуктивната моќ, и за „посредништво“ во постигнување благосостојба во процесот на градење на „машкоста/женскоста“. Исто така, овој концепт на уредување на родовоста/половоста дава можности за негово економизирање во форма на сексуална работа, а сексуалноста, притоа, добива економска форма. Во развивањето на локалниот систем на родовост/половост во ромската заедница во Скопје, авторката Инес Црвенковска-Ристеска открива дека влијание имале и сè уште имаат процесите на глобализација, кои,

главно, се манифестираат низ постојаните врски на поединци кои работат сексуална работа како „жени“ на сцените во западноевропските земји, посебно на сцените во Италија и Швајцарија.

Содржината е конципирана во четири главни содржински блока: АНТРОПОЛОШКИ СТРАТЕГИИ; ЕТНОГРАФИЈА НА ЛОКАЛНИОТ СИСТЕМ НА ПОЛОВОСТ/РОДОВОСТ ВО РОМСКАТА ЗАЕДНИЦА ВО СКОПЈЕ; ЕКОНОМИИ СО ПОЛОВОСТА/РОДОВОСТА; ГЛОБАЛИЗАЦИЈА НА ЕКОНОМИИТЕ. Тука треба да се спомне дека кандидатката Инес Црвенковска – Ристеска како резултат на продлабочената теориска разработка на темата опфатила и обработила содржински и предметно многу пошироки сфери на истражувањето отколку што претходно било предложено во работната содржина на докторската дисертација.

Првиот главен содржински блок АНТРОПОЛОШКИ СТРАТЕГИИ на м-р Инес Црвенковска-Ристеска е посветен на релевантните теории за сексуалноста и креирањето на идентитетите на половоста/родовоста. Прашањето за сексуалноста во општествените и во хуманистичките дисциплини се појавува релативно доцна, некаде во седумдесеттите години на XX век. На почетокот, кандидатката Инес Црвенковска – Ристеска наведува дека на сексуалноста се гледало како на концептуализирана сексуална желба, но под влијание на картезијанските ставови вградени дури и во денешните современи западни антрополошки теориски приоди, сексуалноста била осудена да има придружна улога, додека во центарот на дискурсите било човечкото тело. Интересно е да се истакне дека Инес Црвенковска – Ристеска во својата докторска дисертација обрнува посебно внимание на тоа дека телото не го губи своето место, туку дека своите содржини телото ги добива во наративите на соговорниците како дел од процесот на градење на локалниот систем на половост/родовост, и поконкретно, градењето на она што соговорниците во наративите го вербализираат како сексуалност. Така, во уредувањето на телесното, во рамките на локалниот систем на половост/родовост во ромската заедница во Скопје, се потврдува дека преку сексуалноста и системската вмреженост со останатите системи, поединците го наоѓаат своето место во општествениот поредок, но и во космичкиот, како човечки воспоставен ред на повисоко ниво.

Третиот главен содржински блок, ЕТНОГРАФИЈА НА ЛОКАЛНИОТ СИСТЕМ НА ПОЛОВОСТ/РОДОВОСТ ВО РОМСКАТА ЗАЕДНИЦА ВО СКОПЈЕ, кандидатката се фокусира на формулирање на етнографијата за половоста/родовоста и утврдувањето на локалните културно - општествени концепти важни за градењето на локалниот систем на половоста/родовоста, во чии рамки се уредува и сексуалноста. Основниот емпириски материјал кој е во фокусот на ова истражување се наративите и животните приказни на поединци Роми, кои за себе велат дека се родени како машки, но се чувствуваат како девојчиња/жени, кои сакаат да се во партнерски и сексуални односи со „мажи“, кои ги градат на начин да се чувствуваат женствено. За себе го прифатиле и го употребуваат терминот *buljash*, односно *buljashi* на ромски јазик, а се однесува на тоа дека тие се „жени“ во машката заедница, и „*īej*“ во еднина и „*īejci*“ во множина на македонски јазик, во контекст на официјалната, општоприфатена „геј“ терминологија. Во вербализирана форма, низ наративи, соговорниците го градат

концептот „и машко, и женско“, започнувајќи најпрво од уредувањето на личната телесност – низ специфицирање на телесните маркери, кои, еден дел ги идентификуваат уште додека биле „деца“ и други, кои ги стекнале, или доброволно или низ „симболичко“ насилство, толерирано од заедницата. Личната телесност ја градат и во компарација со телесните маркери кои го определуваат присуството на „машкоста“ и/или на „женскоста“ на другите околу себе, што ги определува насоките на нивно понатамошно конфигурирање во машката, а со тоа и во ромската заедница.

Овој локален концепт најексплицитно може да се воочи доколку се следи улогата на соговорниците во двата сроднички система во ромската заедница, едниот „крвниот“, а другиот „симболичкиот“ сроднички систем на *сесѝриѝе*. Затоа, локалниот систем на половост/родовост кандидатката Инес Црвенковска – Ристеска го разгледува низ етнографски примери на сродничкиот систем со блиските крвни сродници - родители, браќа, сестри, сопствени деца, со кои постојано живеат, од една страна, и од друга страна низ алтернативниот сроднички систем на „сестрите“ како „жени“, кои поминуваат време во заедничко дружење и уживање. Еден од важните показатели дека меѓусебно негуваат сроднички однос на *сесѝри*, е тоа што тие нагласуваат дека сексуални односи меѓу нив не се возможни, бидејќи се сметаат за „исти“, „жени“.

Она што оди во прилог на овој концепт, е неговата функција во семејниот обреден комплекс, видена низ обредите на премин од животниот циклус, свадба и сунет. Локалниот систем функционира и на симболичко ниво, што може да се забележи во рамките на **семејната обредност поврзана со обредите на премин од животниот циклус**, за „свадба“ и, посебно, во нејзини рамки обредноста за „сунет“, односно малата свадба „*tikno bijav*“ на ромските машки деца. Тогаш може да се види нивната магиско - религиска функција во рамките на заедницата. Во современи услови, оваа функција е на замирање, за сметка на можностите кои се нудат во пазарно-организираната сексуална работа на соговорниците.

Четвртиот главен содржински блок насловен ЕКОНОМИИ СО ПОЛОВОСТА/РОДОВОСТА е посветен на економизирањето на овој концепт во рамките на локалната заедница, но и надвор од неа, што го потврдува ставот на авторите дека економиите и сексуалноста „се интимно поврзани, при што тврдењето на Фуко е „дека, сексуалноста е поврзана со економијата низ бројни и суптилни релеи, од кои најважниот, сепак, е телото кое произведува и троши“. Со тоа се утврдува „пазарот“ и „пазарниот принцип“ во населбата Шуто Оризари како центар на истражувачкиот контекст кој го дефинира етнографскиот „терен“.

Така, „сексуалните работнички“ со давање сексуални услуги „како жени“ „за пари“ или друг вид надоместок, но и кога нема надоместок - „за кеф“, ја потврдуваат и ја поддржуваат личната сексуалност, а со тоа го потврдуваат нивното место во локалниот систем на половост/родовост. Во случаите кога половоста/родовоста на поединците е ставена во служба на обезбедување егзистенцијални средства за живот, „сексуалните работнички“ од клиентите заработуваат пари со кои се издржуваат себеси и доколку имаат семејство, финансиски го издржуваат и семејството, што придонесува „работата“ да се толерира и од членовите на семејството со кое живеат. Тоа авторката Инес

Црвенковска – Ристеска го потврдува со заклучокот дека главната карактеристика на локалните економии кои биле предмет на истражување во други студии е поврзана со луѓето кои преживуваат од нивната животна средина, и за тоа добиваат материјална надокнада. Материјалниот надоместок е главната причина да се поддржува и мотивира опстојувањето на локалниот систем на половост/родовост и, во овие современи контексти, да добие форма на пазарно-организирана работа, а поголем дел од „жените“ во машката заедница да станат „сексуални работнички“ во рамките на заедница.

Петтиот главен содржински блок е насловен ГЛОБАЛИЗАЦИЈА НА ЕКОНОМИИТЕ. Во оваа глава, кандидатката ги анализира процесите на глобализација кои влијаеле и сè уште влијаат овој концепт да се адаптира на италијанскиот сексуален пазар, но и да се глобализира локално, во рамките на ромската заедница во Скопје, која се потврдува како современ пазарно - организиран систем каде што може да се понудат/добијат услуги припадници од сите етнички заедници и од сите градови во Република Македонија. Овој процес на глобализација на локалните економии со сексуалноста може се следи како процес на „глобализација одоздола“, видена низ економизацијата на сродничкиот систем на *сесџириџиџе*, нивната пазарно-организирана сексуална работа како мигранти во Италија, и влијанијата кои ги имаат врз локалните сексуални работнички; потоа преку реализацијата на програмите на активистичките граѓански организации кои најчесто се занимаваат со поединци кои секојдневно заради тоа што се борат со егзистенцијални прашања, постојано ги демне опасност од сексуално - преносливи инфекции; и преку влијанието кое го има државата со државните институции и службеници кои доаѓаат во контакт со овие поединци, а се покажува како фактор и во претходните две варијанти. Иако процесот на глобализација успеал да го адаптира локалниот систем на половост/родовост во рамките на пазарно - организираната сексуална работа, кандидатката Инес Црвенковска-Ристеска утврдила дека релативно отпорни на процесот на глобализација се претставите за важноста на семејството, односно „семејниот концепт“ создаден низ брачна заедница меѓу „жена“ и „маж“ во ромската заедница во Скопје, на што се гледа како на единствена можност да се обезбеди понатамошна лична и репродукција на ромската заедница.

Во ЗАКЛУЧОКОТ, м-р Инес Црвенковска-Ристеска, обединувајќи ги теоретските и методолошките решенија во една целина, оформува целовита и сеопфатна слика за сознанијата за општествено – културните концепти во рамките на локалниот систем на половост/родовост, во чии рамки непосредно се дознава за животните (и)стории на соговорниците и нивната сексуалност. Во наративите на соговорниците, личната половост/родовост не се разбира како дуализам во кој може да се гледа дихотомијата помеѓу две спротивности, кога едната ја исклучува другата, но не и како нешта кои се надополнуваат едно со друго или секогаш се едно покрај друго, туку дека системот половост/родовост е *единствена* целина, која може да се спореди со лист хартија на кој се пишува и се чита и од двете страни, некогаш дури истовремено. Оттука, на сексуалноста денес може да се гледа само како на нешто што е неделиво од телото и од телесното и од половоста/родовоста. Различните практики *врз* и *во* телото, а кои се доживуваат како сексуални, заклучува Инес Црвенковска – Ристеска ја поттикнуваат динамичноста на полово / родовите идентитети. Во дискурните анализи, кандидатката Инес Црвенковска

– Ристеска на сексуалноста и родовоста/половоста во ромската заедница во Скопје посебно внимание посветува на проучувањето на т.н. *шреџ рог*, кој во проучувањата на други автори и други култури главно се поврзува со идејата „ни машко, ни женско“, кај кандидатката добива уште посуптилен израз „и машко, и женско“ што придонесува за разбирање на локалниот систем на родовост/половост. Можноста која ја овозможува овој концепт е голема, да се интерпретираат субјективните претстави на поединците вклучени во истражувањето, да се навлезе во карактеристиките на локалниот систем на половост/родовост, кои, ако се земе предвид претставата за телото како *репрезентација на една целина и една телесна економија*, градат специфични полово/родови идентитети во и *надвор од* ромската заедница во Скопје.

ЗАКЛУЧОК

Рецензентската комисија констатира дека докторската дисертација со наслов: АНТРОПОЛОГИЈА НА СЕКСУАЛНОСТА – РОДОВОСТ И ПРОМЕНА НА БИОЛОШКИОТ ПОЛ ПО ПРИМЕРИ ОД РОМСКАТА ЗАЕДНИЦА ВО СКОПЈЕ, од м-р Инес Црвенковска-Ристеска, обработува тема што досега не била предмет на фокусирано и продлабочено истражување во македонската етнологија и антропологија. Вредноста на поднесената дисертација Комисијата ја гледа во употребата на современ теориски пристап, во кој, од морето теориски пристапи, Инес Црвенковска – Ристеска суптилно ги избрала и ги инкорпорирала најсоодветните за нејзиното истражување кое се темели на богати теренски и емпириски материјали стекнати во текот на истражувачката работа во ромската заедница во Скопје. Анализирајќи ја динамичноста и комплексноста на сексуалноста и идентитетите на родовост/половост на поединци во чии рамки особена важност има локалниот концепт „и маж, и жена“, кој се реализира во односот меѓу соговорниците и другите поединци во ромската заедница во Скопје. Така, припадниците на „третиот пол/род“ во машката заедница се одговорни за „заштита“ и „одржување“ на репродуктивната моќ, и за „посредништво“ во постигнување благосостојба во процесот на градење на „машкоста/женскоста“. Овој локален концепт дава можност, во одредени контексти, полово/родовиот идентитет на поединците да се економизира во сексуална работа, а сексуалноста да добие економска форма.

Вреднувајќи го високо квалитетот на поднесениот труд, сериозниот, внимателен пристап, компаративен дискурс на кандидатката, како и крајните резултати, Комисијата констатира дека во дисертацијата успешно се елаборирани главните тези изнесени во воведните делови на докторската дисертација. Анализите на кандидатката успешно се надоврзуваат на акумулираното теориско знаење за сексуалноста, телесноста и половоста/родовоста, главно во рамки на западната интелектуална традиција, успешно транспонирајќи ги во проучувањето на локалните концепти во ромската заедница во Скопје.

Врз основа на изнесениот заклучок, Рецензентската комисија му предлага на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје, да ја прифати докторската дисертација под наслов: АНТРОПОЛОГИЈА НА СЕКСУАЛНОСТА – РОДОВОСТ И ПРОМЕНА НА БИОЛОШКИОТ ПОЛ ПО ПРИМЕРИ ОД РОМСКАТА

ЗАЕДНИЦА ВО СКОПЈЕ и кандидатката М-Р ИНЕС ЦРВЕНКОВСКА – РИСТЕСКА да ја покани на усна одбрана во законски определениот рок.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

1. Д-р Анета Светиева, редовен професор на ПМФ во Скопје (во пензија), с.р.
2. Д-р Бојан Жижиќ, редовен професор на Филозофскиот Факултет во Белград, с.р.
3. Д-р Илина Јакимовска, вонреден професор на ПМФ во Скопје, с.р.
4. Д-р Мирјана Мирчевска, редовен професор на ПМФ во Скопје, с.р.
5. Д-р Даворин Трпески, доцент на ПМФ во Скопје, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА
НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА ПУНКТИРАН ВНАТРЕШЕН ОБЛИК,
СПОРЕДБА СО ВНАТРЕШЕН ОБЛИК И ПРИМЕНИ, ИЗРАБОТЕНА ОД М-
Р АНЕТА ВЕЛКОСКА, ПРИЈАВЕНА НА ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИОТ
ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Со Одлука на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје, на седницата одржана на 27.11.2014 година, по предлог на Институтот за математика, од седницата одржана на 24.11.2014 година, избрана е Рецензентска комисија за оцена и одбрана на докторската дисертација под наслов: ПУНКТИРАН ВНАТРЕШЕН ОБЛИК, СПОРЕДБА СО ВНАТРЕШЕН ОБЛИК И ПРИМЕНИ, поднесена од м-р Анета Велкоска, асистент на Универзитетот за информатички науки и технологии „Св. Апостол Павле“ во Охрид.

Рецензентската комисија во состав: д-р Никита Шекутковски, редовен професор на Природно-математичкиот факултет, акад. Дончо Димовски, редовен професор на Природно-математичкиот факултет, д-р Билјана Крстеска, редовен професор на Природно-математичкиот факултет, д-р Ѓорѓи Маркоски, доцент на Природно-математичкиот факултет, д-р Мартин Шоптрајанов, доцент на Природно-математичкиот факултет, по внимателно читање на приложената докторска теза, до Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет го приложува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Во оригиналниот (надворешен) опис, базиран на сместување на компактен метрички простор во Хилбертов куб, според основачот на теоријата на облик, полскиот математичар Карол Борсук,

K. Borsuk, *Theory of Shape*, Monografie Matematyczne, Vol. 59, PWN, Warsaw (1975), фундаменталната група на облик се добива како инверзен лимес на околините на просторот X .

Во дисертацијата, проксимативната фундаментална група (која е еквивалент на фундаменталната група на облик) се добива преку поимот на проксимативен котелец, која ја игра улогата на котелец (затворен пат) во стандардната конструкција на фундаменталната група.

По воведното поглавје, во неколку поглавја е дадена конструкцијата на проксимативната фундаментална група и проксимативни групи од повисок ред. Показано е дека тие се инваријанти на внатрешниот облик. Во Поголавјето 2. Пунктирана хомотопија над покривач и поглавјето 3. Пунктирани проксимативни мрежи и пунктирана хомотопска категорија над покривач, дадена е конструкцијата на пунктираната хомотопска категорија над покривачите на тополошки простор.

Во Поголавјето 4. Хомотопија меѓу патишта над покривач, за фиксен покривач U на тополошки простор е воведен поимот за U -пат и хомотопија на патишта.

Нека X е тополошки простор и $I = [0,1]$. Ако $\mathcal{U}$ е покривач на просторот X , односно $\mathcal{U} \in \text{Cov} X$, со $st(\mathcal{U})$ ја означуваме свездата на $\mathcal{U}$. $st(\mathcal{U})$ - непрекинатата

функција $k_u : I \rightarrow X$ којашто е $\mathcal{U}$ - непрекината на $\partial I = \{0,1\}$ и $k_u(0) = x_0$, $k_u(1) = x_1$ се нарекува $\mathcal{U}$ - пат со крајни точки x_0 и x_1 .

Потоа се докажани теоремите за состав на патишта како и во случајот на обична хомотопија (Н. Шекутковски, Топологија, Природно-математички факултет, УКИМ, 2002). Детално се докажани теоремите: за асоцијативност на составот на класите на $\mathcal{U}$ - патишта, за состав со константен пат и за постоење на инверзен $\mathcal{U}$ - пат.

Во Поглавјето 5. Проксимативна фундаментална група, експлицитно е конструирана проксимативната фундаментална група.

Нека $\mathcal{U}$ е покривач на X и $x_0 \in X$ е фиксна точка. $\mathcal{U}$ - патот $k_u : I \rightarrow X$ таков што $k_u(0) = k_u(1) = x_0$ се нарекува котелец во x_0 над покривачот $\mathcal{U}$, или $\mathcal{U}$ - котелец во x_0 .

Проксимативен котелец во x_0 е фамилија од $\mathcal{U}$ - котелци во x_0 , $\underline{k} = (k_u \mid \mathcal{U} \in \text{Cov}(X))$, така што за секој впишан покрива $\mathcal{V} \prec \mathcal{U}$ е точно $k_v \sim_{\mathcal{U}} k_u(\text{rel } \{0,1\})$.

Два проксимативни котелци $\underline{k}$ и $\underline{l}$ во x_0 велиме дека се хомотопни над покривачите на X ако $k_u \sim_{\mathcal{U}} l_u(\text{rel } \{0,1\})$ за секој покривач $\mathcal{U} \in \text{Cov}(X)$, и означуваме со $\underline{k} \sim \underline{l}(\text{rel } \{0,1\})$.

Врз база на теоремите од Поглавјето 4 показано е дека класите на проксимативни котелци чинат група - проксимативна фундаментална група.

Во Поглавјето 6. со помош на $\mathcal{U}$ - котелци од повисок ред, се добиени проксимативни фундаментални групи од повисок ред.

Во Поглавјето 7. со конструкција на функтор е показано дека проксимативните групи се инваријанти на пунктираниот внатрешен облик, и со тоа дека се еквивалент на групите на облик.

Во последното поглавје е разгледан специјалниот случај на компактни тополошки простори, во кој можеме да работиме со проксимативни низи наместо со проксимативни мрежи заради што конструкцијата се поедноставува.

ЗАКЛУЧОК

Во приложената докторска дисертација е даден сосема нов пристап кон конструкцијата на групите на облик. Проксимативната фундаментална група и проксимативните групи од повисок ред се конструирани внатрешно со помош на покривачите на просторот, воведувајќи ги за фиксен покривач $\mathcal{U}$ поимите $\mathcal{U}$ -пат, $\mathcal{U}$ -котелец и поимот проксимативен котелец. Конструкцијата е направена внимателно и со детални докази на теоремите.

Дисертацијата претставува оригинален придонес на м-р Анета Велкоска и ги содржи сите елементи за успешно изработена докторска дисертација.

Предлагаме Институтот за математика и Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет да го усвојат извештајот на Комисијата за преглед и оцена и да овозможат јавна одбрана.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Д-р Никита Шекутковски, редовен професор
на Природно-математичкиот факултет, УКИМ , с.р.

Акад. Дончо Димовски, редовен професор
на Природно-математичкиот факултет, УКИМ , с.р.

Д-р Билјна Крстеска, редовен професор
на Природно-математичкиот факултет, УКИМ , с.р.

Д-р Ѓорги Маркоски, доцент
на Природно-математичкиот факултет, УКИМ , с.р.

Д-р Мартин Шоптрајанов, доцент
на Природно-математичкиот факултет, УКИМ , с.р.

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ
ЗВАЊА ПО ГРУПА ПРЕДМЕТИ ОД ОБЛАСТА НА МИКОЛОГИЈАТА И
МЕТОДИКАТА НА НАСТАВАТА ПО БИОЛОГИЈА НА ИНСТИТУТОТ ЗА
БИОЛОГИЈА НА ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО
СКОПЈЕ

Со Одлука на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје (седница одржана на 27.11.2014 година) бр. 07-2017/3 од 1.12.2014 година, избрана е Рецензентска комисија *за избор на еден наставник во сите наставно-научни звања по групата предметни од областа на микологијата и методиката на наставата по биологија на Институтот за биологија на Природно-математичкиот факултет во Скопје.*

По разгледувањето на севкупната доставена документација до Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје, избраната Рецензентска комисија во состав: д-р Митко Караделев, редовен професор на Природно-математичкиот факултет во Скопје, д-р Љупчо Меловски, редовен професор на Природно-математичкиот факултет во Скопје и д-р Мирко Спасеноски, редовен професор на Природно-математичкиот факултет во Скопје, во пензија, го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

На распишаниот конкурс објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ од 12.11.2014 година за избор на еден наставник во сите наставно-научни звања по група предмети од областа на микологијата и методиката на наставата по биологија на Институтот за биологија на Природно-математичкиот факултет во Скопје се пријави само кандидатката Катерина Русевска, доктор на биолошки науки, вработена како асистент на Институтот за биологија, при Природно-математичкиот факултет-Скопје.

Кандидатката д-р Катерина Русевска ги исполнува општите критериуми за избор во звањето доцент.

Биографски податоци

Кандидатката д-р Катерина Русевска е родена на 27.5.1978 година во Скопје. Средното образование го завршила во гимназијата „Јосип Броз-Тито“ во Скопје. Во учебната 1997/1998 година се запишала на Природно-математичкиот факултет на Институтот за биологија, наставна насока, а дипломирала во 2003 година со одбрана на трудот под наслов „Еко-таксономски истражувања на габите на планината Пелистер“, со просек 9,33. На постдипломски студии се запишала во 2003 година на Институтот за биологија при ПМФ, на еколошко-таксономската насока, каде што ги положила сите испити во редовниот рок со просек 9,60. Во јануари 2009 година кандидатката успешно го

одбрани својот магистерски труд под наслов „Дистрибуција и екологија на гастеромицети (Basidiomycota) во Република Македонија“.

Од учебната 2003/2004 година д-р Русевска е вклучена во наставните активности на Институтот за биологија, ангажирана како демонстратор за одржување на практична настава по предметот **микологија со лихенологија**, а од учебната 2005/2006 година и по предметите **методика на наставата по биологија и методика во биологијата со хоспитации**. Од 12.2011 година е примена како помлад асистент, а од 7.2014 како асистент на Институтот за биологија, при Природно-математичкиот факултет во Скопје. Учествува во одржување на наставата по група предмети од областа на микологијата и методиката на наставата по биологија, како и во изработка на дипломски, магистерски и докторски теми со студентите од Одделението за микологија, под менторство на проф. д-р Митко Караделев. Исто така учествува и во изведувањето на теренската настава.

Покрај наставните дејности, д-р Русевска учествува и во научни активности. Особено значајни се нејзините учества во теренските и лабораториските активности на три домашни и пет меѓународни проекти од областа микологија, под раководство на проф. д-р Митко Караделев, како и во три проекти од областа на методиката.

Значајно е да се истакнат **студиските престои** на кандидатката **за научно усовршување од областа на микологијата** во следниве институции: Laboratoire des Sciences de la Vigne, Institute Jules Guyot, University de Bourgogne, Франција (октомври-ноември 2010), Лабораторија за молекуларни анализи, Кралска ботаничка градина, Мадрид, Шпанија, (март 2010), Селцук универзитет – Конја, Р. Турција (јули 2008), Шумарски институт, Љубљана, Р. Словенија (август 2008), Институт „Руѓер Бошковиќ“, Загреб, Република Хрватска (1-31.3.2007 и 3.2011), како и учеството во практичната настава од областа на микологијата во Германија (7.-13.9.2008).

Почнувајќи од академската 2003/2004 година, кандидатката д-р Катерина Русевска е ангажирана како демонстратор, од 12.2011 година како помлад асистент, а од 7.2014 како асистент на Институтот за биологија по група предмети од областа на **микологијата и методиката во наставата по биологија**.

Кандидатката има учествувано на единаесет домашни и интернационални конгреси од областа на микологијата (со 24 презентации), како и на девет семинари и обуки од областа на методиката. До овој момент, кандидатката е автор/коавтор на 39 публикации во земјава и во странство.

Кандидатката д-р Русевска континуирано учествува во збогатување на базата на податоци на габи во Македонија и националната збирка на габи (Macedonian Collection of Fungi, MCF)

Оценка од самоевалуација

Ас. д-р Русевска Катерина беше ангажирана со два предмета во првиот циклус настава на Институтот за биологија: методика на наставата по биологија (наставна насока), кој го слушаат 17 студенти и микологија, кој го слушаат 5 студенти. За предметот методика на наставата по биологија со анкетата се опфатени 7 студенти (41,18%), а средната оценка од евалуацијата е 8,48. За предметот микологија со анкетата се опфатени 3 студенти (60%), а средната оценка за предметот е 9,47. Врз основа на добиените резултати од анкетата на студентите, поткомисијата за самоевалуација на Институтот за биологија заклучи дека д-р Русевска Катерина, асистент на Институтот за биологија, има позитивна оценка од самоевалуацијата (8,98).

Список на објавени научни и стручни трудови

1. Nikolovska-Nedelkoska, D., Tusevski, O., **Rusevska, K.**, Gadzovska Simic, S. & M. Karadelev. (2014). Correlation between antioxidant capacity and phenolic contents of selected bolets from Macedonia. Horizons. INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL. SERIES B. Natural Sciences and Mathematics, Engineering and Technology, Biotechnology, Medicine and Health Sciences. X (1): 163-172.
2. Karadelev, M., **Rusevska, K.**, Mitić-Kopanja, D. & A. Lambevskа. (2014). Ecology and distribution of lignicolous fungi in Albania. Proceedings Book. Essays on Ecosystem and Environmental Research. 4th International Conference of Ecosystems (ICE2014). Tirana, Albania, May 23-26 2014. 633-636.
3. **Rusevska, K.**, Karadelev, M., Phosri, C., Dueñas, M., Watling, R. & M. P. Martín. (2014). Rechecking of the genus *Scleroderma* (Gasteromycetes) from Macedonia using barcoding approach. Turkish Journal of Botany 38: 375-385. doi:10.3906/bot-1301-36. IF(2012)=1.6.
4. Martín, M. P., **Rusevska, K.**, Dueñas M. & M. Karadelev. (2013). *Battarrea phalloides* in Macedonia: genetic variability, distribution and ecology. Acta Mycologica 48 (1): 113–122. DOI: 10.5586/am.2013.013.
5. Karadelev, M., **Rusevska, K.** (2013). Contribution to Macedonian Red List of fungi. Proceedings of the 4th Congress of Ecologists of Macedonia with International Participation, Ohrid, 12-15 October 2012. Macedonian Ecological Society, Special issue 28: 68-73. Skopje.
6. Lambevskа, A., **Rusevska, K.** & M. Karadelev. (2013). New data on the taxonomy, distribution and ecology of the genus *Peniophora* Cooke (Basidiomycota, Fungi) in the Republic of Macedonia. Macedonian Journal of Ecology and Environment. 15(2): 3-13.
7. Kajevska, I. **Rusevska, K.** & M. Karadelev. (2013). The family Pyronemataceae (Pezizales, Ascomycota) in the Republic of Macedonia. Macedonian Journal of Ecology and Environment. 15(1): 11-22.

8. Karadelev, M., **Rusevska, K.** & O. Avramovski. (2013). *Lenzitopsis oxycedri* (Thelephoraceae, Basidiomycota): newly recorded for the Balkan Peninsula. Mycotaxon, 123: 369-373(5). <http://dx.doi.org/10.5248/123.369>. IF(2012)=**0.821**.
9. Chavdarova, S., Kajevska, I., **Rusevska, K.**, Grebenc, T. & M. Karadelev. (2011). Distribution and Ecology of Hypogeous Fungi (excluding *Tuber*) in the Republic of Macedonia. Biol. Macedonica. 62:37-48. Skopje, Macedonia.
10. Doğan, H.H., Karadelev, M., **Rusevska, K.** & S. Aktaş. (2011). New records of corticioid fungi in Turkey. Mycotaxon. 116: 421-430. IF=**0.568**.
11. Karadelev, M., **Rusevska, K.** & V. Cicimov. (2011). Distribution and ecology of genus *Amanita* (Amanitaceae) in the Republic of Macedonia. Glas. Rep. Zavoda Zašt. Prir. Podgorica, 31-32: 63-84.
12. Зајков, О., Топузоски, С., Митревски, Б., Стојанновска, М. & **К. Русевска**. (2010). Примена на истражувачка постапка во наставата по предметите Природа, Природни науки, Природни науки и техника. Природно-математички факултет. Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Скопје, 1-186.
13. Karadelev, M., **Rusevska, K.** & S. Pampurova. (2009). Ecology and distribution of Morels (Morchellaceae, Helvellaceae) in the Republic of Macedonia. Екологија и заштита на животната средина. 12 (1/2): 45-55.
14. Karadelev, M. & **K. Rusevska**. (2009). Diversity and ecology of the genus *Tulostoma* in the Republic of Macedonia. Proceedings of IV Balkan Botanical Congress. Sofia, Bulgaria 20.-26.06.2006, Sofia, pp. 439-442.
15. Karadelev, M. & **K. Rusevska**. (2008). Bern convention fungi candidates from Macedonia I (*Boletus dupainii*, *Phylloporus rhodoxanthus* and *Suillus sibiricus* ssp. *helveticus*). Biol. Macedonica, 61:7-14.
16. Karadelev, M., **Rusevska, K.** & L. Taukcieva. (2008). Diversity and ecology of fungi in Monospitovo Marsh, Republic of Macedonia. Biol. Macedonica, 61:15-28.
17. Karadelev, M., **Rusevska, K.** & L. Taukcieva. (2008). Diversity and ecology of macromycetes on Ograzden Mountain, Republic of Macedonia. Biol. Macedonica, 61:29-45.
18. Grebenc, T., Shumkovska-Dimitrovska, J., **Rusevska, K.**, Kraigher, H. & M. Karadelev. (2008). Molecular phylogeny of *Antrodia Juniperina* (Murrill) Niemelä & and *Pyrofomes Demidoffii* (Lév.) Kotl. & Pouzar in the Republic of Macedonia and correlation to their potential anti-cancerogenic and anti-atherogenic activities. Proceedings of International conference on Biological and Environmental Sciences, Tirana, Albania, 26.-29.09.2008. Tirana, pp. 241-247.
19. Karadelev, M., **Rusevska, K.** & Kajevska, I. (2008). Distribution and ecology of Genus *Ganoderma* (Ganodermataceae) in the Republic of Macedonia. Proceedings of International conference on Biological and Environmental Sciences, Tirana, Albania, 26.-29.09.2008. Tirana, pp. 320-326.
20. Karadelev, M., **Rusevska, K.** & K. Stojkoska. (2008). Distribution and ecology of the gasteromycete fungi - orders Phallales and Sclerodermatales in the Republic of Macedonia. Proceedings of III Congress of Ecologists of the Republic of Macedonia with International Participation. Struga, 06-09.10.2007. Macedonian Ecological Society, Skopje, 2008. pp. 208-216.
21. Karadelev, M., **Rusevska, K.** & S. Stojanovska. (2008). Ecology and distribution of Genus *Phellinus* (Hymenochaetaceae) in the Republic of Macedonia.

- Proceedings of III Congress of Ecologists of the Republic of Macedonia with International Participation. Struga, 06-09.10.2007. Macedonian Ecological Society, Skopje, 2008. pp. 197-207.
22. Karadelev, M., **Rusevska, K.** & K. Stojkoska. (2008). First data of mycodiversity on Jablanica Mountain. Proceedings of III Congress of Ecologists of the Republic of Macedonia with International Participation. Struga, 06-09.10.2007. Macedonian Ecological Society, Skopje, 2008. pp. 175-181.
 23. Karadelev, M., **Rusevska, K.** & N. Markova. (2008). Дистрибуција и екологија на видови од родот *Tricholoma* (Tricholomataceae) во Република Македонија. Екол. Зашт. Живот. Сред. 11 (Број 1-2): 27-42.
 24. Караделев, М., Матевски, В., **Русевска, К.** & М. Костадиновски. (2007). Прирачник за распознавање на габите и вишите растенија вклучени во царинскиот тарифник (одлука Д4) на Република Македонија. Македонско миколошко друштво, Скопје, 1-100.
 25. Karadelev, M., **Rusevska, K.** & S. Spasikova. (2007). The *Boletaceae* s.l. (excluding *Boletus*) in the Republic of Macedonia. Turk J Bot. 6 (31): 539-550.
 26. Karadelev, M., **Rusevska, K.** & S. Spasikova (2006). Ecology and Distribution of the Genus *Boletus* L. (*Boletaceae*) in the Republic of Macedonia. Mycol. Monten., IX: 7-23.
 27. **Rusevska, K.** & M. Karadelev. (2004). Eco-taxonomic research into macromycetes on Vodno Mountain. Mycol. Monten. VII:53-63. Podgorica.
 28. Караделев, М. & **К. Русевска.** (2004). Еко-таксономски истражувања на габите на планината Бистра. Зборник на трудови од II Конгрес на еколози на Република Македонија со меѓународно учество – Охрид, Македонија. Скопје. 393-397.
 29. Караделев, М., **Русевска, К.**, Митева, С. & К. Стојкоска. (2004). Квалитативно-квантитативни истражувања на габите на Бистра. Билт. истраж. студ. биол. год. 3., 33-37, Скопје.
 30. Karadelev, M. & **K. Rusevska.** (2004/2005). Ecology and Distribution of Genus *Hymenochaete* Lév. (*Hymenochaetaceae*) in the Republic of Macedonia. Biol. Macedonica. 57/58:39-52. Skopje.
 31. Караделев, М. & **К. Русевска.** (2003). Квалитативно-квантитативни истражувања на макромисетите на Ниџе. Билт. истраж. студ. биол. год. 2., 97-101, Скопје.
 32. Караделев, М., Настов, З. & **К. Русевска.** (2003). Квалитативно-квантитативни истражувања на макромисетите на Пелистер. Билт. истраж. студ. биол. год. 2., 93-96, Скопје.
 33. Караделев, М., Настов, З. & **К. Русевска.** (2003). Квалитативно-квантитативни истражувања на макромисетите на Огражден. Билт. истраж. студ. биол. год. 2., 89-92, Скопје.
 34. Караделев, М., Настов, З. & **К. Русевска.** (2003). Квалитативно-квантитативни истражувања на макромисетите на Јакупица. Билт. истраж. студ. биол. год. 2., 79-87, Скопје.
 35. Караделев, М., Настов, З. & **К. Русевска.** (2003). Квалитативно-квантитативни истражувања на макромисетите на Шар Планина. Билт. истраж. студ. биол. год. 2., 71-78. Скопје.

36. Шулевска, М., Арсовска, С., **Русевска, К.**, Љ. Меловски. (2003). Распространување на фамилијата Crassulaceae на Шар Планина. Билт. истраж. студ. биол. год. 2., 65-70, Скопје.
37. Арсовска, С., Шулевска, М., **Русевска, К.**, Љ. Меловски. (2003). Распространување на папратите - Pteridophyta на Шар Планина. Билт. истраж. студ. биол. год. 2., 57-63. Скопје.
38. Караделев, М. & **К. Русевска**. (2000). Макромицете у моликовим шумама планине Пелистер. Издање миколошког друштва Србије. Београд, 12: 25-30.
- 39. Русевска, К.** (1996). Распространување на родот *Veronica* (*Scrophulariaceae*) на високопланинските предели на Шар Планина. Билтен на Истражувачкото друштво на студенти биолози. Скопје. 1: 44-48.

Заклучок и предлог

Врз основа на поднесениот извештај, Комисијата констатира дека кандидатката д-р Катерина Русевска целосно ги исполнува сите услови предвидени во конкурсот за избор во звањето доцент по група предмети од областа на микологијата и методиката на наставата по биологија на Институтот за биологија на Природно-математичкиот факултет во Скопје.

Искуството како демонстратор и асистент на Институтот за биологија по предметите од областа на микологијата и методиката во наставата по биологија потврдува дека кандидатката континуирано е во тесна врска со образованието.

Покрај наставната дејност, кандидатката покажува изразито голема научна активност, која се гледа од големиот број објавени научни трудови, учеството на повеќе научни конгреси во земјава и во странство, како и учеството во домашни и меѓународни научни проекти.

Покажаната образовно-педагошка и научна активност, како и нејзината креативност за внесување современи содржини во наставната програма укажува дека кандидатката ги исполнува условите да биде избрана во звањето доцент, поради што Рецензентската комисија му предлага на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет, кандидатката **д-р Катерина Русевска, вработена како асистент, да биде избрана во звањето доцент по група предмети од областа на микологијата и методиката на наставата по биологија** на Институтот за биологија при Природно-математичкиот факултет во Скопје.

Рецензентска комисија

Д-р Митко Караделев, ред. професор на ПМФ во Скопје, с. р.

Д-р Љупчо Меловски, ред. професор на ПМФ во Скопје, с. р.

Д-р Мирко Спасеноски, ред. професор на ПМФ во Скопје, (во пензија), с. р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ЕКОЛОГИЈА И ДИСТРИБУЦИЈА НА БЕЗРБЕТНАТА ФАУНА НА ПЛАНИНАТА БЕЛАСИЦА, СО ПОСЕБЕН ОСВРТ НА ТРКАЧИТЕ (COLEOPTERA: CARABIDAE)“, ИЗРАБОТЕНА ОД М-Р АЛЕКСАНДРА ЦВЕТКОВСКА-ГОРГИЕВСКА, ПРИЈАВЕНА НА ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

На седницата на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет при Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” во Скопје одржана на 27.11.2014, врз основа на донесената Одлука бр. 07-2011/13 од 5.12.2014, избрани сме за членови на Рецензентската комисија за оценка на изработената докторска дисертација под наслов: **Екологија и дистрибуција на безрбетната фауна на планината Беласица, со посебен осврт на тркачите (Coleoptera: Carabidae)**, поднесена од м-р Александра Цветковска-Горгиевска, асистент на Институтот за биологија при Природно-математичкиот факултет во Скопје.

Рецензентската комисијата во состав: д-р Дана Прелиќ, редовен професор на Природно-математичкиот факултет во Скопје, д-р Славчо Христовски, вонреден професор на Природно-математичкиот факултет во Скопје, д-р Борислав Георгиев, вонреден професор во Националниот природонаучен музеј при БАН, д-р Љупчо Меловски, редовен професор на Природно-математичкиот факултет во Скопје и д-р Валентина Славевска-Стаменковиќ, доцент на Природно-математичкиот факултет во Скопје, по деталното разгледување на поднесената дисертација го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација под наслов „Екологија и дистрибуција на безрбетната фауна на планината Беласица, со посебен осврт на тркачите (Coleoptera: Carabidae)“ е изработена во Лабораторијата за инвертебрата и анимална екологија при Институтот за биологија на Природно-математичкиот факултет во Скопје, во Националниот природонаучен музеј при Бугарската академија на науките во Софија, Р. Бугарија и во Институтот за зоологија и антропологија, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Биолошки факултет во Софија, Р. Бугарија.

Ракописот на докторската дисертација е напишан според предвидените законски нормативи. Презентиран е на 499 страници и содржи 283 оригинални слики во вид на графички презентации и 117 табели. Дисертацијата се состои од следниве 7 поглавја: Вовед (6 страници), Опис на истражуваното подрачје (15 страници), Материјал и методи (22 страници), Резултати (354 страници), Дискусија (61 страници), Заклучоци (7 страници), Литература (33 страници). Во дисертацијата е даден апстракт на македонски и англиски јазик. Евидентно е дека носечки содржини во докторскиот труд на м-р Александра Цветковска-Горгиевска претставуваат поглавјата „Резултати“ и „Дискусија“.

Во **воведниот дел** од дисертацијата, авторката јасно ја истакнува потребата од комплексни истражувања на планинските екосистеми како подрачја со високо конзервациско значење и мошне прецизно ги посочува карактеристиките кои придонесуваат до издвојување на планината Беласица од останатите планински екосистеми во Република Македонија. Имено, Беласица е вброена во т.н. “непознати територии” и е посочена како приоритетно подрачје за истражување на видовото разнообразие. Како гранична територија се уште претставува едно од подрачјата во Бугарија и Македонија со слабо проучена фауна на безрбетниците. Физичко - географската положба на Беласица, како и нејзините специфични особености (односно специфичните макроклиматски и микроклиматски услови, големата и остра денивелација (400-2029 m), присуството на неколку височински појаси), посочуваат на изобилие на станишта, што од своја страна упатува на богато видово разнообразие и постоење на уникатни почвени заедници.

Поткрепено со исцрпни литературни податоци, авторката дава воведни информации за биолошката разновидност на терестричните екосистеми и во фокусот на својот интерес ја става артроподната фауна. Во шумските екосистеми, како резултат на височинскиот градиент на фактори во средината, се јавуваат разлики во квалитативниот и квантитативниот состав на заедниците кои ги населуваат различните висински појаси и хабитати. Имајќи го предвид фактот дека со глобалното климатско затоплување, дистрибуцијата на голем број видови ќе ги опфати повисоките надморски височини, неопходно е да се интензивираат биоценолошките истражувања, а резултатите добиени при тоа би се примениле како референтна вредност за некои идни мониторинг истражувања од ваков тип. Водејќи нè постепено низ ова поглавје од докторската дисертација, м-р Цветковска-Ѓорѓиевска ја истакнува сензитивноста на безрбетниците, а особено на тркачите (Coleoptera: Carabidae), кон промените во средината, што е искористена како предност за нивната употреба во мониторинг - студиите. Во понатамошниот текст од воведниот дел на дисертацијата, кандидатката информира дека ваквиот тип на истражувања се спроведени во голем број планински екосистеми во светот, а при тоа целната група на истражување, методот на работа и главните цели се разликуваат.

Во основа на горенаведеното, **целта** на оваа докторска дисертација е да се изврши биоценолошка анализа на артроподите со посебен акцент на тркачите и да се проследи нивната дистрибуција по должината на височинскиот градиент на пл. Беласица. Авторката смета дека преку проучување на нивната екологија и дистрибуција се добива јасна слика за состојбата на стаништето и воопшто на целиот екосистем. Оттука, за реализација на таа цел, кандидатката ги поставува следниве **задачи**: квалитативно-квантитативна анализа на безрбетната фауна на планината Беласица, со особен осврт кон доминантните претставници; анализа на временските промени во структурата на безрбетната заедница; анализа на структурата на безрбетниците по должината на височински градиент на планината Беласица; анализа на структурата на безрбетната фауна во зависност од влијанието на доминантната растителна заедница во локалитетите; анализа на биогеографската дистрибуција на тркачите и на нивната промена по должината на височинскиот градиент и во зависност од влијанието на вегетационата структура

во локалитетите; анализа на структурата и функционалните одлики на тркачите (Coleoptera:Carabidae) на планината Беласица, со особен осврт кон доминантните претставници; зооценолошко вреднување на структурата на карабидоценозата која ги населува секој од хабитатите и појасите поодделно, со помош на структурните индекси на богатство – d , диверзитет – H' , хомогенитет – J_e ; анализа на временските промени во структурата и функционалните одлики на карабидоценозата; анализа на структурата и функционалните одлики на карабидоценозата по должина на височински градиент на планината Беласица; анализа на структурата и функционалните одлики на карабидоценозата во зависност од влијанието на доминантната растителна заедница во локалитетите; анализа на морфометриските промени на претставниците од фам. Carabidae по должината на височинскиот градиент и во зависност од вегетациската структура во локалитетите; одредување на MIB (mean individual biomass) на тркачите (Carabidae) и анализа на нејзината промена по должината на височинскиот градиент и во зависност од вегетациската структура во локалитетите; анализа на хидротермичките услови на почвата како и определување на фитоценолошкиот состав на локалитетите по должина на градиентот, заради анализа на нивното влијание врз структурата на безрбетната фауна и на тркачите (Carabidae). Авторката нагласува дека на овој начин се придонесува во реализирање на стратешката определба за прогласување на заштитено подрачје на Беласица.

Во поглавјето **ОПИС НА ИСТРАЖУВАНОТО ПОДРАЧЈЕ**, авторката дава детален опис на природно-географските карактеристики на планината Беласица. Оваа планина претставува класична форма на хорстова морфоструктура, издолжена повеќе од 40 km во правец запад-исток. Од северната и јужната страна е обрабена со изразени контрастни раседи. Северниот ја претставува границата со Струмичко-петричката депресија, а јужниот со Дојранско-серската Котлина. Беласица е средно висока планина и го зафаќа југоисточниот дел на Р. Македонија. Нејзиниот највисок врв Радомир (2029 m) е на границата помеѓу Бугарија и Грција, додека на територијата на Македонија највисок е врвот Тумба (1881 m). Наспроти својата маркантност, Беласица е една од најмалите по површина планини во Р. Македонија. Над 1000 m височина зафаќа површина од 45,2 km², од кои само 7,0 km² се наоѓаат над 1500 m н.в. Авторката го збогатила описот со детален приказ на геолошкиот состав и инклинација на теренот, хидрографијата и климатските карактеристики на регионот (температура на воздухот, количини на врнежи, релативна влажност на воздухот и ветрови, траење на сончево зрачење и облачност), како и со климатско-вегетациско-почвено зонирање на планината Беласица.

Методологијата на колекционирање, обработка и анализа на материјалот е опишана во поглавјето **МАТЕРИЈАЛ И МЕТОДИ**. Заради максимална ефикасност, колекционирањето на артроподите е изведено со месечна динамика, на крајот од месецот, во периодот април 2010 - ноември 2010, при што е запазен периодот на активност на безрбетната фауна. Имајќи предвид дека истражуваното место треба да е репрезентативно за целиот фрагмент на планината, посветено е посебно внимание при изборот на локалитетите. Избрани се четиринаесет истражувани локалитети (Л1-Л14) во висинско растојание од 100 m, по должина на височински градиент од подножјето на Беласица сè до врвот на планината

(1450 m), во близина на граничниот појас со Р. Грција, кој опфаќа вкупно пет различни хабитати. Во однос на методологијата м-р Цветковска-Ѓорѓиевска ги следи европските стандарди и го поставува планот на истражување согласно со современите литературни податоци, при тоа применувајќи го методот на трансект во комбинација со методот на ловни замки. Во теренскиот протокол се заведени основните податоци за локалитетите: географските координати и надморската височина со помош на GPS од типот Garmin Colorado - 300/500, типот на почва, степенот на покровност и инклинација (по пат на визуелна проценка), како и просторните параметри за истражуваниот простор на пл. Беласица и климатските карактеристики за секој истражуван месец.

При таксономската и еколошката анализа кандидатката го зема предвид и животниот циклус на артроподите, вклучувајќи ги стадиумите на нимфа и имаго кај аметаболичните и хемиметаболичните инсекти, односно адултниите и ларвени форми кај холометаболичните претставници, како и незрелите и полово зрелите единки од адултниот стадиум кај стоногалките и пајакообразните форми.

При таксономската и еколошката анализа користени се повеќе клучеви за детерминација, меѓутоа во најголем дел детерминирањето е извршено според клучевите на Hůrka (1996) и Trautner и Geigenmüller (1986). Класификацијата на безрбетниците е извршена според номенклатурата дадена во "Fauna Europaea" (<http://www.faunaeur.org/>).

Обработката на резултатите опфаќа анализа на квалитативниот состав (видово разнообразие) и квантитативните односи (релативна бројност, доминантност) во артроподната заедница. Структурата на зооценозата подетално е определена со помош на структурните индекси на богатството (d), диверзитетот (H') и хомогенитетот (J_c) и доминација (DI).

Во текот на истражувањето, Ѓорѓиевска извршила анализа на просечната биомаса и просечната индивидуална биомаса (MIB) на тркачите (Coleoptera: Carabidae), надополнувајќи ја со проучување на морфолошките промени кај тркачите реализирано преку мерење на просечната телесна должина – TL, просечната должина на елитрите – EL, просечната ширина на елитрите – EW на оваа група тврдокрилци. Во еколошката анализа на карабидоценозата, кандидатката ја вклучила и анализата на биогеографската дистрибуција на одделните таксони, на половата структура и нејзините функционалните карактеристики. Во таа насока, опфатени се следниве еколошки параметри: преференца за влажност, преференца за хабитат, телесна големина, развиеност на крилата, начин на размножување, начин на презимување, начин на исхрана.

Покрај колекционирањето на фаунистички материјал истовремено се земани почвени проби (еднаш во месецот) со цел испитување на хидро-термичките својства на почвата. Воедно, авторката посебно внимание посветува на карактерот на вегетацијата во истражуваното подрачје, од една страна заради утврдување на разликите во фитоценолошкиот состав во одделните локалитети, а од друга, за утврдување на евентуална поврзаност меѓу растителните и анималните заедници.

Резултатите добиени во текот на истражувањата се претставени како средни вредности, придружени со стандардна девијација (SD), што овозможува да се добијат сознанија за варијабилноста на параметрите. За анализа на податоците авторката применува статистички техники кои вообичаено се применуваат во еколошките студии на артроподите, при тоа користејќи ги софтверските пакети Statistica software program, верзија 7,0 (Shapiro-Wilks и Leven's тест, Kruskal Wallis ANOVA, Mann-Whitney U тест, Spearman rank корелациски тест, box plot-ови), XLSTAT for Excel (PCA) и PAST програмот (Rarefaction method, Cluster анализа).

Најобемниот дел од докторската дисертација на м-р Цветковска-Ѓорѓиевска претставува поглавјето **РЕЗУЛТАТИ**. Резултатите од мултидисциплинарното истражување на планината Беласица се систематизирани во 10 потпоглавја. За одбележување се бројните податоци кои ги анализира авторката во ова поглавје. За подобра визуелизација, добиените резултати се прикажани табеларно и графички.

Во **првото** потпоглавје, авторката ги анализира сезонските и просторните промени на хидротермичките својства на почвата и на климатските параметри и ја утврдува статистичката значајност на варирањата. Во ова потпоглавје, таа дава табеларен приказ на просторните параметри за истражуваниот простор, а воедно врши анализа и на вегетациската структура во локалитетите вдоль градиентот.

Следат потпоглавјата **4.2 – 4.10** во кои се презентирани податоците за екологијата и дистрибуцијата на безрбетната заедница на пл. Беласица (со посебен осврт на карабидоценозата) во текот на истражуваниот период април-ноември 2010 година, по должина на височински градиент и во зависност од влијанието на различните вегетациски структури во локалитетите по должина на градиентот.

Во потпоглавјата **4.2-4.6** се прикажани резултатите од квалитативно-квантитативната анализа на артроподната заедница. Авторката констатира 146 таксони кои припаѓаат на 20 групи на безрбетници. Во рамките на фаунистичката листа главен белег даваат тврдокрилците (110 таксони).

Во натамошното изложување на резултатите, м-р Цветковска-Ѓорѓиевска детално ги разработува квалитативно-квантитативните односи на одделните претставници кои ја сочинуваат заедницата. При тоа, кај Araneae, Chilopoda и Diplopoda каде е извршена анализа на повисоко таксономско ниво (фамилија) не се забележани сигнификантни промени на квалитативниот состав по должина на градиентот. Најголем удел во видовото разнообразие на артроподите на пл. Беласица имаат тврдокрилците (Coleoptera). Поголемиот дел од таксоните имаат дисконтинуирана како и ограничена (со појава во мал број локалитети) дистрибуција, наспроти неколкуте таксони кои се одликуваат со широк опсег на распространување и континуирана дистрибуција.

При анализа на бројната застапеност на одделните таксономски групи, кај полутврдокрилците (Hemiptera), пеперутките (Lepidoptera), изоподните ракчиња (Isopoda) и кај пајакообразните форми, односно кај скорпиите (Scorpiones), псеудоскорпиите (Pseudoscorpiones) и опилионите (Opiliones) евидентирано е

сигнификантно намалување вдоль височинскиот градиент и при промена на вегетациската структура (дабови-букови шуми-сечиште).

Во следното потпоглавје (4.7) презентирани се резултатите од истражувањето на карабидоценозата на пл. Беласица, при што јасно се гледаат настојувањата на авторката во реализација на целите на своите истражувања. Имено, врз основа на извршената дендрограмска анализа на видовото разнообразие на тркачите, а поткрепено и со корелациска анализа, добиени се две групи на заедници кои покажуваат 60% ниво на сличност, што укажува на фактот дека видовото разнообразие на тркачите не се менува сигнификантно вдоль височинскиот градиент и со промена на вегетациската структура на планината Беласица. Воедно и бројната застапеност на тркачите на пл. Беласица не се менува сигнификантно по должина на височинскиот градиент и со промена на вегетациската структура. Следните потпоглавја (4.8-4.10) се посветени на анализа на биогеографската припадност и функционалните одлики на тркачите вдоль височинскиот градиент на Беласица.

Во поглавјето **ДИСКУСИЈА**, авторката систематски ги анализира и ги интерпретира добиените резултати и ги споредува со бројни податоци во литературата. Дискусијата се води низ пет потпоглавја: 5.1. Фаунистичка анализа на терестричната артроподна фауна на планината Беласица; 5.2. Анализа на структурните одлики на терестричната артроподна фауна на планината Беласица; 5.3. Анализа на структурните одлики на заедницата на тркачите (Coleoptera: Carabidae) по должина на височинскиот градиент на планината Беласица; 5.4. Биогеографска анализа на карабидоценозата на пл. Беласица; 5.5. Анализа на функционалните одлики на заедницата на тркачите вдоль височинскиот градиент на планината Беласица.

Оваа докторска дисертација претставува прва еколошка студија која го проучува разнообразието на терестричната артроподна фауна по должина на височински градиент на планината Беласица (потпоглавје 5.1) Резултатите од истражувањата имаат значаен придонес од фаунистички и таксономски аспект, а врз основа на актуелната состојба со диверзитетот (146 таксони), како и од споредбата на Беласица со други планински екосистеми, авторката констатира релативно високо разнообразие на безрбетниците.

Всушност, при фаунистичка споредба на карабидоценозата на Беласица со карабидоценозите кои го населуваат западниот дел од Македонија, 15 таксони имаат дистрибуција и во западна и во источна Македонија, додека останатите 23 се евидентирани само во источните делови на Македонија. За разлика од истражувањата спроведени на бугарската страна, во текот на истражувањето на карабидоценозата на пл. Беласица евидентиран е исклучително мал број ендемични таксони. И покрај тоа што бројот на нови таксони регистрирани за прв пат за фауната на Р. Македонија е низок, присуството на ретките видови од Leiodidae (*Agaricophagus balcanicus*), Lymexylidae (*Lymexylon navale*), Zopheridae (*Nosodomodes tuberculatus*), како и појавата на ендемичност во рамки на фам. Carabidae и присуството на петте видови од Coleoptera (*Carabus convexus dilatatus*, *Carabus intricatus intricatus*, *Lucanus cervus*, *Morimus asper funereus*, *Rosalia*

alpina) вклучени во интернационалните листи за заштита на биодиверзитетот го зголемува конзервациското значење на Беласица и е дополнителна потврда за постоењето на висок степен на биодиверзитет.

Во следното потпоглавје (5.2) авторката дава до знаење дека важноста на ваквиот тип истражувања е уште поголема ако се земе предвид влијанието на глобалното затоплување врз биодиверзитетот. Очекувано е видовото разнообразие и абундантност да се зголемуваат со подобрување на условите за живот, што честопати се поврзува со услови на повисока надворешна температура, што не е случај во ова истражување. Видовото разнообразие на артроподите е највисоко (87) во Л6 (693 m н.в.), а најниско (28) во Л9 (1038 m н.в.), меѓутоа овие вредности не се статистички значајни. По извршената анализа на видовото богатство на одделните фамилии од Coleoptera, констатирано е дека нивното видово богатство не се менува сигнификантно вдоль височинскиот градиент. Исклучок е фамилијата Leiodidae, поточно потфамилијата Cholevinae, каде што е евидентирано сигнификантно зголемување на видовото разнообразие, како и Tenebrionidae, Tenebrioninae, Alleculinae, Ochodaeidae, Orphnidae и генерално натфамилијата Scarabaeoidea, чие видово разнообразие сигнификантно се намалува со зголемување на надморската височина. При истражувањето на пл. Беласица, по должина на градиентот и при преод од дабов кон буков појас, регистрирано е сигнификантно опаѓање на почвената и температурата на воздухот, како и зголемување на влажноста. Намалувањето на температурата доведува до намалување на растителното богатство, а воедно и до намалена продуктивност, проследена со намалена активност на организмите што, пак, доведува до намален диверзитет.

Во рамки на аранеоценозата, зголемувањето на надморската височина позитивно влијае врз бројната застапеност на Dysderidae, Amaurobiidae, Gnaphosidae, Lycosidae, Hahniidae, Zoridae и Segestriidae. За разлика од нив, со појава на буковата шума и постепеното зголемување на надморската височина сигнификантно опаѓа бројноста на рецедентните Salticidae, Thomisidae, Nemesiidae, како и на субрецедентните Scytodidae, Anapidae и Leptonetidae. Кај правокрылиците (Orthoptera) и покрај тоа што не е констатирана взаемна поврзаност помеѓу бројноста и надморската височина, сепак тие со сигнификантно повисока бројност се евидентирани во локалитетите Л5, Л7, Л12 и Л14, а во Л9 и Л11 регистрирано е нивно отсуство.

Резултатите од анализа на структурните одлики на заедницата на тркачите (Coleoptera: Carabidae) вдоль височинскиот градиент на планината Беласица се прикажани во потпоглавјето 5.3. Високиот процент на сличност на видовото разнообразие помеѓу заедниците по должина на градиентот е поткрепен и со несигнификантна корелација помеѓу индексот на видово богатство и височинскиот градиент. Во текот на истражувањето на тркачите на пл. Беласица, евидентирано е дека видовото разнообразие е во позитивна корелација со интензитетот на соларна енергија и со просечното месечно количество на врнежи. Воедно, регистрирана е позитивна корелација на видовото разнообразие со зголемувањето на почвената влажност и температура, но не и со температурата на воздухот.

И покрај тоа што не е забележана сигнификантна корелација помеѓу бројната застапеност на тркачите и зголемувањето на надморската височина, ваквото групирање е јасен показател за разликите во бројноста кои постојат помеѓу карабидоценозите вдоль градиентот, а потврда за тоа е и резултатот од мултиваријантната анализа на варијанса како на видовото разнообразие така и на бројноста, каде што врз основа на присуството како и релативната бројност на одредени таксони доаѓа до издвојување на заедниците од одредени локалитети. По направената дендрограмска анализа на структурните и функционалните карактеристики на претставниците од фам. *Carabidae*, добиени се две групи на локалитети Л1-Л7 и Л8-Л13 населени со карабидоценози слични во однос на горенаведените одлики, како и издвојување на заедницата од последниот локалитет – сечиште (Л14), од причина што во него е забележано присуство на таксони кои не се забележани во другите локалитети (*Trechus tristis*, *Amara curta*, *Amara eurynota*, *Carabus violaceus azureus* и *Harpalus smaragdinus*) како и отсуство на таксоните кои имаат поширока дистрибуција вдоль градиентот. Во овој локалитет (Л14) и просечната бројност на заедницата е ниска, што е потврдено со сигнификантното опаѓање на индексот на диверзитет (0,40), а оттука и на индексот на хомогенитет (0,20), со што се нагласува нарушената стабилност на заедницата која го населува овој локалитет.

Во рамки на секоја од групите на локалитети евидентирано е подгрупирање базирано на уште поголемата сличност помеѓу заедниците. Така, авторката нагласува дека карабидоценозите кои ги населуваат Л2 и Л3 се одликуваат со сигнификантно повисока вредност на индексот на диверзитет (1,0) и хомогенитет (0,79), како и пониска на индексот на доминација, соодветно. Во Л5 доаѓа до намалување на бројноста на доминантните таксони што резултира со сигнификантно најниска бројност на карабидоценозата од Л5 во однос на сите останати локалитети од градиентот, а ваквата состојба придонесува до сигнификантно намалување на индексот на доминација (66,11%), но и до сигнификантно зголемување на индексот на хомогенитет (0,75). При преодот од Л8 кон Л9 доаѓа до сигнификантно намалување на индексите на диверзитет (0,43), заради тоа и на индексот на хомогенитет (0,38), а ваквата состојба надополнета и со сигнификантниот пад на индексот на богатство во овој локалитет се јасен показател за нарушената стабилност на заедницата. Сигнификантното намалување на индексот на хомогенитет (0,38) е евидентирано и во Л10, каде што е зголемена бројноста на доминантните таксони, додека во Л12 и Л13 бројноста бележи опаѓање проследено со сигнификантно намалување на индексот на доминација во Л13.

При анализа на биогеографската дистрибуција на карабидоценозата (потпоглавје 5.4), најголемиот број таксони од холарктичкиот комплекс е како резултат на нивната пластичност и адаптивност во постглацијалниот период што овозможило нивно распространување сè до медитеранските и субмедитеранските делови на Европа. При анализа на височинската дистрибуција на пл. Беласица, авторката констатира сигнификантно зголемување на бројната застапеност на холарктичките таксони (поконкретно на холарктичките, централно-азискоевропските и палеарктичките таксони), со зголемување на надморската височина, а можната причина за овој тренд е нивната преферентност кон пониски

надворешни температури. И покрај помалото видово разнообразие и ендемизам, сепак присуството на терцијарниот реликт како и ендемични и субендемични видови го истакнува нејзиното конзервациско значење и е доволно добар показател за улогата на Беласица како еден рефугијален центар. Заради тоа, од страна на Р. Грција и Р. Бугарија, планината е предложена за место под Natura 2000 според Директивата за живеалишта (92/43/EU) и се води како специјална заштитена орнитолошка зона, според Директивата за птици на ЕС (79/409/ЕС), а заради изобилството со природни хабитати со големото конзервационо значење Беласица е предложена за CORINE место со што се создава можност да стане дел од европската еколошка мрежа на Natura 2000.

Во потпоглавјето **5.5.** јасно се согледува биоиндикаторското значење на тркачите (Coleoptera: Carabidae) во проценката на состојбата на локалитетите. Според авторката, карабидоценозите кои ги населуваат локалитетите од интервалот Л1-Л7 се карактеризираат со висока бројност на шумски генералисти, со есенска репродукција и хибернација во стадиум на ларва кои при поволни услови во средината, немаат потреба од миграција и потрага за поволни услови заради што и нивната способност за летање е редуцирана. Од еколошки аспект, намалената способност за летање, односно појавата на брахиптеризам е во тесна негативна корелација со телесната големина на единките. Оттука поголемата бројна застапеност на единките со димензии 15-20 mm и над 20 mm се поврзува со постоење на поволни услови во средината, што е особено карактеристично за карабидоценозите од Л3 и Л4. Постоењето на поголеми телесни димензии доведува и до повисока вредност на просечната индивидуална биомаса (MIB) што од друга страна е доволен показател за зачуваноста на шумскиот екосистем, односно за постоењето на стабилна заедница и зрела дабова шума во тој дел од градиентот. Наспроти локалитетите од интервалот Л1-Л7, условите по должина на градиентот (Л8-Л14), првенствено климатските стануваат неповолни при што доаѓа до промена во начинот на размножување, односно се интензивира пролетната репродукција, проследена со презимување во стадиум на имаго кое во споредба со ларвениот стадиум е поотпорно на ниските зимски температури. Карабидоценозите во локалитетите од интервалот Л7-Л13 се одликуваат со висок процент на макроптерски, мезохигрофилни единки со мала телесна големина, кои во однос на преференцата за хабитат се генералисти, но и еуритопични форми со голема диспергирачка моќ, што е својствено при постоење на неповолни услови во средината. Повисоката бројната застапеност на единките со горенаведените функционални одлики е показател за одреден степен на деградација на буковиот шумски појас, особено во локалитетите Л9, Л11-Л14.

Во поглавјето **ЗАКЛУЧОЦИ**, авторката во скратена форма ги сумира најважните резултати од ова темелно и комплексно биоценолошко истражување. Заклучоците се изнесени концизно и даваат јасна слика за структурата на артроподите и нивната дистрибуција по должина на височинскиот градиент на планината Беласица.

Во поглавјето **ЛИТЕРАТУРА**, цитирани се околу 500 референци кои се користени при поставување на целите на истражување, опис на подрачјето, избор на методите, како и при интерпретација и дискусија на резултатите добиени од истражувањата спроведени по должина на градиентот на пл. Беласица. Бројните референци се публикувани главно во врвни научни списанија и послужиле за правилна компарација и интерпретација на резултатите добиени од сопствените истражувања.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Докторската дисертација под наслов **ЕКОЛОГИЈА И ДИСТРИБУЦИЈА НА БЕЗРБЕТНАТА ФАУНА НА ПЛАНИНАТА БЕЛАСИЦА, СО ПОСЕБЕН ОСВРТ НА ТРКАЧИТЕ (COLEOPTERA: CARABIDAE)** изработена од м-р Александра Цветковска-Ѓорѓиевска, по својата тематика претставува самостоен и оригинален научен труд кој обработува значајна и актуелна проблематика од областа на терестричната екологија.

Оваа докторска дисертација претставува прва еколошко – таксономска студија, во Р. Македонија, која се базира на детална биоценолошка анализа на артроподната фауна по должина на височински градиент на планината Беласица. Резултатите од истражувањата имаат значаен научен придонес ако се има предвид суштинската синтеза на бројните биолошки параметри со кои е анализирана структурата на безрбетната заедница.

Мултидисциплинарниот пристап, бројните оригинални податоци, современите статистички техники, квалитетните илустрации, начинот на интерпретирање на резултатите и научната издржаност на заклучоците и даваат дополнителна вредност на оваа дисертација. Според тоа, докторската дисертација, без сомнение, претставува една од поголемите студии, кои претставуваат основа за идни мониторинг-истражувања врзани со проблемите предизвикани од климатските промени.

*Имајќи го предвид изнесеното, Рецензенската комисија има чест и задоволство на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет да му предложи да ја прифати докторската дисертација под наслов **ЕКОЛОГИЈА И ДИСТРИБУЦИЈА НА БЕЗРБЕТНАТА ФАУНА НА ПЛАНИНАТА БЕЛАСИЦА, СО ПОСЕБЕН ОСВРТ НА ТРКАЧИТЕ (COLEOPTERA: CARABIDAE)**, изработена од кандидатката м-р Александра Цветковска-Ѓорѓиевска и да ја продолжи нејзината јавна одбрана.*

Рецензентска комисија

Д-р Дана Прелиќ, редовен професор на

Природно-математичкиот факултет во Скопје, с.р.

Д-р Славчо Христовски, вонреден професор на

Природно-математичкиот факултет во Скопје, с.р.

Д-р Борислав Георгиев, вонреден професор во Националниот природонаучен музеј при БАН, Софија, Бугарија, с.р.

Д-р Љупчо Меловски, редовен професор на

Природно-математичкиот факултет во Скопје, с.р.

Д-р Валентина Славевска-Стаменковиќ, доцент на

Природно-математичкиот факултет во Скопје, с.р.

ПРЕГЛЕД

**на одобрена тема за изработка на докторска дисертација на
 Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје,
 Природно-математички факултет – Скопје, на седницата на
 Наставно-научниот совет на Факултетот,
 одржана на 27.11.2014 година.**

ТРЕТ ЦИКЛУС СТУДИИ

Кандидат	Тема	Ментор
Мирко Петрушевски, магистер на математички науки	„БОЕЊА И ХОМОМОРФИЗМИ НА ГРАФОВИ “. „COLORING AND HOMOMORPHISMS OF GRAPHS”.	д-р Ристе Шкрековски, вонреден професор на Факултетот за математика и физика на Универзитет во Љубљана, Р. Словенија.

ПРЕГЛЕД

на одобрени теми за изработка на магистерски трудови на
 Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје,
 Природно-математички факултет – Скопје, на седницата на
 Наставно-научниот совет на Факултетот,
 одржана на 27.11.2014 година.

Кандидат	Тема	Ментор
Борис Алексовски , дипломиран молекуларен биолог	„ЕВАЛУАЦИЈА НА НИВОАТА НА СЕРОТОНИН ВО ТРОМБОЦИТИ И ВО КРВНАТА ПЛАЗМА И АБНОРМАЛНОСТИТЕ ВО ТРОМБОЦИТНАТА И ЕНДОТЕЛНАТА ФУНКЦИЈА КАКО МАРКЕРИ ЗА РЕКУРЕНТНОТО ДЕПРЕСИВНО РАСТРОЈСТВО“. „EVALUATION OF PLATELET AND BLOOD PLAS- MA SEROTONIN LEVELS AND THE PLATELET AND ENDOTHELIAL FUNCTION ABNORMALITIES AS MARKERS FOR RECURRENT DEPRESSIVE DISORDER“.	д-р Ицко Горгоски, редовен професор на ПМФ – Скопје.
Селим Елмази, дипломиран инженер по хемија	„РАЗРАБОТКА НА ГАС-ХРОМАТОГРАФСКИ ХЕД- СПЕЈС МЕТОДИ ЗА АНАЛИЗА НА ИСПАРЛИВИ РЕЗИДУИ ВО ПРИМЕРОЦИ ОД ПОЛИСТИРЕН И ПОЛИ(МЕТИЛ МЕТАКРИЛАТ)“. „DEVELOPMENT OF GAS CHROMATOGRAPHIC HEADSPACE METHODS FOR ANALYSIS OF VOLATILE RESIDUES IN POLYSTYRENE AND POLY(METHYL METHACRYLATE) SAMPLES“.	д-р Јане Богданов, доцент на ПМФ – Скопје.
Марија Попеска, дипломиран професор по хемија	„ПОДГОТОВКА И РЕАКТИВНОСТ НА ЕПОКСИДИ ДОБИЕНИ ОД НЕКОИ ОЛЕФИНСКИ МО- НОТЕРПЕНИ И ФЕНИЛПРОПАНОИДИ“. „PREPARATION AND REACTIVITY OF EPOXIDES OBTAINED FROM SOME OLEFINIC MONOTER- PENES AND PHENYLPROPANOIDS“.	д-р Јане Богданов, доцент на ПМФ – Скопје.
Дијана Алексиќ, дипломиран инженер по хемија	„ИЗОЛАЦИЈА, ХЕМИСКИ СОСТАВ И ФИЗИЧКО- ХЕМИСКИ СВОЈСТВА НА ЕТЕРИЧНО МАСЛО ОД ОД ПЛОДОТ НА CARUM CARVI LINN“. „ISOLATION, CHEMICAL COMPOSITION AND PHYSICO-CHEMICAL PROPERTIES OF ESSENTIAL OIL FROM THE FRUIT OF <i>Carum Carvi</i> Linn“.	д-р Јане Богданов, доцент на ПМФ – Скопје.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН НАСТАВНИК ВО СИТЕ ЗВАЊА ПО ГРУПА ПРЕДМЕТИ ОД ОБЛАСТА МЕТОДИКА НА НАСТАВАТА ПО МАТЕМАТИКА НА ПРИРОДНО- МАТЕМАТИЧКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на член 132 од Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија број 35/2008, 103/2008, 26/2009, 83/2009, 99/2009, 115/2010, 17/2011, 51/2011, 123/2012, 15/13, 24/13, 41/14, 116/14 и 130/14), а во врска со членовите 9, 42, 46 и 48 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник бр. 274/13), Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на својата редовна седница одржана на 27.11.2014 година, по предлог на Институтот за математика донесе решение за формирање на Рецензентска комисија за избор на наставник во сите звања по предмети од областа Методика на наставата по математика во следниов состав:

1. проф. д.п.н. Сава Гроздев, професор на Институтот по математика и информатика
на БАН и професор на Софискиот универзитет „Св. Климент Охридски“, Бугарија;
2. д-р Јорданка Митевска, редовен професор на ПМФ во Скопје (во пензија);
3. д-р Борко Илиевски, редовен професор на ПМФ во Скопје.

Конкурсот за избор е објавен во дневните весници „Нова Македонија“ и „Коха“ на 12.11.2014. На конкурсот се јави кандидатката д-р Валентина Гоговска. Врз основа на доставената документација и познавањето на работата на кандидатката, Рецензентската комисија го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Биографски податоци

Д-р Валентина Гоговска е родена на 15 јуни 1973 год. во Тетово, Македонија. Основно и средно училиште завршила во родниот град со континуирано одличен успех. Како ученичка учествувала на многу регионални, републички и државни натпревари по математика и физика. Уште како ученичка активно учествувала во младинската организација и ученичките средби во тогашната федерација и била корисник на стипендијата за талентирани ученици и студенти.

Образование и стручно усовршување:

Дипломирала на 11.1.1996 год., на насоката наставна математика на Природно-математичкиот факултет со дипломската работа „Многуобразија“ под менторство на проф. Никита Шекутковски, со просечен успех 8,51. Свое то прво работно искуство го стекнала во гимназијата „Кирил Пејчиновиќ“ во Тетово. На 1.11.1996 се вработила како стручен соработник на Институтот за математика. Магистерските студии ги завршила со просечен успех 9.50, а магистрирала на 15.11.2007 год. со одбрана на магистерската теза „Задачи и системи задачи во алгебарската теорија на броеви“ на Природно-математичкиот факултет во Скопје, под менторство на проф. д-р. Иван Ганчев, од Софискиот универзитет „Св. Климент Охридски“, Бугарија. Во јуни 2008 год. за првпат е избрана за асистент на Институтот по математика. Четиригодишните докторски студии ги започнала во 2009 год. на Универзитетот „Неофит Рилски“ во Благоевград, Република Бугарија и ги завршила со одличен успех. Докторската теза со наслов „Задачите за десетти клас во учебниците по математика во современото македонско училиште (Формирање на математички умења)“ ја одбранила на 8.01.2014 год., под менторство на професорите д-р. Иван Ганчев, и д-р. Сава Гроздев, професори на Софискиот универзитет „Св. Климент Охридски“, Бугарија и почесни професори на Универзитетот „Неофит Рилски“ во Благоевград.

Досега активно учествувала на голем број конференции, симпозиуми и семинари, а ги има објавено и следниве научно-стручни трудови:

1. Д. Димитровски, В. Гоговска, С. Брсакоска *Тригонометрија на циклоидите*, Годишен зборник на ПМФ, том 37(59-71), 1996.
2. Гоговска, В., *Тригонометриски метод за определување на најголеми и најмали вредности на функција*, II конгрес на математичарите и информатичарите на Македонија, Охрид 28.9-1.10.2000 год., Сигма 3/2000 год.
3. Малчевски, Р., Гоговска, В., *Using means inequality for getting structural mathematical knowledge*, Зборник на трудови на Третата интернационална конференција, 3-9.8.2003 год. Русе, Бугарија, 297-300.
4. Гоговска, В., Малчевски, Р., *The role of educational methods in teaching of gifted and talented students*, Зборник на трудови на Десеттата

интернационална конференција за математичко образование, 4-11.7.2004 год., Копенхаген, Данска.

5. Гоговска, В., *Linking researching and teaching*, MASSE, Благоевград, 9-12.6.2005.
6. Малчевски, Р., Гоговска, В., *Integration of mathematics curriculum, a Challenge of the contemporary Mathematics*-Интернационална конференција во Свиштов, Бугарија, 3-5.06.2005 год.
7. Гоговска, В., Малчевски, Р., *Proof and proving in mathematical classroom*, конференција на AMS, DMV и OMS, Mainz, Germany, 16-19.06.2005 год.
8. Гоговска, В., Малчевски, Р., *Generalization-Challenge for Gifted Students*, 10th International Seminar for mathematics education held on 8-10 October, 2005 in Daejeon, Korea, 5-13.
9. Кондиска, Л., Крстевска, Б., Гоговска, В., *Monitoring, Examining and Assessing Students Achievements in Mathematics*, 35th Spring Conference 2006, 3-5 Април, Боровец, Бугарија, 337-343.
10. Гоговска, В., *Problem solving strategy - challenge for gifted students*, Conference on Creativity in Mathematics and the Education of Gifted Students; Trondheim, Norway, June 2006.
11. Кондиска, Л., Крстевска, Б., Гоговска, В., *Motivation as a principle in teaching mathematics*, 2007, Благоевград, Бугарија.
12. Кондиска, Л., Крстевска, Б., Гоговска, В., *Educational goals - basic stand point in selection of exercises for written examination of the students*, 37th Spring Conference 2008, Боровец, Бугарија, 268-276.
13. Гоговска, В., Малчевски, Р., *Counter - examples in Lecturing Mathematics*, ICME 11, Monterrey, Mexico, July 6-13, 2008, 235-245.
14. Гоговска, В., *Linking teaching and researching*, Serbian Congress 28.08.2008-2.09.2008, Нови Сад, Србија.

15. Гоговска, В., *Motivating creativity while solving problem tasks*, усна презентација на 4 Македонски конгрес по математика, Струга, 19-22.10.2008.
16. Гоговска, В., Малчевски, Р., *Discovering errors while solving mathematical tasks*, presentation at MICOM, MASSE congress, 16-20 September, 2009, Охрид, ISBN 978-9989-646-40-9, 78-87.
17. Гоговска, В., Малчевски, Р., *Mathematical models in mathematics curriculum*, Riga 2010, 6-th International conference, Creativity in Mathematics Education and the Education of Gifted Students, Latvia, 210-214.
18. Гоговска, В., *Promoting reflection-right key for getting structural knowledge*, 10-12.09.2010 Благоевград, 132-138.
19. Гоговска, В., Малчевски, Р., *Introducing textual tasks in mathematics curriculum*, Matteh Shumen 19-21.11.2010, 301-305.
20. Гоговска, В., *Analytic methods - useful tool for obtaining long-lasting structural knowledge*, Valentina Gogovska, 40th Spring Conference of SMB, 05-09.05.2011 Боровец, Бугарија, 356-362.
21. Гоговска, В., *Tasks from different cognitive thinking level - useful tool for empowering student reflection on math classes*, presentation at the second international conference, MATM 2011 - Methodological Aspects of Teaching Mathematics, 14-15.05.2011, Јагодина, Србија.
22. Гоговска, В., *Detecting and encouraging talented students through mathematics teaching*, 30.9.2011, Охрид.
23. Гоговска, В., Малчевски, Р., *Improvement of intra-disciplinary integration of mathematics instruction*, Proceedings of the 4-th WCES 2012, 2-5.02.2012, Barcelona, Procedia - Social and Behavioral Sciences, Volume 46, 2012, 5420–5424.
24. Гоговска, В., *Selection of appropriate mathematical tasks-a challenge for mathematics teachers*, Proceedings of ICME 12, July 8-15, Seoul, Korea.

25. Гоговска, В., *The creative teacher, factor for improving mathematics instruction*, Proceedings of the 7-th MCG Conference, Busan, Korea, 2012.
26. Гоговска, В., Examples of tasks from different cognitive thinking level for the theme algebraic rational expressions, Proceedings of the 5-th WCES 2012, 2- 5.02.2013, Rome.
27. Јакимовиќ, С., Трајановска, И., Гоговска, В., Атанасова-Пачемска, Т. (2013) *What Mathematics School Beginners Know and Can Do - a Matter of Importance or Not*. Croatian Journal of Education, 15 (1). pp. 99-110. ISSN 1848-5189 (Print) / 1848-5650 (Sp. Ed.) / 1848-5197 (Online).
28. Гоговска, В., *A historical survey on a place and role of tasks in mathematics teaching*, Proceedings of CAA'13, 31 October-2 November 2013, Sofia pp. 94-99.
29. Аневска К.^а, Гоговска, В.^б, Малчевски, Р.^ц, The role of complex numbers in interdisciplinary integration in mathematics teaching, WCES 2014, Malta 7- 9.2.2014.
30. Гоговска. В., Аневска К., Малчевски, Р., (2014) - *Properties of Thinking and Adoption of Mathematical Knowledge*, Proceedings of the 2014 International Conference on Education and Educational Technologies II, Prague, Czech Republic, 2-4.04.2014,101-105.
31. Гоговска, В., Open ended problems useful tool in math teaching, MATM 2014, Јагодина, 14-15 јуни.
32. Гоговска, В., *Logical tasks-real challenge for the youngest scholars*, усна презентација на Петтиот математички конгрес, 24-27 септември 2014, Охрид.
33. Малчевски, Р., Гоговска. В., Аневска К., *Algebraic Rational Expressions in Mathematics*, International Journal of Science and Research (IJSR), ISSN(online): 2319-7064, Volume 3, Issue 10, October 2014, 420-428.

Активно ги користи англискиот, српскиот, хрватскиот и бугарскиот јазик, пасивно германскиот јазик, а научна литература може да следи и на руски јазик.

Основна нејзина преокупација и цел (во поголемиот број трудови) е подобрување на квалитетот на наставата во средното и основното училиште, математичките задачи, нивно класифицирање и групирање, воведување на банки задачи, поттикнување на талентираните ученици, мотивирање на постојните и идни професори, мотивирање на учениците со цел подобрување на нивните постигања, користење на компјутерите во едукативни цели и во наставата по математика, мотивирање на процесот на учење и зголемување на интересот кон предметот математика и многу други активности. За успешна реализација на оваа цел, кандидатката бара нови педагошки и андрагошки стратегии, методи и средства, прави соодветни теоретски воведувања, ги вклучува научните методи во наставата на талентираните ученици, ги мотивира учениците, но и наставниците, а прави обиди и за осовременување на наставниот процес сообразен со новите реалности, негово подобрување и развој. Нејзиниот докторски дисертационен труд „Задачите за десетти клас во учебниците по математика во современото македонско училиште (Формирање на математички умеења)” е оригинален придонес за подобрување на ефикасноста на наставата на темите Алгебарски рационални изрази и Линеарни равенки и неравенки.

Наставните активности на Валентина Гоговска се карактеризираат со висока стручност и професионална посветеност за што говорат и спроведените анкети помеѓу студентите, за квалитетот на одржаната настава каде што таа добила средна оценка 9,5.

Учествувала во повеќе домашни и меѓународни проекти.

Освен тековните обврски и научни обиди во областа на методиката на наставата по математика, кандидатката учествувала во подготовката и спроведувањето на математичките натпревари за основни и средни училишта и тоа на регионално, државно и повисоко ниво. Рецензент е во меѓународните списанија Хоризонти и Science Journal publication, член е во Научниот совет на списанието Mathematics and Informatics, Journal of Education Research, Аз Буки, National Publishing House; <http://mathinfo.azbuki.bg/>, како и член на уредувачкиот тим во списанието „Нумерус“ од 2014 год.

ЗАКЛУЧОК

Врз основа на извршениот увид во доставената документација и бодирањето согласно со образецот кон извештајот за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и со соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје од септември 2014, Рецензентската комисија утврди дека кандидатката д-р Валентина Гоговска не само што ги исполнува критериумите за избор во звањето доцент по предмети од областа методика на наставата по математика, туку и неколкукратно го надминува потребниот минимум од 80 поени.

Од приложените научно-стручни трудови евидентно е дека поседува одлични способности и компетентност, мотивирано бележи континуиран образовен и стручен напредок, што дава право да се очекува дека таа и понатаму ќе продолжи да го развива својот академски и креативен потенцијал. Комплетноста на нејзината личност недвосмислено говори дека се работи за извонредно погоден и соодветен наставен профил за предметите од областа методика на наставата по математика и пошироко.

Земајќи ги предвид вкупниот број на бодови и нивната квалитативна застапеност, совесниот однос и посветеноста на кандидатката во извршувањето на задолженијата и обврските, големата трудољубивост, научната љубопитност и високата академска стручност, Рецензентската комисија има чест и задоволство на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје да му предложи д-р Валентина Гоговска да биде избрана во звањето доцент по предмети од областа методика на наставата по математика.

Членови на Рецензентската комисија

1. Проф. д-р. Сава Гроздев, професор на Институтот по математика и информатика

на БАН и професор на Софискиот универзитет „Св. Климент Охридски“,

Р. Бугарија, с.р.

2. Д-р Јорданка Митевска, редовен професор на ПМФ во Скопје (во пензија), с.р.

3. Д-р Борко Илиевски, редовен професор на ПМФ во Скопје, с.р.

ОБРАЗЕЦ

**КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО,
НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ**

Кандидат: **Валентина Јованче Гоговска**

(име, татково име и презиме)

Институција: **Природно-математички факултет - Скопје,
Институт за математика**

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: **математичко образование**

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста: Одржување на вежби	Поени Вкупно: 177,87
1.	Предмети од прв циклус на студии: на <u>Институтот за математика</u>: Линеарна алгебра, 3+3, 2 семестра, Методика на наставата по математика, 2+2, 12 семестри, Хоспитации, 0+3, 12 семестри;	$3 \times 15 \times 2 \times 0.03 = \mathbf{2.7}$ $2 \times 15 \times 12 \times 0.03 = \mathbf{10.8}$ $3 \times 15 \times 12 \times 0.03 = \mathbf{16.2}$

Дидиктика на наставата по математика, 2+2, 12 семестри,	$2 \times 15 \times 12 \times 0.03 = \mathbf{10.8}$
Хоспитации, 0+3, 12 семестри;	$3 \times 15 \times 12 \times 0.03 = \mathbf{16.2}$
Теорија на броеви	$2 \times 15 \times 0.03 = \mathbf{0.27}$
на <u>Институтот за физика</u> :	
Математичка анализа 1, 4+4, 9 семестри,	$4 \times 15 \times 9 \times 0.03 = \mathbf{16.2}$
Математичка анализа 2, 4+4, 9 семестри,	$4 \times 15 \times 9 \times 0.03 = \mathbf{16.2}$
на <u>двопредметните студии по математика-физика</u> :	
Математика 2, 4+4, 9 семестри,	$4 \times 15 \times 9 \times 0.03 = \mathbf{16.2}$
Тригонометрија 2+2, 7 семестри	$15 \times 7 \times 0.03 = \mathbf{3.45}$
Методика на наставата по математика, 2+2, 11 семестри,	$2 \times 15 \times 11 \times 0.03 = \mathbf{9.9}$
Хоспитации, 0+3, 11 семестри;	$3 \times 15 \times 11 \times 0.03 = \mathbf{14.85}$
Дидиктика на наставата по математика, 2+2, 11 семестри,	$2 \times 15 \times 11 \times 0.03 = \mathbf{9.9}$
Хоспитации, 0+3, 11 семестри;	$3 \times 15 \times 11 \times 0.03 = \mathbf{14.85}$
на <u>Институтот за хемија</u> :	
Математика 1, 4+3, 2 семестри	$3 \times 2 \times 15 \times 0.03 = \mathbf{2.7}$
Математика 2, 4+3, 2 семестри	$3 \times 2 \times 15 \times 0.03 = \mathbf{2.7}$
Математика, 2+2, 2 семестри, (за студенти на Земјоделскиот факултет)	$2 \times 15 \times 2 \times 0.03 = \mathbf{1.8}$
Математика, 2+2, 3 семестри, (за студенти на Шумарскиот факултет)	
Математика, 2+2, 6 семестри, (за студенти на Архитектонски факултет)	$3 \times 15 \times 3 \times 0.03 = \mathbf{4.05}$

		$3 \times 15 \times 6 \times 0.03 = 8.1$
Ред. број	Назив на активноста: Консултации со студенти	Посени Вкупно: 5.794
1.	Предмети од прв циклус на студии: линеарна алгебра, 3+3, 2 семестри, Методика на наставата по математика, 2+2, 12 семестри, Хоспитации, 0+3, 12 семестри; Дидиктика на наставата по математика Хоспитации, 0+3, 12 семестри; на <u>Институтот за физика</u>: Математичка анализа 1, 4+4, 9 семестри, Математичка анализа 2, 4+4, 9 семестри, на <u>двопредметните студии по математика-физика</u>: Математика 2, 4+4, 9 семестри, Тригонометрија 2+2, 7 семестри Методика на наставата по математика, 2+2, 11 семестри, Хоспитации, 0+3,, 11 семестри; Дидиктика на наставата по математика , 2+2, 11 семестри, Хоспитации, 0+3,, 11 семестри;	$2 \times 45 \times 0.002 = 0.12$ $12 \times 15 \times 0.002 = 0.36$ $12 \times 20 \times 0.002 = 0.48$ $12 \times 15 \times 0.002 = 0.36$ $12 \times 20 \times 0.002 = 0.48$ $3 \times 20 \times 0.002 = 0.12$ $3 \times 20 \times 0.002 = 0.12$ $10 \times 9 \times 0.002 = 0.144$ $7 \times 5 \times 0.002 = 0.07$ $11 \times 8 \times 0.002 = 0.172$ $11 \times 3 \times 5 \times 0.002 = 0.33$ $11 \times 8 \times 0.002 = 0.172$ $11 \times 3 \times 5 \times 0.002 = 0.33$

	на <u>Институтот за хемија</u>: Математика 1, 4+3, 2 семестри Математика 2, 4+3, 2 семестри Математика, 2+2, 2 семестри, (за студенти на земјоделскиот факултет) Математика, 2+2, 3 семестри, (за студенти на шумарскиот факултет) Математика, 2+2, 6 семестри, (за студенти на Архитектонски факултет)	$2 \times 45 \times 0.002 = \mathbf{0.18}$ $2 \times 45 \times 0.002 = \mathbf{0.18}$ $2 \times 40 \times 0.002 = \mathbf{0.016}$ $3 \times 100 \times 0.002 = \mathbf{0,6}$ $6 \times 130 \times 0.002 = \mathbf{1,56}$
	Вкупно	183.664

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста: Одбранети тези	Поени Вкупно: 130.4
1-2	1. “Задачи и системи задачи од алгебарската теорија на броеви”, одбранета магистерска теза, на ПМФ во Скопје, 2007. 2. “Задачите за десетти клас во учебниците по математика во современото македонско училиште”- (Форми-	

Ред. број	Назив на активнoста: Трудви со оригинални научни резултати, објавени во научно /стручно списание	Поени Вкупно: 112.4
1-7	1. Д. Димитровски, В. Гоговска, С. Брсакоска. <i>Тригонометрија на циклоидите</i>, Годишен зборник на ПМФ, том 37 (59-71), 1996. 2. Гоговска, В., <i>Тригонометриски метод за определување на најголеми и најмалы вредности на функција</i>, соопштен и објавен, II конгрес на математичарите и информатичарите на Македонија, Охрид 28.9-1.10.2000 год., Сигма 3/2000 год. 3. Гоговска, В., Малчевски, Р., <i>Improvement of intra-disciplinary integration of mathematics instruction</i>, Proceedings of the 4-th WCES 2012, 2-5.02.2012, Barcelona, Procedia-Social and Behavioral Sciences, Volume 46, 2012, 5420– 5424. 4. Гоговска, В., Examples of tasks from different cognitive thinking level for the theme algebraic rational expressions, Proceedings of the 5-th WCES 2012,	

	2- 5.02.2013, Rome Procedia-Social and Behavioral Sciences, Volume 116, 2014, 3624-3628. 5. Јакимовиќ, С., Трајановска, И., Гоговска, В., Атанасова-Пачемска, Т. (2013) <i>What Mathematics School Beginners Know and Can Do - a Matter of Importance or Not</i>. Croatian Journal of Education, 15 (1). pp. 99-110. ISSN 1848-5189 (Print) / 1848-5650 (Sp. Ed.) / 1848-5197 (Online). 6. Гоговска. В., Аневска К., Малчевски, Р., (2014) - <i>Properties of Thinking and Adoption of Mathematical Knowledge</i>, Proceedings of the 2014 International Conference on Education and Educational Technologies II, Prague, Czech Republic, 2-4.04.2014,101-105. 7. Малчевски, Р., Гоговска. В., Аневска К., <i>Algebraic Rational Expressions in Mathematics</i>, International Journal of Science and Research (IJSR), ISSN (online): 2319-7064, Volume 3, Issue 10, October 2014, 420-428. Учество на научен/стручен собир со реферат Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир	$4 \times 0.8 \times 4 = \mathbf{12.8}$ $1 \times 2 = \mathbf{2}$ $0.9 \times 4 = \mathbf{3.2}$ $1 \times 4 = \mathbf{4}$ Вкупно: 22

Ред. број		Поени Вкупно: 18
1-31	1. Гоговска, В., <i>Тригонометриски метод за определување на најголеми и најмалы вредности на функција</i>, II конгрес на математичарите и информатичарите на Македонија, Охрид 28.09-1.10.2000 год., Сигма 3/2000 год. 2. Малчевски, Р., Гоговска, В., <i>Using means inequality for getting structural mathematical knowledge</i>, Зборник на трудови на Третата интернационална конференција, 3-9.8.2003 год. Русе, Бугарија, 297-300. 3. Гоговска, В., Малчевски, Р., <i>The role of educational methods in teaching of gifted and talented students</i>, постер презентација, соопштен и објавен труд, Зборник на трудови на Десеттата интернационална конференција за математичко образование, 4-11. Јули, 2004 год.,	

Копенхаген, Данска. 4. Гоговска, В., <i>Linking researching and teaching</i>, MASSE, објавен во Зборник на трудови Благоевград, 9-12. Јули.2005. 5. Малчевски, Р., Гоговска, В., <i>Integration of mathematics curriculum, a Challenge of the contemporary Mathematics</i> -Интернационална Конференција во Свиштов, Бугарија, 3-5.6.2005 год. 6. Гоговска, В., Малчевски, Р., <i>Proof and proving in mathematical classroom</i>, усна презентација на конференција на AMS, DMV и OMS, Mainz, Germany, 16-19.6.2005 год., апстракт публикуван во книгата со апстракти. 7. Гоговска, В., Малчевски, Р., <i>Generalization-Challenge for Gifted Students</i>, 10th International Seminar for mathematics education held on 8-10 October, 2005 in Daejeon, Korea, 5-13. 8. Кондиска, Л., Крстевска, Б., Гоговска, В., <i>Monitoring, Examining and Assessing Students Achievements in Mathematics</i>, 35th Spring Conference 2006, 3-5 Април, Боровец, Бугарија, 337-343. 9. Гоговска, В., <i>Problem solving strategy - challenge for gifted students</i>, Conference on Creativity in Mathematics and the Education of Gifted Students; Trondheim, Norway, June 2006.	$25 \times 1 = \mathbf{25}$ $1 \times 2 = 2$ (за 6) $\frac{1}{2} \times 2 = \mathbf{1}$ (постери за 3 и 23) $10 \times 0.9 \times 3 = \mathbf{27}$ $7 \times 3 = \mathbf{21}$ $6 \times 0.8 \times 3 = \mathbf{14.4}$ Вкупно: 90.4

	10. Кондиска, Л., Крстевска, Б., Гоговска, В., <i>Motivation as a principle in teaching mathematics</i>, 2007, Благоевград, Бугарија. 11. Кондиска, Л., Крстевска, Б., Гоговска, В., <i>Educational goals - basic stand point in selection of exercises for written examination of the students</i>, 37th Spring Conference 2008, Боровец, Бугарија, 268-276. 12. Гоговска, В., Малчевски, Р., <i>Counter - examples in Lecturing Mathematics</i>, ICME 11, Monterrey, Mexico, July 6-13, 2008, 235-245. 13. Гоговска, В., <i>Linking teaching and researching</i>, Serbian Congress 28.8.2008 - 2.9.2008, Нови Сад, Србија. 14. Гоговска, В., <i>Motivating creativity while solving problem tasks</i>, усна презентација на 4. Македонски конгрес по математика, Струга 19-22.10.2008. 15. Гоговска, В., Малчевски, Р., <i>Discovering errors while solving mathematical tasks</i>, presentation at MICOM, MASSE congress, 16-20 September, 2009, Охрид, ISBN 978-9989-646-40-9, 78-87. 16. Гоговска, В., Малчевски, Р., <i>Mathematical models in mathematics curriculum</i>, Riga 2010, 6-th International conference, Creativity in Mathematics Education and the Education of Gifted Students, Latvia, 210-214. 17. Гоговска, В., <i>Promoting reflection-right key for getting structural knowledge</i>, 10-12.09.2010 Благоевград, 132-	

138. 18. Гоговска, В., Малчевски, Р., <i>Introducing textual tasks in mathematics curriculum</i>, Matteh Shumen 19-21. 11.2010, 301-305. 19. Гоговска, В., <i>Analytic methods - useful tool for obtaining long-lasting structural knowledge</i>, Valentina Gogovska, 40th Spring Conference of SMB, 05-09.05.2011 Боровец, Бугарија, 356-362. 20. Гоговска, В., <i>Tasks from different cognitive thinking level - useful tool for empowering student reflection on math classes</i>, presentation at the second international conference, MATM 2011 - Methodological Aspects of Teaching Mathematics, 14-15. 5.2011, Јагодина, Србија. 21. Гоговска, В., <i>Detecting and encouraging talented studentst hrough mathematics teaching</i>, 30.09.2011, Охрид. 22. Гоговска, В., Малчевски, Р., <i>Improvement of intra-disciplinary integration of mathematics instruction</i>, Proceedings of the 4-th WCES 2012, 2-5.02.2012, Barcelona, Procedia - Social and Behavioral Sciences, Volume 46, 2012, 5420– 5424. 23. Гоговска, В., <i>Selection of appropriate mathematical tasks-a challenge for mathematics teachers</i>, Proceedings of ICME 12, July 8-15, Seoul, Korea. 24. Гоговска, В., Малчевски, Р., <i>The creative teacher, factor for improving mathematics instruction</i>, Proceedings	

of the 7-th MCG Conference, Busan, Korea, 2012. 25. Гоговска, В., Examples of tasks from different cognitive thinking level for the theme algebraic rational expressions, Proceedings of the 5-th WCES 2012, 2- 5.02.2013, Rome. 26. Јакимовиќ, С., Трајановска, И., Гоговска, В., Атанасова-Пачемска, Т. (2013) <i>What Mathematics School Beginners Know and Can Do - a Matter of Importance or Not</i>. Croatian Conference of Education, Opatia, 2012. 27. Гоговска, В., <i>A historical survey on a place and role of tasks in mathematics teaching</i>, Proceedings of CAA'13, 31 October - 2 November 2013, Sofia pp. 94-99. 28. Аневска К.^а, Гоговска, В.^б, Малчевски, Р.^ц, The role of complex numbers in interdisciplinary integration in mathematics teaching, WCES 6, 2014, Malta, 7-9 February, 2014. 29. Гоговска. В., Аневска К., Малчевски, Р., (2014) - <i>Properties of Thinking and Adoption of Mathematical Knowledge</i>, Proceedings of the 2014 International Conference on Education and Educational Technologies II, Prague, Czech Republic, 2-4.04.2014,101-105. 30. Гоговска, В., Open ended problems useful tool in math teaching, МАТМ 2014, Јагодина, 14-15 јуни. 31. Гоговска, В., <i>Logical tasks-real challenge for the youngest scholars</i>, усна презентација на петтиот математички конгрес, 24-27 септември 2014, Охрид.	

СТРУЧНО - АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста: Книга од стручна област/коавтор	Поени Вкупно: 29
1-2	1. Група автори, Macedonian Mathematical Competitions, СММ, 2000 2. Група автори, Macedonian Mathematical Competitions, СММ, 2009	$2 \times 7 = 14$
Ред. број	Назив на активноста: Учество во работа на комисији за државни натпревари	Поени Вкупно: 12
1-3	1. Комисија за подготовка и реализација на регионалните и републичките натпревари по математика за учениците од средното образование (10 години) 2. Комисија за подготовка и реализација на регионалните и републичките натпревари по математика за учениците од основното образование (1 година) 3. Комисија за реализација на Јуниорската македонска математичка олимпијада за учениците од основното и средното образование до 15 години (1 година)	$1 \times 10 = 10$ $1 \times 1 = 1$ $1 \times 1 \times 1 = 1$

Дејности од поширок интерес		
Ред. број	Назив на активноста: Член на факултетска комисија	Поени Вкупно: 1
1.	Член на Факултетски совет на Природно-математички факултет, Скопје (2 мандата)	1
Ред. број	Назив на активноста: Уредник на научно/стручно списание	Поени Вкупно: 2
1.	Уредник на популарното списание „НУМЕРУС“ за учениците од средното образование, од 2014	1 x 2 = 2
	Вкупно	2

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	183.664
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	130.4

СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	/
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	29
Вкупно	343.064

Членови на Рецензентската комисија

1. Проф. д-р. Сава Гроздев, професор на Институтот по математика и информатика

на БАН и професор на Софискиот универзитет „Св. Климент Охридски“,

Р. Бугарија, с.р.

2. Д-р Јорданка Митевска, редовен професор на ПМФ во Скопје (во пензија), с.р.

3. Д-р Борко Илиевски, редовен професор на ПМФ во Скопје, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА ПОД НАСЛОВ „ИСПИТУВАЊЕ НА ТЕРАПЕВТСКИ РАДИОФАРМАЦЕВТИЦИ БАЗИРАНИ НА МОНОКЛОНАЛНИ АНТИТЕЛА И ПЕПТИДИ“ ОД М-Р ДАРИНКА ЃОРГИЕВА АЦКОВА, ПРИЈАВЕНА НА ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Со Одлука на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет донесена на седницата одржана на 27.XI 2014, определени сме за членови на Рецензентската комисија за оцена на докторската дисертација под наслов ИСПИТУВАЊЕ НА ТЕРАПЕВТСКИ РАДИОФАРМАЦЕВТИЦИ БАЗИРАНИ НА МОНОКЛОНАЛНИ АНТИТЕЛА И ПЕПТИДИ, поднесена од м-р Даринка Ѓоргиева Ацкова. По прегледувањето на поднесениот труд, чест ни е на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет да му го поднесеме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација под наслов ИСПИТУВАЊЕ НА ТЕРАПЕВТСКИ РАДИОФАРМАЦЕВТИЦИ БАЗИРАНИ НА МОНОКЛОНАЛНИ АНТИТЕЛА И ПЕПТИДИ е напишана на 102 страници и содржи 28 слики и 11 табели. Таа се состои од следниве поглавја: ВОВЕД (36 страници), ЦЕЛ НА ИСПИТУВАЊЕТО (1 страница), МАТЕРИЈАЛИ И МЕТОДИ (9 страници), РЕЗУЛТАТИ И ДИСКУСИЈА (34 страници), ЗАКЛУЧОК (1 страница), ЛИТЕРАТУРА (12 страници) и ПРИЛОГ.

Во поглавјето ВОВЕД кандидатката дава детален опис на лековите базирани на моноклонални антители и пептиди. Ова поглавје е поделено на 11 потпоглавја. Во првите три потпоглавја се опишани и дадени целосни карактеристики на лековите добиени со биотехнолошки процеси – терапевтските пептиди и терапевтските моноклонални антители. Во четвртото потпоглавје е претставен процесот на добивање и развој на терапевтици базирани на химерни рекомбинантни моноклонални антители и моноклонални антители насочени кон канцер. Петтото потпоглавје ги дава основните информации за хемијата, производството и механизмот на дејство на ритуксимаб кое е моноклонално антители од интерес во дисертацијата. Во шестото и седмото потпоглавје се дадени карактеристиките на имуноконјугатите и радиоимуноконјугатите, соодветно, додека во осмото потпоглавје се прикажани бифункционалните хелирачки агенси (BFCA) кои се користат за радиообележување на биомолекули со Y-90 и лантанидни радионуклиди со разработка на најважните детали што се однесуваат на термодинамичката стабилност, кинетичката инертност, селективноста и

позициите за врзување при добивањето на радиоимуноконјугати. Деветото поглавје е приказ на аналитичките техники кои кандидатката ги применила во испитувањето како алатки за карактеризација на биофармацевтиците. Десеттото и единаесеттото потпоглавје го опишуваат тестирањето на биолошката активност и анализата на готов радиофармацевтски препарат.

Во поглавјето ЦЕЛ НА ИСПИТУВАЊЕТО е дадена основната цел на трудот, што претставува хемиска и биолошка карактеризација на новодобиени имуноконјугати во *in vitro* и *in vivo* услови за определување на параметрите важни за последователно радиообележување и утврдување на структурата на радиоактивно обележаниот препарат преку испитувања направени со неговите нерадиоактивно обележани аналози.

Поглавјето МАТЕРИЈАЛИ И МЕТОДИ се состои од 2 поглавја. Во првото поглавје е даден опис на материјалите и аналитичките реакции користени за направените испитувања. Во второто поглавје дадени се детални податоци за протоколиите на работа за добивање на три различни имуноконјугати, т.е. процесот на конјугација, лиофилизација и нерадиоактивно (со Y и Lu) и радиоактивно обележување (со Lu-177), како и протоколот на секоја направена анализа со примена на различни аналитички техники.

Најопширниот дел од докторската дисертација на м-р Даринка Ѓоргиева Ацкова е поглавјето РЕЗУЛТАТИ И ДИСКУСИЈА, каде што добиените резултати и дискусијата се систематизирани во осум потпоглавја во кои опширно се опишани направените испитувања на три типа на новосинтетизирани имуноконјугати на ритуксимаб со користење на три различни BFCA (*p*-SCN-Bn-DOTA, *p*-SCN-Bn-DTPA и 1B4M-DTPA).

Во првото потпоглавје се презентирани резултатите од определувањето на концентрацијата на конјугатите BFCA-ритуксимаб по лиофилизација.

Во второто потпоглавје се прикажани резултатите од испитувањето на лиофилизираните неообележани имуноконјугати или обележани со нерадиоактивни изотопи со користење на натриум додецилсулфат полиакриламидна гел-електрофореза (SDS-PAGE) во редуцирачки услови. Резултатите посочуваат дека хелирачката моќ на трите типа BFCA конјугирани со антителото е стабилна и силна во задржувањето на металот и дека чекорите на конјугација и процесот на лиофилизација, како и обележувањето на имуноконјугатите со нерадиоактивни Lu и Y не доведуваат до поголеми промени во молекулите на имуноконјугатите и формирање нуспроизводи (фрагментирање на антителото и присуство на агрегати).

Во третото потпоглавје се дадени резултатите од протеинската карактеризација на конјугатите и определувањето на бројот на хелирачки групи со примена на ласерска десорпција/јонизација со помош на матрица поврзана со масена спектрометрија-време на прелетување (MALDI-TOF MS). Посочувајќи дека една од најважните особини на имуноконјугатите е просечниот број на конјугирани молекули на хелатор, бидејќи со ова се определува дистрибуцијата на лекот и износот на „посакуваното натоварување“ кое може да се достави до клетките на туморот и може директно да влијае на безбедноста и ефикасноста на радиофармацевтикот, овде се прикажани резултати од добиени 6,1 групи на *p*-SCN-Bn-DOTA, 8,8 групи на *p*-SCN-Bn-DTPA и 8,3 групи на 1B4M-DTPA прикачени на секоја молекула од антителото. Утврдено е задржување на основната структура на антителото со доволен број на хелирачки групи кое претпоставува последователно успешно испорачување на радиоизотопот до целното место. Дадена им е предност на ацикличните деривати на DTPA (во однос на бројот на хелирачки групи) во процесот на избор на соодветен хелирачки агенс за успешна конјугација.

Во четвртото потпоглавје се прикажани резултатите од определувањето на метали во траги во растворот на имуноконјугатите со примена на атомската емисиона спектрометрија со индуктивно спрегната плазма (AES-ICP). Хелирачките агенси што се користат за конјугација на антитела или пептиди, особено DOTA-макроцикличните лиганди, може да формираат стабилни комплекси со многу други катјони покрај оние од интерес (Y и Lu). Поради оваа причина, присуството на конкурентски катјонски метали може драматично да влијае на приносот при радиообележувањето. Направено е определување на концентрациите на Al, Cd, Co, Cr, Cu, Fe, Ga, In, Ni, Pb, Tl и Zn, при што добиените резултати покажуваат присуство на испитуваните метали во ниски концентрации или под границата на детекција за кои што не се предвидуваат конкурентни реакции за координирање со хелирачкиот агенс.

Во петтото потпоглавје во рамките на докторската дисертација се реализирани испитувања со вибрациони спектроскопски методи, инфрацрвена (IR) и раманска спектроскопија за следење и определување на секундарната структура на добиените имуноконјугати (необележани во лиофилизирана состојба или после обележување со нерадиоактивни изотопи). Презентираните резултати покажуваат реверзибилно преструктурирање на формулациите (пред и после растварање на лиофилизатот) и детална анализа на фреквенциите на кои амидните врски кои апсорбираат инфрацрвено зрачење што е искористено за проценка на секундарната структура. Асигнирани се ленти со фреквенции кои укажуваат на присутни β -конформација (амидна лента I околу $1690\text{--}1650\text{ cm}^{-1}$) и α -спирала (амидна лента I меѓу 1655 и 1650 cm^{-1}), како и присутен процент на неподредени структури (ленти на 1648 cm^{-1}) во молекулата на имуноконјугатите.

Генерално, врз основа на добиените фреквенции за амидните ленти I, II и III, утврдено е дека компонентите од интерес во испитувањето содржат највисок процент β -конформација (антипаралелна и паралелна) во структурата проследено со α -спирали. Како дополнение на карактеризацијата на амидните ленти, со раманските спектри дополнително се асигнирани аминокиселински групи и дисулфидните врски во молекулата на имуноконјугатите. Забележани се одредени поместувања на неколку од карактеристичните ленти на ритуксимаб во зависност на присуството на хелатор и метал за врзување во снимените спектри на имуноконјугатите, кои се припишани на конформационите промени кои се случуваат за време на конјугација и обележување. Сепак, преку регистрираните спектри на сите нерадиоактивно обележани и необележани конјугати после лиофилизација со сите три типа хелирачки агенси во споредба со добиениот спектар на ритуксимаб, утврдено е задржување на нативната структура на антителото, без докази за присутна агрегација. Нотирана е и најголемата сличност со спектарот на ритуксимаб забележана кај имуноконјугатите добиени со конјугацијата на ацикличниот аналог на DTPA, 1B4M-DTPA.

Во шестото и седмото потпоглавје се дадени резултатите од испитувањата на радиохемиска чистота направени со радиоактивно обележаните, со Lu-177, три типа на имуноконјугати на ритуксимаб, со инстант тенкослојна хроматографија (ITLC) и гел-филтрациона високоефикасна течна хроматографија (SE-HPLC), соодветно. Определени се Rf-вредности за трите вида конјугати на ритуксимаб и тоа: 0,205 (*p*-SCN-Bn-DOTA), 0,024 (*p*-SCN-Bn-DTPA) и 0,100 (1B4M-DTPA). Утврдено е дека новоформираните врски помеѓу применетите BFCA и ритуксимаб се стабилни освен во случај на обележани со нерадиоактивни изотопи, исто така и во услови на радиообележување со Lu-177. Репрезентативните SE-HPLC профили на радиообележаните имуноконјугати прикажуваат присуство на само еден пик, кој одговара на радиообележаното антитело со висок принос и радиохемиска чистота која надминува 95%, што ги задоволува фармакопејските граници.

Во осмото потпоглавје се прикажани резултатите од следењето на нормално-ткивната токсичност во анимални судии со нерадиоактивно Lu/Y обележани имуноконјугати на ритуксимаб со осврт на хематотоксичноста. Добиени се резултати кои покажуваат намалување на вредностите на црвени крвни клетки (RBC), и тоа кај сите примероци без исклучок, при што најниска вредност за RBC е определена кај групата третирана со Y-DOTA-ритуксимаб. Овој резултат е во согласност со потврдената миелосупресивна активност на самиот ритуксимаб и афинитетот на Y кон коскената срцевина. Важно е да се нагласи дека после завршување на третманот, 4 седмици после апликација на последната доза, резултатите покажуваат нормализирање на крвните параметри.

Во поглавјето ЗАКЛУЧОК кандидатката накусо ги сумира заклучоците кои произлегуваат од резултатите од испитувањата презентирани во докторската дисертација. Во поглавјето ЛИТЕРАТУРА се наброени вкупно 186 референци. Речиси сите се трудови од оригинална научна литература што се однесува на радиофармацевтици чија составна компонента се моноклонални антитела и пептиди и/или методи за нивна карактеризација.

ЗАКЛУЧОК

Врз основа на деталната анализа на докторската дисертација под наслов ИСПИТУВАЊЕ НА ТЕРАПЕВТСКИ РАДИОФАРМАЦЕВТИЦИ БАЗИРАНИ НА МОНОКЛОНАЛНИ АНТИТЕЛА И ПЕПТИДИ од м-р Даринка Ѓоргиева Ацкова, може да се заклучи дека кандидатката успешно ги реализирала поставените цели на дисертацијата, односно извршила сеопфатни испитувања на новосинтетизирана формулација составена од ритуксимаб и хелирачки агенс (три различни типа) обележана со нерадиоактивни изотопи (Lu или Y) и со радиоактивни изотопи (Lu-177), кандидат за нов терапевтски радиофармацевтик. Кандидатката направила серија испитувања на структурата на добиените имуноконјугати, посебно задржувајќи се на утврдувањето на секундарната структура на антителото, стабилноста на хемиското поврзување во добиениот комплекс, присуство/отсуство на агрегати и радиохемиската чистота. Кандидатката применила високо софистицирани аналитички техники комплементарни помеѓу себе за целосна карактеризација на добиените имунокомплекси. Врз основа на добиените и толкувани резултати ја утврдила протеинската секундарна структура и направила процена на конформациските промени кои би произлегле од лиганд-сврзувачките, агрегационските или макромолекуларните интеракции во постконјугационски и пост-лиофилизационски услови за добивање на формулацијата. Заклучоците се научно издржани и имаат значаен научен придонес. Испитувањата направени во рамките на истражувањето се чекор напред во развојот на нови радиофармацевтски препарати за терапија/дијагностика базирани на формулација на лиофилизирано моноклонално антитело, ритуксимаб со три избрани бифункционални хелирачки агенси. За ова говори и фактот што до сега се објавени и/или прифатени за објавување во престижни научни списанија 2 труда со дел од резултатите од дисертацијата (*World Journal of Medical Sciences, Macedonian Journal of Chemistry and Chemical Engineering*).

Поради сèшто досега беше кажано, членовите на Рецензентската комисија со особено задоволство му препорачуваат на Наставно-научниот совет на ПМФ во Скопје да ја прифати докторската дисертација под наслов ИСПИТУВАЊЕ НА

ТЕРАПЕВТСКИ РАДИОФАРМАЦЕВТИЦИ БАЗИРАНИ НА МОНОКЛОНАЛНИ АНТИТЕЛА И ПЕПТИДИ од м-р Даринка Ѓоргиева Ацкова и да овозможи нејзина јавна одбрана.

Членови на Рецензентската комисија

1. Д-р Ицко Ѓоргоски, редовен професор на Природно-математичкиот факултет во Скопје, с.р.
2. Д-р Рубин Гулабоски, редовен професор на Факултетот за медицински науки при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, с.р.
3. Д-р Петре Макрески, вонреден професор на Природно-математичкиот факултет во Скопје, с.р.
4. Д-р Трајче Стафилов, редовен професор на Природно-математичкиот факултет во Скопје, с.р.
5. Д-р Емилија Јаневиќ-Ивановска, вонреден професор на Факултетот за медицински науки при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА

„ k -ти ЕКСТРЕМАЛНИ ПРОЦЕСИ ВО УПРАВУВАЊЕТО СО РИЗИК“

ОД М-Р АНЕТА ГАЦОВСКА БАРАНДОВСКА, ПРИЈАВЕНА НА

ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Со Одлука на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје, донесена на седницата одржана на 27.11.2014 година, одредени сме за членови на Комисијата за оцена и одбрана на докторската дисертација на кандидатката м-р Анета Гацовска-Барандовска, со наслов „ k -ти екстремални процеси во управувањето со ризик“.

По извршениот преглед на докторската дисертација, до Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје, го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. Општи податоци за докторската дисертација

Докторската дисертација со наслов „ k -ти екстремални процеси во управувањето со ризик“ од м-р Анета Гацовска Барандовска е посветена на изучувањето на асимптотското однесување на k -тата горна подредена статистика од примерок со n независни и идентично распределени случајни променливи (кратко и.и.д с.п). Истражувањето се однесува за различни средини: фиксно k или $k = k(n)$ растечка низа во ситуации кога n , големината на примерокот, е детерминистичка или соодветно кога $n = N(t)$ е случаен процес на броење. Теоретските резултати се нови, интересни и применливи, на пример во теоријата на ризик, особено во математиката на реосигурување.

Докторската дисертација се состои од: вовед, три глави во кои се формулирани и докажани главните резултати; додаток, каде што се изнесени корисни воведни поими; библиографија со 61 книга и статија, користени и цитирани во главниот текст. Неколку графици ги илустрираат различните типови гранични распределби.

2. Предмет на докторската дисертација

Моделите соодветни за моделирање на катастрофални настани и коресподентните високо ризични сценарија имаат потреба од користење на веројатносни распределби со тешки опашки. Добро познатата теорема на Дарлинг тврди дека доколку разгледуваната распределба е со тежок опаш, тогаш постои линеарна нормализација со која се решава централниот граничен проблем. Во овој случај се наметнува користењето на монотоната нормализација.

Соодветно на овој основен резултат, во својата докторска дисертација,

кандидатката користи строго растечки непрекинати пресликувања за нормирачките низи на горните подредени статистики така што граничните распределби постојат. Како што е познато, во случај на линеарно нормирани k -ти централни подредени статистики, рускиот математичар Смирнов (1949) добил четири типа на гранични распределби. Класата на можните гранични распределби добиени од кандидатката се состои од 13 типа. Дали се ова добри вести? Дефинитивно, одговорот е да. Ако разгледуваме гранична теорема како решение на одреден апроксимативен проблем, тогаш колку е побогата класата на гранични распределби, толку повеќе апроксимативни проблеми можеме да решиме.

3. Анализа на дисертацијата

Во првата глава на трудот се презентирани основните поими и својства за горните подредени статистики (кратко г.п.с.). Воведени се главните ознаки и некои основни аналитички својства на k -тите г.п.с. $X_{k,n}$. Понатаму, во поглавјето 1.2. започнува излагањето на граничната теорија за горните подредени статистики. Првиот разгледуван модел е моделот со фиксен ранг k . Во овој случај, асимптотското однесување на $X_{k,n}$ кога $n \rightarrow \infty$ целосно е одреден со асимптотското однесување на максималниот член $X_{1,n}$ во примерокот. Се користат дури и истите линеарни пресликувања за нормализирање на двете низи $X_{k,n}$ и $X_{1,n}$. Следно, дискутиран е моделот на Смирнов за централни подредени статистики (кратко ц.п.с). Тука рангот $k = k(n)$ расте кога $n \rightarrow \infty$ на тој начин што $k(n) \leq \theta n$, $\theta \in (0,1)$. Условот за екстремната вредност од првиот модел не важи во оваа нова ситуација. Нека ја означиме со $u_n(x) = c_n x + d_n$ нормирачката низа и со F функцијата на распределба на примерокот. Сега условот

$$\sqrt{n} \cdot \frac{\theta - \bar{F}(u_n(x))}{\sqrt{\theta(1-\theta)}} \xrightarrow[n]{w} \tau(x) \quad (1)$$

е потребен и доволен услов за бараната слаба конвергенција

$$F_{k,n}(u_n(x)) = P(u_n^{-1}(X_{k,n,n}) < x) \xrightarrow[n]{w} H(x) \quad (2)$$

и граничниот закон е од облик $H(x) = \Phi(\tau(x))$, каде што Φ е стандардната нормална распределба (види теорема 1.6.). Овој фундаментален резултат на Смирнов води до карактеристичната функционална равенка за граничната функција во (1),

$$\sqrt{t} \cdot \tau(x) = \tau(\alpha_n x + \beta_n), \quad t > 0.$$

(овде α_t и β_t се поврзани со нормирачката низа $\{u_n\}$.) Решавајќи ја равенката во однос на τ , се добиваат четири можни типа на гранични закони H (види теорема 1.7.).

Овде, во ова поглавје, кандидатката демонстрира многу добро познавање на најновите теоретски резултати на полето на г.п.с.

Трет модел на г.п.с. се разгледува во поглавјето 1.3., имено моделот на примерок со случајна големина $N(t)$. Тука $N(t)$ е точкаст процес кој ги пребројува настаните на временскиот интервал $(0, t]$ и $N(t) \rightarrow \infty$ кога $t \rightarrow \infty$. Асимптотското однесување на г.п.с. $X_{k, N(t)}$, кога k е фиксно, е добро познато низ достапната литература за овој поим (види теорема 1.11). Сепак, се чини дека не постојат резултати за граничните закони на ц.п.с. кога рангот е растечки. Проблемите кои произлегуваат од овој случај се сместени во поглавјето 1.4. Во последното поглавје од воведните поими 1.5., кандидатката нè запознава со реосигурителните покретија кои се базираат на подредени статистики. Овде повторно, кандидатката покажува добро познавање на различните реосигурителни стратегии како реосигурувањето на најголеми штети, ЕКОМОР-реосигурувањето, реосигурувањето на вишок на штети со намалено ниво на задршка.

Следните две глави, Глава 2 и Глава 3, се всушност придонесот на кандидатката кон асимптотската теорија за ц.п.с. Таа користи регуларни нормирачки низи од строго растечки непрекинати пресликувања $\{G_n\}$, односно макс-автоморфизми. Овде „регуларни“ значи дека за сите $t > 0$ и $n \rightarrow \infty$ постои

$$\lim_{n \rightarrow \infty} G_{[nt]}^{-1} \circ G_n(x) = g_t(x)$$

и граничното пресликување е повторно макс-автоморфизам.

Главните резултати во Глава 2 се собрани во теорема 2.1., теорема 2.2., лема 2.2., лема 2.3. и конечно теорема 2.3. Тие ја генерализираат теоријата на Смирнов за ц.п.с. при нелинеарна нормализација со низа $\{G_n\}$. Во оваа ситуација граничната функција τ во релацијата (1), каде што линеарната нормализација $\{u_n\}$ е заменета со макс-автоморфизмите $\{G_n\}$, ја задоволува функционалната равенка

$$\sqrt{t} \cdot \tau(x) = \tau(g_t(x)), \forall t > 0$$

(3)

(види теорема 2.2.). Двете функции τ и g_t се од клучно значење за експлицитната форма на граничната распределба $H = \Phi \circ \tau$ на нормализираната ц.п.с. $G_n^{-1}(X_{k_n, n})$. Во поглавјето 2.2. се испитани аналитичките својства на τ и g_t . Користејќи ги нив, во поглавјето 2.3. кандидатката ја решава полугруповата равенка $g_t \circ g_s(x) = g_{ts}(x)$ и ја

добива експлицитната форма на групата $\{g_t \mid t > 0\}$ (види лема 2.2.). Забележително е дека g_t има различни облици на подмножествата (l_H, m_H) и (m_H, r_H) , каде што l_H е левиот крај на носителот на H , r_H е десниот крај на носителот и m_H е медијаната на H . Ова е последица на фактот дека l_H , m_H и r_H се можните фиксни точки на групата $\{g_t \mid t > 0\}$.

Клучната равенка (3) е решена во однос на τ во следното поглавје 2.4. Овде лемата 2.3. ја дава експлицитната форма на τ , различна на (l_H, m_H) и (m_H, r_H) , соодветно на претходно добиените изрази за g_t . Сега сè е подготвено за главниот резултат, теорема 2.3., која го решава проблемот на определување на класата на можни гранични закони H во релацијата (2) при користење на нелинеарни, регуларни нормализации од макс-автоморфизми $\{G_n\}$. Кандидатката добива четири различни фамилии од кои се изродуваат 13 општи типови на гранични распределби. Резултатот е илустриран со неколку цртежи.

Во последното поглавје од Глава 2 се разгледува пример за граничен закон при степенска нормализација. Степенските нормализации се специјален вид макс-автоморфизми кои не вклучуваат транслација. Во овој случај авторот добива 12 различни степенски типови од гранични распределби кои кореспондираат на 3 општи типови.

Глава 3 е посветена на моделите на ц.п.с. од примерок со случајна големина. Иницијалниот модел е опишан со време-простор точкаст процес $N = \{(T_k, X_k) \mid k \geq 1\}$ каде двете компоненти $\{T_k\}$ и $\{X_k\}$ се независни, X_k се и.и.д. случајни променливи со непрекината функција на распределба F и $N(t)$ е процесот на броење на N . Тогаш процесот $Y_k(t) = X_{k:N(t)}$ се дефинира како k -ти екстремален процес, односно k -ти процес на г.п.с. Со цел да се најде апроксимативната функција на распределба на Y_k кандидатката користи време-простор трансформации $(\tau_n(t), u_n(x))$, непрекинати и строго растечки, такви да нормализираниот процес $Y_n^{(k)}(t) = u_n^{-1} \circ Y_k \circ \tau_n(t)$, слабо конвергира кон процес $Y^{(k)}(t)$. Во поглавјето 3.2. се разгледува случајот на фиксно k под претпоставка дека нормализираниот процес на броење $N_n(t) = N(\tau_n(t))$ е асимптотски еквивалентен со $n\Lambda_t$. Овде Λ_t е промена на време. Главниот резултат овде е теорема 3.1. и таа ја дава граничната распределба на $Y_n^{(k)}(t)$. Уште повеќе, во теорема 3.2. е покажано дека граничниот процес $Y^{(k)}(t)$ е самосличен.

Во поглавјето 3.3. се испитува случајот на растечки ранг $k = k(n)$ под претпоставки дека $k_n \square n\theta$, $\theta \in (0,1)$ и $N_n(t) \square n\Lambda_t$. Главниот резултат овде, теорема 3.3., ја обезбедува

граничната распределба на нормализираниот k_n -ти процес на г.п.с. $u_n^{-1} \circ X_{k_n:N(\tau_n(t))}$. Повторно, граничниот процес се покажува дека е самосличен (види теорема 3.4.). Конечно, многу интересен пример, кој ја илустрира теоријата погоре, е презентираан во поглавје 3.4.

Сакаме да подвлечеме дека резултатите во оваа глава се оригинални: во дисертацијата на Гацовска-Барандовска k -тиот процес на г.п.с. се воведува и истражува за прв пат. За проучувањето на неговите својства потребно е знаење од феноменот на тешки опашки како што се стабилните процеси, самосличните процеси, специјални време-простор точкасти процеси. Кандидатката ги покрива професионално овие и други поими во прилогот даден на крајот на дисертацијата.

4. Научен придонес на докторската дисертација

Во продолжение ги наведуваме главните придонеси на ас. Анета Гацовска-Барандовска кон теоријата на подредени статистики, дискутирани во анализата претходно:

1. употребата на монотоните нормализации во граничната теорија на подредени статистики;
2. откривањето и ставањето акцент на взаемната врска помеѓу бројот на фиксни точки на нормирачката група и бројот на гранични закони;
3. зголемувањето на класата на четирите гранични типови на Смирнов до 13 општи типови;
4. добивањето на граничните функции на распределба за ц.п.с. при степенска нормализација;
5. добивањето гранична распределба на ц.п.с. за примерок со случајна големина;
6. воведувањето и испитувањето на k -тиот екстремален процес (процесот на г.п.с.);
7. за прв пат самосличен процес се појавува како граничен во моделот за ц.п.с.

5. Верификација на докторската дисертација

Резултатите од докторската дисертација се собрани во три статии, наведени подолу:

- 1) Asymptotic behaviour of central order statistics under monotone normalization, Theory Probab. Appl., vol. 28/1 (2013), p. 177-192.
- 2) Randomly indexed central order statistics, C. R. Acad. Bulg. Sci., tome 66, no. 7 (2013), p. 951-960.
- 3) On limit laws for central order statistics under power normalization, accepted for publication in Pliska Stud. Math. Bulgar., IMI, BAN, (2014).

Кандидатката, врзано за резултатите од дисертацијата, имала свои излагања во повеќе наврати на меѓународни конференции и семинари, и тоа во: во Софија (2012), Поморје (2012), Софија (2013), Вашингтон (2014), Поморје (2014) и Охрид (2014) .

5. Заклучок и предлог

Врз основа на претходно изнесеното, Комисијата заклучи дека докторската дисертација „ k -ти екстремални процеси во управувањето со ризик“ од м-р Анета Гацовска-Барандовска содржи оригинални резултати на високо теориско ниво и, без сомнение, тие претставуваат значаен придонес во теоријата на статистиката. Уште повеќе, тие се применливи во практиката, особено во реосигурувањето. Горенаправената анализа го поткрепува заклучокот.

Кандидатката м-р Анета Гацовска-Барандовска покажува длабоко познавање на проблематиката, голема инвентивност и истражувачки дух, што резултира со извонреден научен придонес во решавањето на значајни прашања. Резултатите на докторската дисертација се презентирани на меѓународни конференции и се публикувани во меѓународни списанија.

Комисијата со задоволство му предлага на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, да го прифати извештајот и на кандидатката да одобри јавна одбрана на докторската дисертација.

Комисија

1. Проф. д.м.н. Елисавета Панчева (ментор) , с.р.
Институт за математика и информатика,

Бугарска академија на науките, Софија

2. Проф. д.м.н. Евгенија Стоименова, с.р.
Институт за математика и информатика,

Бугарска академија на науките, Софија

3. Проф. д-р Марија Оровчанец, с.р.
Универзитет “Св. Кирил и Методиј” ,

Природно-математички факултет-Скопје

4. Проф. д-р Никита Шекутковски, с.р.
Универзитет “Св. Кирил и Методиј” ,

Природно-математички факултет-Скопје

5. Проф. д-р Весна Манова-Ераковиќ, с.р.
Универзитет “Св. Кирил и Методиј” ,

Природно-математички факултет-Скопје

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН АСИСТЕНТ ВО НАУЧНАТА ОБЛАСТ БОЛЕСТИ НА ПРЕЖИВНИ ЖИВОТНИ НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА ВО СКОПЈЕ

Наставно – научниот совет на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје, на својата седница одржана на 19.9.2014 година, ја донесе Одлуката број 0201 - 2308/3, за формирање Рецензентска комисија во состав: проф. д-р Дине Митров, редовен професор на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје, проф. д-р Славчо Мреношки, вонреден професор на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје и проф. д-р Игор Улчар, вонреден професор на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје, а во врска со објавениот конкурс во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ од 26.8.2014 година за избор на еден асистент во научната област болести на преживни животни, на кој се пријави кандидатот ас. м-р Игор Џацовски, асистент на ФВМС.

Откако ги разгледа сите поднесени документи и приложените трудови, Рецензентската комисија го доставува следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. Биографски податоци за кандидатот

М-р Џацовски Игор

Ас. м-р Игор Џацовски е роден на 19.3.1979 година во Мостар, Р. Босна и Херцеговина. Основно образование завршил во Скопје во 1993 година, а средно ветеринарно училиште во УСО „Браќа Миладиновци“ во Скопје во 1997 година, со континуиран одличен успех. Во 1997 година се запишал на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје, на кој и дипломирал во 2004 год. со просечен успех на студиите 8,7. Во текот на студирањето, како талентиран студент се стекнал и со државна стипендија од Министерството за образование и наука. Во 2006 година го положил стручниот испит за доктор по ветеринарна медицина.

Во доставените биографски податоци се наведуваат следниве активности:

- бил демонстратор при Катедрата за анатомија на домашните животни при Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје, 1999-2002 година;
- извршувал професионална практика во “Клиниката за мали животни-Заниновиќ“ во Љубљана, Р. Словенија, во 2003 година;
- стажирал во амбулантата за мали животни „Пет-вет“ во Скопје, Р. Македонија, 2004-2005;
- од 10.2. до 8.12.2005 година редовно бил вработен во фирмата „Фарма-Вет“ од Битола;
- од 8.12.2005 до 31.10.2006 година редовно бил вработен во Ветеринарната станица во Битола;

- од 31.10.2006 до 27.1.2007 година редовно бил вработен во фирмата „Фарма-Вет“ од Битола;
- од 27.1.2007 година до денес редовно е вработен како помлад асистент по предметите внатрешни болести кај преживните животни и основи на клиничка и лабораториска дијагностика при Катедрата за внатрешни болести кај преживни животни, под водство на проф. д-р Дине Митров.

За сите претходно наведени активности кандидатот има доставено соодветна документација.

Кандидатот има одлично познавање на англискиот јазик како и работата со компјутери.

Во 2007 година запишал постдипломски студии на Факултетот за ветеринарна медицина, на отсекоот микробиологија, епизоотиологија и имунологија. Предвидените испити од постдипломските студии ги положил со просек 10,00 и на 13.12. 2011 година успешно го одбрал магистерскиот труд со наслов „Серопреваленца на лентивирусите кај малите преживари во Република Македонија“.

На 29.2.2012 е избран во соработничко звање - асистент во научната област *болести на преживни животни* на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје (Билтен на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје бр. 1025 од 15.2.2012 година).

На 14.12.2011 година, кандидатот поднел пријава за изработка на докторска дисертација под работен наслов *Молекуларна типизација и филогенетска анализа на лентивирусите кај малите преживари дејектирани на територијата на Република Македонија*. Со Одлука на ННС на ФВМС бр. 0201 4502/4, од 30.12.2011 година, се формирала Комисија за утврдување на подобноста на темата и оспособеноста на кандидатот за научна работа, која поднела реферат усвоен од страна на ННС на ФВМС со Одлука бр. 0201-911/4 од 22.3.2012 година и е излезен во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје бр. 1030 од 2.5.2012 година.

Во текот на своето работење на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје, кандидатот има учествувано на повеќе стручни обуки и бил претставник на Факултетот на повеќе меѓународни и домашни собири:

[19 – 22.12.2006]. Обука за ракување и работа со Bio-Rad IQ5 Multicolor Real-Time PCR Detection System, заедно со специјализираниот Bio-Rad IQ5 Optical System Software version 2.0 standard edition, и апликација на real-time PCR.

Квалификуван обучувач: Dr. Doinita Ispas

Директор: Biochem. Daniela Badea

[10.9.2007]. Учество на работилница по Проектот за зајакнување на безбедноста на храната и контролата на квалитетот.

Training Module 8: Laboratory management and accreditation;

International STE/trainer: Dr. Henk Heithuijsen

[28.1 – 8.2. 2008]. Учество на работилницата “Diagnosis of Avian Influenza” како дел од EU 6th Framework Coordination Action Project “FLUTRAIN”, во OIE и National Reference Laboratory for New Castle Disease and Avian Influenza – IZS Venezie, Legnaro (Padova), Italy.

Flutrain координатор: Ilaria Capua DVM

[5.5 – 8.5. 2008]. Претставник на Лабораторијата за серологија и молекуларна дијагностика на Ветеринарниот институт во Скопје, при Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје, на Годишното собрание на националните лаборатории за класична свинска чума и Годишното собрание на националните лаборатории за африканска свинска чума одржано во Хановер, Германија.

[15.6 – 16.6.2009]. Претставник на Лабораторијата за серологија и молекуларна дијагностика на Ветеринарниот институт во Скопје, при Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје, на Годишното собрание на националните лаборатории за класична свинска чума одржано во Валдеолмос, Мадрид, Шпанија.

[17.9.2009 – 18.9.2009]. Учество во Националната интегрирана десктоп симулациона вежба за птичји грип кај анималната и хумана популација во Македонија, одржана во Скопје, Македонија.

[22.9 – 2.10.2009]. Учество на работилницата со наслов : "Regional European Training Course on Advanced Molecular Diagnosis and Characterization of Avian Influenza (Bird Flu)", организирана од FAO/IAEA Joint Division и EU ConFluTech Project, во Сајберздорф, Австрија.

[7.12 – 18.12.2009]. Учество на работилницата со наслов: “Regional Training Course on Genomic DNA Preparation, Microsatellite Analyses and Sequencing” организирана од IAEA во рамки на IAEA Technical Cooperation Regional Project RER/5/015 “Supporting Early Warning and Surveillance of Avian Influenza Infection in Wild and Domestic Birds and Assessing Genetic Markers for Bird Resistance”, одржана во Сајберздорф, Австрија.

[18.1 – 19.1.2010]. Претставник на Лабораторијата за серологија и молекуларна дијагностика на Ветеринарниот институт во Скопје, при Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје, на комбинираниот Годишен состанок на Националните лаборатории за Лигавка и шап и Везикуларна болест кај свињите , одржан во Брисел, Белгија.

[27.1 – 29.1.2010]. Учесник во работилницата како дел од FP6-проектот “Upgrading and Introduction of Sustainable Diagnostic Tools for the Major Transboundary Diseases of Animals in Macedonia”, одржана во Охрид, Македонија.

[24.3 – 25.3.2010]. Учество на работилницата Animal Welfare: From cure to prevention, во организација на FVE и Ветеринарната управа на Србија, одржана во Белград, Србија.

[19.5 – 20.5.2010]. Претставник на Лабораторијата за серологија и молекуларна дијагностика на Ветеринарниот институт во Скопје, при Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје, на Годишното собрание на националните лаборатории за класична свинска чума одржано во Пулави, Полска.

[28.10 – 30.10.2010]. Учество на научно-стручниот собир “Денови на ветеринарна медицина 2010”, Охрид, Македонија.

[12.12 – 17.12.2010]. Стручна посета на Ветеринарниот факултет и Националниот ветеринарен институт во Љубљана, Словенија.

[18.5-19.5.2011]. Претставник на Лабораторијата за серологија и молекуларна дијагностика на Ветеринарниот институт во Скопје, при Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје, на Годишното собрание на националните лаборатории за класична свинска чума одржано во Постојна, Словенија.

[12.5-13.5.2011]. Учество на 4. Годишна работилница на европските референтни лаборатории за бруцелоза, под наслов „Идентификација и типизација на бруцелата - бактериологија и молекуларна биологија“, одржана во Слиема, Малта.

[9.9-11.9.2011]. Учество на научно-стручниот собир “Денови на ветеринарна медицина 2010”, Охрид, Македонија.

[19.9-23.9.2011]. Обука за методите за дијагностика на беснилото, вирусолошки и молекуларни, во Европската и OIE-референтна лабораторија за беснило во Нанси, Франција.

[21.9-22.9.2011]. Учество на Годишниот состанок на националните референтни лаборатории за дијагностика на беснило во рамките на проектот „Capacity building of Veterinary services in Republic of Macedonia“, Нанси, Франција.

[14.11-15.11.2011]. Учество на првата регионална работилница по проектот „Capacity building of Veterinary services in Republic of Macedonia“, во склоп на IPA-програмата за Западен Балкан, одржана во Загреб, Хрватска.

[24.4-28.4.2012]. Учество на 4. Европски симпозиум за менаџмент на здравјето кај свињите. Бриџ, Белгија.

[21.5-25.5.2012]. Учество на регионална работилница за рана и брза дијагностика со употреба на нуклеарно поврзани дијагностички методи и технологии за следење на Африканската и класичната свинска чума. Сајберздорф, Австрија.

[30.5-1.6.2012]. Претставник на лабораторијата за серологија и молекуларна дијагностика на Ветеринарниот институт во Скопје, при Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје, на Годишниот состанок на националните лаборатории за класична свинска чума, одржано во Хановер, Германија.

[7.6-8.6.2012]. Поканет предавач и член на научниот одбор на интернационалната конференција: “Prevention of Classical Swine Fever in the border region Croatia-Serbia (STOP-CSF)”. Нови Сад, Србија.

[2.9-3.9.2012]. Учество на научно-стручниот собир “Денови на ветеринарна медицина 2012”, Охрид, Македонија.

[8.10-9.10.2012] Учество на втората регионална работилница по проектот „Capacity building of Veterinary services in Republic of Macedonia“, во склоп на IPA програмата за западен балкан. Белград, Србија.

[16.10-19.10.2013]. Учество на научно-стручниот симпозиум „Бруцелоза во Југо-источна Европа“. Ниш, Р. Србија.

[25.11-6.12.2013]. Обука под наслов "New methods in Parasitology: Tick-borne disease research and targeted selective anthelmintic treatment", Ludwig-Maximilians-Universität (LMU). Минхен, Германија.

[8.4-10.4.2014]. Работилница под наслов „FMD contingency planning for National Reference Laboratories“. Краљево, Србија.

[2.6–3.6.2014]. Учество на Годишниот состанок на националните лаборатории за класична свинска чума и африканска свинска чума, одржано во Валдеолмос, Мадрид, Шпанија.

[5.9–7.9.2014]. Учество на научно-стручниот собир “Денови на ветеринарна медицина 2014”, Охрид, Македонија.

[11.10-17.10.2014]. Обука за генотипизација на цистична ехинококоза, во Европската референтна лабораторија за паразити во Рим, Италија.

2. Наставно-образовна дејност

Ас. м-р Џаџовски Игор, во изминатиов период успешно ги изведува активностите поврзани со практичниот дел од наставата по предметите: основи на клиничка и лабораториска дијагностика и внатрешни болести кај преживни животни.

Покажува големо залагање и посветеност во организирањето и изведувањето на практичните вежби по овие два предмета, а исто така активно е вклучен и во изведувањето на практичните вежби по предметот амбулаторна клиника. Со своите методи на работа го има подигнато нивото и квалитетот на содржините кои се обработуваат и совладуваат со практичниот дел од наставата по соодветните предмети и им овозможува на студентите да се стекнат со квалитетни практични знаења и вештини кои понатаму ќе ги користат во своето професионално работење.

Кандидатот ас. м-р Џаџовски Игор покажува особен интерес и отвореност за воведување на нови, современи методи на учење и работа кои ќе придонесат кон понатамошно подобрување на квалитетот на практичната настава која треба да ги следи најновите светски трендови од оваа област.

3. Научни и стручни трудови

Покрај трудовите рецензирани во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје бр. 1025 од 15.2.2012, кандидатот ас. м-р Кирил Крстевски ги објавил и следниве трудови:

Трудови за рецензирање:

1. Celeska, I., Ulchar, I., Stojkovski, V., Dovenski, T., Mitrov, D., **Dzadzovski, I.** (2010) **Effect of lactation on energy metabolism in dairy cows from different categories.** Mac. Vet. Rev. Vol 33, No. 2, 15 - 21, 2010.

Целта на овој труд била утврдување на енергетскиот баланс на Холштајн-фризиската раса во млечните фарми на говеда во Македонија. За таа цел биле земени вкупно 378 крвни проби, од здрави крави, кои потекнувале од три фарми со слични диететски услови на држење. Тие биле поделени во 6 приближно еднакви групи зависно од лактацискиот статус. Параметри кои биле испитувани се: глукозата, NEFA, BHBA, триглицероли и вкупниот холестерол. Резултатите покажале дека кравите развиле хипогликемија и рана липолиза за време на засушниот период. Овие резултати ја потврдуваат способноста на кравите да се адаптираат во различните физиолошки стадиуми на лактацијата, но дека системот на хранење всушност не им дозволува да го постигнат максималниот генетски потенцијал. И како финален заклучок се наведува дека евидентните здравствени проблемни кои се јавуваат поради менаџментските и нутритивните грешки на млечните фарми на говеда, а се дефинираат како „продукциски болести“, се најчеста причина за намалените продуктивни ефекти.

2. Celeska, I., Kirovski, D., Ulchar, I., Mitrov, D., **Dzadzovski, I.** (2011) **Reliability of determination of blood serum concentration of NEFA and BHBA in assessment of energy status of dairy cows.** Thirteen Regional Symposium in Animal Clinical Pathology and Therapy, 2011, Proceedings, p.178-180.

Целта на авторите во овој труд била преку докажување на меѓусебната поврзаност на NEFA и BHBA, да направат проценка на нивното значење, а посебно на BHBA, како показатели на енергетскиот баланс кај млечните крави. За таа цел биле испитани 378 здрави крави, кои биле поделени во 6 приближно еднакви групи во зависност од нивниот продуктивен и репродуктивен статус. Резултатите од истражувањето покажале висок степен на корелација помеѓу овие два параметра, во сите фази од испитувањето. Со ова се заклучува дека и само мерењето на концентрацијата на BHBA во крвта може да биде доволен показател за енергетскиот статус на високомлечните крави.

3. Celeska, I., Ulchar, I., Dovenski, T., Mitrov, D., **Dzadzovski, I.**, Kuzmanovska, S. (2011) **Corelation between thyroid status and some biochemical parameters of dairy cows in different stages of lactation.** Veterinarska Stanica 42 – SUPPLEMENT 1, 173-174, 2011.

Авторите во овој труд сакале преку утврдување на параметрите на енергетскиот баланс и параметрите за тироидниот статус да ги утврдат односите помеѓу метаболичкиот профил и ендокриниот статус кај млечните крави, за време на транзициониот период. За таа цел биле земени вкупно 378 крвни проби, од здрави крави, кои потекнувале од три фарми со слични диететски услови на држење. Тие биле поделени во 6 приближно еднакви групи зависно од лактацискиот статус. Параметри кои биле испитувани се: глукозата, NEFA, BHBA, триглицероли и вкупниот холестерол (енергетскиот статус) и T3, T4, fT3 и fT4 (тироиден статус). Резултатите покажале дека хомеостатскиот регулаторен механизам доминира над хомеостатскиот механизам за адаптација на негативниот енергетски баланс. Тироидниот статус покажал адаптација спрема енергетските потреби на високомлечните крави. Односите помеѓу овие два система покажуваат нивно независно функционирање, во различни фази од лактацијата, но дека и двата система го пратат трендот на метаболичките промени.

4. Kirandjiski, T., Mrenoski, S., Celms, I., Mitrov, D., **Dzadzovski, I.**, Cvetkovikj, A., Krstevski, K., Picard-Meyer, E., Viviani, P., Malinovski, D., Demerson, J. M., Cvetkovikj, I., Davcheva, K., Nakova, E., Tomeska Mickova, S., Cliquet F. (2012) **First reported cases of rabies in the Republic of Macedonia.** Vet Rec 170:12, 312.

Во овој труд авторите ги опишуваат првите пријавени случаи на беснило во Р. Македонија во 2011 и 2012 година. Се работи за четири примероци од диви животни (две лисици од околината на Велес и два волка од околината на Винаца) кои биле анализирани со методите на FAT и конвенционален PCR, на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје, а потоа биле потврдени и секвенционирани во Европската референтна лабораторија за беснило ANSES во Нанси. Притоа било утврдено дека македонските изолати покажале 100% идентичност со изолати од Србија.

5. **Djadjovski, I.,** Krstevski, K., Acevski S., Mitrov, D., Mrenoski, S., Cvetkovikj, I., Kiranjiski, T. (2012) ***Current Classical Swine Fever (CSF) situation in domestic pigs and wild boars and report of the first sequence of CSF isolate from Macedonia.*** Fourth European Symposium of Porcine Health Management, Book of Abstracts, Bruges, Belgium 25-27.4.2012.

Авторите на овој труд имале за цел да ја прикажат состојбата со класичната свинска чума (КСЧ) кај дивите свињи во Р. Македонија. За таа цел како резултат на надзорот за КСЧ кај дивите свињи од 2009 до 2011 година биле испитани 200 примероци органи и 40 примероци серум од диви свињи. Органите биле испитани со молекуларни методи (qRT-PCR – 5' NTR протокол) кои дале негативен резултат за присуство на вирусот на КСЧ. Од 40 испитани примероци серум, 4 дале позитивен резултат за присуство на антитела против вирусот на КСЧ, што води кон заклучокот дека постои циркулација на вирусот на КСЧ во дивата популација на свињи. Исто така, авторите во трудот го прикажале и позитивниот резултат од една домашна свиња кај која бил детектиран вирусот на КСЧ кој потоа е секвенциониран и била направена и филогенетска анализа. Притоа, авторите утврдиле дека се работи за сој 2.3, најблизок со изолатот HQ148061.1 од Хрватска.

6. **Djadjovski, I.,** Krstevski, K., Mitrov, D., Mrenoski, S., Acevski, S., Cvetkovikj, I., Celeska, I., Kirandjiski, T., Nakova, E., O'Flaherty, R. (2012) ***Epidemiological situation, legal framework and laboratory diagnostic of classical swine fever in Republic of Macedonia.*** Stop-CSF, International Scientific Conference, Proceedings. Pp. 137-147.

Во овој труд авторите ја опишуваат епидемиолошката состојба со болеста класична чума кај свињите во Република Македонија, наведувајќи ги сите евидентирани и потврдени појавувања на болеста. Покрај епидемиолошкиот преглед, во трудот се елаборирани мерките кои се преземаат заради контрола на болеста, националната легислатива која со која е регулирана контролата на оваа болест, како и лабораториските капацитети за нејзино дијагностицирање. Дополнително, даден е и преглед на резултатите од спроведените тестирања спроведени со цел да се одреди ефикасноста на вакцинацијата кај домашните свињи и застапеноста на инфекцијата кај дивите свињи.

7. Mrenoshki, S., Cvetkovikj, I., Cvetkovikj, A., Krstevski, K., Radevski, M., **Djadjovski, I.**, Gjurovski, I., Kirandjiski, T., Mitrov, D. (2012) ***Rabies diagnosis and vaccination monitoring in Republic of Macedonia in 2011 and 2012.*** 5th workshop for rabies, 26-27.9.2012, Nancy, France.

Во овој труд авторите ја презентираат состојбата со беснило во Р. Македонија од аспект на присуство на заболувањето и проценка на успешноста на оралната вакцинација кај лисиците. Трудот има информативен карактер за постигнувањата на лабораторијата во смисла на надоградба на дијагностичките капацитети и имплементација на нови методи за детекција на вирусот, како и мониторинг на вакцинацијата.

8. Cvetkovikj, I., Dodovski, A., Naletoski, I., Mrenoski, S., Mitrov, D., Krstevski, K., **Dzadzovski, I.**, Cvetkovikj, A. (2012) ***No evidence of avian influenza viruses in backyard poultry from risk areas in R. Macedonia (Virological and molecular surveillance 2009)*** Slov Vet Res 49 (1), 5-12.

Целта на овој труд била да се прикажат резултатите од вирусолошкиот и молекуларниот надзор за авијарна инфлуенца (АИ) во Р. Македонија во 2009 година. За таа цел биле испитани 2151 примерок од домашна живина од ризичните региони од земјата. Испитувањето било направено со изолација на вирусот на ембрионирани кокошкини јајца и детерминација со хемаглутинација и инхибиција на хемаглутинација како и со qRT-PCR за М – генот. Сите испитани примероци дале негативен резултат за присуство и вирусите на АИ, а четири примероци биле позитивни на присуство на авијарен парамиксовирус 1. На крајот, авторите заклучуваат дека во програмата за надзор и мониторинг на АИ мора да бидат вклучени и дивите птици кои како резервоар на ова заболување мора да бидат испитани како би се обезбедил целиот концепт за рана детекција и одговор во случај на појава на АИ.

9. Krstevski, K., **Dzadzovski, I.**, Mitrov, D., Mrenoski, S., Acevski, S., Cvetkovikj, I., Naletoski, I. (2012) ***Comparison of results obtained with two different ELISA kits for detection of antibodies against classical swine fever virus.*** Days of Veterinary Medicine, Proceedings, 2-4.9.2012, Ohrid, R. Macedonia.

Ова истражување имало за цел компарација на резултатите добиени со ELISA-китови од два различни произволителя, а со цел детекција на антитела против вирусот на класична свинска чума (КСЧ). За таа цел биле анализирани 308 серуми од свињи – вакцинирани со атенуирана вакцина, кои потекнувале од 34 комерцијални свињарски фарми. Двата комерцијални кита дале идентични резултати за 280 (90,9%) примероци и карпа вредност од 0,811 што подразбира одлична усогласеност меѓу двата теста.

10. **Djadjovski, I.**, Krstevski, K., Mitrov, D., Mrenoski, S., Acevski, S., Cvetkovikj, I., Celeska, I., Kirandjiski, T., Naletoski, I. (2012) ***Evaluation of vaccination coverage against Classical Swine Fever in farm pigs in Macedonia and possible reasons for the poor results.*** Days of Veterinary Medicine, Proceedings, 2-4.9.2012, Ohrid, R. Macedonia.

Авторите во овој труд ја прикажуваат успешноста на вакцинацијата против класичната свинска чума кај фармски одгледуваните свињи во Р. Македонија. За мониторинг на вакцинацијата биле испитани 2002 серуми, од кои 1001 (50,00%) биле позитивни, 67 (3,35%) биле сомнителни, додека 934 (46,65%) биле негативни. Испитувањето било направено со ELISA-методот, користејќи го CHEKIT CSF-Sero Ab ELISA китот од Idexx производителот. Можните причини за слабите резултати авторите ги лоцираат во квалитетот на вакцините, неадекватната манипулација со нив или невакцинирањето.

11. Cvetkovikj, A., Radeski, M., Mrenoski, S., Kirandjiski, T., Krstevski, K., **Djadjovski, I.**, Gjurovski, I., Angjelovski, B., Cvetkovikj, I., Cliquet, F. (2012) ***Monitoring bait uptake through tetracycline presence and age structure of foxes in oral vaccination against rabies campaigns in R. Macedonia.*** Days of Veterinary Medicine, Proceedings, 2-4.9.2012, Ohrid, R. Macedonia.

Целите на овој труд биле да се прикаже преваленцата на присуството на тетрациклин во забите и вилиците од орално вакцинираните лисици, како и нивната возрастна структура по две спроведени кампањи за орална вакцинација во 2011 година. Детекцијата на тетрациклин се базирала на флуоресцентна микроскопија на фини секции од забите и долните вилици, додека возрастната структура се детерминирала според присуство/отсуство и број на годишни линии на раст во цементот. Позитивни на тетрациклин биле 60,9% од испитаните мостри, додека 69,5% испитани примероци потекнувале од лисици постари од три години.

12. Acevski, S., Mitrov, D., Krstevski, K., **Dzadzovski, I.**, Janevski, A., Velkovski, D. (2012) ***Radiological diagnostic of lung metastasis with femur osteosarcoma origin.*** Book of Proceedings, Days of Veterinary Medicine, Ohrid, Macedonia. Pp 86 – 89

Во овој труд опишан е случај на остеосарком на белите дробови кај куче од расата шарпланинец, дијагностициран со примена на радиолошки метод. Врз основа на спроведените клинички и радиолошки испитувања, авторите заклучуваат дека дијагностицираниот остеосарком на белите дробови е резултат на метастазирање на утврдениот остеосарком на фемурот.

13. Picard-Meyer, E., Mrenoshki, S., Milicevic, V., Ilieva, D., Cvetkovikj, I., Cvetkovikj, A., Krstevski, K., **Dzadzovovski, I.**, Robardet, E., Gagnev, E., Iliev, E., Plavsic, B., Kirandjiski, T., Cliquet, F. (2013) **Molecular characterisation of rabies virus strains in the Republic of Macedonia.** Arch virol 158 (1), 237-40.

Во овој труд авторите ја прикажале генетската карактеризација на осумте изолати на вирусот на беснило од Р. Македонија, изолирани од лисици и волци во периодот од 2011-2012 година. За таа цел, тие биле секвенционирани и била направена и филогенетска анализа користејќи го NJ-методот и MEGA-софтверот. Во анализата биле користени и изолати од Србија и Бугарија (2010-2012), со што добиените резултати укажале на фактот дека изолатите од сите три соседни земји се вируси од див сој кои припаѓаат на изолатите од источно-европската група со висок процент на идентичност на нуклеотидните секвенци. Овој факт ги довел авторите до заклучок дека дивите животни се одговорни за ширењето на беснило меѓу соседните земји.

14. Cvetkovikj, I., Mrenoshki, S., Krstevski, K., **Dzadzovovski, I.**, Angelovski, B., Gjurovski, I., Mitrov, D., Cvetkovikj, A. (2013) **Serology testing of rabies vaccination efficacy in pet animals: first year experience in R. Macedonia.** Abstract Book, Rabies Serology Meeting 2013, Nancy, France

Целта на овој труд е да се испита ефикасноста на превентивната вакцинација на домашните миленици против болеста беснило. За таа цел, со примена на вирус-неутрализациски тест (FAVN) биле испитани вкупно 78 серуми од вакцинирани кучиња и 16 серуми од вакцинирани мачки. За вакцинирање на испитуваните животни биле користени вакцини од пет различни производители. Заштитни нивоа на антитела биле потврдени кај 96% од вакцинираните кучиња и 93% од вакцинираните мачки.

15. Janevski, A., Celeska, I., **Dzadzovovski, I.**, Ulcar, I., Mitrov, D. (2013) **Diagnostic importance of liver percutan byopsy in dairy cows.** Book of Proceedings, Days of Veterinary Medicine 2013, Struga, Macedonia. P. 27.

Во овој труд, во детали е опишана техниката на перкутаната биопсија на црниот дроб кај млечните крави и нејзиното значење за дијагностика на метаболичките нарушувања кои се јавуваат како последица на различни патолошки промени во црниот дроб. Биоптираните парчиња на ткиво од црниот дроб можат да се искористат за правење на патохистолошки препарати и за микроскопски преглед за стереометриска и морфометриска дијагностика на масти во хепатоцитите и одредување на степенот на црнодробна липидоза. Материјалот од биопсијата може да се искористи и за молекуларна дијагностика на вкупната геномска RNA и DNA, како и апсолутната и релативна концентрација на клеточни рецептори.

16. Krstevski, K., **Djadjovski, I.**, Cvetkovikj, I., Janevski, A., Mrenoshki, S., Kirandziski, T., Naletoski, I., Mitrov, D. (2013) **Rev 1 vaccination in sheep and goat in Macedonia – diagnostic challenges.** Naučno-stručni simpozijum "Bruceloza u Jugoistočnoj Evropi", Zbornik radova i kratkih sadržaja, str.182.

Во оваа студија се опишани проблемите кои се јавуваат при лабораториското дијагностицирање на бруцелозата, во ситуација кога за нејзина контрола се применува Rev-1 вакцината. Авторите констатираат дека главни дијагностички предизвици на кои лабораторијата треба да одговори се избор на правилна комбинација на тестови за серолошка дијагностика врз основа на добро познавање на нивните перформанси, како и воведување на дијагностички техники кои ќе овозможат разликување на теренските од вакциналните бруцела соеви.

17. Kirandjiski, T., Nikolovska, G., Smilenovska-Mihajlovic, B., Krstevski, K., **Djadjovski, I.**, Cvetkovikj, I., Janevski, A., Mrenoshki, S., Mitrov, D. (2013) **Progress of Sheep and Goat Brucellosis Control in Republic of Macedonia.** Naučno-stručni simpozijum "Bruceloza u Jugoistočnoj Evropi", Zbornik radova i kratkih sadržaja, str.45

Целта на овој труд е да се прикаже напредокот во контролата на бруцелозата кај овците и козите како резултат на промена на контролната стратегија во 2008 година. Врз основа на претходна анализа на причините за неуспех на дотогашната стратегија за контрола на бруцелозата базирана исклучиво на откривање и отстранување на заболените животни, воведена е вакцинација на овците и козите во областите со висока и умерена застапеност на болеста. Ваквиот приод обезбедува видлив успех и тренд на смалување на појавата на болеста уште во првите две години, а значително подобрување во 2012 година. Авторите на оваа студија заклучуваат дека со стриктна примена на контролните мерки од стратегијата, застапеноста на болеста ќе се сведе на занемарливо ниво и следен чекор би бил престанок на вакцинацијата и целосно искоренување на болеста.

18. Krstevski, K., **Djadjovski, I.**, Cvetkovikj, I., Janevski, A., Mrenoshki, S., Mitrov, D., Naletoski, I. (2014) **Situation with brucellosis in Macedonia since introduction of Rev-1 vaccination (epidemiological update).** Book of Abstracts, VET Istanbul group Congress 2014, Istanbul, Turkey. P.67

Во овој труд е даден преглед на епидемиолошката состојба со бруцелозата кај домашните преживни животни во Република Македонија. Анализирани се периодот од 2008 до 2013 година и прикажани се резултатите од направените лабораториски испитувања за застапеноста на болеста. Врз основа на прикажаните резултати, авторите заклучуваат дека постои тренд на значително опаѓање на застапеноста на болеста во анализираниот период, пред сè како резултат на примена на Rev-1 вакцината во контрола на бруцелозата.

19. Celeska, I., Kirovski, D., Ulchar, I., **Djadjovski, I.**, Janevski, A., Stojkovski, V. (2014) **Seasonal variation in metabolic profile of Chioss sheep.** International VetIstanbul Group Congress 2014, Book of abstracts, p.11–12.

Во овој труд авторите го евалуирале влијанието на сезонските промени врз метаболичкиот профил кај Хиос овците. Експериментот бил направен на едно стадо Хиос овци во Пелагонија. Крв за одредување на вредностите на параметрите од метаболичкиот профил била земена од 8 овци во периодот на рана зима и од 8 овци во периодот на рано лето. Овците од кои била земена крв во зима, биле гравидни и покажувале клинички знаци на гравидитетна токсемија, додека од оние од кои била земена крв во лето, не биле гравидни и клинички биле здрави. Во однос на метаболичките параметри, одредувани биле серумските концентрации на: глукоза, ВНВА, вкупни протеини, албумини, уреа, креатинин, триглицериди и холестерол. Резултатите покажале дека овците кои покажувале клинички знаци на гравидитетна токсемија, во периодот на доцен гравидитет и за време на периодот на јагнење биле со неадекватен енергетски статус за време на зимскиот период. Метаболичките патишта не биле во можност да го надминат негативниот енергетски биланс, за разлика од периодот на рано лето.

На меѓународно ниво, стручно-апликативната активност ас. м-р Игор Цацовски ја реализирал преку учество во:

- реализација на предвидените активности од FP6 - проектот „Upgrading and Introduction of Sustainable Diagnostic Tools for the Major Transboundary Diseases of Animals in Macedonia” (Project No.: 043653), во периодот од 1.5.2007 до 31.10.2009 година;
- од 1.3. до 30.4.2009 година во Скопје, 2 недели бил обучувач на курсот за обука на двајца научници од Таџикистан, за методи на молекуларна дијагностика на бруцелозата, под покровителство на проектот TAD/5/003, поддржан од Меѓународната агенција за атомска енергија (IAEA), под име: Diagnosis and Control of Brucellosis in Cattle, Sheep and Goats;
- од 14.9. до 14.11.2009 година, во Скопје, бил обучувач на курсот за обука на тројца научници од Судан за методите и техниките на молекуларната дијагностика, под покровителство на проектот SUD/5/031 "Setting Up a National Network For The Control of Livestock Diseases That Affect Exports", поддржан од Меѓународната агенција за атомска енергија (IAEA);
- учесник во регионалниот проект на меѓународната агенција за атомска енергија: IAEA Technical Cooperation Regional Project RER/5/015 "Supporting Early Warning and Surveillance of Avian Influenza Infection in Wild and Domestic

Birds and Assessing Genetic Markers for Bird Resistance”, реализиран во периодот од 2009 до 2011 година;

- учесник е во билатералниот проект со Словенија: „Епидемиолошка студија на ретровирусните инфекции кај преживарите во Словенија и Македонија”, кој се реализира во периодот од 1.1.2010 до 31.12.2011 година;
- учество во проектот во склоп на IPA-програмата за Западен Балкан „Capacity building of Veterinary services in Republic of Macedonia“, започнат во 2010 и предвиден да заврши во 2012 година;
- EDENext biology and control of vector-borne infections in Europe, 2011-2014;
- УКИМ, Молекуларна епидемиологија на туберкулозата кај говедата во Република Македонија, 2012-2013.

Кандидатот ас. м-р Игор Џацовски, според усвоениот извештај од Комисијата за самоевалуација на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје за спроведената студентска анкета за летниот семестар во учебната 2013/14, со Одлука бр. 0201 – 2915/4 од 20.10.2014 година, е позитивно оценет од страна на студентите.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

По разгледувањето на севкупната приложена документација, земајќи ја предвид и севкупната досегашна активност на кандидатот, научноистражувачката и педагошката работа како и досегашното искуство, Рецензентската комисија има чест да му предложи на Наставно – научниот совет на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје, да го избере кандидатот ас. м-р Игор Џацовски во звањето асистент во научната област болести на преживни животни.

ЧЛЕНОВИ НА КОМИСИЈАТА

1. Проф. д-р Дине Митров, редовен професор, с.р.
2. Проф. д-р Славчо Мреношки, вонреден професор, с.р.
3. Проф. д-р Игор Улчар, вонреден професор, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО ЗВАЊЕТО ДОЦЕНТ

ПО ПРЕДМЕТОТ ПРОДУКЦИЈА НА

ФАКУЛТЕТОТ ЗА ДРАМСКИ УМЕТНОСТИ ВО СКОПЈЕ

По распишаниот конкурс за избор на наставник во сите звања, објавен во дневниот весник „Нова Македонија“ на 31.10.2014 година, Наставно-научниот и уметнички совет на Факултетот за драмски уметности, на 52. седница одржана на 17.11.2014 г. донесе Одлука (бр.0202-762/6.2) за формирање Рецензентска комисија за избор на наставник во звањето доцент, по предметот ПРОДУКЦИЈА.

За членови на оваа Комисија се определени наставниците: проф. Мартин Панчевски, вонр. проф. д-р Игор Вецовски и вонр. проф. м-р Лазар Секуловски.

Врз основа на увидот во конкурсната документација, Комисијата констатира дека на распишаниот конкурс за наставник по предметот **продукција** се пријавил само еден кандидат, **м-р ДЕЈАН ИЛИЕВ**, вработен на истиот Факултет, во звањето асистент, по предметот **продукција**.

По темелен увид во документацијата, Комисијата констатира дека пријавениот кандидат ги исполнува формалните конкурсни услови, ги усогласи своите ставови по однос на неговиот избор и до Наставно-научниот и уметнички совет на ФДУ го доставува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Кандидатот **м-р ДЕЈАН ИЛИЕВ** е роден во Скопје, 1968 година. Дипломирал на Факултетот за драмски уметности, на Катедрата за продукција во 1999 год. Со успех го одбрал дипломскиот труд: ПРИХОДИ ВО ОСПОСОБУВАЊЕТО НА ОРГАНИЗАЦИИТЕ ОД КУЛТУРАТА, со просечен успех од 9,13.

За време на школувањето со успех ги врши следниве работи: директор на Студентското радио (1994-1995); продуцент на НТП „Елвира“ (1995); продуцент на НТП „Една за по пат“ (1997); организационен директор на Млади балкански театарски средби-Сливен, Бугарија (1997); продуцент на „Доктор Фауст“ во режија на Дејвид Готард (1998), копродукција со Домот на културата – Охрид и други.

По дипломирањето, со колегите од класата, ја основа филмската продукциска кука „КИ Продукција“ каде што работи на неколку проекти: продуцент на „Хераклеа“, 16 мм авторски филм, режија: Здравко Круљ (2000); копродуцент на играниот филм „Сјај во очите“, режија: Срѓан Карановиќ (2001); коавтор на сценаријо и продуцент на „Еден“ (2000); продуцент на ТВ-филмот „Ноќ спроти Св.Василиј“, режија: Иван Митевски (2001); директор на филм „Приказни за љубовта и свршувањето“, режија: Александар Русјаков (2002-2003)-седум 30-минутни епизоди; продуцент и автор на долгометражниот документарен

филм „Дијалог“ (2003) и други.

Во периодот 1998-2008 работел и многу комерцијални видеоспотови за фирми од Македонија, Косово и Албанија.

Директор е на Филмскиот фонд на РМ, во основање (2006-2008).

Во периодот 2008-2011 волонтирал на предавања и вежби на класата за продукција, на Факултетот за драмски уметности, несебично помагајќи им на помладите колеги-студенти, идни продуценти.

Продуцент е на играниот долгометражен филм „Ова не е американски филм“ (2011), како и на документарниот филм „Музејот“ истата година.

Во 2011 година магистрира со темата: **„Филмски фонд - модел на финансирање на филмската дејност“** на БАС, здобивајќи се со титулата МБА –стратегиски менаџмент – изборен модул КУЛТУРА, со просечен успех 9,55.

Од 5.12.2011 до денес со успех работи како асистент на предметот продукција на Факултетот за драмски уметности. Покрај пренесувањето на знаењата и вештините на студентите, активен е и во работата на Факултетот.

По спроведената студентска анкета асс.м-р Дејан Илиев доби просечна оценка 9,7.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на горенаведеното, Рецензентската комисија процени дека **м-р ДЕЈАН ИЛИЕВ** целосно ги исполнува сите нормативни и стручни услови за избор во звањето **доцент** по предметот **продукција**.

Оттука, Рецензентската комисија има чест и задоволство на Наставно-научниот и уметнички совет на ФДУ едногласно да му предложи во наставно-научното звање **доцент** по предметот **продукција**, да го избере **м-р ДЕЈАН ИЛИЕВ**. Ваквиот предлог Рецензентската комисија го темели врз сознанијата стекнати преку увидот во приложената конкурсна документација, врз непосредниот увид во уметничко-апликативната активност на кандидатот, но и врз личниот работен контакт што одделни членови на Комисијата го стекнуваа во текот на подолгата соработка со кандидатот м-р Дејан ИЛИЕВ, посебно во неговата работа како асистент на ФДУ, во која имаа можност да ги препознаат и неговите лични квалитети.

Рецензентска комисија

- 1. Проф. Мартин Панчевски с.р.**
- 2. Вонр.проф.д-р Игор Вецовски с.р.**
- 3. Вонр.проф.м-р Лазар Секуловски с.р.**

ОБРАЗЕЦ

**КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ**

Кандидат: Дејан Симеон Илиев

(име, татково име и презиме)

Институција: Факултет за драмски уметности - Скопје

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: продукција

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЛНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
	Бр. часови x Недели x Поени	
1	Продукција 5 (I сем. 2011)- вежби 10 x 3 x 0,03	0.9
2	Продукција 5 (I сем. 2011)- предавања 3 x 3 x 0,04	0.36
3	Продукција 6 (II сем. 2012)- вежби 10 x 15 x 0,03	4.5
4	Продукција 6 (II сем. 2012)- предавања 3 x 15 x 0,04	1.8
5	Основи на продукција 2 (II сем. 2012)- предавања 1x15x 0,04	0.6
6	Продукција 7 (I сем. 2012)- вежби 10 x 15 x 0,03	4.5
7	Продукција 7 (I сем. 2012)- предавања 3 x 15 x 0,04	1.8
8	Основи на продукција 1 (I сем. 2012)- предавања 1x15x 0,04	0.6
9	Продукција 8 (II сем. 2013)- вежби 10 x 15 x 0,03	4.5
10	Продукција 8 (II сем. 2013)- предавања 3 x 15 x 0,04	1.8
11	Основи на продукција 2 (II сем. 2013)- предавања 1x15x 0,04	0.6
12	Продукција 1 (I сем. 2013)- вежби 8 x 15 x 0,03	3.6
13	Продукција 1 (I сем. 2013)- предавања 3 x 15 x 0,04	1.8
14	Основи на продукција 1 (I сем. 2013)- предавања 1x15x 0,04	0.6
15	Продукција 2 (II сем. 2014)- вежби 8 x 15 x 0,03	3.6
16	Продукција 2 (II сем. 2014)- предавања 3 x 15 x 0,04	1.8
17	Основи на продукција 2 (II сем. 2014)- предавања 1x15x 0,04	0.6
18	Продукција 3 (I сем. 2014)- вежби 8 x 15 x 0,03	3.6
19	Продукција 3 (I сем. 2014)- предавања 3 x 15 x 0,04	1.8

	Вкупно	39.36

СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста: Јавно изведено или претставено уметничко дело во облик познат во јавноста – филмови, театарски претстави, настани	Поени
1	Продуцент – Независна театарска продукција „Елвира“, режија: Горан Гугловски (Универзална сала), 1995.	8
2	Продуцент – Независна театарска продукција „Една за по пат“ – Харолд Пинтер, режија: Синиша Ефтимов, 1997.	8
3	Програмски директор – Млади балкански театарски средби – (Меѓународен театарски фестивал, Прво издание), во рамките на Летниот театарски универзитет – Сливен, Бугарија, 1997.	1
4	Организационен директор – Млади балкански театарски средби – (Меѓународен театарски фестивал, прво издание), во рамките на Летниот театарски универзитет – Сливен, Бугарија, 1997.	1
5	Продуцент – „Доктор Фаустус“ од Кристофер Марлоу во режија на Девид Готард (основач на Риверсајд Студио - Лондон) – воедно прв превод на дело од Кристофер Марлоу на македонски јазик, копродукција на КИ Продукција и Домот на културата „Глигор Прличев“ Охрид, 1998.	8
6	Продуцент – „Хераклеа“ (краток авторски филм – 16мм) сценарио и режија: Здравко Круљ, 2000.	4
7	Ко-Автор на сценарио , – „Еден“ сценарио за долгометражен игран филм - Мина Шпела Крстевска, Горан Гугуловски, Владимир Крстевски и Дејан Илиев (продаден на продуцентка од Германија, Весна Јовановска, повторно заради конфликтот во МК се откажа во фазата на подготовки), 1999.	8
8	Автор – „Погоди и земи“ – ТВ Квиз, 1999.	3
9	Продуцент – „Погоди и земи“ – ТВ Квиз, 1999.	3
10	Продуцент – „Ноќ спроти Св. Василиј“ (ТВ филм), сценарио: Русомир Богдановски, режија: Иван Митевски, 2001.	8

11	Менаџер на локации – „Schimanski – Asyl“ , сезона 1 епизода 11 (од познатата (Број 1 по рејтинг) германска телевизиска серија, 35мм), снимана на локации во Македонија, 2002.	4
12	Директор на филм – “Приказни за Љубовта и свршувањето“ (7 x 30-минутни играни епизоди), сценарио и режија: Александар Русјаков (Прва партизанска продукција), 2002-2003 (7 x 4).	28
13	Сценарио, корежија и продуцент – „Дијалог“ (долгометражен документарен филм, истражувачки филм за ситуацијата во Македонија по конфликтот), корежија: Александар Русјаков, 2002-2003 (3 x 8).	24
14	Продуцент - Ова не е американски филм - долгометражен игран филм, сценарио: Павел Јех (декан на ФАМУ, Чешка), 2009-2011.	8
15	Продуцент – „Музејот“ – документарен филм за Музејот на македонската револуционерна борба, Музеј на ВМРО и Музеј на жртвите на комунизмот, сценарио и режија: Маја Младеновска, 2011.	4
16	Продуцент – Мобимак x 4 ТВЦ	8
17	Продуцент – Македонски пошти Отворена врата	2
18	Продуцент – Тутунска банка ТВЦ x 2	4
19	Продуцент – Макпетрол ТВЦ x 2	4
20	Продуцент – МЗТ Хепос ТВЦ x 1	2
21	Продуцент – Влада на РМ кампањи фискализација, образование ТВЦ x 6	12
22	Продуцент – Лунабела ТВЦ x 2	4
23	Продуцент – Инаква ТВЦ x 3	6
24	Продуцент – Уницеф ТВЦ x 3 (вакцинација, мини) за Косово	6
25	Продуцент – Косовски Телеком ТВЦ x 1	2
26	Продуцент – Косовски Пошти ТВЦ x 1	2
27	Продуцент – Вала Мобилен оператор ТВЦ x 9	18

28	Продуцент – КЕК Косовски електрани ТВЦ x 3	6
29	Продуцент – Винарија Орешовац ТВЦ x 1	2
30	Продуцент – Рајфајзен банка – Косово ТВЦ x 3	6
31	Продуцент – ИПКО Мобилен оператор Косово ТВЦ x 5	10
32	Продуцент – Косово петрол ТВЦ x 3	6
33	Продуцент – Виктори Колеџ Косово ТВЦ x 2	6
34	Продуцент – 3 Мобиле Косово ТВЦ x 9	18
35	Продуцент – Вита Милк Косово ТВЦ x 2	4
36	Продуцент – Танго Сокови Косово ТВЦ x 3	6
37	Продуцент – Принц Кафе Косово ТВЦ x 3	6
38	Продуцент – Пиво Корча Албанија ТВЦ x 2	4
39	Продуцент – Пиво Тирана Алабанија ТВЦ x 2	4
40	Продуцент – АМЦ Мобилен оператор Алабанија ТВЦ x 11	22
41	Продуцент – Албафон Македонија ТВЦ x 3	6
42	Продуцент – Eagle Мобилен оператор Албанија ТВЦ x 1	2
43	Продуцент – АЛБ Телеком Албанија ТВЦ x 2	4
44	Креатор и организатор на првиот Фестивал на македонски филм во Њујорк, САД (2 x 1)	2
	Вкупно	304

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Директор на Студентско радио – го обновува и го рестартира Радиото, програмски, кадровски, технички и организационо го осмислува, го опремува и ја реализира програмата на Радиото како Студентско радио Културен канал од почетокот на 1994 до февруари 1995	4
2	Консултант на Сорос фондацијата Отворено општество – на	2

	телевизиите и радијата поддржани од Сорос	
3	Консултант – 15-тина радио и ТВ-станции – изработка на елаборатите за конкурсите на Советот за радиодифузија за проекти од национален интерес 2 години по ред, со изработени повеќе од 200 поединечни проекти (главно - планови на продукција, гантограми, буџети, но и друга потребна документација)	2
4	Директор на Филмскиот фонд на РМ – комплетно го осмислува и во практика го реализира проектот Филмски фонд (целиот проект е презентиран подоцна во магистерската) и ги спроведува реформите во филмската дејност за заживување, унапредување и континуиран развој на дејноста од септември 2006 до декември 2008	4
5	Го осмислува, го планира и го организира првото македонско учество на Берлинскиот филмски маркет во склоп на Берлинскиот филмски фестивал	4
6	Го осмислува, го планира и го организира првото македонско учество на Канскиот филмски маркет во склоп на Канскиот филмски фестивал	4
7	Учество во комисији за имени на Законот за филмски фонд	2
8	Учество во комисији за национални стратегии за културата	2
9	Учество во комисији за донесување измени во даночните поволности за финансирање во културата	2
10	Член на жири на првото издание на Фестивалот на француски филм во Охрид	2
Дејности од поширок интерес		
1	Во светот на успехот – Златна маска 2007 – за основање на филмскиот фонд	3
Учество на неговите дела(претстави и филмови) на национални и интернационални манифестации		
	Продуцент - Ова не е американски филм – фестивали на кои е прикажан филмот	
2	Bridge Film Fest, Косово, 2014	2
	Skena Up International Students Film & Theatre Festival,	2

	Приштина, Косово, 2013	
	European Film Festival, Букурешт, Романија, 2012	2
	Balkan Film Festival, Полска, 2012	2
	SEE A Paris South-East European Film Festival, Франција, 2012	2
	Tuzla Film Festival, Босна и Херцеговина, 2012	2
	Macedonian Film Festival, Торонто, Канада, 2012	2
	Banja Luka Film Festival, Босна и Херцеговина, 2012	2
	Petaluma Film Festival, Калифорнија, САД, 2012	2
	Chennai International Film Festival, Tamil Nadu, Индија, 2011	2
	Kolkata Film Festival, Индија, 2011	2
	Продуцент - „Музејот - сеќавања на македонската борба“ (2012) – учество на фестивали	
3	International Cinematographers' Film Festival “Manaki Brothers”, Битола, Македонија, 2012	1
	Вкупно	54

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	39,36
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	304,00
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	54,00
Вкупно	397,36

Членови на Комисијата

- 1. Проф. Мартин Панчевски с.р.**
- 2. Вонр.проф.д-р Игор Вецовски с.р.**
- 3. Вонр.проф.м-р Лазар Секуловски с.р.**

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО ЗВАЊЕТО ДОЦЕНТ ПО НАСТАВНАТА ДИСЦИПЛИНА ФИЛМСКА И ТВ-МОНТАЖА И ДИГИТАЛНА ПОСТПРОДУКЦИЈА НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ДРАМСКИ УМЕТНОСТИ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот и уметнички совет на Факултетот за драмски уметности во Скопје, на седницата одржана на 17.11.2014 година, со Одлука бр. 0202-762/6.3, избра Рецензентска комисија во состав: проф. Владимир Блажевски, вонр.проф. д-р Антонио Митриќески и вонр.проф. м-р Лазар Секуловски за избор на еден наставник по предметите филмска и ТВ-монтажа и дигитална постпродукција.

На конкурсот објавен во дневните весници „Нова Македонија“ и „Коха“ на 31.10.2014 година, во определениот рок за избор на еден наставник во сите звања по предметите филмска и ТВ-монтажа и дигитална постпродукција, се пријави само м-р Владимир Павловски, асистент по предметот филмска и ТВ-монтажа.

Врз основа на доставената документација, Комисијата го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ ЗА КАНДИДАТОТ

Владимир Павловски е роден 1974 година, во Скопје, Република Македонија.

Од 1992 до 1996 студирал на Факултетот за драмски уметности во Скопје и дипломирал на Одделот за филмска и ТВ-монтажа, со просечен успех 8,92.

Во 2010 година се стекнуал со звањето магистер по комуникации на Институтот за политички и социолошко-правни истражувања при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, со просечен успех 9,60.

Од дипломирањето во 1996 година до денес, креирал и продуцирал многу музички спотови и реклами, континуирано работел како монтажер на многубројни кратки играни и документарни филмови, бил асистент на монтажа и монтажа на звук на долгометражниот филм „Ципси Меџик“ во режија на Столе Попов и го монтира долгометражниот игран филм „Соба со пијано“ на режисерот Игор Иванов - Изи.

Во периодот од 2001 до 2010 година работел во видеопродукција и во два национални радиодифузни сервиса каде што бил ангажиран на монтажа и реализација на тековна програма, изработка на рекламни спотови и изработка на промотивна програма, а се здобил и со знаења од целокупната организација и продукција на видеоматеријали.

Своето прво искуство како едукатор го стекнал во периодот 2005 - 2007 година кога бил ангажиран како инструктор за ТВ-монтажа во Македонскиот институт за медиуми.

Во декември 2010 година е избран за асистент на предметот филмска и ТВ-монтажа, на Факултетот за драмски уметности во Скопје.

По спроведената студентска анкета, асс.м-р Владимир Павловски доби просечна оценка 9,6.

УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ

1999 - 2004, член на Друштвото на филмски професионалци на РМ.

2014 - до денес, член на Управен одбор.

Телевизија и филм:

2009 - 2010	Изработка на промотивна програма, анимации, ЕРА ТВ, Modern Times Group, Viasat [менаџер на промоција на програма (On Air Promo Manager)].
2003 - 2009	Тековна програма на А1 телевизија, изработка на промотивна програма и рекламни спотови (монтажа и реализација).
2001 - 2003	Рекламни и музички спотови, документарни филмови и ТВ- емисии во „Видеолаб продукција“ (монтажа и режија).
1999 - 2000	„КУЛ“, емисии од забавен карактер (30 емисии) во ТМЕ Студио (режија).
1997 - 1999	Детски, забавни и емисии од културата во А1 телевизија (монтажа и режија).
1997	„Gipsy Magic“, филм на Столе Попов - Вардар филм, Триангл продукција (асистент на монтажа, монтажа на звук).
2000	„Прашина“, филм на Милчо Манчевски - Shadow Films (асистент на монтажа).
1999	„Тунел“, филм на Огнен Димитровски - Филмски фонд на Македонија (монтажа).
1999	„Егзит“, филм на Борјан Зафировски - Филмски фонд на Македонија (монтажа).
1999-2003	„Наше Маало“, детска серија (20 епизоди, 4 сезони) - Продукција Наше маало (монтажа).
2003	„Оаза на мирот“, долгометражен документарен филм на Огнен Димитровски - ZDF Arte (монтажа).
2005	„Патувања со Рабробил“, детска играна серија - 6 епизоди (монтажа, колор корекции, графичка обработка).
2005	„Балкански реалности“, документарен филм на Игор Тошевски (монтажа, колор корекции, графичка обработка).
2006	„Сестри“, краток игран филм на Огнен Димитровски (монтажа, колор корекции, графичка обработка).

- 2007 „Скопје од предисторија до антика“, серија од три долгометражни документарни филмови (монтажа, колор корекции, графичка обработка).
- 2008 „Искушение“, краток игран филм на Бранко Костески (монтажа, колор корекции, графичка обработка).
- 2011 „20 години независност“, долгометражен документарен филм на Митко Панов 1992 - Кавал филм (монтажа, колор корекции).
- 2011 „Иднината денес“, долгометражен документарен филм на Игор Иванов (монтажа, колор корекции, графичка обработка).
- 2012 „Намини бар еднаш“, краток игран филм на Косара Митиќ (монтажа).
- 2012 Универзитет „Св.Кирил и Методиј“, промотивен филм - УКИМ/ФДУ (монтажа, колор корекции, графичка обработка).
- 2013 „Верувам во љубовта“, документарен филм на Игор Иванов (монтажа, колор корекции, графичка обработка).
- 2013 „Соба со пијано“, долгометражен игран филм на Игор Иванов (монтажа).
- 1996 - 2009 Музички спотови (режија, монтажа, колор корекции и анимации)
- 1001-ви, спот на Д'Далтонс
 - Град, спот на Д'Далтонс
 - Она и Таа, спот на Д'Далтонс
 - Кама Сутра, спот на Д'Далтонс
 - Руски Рулет, спот на Д'Далтонс
 - Лили Ли Ду Ду, спот на Ребека и Д'Далтонс
 - Шефе, спот на Last Expedition
 - Ти ме убиваш, спот на Морал
 - Пред да заспијам, спот на Врчак
 - Твоите 6 броја, спот на Угро
 - Знај дека си ти., спот на Угро
 - Латино ЦД, спот на Александар Митевски
 - Почесна стрелба, спот на Ребека
- 2000-2014. Избор на рекламни спотови (режија, монтажа, колор корекции и анимации)
- десет рекламни спота за Вардар осигурување
 - Ипко Телеком, една реклама
 - Перос детергент, за турскиот медиумски пазар
 - Оперил, Лек Санзоз, две реклами
 - Т-Мобиле МК (монтажер)
 - Астибо
 - Дерик Меј и Македонска филхармонија
 - Халкбанк
 - Паскалин
 - Пелистерка

Исто така, во 2010 година учествувал на обука за креативност и промоција на ТВ-програма преку видео и анимации, организиран од Viasat, MTG во Софија, Р. Бугарија, бил на двонеделна обука за технологија на звук на Факултетот за музика и технологија во склоп на Универзитетот на уметности од Утрехт, Холандија (2013 година) и во 2014 година бил учесник на меѓународната конференција „Искусствата и преспективите на факултетите на драмски уметности“ во Охрид, Р. Македонија. Учествовал и на четири годишни промотивни конференции на Adobe за Македонија во улога на презентер (2011-2014 година).

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Кандидатот м-р Владимир Павловски во својата работа како асистент на Катедратата за филмска и ТВ-монтажа со подеднаков успех држел вежби по предметот филмска и ТВ-монтажа и активно партиципирал во активностите и реализацијата на проектите на предметот дигитална постпродукција. На студентите им ги пренесува знаењата од филмската монтажа, техничко-технолошките процеси и современите методи од филмската област.

ЗАКЛУЧОК

Земајќи ги предвид сите ангажмани на м-р Владимир Павловски, како филмски автор и педагог, Рецензентската комисија му предлага на Наставно-научниот и уметнички совет на Факултетот за драмски уметности во Скопје, кандидатот м-р Владимир Павловски да биде избран во звањето **доцент** по предметите филмска и ТВ-монтажа и дигитална постпродукција на Катедратата за филмска и ТВ-монтажа.

Членови на Комисија

Проф. Владимир Блажевски с.р.

Вонр. проф. д-р Антонио Митриќески с.р.

Вонр. проф. м-р Лазар Секуловски с.р.

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: м-р Владимир Павловски

(име, татково име и презиме)

Институција: Факултет за драмски уметности

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: филмска и ТВ-монтажа, дигитална постпродукција

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЛНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Филмска и ТВ-монтажа 7 (летен семестар 2011) часа 4 *15 * 0,04	2,40
2.	Филмска и ТВ-монтажа 7 (летен семестар 2011) часа 15 *15 * 0,03	6,75
3.	Филмска и ТВ-монтажа 8 (зимски семестар 2011) часа 4 *15 * 0,04	2,40
4.	Филмска и ТВ-монтажа 8 (зимски семестар 2011) часа 15 *15 * 0,03	6,75
5.	Филмска и ТВ-монтажа 1 (летен семестар 2012) часа 3 *15 * 0,04	1,80
6.	Филмска и ТВ-монтажа 1 (летен семестар 2012) часа 4 *15 * 0,03	1,80
7.	Филмска и ТВ-монтажа 2 (зимски семестар 2012) часа 3 *15 * 0,04	1,80
8.	Филмска и ТВ-монтажа 2 (зимски семестар 2012) часа 4 *15 * 0,03	1,80
9.	Филмска и ТВ-монтажа 3 (летен семестар 2013) часа 3 *15 * 0,04	1,80
10.	Филмска и ТВ-монтажа 3 (летен семестар 2013) часа 3 *15 * 0,03	1,35
11.	Филмска и ТВ-монтажа 4 (зимски семестар 2013) часа 3 *15 * 0,04	1,80
12.	Филмска и ТВ-монтажа 4 (зимски семестар 2013) часа 3 *15 * 0,03	1,35
13.	Филмска и ТВ-монтажа 5 (летен семестар 2014) часа 3 *15 * 0,04	1,80
14.	Филмска и ТВ-монтажа 5 (летен семестар 2014) часа 3 *15 * 0,03	1,35
15.	Филмска и ТВ-монтажа 6	1,80

	(зимски семестар 2014) часа 3 *15 * 0,04	
16.	Филмска и ТВ-монтажа 6 (зимски семестар 2014) часа 3 *15 * 0,03	1,35
	Вкупно	38,10

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
	Вкупно	

СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста: Јавно изведено или претставено уметничко дело во облик познат во јавноста- театарски претстави, филм и телевизија.	Поени
1.	Музички спотови (режија, монтажа, колор корекции и анимации)	
	• 1001-ви, спот на Д'Далтонс	3
	• Град, спот на Д'Далтонс	3
	• Она и Таа, спот на Д'Далтонс	3
	• Кама Сутра, спот на Д'Далтонс	3
	• Руски Рулет, спот на Д'Далтонс	3
	• Лили Ли Ду Ду, спот на Ребека и Д'Далтонс	3
	• Шефе, спот на Last Expedition	3
	• Ти ме убиваш, спот на Морал	3
	• Пред да Заспијам, спот на Врчак	3
	• Твоите 6 Броја, спот на Угро	3
	• Знам дека си ти..., спот на Угро	3
	• Латино ЦД, спот на Александар Митевски	3
	• Почесна Стрелба, спот на Ребека	3
2.	Избор на рекламни спотови (режија, монтажа, колор корекции и анимации)	
	• десет рекламни спота за Вардар осигурување	30
	• Ипко Телеком	3
	• Оперил, Лек Санзоз, две реклами	3
	• Перос детергент, за турскиот медиумски пазар	3
	• Т-Мобиле МК (монтажер)	1
	• Астибо	3
	• Дерик Меј и Македонска филхармонија	3
	• Халкбанк	3
	• Паскалин	3

	• Пелистерка	3
3.	„Gipsy Magic“, филм на Столе Попов - Вардар филм, Триангл продукција (асистент на монтажа, монтажа на звук).	8
4.	„Егзит“, филм на Борјан Зафировски - Филмски фонд на Македонија (монтажа).	4
5.	„Тунел“, филм на Огнен Димитровски - Филмски фонд на Македонија (монтажа).	4
6.	„КУЛ“, емисии од забавен карактер (30 емисии) во ТМЕ Студио (режија).	120
7.	„Наше Маало“, детска серија (20 епизоди, 4 сезони) - Продукција Наше маало (монтажа).	80
8.	„Прашина“, филм на Милчо Манчевски - Shadow Films (асистент на монтажа).	8
9.	„Оаза на мирот“, долгометражен документарен филм на Огнен Димитровски - ZDF Arte (монтажа).	8
10.	„Патувања со Рабробил“, детска играна серија - 6 епизоди (монтажа, колор корекции, графичка обработка).	24
11.	„Балкански реалности“, документарен филм на Игор Тошевски (монтажа, колор корекции, графичка обработка).	8
12.	„Сестри“, краток игран филм на Огнен Димитровски (монтажа, колор корекции, графичка обработка).	4
13.	„Скопје од предисторија до антика“, серија од три долгометражни документарни филмови (монтажа, колор корекции, графичка обработка).	12
14.	„Искушение“, краток игран филм на Бранко Костески (монтажа, колор корекции, графичка обработка).	4
15.	„20 години независност“, долгометражен документарен филм на Митко Панов 1992 - Кавал филм (монтажа, колор корекции).	8
16.	„Иднината денес“, долгометражен документарен филм на Игор Иванов (монтажа, колор корекции, графичка обработка).	8
17.	„Намини бар еднаш“, краток игран филм на Косара Митиќ (монтажа).	4
18.	Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, промотивен филм - УКИМ/ФДУ (монтажа, колор корекции, графичка обработка).	4
19.	„Верувам во љубовта“, документарен филм на Игор Иванов (монтажа, колор корекции, графичка обработка).	8
20.	„Соба со пијано“, долгометражен игран филм на Игор Иванов (монтажа).	8
	Вкупно	418

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1		
2		
Дејности од поширок интерес		
1	Член на Управен одбор на Друштвото на филмски професионалци на РМ	1
2	Член на Управен одбор на Друштвото на филмски професионалци на РМ	1
Учество на филмови на национални и интернационални манифестации		
1	Интернационален филмски фестивал „Браќа Манаки“ - Битола 2013 („Соба со пијано“)	2
2	Чикаго Интернационален филмски фестивал 2014 („Соба со пијано“) - награда од публика за режија	2
3	Софија Интернационален филмски фестивал 2014 („Соба со пијано“) - награда за најдобар балкански филм	2
	Вкупно	8

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	38,10
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	0,00
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	418,00
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	8,00
Вкупно	464,10

Членови на Комисијата**Проф. Владимир Блажевски с.р.****Вонр. проф. д-р Антонио Митриќески с.р.****Вонр. проф. м-р Лазар Секуловски с.р.**

ПРЕГЛЕД
на прифатени теми за изработка на докторски дисертации на Филолошкиот факултет
„Блаже Конески“-Скопје

Име и презиме на кандидатот	Наслов на прифатена тема за изработка на докторска дисертација	Наслов на прифатена тема за изработка на докторска дисертација на англиски јазик	Комисија за утврдување погодност на кандидатот и темата
Милица Денковска	“Претставата за Македонија во германскојазичните патописи”	“The Image of Macedonia in German-language Travelogues”	проф. д-р Зорица Николовска проф. д-р Петер Раул проф. д-р Ранка Грчева
Саре Ѓерѓи	“Библискиот текст во албанската книжевност: Од старата книжевност до реализмот”	“Biblical text in the Albanian literature: From the ancient literature to the realism”	Акад.проф. д-р Али Алиу проф. д-р Маја Бајациевска проф. д-р Нехас Сопај
Фатмире Исаки	“Влијанието на народната традиција во англискиот и албанскиот романтизам: врз примери на поезијата на Р. Бернз, Ј.Де Рада, С.Т. Колериџ и Н. Фрашери	“The influence of folklore in the English and the Albanian Romanticism: with examples from works of R.Burns, S.T. Coleridge, J. De Rada, and N. Fresheri	проф. д-р Зоран Анчевски проф. д-р Агим Лека, проф. д-р Рајна Кошка-Хот

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКИОТ ДИСЕРТАЦИЈА „ЛЕКСИКАТА НА ТРЕБНИЦИТЕ ОД МАКЕДОНСКО ПОТЕКЛО ОД XV ДО XVIII ВЕК“, ИЗРАБОТЕНА ОД М-Р БИСЕРА ПАВЛЕСКА-ГЕОРГИЕВСКА, ПРИЈАВЕНА НА ФИЛОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ“ ВО СКОПЈЕ

На четириесет и шестата редовна седница на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, одржана на 17. 9. 2014 година, бевме избрани за рецензенти за оцена на докторскиот труд под наслов: **Лексиката на требниците од македонско потекло од XV до XVIII век**, изработен од Бисера Павлеска-Георгиевска. Заблагодарувајќи му на Наставно-научниот совет за укажаната доверба, имаме чест да го поднесеме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторскиот труд под наслов **Лексиката на требниците од македонско потекло од XV до XVIII век**, изработен од Бисера Павлеска-Георгиевска, има 382 страници компјутерски испишан текст. Трудот, покрај **Вовед** (3–33), содржи и три глави, од кои првата е посветена на **Лексичко-семантичките особености** на македонските требници (34–309), којашто содржи единаесет подраздели, и тоа: Апстрактна лексика (теологија, филозофија, морал, етика), Црковни објекти, инвентар, книги, облека и други религиски предмети, Називи на лица, Делови од човечкото тело, Називи за здравје и болести, Земјоделство, сточарство, Географска терминологија, Небесни тела, природни и атмосферски појави, Време и простор, страни на светот, Називи за храна и пијалаци, Живеалишта, покуќнина, садови и предмети за секојдневна употреба. Втората глава се однесува на **Лексичките слоеви** во требниците (од хронолошки и територијален аспект) (309–332), а во третата се претставени **Зборообразувачките особености** на требниците (332–354), по што следат **Заклучок** (354–372), **Посочена и консултирана литература** (372–382), **Кратенки за ракописите** (382).

За предмет на истражувањето во докторската дисертација е избрана лексиката на требниците од македонско потекло, богослужбени текстови со мошне специфична и разновидна текстолошка структура и лексички особености, коишто досега не биле предмет на покомплексно истражување. Во воведот се образложени потребите од едно вакво истражување, методите применети при изработката на тезата, а даден е и осврт на досегашните истражувања на требниците. Со оглед на нивната структурна разновидност, со потемелното проучување се овозможува согледување на структурните промени што ги засегнале требниците при нивната богослужбена употреба, како и на нивните јазично-стилски и особено лексички особености. Во однос на лексичко-семантичкиот аспект, се укажува на специфичностите на одделни молитвени текстови во рамки на изделените семантички сфери. Воедно се проследени и синонимните односи, односно лексичките и зборообразувачките варијанти, како и варирањето помеѓу грчката и словенската лексика, а се посочуваат и лексемите што се сметаат за ретки или што се со единична употреба во определени текстови.

При анализата на структурните, јазично-стилските и посебно на лексичките особености на требниците е направен избор од неколку основни требници: Требник од втората половина на XV век, што се чува на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ – МП5; Требник од средината на XV век, што се чува во НУБ „Св. Климент Охридски“ во Скопје – М10; Требник од XVII век, што се чува во Софиската народна библиотека – НБКМ621; Требник од XVII век, што се чува во Софиската народна библиотека – НБКМ622; Требник од последната четвртина на XVIII век, што се чува на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ – МП6.

Прашањето за првобитниот состав на старословенскиот евхологиј се поврзува со *Синајскиот евхологиј*, македонски глаголки ракопис од XI век, за кој се смета дека ја претставува кирилометодиевската традиција сочувана во Охридскиот литературен центар. Поради ова, Павлеска-Георгиевска поаѓа од основните истражувања за овој ракопис, којшто е доста темелно проучуван (пред сè од структурен и содржински аспект), па ги користи сознанијата од повеќе автори како на пр. Геитлер (1882), Фрчек (1933), Нахтигал (1942), Тарнанидис (1988), Пенкова (2008) и др. Покрај Синајскиот евхологиј, како основа за истражувањата се земаат и податоците за неколку постари требници, како што се: Трескавечкиот евхологиј од крајот на XIII век, Премчанскиот требник од XIII век и Зајковскиот требник од XIV век. Покрај споменатите постари требници, во анализата се вклучени и примери од еден Молитвеник од XVI век (СПЦ304), како и од Требник од XIX век, што се чува во НУБ (РК I 337).

Во делот посветен на жанровско-структурните особености на требникот се дадени основните дефиниции за требникот како посебен литургиски жанр, од современ и од историски аспект, со укажување на разликите помеѓу современата и историската состојба на евхологискиот текст. Како појдовна дефиниција за структурата на средновековниот требник се зема таа дека, општо гледано, тој има карактер на зборник со релативно постојан состав, на кој влијае литургискиот канон во соодветниот момент и развивањето на богослужбата, а исто така придржувањето кон установената традиција на византиските обрасци или словенското оригинално творештво. Одделните молитви (треби) обично се класифицираат според дополнителни фактори: местото на извршување на обредното дејство, во црквата или надвор од неа; индивидуалниот или колективниот карактер; конкретната намена. Притоа, посебно се истакнува варијативната структура како основна особеност на ракописните требници од XV до XVIII век, врз основа на ексцерпцијата на лексичкиот материјал.

Понатаму, се укажува на основните особености на избраните македонски требници од XV до XVIII век, според нивната содржина, од што се изведени поопшти заклучоци. Така, утврдено е дека во структурата на требниците од XV и XVII век (МП5, М10, НБКМ622, НБКМ621) се застапени молитви од трите групи според основната содржинска поделба, односно текстови на основните христијански свети тајни како: крштење и миропомазание, брак (прстенување и венчание), покајание; чиновни надвор од основните христијански тајни, но што припаѓаат кон трајниот корпус на Требникот: богојавленски водосвет, литија, погребение, братотворение; и циклус молитви за разни потреби, што се состои како од архаични обрасци, познати уште од Синајскиот евхологиј, така и од нови преводи на молитви од репертоарот на грчката апокрифна книжевност. Наспроти тоа, во

требникот МП6 којшто потекнува од XVIII век се застапени само молитвите од третата група, т.е. молитвите за разни потреби (за болести и за благословување и заштита на посевите) и една молитва за мал водосвет, поради што се смета дека тој наликува најмногу на денешниот дополнителен требник. Врз основа на овие содржински одлики се увидува каква лексика е карактеристична за соодветните требници.

Лексичко-семантичката анализа на требниците опфаќа единаесет лексичко-семантички групи: апстрактна лексика (теологија, филозофија, морал, етика); називи на црковни објекти, инвентар, книги, облека и други религиски предмети; називи на лица; називи на делови од човечкото тело; називи за здравје и болести; називи од областа на земјоделството и сточарството; географска терминологија; називи на небесни тела, природни и атмосферски појави; време и простор, страни на светот; називи за храна и пијалаци; називи на живеалишта, покуќнина, садови и предмети за секојдневна употреба. Лексиката од овие семантички полиња е разгледана во споредба со лексиката од споменатите постари и понови требници, како и со лексиката од македонските црковнословенски текстови од XII до XVI век (извори за *Речникоѝ на црковнословенскиоѝ јазик од македонска редакција* на Институтот за македонски јазик „Крсте Мисирков“ во Скопје).

Апстрактната лексика (теологија, филозофија, морал, етика) е потврдена низ целиот текст на требникот, а за називите поврзани со моралот и етиката се утврдува дека се покарактеристични за молитвата за исповедание, каде што се поблиску опишани човечките гревови. Апстрактните поими се групирани врз основа на опозицијата добро: зло, а покрај нив, опфатени се голем број теолошки, религиски термини со поопшто значење, поврзани со вербата во Господ, култот и ритуалите, личноста, животот и делото на Исус Христос, божествените својства, називите поврзани со светото тројство, Богородица и останатите божествени суштества и светци, црковните свети тајни, на пр.: v7zl@blenie, oubogol@bie, s7m5renie, dobrotа, blagost7yni, gr5hopadenie, z7lopom5nie, pr5st4plenie, iskou[enie, s7blazna; bog7, bo'6stvo, veli=6stvo, milosr7die, sv3t7yni, v7skr7senie, v7=lov5=enie, poka\$nie, kr7]enie, ispov5danie, preobra'enie, tain6stvo, rai, ad7, arhangel7, serafim7, herouvim7 и др. Се издвојуваат и поими од областа на филозофијата: ve]6, est6stvo, b7ytie, s4]6stvo, soueta, s7vr6[enie, pr5stavlenie и др.

Регистрирани се бројни синонимни низи и зборообразувачки варијанти: vlasvimi\$ - houla, milosr6d7 - milostiv7, di\$vol7 - vrag7, istina - pravda, veli=ie - veli=6stvo, dar7 - darovanie, blagov5st6 - blagovestie, s7bla'6nenie - s7blazn6 итн.

Се истакнува дека називите за **црковни објекти, инвентар, книги, облека и други религиски предмети** најмногу се среќаваат во молитвите за упокојување на душата, односно за погребение, на пр. во МП5, М10, НБКМ621 и НБКМ622, во молитвите за склучување брак во МП5, НБКМ621 и НБКМ622, во упатствата за изведување на обредите, на пр.: cr7k7y, hram7, monast7yr6, keli\$, 'r7tv6nik7, ambon7, tetrapod7, priprata,

klepalo, t6mi\$7, sv5]6nik7, pali=ica, no'ica, ikona, analav7, kamilav6ka, pokrov7, riza, sandalie, pr7sten6 и др.

Во однос на потеклото, покрај словенската лексика, истакната е употребата на голем број грцизми: antifon7, ekteni\$, kanon7, kondak7, litourgi\$, psal7m7, prokimen7, trapeza, ambon7, tetrapod7, analav7, felon7, man7di\$, epitrahil6, porfUra, alavastr7, kan7dilo и др. Се укажува и на синонимијата и зборообразувачките варијанти, на пр.: sr7k7y - hram7, kadilo - kadil6nica, sv5tilo - sv5til6nik7, ou'i'6c6 - ou'ig7, oubrous7 - oubrous6c6, maslo - ol5i - miro и др.

Меѓу пообемните лексичко-семантички групи се издвојува и групата **називи на лица**, потврдени во целиот текст на требниците, на пр. роднинските називи се застапени во молитвата за исповедание и во списокот на казни за сторен грев од МII5, M10, НБКМ621 и НБКМ622, имињата на свештениците во упатствата за извршување на црковните обреди од сите требници итн. Како побројни се истакниваат називите што означуваат црковни звања, титули, епитети, називите на вршители на црковни дејности, на носителите на особина, својство, називите на лица врз основа на семејни, роднински, брачни односи, додека со помал број лексеми се претставени називите за лица според професијата, според нивниот социјален статус, должност, звање, според односот кон армијата, според умствените способности, односот кон сопственоста и називите на жители (етници).

Во оваа група се издвојуваат грцизмите, и тоа најмногу кај називите за црковни звања, титули, епитети и црковни дејности: arhierei, ierei, prezviter7, ierarh7, eklisiarh7, paraeklisi\$rh7, igoumen7, di\$7, inok7.

Како покарактеристични се наведуваат некои неологизми: dou[egoub6c6, slavol@b6c6, srebrol@b6c6, zlatol@b6c6, m7ytol@b6c6, samohot6nik7, l7'es7v5d5tel6, l7'is7hranitel6, 'itomam7, l4kavodobit6nik7 и др.

Следната група се однесува на називите за **делови од човечкото тело** кои ги има во молитвите за лекување разни болести од требниците МII5, НБКМ621 и НБКМ622 и МII6: lice, obraz7, =elo, =eljost7, ousta, oust6na, z4b7, 3z7yk7, nozdri, brada, rebro, sr7d6ce, =r5vo, lo'esno, oud7, r4ka, noga, kol5no, m3so, 'ila, kr7v6 и др.

Како основно обележје на оваа група се истакнува бројноста од словенски лексеми, наспроти заемките кои не се забележани.

Неведени се повеќе синонимни парови и зборообразувачки варијанти: vr7h7 - glava, n5dra - pr7si - gr4di, =r5vo - 4troba - lo'esno, pl7t7 - t5lo. Преносната употреба на овој тип лексеми се потврдува главно низ затврднатите зборовни состави во кои тие влегуваат, како што се: dou[4 v7zimati, ot7 o=es7 prizora, otvr6zenie o=i©, =r5vo mater6no, ot7 =r5va, s7rod6stvo po pl7ti итн.

Предмет на анализа се и **називите за здравје и болести** коишто се карактеристични за истите молитви во кои се јавуваат и називите од претходната група, т.е. молитвите за лекување разни болести. Се izdelуваат називите за: телесни и душевни болести, одредени конкретни болести, болести на крвните садови, болести на устата и забите, очни болести, болести на градниот кош, стомачни болести, болести на половите органи, проблеми со говорот, слухот и видот, душевни болести и др., на пр.: bolest6, vr5d7, §zva, raslablenie, bode'6, prokaza, o=ibol6, zima, gorest6, groza, ognevica, tr3savica, zapor7, mor7, gnoi, §d7, b5s7, padenie и др.

И овде се издвоени лексеми што се покарактеристични и понови, на пр.: groza, gnoi, bode'6, bolest6, како и зборовни состави за означување конкретни болести: l©taa bol5zn6, sr7d6=na§ bol5zn6, bol5zn6 4troba6naa, ned4g7 dou[ev6n7yi, t5les6n7yi ned4g7, na ishod7 dou[i, v7 glav5 bol5zn6, z4b7 =r6v7yi, zapor5nie vodnoe, padenie dou[ev6no итн.

Во лексичко-семантичката група од областа на **земјоделството и сточарството** се вклучени и називи од областа на животинскиот и растителниот свет, коишто се најзастапени во молитвите што се посветени на лозјето, молитвите за благословување на родот од пченицата, овошките и сл. од МII5, M10 и НБКМ622, понатаму во молитвите за сеидба и жетва, гроздобер од M10, НБКМ622, MII6 итн.: zeml5, niva, lozie, brazda, zr7no, dr5vo, grana, v5tva, rozga, s4=6c6, maslina, k4pina, §=men7, goum6no, pogan7,]our7, 'ivot6no, tel6c6, ov6n7, kon6 и др.

Покрај лексиката од словенско потекло се забележани и некои грцизми: mouha, skinip7, skorpi§ и турцизми bah=a, beriGet7.

Во рамките на оваа група се наведени и синонимни парови и низи: bah=a - vr7tograd7 - vr7t7, 'ito - p6[enica, vinograd7 - loize, stouden6c6 - klad3x6, skot7 - 'ivotno итн.

Во молитвите во кои се среќава земјоделската терминологија, како и во библиските текстови застапени во требниците што се во врска со претставите за настанувањето на светот и сл. се издвојува и **географска терминологија**, и тоа: називи за води и објектите сврзани со нив; називи за испакнати, ридести земјишни форми; називи за

вдлабнати земјини форми; општи називи за земјата: *ezero*, *tr7st6*, *more*, *kal7*, *gl4bina*, *vl7na*, *p4=ina*, *ban5*, *gora*, *vr7t7p7*, *pe]era*, *propast6*, *pastvina*, *zabralo*, *v7m5stili]e*, *pr5d5l7*, *m5sto*, *st5na*, *kamen7* и др. Се посочуваат синонимни парови и зборообразувачки варијанти, на пр.: *kamen6* - *st5na*, *k4p5l6* - *ban5*, *isto=6nik7* - *klad3x6*, *k4p5l6* - *k4p5l6nica* и др.

Називите од лексичко-семантичката група **атмосферски и природни појави, вселена и небесни тела** се најзастапени во молитвите за заштита од временски непогоди, на пр. во НБКМ622. Оваа група опфаќа две подгрупи: називи на небесните тела, заедно со називите што се однесуваат на деловите од денот и деловите од годината поврзани со положбата на небесните тела и називи за природните, односно атмосферските појави кои настануваат под влијание на небесните тела: *nebo*, *sl7n6ce*, *mrak7*, *pomra=enie*, *t6m6nica*, *pot7mnenie*, *zima*, *xv5zda*, *d6nica*, *m5s3c6*, *v5tr7*, *hlad7*, *bour5*, *rosa*, *vлага*, *bez7'die*, *potop7*, *sn5g7*, *grad7*, *oblak7*, *grom7* и др.

Се истакнува преносната употреба на некои од лексемите и тоа главно во зборовни состави, на пр.: *sl7nce prav6d6noe*, *nezahodimoe sl7nce*, *v7zdouh7 s7mr7t6n7yi*, *gr5hovna bour5* итн., лексичката варијантност: *louna* - *m5s3c6*, *mrak7* - *t6ma* - *t6mnica*, *v5tr7* - *hlad7*, *v7selena8* - *v6s6 mir7* и др.

Како посебна лексичко-семантичка група се изделени и називите за **време и простор, страни на светот**. Притоа, утврдено е дека називите за временски определби се особено карактеристични за списокот на казни за сторени гревови каде што е одредено времетраењето на казната и чинот на исповедание во МП5, М10, НБКМ621 и НБКМ622. Лексемите се поделени според должината на периодот што се опишува, или, пак, според определеноста или неопределеноста на конкретен временски интервал, односно според големината на просторот и определеноста или неопределеноста на конкретен простор: *god7*, *=as7*, *v5k7*, *d6n6*, *poloud6n7*, *no]6*, *polouno]ie*, *v6=era*, *outro*, *ve=er7*, *sr5da*, *s4bota*, *m5s3c6*, *sekt3br7*, *skoro*, *prostor7*, *posr5d5*, *zapad7*, *v7stok7*, *nizvis7* и др.

Покрај словенската лексика, што се смета за најбројна во оваа група, се среќаваат и старите латински заемки за месеците: *mart7*, *avgoust7*, *sekt3br7*. Се издвојуваат и поголем број затврднати зборовни состави во чиј состав влегуваат, на пр.: *v7 ono vr5m3*, *blago vr5m3*, *ot7 vr5m3*, *v7 t7 =as7*, *=as7 smr7t6n7*, *pr5'de v5ka*, *ot7 v5ka*, *'izn6 v5=6naa*, *pod7 ve=er7*, *v6s5 l5ta* итн.

Следната група ја сочинуваат називите за **храна и пијалаци** коишто се забележани во молитвите за благословување на виното, месото, сирењето, јајцата итн.,

односно најмногу во требниците МП5, во МП6, НБКМ622 и НБКМ621, како и во библиските цитати во кои главниот мотив е храната на пр. приказната за Исус и за претворањето на водата во вино и сл. Тука се издвоени општи лексеми за храна и пијалаци и називи на конкретни, прехранбени продукти итн.: s7n5denie, s7n5d7, §stie, ob5denie, prisno'ivopit5nie, pitie, hl5b7, opr5sn7k7, manna, kolivo, p6[enica, 'ito, so=ivo, kombos7, grozdie, m3so, touk7, ml5ko, s7y7, med7, pr5sol7 и др. Покрај словенските лексеми, забележани се и неколку грцизми: kolivo, prosfora, artous7, ol5i.

Како посебно интересни се издвојуваат зборовните состави со преносна содржина или со специјализирано значење: pi]a v5=6naa, pi]a raisc5, pi]a netl5n6na, 'ivotvor3i hl5b7, hl5b7 'iv7, vin6n7yi plod7, lozn7yi plod7, plod7 vinograda, masli=6n7 plod7, vino k7ys5lo итн.

На крајот е разгледана и лексичко-семантичката група називи за **живеалишта, покуќнина, садови и предмети за секојдневна употреба** кои ги има во молитвите за осветување или благословување градби, како и за осквернавени бунари, кладенци од требниците МП5, М10, НБКМ621, НБКМ622, на пр.: selo, dom7, hramina, 'ili]e, obit5l6, krov7, prib5'i]e, s7z6danie, z6danie, osnovanie, pokrov7, l5stvica, dvor7, zaklep7, lo'e, odr7, rogozina, bl©do, m5h7, v5dro, kl©=7, no'7, konop7 и др.

Се проследуваат и синонимните односи, како и зборообразувачките варијанти: 'ili]e - obit5li]e, prib5'i]e - s7krovi]e, s7z6danie - z6danie, vrata - dv6r6 - dv6ri, lo'e - lo'ie, odr7 - postel5, sv5til6nik7 - sv5tilo.

Во втората глава од дисертацијата се посветува внимание на **лексичките слоеви (од територијален и хронолошки аспект)** и се истакнува дека поновите требници се чувари на старата словенска традиција наследена уште од Синајскиот евхологиј, но и дека секој од нив носи свои белези, варијанти и подновувања, како резултат на различните редакции што се вршеле во текстот на требникот низ вековите. Од аспект на лексичките слоеви, лексиката во требниците од македонско потекло од XV и XVIII век е поделена во четири основни групи.

При анализата на лексиката од генетски аспект се истакнува грчкото влијание, односно се издвојуваат голем број грцизми, но и заемки од латинскиот, семитскиот ареал и зборови од франко-германско потекло, како и протобугаризми. Грцизмите се најзастапени во одредени лексичко-семантички групи како што се апстрактните називи, називите за црковни објекти, инвентар, книги, облека и други религиски предмети, како и називите на лица.

Се издвојуваат и некои ретки грцизми, како што се на пр.: artos7, analav7, ambon7, analog7, antimins7, ekteniš, kalig7y, eklisišrh7, paraeklisišrh7, kolivo, koukoul6, man7diš, paraman7diš, temišn7, boubak7 и др.

Од латинизмите, семитизмите и германизмите се забележани: louna, ol7tar6, oc6t6, pop7, kr7st7, pogan7 9pogan6sk7o, post7, vino, mramor7, oblast6, mart7, avgoust7, sekt3br7, m7ytar6, k7n3x6, neprišzn6, serafim7, herouvim7, sotonin7, faraon6n7, manna, а издвоени се и неколку протобугаризми: bol5rin7, =r6tog7, pe=at6, kov7=eg7 и др.

Втората група го засега хронолошкиот аспект на лексиката, во чии рамки се издвоени охридизмите и моравизмите: 'eni7, k7zn6, goun6no, dostošnie, 'r7tva, iskon7, bran6, velii, dr5vo, [oui, l4kav7, datel6, v6dova, s7v5d5tel6, zrak7, vr7t7p7, pi]a, 'izn6, stouden6c6, izbavitel6, oblast6, ned4g7, past7yr6, v7lo'iti, zapov5dati, koko[6, prositi, s7r5tenie и др. Кај архаизмите се наведени и примери на паралелна употреба на подновената варијанта, на пр.: stroup7 - šzva, hramina - dom7, skr7b6 - pe=al6, 4troba - =r5vo, prop3ti - rasp3ti, var6 - znoi, d7'd6 - rosa и др.

Третата група ги опфаќа преславизмите, како што се: velik7, =r5vo, bagr5nica, von5, houlenie, nasl5die, ispr6va, bol5zn6, z3t7, poslauh7, l5v7, kal7, ode'da, rasp3ti, znoi.

Во четвртата група се застапени покарактеристичните лексеми, ретките зборови или зборовите што не се потврдени во постарите ракописи, на пр.: bratou=3d7, v7nouka, striko, novobra=6nik7, moma, koumica, troebra=ie, so=ivo, kombos7, pr5sol7, tour[iš, ognevica, groza, mora, v5]ica, otrav6nik7, otravol@biv7, kamatar6, 'itomam7, l4kavodobit6nik7, skoroz7lod5i, sl7zoto=6c6, skotolo'6stvovati, hr4st7, mou[ica, gnoi]6nik7, kon6]ip7, os6, mnogono'6nica,]our7, m7y[6, kr7tica, soika и др.

Од анализата се изведува заклучок дека најголемиот број подновувања се среќаваат во деловите од требниците со повеќе роднински називи, понатаму кај описот на ритуалите и обредите, молитвите за разни болести, за заштита од штетници итн.

Последната глава е посветена на **зборообразувачките особености на требниците**, даден е преглед на основните зборообразувачки типови од аспект на нивната продуктивност, семантиката и сл.

За именките од машки род е карактеристичен суфиксниот начин на образување, а како најпродуктивни се издвоени суфиксите: -96onik7, -tel6 и -6c6. Се укажува на

примери потврдени само во некои од требниците: v7sm5[6nik7, domovl7[6b6nik7, novobra=6nik7, pam3tozlob6nik7, samohot6nik7, l7'is7hranitel6, nepom6nitel6, d5totvor6c6, dou[egoub6c6, h7ytr6c6, ni]el@b6c6, sm5hotvor6c6, ou'i'6c6, samošd6c6, skorošd6c6 и др. Забележани се и голем број бессуфиксни образувања, а и некои помалку продуктивни суфикси, како што се -6ca, -ica, -5i, -atai, -tai, -ih7, -7k7, -in7, -šnin7, -6ca, -ica, -ar6. Кај именките од женски род најпродуктивен е суфиксот -ica 9-6nica0, со кој се образувани и повеќе ретки лексеми: d6nica, 'it6nica, koumica, kr7tica, no'ica, otrav6nica, pali=ica, priem6nica, v5]ica и др., застапен е и бессуфиксниот начин на зборообразување, како и некои поретко употребувани суфикси: -ba, -t5l6, -ina, -7yni, -tva. Кај именките од среден род се издвоени суфиксите -lo, -i]е како почести.

За именките со апстрактно значење се користат суфиксите: -6stvo, -6stvie, -ost6, -ota, -zn6, а како најпродуктивни се истакнуваат: -nie, -ie, -tie, со кои се образувани ретките лексеми: klepanie, l@bor6r5nie, ob5denie, samoougo'denie, zapor5nie и др.

За придавките се покарактеристични суфиксите -in7, -en7, -6sk7, -iv7?-liv7 и -6n7, а се посочуваат поретки деривати, како на пр.: bezobraz6n7, bes=@v6stv6n7, l@boneistov6n7, tr3savi=6n7, z4b6n7, zmievid6n7 и др.

Кај глаголите се издвоени префиксите: v7z-, ou-, za-, iz-?is-, ob-, o-, po-, na-, pr5-, pri-, pro-, po-, s7- и др., а особено се истакнуваат сложенките со ретка употреба: blagosloviti, blagovoliti, bouesloviti, dobrotvoriti, plodonositi, pr5l@bod5istvovati, prazd6nosloviti, slavosloviti, z7losloviti, skotolo'6stvovati, t7]eslav6stvovati и др.

На крајот, во опсежен **заклучок**, се сумирани основните согледувања што произлегуваат од анализата на содржинските, структурните, а пред сè лексичко-семантичките особености на македонските требници од XV до XVIII. Во однос на содржинско-структурните особености на требниците е потврдена варијантноста како основна карактеристика на ракописните требници, со што се потврдува потребата за нивно темелно проучување со оглед на важноста на требникот во епохата на литургиските реформи, за структурните преобразувања и непрекинатите врски меѓу традицијата и новите тенденции во јужнословенската евхологиска книжевност.

Во однос на лексичко-семантичката анализа, со обработените близу 1600 лексички единици, тезата придонесува за збогатување на сознанијата за богатиот лексички фонд на македонската средновековна писменост, како и за туѓојазичните влијанија што доаѓаат до

израз, за зборообразувачката варијантност изразена преку бројни нови суфиксни и префиксни образувања и преку сложенките.

Со приложената **посочена и консултирана литература** се потврдува дека кандидатката е запознаена со релевантната литература што овозможува изведување на издржани заклучоци врз основа на истражувањата од повеќе автори и на сопствени истражувања.

Заклучок

Од приложениот извештај може да се заклучи дека Бисера Павлеска-Георгиевска во својот докторски труд под наслов: **Лексиката на требниците од македонско потекло од XV до XVIII век** темелно ја обработила лексиката на избраните македонски требници со хронолошка припадност во текот на четири века. Во трудот се анализирани лексичките слоеви, односно архаизмите и подновувањата, како и синонимите, заемките и зборообразувачките варијанти. Пред нас е еден солидно изработен труд, во кој се следи влогот на требниците во богатиот лексички фонд на македонската црковнословенска писменост.

Поради сето досега изложено имаме чест на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје да му предложиме да ја прифати нашата рецензија и на Бисера Павлеска-Георгиевска да и одобри усна одбрана на докторскиот труд.

Рецензентска комисија

Д-р Лилјана Макаријоска, научен советник, с.р.

Д-р Емилија Црвенковска, редовен професор, с.р.

Д-р Димитар Пандев, редовен професор, с.р.

Д-р Катерина Велјановска, редовен професор, с.р.

Д-р Станислава-Саша Тофоска-Јанеска, вонреден професор, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА **ИНТЕРТЕКСТУАЛНОСТА ВО КНИЖЕВНОТО ТВОРЕШТВО НА ЃЕРЃ ФИШТА, ФАИК КОНИЦА И ЕРНЕСТ КОЛИЌИ**, ИЗРАБОТЕНА ОД **ЈЕХОНА РУШИДИ-РЕЏЕПИ**, ПРИЈАВЕНА НА ФИЛОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ“ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет “Блаже Конески”, на својата четириесет и осма редовна седница, одржана на 15.12.2014 год., нè избра за членови на Рецензентската комисија за оцена на докторската дисертација под наслов **Интертекстуалноста во книжевното творештво на Ѓерѓ Фишта, Фаик Коница и Ернест Колиќи**, изработена од **Јехона Рушиди - Реџеџи**.

Рецензентската комисија, изразувајќи ја својата благодарност кон Наставно-научниот совет на Факултетот за укажаната доверба, по разгледувањето на доставената докторска дисертација, го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација *Интертекстуалноста во книжевното творештво на Ѓерѓ Фишта, Фаик Коница и Ернест Колиќи*, изработена од **Јехона Рушиди - Реџеџи**, опфаќа 181 страница, педантно обработен и технички опремен текст во кој е приложена обемна библиографија, како употребена литература на албански, македонски, српскохрватски и англиски јазик. Трудот е компониран од:

Вовед (4-9)

I. Развојот на теоријата на интертекстуалноста: сличности и разлики во пристапувањата (10-21)

II. Албанската книжевност на првата половина на XX век: историски, општествени и културни фактори (22-31)

III. Митологијата и усната книжевност како интертекст

III. 1. Испирувањето на усната книжевност и митологијата во делата на Фишта (32-61)

II. 2. Модели на дијалој со митологијата и усното творештво во делата на Фаик Коница и Ернест Колиќи (62-79)

IV. Библискиот текст и филозофијата на христијанството како интертекст (80-96)

V. Дијалогот со историјата и актуелноста

V. 1. Историјата и актуелноста во делото на Фишта (97-109)

V. 2. Перцепцијата на Коница за Албанија и рецепцијата на чинџиелот

(110-117)

V. 3. Албанија како корен и сѝомен во книжевността на Е. Колиќи (118-129)

VI. Книжевноста и Канонот: Една посебна врска (130-138)

VII. Проектирањето на ставовите на Коница во неговите текстови како интертекст (138-144)

VIII. Односи меѓу текстовите (145-159)

Заклучок (160-165)

Summary (166-170)

Користена литература (171-177)

Индекс на имиња (177-181)

АНАЛИЗА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА

Во докторската дисертација со наслов *Интертекстуалността во книжевно-шопворештво на Ѓерѓ Фишиќа, Фаик Коница и Ернест Колиќи*, се укажува на феноменот на интертекстуалноста во делата на овие тројца значајни репрезенти на албанската книжевност на 20 век.

Во својот труд, кандидатката Рушиди видно внимание им посветува на проучувањата и теоретските сфаќања на Михаил Бахтин, Јулија Кристева, Умберто Еко, Џудит Стил, Мајкл Вортон, Урих Бројх, Жерар Женет, Натали Грос, Харолд Блум, Томас Елиот, Ролан Барт, Мирослав Бекер, Дубравка Ораич, Сабри Хамити, Кујтим Шала, Аурел Пласари, Дурата Шехри, Алфред Учи итн.

Во воведниот дел на трудот, кандидатката се осврнува на мотивацијата на трудот и на прашањата на кои се обидува да дава одговор. Во овој дел, таа објаснува дека поаѓајќи од специфичноста на објектот на истражување, главно ги применува аналитичката метода, компаративните согледби и херменеутиката.

Во првото поглавје, *Развојот на теоријата на интертекстуалността: сличности и разлики во пристапувањата*, кандидатката главно се осврнува на историјатот на теоријата на интертекстуалноста, како една современа теорија, која овозможува еден посебен начин на читање на делата на избраните автори, дела во кои може да најдат . . . осъварување шиположише и класификациише кои произлегуваат од теоријата на интертекстуалността.

Кандидатката често се повикува на теоретските проучувања на Калер, како и на тие на Женет, посебно при декодирање на интертекстуалните односи преку елементите на паратекстот, за да се фокусира во идентификацијата на палимсестот или хипертекстот и типологијата на односот со хипотекстот. Во овој дел се објаснуваат разните видови на интертекстуални односи како: алузијата, пародијата, травестијата, реминисценцијата итн.

Во продолжение, кандидатката укажува дека во последните две декади и во албанските книжевни проучувања среќаваме примери на конкретна апликација на оваа теорија, било кај современите автори или кај авторите на традицијата.

Во второто поглавје со наслов *Албанската книжевност на првата половина на XX век: историски, општествени и културни фактори*, кандидатката Рушиди укажува на книжевната клима која владее во првата половина на 20 век. Албанската книжевност од овој период на еден посепцифичен и поинтензивен начин го продолжува дијалогот со историјата, традицијата, фолклорот, митологијата и Канонот, онака како што го продолжува и го продлабочува книжевниот дијалог со европската книжевност на времето.

Во третото поглавје, *Митологијата и усната книжевност како интертекст*, м-р Рушиди укажува на фактот дека во делата на авторите кои се предмет на анализа, книжевниот дијалог со фолклорот и митологијата може да се препознава уште при првото, не многу продлабочено читање.

Во делот посветен на Фишта, кандидатката смета дека тој често се повикува на албанската усна книжевност, поаѓајќи од стихот, фигурацијата, јазикот итн. Книжевниот дијалог со митологијата и фолклорот, кандидатката го гледа најпрвин во неговото ремек дело „*Lahuta e malcis*“, дело кое, според неа, може да се смета како *колаж*. Кандидатката смета дека дијалогот со усната албанска епика се сигнализира и со насловот, преку гуслата како инструмент со кој биле проследени епските народни песни. Начинот на кој е опишан ликот на Осо Кука е доста близок со оној на народните песни посветени на овој јунак. Односите меѓу двата текста, смета кандидатката, се видливи и интрасемиотички. И песната „*Preja*“ не потсетува на народните тажачки песни.

Кандидатката Рушиди се осврнува и на анализа на техниката „*Шекс во Шекс*“, која доаѓа до израз при описот на сонот на Осо Кука. Ова техника се применува и при инкорпорација, со мали трансформации, на песната за Ѓерѓ Елез Алија. Кандидатката констатира дека, во овој случај на текстуална трансформација, текстот на Фишта останува верен на првичниот текст. Во стиховите на ова дело, кои функционираат како надградба на познатата народна песна за Ѓерѓ Елез Алија, смета дека често се употребуваат броевите: три, седум, девет, познати како магични броеви во албанската митологија.

Техниката „*Шекс во Шекс*“ се приметувачи во писмото, со која Ѓерѓ Елез Алија се повикува во двобој. Кандидатката доаѓа до заклучок дека односот на ова дело со народните песни за Осо Кука и Ѓерѓ Елез Алија, се односи кои кореспондираат со тоа што во теоријата на Харолд Блум се нарекува *шесера*.

Одредени делови на „*Lahuta e malcis*“ не потсетуваат на познатите народни балади. н.пр ликот на Тринга, не потсетува на сестрата на Ѓерѓ Елез Алија, онака како што не потсетува и на познатиот антички лик на Антигона.

Книжевниот дијалог со митологијата се приметува и преку видливото присуство на светот на самовилите, змејовите, вампирите. Во песните во кои доаѓаат до израз овие митолошки фигури, кандидатката приметува и пренос на субстратот на јазичните изрази од народниот јазик.

Книжевните одоси со фолклорот и митологијата се приметуваат и во другите дела. Во „*Metamorphosis*“, Фишта се повикува на ликот на Орфеј. Делото води книжевен дијалог со грчката митологија. Во драмското дело „*Јерина*“, крајот на делото е преполн со благослови и клевети, што не потсетуваат на творбите од усната албанска книжевност, додека во драмското дело „*Shqiptarja e qytetnueme*“ паратекстуалните податоци не запознаваат со мотивот на делото. Делото се повикува на античката митологија, на народната книжевност и исто така во неа наидуваме и на автореференцијални елементи, односно автоцитати.

Повеќеслојен книжевен дијалог водат и многу други дела на Фишта. Во сатиричното дело „*Gomari i Babatasit*“, тој се пивукува на Пегас и Калиопи. Драмските дела „*Oguseja*“ и „*Ифиџенија во Авлига*“ се потпираат во грчката митологија. Во овие драми, констатира кандидатката, самите наслови, како елементи на паратекстот, не упатуваат на хипотекстот. Тука, м-р Рушиди, воочува однос на блискост, бидејќи се пренесува не само содржината, и не само стратегиите. Таа смета дека текстовите на Фишта тука играат улога на *шексџи манифестџи*, додека делата од грчката античка книжевност играат улога на *референџен шексџи*.

Во делот посветен на односот на делото на Коница и Колиќи со митологијата и фолклорот, кандидатката се задржува на песната *Helena e Trojës* и есејот *Dita e verës* на Коница. Според неа, првиот текст може да се дефинира како *реминисценција* на *Илијада*, укажувајќи при тоа дека статусот на интертекст, текстуалниот материјал го добива преку користење на античката тематика.

Колиќи, исто така, го прифаќа оралниот и митолошкиот модел. Делото *Hija e maleve* се потпира во разните народни обичаи и во магичното, резултирајќи како текстуална хибридноост. Во *Nusja e mrekuellueshme* имаме *шексџи во шексџи*. Во однос на магичните елементи, овој текст, смета м-р Рушиди, е повеќе *анаџрам*. Дијалогот со митологија доаѓа до израз кај *Hanë gjaku*, како и кај *Ditiramb i gjakut thrako-ilir*, и на посебен начин во песната *Roja e shpis*, каде што авторот се повикува на фигурата на змијата, која според митолошките верувања е *чувар на домоџи*. Во книжевниот текст на Колиќи, прифаќа кандидатката, се забележува и пародизирачкиот текст, кој најчесто се пресекува со иронијата и револтот.

Дијалогот со митологијата и фолклорот се приметува во *Kushtrimi i Skanderbeut*, како и во *Kangjelat e Rilindjes*, каде што потпирањето во фолклорот е видлив независно дали се отворени или не сигналите за комуникација. На крајот на овој дел, м-р Рушиди

потенцира дека односите на делото на Колиќи со фолклорот и митологијата најчесто се реализира преку *реминисценција*.

Дијалогот со митологијата, на еден посебен начин, се остварува во главното дело на Колиќи *Pasqyrat e Narçizit*. Во ова дело, паратекстот игра улога на архитект и на метатекст. Значи имаме тријада *џаратшексџи-меџаратшексџи-архитшексџи*.

Цитатот во ова дело, смета кандидатката Рушиди, го открива авторот кој ја прифаќа генезата на творбата: симболизмот и поетската биографија. Таа смета дека текстот на Колиќи се развива како едно отворање – модел пред митот. Материјалот манифест, сметка кандидатката, претставува една надградба надополнета со чувствата и преокупациите на авторот. Ликот на Колиќи трага по својот идентитет, обичаите на предците. Кандидатката смета дека овој текст остава простор да се смета како *анаџрам*. На крајот на оваа поглавје, кандидатката заклучува дека *Доколку џшексџовиџе манифесџи се сџоредувааџи со џшексџовиџе референџи во однос на кванџумоџи на џружење на овој однос со миџолошкиоџи и фолклорисџичкиоџи маџтеријал, излеџува дека овој однос е џоизразен кај Фишџа и кај Колиќи, а џомалку е конценџиран кај Кониџа*.

Во четвртото поглавје со наслов *Библискиоџи џшексџи и филозофијаџа на христијансџовоџо како инџерџексџи*, кандидатката нагласува дека албанската книжевност од овој период продолжува да се повикува на одредени библиски случки и настани и да наоѓа додирни точки меѓу нив и албанскиот општествен и политички контекст на времето. Овој однос со Библијата е видно понагласен во делото на Фишџа, одошто во делото на Кониџа и Колиќи.

Кандидатката Рушиди смета дека делото на Фишџа претставува *надџрабџа и алуџија* на цела една галерија библиски фигури и ситуации. Сигнализацијата што не ориентира кон изворот е експлицитна или имплицитна, надворешна или внатрешна. Дијалогот со Библијата, според кандидатката, најчесто е непосреден, но понекогаш и посреден, остварен преку претставниците на старата албанска книжевност како Буди, Барди и посебно Богдани.

М-р Рушиди се осврнува и на односот кон Библијата во делото *Juda Makabe* и посебно во *Një lule vjeshtet*, при што се задржува на критичкото мислење на А. Пласари, со кое се отвора дилемата за делото автореференцијалноста на делото.

Во однос на делото на Кониџа и Колиќи, кандидатката Рушиди смета дека односот кон Библијата и христијанската филозофија иако не недостасува, сепак е видливо помалку нагласен одошто кај Фишџа. На крајот на ова поглавје, Јехона смета дека библискиот материјал кај тројцата избрани репрезенти на албанската книжевност се остварува како *хиџоџшексџи, конџаминаџија, алуџија и џаратшексџи*.

Во петтото поглавје, *Дијалоџоџи со исџоријаџа и акџуелносџа*, кандидатката во самиот почеток нагласува дека односот на делата на Фишџа, Кониџа и Колиќи со историјата и актуелноста е доста нагласен. Овој однос ја наметнува потребата за откривање на автобиографските податоци на авторите.

Сатирчната песна на Фишта *Nakdomonicipediја* носи наслов што претставува една трансформација на псевдонимот на Ндоц Никај - *Најдо Моници*. Во ова дело, според кандидатката, текстот на Фишта во форма на *анајрам* води дијалог со библиографските податоци на Никај.

Песната *Nikolejda*, преку посветата, води отворен дијалог со политичкиот контекст во албанското општество по контрареволуцијата на Ахмет Зогу. Во делото на Фишта се сретнуваме со историскиот лик на Књаз Никола.

Во *Gomari i Babatasit*, авторот го спомнува М. Грамено и И.Кемали, со што алудира на настаните од 1912 година. Ова дело, смета кандидатката Рушиди, во однос на релацијата што ја воспоставува со албанскиот контекст на времето може да се прифати како еден вид *алејориска ѝерцејџија*.

Формата на интрасемиотичкиот цитат, кандидатката го наоѓа во песната *Metamorphosis*, кадешто како поднаслов се цитира Виргилије. Истата песна на крајот има еден епитаф кој претставува форма на лажен, но маркиран цитат, додека во *Makaronijana*, односот текст-контекст се јавува во форма на *иронија*.

Директен дијалог текст-контекст, кандидатката забележува во поетските творби *28 Nëntuer 1913* и *Një gjatë dëshprimi*.

Односот текст-историја е доста присутен во делото *Lahuta e malcis*, каде што, смета кандидатката Рушиди, историјата се трансформира во книжевен текст. Односот на ова дело со историјата е експлицитен, што се докажува и преку насловите. Односот на ова дело со историјата се јавува во форма на паратекст, архитект, цитат. Имаме во ова дело и примери на *шексџи во шексџи*. Делото е преполно со историски антропоними и топоними поврзани со албанско –црногорската војна.

Во шестото поглавје, *Книжевносџа и Канонсџи: Една посебна врска*, кандидатката констатира дека тројцата автори кои се објект на анализа во трудот, не само што биле добри познавачи на Канонот, туку истовремено биле и негови поучувачи. Тројцата автори, смета кандидатката, воспоставуваат отворен дијалог со Канонот, главно во форма на *алузија*.

Гостопримството, дадениот збор и крвната одмазда се доста присутни во делото на Фишта и Колиќи. И Коница во своето дело *Shqipëria, kopshti shkëmbor i Evropës Juglindore*, во 4-тото поглавје се осврнува на Канонот.

Во седмото поглавје со наслов *Проекџирањето на сџавовиџе на Коница во нејовиџе шексџови како инџершексџи*, кандидатката повеќе се задржува на делата *Doktor Gjilpëra zbulon rrënjët e dramës së Mamurasit, Katër përralla nga Zullullandi* и *Shqipëria, si m`u duk*, дела кои повеќе сигнализираат на дијалогот со автобиографските елементи. Првите два дела, смета кандидатката Рушиди, на еден не потполно експлицитен начин се карактеризираат со однос на *алејорија*. Во второто дело, кандидатката забележува и примери на *џиџаџи и иронија*, како и доста писма кои играат

улога на *шекспир во шекспир*. Не е тешко, смета Рушити, во ликот на Ѓилпера или Плугу, читателот да го препознава самиот Коница.

Третото дело на Коница, според кандидатката, не може да се разбира доколку се одвојува од првите два дела, бидејќи импресиите на Коница за Албанија, всушност се импресии на неговите ликови. Кандидатката односот на ова дело го смета за *бриколаж*.

Во осмото, воедно и последно подглавје на трудот, кандидатката се осврнува на феноменот на интертекстуалноста во потесна смисла на зборот, односно на односот текст-текст и доаѓа до заклучок дека албанските автори од овој период главно не се преокупирани со комплексот на оригиналноста, напротив доста често тие самите не упатуваат на своите извори. Ова го објаснува преку ликот на Тартуф, што го среќаваме во сатиричната песна на Фишта. Во однос на метриката, делото на Фишта се потпира доста во италијанските модели и во античката книжевност која добро ја познаваше, додека односот кон јазикот кој се издигнува во култ, не потсетува на книжевноста на албанскиот романтизам. Делото на Фишта укажува на интертекстуален однос кон пасторалната книжевност, како и античката грчка книжевност, при што неговото дело резултира како *трансформација*.

Во однос на Коница, кандидатката забележува однос на *реминисценција* со албанската книжевност на традицијата. Во песната *Flamuri*, таа текстот на Коница го смета за *афирмативен* хипертекст на делото на Пашко Васа.

Песната *Kushtrimi ose Marsejeza e shqiptarëve*, со самиот наслов не потсетува на текстот на француската химна, додека песната посветена на Хелена од Троја не потсетува на Каваф, кој ги реактуализира мотивите од тројанскиот митолошки циклус.

Делото *Shqipëria si m`u duk* наместа се артикулира како метатекст на *Dr. Gjilpëra*, односно наидуваме на доста маркирани автоцитати, посебно во првиот дел, додека поглавјето „*Експеримент*“, смета кандидатката, како да не враќа во делото „*Katër përralla nga Zullullandi*“, во однос на кое се приметува однос на *алузија*.

Во однос на Колиќи, м-р Рушиди се осврнува на делото *Pasqyrat e Narçizit*, дело за кое самиот автор признава дека е напишано под влијание на симболизмот. Кандидатката смета дека ова дело на Колиќи претставува индиректна трансформација на првичниот, митолошки материјал.

Делото на Колиќи, посебно *Kangjelat e Rilindjes*, буди асоцијации и со делото на Де Рада, додека во *Muzg mërgimi*, авторот цитира еден познат стих на Данте, стих кој се дава во форма на маркиран, полн интрасемиотички цитат. Данте се спомнува и во главното дело на Колиќи, каде што тој покажува афирмативен однос кон големиот италијански поет. Кај Колиќи, кандидатката Јехона смета дека чести се и примерите на автореференцијалност, претставени главно преку *автотоцијативите*.

Во *заклучоците*, во вид на резиме, кандидатката Јехона Рушиди -Рецепи ги изнесува најбитните резултати од третирањето на феноменот на интертекстуалноста во

делата на Фишта, Коница и Колиќи и е приложена богата библиографија како употребена литература на албански, македонски, српскохрватски и англиски јазик.

* * *

За авторите, кои се предмет на трудот, се остварени одделни монографски студии, меѓутоа, со докторската дисертација на м-р Јехона Рушиди - Реџеџи за прв пат се остварува еден синтезен труд за овие претставници на албанската книжевност, анализирани преку призмата на интертекстуалноста.

Со овој труд, работен со чувство на современите дострели на книжевната наука и теорија, албанолошките студии добиваат примерни референции.

ЗАКЛУЧОК

Врз основа на гореизложеното, на сериозниот приод кон анализа на темата на докторската дисертација *Интертекстуалноста во книжевното дело на Ѓерѓ Фишта, Фаик Коница и Ернесќ Колиќи*, изработена од *Јехона Рушиди - Реџеџи*, како и на добиените резултати, кои во албанската книжевна наука претставуваат придонес токму од аспект на интертекстуалноста во делата на тројцата познати претставници на албанската книжевност на 20 век, Рецензентската комисија, на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет во Скопје, со задоволство му предлага да ја прифати рецензијата и, проследувајќи ја во натамошна постапка, да и одобри на кандидатката Јехона Рушиди - Реџеџи одбрана на горенаведената докторска дисертација.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

1. Д-р Мирлинда Крифца-Беќири, редовен професор, с.р.
2. Д-р Зекирја Неџири, редовен професор, с.р.
3. Д-р Нехас Сопај, редовен професор, с.р.
4. Д-р Агим Лека, вонреден професор, с.р.
5. Д-р Теута Арифџи, вонреден професор, с.р.

ПРЕГЛЕД

на одобрени теми за изработка на магистерски трудови на Филолошкиот
факултет “Блаже Конески”-Скопје

<i>Име и презиме на кандидатот</i>	<i>Наслов на тема за магистерски труд</i>	<i>Наслов на тема за магистерски труд на англиски јазик</i>	<i>Ментор</i>
Ивана Шутиновска	“Интеркултурен трансфер при симултано толкување на говори од италијански на македонски јазик”	“Intercultural transver in simultaneous interpretation of speeches from Italian into Macedonian”	Проф. д-р Радица Никодиноска
Ана Попова Манасиевска	“Потребата од соодветна терминиологија при процесот на толкување (со посебен осврт на терминологијата од областа на климатските промени)”	Necessity of Apporopriate Terminology in Interpreting (a Special Focus on Climate Change Terminology)	Проф. д-р Лидија Аризанковска
Милена Настеска	“Толкувањето од текст и поделеното внимание при симултаното толкување”	“Sight interpreting and the strategy of divided attention in simultaneous interpreting”	Проф. д-р Мирјана Алексоска - Чкатроска

ПРЕГЛЕД**НА ПРИФАТЕНИ ТЕМИ ЗА ИЗРАБОТКА НА МАГИСТЕРСКИ ТРУДОВИ ВО
ЕКОНОМСКИОТ ИНСТИТУТ**

Ред. бр.	Име на кандидатот	Наслов на темата	Ментор
1.	Мирјана Митковска	“Интернационализација на компаниите како форма за подобрување на пазарните позиции на меѓународниот пазар” “Internationalization of the companies as a form for improvement market position of international market“	Д-р Биљана Ангелова
2.	Маја Конеска	“Рацио анализа и нејзината улога во предвидување на успешноста на компаниите” “Ratio analysis and its role in prediction of the the success of the companies“	Д-р Татјана Петковска
3.	Марија Цветановска	“Регулирање на електро-енергетскиот систем на Република Македонија” “Regulation of the electro - energy system in the Republic of Macedonia“	Д-р Силвана Мојсовска
4.	Елеонора Косевска	“Дивидендната политика во контекст на глобалната компаниска стратегија-студија на случај” “Dividend policy in context of global corporate strategy – case study “	Д-р Биљана Ангелова
5.	Маја Паневска	“Карактеристики на процесот на спречување на перењето пари во глобалната економија, со посебен осврт на Република Македонија” “Specifics of the Money Laundering Prevention Process in the Global Economy, with focus on the Republic of Macedonia“	Д-р Силвана Мојсовска

6.	Цветан Цветковски	“Позиционираност на Република Македонија во меѓународните трговски и финансиски текови” “Republic of Macedonia’s position in the international trade and capital flows“	Д-р Силвана Мојсовска
7.	Јован Васковски	“Влијание на мултинационалните компании врз економиите на БРИК земјите (Бразил, Русија, Индија и Кина)” “Impact of the Multinational Companies on the BRIC Economies (Brazil, Russia, India and China) “	Д-р Силвана Мојсовска
8.	Бистра Стаменкова Камењарска	“Електронски аукции - компаративна анализа на нивната примена во јавниот и приватниот сектор во Република Македонија“ “Electronic auctions - comparison analysis of their application in the public and private sector in Republic of Macedonia“	Д-р Зоран Јаневски
9.	Наташа Таневска	“Финансирање на раст на претприемнички потфати“ “Financing the growth of entrepreneurial ventures“	Д-р Зоран Јаневски
10.	Мирјана Стојановска	“Улогата на професионалниот и кариерен развој и обуката како алатки на МЧР во организациите “ “The role of professional and career development and training as tools of HRM in organizations“	Д-р Васил Поповски
11.	Елена Ангеловска	“Местото и улогата на семејните бизниси во економските политики на Република Македонија“ “Place and role of family businesses in the economic policies of Republic of Macedonia“	Д-р Биљана Ангелова

12.	Ана Лукаревска	“Унапредување на меѓународната трговија со земјоделско-прехранбени производи преку развој и усогласување на регулативата“ “Promotion of international trade in agricultural and food products through the development and harmonization of regulation“	Д-р Наташа Данилоска
13.	Елена Маневска Јовановска	“Компаративна анализа на пазарот на капитал во Република Македонија и Европската Унија“ “Comparative analysis of the capital market in Republic of Macedonia and EU countries“	Д-р Биљана Ангелова

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје
Факултетот за електротехника и информациски технологии

Преглед

на прифатени теми за изработка на магистерски труд

од Наставно научниот совет на седницата од декември 2014 г.

1. Обновливи извори на енергија

ред. бр.	студент	тема на македонски јазик	тема на англиски јазик	предложен ментор
1	Александра Аговска	Влијание на работата на ОИЕ врз ангажирањето на конвенционалните електрани за покривање на потребите на конзументот	Impact of renewable on operation of the conventional power plants to cover the electricity needs	Проф. д-р Антон Чаушевски

2. Електроенергетски системи

ред. бр.	студент	тема на македонски јазик	тема на англиски јазик	предложен ментор
1	Евгенија Костовска	Стохастички пристап при пресметувањето на индексите доверливост на преносните мрежи	Stochastic approach in the reliability indices calculation of the transmission system operator	Проф. д-р Ристо Ачковски
2	Игор Стојановски	Анализа на техничките можности за приклучување на малите електрани на дистрибутивната мрежа	Analysis of technical possibilities for connection small power plants on the distribution network	Проф. д-р Ристо Ачковски

ред. бр.	студент	тема на македонски јазик	тема на англиски јазик	предложен ментор
1	Зоран Филипов	Компоненти на вградливите системи за управување со летала	Embedded system components for aerial vehicles control	Проф. д-р Јосиф Ќосев
2	Жарко Костадиновски	Проектирање вградливи системи со висок степен на доверливост	High reliability embedded system design	проф. д-р Јосиф Ќосев

3. Вградливи микрокомпјутерски системи

4. Електроенергетика

ред. бр.	студент	тема на македонски јазик	тема на англиски јазик	предложен ментор

1	Игор Секуловски	Подобрување на енергетската ефикасност со користење на современи системи за контрола и управување на енергетска потрошувачка во станбени и деловни објекти	Improving the energy efficiency using the modern energy management systems for consumption in residential and commercial buildings	Проф. д-р Антон Чаушевски

5. Проектен менаџмент

Ред. бр.	Студент	Тема на македонски јазик	Тема на англиски јазик	Предложен ментор
1	Робе Робески	Настани и ризици на високонапонската опрема на 400 kV, 220 kV и 110 kV напонско ниво во мрежата на Р. Македонија	Events and Risks at HV equipment on 400 kV, 220 kV and 110 kV voltage level in EPS of Republic of Macedonia	Проф. д-р Вангел Фуштиќ

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје
Факултетот за електротехника и информациски технологии

Преглед

на прифатени теми за изработка на докторска дисертација
на трет циклус студии по електротехника и информациски технологии

ред. бр.	докторанд	тема на македонски јазик	тема на англиски јазик	ментор
1	м-р Валентин Раковиќ	Аспекти на просторен диверзитет за контролата на пристап кон медиум во когнитивни радио системи	Spatial diversity aspects in medium access control for cognitive radio systems	проф. д-р Лилјана Гавриловска

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ НАСЛОВЕН ДОЦЕНТ ПО ПРЕДМЕТИТЕ ОД НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ АВТОМАТИКА И СИСТЕМСКО ИНЖЕНЕРСТВО НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ЕЛЕКТРОТЕХНИКА И ИНФОРМАЦИСКИ ТЕХНОЛОГИИ ПРИ УНИВЕРЗИТЕТОТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“ ВО СКОПЈЕ

Со Одлука на Наставно-научниот совет на Факултетот за електротехника и информациски технологии, донесена на седницата одржана на 19.11.2014 година, со број 02-2500/3, одредени сме за членови на Рецензентската комисија за избор во наставно-научното звање насловен доцент по предметите од наставно-научната област автоматика и системско инженерство, а во врска со распишаниот конкурс во весниците „Дневник“ и „Коха“ на 4.11.2014 година.

На објавениот конкурс се пријави само еден кандидат, д-р Васко Саздовски, доктор на информатички науки од областа на системското инженерство, вработен како инструктор за земска подготовка во Центарот за обука на пилоти на аеродромот Петровец.

Врз основа на поднесените документи, сопствените сознанија и личното познавање на кандидатот, Рецензентската комисија го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Биографски податоци

Васко Саздовски е роден на 24.11.1979 година во Велес, Република Македонија. Основно и средно образование завршил во Свети Николе. Во 2003 година дипломирал на Воената академија “Генерал Михаило Апостолски” во Скопје, со што се здобил со звањето дипломиран офицер за воздушно набљудување и јавување. Поради постигнатите успеси и резултати просечна оценка од додипломските студии од 9,53 прогласен е за најдобар питомец (прв во ранг) во IX класа на питомци, за што и е награден од страна на министерот за одбрана.

Од 2003 до 2010 година работел во Армијата на Република Македонија во воено-технички единици како што се единиците за воздушно набљудување и јавување и Воздухопловниот ВИНГ. Краток период работел во Воената академија “Генерал Михаило Апостолски” во Скопје како соработник во наставно-научната област воено-технички науки по предметот: теорија на системи.

Во 2011 година се вработил на Факултетот за машинска интелигенција и роботика при Универзитетот за информатички науки и технологии во Охрид, каде што е избран за асистент во наставно-научната област информатички науки и технологии по предметите: теорија на управување и сензори и актуатори.

Од 2012 година работи во Центарот за обука на пилоти каде што држи настава по повеќе предмети: радионавигација, принципи на лет-авиони, принципи на лет-хеликоптери, како и физика и математика.

Кандидатот д-р Васко Саздовски во 2013 година е избран во звањето насловен доцент во наставно-научните области моделирање, симулација и анализа на комплексни контролни системи и техники и контрола и управување на дисконтинуирани и континуирани процеси на Електротехничкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип.

На постдипломски студии на Факултетот за електротехника и информациски технологии при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје се запишал во 2003 година на насоката: автоматика и системско инженерство. Предвидените испити ги положил со средна оценка 10,00. Во 2010 го одбрал магистерскиот труд под наслов „Навигација водење и управување на мобилни роботи“ и се стекнал со научниот степен магистер по електротехника од областа на автоматиката и системското инженерство.

Во 2006 година добил целосна стипендија и ги започнал докторските истражувачки студии на Одделот за информатика и системско инженерство (центар за автономни системи) на Колеџот за менаџмент и технологии на Академијата за одбрана на Обединетото Кралство при Универзитетот Кренфилд во Обединетото Кралство. Темата на истражувањето е во областа на модерните навигациски системи. Работи на концептот на подобрување на системот за инерцијална навигација со техниките на симултано локализирање и мапирање преку примена на видеосензори. На 28.9.2011 година успешно го одбрал докторскиот труд под наслов „Инерцијална навигација подобрена со симултано локализирање и мапирање“ и се стекнал со научниот степен доктор на информатички науки од областа на системското инженерство.

Член е на ЕТАИ, Здружение за електроника, телекомуникации, автоматика и информатика на Република Македонија. Член е на IEEE-Институтот на инженерите по електротехника и електроника.

Професионална активност

1. Наставно-образовна дејност

Кандидатот д-р Васко Саздовски во 2010 година како асистент на Воената академија „Генерал Михаило Апостолски“ во Скопје, избран во наставно-научната област воено-технички науки, изведувал вежби по предметот теорија на системи. Во 2011 година како асистент на Факултетот за машинска интелигенција и роботика при Универзитетот за информатички науки и технологии во Охрид, избран во наставно-научната област информатички науки и технологии, држел вежби по предметите: теорија на управување и сензори и актуатори. На Факултетот за машинска интелигенција и роботика активно работи на развојот на елаборати, нови наставни содржини и вежби по предметите: теорија на управување и сензори и актуатори. Во 2012 година, како вработен во Центарот за обука на пилоти на аеродромот Петровец изведува настава по предметите:

радионавигација, принципи на лет-авиони, принципи на лет-хеликоптери, авионика и системи на вооружување, како и физика и математика.

Во 2013 година држел настава и вежби по предметот CNC-системи на Електротехничкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, како насловен доцент во наставно-научните области моделирање, симулација и анализа на комплексни контролни системи и техники и контрола и управување на дисконтинуирани и континуирани процеси.

Во своето професионално и работно искуство во Армијата на Република Македонија во единиците за воздушно набљудување и јавување и Воздухопловниот ВИНГ, кандидатот редовно посетувал стручно-специјалистички курсеви и технички унапредувања.

2. Научноистражувачка дејност

Научноистражувачкиот интерес на кандидатот е во областа на роботиката, автоматиката и системското инженерство. Како резултат на својата научно-истражувачка работа, д-р Васко Саздовски има објавено трудови во списанија и во зборници од меѓународни конференции кои се наведени во списокот подолу. Исто така, рецензирал трудови кои се објавени во меѓународните списанија: IEEE Transactions on Instrumentation and Measurement, IEEE Sensors Journal и Elsevier Aerospace Science and Technology.

Од јули 2013 до септември 2014 година работел како гостувачки истражувач на меѓународниот научен проект: Центар за истражувачка екселенција за напредни кооперативни системи (ACROSS) на Факултетот за електротехника и компјутерство при Универзитетот во Загреб. Работел во областа автономна навигација на роботички системи, под менторство на проф. Иван Петровиќ.

2.1. Публикувани научни трудови

Кандидатот д-р Васко Саздовски се јавува како автор/коавтор на следниве научни трудови:

2.1.-а Дел од монографија објавена во странство

- [1] S. Deskovski, **V. Sazdovski**, Z. Gacovski, Guidance Laws and Navigation Systems for Quadrotor UAV: Theoretical and Practical Findings, Springer Monograph on Complex Control Systems COSY (accepted in Press).

Изминативе години постои зголемен интерес за технологии за беспилотни летала. Тие се неопходни во многу апликации каде што човековото присуство се смета за непотребно, опасно или невозможно. Овие апликации вклучуваат разни научни, цивилни и воени апликации. Овој труд ги рефлектира напорите превземани во изминатите години за подлабоко проучување на овие технологии. Презентирани се евтени, мали по големина квадатор летала, користени од страна на авторите. Во трудот се дискутирани истражувачките активности на авторите во развојот на алгоритми за водење, навигација и управување на квадатор летала.

2.1.-б Трудови објавени во списанија

- [2] **V Sazdovski**, A. Kitanov, I. Petrovic, Implicit Observation Model for Vision Aided Inertial Navigation of Aerial Vehicles Using Single Camera Vector Observations, *Aerospace Science and Technology*, Volume 40, pp 33–46, January 2015.

Идните мали и маневрибилни беспилотни летала имаат потреба од високо ниво на автономност и независност. Потребни се мали и евтини интегрирани системи за навигација кои ќе овозможат пресметување на надежни и точни навигациски параметри. Во овој труд, авторите предлагаат ново решение кое овозможува извор на надежни информации за обновување од визуелни сензори. Со користењето на мерењата од единечната камера и без априори знаење на околина, покажано е дека може да се ограничи дивергенцијата во ИН-позицијата, брзината и ориентацијата. Во овој труд е развиен и употребен нов опсервациски модел. Покажано е дека таков еден интегриран систем за навигација има потреба од подлабока интеграција со мерењата за водење и управување и движењето на леталото за постигнување на поголема прецизност.

- [3] **V. Sazdovski**, P. M.G. Silson, “Inertial Navigation Aided by Vision-Based Simultaneous Localization and Mapping” *IEEE Sensors Journal*, Vol. 11, Issue 8, pp. 1646-1656, 2011.

Инерцијалните и визуелните сензори се сметаат за неопходни овие денови како мерења за навигација и водење на летала и возила. Во овој труд е претставен концепт за подобрување и компензирање на инерцијална навигација со визуелно симултано локализирање и мапирање. Опишани се промените во аугментираниот состојбен вектор кои овој алгоритам за сензорска фузија ги бара. Покажано е дека со репетитивни мерења и при одредени маневри околу или во близина на точка од мапата се неопходни за ограничување на ИН-дивергенцијата и редуцирање на коваријансата на точките од мапата. Вклучително, покажано е дека таков еден интегриран систем за навигација има потреба од координација помеѓу мерењата за навигација и водење и самата задача на леталото за постигнување на поголема прецизност.

2.1.-в Трудovi објавени во зборници од конференции

- [4] **V. Sazdovski**, M. Stankovski, T. Kolemishchevska-Gugulovska, S. Deskovski, “One Approach to the Integration of Low-Cost Inertial Sensors and Global Positioning System for Mobile Robots”, *IFAC World Congress*, Milano, Italy, 2011.

Роботите се реалност овие денови. Напредокот во новите технологии, вклучително евтините сензори, новите комуникациски и интернет-технологии заедно со зголемувањето на брзината на процесирање, овозможуваат значителни напредоци во автономноста на мобилните роботи. Прецизните навигациски параметри имаат главна улога во автономноста на мобилните роботи. Испраќањето на грешни или непрецизни навигациски параметри на системот за водење и управување може да предизвика катастрофа кај мобилните роботи. Во навигацијата тренд е користењето на интегрираните системи. Идејата е со интеграција на повеќе системи за навигација да се постигне поголема прецизност.

- [5] S. Deskovski, **V. Sazdovski**, Z. Gacovski, “Advanced Guidance Laws and Navigation Systems for UAV: Theoretical and Practical Findings in a Developing Country” *Special International Conference on Complex Systems: Synergy of Control, Computing & Communications, COSY 2011*, Ohrid, R. Macedonia, 2011.

Има зголемен интерес за технологии за беспилотни летала во изминативе години. Леталата се неопходни во многу апликации каде што човековото присуство се смета за непотребно, опасно по живот или невозможно. Овие апликации вклучуваат разни научни, цивилни и воени

апликации. Овој труд ги рефлектира напорите превземани од авторите во изминатите години за подлабоко проучување на овие технологии. Направен е преглед на неколку концепти на евтени, мали и средни летала кои се атрактивни за земји во разбој. Во овој труд се дискутирани истражувачките активности на авторите во развојот на алгоритми за водење, навигација и управување на летала.

- [6] P. M.G. Silson, **V. Sazdovski**, “INS Velocity Aiding Using Bearing-Only Measurements of Unknown Landmarks”, AIAA Infotech Aerospace Conference, St.Louis, Missouri, USA, 2011.

Мали летала се често употребувани во ограничени околинис со многу мали информации или без априори информации за локацијата на објектите. Понатаму, ориентацијата и брзината дивергираат доколку се пресметани со евтени сензори за инерцијална навигација. Иако веќе се постигнати функционалности за навигација и мапирање, важна е потребата за корекција на грешките кај релативната позиција за избегнување на препреки. Системот кој е тема на овој труд вклучува мало летало опремено со единечна камера и МЕМС-инерцијален мерен уред (ИМУ). Во овој труд се прави ограничување на грешките во брзината со користење на точки од околината од визуелните мерења од немапираните објекти. Исто така се врши естимација на позицијата на овие објекти релативни на леталото. Покажано е дека грешките во брзината и грешките во позицијата на објектите се поврзани и корелирани и нивното разграничување е во функција од траекторијата на леталото.

- [7] S. Deskovski, **V. Sazdovski**, Z. Gacovski, “Qaudrotor-Helicopter Trajectory Generation and Control” ETAI Conference, Ohrid, R.Macedonia, 2011.

Леталата-хеликоптери со четири ротори наречени квадатори се летачки роботи со високи маневрирачки можности. Тие можат да полетуваат и да слетуваат вертикално и да летаат надвор и внатре. Поради своите голем број на воени и цивилни апликации, квадаторите се под интензивен развој. Во овој труд е претставен 6DOF-математички модел на квадатор и адекватно управување (автопилот) за управување на движењето во просторот.

- [8] Z. Gacovski, S. Deskovski, , **V. Sazdovski**, “Fuzzy Control Method for Traffic Light Timing at Urban Intersection”, ETAI Conference, Ohrid, R.Macedonia, 2011.

Во овој труд е презентираан управувач за сигнали во сообраќајот на изолирана раскрсница. Управувачот има можност за промена на времето на сигналите во согласност со опсервираните промени во тековите на сообраќајот. Со користењето на случаен сообраќај кој доаѓа, управувачот врши мерење на сообраќај кој доаѓа и врши естимација на тековите во точни временски интервали. Исто така се прави споредба помеѓу изедначено време (предефинирано) управување, статистички базирано време и фазисогички алгоритам кој одлучува дали да се прошири или прекине тековната сигнална фаза на движење.

- [9] **V. Sazdovski**, P. M.G. Silson, A. Tsourdos, “Inertial Navigation Aided by Simultaneous Localization and Mapping”, IEEE Conference on Intelligent Systems, London, UK, 2010.

Денес мерењата од инерцијалните и видеосензорите се задолжителни за навигацијата и водењето на автономни летала и возила. За справување со дивергенцијата на инерцијалната навигација, концептот на подобрување на инерцијалната навигација со симултаното локализирање и мапирање е претставен во овој труд. Овде ги објаснуваме потребните промени во аугментираниот (проширениот) состојбен вектор на симултаното локализирање и мапирање и покажуваме дека многукратните мерења на точка од мапата со одредени маневри околу или покрај точката од мапата се клучни за ограничување (запирање) на дивергенцијата

на позицијата кај инерцијалната навигација и намалувањето на коваријансата на точките од мапата. Оваа интеграција прави пасивен, отпорен на електронски пречки, автономен систем за навигација без вклучување на системот за глобално позиционирање.

- [10] **V. Sazdovski**, P. M.G. Silson, A. Tsourdos “Attitude Determination from Single Camera Vector Observations”, IEEE Conference on Intelligent Systems, London, UK, 2010.

Одредувањето (пресметувањето) на ставот или ориентацијата е од огромна важност за системите за навигација, водење и управување на беспилотни летала. Праќањето на погрешен или непрецизен став многу често знае да има катастрофални последици за беспилотните летала. Видеосензорите се задолжителни денес. Тие обезбедуваат богат извор на информации дадени како релативни мерења помеѓу навигациските параметри на леталото (позиција, брзина и став) и околината. Овој труд презентира една рамка за одредување на ставот со помош на векторски мерења од единечна камера. Се претпоставува дека има позната околина во форма на мапа и точни позиции на леталото од каде што сите мерења се земен. Презентирани се две различни методи за одредување на ставот: итеративно нумеричко решение базирано на Гаус-Њутновиот метод и т.н Давенпортов ку-метод. Добрите и лошите страни на двете решенија се презентирани.

- [11] **V. Sazdovski**, M. Stankovski, T. Kolemishenska-Gugulovska, S. Deskovski, “Inertial Sensing and its Application to Navigation Guidance and Control of Mobile Robots” X Triennial International SAUM Conference on Systems Automatic Control and Measurements, Niš, Serbia, 2010.

Напредокот во новите технологии, вклучително евтините сензори, новите комуникациски и интернет технологии заедно со зголемувањето на брзината на процесирање, овозможуваат значителни напредоци во автономијата на мобилните роботи. Микроелектромеханичките систем (MEMS) инерцијални сензори (жироскопи а акцелерометри) се многу атрактивни овие денови, најмногу поради ниската цена, малата големина и тежина, малата потрошувачка и голема надежност. Главниот недостаток на овие сензори е нивната неперфектност и дивергенцијата од точните мерења со текот на времето. Сите овие добри и лоши страни на инерцијалните сензори ги прават адекватни за мобилни роботи. Во овој труд е дадено нашето искуство во имплементацијата на MEMS-инерцијалните сензори во навигација, водење и упоравување на мобилни роботи како дел од проектот Итар Пејо.

- [12] S. Deskovski, **V. Sazdovski**, A. Dedinec, “Quaternion Based Modeling and Control of Quadrotor” X Triennial International SAUM Conference on Systems Automatic Control and Measurements, Niš, Serbia, 2010.

Во овој труд е презентирана идејата и почетните резултати од нашиот проект за комплетен развој на летало-хеликоптер со четири ротори наречен квадатор. Тука претставуваме комплетен 6DOF-математички модел на квадатор со примена на кватерниони и дизајн на автопилот со класични ПИД-управувачи за стабилизација и управување. Презентирани се симулациски резултати каде што леталото лета на константна висина и е стабилизирано околу каналите на валање, извипување и скршнување. Следните активности во проектот накратко се дискутирани.

- [13] N. Aouf, **V. Sazdovski**, A. Tsourdos and B. White, “Low Altitude Airborne SLAM with INS aided Vision System”, AIAA Guidance, Navigation and Control Conference, South Carolina, USA, 2007.

Главната цел на дизајнот на системите за навигација е да се избере комплет од сензори и приод за пресметување кој ќе овозможи прецизност, брзо ажурирање и широк опсег на спецификации да се постигнат како економично решение.

Денес повеќето системи за навигација се засноваат на инерцијалните мерења и мерењата од системот за глобално позиционирање. Постојат голем број на тешкотии при работата со системот за инерцијална навигација. Информациите од видеосензорите се задолжителни за навигацијата и водењето на автономни летала и возила. Овие визуелни информации можат многу ефективно да се применат во проблемот на симултано локализирање и мапирање. Во овој труд е развиен комплетен ефективен алгоритам за симултаното локализирање и мапирање со системот за инерцијална навигација и видеосензори со имплементирање на проширен Калманов филтер. Авторите предлагаат решение на добро познатите недостатоци кои ја усложнуваат апликацијата на проширениот Калманов филтер во големи, реални околина со отстранување на точките од мапата од проширениот Калманов филтер и креирајќи специјален модул-таканаречен модул за менаџирање на мапа. Предложна е, исто така, методологија основана на пресек на кругови и ја демонстрирана ефективност на оваа методологија со помош на виртуелни слики земени од надолу поставена виртуелна камера.

- [14] **V. Sazdovski**, T. Kolemishenska-Gugulovska, M. Stankovski, "Kalman Filter Implementation for Unmanned Aerial Vehicles Navigation Developed within a Graduate Course", IFAC World Congress, Prague, Czech Republic, 2005.

Постдипломските студии од програмата за магистерски студии како извор на голем број технички и научни иновации во автоматиката и системското инженерство на Факултетот за електротехника при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје се реализираат повеќе од 15 години. Оваа иновација кај беспилотните летала е најновата. Според дефиниција, навигацијата е процес на одредување на навигациските параметри на центарот на маса на подвижните објекти. Системот кој ги дава тие навигациски параметри се вика систем за навигација. Најприменетите системи за навигација развиени за голем број летала и возила се системот за инерцијална навигација и системот за глобално позиционирање. Овие два система имаат свои предности и недостатоци, кои ги прават комплементарни. Најдобрата естимација на позицијата, брзината и ставот на леталото можат да се добијат со интеграција на системот за инерцијална навигација и системот за глобално позиционирање со примена на Калманов филтер. Калмановиот филтер служи за оптимална естимација карактеризирана со рекурзивни пресметки и внатрешен модел на динамиката на системот кои се естимира.

- [15] **V. Sazdovski**, S. Deskovski, Z. Gacovski, "Simulation Model of Navigation Guidance and Control Systems for Unmanned Aerial Vehicles" ETAI Conference, Ohrid, R.Macedonia, 2005.

Беспилотните далечински управувани, автономни или полуавтономни летала наоѓаат голема примена во најразлични научни, цивилни и воени апликации. АЕРОТРЕККЕР претставува беспилотно летало наменето за набљудување на воздушниот простор и собирање на податоци од воздушниот простор. Во трудот е презентиран 6-DOF симулациски модел на беспилотното летало АЕРОТРЕККЕР, кој треба да претставува прва фаза од развојот и изработката на беспилотното летало. Во трудот е презентиран комплетен симулациски модел за навигација водење и управување на беспилотни летала погоден за тестирање на најразлични закони на управување и стабилизација на леталата. Исто така, симулацискиот модел е погоден за тестирање на најразлични закони на водење беспилотни летала. Во трудот се презентирани

симулациски резултати од испитувањата на системот за стабилизација и управување со аголот на валање и управување на брзината на леталото.

- [16] S. Deskovski, Z. Gacovski, **V. Sazdovski**, “Modern Homing Guidance Laws for Anti-Aircraft Missiles” ETAI Conference, Ohrid, R.Macedonia, 2005.

Во трудот се презентира комплетен симулациски модел на систем на самоводење на противавионски (ПА) ракети реализиран во МАТЛАБ/СИМУЛИНК. Симулацискиот модел се користи за развој и тестирање на различни закони на водење и управување. Развиени се и испитувани следниве закони на водење: класична пропорционална навигација, подобрена пропорционална навигација, оптимален закон на водење и закони базирани на фази-логика. При синтезата на овие закони се користени редуцирани и линеаризирани модели на системот на водење, а нивното испитување е вршено со примена на комплетниот симулациски модел. Развојот на современи закони на водење базирани на теоријата на оптимално управување и примената на фази логика се условени со комплексноста на самоводењите ракети како објекти на водење и од потребата за зголемување на точноста на водење и уништување на воздушни цели кои имаат широк дијапазон на промена на параметрите на движење (забрзувања, брзини и висини на летот) во различни режими на гаѓање (доаѓање, заминување итн.). Резултатите од испитувањата на законите на водење со соодветни коментари се презентирани на крајот на трудот.

- [17] **V. Sazdovski**, T. Kolemishenska-Gugulovska., M. Stankovski, “Fuzzy Adaptive Extended Kalman Filter” The 6th International PhD Workshop on Systems and Control - A Young Generation Viewpoint, Izola, Slovenia, 2005.

Калмановата филтрација е метод за естимација на состојбените величини на динамичките системи рекурзивно од мерења кои се нарушени со шум. За нелинеарни системи, применета е природна екстензија на линеарниот Калманов филтер наречена проширен Калманов филтер. Калмановиот филтер претставува една од најпопуларните техники за естимација за интеграција на сигнали од системи за навигација, како системот за инерцијална навигација и системот за глобално позиционирање. Сепак, значителни тешкотии при дизајнот на Калмановиот филтер се појавуваат поради некомплетните т.н. априори информации за матриците за процесниот и шумот во мерењата. Покажано е дека неточните априори информации можат да доведат до дивергенција на филтерот. Во трудот анализирана е примената на рамка за адаптација базирана на фази-правила. Фази-логички адаптивен управувач е имплементиран во интегриран систем за навигација за да ги детектира неодреденостите и го адаптира калмановиот филтер во реално време и изврши превенција на дивергенцијата.

2.2. Одржани предавања по покана на универзитет

- [18] **V. Sazdovski**, “Implicit Observation Model for Vision Aided Inertial Navigation of Aerial Vehicles Using Single Camera Vector Observations”, Centre of Research Excellence for Advanced Cooperative Systems (ACROSS), Faculty of Electrical Engineering and Computer Engineering, University of Zagreb, 2014.

Во многу операциски системи за навигација на беспилотни летала со користењето на инерцијалните сензори како единствени сензори доаѓа до бавна дивергенција кај параметрите на позиција, брзина и ориентација. Оваа дивергенција најчесто е компензирана со вклучување на надворешен извор на навигациска информација, надвор од инерцијалната навигација (ИН).

Визуелните мерења, поточно мерењата од единечна камера, се посакуваниот избор поради малата цена, малата големина, малата потрошувачка и компактната. Адресирана е ИН-дивергенција и предложено е ново решение кое овозможува извор на надежни информации за обновување. Со користењето на мерењата од единечната камера во форма на единечни дирекциони вектори и без априори познавање на околината, покажано е дека со движењето во близина на точка од мапата, може да се ограничи дивергенцијата во ИН-позицијата, брзината и ориентацијата. Со користењето на пронајдениот факт дека изводот од релативното растојание е во функција од брзината, ориентацијата и мерењата од камерата, развиен е нов имплицитен опсервациски модел. Бидејќи изводот од релативното растојание е големина која не се мери во процесот на навигација, предложено е негово аугментирање во векторот на состојба на леталото и формирање на аугментиран состојбен вектор. Кога леталото се движи во близина на опсервираната точка од мапата, мерењата од камерата се користат за ограничување на дивергенцијата во позицијата, брзината и ориентацијата.

- [19] **V. Sazdovski**, "Vision aided inertial navigation using single video camera measurements", Centre of Research Excellence for Advanced Cooperative Systems (ACROSS), Faculty of Electrical Engineering and Computer Engineering, University of Zagreb, 2013.

Идните беспилотни летала имаат потреба од високо ниво на автономност и независност. Тие ќе станат мали, многу агилни и маневрибилни. Овие барања се поврзани со сензорските, интерпретациските и компјутерските можности на леталата. Дизајнот на мали и евтини интегрирани системи за навигација има потреба од избор на сензори и компјутери кои ќе овозможуваат пресметување на надежни и точни навигациски параметри со висока фреквенција. Инерцијалните и визуелните сензори со своите комплементарни карактеристики имаат потенцијал да одговорат на овие барања. Информацијата за обновување на навигациските параметри доаѓа од комбинацијата на визијата со движењата (маневрите). Со примената на една таква комбинација се избегнуваат голем број на недостатоци на видеокамерата. Маневрите се потребни за прецизност на навигациските параметри.

- [20] **V. Sazdovski**, "Inertial Navigation Aided by Simultaneous Localization and Mapping for Unmanned Aerial Vehicles Navigation Using Vision Sensors, IEEE Macedonian Section, Faculty of Electrical Engineering and Information Technologies, St's Cyril and Meth. University, Skopje 2010.

Голем број на оперативни системи за навигација кај беспилотните летала денес користат инерцијални сензори (акцелерометри и жирокопи) како примарен извор на мерења. Инерцијалната навигација (ИН) која ги користи овие мерења, кога се користи самостојно, подлежи на бавна дивергенција со времето. Оваа дивергенција најчесто се компензира со воведување на дополнителен извор, систем за навигација надвор од ИН. Од 1990 година до денес, системот за глобално позиционирање (ГПС) е главен извор за подобрување (ажурирање) на ИН. Во голем број на сценарија, ГПС-мерењата може комплетно да не се достапни или можат да бидат недоволно точни (несигурни) за ажурирање на ИН. Алтернативни методи добија големо внимание во последниве неколку години, каде што подобрувањето на ИН со визуелни сензори е омиленото решение. Симултано локализирање и мапирање (СЛАМ) овозможува навигација на беспилотни летала во непозната околина само со сензори поставени на леталото и може да се користи во сценарија кога ГПС-мерењата не се достапни. Со користењето на најновите пронајдоци во теоријата за СЛАМ предложени се одредени промени во т.н. подобрен состојбен вектор на СЛАМ за реализацијата на маневри и земањето на повеќе мерења за објектите во околината, т.е точките на мапата. Ќе покажеме дека маневрите се

клучијални за ограничувањето на дивергенцијата на ИН. Предложените решенија, т.е. алгоритми за фузија на сензори претставуваат сигурен извор на информации за ажурирање на ИН со визуелни сензори. Овој концепт го нарекуваме концепт на подобрување на ИН со СЛАМ. Алгоритмите како што се: проширен Калманов филтер, недеривативен Калманов филтер и секвенцијалните Монте Карло-методи за естимација или честични филтри се применети и споредени. Предложените алгоритми овозможуваат создавање на пасивен, отпорен на пречки, автономен систем за навигација без ГПС за беспилотни летала. Изработката на еден таков систем за навигација има потреба од координација, т.е. усогласување на маневрите со водењето и управувањето на беспилотното летало, како и самата задача на леталото.

3. Стручно-апликативна дејност

Кандидатот д-р Васко Саздовски реализирал два студиски престоја: од октомври 2006 до декември 2007 година на Колеџот за менаџмент и технологии на Академијата за одбрана на Обединетото Кралство при Универзитетот Кренфилд во Обединетото Кралство, од јули 2013 до септември 2014 година на Центарот за истражувачка екселенција за напредни кооперативни системи (ACROSS) на Факултетот за електротехника и компјутерство при Универзитетот во Загреб.

Бил член на организациски одбор на два стручни собира (ACROSS Workshop on Cognitive and Robotic Systems на 27.09.2013 година и ACROSS Workshop on Cooperative Systems од 10-12.09.2014 година), организирани од Центарот за истражувачка екселенција за напредни кооперативни системи (ACROSS) на Факултетот за електротехника и компјутерство при Универзитетот во Загреб.

Во 2013 и 2014 година, како национален координатор на Европската недела на роботиката организирал настани за промовирање и популаризација на роботиката во Р. Македонија.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Од анализата на досегашните активности во научноистражувачката, наставно-образовната и стручно-апликативната дејност на кандидатот, може да се заклучи дека во сите овие дејности тој постигнал солидни резултати со кои се задоволени пропишаните услови за избор во звањето за кое конкурира.

Кандидатот како резултат на научноистражувачката работа има објавено 2 труда во меѓународно научно списание, 1 труд како дел од монографија и 14 труда со оригинални научни и стручни резултати во зборници на трудови од научни и стручни собири со меѓународен уредувачки одбор.

Врз основа на поднесените документи, анализата на приложените трудови и постигнатите резултати на кандидатот, Рецензентската комисија со задоволство констатира дека д-р Васко Саздовски, со неговата досегашна научноистражувачка, наставно-образовна и апликативна дејност, како и остварените резултати, целосно ги исполнува критериумите од Правилникот за критериумите и постапките за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Рецензентската комисија има особена чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Факултетот за електротехника и информациски

технологии во Скопје да го избере д-р Васко Саздовски во звањето насловен доцент по предметите од наставно-научната област автоматика и системско инженерство.

Рецензентска комисија

1. Проф. д-р Миле Станковски, с.р.
2. Проф. д-р Елизабета Лазаревска, с.р.
3. Доц. д-р Весна Ојлевска, с.р.

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Васко Стојанче Саздовски

Институција: Центар за обука на пилоти, Аеродром Петровец

Научна област: автоматика и системско инженерство

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Одржување настава	
	CNC системи (2013 год.) - 3x15x0.04	1.8
	Принципи на лет - авиони (2012 год.) - 3x15x0.04	1.8
	Радионавигација (2012 год.) – 2x15x0.04	1.2
	Математика (2012 год.) – 2x15x0.04	1.2
	Физика (2012 год.) – 2x15x0.04	1.2
	Принципи на лет – хеликоптери (2013 год.) – 3x15x0.04	1.8
	Принципи на лет - авиони (2013 год.) - 3x15x0.04	1.8
	Радио навигација (2013 год.) – 2x15x0.04	1.2
	Математика (2013 год.) – 2x15x0.04	1.2
	Физика (2013 год.) – 2x15x0.04	1.2
	Принципи на лет – хеликоптери (2013 год.) – 3x15x0.04	1.8
2.	Одржување вежби	
	Теорија на системи (2010 год.) - 2x15x0.03	0.9
	Теорија на управување (2011 год.) - 3x15x0.03	1.35
	Сензори и актуатори (2011 год.) – 2x15x0.03	0.9
3.	Подготовка на нов предмет	
	CNC Системи (2013 год.)	1
	Принципи на лет - авиони (2012 год.)	1
	Радио навигација (2012 год.)	1
	Математика (2012 год.)	1
	Физика (2012 год.)	1
	Принципи на лет – хеликоптери (2013 год.)	1
	Теорија на управување (2011 год.)	0.5
	Сензори и актуатори (2011 год.)	0.5
4.	Рецензент на универзитетски учебник	
	Рецензент на учебно помагало: Збирка решени задачи по Вовед во роботика	1
5.	Пакет материјали по одреден предмет	
	Пакет материјали (лабораториски вежби) по предметот CNC-системи	1
	Вкупно	26.35

НАУЧНО-ИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Учесник во меѓународен научен проект	
	Centre of Research Excellence for Advanced Cooperative Systems (ACROSS), Faculty of Electrical Engineering and Computer Engineering, Zagreb, R. Croatia, European Community's Seventh Framework Programme under grant agreement No. 285939 (ACROSS).	5
2.	Дел од монографија објавена во странство	
	S. Deskovski, V. Sazdovski, Z. Gacovski, Guidance Laws and Navigation Systems for Quadrotor UAV: Theoretical and Practical Findings, Springer Monograph on Complex Control Systems COSY	6
3.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор	
	V Sazdovski, A. Kitanov, I. Petrovic, Implicit Observation Model for Vision Aided Inertial Navigation of Aerial Vehicles Using Single Camera Vector Observations, Aerospace Science and Technology, Volume 40, pp 33–46, January 2015.	4.8
	V. Sazdovski, P. M.G. Silson, "Inertial Navigation Aided by Vision-Based Simultaneous Localization and Mapping" IEEE Sensors Journal, Vol. 11, Issue 8, pp. 1646-1656, 2011.	5.4
4.	Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор	
	V. Sazdovski, M. Stankovski, T. Kolemishavska-Gugulovska, S. Deskovski, "One Approach to the Integration of Low-Cost Inertial Sensors and Global Positioning System for Mobile Robots", IFAC World Congress, Milano, Italy, 2011.	1.8
	S. Deskovski, V. Sazdovski, Z. Gacovski, "Advanced Guidance Laws and Navigation Systems for UAV: Theoretical and Practical Findings in a Developing Country" Special International Conference on Complex Systems: Synergy of Control, Computing & Communications, COSY 2011, Ohrid, R. Macedonia, 2011.	2.4
	P. M.G. Silson, V. Sazdovski, "INS Velocity Aiding Using Bearing-Only Measurements of Unknown Landmarks", AIAA Infotech Aerospace Conference, St.Louis, Missouri, USA, 2011.	2.7

	S. Deskovski, V. Sazdovski, Z. Gacovski, "Qaudrotor-Helicopter Trajectory Generation and Control" ETAI Conference, Ohrid, R.Macedonia, 2011.	2.4
	Z. Gacovski, S. Deskovski, , V. Sazdovski, "Fuzzy Control Method for Traffic Light Timing at Urban Intersection ", ETAI Conference, Ohrid, R.Macedonia, 2011.	2.4
	V. Sazdovski, P. M.G. Silson, A. Tsourdos, "Inertial Navigation Aided by Simultaneous Localization and Mapping", IEEE Conference on Intelligent Systems, London, UK, 2010.	2.4
	V. Sazdovski, P. M.G. Silson, A. Tsourdos "Attitude Determination from Single Camera Vector Observations", IEEE Conference on Intelligent Systems, London, UK, 2010.	2.4
	V. Sazdovski, M. Stankovski, T. Kolemishenska-Gugulovska, S. Deskovski, "Inertial Sensing and its Application to Navigation Guidance and Control of Mobile Robots" X Triennial International SAUM Conference on Systems Automatic Control and Measurements, Niš, Serbia, 2010.	1.8
	S. Deskovski, V. Sazdovski, A. Dedinec, "Quaternion Based Modeling and Control of Quadrotor" X Triennial International SAUM Conference on Systems Automatic Control and Measurements, Niš, Serbia, 2010.	2.4
	N. Aouf, V. Sazdovski, A. Tsourdos and B. White, "Low Altitude Airborne SLAM with INS aided Vision System", AIAA Guidance, Navigation and Control Conference, South Carolina, USA, 2007.	1.8
	V. Sazdovski, T. Kolemishenska-Gugulovska, M. Stankovski, "Kalman Filter Implementation for Unmanned Aerial Vehicles Navigation Developed within a Graduate Course", IFAC World Congress, Prague, Czech Republic, 2005.	2.4
	V. Sazdovski, S. Deskovski, Z. Gacovski, "Simulation Model of Navigation Guidance and Control Systems for Unmanned Aerial Vehicles" ETAI Conference, Ohrid, R.Macedonia, 2005.	2.4
	S. Deskovski, Z. Gacovski, V. Sazdovski, "Modern Homing Guidance Laws for Anti-Aircraft Missiles" ETAI Conference, Ohrid, R.Macedonia, 2005.	2.4
	V. Sazdovski, T. Kolemishenska-Gugulovska, M. Stankovski, "Fuzzy Adaptive Extended Kalman Filter" The 6th International PhD Workshop on Systems and Control - A Young Generation Viewpoint, Izola, Slovenia, 2005.	2.4
4.	Одржани предавања по покана на универзитет	
	V. Sazdovski, "Implicit Observation Model for Vision Aided Inertial Navigation of Aerial Vehicles Using Single Camera Vector Observations", Centre of Research Excellence for Advanced Cooperative Systems (ACROSS), Faculty of Electrical Engineering and Computer Engineering, University of Zagreb, 2014.	1

	V. Sazdovski, "Vision aided inertial navigation using single video camera measurements", Centre of Research Excellence for Advanced Cooperative Systems (ACROSS), Faculty of Electrical Engineering and Computer Engineering, University of Zagreb, 2013.	1
	V. Sazdovski, "Inertial Navigation Aided by Simultaneous Localization and Mapping for Unmanned Aerial Vehicles Navigation Using Vision Sensors, IEEE Macedonian Section, Faculty of Electrical Engineering and Information Technologies, St's Cyril and Meth. University, Skopje 2010.	1
	Вкупно	56.3

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1.	Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир	
	ACROSS Workshop on Cognitive and Robotic Systems, September 27 th , 2013, FER, Zagreb, Croatia.	1
	ACROSS Workshop on Cooperative Systems, 10-12 th September, 2014, Dubrovnik, Croatia.	1
2.	Студиски престој во странство	
	Центар за истражувачка екселенција за напредни кооперативни системи (ACROSS), Факултет за електротехника и компјутерство, Универзитет во Загреб (јули 2013 - септември 2014 година)	2
	Колеџ за менаџмент и технологии, Академија за одбрана на Обединетото Кралство, Универзитетот Кренфилд во Обединетото Кралство (октомври 2006 - декември 2007 година)	2
3.	Национален координатор за одредена стручна област	
	Национален координатор за Европска недела на роботиката	3
	Вкупно	9

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	26,35
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	56,3
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	9
Вкупно	91,65

Рецензентска комисија

1. Проф. д-р Миле Станковски, с.р.
2. Проф. д-р Елизабета Лазаревска, с.р.
3. Доц. д-р Весна Ојлевска, с.р.

ПРЕГЛЕД

на прифатени тези за изработка на магистерски труд на Економскиот
факултет-Скопје во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во
Скопје

Кандидат	Тема	Ментор
Спасија Филипова	„Менаџмент на синџирот на снабдување во малопродажбата на текстилни производи ”. „Supply chain management in retail textile industry”.	проф. д-р Лидија П.Ивановска
Димитар Косески	„Менаџмент на зелен синџир на снабдување”. „Green supply chain management ”.	проф. д-р Лидија П.Ивановска
Драган Филипов	„Современи трендови и стратегии во логистиката”. „Contemporary trends and strategies in logistics”.	проф. д-р Лидија П.Ивановска
Елена Драгановска	„Корисничко искуство од монетизација на видео содржини на интернет”. „User experience from video content monetization on internet ”.	проф. д-р Лидија П.Ивановска
Емил Тодоров	„Анализа на работењето на продажните агенти во дистрибутивните компании од прехранбената индустрија во Република Македонија”. „Analysis of the operation of the distribution companies' sales agents in the food processing industry in the Republic of Macedonia”.	проф. д-р Лидија П.Ивановска
Јорданка Кацарска	„Интернет базирани канали на комуникација во невладиниот сектор”. „Internet communication channels in ngos”.	проф. д-р Сашо Јосимовски

Дона Алампиоска	„Влијанието на довербата, на приватноста и на безбедноста врз компаниите во компјутерското работење во облак”. „The impact of trust, privacy and security on the companies in cloud computing”.	проф. д-р Сашо Јосимовски
Христина Трајанова	„Модел за менаџирање со промените кај ризиците од финансиска природа”. „Model for managing changes of financial nature risks”.	проф. д-р Леонид Наков
Маја Котеска	„Имплементација на нова технолошко-организациска промена, со цел зголемување на ефикасноста и ефективност на претпријатието”. „Implementation of the new technological-organizational changes for the purpose of increasing the company's efficiency and effectiveness”.	проф. д-р Леонид Наков
Далибор Димитровски	„Менаџирање на процесот на промени кај иновациите”. „Change management process with innovations”.	проф. д-р Леонид Наков
Виолета Стојанова	„Филантропската општествена одговорност и вредноста на претпријатието”. „Philanthropy social responsibility and company value”.	проф. д-р Бобек Шуклев
Александра Цветковска	„Економската ефикасност на зелените бизниси во големите претпријатија”. „Economic efficiency of green businesses in large enterprises”.	проф. д-р Бобек Шуклев
Јани Манасов	„Обука на возрасни вработени во организација која учи”. „Adult employee training in a learning organization”.	проф. д-р Кирил Постолов

Наташа Стојановска	„Наградување на вработените-основа за зголемување на перформансите и задоволството од работата”. „Rewarding of employees – basis for increasing job performance and job satisfaction”.	проф. д-р Кирил Постолов
Горан Кузмановски	„Изборот на локацијата како фактор за успех на малиот бизнис”. „The location choice as a success factor for small business”.	проф. д-р Бобек Шуклев
Јусуф Сиба	„Теоретски и емпириски концепти за парична маса со осврт на практиката во Република Македонија”. „Theoretical and empirical concepts for money supply with reference to the practise in the Republic of Macedonia”.	доц. д-р Ѓорѓи Гоцков
Марија Челикиќ	„Платните системи во еврозоната и Република Македонија-тековна пракса и иден развој”. „Payment systems in the euro zone and the Republic of Macedonia – current practice and further development”.	доц. д-р Ѓорѓи Гоцков
Александра Кортова	„Факторите кои влијаат врз стапката на принос на акциите на македонска берза”. „The factors affecting stock returns on the macedonian stock exchange”.	проф. д-р Михаил Петковски
Сања Тодоровска	„Анализа на финансиски извештаи како основа за оценување на ликвидноста и профитабилноста на банките”. „Analysis of financial statements as a basis for assessing bank liquidity and profitability”.	проф. д-р Зоран Миновски

Викторија Калапоцева Куртовиќ	„Анализа и толкување на информациите од финансиските извештаи според меѓународните стандарди за финансиско известување”. „Analysis and interpretation of data from financial statements prepared in accordance with the international financial reporting standards”.	доц. д-р Атанаско Атанасовски
Емилија Ристеска	„Внатрешна ревизија во банките во Република Македонија, со посебен осврт на внатрешната ревизија во Охридска банка”. „Internal audit in banks in the Republic of Macedonia with special overview on the internal audit in Ohridska banka”.	проф. д-р Зорица Б.Лазаревска
Фани Каранфилова Пановска	„Поврзаноста помеѓу стратегијата за Југоисточна Европа-ЈИЕ 2020 и Европа 2020 и импликациите врз економските политики во Република Македонија”. „Linkages between the south East Europe 2020 strategy and Europe 2020 and the implications over the economic policies in the Republic of Macedonia”.	проф. д-р Билјана С.Габер
Марија Петрова	„Меѓународната инвестициска позиција на Република Македонија-методолошки аспекти и актуелни трендови”. „International investment position of the Republic of Macedonia – methodological aspects and current trends”.	проф. д-р Михаил Петковски
Милош Петруновиќ	„Управување со портфолио на приватни пензиски фондови во Република Македонија и Европска унија”. „Portfolio management of the private pension funds in the Republic of Macedonia and the European union”.	проф. д-р Михаил Петковски

Катерина Љамова	„Признавање и мерење на интелектуалниот капитал”. „Recognition and measurement of intellectual capital”.	проф. д-р Зоран Миновски
Бобан Стојаноски	„Воспоставување одржлив систем за мерење на резултатите во јавниот сектор”. „Establishing a sustainable performance measurement system in the public sector”.	доц. д-р Марина Трпеска
Билјана Караманолевска	„Дефинирање на релевантни пазари и контрола на концентрациите во секторот на електронските комуникации-со осврт на состојбите во Република Македонија”. „Defining the relevant market and control of concentrations in the electronic communications sector – with reference to the situation in Republic of Macedonia”.	доц. д-р Предраг Трпески
Иво Стојановски	„Управување со корисничкото искуство од електронските услуги на телекомуникациските оператори во Република Македонија”. „User experience management of e-services of telecommunication operators in the Republic of Macedonia”.	проф. д-р Сашо Јосимовски

РЕЦЕНЗИЈА
НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА
„ВЛИЈАНИЕТО НА УСОГЛАСЕНОСТА МЕЃУ БИЗНИСОТ И
ИНФОРМАЦИСКО-КОМУНИКАЦИСКАТА ТЕХНОЛОГИЈА ВРЗ
ОРГАНИЗАЦИСКИТЕ ПЕРФОРМАНСИ“, ИЗРАБОТЕНА ОД
КАНДИДАТОТ м-р НИКОЛА ЛЕВКОВ, ПРИЈАВЕНА НА
ЕКОНОМСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на член 120 од Законот за високото образование (Сл. весник на РМ бр. 64/00, 49/03, 113/05 и 51/07), членовите 56, 57, 58, 59, 60 и 61 од Правилникот за единствените основи за организирање на постдипломски и докторски студии на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник бр. 7/2001) и член 39 од Правилникот за внатрешните односи и работењето на Економскиот факултет во Скопје, во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Наставно-научниот совет на Економскиот факултет во Скопје, на седницата одржана на 28.11.2014 година, со одлука бр. 0202-3282/8 (арх. 01.12.2014) не именува за членови на Комисијата за оценка и одбрана на докторската дисертација под наслов: „Влијанието на усогласеноста меѓу бизнисот и информациско-комуникациската технологија врз организациските перформанси“, поднесена од кандидатот м-р Никола Левков. По внимателното читање на трудот и анализирање на неговата содржина, за наодите, оценките и крајниот предлог го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. СОДРЖИНА НА ТРУДОТ

Трудот содржи 353 страници текст со 1,5 проред. Освен воведот и заклучните разгледувања, тој опфаќа целина од два дела – теоретски и емпириски дел. Теоретските и емпиriskите истражувања се изведени во шест меѓусебно поврзани глави. На многу места истражувањата се поткрепени со графички прикази, табели и показатели. Списокот на користена литература е од 349 библиографски единици повикувања, претежно книги, статии, емпириски истражувања и резултати. во најголем дел од подрачјето на предметот на истражување, како и од областа на формирање на методолошката основа на истражувањата. На крајот, како прилог е даден аналитички истражувачки материјал.

Структурата на дисертацијата е следна:

ДЕЛ I. ВОВЕД И ТЕОРЕТСКА РАМКА - КРИТИЧЕН ОСВРТ НА ДОСЕГАШНАТА ЛИТЕРАТУРА

I. ВОВЕД

II. ОДНОСОТ ПОМЕЃУ ИКТ УПРАВУВАЊЕ И БИЗНИС ИКТ УСОГЛАСЕНОСТ

..... III. КОНЦЕПТОТ НА БИЗНИС ИКТ УСОГЛАСЕНОСТ – МОДЕЛИ И МЕРЕЊЕ

.... IV. ОДНОСОТ ПОМЕЃУ БИЗНИС ИКТ УСОГЛАСЕНОСТ И ОРГАНИЗАЦИСКИТЕ ПЕРФОРМАНСИ

ДЕЛ II. ЕМПИРИСКА РАМКА ДИЗАЈН НА ИСТРАЖУВАЊЕТО И АНАЛИЗА НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОД ИСТРАЖУВАЧКИТЕ СТУДИИ

.V. ИСТРАЖУВАЧКА ФИЛОЗОФИЈА – ПАРАДИГМИ, СТРАТЕГИИ И МЕТОДИ НА ИСТРАЖУВАЊЕ

..... VI. ОПЕРАТИВЕН ДИЗАЈН НА ИСТРАЖУВАЊЕТО

.....VII. ЗАКЛУЧОК И КРАЈНИ СОГЛЕДУВАЊА
VIII. КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА
IX. ПРИЛОГ

Во **ВОВЕДНИОТ ДЕЛ**, кандидатот Никола Левков, определувајќи ги предметот и истражувачката рамка, најпрво објаснил зошто концептот на бизнис / ИКТ усогласеноста го привлекол неговото внимание како проблем, односно предмет на истражување во дисертацијата. Во формулирањето на предметот на истражување и во поставувањето на целите и задачите, тој тргнал од неспорната тезата дека информациите и знаењето претставуваат главен извор за остварување на ефикасност во работењето и конкурентска предност на секоја организација. Врз основа на тоа, кандидатот поставува две претпоставки, кои со истражувањето во дисертацијата сака да ги провери и да ги вреднува:

1. Без разлика во која дејност оперира организацијата, нејзината ефикасност е доминантно зависна од информационите системи во нејзината структура. Во многу дејности, производот е дигитализиран, па поради тоа опстанокот и развојот на организацијата е зависен од ефективната примена на информационата технологија во работењето.

2. Организациите ја користат информационата технологија не само за да ги унапредат постојните бизнис-операции туку да креираат и нови бизнис-можности што ќе им овозможи конкурентска предност и унапредување на перформансите во работењето.

Усогласеноста на бизнисот со ИКТ игра значајна улога во користењето на информационите системи во бизнис-практиката, но и во академските истражувања на информационата наука од нејзиниот почеток. Проблемот на усогласеноста се претставува како еден од десетте најзначајни приоритети уште пред 30 години кога за прв пат почнуваат да се прават таквите рангирања од страна на Здружението за информациона менаџмент.

Средствата што се трошат во ИКТ од страна на бизнисот и непрофитните организации на глобално ниво се добар показател за важноста што ја има менаџментот на информационата технологија во организациите. Предвидувањата на институтот Gartner (како водечка светска компанија за истражување во областа на информационата технологија) се дека трошоците за ИКТ во 2014 година на глобално ниво во светот ќе изнесува 3777 билиони долари, односно 3,8 трилиони долари. Високата вредност на трошоците во ИКТ-секторот ја наметнува потребата за успешен менаџмент со ИКТ за поврат на инвестициите во вид на подобри перформанси во работењето, поголема ефикасност, продуктивност и профитабилност.

Расправата за релација помеѓу информационата технологија и продуктивноста е покрената во почетокот на 80-тите години како резултат на огромниот пораст на инвестициите кои се прават во доменот на ИТ прашањето. Мерењето на бизнис-вредноста и влијанието на инвестициите во ИКТ покажувала слаба корелација помеѓу огромните инвестиции во ИКТ од една страна и порастот на продуктивноста од друга страна. Оваа појава се означува како парадокс на информациската продуктивност. Разбирањето за тоа како ИТ се одразува врз организацијата отсекогаш било клучно за разрешување на парадоксот на организациската продуктивност.

Усогласеноста помеѓу бизнисот и информациско – комуникациската технологија (ИКТ) како комплексен и мултидимензионален проблем постојано се

наоѓа на врвот од приоритетите на многу организации. Истражувањата кои што се правени пред 1980 година биле фокусирани само на предизвиците со кои се соочуваат врвните информациона менаџери. Почнувајќи од 2003 година, испитувањето е проширено и вклучува дополнителни сознанија во врска со клучните ИТ практики и инвестиции. Доколку се анализираат сумарните податоци за главните ИТ-предизвици може да се види дека во периодот 2003-2013 година угласеноста помеѓу бизнисот и ИТ е рангирана седум пати на прво место по важност, три пати на второ и еднаш на трето место по важност.

Очигледно е дека кандидатот Левков си поставил сериозен истражувачки проблем кој бил актуелен, е исклучиво актуелен денес, а уште повеќе ќе биде потенциран во иднина – од една страна, се бележи постојан раст на инвестиции во ИКТ на глобално ниво, а од друга, економската логика бара од ИКТ-менаџерите, бизнис-практиката, академската заедница и консултантските компании да се оствари бизнис-вредност од инвестициите во ИКТ.

Во **ВТОРАТА ГЛАВА** кандидатот го објаснува односот кој постои помеѓу ИКТ- управувањето и бизнис ИКТ-усогласеноста. Главната цел која произлегува од ИКТ- управувањето е остварување на бизнис-вредност од инвестициите во ИКТ. За да може да се разбере бизнис /ИКТ-усогласеноста, кандидатот почувствувал потреба да ги набележи основните сознанија за концептот на ИКТ-управувањето. Фокусот е врз бизнис ИКТ- усогласеноста и затоа најголемиот дел од истражувачкиот напор е посветен на овој феномен, неговото теоретско разјаснување, модели и начини на мерење.

За да ја дефинира истражувачката рамка и просторот за своето истражување, следејќи ги принципите на научна методологија, кандидатот прво ја разјаснил клучната терминологија за постојните теоретски концепти, а потоа направил темелен осврт врз литературата која плејада автори ја посветиле на истражување на бројни аспекти и димензии на ова истражувачко подрачје од 1980 година до денес. Наидувајќи на „терминолошка џунгла“ од мноштвото поими, тој ја објаснил нивната содржина и семантички разлики, а потоа ги селектирал, според него оние поими кои овозможуваат најлесно разбирање на феномените за кои станува збор натаму во трудот.

Потоа следува теоретска анализа на еволутивниот развој на концептот на ИТ управување преку два основни правца на развој. Едниот од двата правца во доменот на ИТ се занимава со структурата за донесување на одлуки усвоени од страна на ИТ-организациите. Почетните истражувања доминатно се занимавале со биполарноста во ИТ-одлучувањето, односно централизацијата наспроти децентрализацијата на ИТ-одлуките. Вториот правец е ситуационата анализа на ИТ-управувањето и тука истражувачите се фокусираат на одговорите на прашањата „зошто и како“ поврзани со остварување на усогласеноста со ИТ-управувањето.

Кандидатот Левков со голема сериозност се впуштил во истражување на скоро сите важни прашања кои се однесуваат на ИТ-менаџмент во современата наука и практика. Така, почнувајќи од еволутивниот развој и дефинирање на концептот на ИТ-управување и односот помеѓу ИТ-управување и ИТ-менаџментот, посебно внимание е посветено на структурата, процесите и релационите механизми на ИТ-управувањето, на улогите и одговорности, ИТ организациска структура, информациска економика итн. Истражувањето продолжува со анализа

на моделите на зрелост на бизнис ИТ-усогласеноста и ИТ-управувањето и релационите механизми. Посебно е анализиран матричен приказ на рамка на ИТ управување и оформена е теоретската рамка на информациона менаџмент.

ТРЕТАТА ГЛАВА од трудот е посветена на истражување на моделите на бизнис/ИКТ -усогласеноста и нејзиното мерење. Во фокусот на истражувањето е усогласеноста на начинот на кој таа се третира во рамките на литературата од областа на менаџмент информациона системи. Кандидатот извршил критичка анализа на обемна литература: научни трудови, книги, статии и извештаии кои го третираат овој проблем. Прво се прави обид да се разјасни феноменот на усогласеност, односно неговата суштина и значење како и различните погледи и пристапи кон концептот на усогласеност кои постојат во литературата и практиката.

Објаснувањето на различните пристапи кон усогласеноста се прави бидејќи тие во голема мера влијаат на различните димензии на бизнис ИКТ-усогласеноста. Различни, а често пати меѓусебно некомпатибилни размислувања, ставови, па и теоретски аспирации, кандидатот ги групирал во две перспективи: прво, академска перспектива и второ, перспектива на бизнис-практиката. На многу суптилен и крајно сензитивен начин навлегол во суштината на различните пристапи и успеал што е тоа што е заедничко, а што е различно во мноштвото размислувања, како и, што е многу важно, во кои димензии може да се размислува самостојно, оригинално за евентуално да се унапреди научната мисла.

Одржувајќи натаму високо ниво на истражувачко љубопитство, Левков се впуштил во анализа на различните поимни и емпириски модели на бизнис ИКТ-усогласеност и факторите кои се јавуваат во вид на поддржувачи или ограничувачи на остварување на повисоки нивоа на бизнис ИКТ-усогласеност. Сосема накосо само да ги наброиме: Рамката на Scot Morton и MIT-групата од 1990 година, Моделот на стратегиска усогласеност на Henderson и Venkatraman (SAM – Strategic alignment model), Моделот на бизнис-ИКТ усогласеност (Rik Maes), Моделот на зрелост на бизнис-ИКТ усогласеност, Моделирање на бизнис-ИКТ усогласеноста во временска димензија, Моделот на непрекинат еквилибриум на бизнис ИКТ усогласеност, Модел на коеволуција на бизнис ИКТ усогласеност, Моделот на фазите на раст и Моделот на водење и следење.

Дискусијата за димензиите на бизнис ИКТ- усогласеноста кандидатот ја започнал со изјавата дека во литературата се среќаваат елаборации за различни димензии на бизнис ИКТ -усогласеност: стратегиска, структурна, социјална, културна димензија и дека постојат недостатоци во категоризацијата на одделните димензии поради користење на различни критериуми за разликување. Откако се потрудил што е можно пообјективно да ги вреднува одделните димензии на бизнис ИКТ - усогласеноста, врз основа на поделбата на организациската реалност на тврда и мека, тој прифаќа и разработува поширока категоризација на две големи групи димензии на усогласеноста, и тоа: техничка (формална, тврда) и социјална (неформална, мека) група на димензии кои се појавуваат на сите нивоа во организацијата.

Во техничката или формалната група ги вклучил димензиите како: мисијата, ИТ - стратегијата, целите, стратегиското планирање на ИС, стратегиската, структурната и оперативна димензија на усогласеноста. Оваа група ги опфаќа сите аспекти кои најчесто имаат видливи артефакти во организацијата,

како: мисија, цели, планови, организациска структура, бизнис- процеси, операции и сл.

Во социјалната или неформалната група ги вклучил сите меки димензии како: неформалната структура, културолошката, комуникациската димензија заедно со човековите вештини, способности, вредности и сл. И во истражувањето на социјалната усогласеност постојат различни перспективи, а кандидатот под оваа категорија ги подразбираат сите меки варијабли на бизнис ИКТ - усогласеноста. Така, неформалната структура има големо значење во унапредувањето на ИТ- усогласеноста и перформансите. Иако е помалку видлива, може да биде многу поефикасна. Културна усогласеност помеѓу бизнисот и ИТ укажува дека силната организациска култура е предуслов за типот на неформална структура која ја поддржува усогласеноста. Истражувањата покажуваат дека иницијативите за промена на организациската култура честопати можат да го намалат потенцијалот за остварување на усогласеноста. Слична е ситуацијата кога станува збор за поврзаноста на когнитивната сличност и нивото на бизнис ИКТ – усогласеност - поголемите разлики во когнитивната структура и когнитивната содржина на директорите во бизнис и ИТ- доменот се проследени со пониски нивоа на усогласеност.

Значењето на комуникацијата помеѓу бизнис и ИТ - експертите постојано се потенцира како клучен фактор за остварување на повисоки нивоа на бизнис ИТ - усогласеност. Одржување на ефективна и балансирана комуникација во рамките на организациските граници укажува на потребата од повисоко ниво на меѓусебно разбирање и дијалог помеѓу ИТ менаџерите и менаџерите кои го водат бизнисот. Од големиот број дискутирани прашања овде ќе го издвоиме потенцирањето на двонасочната размена на знаења: вработените во ИТ- секторот треба да имаат потребни вештини и знаења да ги решаваат бизнис - проблемите преку развој на соодветни ИТ -апликации и платформи, а во исто време бизнис - луѓето треба да бидат способни ефективно да ги користат информационите системи што се во употреба.

Истражувањата во третата глава се заклучени со дискусија за мерење на бизнис ИТК усогласеноста. Тргувајќи од сознанието дека за бизнис - практичарите можноста да се измери усогласеноста претставува предуслов за да се има претстава за тоа што се случува во организацијата, а академските истражувачи креирањето на валидни и релевантни мерки на усогласеноста значат дека истражувањата во оваа област ќе бидат попрецизни и ригорозни, кандидатот анализираше неколку различни концептуализации на стратегиската усогласеност: модерација (интеракција) – која се мери преку интеракција на објекти, медијација која се мери преку моделирање на индиректни и интермедијарни варијабли, сложување – мерена преку различни оценки, девијација на профил – испитувана преку анализа на модел (шаблон), Gestalt (конфигурација) – мерена преку кластер- анализа и коваријантност – мерена преку факторска анализа како и други математички пресметки и модели на мерење на усогласеноста.

За да ги надополнат квантитативните мерки, истражувачите користат богати квалитативни оценки поврзани со состојбата на ИТ- усогласеноста во организацијата како, на пример, мерење на социјалната димензија на бизнис ИКТ- усогласеноста или користење на когнитивни мапи. Секако дека листата на мерките за усогласеноста не е исцрпена, но во трудот се анализирани само оние за

кои кандидатот сметал дека имаат поголемо значење, поширока употреба и се сметаат за поверодостојни.

Научната логика условила кандидатот во **ЧЕТВРТАТА ГЛАВА** да продолжи да бара одговор на клучното прашање - како може да се постигнат повисоки нивоа на бизнис ИКТ- усогласеност и како така високото ниво на усогласеност да се одржи низ време, односно како да се постигне ефективен менаџмент на бизнис ИКТ-усогласеност во услови на конитинуирани промени на динамично бизнис-окружување.

Нема сомневање дека бизнис ИКТ-усогласеноста е доминантно менаџерски проблем, односно дека усогласеноста е силно поврзана со организациските перформанси. Организациите кои остваруваат високи перформанси многу често имаат развиено способности за искористување на ИКТ и остварување на нејзина усогласеност со бизнис - целите. Кандидатот критички ги анализира истражувањата што ја објаснуваат поврзаноста на бизнис ИКТ- усогласеноста на ниво на фирма и бизнис – процеси, односно со остварувањето подобри перформанси во работењето на организациите. Поради тоа, пошироките последици врз индустријата само се спомнуваат.

Дискусијата продолжува со разгледување на релациите помеѓу трите клучни конструкти, и тоа: 1) бизнис ИКТ- усогласеноста и инвестициите во ИКТ, 2) бизнис ИКТ -усогласеноста и организациските перформанси и 3) инвестициите во ИКТ и организациските перформанси. Потоа, критички е анализиран проблемот на користење на организациските перформанси како зависна варијабла во менаџментските истражувања. На крајот се прикажуваат емпириските валидации на различните концептуализации помеѓу бизнис ИКТ-усогласеноста и организациските перформанси. Кандидатот смета дека организациските перформанси како крајни зависни варијабли се основа и критериум во евалуација на остварувањата на организациите, нивните акции и окружувања. Организациската ефективност е поширок концепт и во себе ги опфаќа организациските перформанси плус лепеза на интерни перформанси вообичаено поврзани со поефикасни и поефективни операции и други екстерни мерки кои зафаќаат пошироки аспекти од економската евалуација.

Во теоретската елаборација која следува, дискутирани се бројни прашања кои укажуваат на мултидимензионалноста на перформансите како конструкт – од конфликтноста на интересите на заинтересираните страни за организациската ефективност, до начините и опфатот на мерењето на перформансите како зависна варијабла.

Во академските истражувања постојат три најчесто употребувани пристапи на мерење на организациските перформанси (единечна мерка, второ, употреба на неколку различни мерки со цел да ги споредува резултатите на различни зависни варијабли и третиот пристап е агрегирање на зависните варијабли), а во контекст на бизнис ИКТ-усогласеноста, кандидатот мерењето на перформансите го подредил во неколку категории: објективни мерки на перформансите, мерки на финансиски пазари, комбинација на пазарни и сметководствени мерки за перформансите, опстанок како мерка на перформансите, субјективни мерки на организациските перформанси и квазиобјективни мерки на перформансите. Укажувајќи на суптилните теоретски нијансирања, кандидатот застапува мислење дека е

возможна одржливост на перформансите и дека постојат различни патишта за нејзино остварување.

Со тоа, тој ја подготвил основата темелно да расправа за анализа и теоретска елаборација на мерење на бизнис ИКТ-усогласеноста. Основното теоретско прашање кое овде се поставува, а има директни импликации врз организациските перформанси е: дали ефикасноста на информационите системи (базирани на информациона технологија) може да се измери и да се стави во контекст на мерењето на организациските перформанси, а врз основа на тоа да се утврди бизнис ИКТ усогласеноста? Кандидатот е на мислење дека мерењето на различни независни или инпут- варијабли во вид на ниво на инвестиции во ИТ или ниво на прифатеност на ИТ, нема некој значаен придонес, доколку зависната варијабла или крајниот резултат во вид на успех на ИС или ефективност на МИС не може да се измери со слично ниво на точност. Поинаку речено, без добро дефинирана зависна варијабла, многу од истражувањата во информационите системи би биле чисто шпекулативни.

Во продолжение кандидатот анализираше неколку позначајни модели во концептуализацијата на бизнис - вредноста на информационите системи и информационата технологија за да се добие интегрирана слика за теоретските рамка која ги покрива двете подрачја на истражување што несомнено се комплементарни и слични по својата природа, но сепак имаат и некои специфични разлики. Станува збор за: прво, моделот на успешност на информационите системи, второ, моделот на бизнис - вредност на информационата технологија и трето, интегрираниот модел на бизнис - вредност на ИТ. Кандидатот Левков го ставил на проверка своето верување дека ефективни информacionи системи (кои произведуваат квалитетни информации) влијаат на организациската ефикасност. Следствено на тоа, вложувањата во информационата технологија заради осовременување на информационите системи треба да предизвика позитивна линеарност. Но, резултатите од различни истражувања во доменот на остварување на бизнис - вредност од инвестициите во ИТ, до кои дошол, покажуваат инконклузивни резултати. Поради тоа, во продолжение се фокусираше на поврзаноста помеѓу информационата технологија и организациските перформанси.

Длабинската анализа на досегашната литература што ја проучува таквата поврзаност, укажува на тоа дека студиите во голема мера се дивергентни во начинот на кој вршат концептуализација на клучните конструкти и нивните поврзаности врз основа на кои се генерира бизнис - вредноста од ИТ и утврдувањето на големината на вредноста. До скоро, знаењето за бизнис - вредноста на информационата технологија било засновано на егосентричната организациска перспектива гледано низ призмата на бизнис - процесите, организациска структура и работни практики. Денес, сосема е јасно дека користа од информационата технологија не ја апсорбираат во целост само компаниите кои ја имплементираат, туку дека дел од таа вредност ја остваруваат и бизнис-партнерите и крајните потрошувачи. Според тоа, влијанието на ИТ врз организациските перформанси во голема мера е одредено од видот на концептуализацијата на ИТ како феномен, што значи да се користат само оние концептуализации кои се соодветни за проучување на бизнис- вредноста на ИТ.

Во дискусијата за интегрираниот модел на бизнис - вредност на ИТ кандидатот

трнал од фактот дека прашањата за вклучување на поголем број варијабли од голем број автори се третираат од различна перспектива. Овде кандидатот изнел големиот број размислувања, но ние ќе се задржиме на две теоретски перспективи, и тоа: ресурсно-ориентираниот пристап и ситуационата перспектива.

Ресурсниот пристап смета дека ИТ е стратегиски ресурс кој може директно да влијае врз организациските перформанси кога се комбинира со некои од другите стратегиски ресурси. Двата елемента се комплементарни, односно доколку маргиналната корисност на првиот елемент во вториот елемент расте и обратно. Најголем број од студиите се фокусираат ексклузивно на ИТ- комплементарностите кои се дел од организацискиот дизајн, како што се организациската структура, човечки ресурси, додека екстерните фактори како што се корпоративната стратегија и окружувањето се широко запоставувани.

Студиите кои се засновани на ситуациониот пристап доминантно произлегуваат од литературата за информacionи системи и укажуваат дека перформансите на фирмата се резултат на конзистентност, односно усогласеност помеѓу организациските елементи. Скоро сите студии што ја користат ситуационата перспектива ексклузивно се фокусираат на ИТ- елементи кои не се дел од организацискиот дизајн, како што се организациската стратегија и окружувањето, додека итнерните елементи организациската структура на фирмата и човечките ресурси се запоставувани.

Врз основа на сознанијата на анализа на дотогашните модели и доминантно на ресурсниот пристап, односно со комбинација на елементи од поголем број пристапи може да се изгради интегрираниот модел на бизнис- вредност на ИТ. Сознанијата на кандидатот до кои дошол врз основа на проучување на литература се: 1) ИТ влијае врз организациските перформанси и интермедијарната улога на бизнис- процесите, 2) други организациски ресурси како што се на пр. практиките на работното место се во интеракција со ИТ како медијатор или модератор во задржувањето на влијанието врз организациските перформанси, 3) организациското окружување игра клучна улога во генерирањето на вредност од ИТ, и 4) корисно е да се разгради ИТ - конструктот на неколку логички субкомпоненти. Организацијата која инвестира и имплементира ИТ- ресурси според интегрираниот модел се нарекува фокална фирма.

Поради многудимензионалноста на предметот на истражување, кандидатот се осврнал и на најзначајните прашања кои се поврзани со парадоксот на бизнис ИКТ усогласеноста, бизнис- агилноста и организациската амбидекстерија. Истражувањата на парадоксот на усогласеноста, иако ретки, ја потврдија можноста понекогаш преголемата стратегиската усогласеност да влијае на намалување на корисноста што се остварува од ИТ. Кандидатот Левков констатира дека резултатите покажале мали разлики во позицијата на критичната точка после која корисноста од ИТ опаѓа за компаниите со различен фокус. Тоа значи дека напорите за остварување на повисока корисност од стратегиската усогласеност даваат резултат само до одредена критична точка, понатамошните зголемувања на стратегиската усогласеност може да имаат обратен ефект врз ИТ-корисноста.

Тесно поврзано со парадоксот на усогласеноста е влијанието на бизнис ИКТ -усогласеноста врз бизнис- агилноста и организациската амбидекстерност. Самите дефиниции на овие два концепта укажуваат на тоа дека тие се тесно поврзани со парадоксот на усогласеноста. Организационата агилност е способност на ниво на

организацијата да се справува успешно со промените што се појавуваат ненадејно во бизнис окружувањето преку преземање брзи и иновативни реакции за раст и прогрес. Агилноста го проширува и концептот на стратедиска флексибилност со две компоненти: претчувствување и реагирање. Агилните фирми треба динамички да ги управуваат конфликтни цели за да преживеат и растат, бидејќи флексибилноста без стабилноста резултира во хаос. Истражувањата покажале дека ИТ може да попречи или да го ограничи постигнувањето на организациската агилност, делумно како резултат на фиксните физички и технолошки димензии на ИС. Бизнисите многу често се ограничени со нефлексибилните ИТ и ригидни ИТ - архитектури кои онемозвожуваат остварување на агилност.

Дискусијата за организациската амбидекстерност е започната со дефинирање на поимот - како способност на организацијата, едновременно да трага по истражувачки - дисконтинуирани и искористувачки - инкрементални иновации. Тоа е организациска способност преку која компанијата може едновременно успешно да го управува тековниот - денешниот бизнис, но во исто време да биде способна да се приспособува на промените во иднина. Од големиот број наоди на кандидатот ќе ја споменеме констатацијата дека компаниите кои ги користат ресурсите за поддршка на постојните бизнис - стратегии, односно компаниите кои имаат силна интерна усогласеност имаат слаба екстерна усогласеност и обратно. Исто така, истражувањата покажуваат дека компаниите кои се имаат посветено на еден стратедиски фокус имаат поголеми перформанси од оние компании кои имаат повеќе стратедиски фокуси или, пак, воопшто немаат никаков фокус.

Елаборациите во четвртата глава на трудот, кандидатот ги завршил со осврт врз најзначајните теоретски концептуализации и емпириски студии кои ја третирале поврзаноста помеѓу бизнис ИКТ- усогласеноста и организациските перформанси. Бидејќи постои огромен број теоретски концепти, направена е концизна елаборација на моделирањето на усогласеноста и организациските перформанси преку: модерација, медијација, сложување, девијација на профил, „gestalt“ (конфигурација) и коваријација. Изборот на моделите кандидатот го извршил врз основа на два критериума: прво, секој модел мора да ја моделира поврзаноста помеѓу бизнис ИКТ- усогласеноста и второ, секој од моделите мора теоретски и емпириски да користи еден од шесте начини на концептуализација на бизнис ИКТ - усогласеноста. Во приказот се избрани и се анализирани, според кандидатот најзначајните трудови и автори кои се сметаат како носители на предложените концептуализации. На таков начин е создадена доволна теоретска основа за конципирање и операционализирање на емпириското истражување во наредните две глави од трудот.

Во **ПЕТТАТА ГЛАВА** на трудот која носи наслов ИСТРАЖУВАЧКА ФИЛОЗОФИЈА – ПАРАДИГМИ, СТРАТЕГИИ И МЕТОДИ НА ИСТРАЖУВАЊЕ, кандидатот, за да ја задоволи сопствената внатрешна потреба за научна непристрасност, најпрво направил темелен осврт врз принципите на научната анализа и ги презентирал алтернативните научни методи како основа за изведување на емпириското истражување. Со дискусијата за истражувачката филозофија, кандидатот Левков покажува дека владее со теоријата на знаењето и значењето на субјективниот одраз во перцепирањето на реалноста и носењето на заклучоци за спознајните феномени. Тој компетентно дискутира за онтологијата и епистомологијата во

истражувањето и филозофски парадигми на истражување (позитивизмот и реализмот, интерпретацијата, прагматизмот). Секако во квалитет не заостанува ни дискусијата за дедуктивен и индуктивен истражувачки пристап и истражувачките парадигми во доменот на МИС – истражувањата.

Во продолжение, даден е критички осврт врз различните методи на истражување кои биле користени во научните истражувања од областа на информационите системи. Преку анализа на теоретски прегледи направени од различни автори во минатото, може да се согледа кои методи доминирале во минатото при истражување на различни феномени во рамките на МИС-дисциплината. Врз основа на истите прегледи можат да се насетат и тенденциите и правците за користење на различните методи на истражување во иднина во рамките на дисциплината. Дискусијата за одделните предности и недостатоци кои постојат во користењето на различните методи овозможува увид во тенденциите кои се јавуваат во последно време од методолошки аспект во рамките на МИС - дисциплината.

Преку спознавање на карактеристиките и дострелот на одделните методи, се согледува поврзаноста која постои помеѓу парадигмите на истражување, стратегиите на истражување што го детерминираат дизајнот на истражувањето и методите на собирање и анализа на податоците. Тоа помага лесно да се разбере емпирискиот дел од истражувањето, изборот на одредени методи што го направил кандидатот за анализа на проблемот на истражување и оперативниот дизајн каде што се елаборирани емпириските тестирања на работните хипотези.

Во рамките на **ШЕСТАТА ГЛАВА**, кандидатот, на самиот почеток, дал приказ на оперативниот процес на истражување, ја објаснил процедурата на развој на истражувањето до крајниот резултат - готова студија за одреден проблем на истражување. Оперативниот дизајн на истражувањето го спровел врз основа на констатираните теоретските јазови што ги идентификувал во литературата, а се анализирани и образложени во претходните глави. Производ на трудот вложен во истражувањето се четири емпириски студии кои третираат четири одделни димензии на бизнис ИКТ усогласеноста. Сите студии се фокусирани на социјалната димензија на усогласеноста и тоа доминантно на оперативно ниво во организациите.

Главната цел на првата студија е да направи обид да ги обедини различните димензии на истражување на меѓусебното разбирање и да ги примени во контекстот на оперативната бизнис ИКТ- усогласеност и на таков начин да придонесе кон досегашната теоретска литература која го третира овој проблем. Во оваа студија кандидатот користи метод на теорија втемелена во податоци со што покрива и еден методолошки јаз во истражувањата во доменот на бизнис ИКТ усогласеност. Како централна идеја која е идентификувана врз основа на анализа на резултатите е заемната визуелизација помеѓу бизнис и ИТ персоналот за промените во системите, барањата за известување и поддршка на секојдневните бизнис активности. На една корисна рамка кандидатот ги прикажува главните причини за креирање на повисоко ниво на заемна визуелизација, стратегиите кои компаниите ги применуваат, факторите кои влијаат за остварување на стратегиите, како и контекстот и последиците од реализација на одделните стратегии.

Во втората студија, кандидатот преку користење на моделот на конгруентност на перцепциите на ИТ и бизнис-персоналот на оперативно ниво ја тестира претпоставката за потврда на лажниот ефект на согласност помеѓу бизнис и ИТ персоналот. Врз основа на резултатите тој добива потврда на постоењето на ефектот на лажна согласност односно перцепираната согласност е на повисоко ниво за разлика од стварната, фактичка согласност помеѓу двете страни. Кога станува збор за перцепираното разбирање, кандидатот имал поинакво очекување, односно дека перцепираното разбирање на страната на ИТ персоналот ќе биде повисоко во однос на бизнис персоналот. Меѓутоа резултатите од истражувањето го покажале обратното. На ваков начин може да се каже дека оваа студија дава скроман придонес кон проширување на опсегот на истражувањето од стратегиско на оперативно ниво.

Во третата студија кандидатот остварува успешна валидација на редуцираниот модел на оперативна бизнис ИКТ – усогласеност преку користење на експлораторна факторска анализа и моделирање преку структурни равенки. Главниот придонес на редуцираниот модел се состои во потврдата на поврзаноста помеѓу согласноста за промените во информационите системи и усогласеноста на технологијата со задачите. Кандидатот успева да ги потврди четирите од шесте хипотези на поврзаност на варијаблите. На ваков начин добива потврда дека бизнис ИКТ - согласноста за промените во информационите системи има ефект врз организациските перформанси и тоа главно преку усогласеноста на технологијата со задачите и перформансите на бизнис - процесите.

Врз основа на четвртата студија која е дизајнирана во вид на пред – експеримент, кандидатот настојува да ја истражи когнитивната димензија на бизнис ИКТ-усогласеноста. Експерименталниот дизајн во вид на испитување на студентите како сурогати на бизнис и ИТ професионалците обезбедува потврда за постоење на разлика во перцепциите кај шест варијабли. На ваков начин се идентификуваат неколку потенцијални подрачја на перцептивни разлики кои можат да послужат за продлабочени истражувања во иднина.

2. ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Определувајќи се за предметот и истражувачката рамка, кандидатот м-р Никола Левков најпрво објаснил зошто концептот на бизнис / ИКТ - усогласеноста го привлечол неговото внимание како проблем кој треба да го истражува. Во формулирањето на предметот на истражување и во поставувањето на целите и задачите, тој тргнал од неспорната теза дека информациите и знаењето, денес претставуваат главен извор за опстанок на човековиот род.

Усогласеноста на бизнисот со ИКТ игра значајна улога во користењето на информационите системи во бизнис практиката, но и во академските истражувања на информационата наука од нејзиниот почеток. Проблемот на усогласеноста се претставува како еден од десетте најзначајни приоритети уште пред 30 години кога за прв пат почнуваат да се прават таквите рангирања од страна на Здружението за информатички менаџмент. Доколку се анализираат сумарните податоци за главните ИТ-предизвици може да се види дека во периодот 2003-2013 година усогласеноста помеѓу бизнисот и ИТ е рангирана

седум пати на прво место по важност, три пати на второ и еднаш на трето место по важност.

Во тој контекст, бизнис ИКТ- усогласеноста е еден од најзначајните предизвици со кои се соочуваат денешните компании, особено во ситуација кога новите технологии веќе силно се навлезени во бизнис- работењето, а и во поширокиот општествен живот. Високото ниво на пенетрација на информационите технологии предизвикува очигледна дигитализација на компаниите, го менува пристапот до информациите, нивното чување и размена, а се менува и формата и квалитетот на комуникациите. Се менуваат и голем број од класичните методи и бизнис - практики на менаџмент, маркетинг, продажба, контрола, сметководство, производство, финансии и човечки ресурси. Се појавуваат и голем број нови научни дисциплини, професии и струки, а изумираат и некои од класичните производи или се на работ на исчезнување.

Врз основа на овие сознанија, кандидатот поставува две претпоставки, кои со истражувањето во дисертацијата ги проверил и ги вреднувал:

1. без разлика во која дејност оперира организацијата, нејзината ефикасност е доминантно зависна од информационите системи во нејзината структура. Во многу дејности производот е дигитализиран, па поради тоа опстанокот и развојот на организацијата е зависен од ефективната примена на информационата технологија во работењето.

2. организациите ја користат информационата технологија не само за да ги унапредат постојните бизнис операции туку да креираат и нови бизнис можности што ќе им овозможи конкурентска предност и унапредување на перформансите во работењето.

Очигледно е дека кандидатот Левков си поставил сериозен истражувачки проблем кој бил актуелен, е исклучиво актуелен денес, а уште повеќе ќе биде потенциран во иднина. Од една страна, постојано растат инвестициите во ИКТ на глобално ниво, а од друга, економската логика бара од ИКТ менаџерите, бизнис практиката, академската заедница и консултантските компании да се оствари бизнис вредност од инвестициите во ИКТ.

За да ја дефинира истражувачката рамка и просторот за своето истражување, следејќи ги принципите на научна методологија, кандидатот прво ја разјаснил клучната терминологија за постојните теоретски концепти, а потоа направил темелен осврт врз литературата која плејада автори ја посветиле на истражување на бројни аспекти и димензии на ова истражувачко подрачје од 1980 година до денес. Наидувајќи на „терминолошка џунгла“ од мноштвото поими, тој ја објаснил нивната содржина и семантички разлики, а потоа ги селектирал, според него, оние поими кои овозможуваат најлесно разбирање на феномените за кои станува збор во рамките на трудот.

Придонесот од истражувањата во дисертација можеме да го сублимираме и образложиме во две клучни димензии:

- придонесот кон постојната литература
- препораки за бизнис- практиката.

1. Кога станува збор за придонесот кон постојната литература за бизнис ИКТ- усогласеност, превладува општиот придонес кон светската литература, но делумно и за придонесот кон истражувањата во оваа област во Р.Македонија. Во првите четири теоретски глави од трудот, кандидатот дава сериозен преглед на

клучните теоретски сознанија на феноменот на бизнис ИКТ - усогласеност присутни во досегашната академска литература. Во Р.Македонија истражувањата на полето на бизнис ИКТ- усогласеност се сосема ретки, така што наодите во овој труд во голема мера може да бидат двигател за идните истражувачи да го насочат својот напор кон дополнителни истражувања. Теоретските сознанијата се особено корисни, бидејќи укажуваат на актуелноста и живоста на овој проблем на истражување.

Преку високо ниво на истражувачка принципиелност и научна чесност, кандидатот Левков ги утврдил најзначајните теоретски и индустриски стандарди, рамки, модели и методи на мерење и концептуализација на феноменот на бизнис ИКТ - усогласеноста. Покажувајќи високо ниво на теоретска подготвеност и начитаност тој навлегол во тајните во кои се крие бизнис - вредност на информационата технологија, односно нејзината поврзаност со организациските перформанси.

Во делот во кој се дискутира за истражувачката филозофија, дизајн на истражувањето и методите на истражување, содржани се корисни сознанија во вид на еден сеопфатен преглед на актуелната методологија која се користи при истражувањето на проблемите во доменот на информационите системи. Можеме да констатираме дека сите теоретски сознанија заедно со сознанијата од емпирииската рамка, се од особена корист за научната литература во Р.Македонија.

Придонесот кон севкупната литература за бизнис ИКТ – усогласеноста содржан во одделните студии (делови од емпирииската рамка) има високо ниво на оригиналност и не претставува само придонес за научната литература во Р. Македонија, туку треба со сигурност да се очекува дека ќе има и пошироко влијание. До ваков заклучок се доаѓа бидејќи кандидатот, не само што длабоко ги истражил и вреднувал димензиите на бизнис ИКТ- усогласеноста, туку се обидел да пополни некои релативно мали, но значајни јазови во вкупната литература. Евидентно е дека во секоја студија направен е обид да се адресира барем некој јаз од методолошка или проблемска гледна точка, а понекогаш и двете заедно. Да споменеме неколку клучни сознанија до кои кандидатот дошол во одделните студии:

а) Во првата студија е направен обид подлабоко да се истражи јазот во разбирањето помеѓу бизнисот и ИТ. Оваа студија настојува да пополни уште една празнина, а тоа е методолошкиот јаз. Теоретската рамка како краен производ на емпириското истражување претставува обид да се даде објаснување на причинско – последичните врски помеѓу одделните фактори што влијаат врз остварувањето на повисоката социјална оперативна усогласеност. Може да се рече дека оваа студија е едно добро надополнување на релативно малиот број трудови што ја третираат оваа проблематика.

б) Втората студија прави обид да се прошири опсегот на истражувањето од стратешко на оперативна ниво. Во оваа студија се користи моделот на конгруентност на перцепциите со цел да се истражат односите помеѓу одделните варијабли кај бизнис и ИТ - професионалците кои влегуваат во одделни релации во секојдневните бизнис- активности. Резултатите од спроведената студија дадоа потврда на лажниот ефект на согласност помеѓу бизнис и ИТ- персоналот. Резултатите од истражувањето го покажаа сосема обратното. На ваков начин може да се каже дека оваа студија даде скроман придонес кон проширување на опсегот

на истражувањето од стратегиско на оперативно ниво и даде интересни заклучоци кои би можеле во иднина повторно да се тестираат.

в) Третата студија настојува да даде придонес кон испитување на поврзаноста помеѓу согласноста за промените во информационите системи и прилагоденоста на технологијата со задачите и влијанието на таквата поврзаност врз организациските перформанси. Оваа студија не успеа да ја докаже поврзаноста на конструктите од теоријата на социјален капитал со бизнис ИКТ-согласноста, сепак валидацијата на редуцираниот модел има свое значење. На ваков начин се даде потврда дека постои силна поврзаност помеѓу оперативната согласност за промените во информационите системи и прилагоденоста на технологијата со задачите и нивно влијание врз организациските перформанси. Остварениот делумен успех во валидирањето на моделот во иднина може да претставува предизвик да се повтори истото истражување и да се надминат некои од ограничувањата и на таков начин да се дојде можеби до целосна валидација.

г) Четвртата студија настојува да се обиде да ги идентификува разликите во перцепциите помеѓу двете групи на ИТ и бизнис – професионалците, главно како резултат на когнитивната димензија. Студијата даде доволно корисни сознанија за досегашната литература и бизнис - практиката. Димензиите во кои е идентификувана разликата во перцепциите, можат да послужат како подрачја за кои во иднина може да се продлабочи истражувањето и можат да послужат како правци за идни истражувања.

2. Врз основа на сите теоретски и емпириски сознанија кои ги содржи докторската дисертација, можат да се предложат и поголем број препораки за бизнис -практиката кои би помогнале во остварување на подобри деловни резултати. Најголемиот дел од препораките се темелат на сознанијата содржани во четирите студии кои се дел од емпирската рамка.

Прво, подигање на свесноста за проблемот на бизнис ИКТ- усогласеност. Би било добро доколку проблемот на бизнис ИКТ- усогласеност добие повисок приоритет на сите нивоа во организациите - стратегиско, структурно и оперативно ниво и во сите димензии на неговото постоење: социјална, интелектуална, когнитивна и културолошка димензија.

Второ, многу важна препорака поврзана со претходната е подигање на нивото на обука, знаење и едукација на бизнис и ИТ- професионалците за проблемот на бизнис ИКТ- усогласеноста.

Трето, развој на соодветни стратегии за подигање на нивото на социјална оперативна бизнис ИКТ – усогласеност и изградба на подобри, посилни и потрајни мостови помеѓу бизнисот и ИТ. Низ процесот на комуникација да настане размена на знаење за да се постигне потребното ниво на заедничка визуелизација или претстава за евентуална промена во информационите системи или, пак, за доставување на потребните податоци и информации.

Четврто, унапредување на конгруентноста на перцепциите помеѓу бизнис и ИТ - персоналот како основа за подобра меѓусебна согласност и разбирање. Двете засегнати страни донекаде имаат илузорна претстава за согласност која не е дел од реалноста бидејќи резултатите покажуваат дека фактичката согласност е пониска од перципираната.

Петто, унапредување на процесот на правење промени во информационите системи заради остварување на подобри перформанси на бизнис-процесите преку

подобра усогласеност на технологијата со работните задачи. Компаниите мораат многу да внимаваат при промените што ги прават во информационите системи, затоа што тоа во голема мера влијае на нивната способност на работните задачи што ги извршуваат вработените.

Шесто, унапредување на крос - дисциплинарните знаења на бизнис и ИТ - персоналот како основа за унапредување на социјаланата усогласеност помеѓу бизнис и ИТ- персоналот. Оваа препорака се упатува и на образовните институции. Креирањето на изолирани стручни профили кои во иднина ќе соработуваат, а притоа немаат подлабоки познавања за подрачјето на работа на другиот, може да претставува пречка за подобро меѓусебно разбирање како еден вид на когнитивно ограничување. Постојат уште голем број други сознанија елаборирани во сите студии што се дел од емпириската рамка на дисертацијата, кои се од голема корист како за академската заедница така и за бизнис – практиката, но и за идните истражувачи кои би се занимавале со оваа проблематика.

Врз основа на изнесеното погоре може да се заклучи дека дисертацијата се одликува со високо ниво на оригиналност во поглед на структурата, опфатот и длабината на истражувањата. Комисијата е длабоко убедена дека станува збор, по многу нешта, за далеку натпросечен труд. Кандидатот Левков покажал голема сериозност во вложувањето на истражувачкиот напор. Анализирал бројна мултидисциплинарна литература за да ги пронајде ставовите за скоро сите важни прашања кои се однесуваат на ИТ-менаџментот во современата наука и практика. Со високо ниво на научна непристрасност ги вреднувал бројните концепти, методологии, ставови и мислења и настојувал да пронајде непокриени или недоволно истражени теоретски и емпириски подрачја (јазови). Тој покажал сериозно познавање на научната методологија и истражувачките постапки, а со нивна примена формирал мултидисциплинарна основа врз која спровел по многу нешта оригинално истражување.

Оригиналноста на докторската дисертација беше проверена од менторот преку софтверскиот пакет на проверка на плагијати на Министерството за образование и наука, при што е констатиран степен на совпаѓање 2,02% во 681 документ.

3.ПРЕДЛОГ

Имајќи ги предвид сите констатации во оцената за трудот, Комисијата за оцена на докторската дисертација со особена чест и задоволство му предлага на Наставно-научниот совет на Економскиот факултет во Скопје:

1. да донесе одлука за прифаќање на рецензијата на докторската дисертација на кандидатот м-р Никола Левков под наслов **ВЛИЈАНИЕТО НА УСОГЛАСЕНОСТА МЕЃУ БИЗНИСОТ И ИНФОРМАЦИСКО-КОМУНИКАЦИСКАТА ТЕХНОЛОГИЈА ВРЗ ОРГАНИЗАЦИСКИТЕ ПЕРФОРМАНСИ**;
2. да определи Комисија за одбрана на докторската дисертација;
3. да одобри закажување на датум за јавна одбрана на докторската дисертација.

**КОМИСИЈА ЗА ОЦЕНКА НА ДОКТОРСКАТА
ДИСЕРТАЦИЈА**

1. Д-р Благоја Ѓорѓијовски, редовен професор, с.р.
2. Д-р Димитар Бојациоски, редовен професор, с.р.
3. Д-р Сашо Јосимовски, редовен професор, с.р.
4. Д-р Благородна Тодосиоска, редовен професор,
с.р.
5. Д-р Мартин Михајлов, доцент, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА
НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА
„ЕКОНОМСКИТЕ ЕФЕКТИ НА ЈАВНИТЕ РАСХОДИ ВО
СОВРЕМЕНИТЕ ДРЖАВИ И ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА”
ИЗРАБОТЕНА ОД М-Р ЕЛМИ АЗИРИ
ПРИЈАВЕНА НА ЕКОНОМСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на член 120 од Законот за високото образование (Сл.весник на РМ бр. 64/00, 49/03, 113/05 и 51/07), член 57,58,59,60 и 61 од Правилникот за единствените основи за организирање на постдипломски и докторски студии на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник бр. 7/2001) и член 39 од Правилникот за внатрешните односи и работењето на Економскиот факултет во Скопје, во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Наставно-научниот совет на Економскиот факултет во Скопје, на седницата одржана на 13.10.2014 година, донесе Одлука со која сме именувани за членови на Комисијата за оцена и одбрана на докторската дисертација под наслов **Економските ефекти на јавните расходи во современите држави и во Република Македонија**, поднесена од кандидатот м-р Елми Азири.

По прегледувањето на докторската дисертација, Комисијата до Наставно-научниот совет на Економскиот факултет во Скопје го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

I. СОДРЖИНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА

Материјата во докторската дисертација на кандидатот м-р Елми Азири на тема: **Економските ефекти на јавните расходи во современите држави и во Република Македонија** е презентирана на вкупно 285 страници, во кои се содржани 249 страници основен текст со инкорпорирани табели, графикони, 20 страници воведни и заклучни согледувања и 16 страници со користена литература.

Материјата во докторската дисертација е систематизирана и презентирана во 4 (четири) глави, според следниов редослед:

Вовед

Глава 1. Теориски концепции за јавните расходи

Глава 2. Обем и структура на јавните расходи во современите држави

Глава 3. Економски ефекти на јавните расходи во современите држави

Глава 4. Јавните расходи во Република Македонија

Заклучок

Користена литература

Во **воведот** на докторската дисертација, кандидатот го образложува значењето и актуелноста на проблематиката за јавните расходи во врска со остварувањето на основните функции на современата држава во однос на понудата на јавни добра и спроведувањето на интервенции за економски цели (економски раст, макроекономска стабилност итн). Во овој дел, подетално се образложени предметот на докторската дисертација, како и целите на истражувањето. Исто така, потенцирани се методите на истражувањето, и тоа: анализа и синтеза, индуктивно-дедуктивниот метод, историскиот, како и компаративниот метод, квантитативниот и квалитативниот метод, математичкиот, статистичкиот и економетрискиот метод.

Во **првата глава** од докторската дисертација насловена **Теориските концепции за јавните расходи**, кандидатот ги изнесува главните ставови на различните економски доктрини во врска со јавните расходи. При тоа, дава една општа слика за движењето на јавните расходи во одредени европски земји, САД и земјите во транзиција, како поткрепа на одделните доктринарни погледи, односно теории (класичната и современите). Во ова мисла, подетално се презентирани ставовите на класичната доктрина, како и ставовите на кејнзијанското учење. Кандидатот на јасен начин ја објаснува улогата на економските теории во детерминирањето на големината на јавните расходи и економските интервенции на државата. Во времето на доминација на класичната теорија, јавните расходи во сите земји беа минимални, согласно со превладувачкиот „принцип за минимитет на јавните расходи“. По пазарниот неуспех во почетокот на XX век, владите ги напуштија принципите на класичната теорија и нивното дејствување во буџетската сфера се потпираше врз новите теории, кои застапуваа сосема спротивни ставови во врска со формирањето и користењето на јавните расходи, јавниот долг, буџетскиот дефицит и на јавните финансии воопшто, што доведе до драматични промени во обемот и структурата на јавните расходи. Во продолжение на првата глава се образложуваат начините на кои, преку политиката на јавните расходи, се остварувале најважните социјални, политички и економски цели, како што се макроекономската стабилност, полната вработеност, одржлива стапка на економски раст, прераспределбата на доходот итн. Според мислењето на кандидатот, економските придобивки од современата политика на јавните расходи се многу значајни. Тоа се должи на големиот обем на јавните расходи во современите држави (во однос на БДП) и на економскиот интервенционизам, што се остварува преку расходите за инфраструктурни проекти (капиталните расходи) и преку соодветно обликување на расходите заради регулирање на агрегатната побарувачка, во функција на макроекономската стабилност. Во трудот се потенцира дека благосостојбата од политиката на јавни расходи е поголема кога едно општество успева да креира структура на јавни расходи во која е високо учеството на капиталните расходи, со кои се унапредува социјално-економскиот развој. Исто така, благосостојбата се зголемува и со прераспределбата на приходите (преку оданочување на доходот) и преку социјалните и другите трансферни расходи, кои влијаат на порастот на личната и вкупната потрошувачка. Ова затоа што посиромашните категории на население имаат висока наклоност кон потрошувачка. Понатаму, обезбедувањето на јавните услуги и социјалното осигурување им овозможуваат на граѓаните да трошат повеќе, наместо да штедат. Оттука, кандидатот констатира дека теориските стојалишта, посебно на кејнзијанската доктрина, јавните расходи не претставуваат сами по себе товар за економијата, туку се суштински дел од економската политика за унапредување на растот и развојот се сосема издржани. На крајот од оваа глава се презентираат бројни студии на конкретни случаи, врз основа на кои се искристализирани општоприфатливи сознанија за реалните и потенцијалните

дострели на политиката на јавните расходи во однос на остварувањето на пожелни ефекти на економски план. Научните сознанија од оваа глава, кандидатот ги зема како појдовна основа за анализа на економските ефекти на јавните расходи во нашата земја (четврта глава).

Во **втората глава** од докторската дисертација со наслов **Обем и структура на јавните расходи во современите држави**, кандидатот на аналитички начин ја третира проблематиката на обемот и структура на јавните расходи во современите држави, при што се презентираат главно искуствата од земјите на Европската унија. Анализата започнува со идентификација на оптималната „големина на владата“, која би била во функција на економската благосостојба. Големината на владата, односно обемот на јавните расходи, е многу битен фактор за економскиот раст, од причина што малиот обем на јавните расходи, односно „малата влада“ не успева ефикасно да обезбеди легален систем во функција на финансирањето на јавните добра и има помали шанси да даде придонес во поттикнувањето на економскиот раст. Од друга страна, ниту големите влади, односно големиот обем на јавните расходи, не можат по автоматизам да ја максимализираат економската благосостојба. Затоа е многу значајно да се најде оптималната големина на владата, односно на јавните расходи за една земја и да се проектира ефективна структура на јавното трошење. Понатаму, предмет на елаборација во оваа глава претставува мерењето на големината на јавните расходи, односно на „големината на владите“. Во врска со мерењето на големината на јавните расходи, економската теорија нуди различни методи. Обично тие се базирани на расходна или на приходна основа. Еден релативно нов инструмент кој се употребува за мерење на големината на јавните расходи е кривата на Арми (Armey Curve, 1995), која се базира на законот на опаѓачки приноси. Кривата го покажува делот на јавните расходи во БДП. Кривата покажува дека позитивните ефекти од владината потрошувачка доминираат сè додека зголемувањето на јавните расходи придонесува за зголемување на производството. На ниско ниво, продуктивните ефекти на јавните расходи веројатно ќе ги надминат социјалните трошоци од порастот на расходите. Како што јавните расходи се зголемуваат, законот на опаѓачки приноси ќе проработи. По одредено ниво, дополнителното зголемување на јавните расходи нема да го зголеми производството, па поттикнувачките можности за економски раст преку јавните расходи ќе се намалат. Понатамошното зголемување на јавните расходи ќе доведе до стагнација и до опаѓање на економскиот раст. Овие негативни ефекти ќе бидат повеќе евидентни ако финансирањето во голема мера се врши преку даноци (на пр. директни даноци) и ако, притоа, јавните расходи се фокусирани на непродуктивни проекти и активности. Ова е така бидејќи, како што владата се зголемува, се повеќе ресурси се алоцираат според политички и социјални критериуми, наместо според економски. Анализата на оваа проблематика упатува на пронаоѓањето на главните фактори што влијаат врз зголемувањето на обемот на јавните расходи. Како најзначајни фактори кандидатот ги издвојува следниве: големината на државата, трговската отвореност и степенот на интеграција во светската економија, нивото на економскиот развој, структурата на владата и на политичките институции, социјалната фрагментација и етно јазичната и религиската хетерогеност на општеството. Во понатамошната елаборација во овој дел од дисертацијата, кандидатот го анализира значењето на структурата на јавните расходи и посебно големината и намената на капиталните расходи. Ставот што се наметнува во дисертацијата е дека со капиталните расходи во вид на јавни инвестиции е можно значајно да се придонесе во создавањето на услови и претпоставки за повисока стапка на економски раст. Тоа ќе биде случај ако капиталните расходи се насочени во развојот на социјалните служби, во квалитетно образование, квалитетно здравство и во изградба и унапредување на патната и

енергетската инфраструктура. Теоријата на човечкиот капитал сугерира дека јавните расходи за покривање здравство и образование придонесуваат за квалитетот на работната сила, а оттука и за потенцијалниот раст на економијата. Со политиката на капитални расходи за инфраструктурни проекти, како што истакнува кандидатот, се подобруваат општите услови за зголемување на инвестициите на приватниот сектор и за привлекување на странски капитал. Во ова глава соодветно внимание се посветува и на влијанието на светската економска криза врз актуелното формирање и обликување на јавните расходи. При тоа, се укажува на фактот дека под влијание на светската економска криза во скоро сите земји се манифестираа два феномена. Едниот се карактеризира со промена на структурата на вкупните јавни расходи, при што се случи пад на капиталните, односно на продуктивните расходи. Другиот феномен се манифестира во зголемување на обемот на вкупните јавни расходи, како резултат на буџетските интервенции на државата за совладување на кризата и решавањето на проблемите во финансискиот сектор. Порастот на расходите во земјите на ЕУ просечно изнесуваше 5 процентни поени, односно расходите се зголемија од 45,6% од БДП на 50,8% од БДП.

Третата глава со наслов Економските ефекти на јавните расходи во современите држави има централно значење за трудот, бидејќи е посветена на економските ефекти на јавните расходи. Во анализата се поаѓа од претпоставката дека јавните расходи, освен што претставуваат редовно финансирање, се и инструмент на економската политика. Влијанието на јавните расходи врз економските текови може да се остварува со низа мерки, насочени кон промена на обемот и структурата на јавните расходи, како што се: 1) пораст на расходите заради зголемување на побарувачката, што треба да предизвика интеракции на страната на понудата, т.е. зголемување на еластичноста на понудата и интензивирање на економската активност во земјата; 2) зголемување на јавните инвестиции за инфраструктурни проекти компатибилни со националниот економски развој. Презентираните резултати во дисертацијата од повеќе емпириски истражувања на случајот на одредени земји потврдуваат дека постои позитивна корелација меѓу јавните расходи и економскиот раст. Скоро во секој труд од овие истражувања е направена поделба на јавните расходи на продуктивни и на непродуктивни расходи и врз оваа поделба е анализирано влијанието на расходите врз економскиот раст. Се констатира дека продуктивните расходи потенцијално воспоставуваат позитивна врска меѓу владината буџетска активност и економските движења во насока на интензивирање на растот. Од друга страна, зголемувањето на процентот на непродуктивните расходи (на пр. јавните потрошувачки услуги) го намалува растот и стапките на заштеда. Овие ефекти се јавуваат бидејќи повисоките јавни непродуктивни расходи немаат директно позитивно влијание врз производството на приватниот сектор, а може да водат кон покачување на даночното оптоварување. Кандидатот во својата анализа констатира дека пошироката улога на јавниот сектор носи и свои ризици, што произлегуваат од неефективната употреба на јавните ресурси и од прекумерното инволвирање на владата во области кои по дефиниција треба да му се препуштени на приватниот сектор и на пазарот. Понатаму, во ова глава подетално се прави осврт на влијанието на јавните инвестиции врз економскиот раст и на начините и каналите преку кои јавните инвестиции придонесуваат за динамизирањето на економскиот раст. Исто така, се елаборираат и прашањата како што се јавно-приватното партнерство, феноменот на истиснувањето на приватните инвестиции, зголемувањето и интеграцијата на пазарите, зголемувањето на агрегатната побарувачка, зголемувањето на штедењето и ефектите на мултипликаторот на капиталните расходи. Според кандидатот, одржлив раст на јавните инвестиции може да се постигне само врз основа на проширување на даночната основа, со зголемување на ефикасноста во собирањето на

даноците и намалувањето на даночната евазија, со рационализација на јавните услуги и на системот на социјалното осигурување и преку подобрувањето на менаџментот со јавните расходи. Од анализата во овој дел од дисертацијата се заклучува дека владите што сакаат да ги зголемат јавните инвестиции треба да се раководат од одредени постулати, што ја обезбедуваат фискалната одржливост и макроекономската стабилност. Тие се:

- зголемувањето на јавните инвестиции да биде ограничено со одржливиот износ на јавниот долг во однос на БДП;
- зголемувањето на јавните инвестиции да биде фокусирано главно на високи приоритетни и економски исплатливи проекти, со позитивни повратни ефекти за економијата;
- комплементарност и рамномерност помеѓу инфраструктурните расходи и расходите за други намени;
- избор на инвестиционите проекти врз база на кост-бенефит анализа.

Во **четвртата глава** под наслов **Јавните расходи во Република Македонија** најпрво се дава хронолошки приказ на политиката на јавните расходи во земјата во транзициониот период. Анализата го опфаќа периодот од раните години на транзицијата, кога со мерките на монетарната и фискалната политика се воспостави ефикасна макроекономска стабилност, како неопходен услов за остварување на економскиот и социјалниот развој на земјата. Од осамостојувањето наваму, политиката на јавно финансирање главно беше во функција на финансирање на социјалните потреби и на тековните расходи на државата (расходи за плати, тековни административни расходи итн), како и во функција на одржување на стабилен курс на денарот и финансирање на задолжувањето. Развојната компонента на јавните расходи беше многу малку присутна, што се потврдува од ниското учеството на капиталните расходи во вкупните расходи. Последниве години се забележува подобрување, односно развојната компонента на јавните расходи е понагласена, бидејќи капиталните расходи бележат солиден раст во споредба со минатите години. За да се обезбеди побрз економски раст и развој на земјата, при постојното ниво на фискално оптоварување, неопходно е во политиката на јавни расходи да се постигне наменско и рационално трошење на јавните ресурси и да се зголемат капиталните расходи за проекти од развоен карактер. Што се однесува до обемот на јавните расходи, кандидатот заклучува дека Република Македонија има најмал обем на расходи од сите земји во Југоисточна Европа. Анализата што е направена за периодот 2000-2012 година покажува дека обемот на јавните расходи во Република Македонија изнесувал просечно 35 % од БДП, додека, за илустрација, во Естонија изнесувал 36,8% од БДП, а во Унгарија 49,8% од БДП. Во однос на структурата на јавните расходи, се прави споредбена анализа од почетокот на транзицијата до 2012 година. Во овој период, учеството на капиталните расходи во БДП во Република Македонија е под нивото остварено во земјите во транзиција и во земјите-членки на ЕУ. Врз основа на тоа, кандидатот подвлекува дека со постигнатото ниво на капитални расходи во однос на БДП и со постојната структура на јавните расходи во која преовладуваат тековните расходи, не може да се очекува позначаен развој на јавниот сектор, ниту позначајно влијание на буџетската политика врз економскиот раст. Во продолжение на оваа глава, врз основа на издржани податоци, се анализираат јавниот долг и буџетскиот дефицит во Република Македонија и се прават споредбени согледувања со земјите од Југоисточна Европа и земјите од Западен Балкан. Во однос на јавниот долг, се заклучува дека Република Македонија, на среден рок, не е загрозувана од презадолженост, бидејќи спаѓа во средно задолжени земји, според јавниот долг во БДП. Имајќи ја предвид подобрената кредитна способност на земјата, кандидатот смета дека Република Македонија е во многу поповолна положба пред светските финансиски институции, во однос на периодот од

пред неколку години, што овозможува задолжување под многу поволни услови. Во периодот 2000-2012 година, што е опфатен со анализата, државниот долг на Македонија просечно изнесувал 33,8% од БДП. Помал државен долг за истиот период од Македонија имале Естонија – 5,6% од БДП, потоа Летонија - 20% од БДП и Романија – 22,7% од БДП. Поголем државен долг од Македонија имаат Словачка – 40,1 % од БДП, Полска – 47,2% од БДП и Унгарија - 67% од БДП. Во оваа глава, под посебен наслов, направена е економетриска анализа, со цел да се испитаат долгорочните односи меѓу тековните и капиталните расходи и реалниот бруто домашен производ (реалниот БДП), за периодот од 1997 до 2012 година. Во истражувањето, како основа на емпириската анализа, е користена анализата за коинтеграција на Јохансен и Моделот на векторот за поправка на грешки (МВПГ), со цел да се тестираат долгорочните ефекти на фискалната политика врз реалниот економски аутпут. Резултатот од првиот коинтеграциски вектор открива дека тековните расходи имаат долгорочен коефициент од 0,14, што покажува дека 10 проценти зголемување на тековните расходи резултира со пораст од 1,4 проценти на реалниот БДП, на долг рок. Резултатот од вториот коинтеграциски вектор открива дека капиталните расходи, исто така, имаат позитивен долгорочен коефициент од 1.12. Тоа зборува дека 10% процентно зголемување на капиталните расходи би генерирало 11,2% процентно зголемување на реалниот БДП. Конечно, врз основа на резултатите добиени од двата коинтеграциски вектора се заклучува дека, на долг рок, проширувањето на тековните и капиталните расходи би имало позитивен ефект врз реалниот БДП, што е во согласност со теориските претпоставки и кореспондира со погоре елаборираните ставови.

Во **заклучокот** се сумирани клучните констатации, што произлегуваат од секоја обработена глава од докторската дисертација.

II. ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА

Дебатата во врска со влијанието на јавните расходи врз економските текови отсекогаш била актуелна. По појавата на финансиската криза во САД во 2007, а особено по појавата на должничката криза на Европскиот континент, таа дебата доби во динамика. Соочени со финансиската криза и глобалната економска рецесија, владите повторно ја „открија“ силата на јавните финансии, а посебно на јавните расходи. Во многу земји, вклучувајќи ги и најразвиените, преку буџетските расходи се интервенира за да се спаси банкарскиот сектор од банкрот и да се динамизира стопанската активност. Имајќи ги предвид реалните економски состојби и активната буџетска политика што се води за совладување на глобалната рецесија, може да се заклучи дека проучувањето на улогата на јавните расходи во остварувањето на примарните економски цели има исклучително значење и претставува своевиден научен предизвик. Докторската дисертација на кандидатот м-р Елми Азири, под наслов **Економските ефекти на јавните расходи во современите држави и во Република Македонија**, е посветена токму на оваа актуелна проблематика.

Во трудот на кандидатот успешно се споени теориските елаборации и емпириските истражувања, на случајот на современите држави и заедници на држави, како и на случајот на Република Македонија. Во таа смисла, дисертацијата претставува интегрален и издржан научен труд за економските ефекти на јавните расходи. Конкретните истражувања даваат реална слика за можните потенцијални ефекти, за начините како да се постигнат тие ефекти, но и за ограничувањата на политиката на јавните расходи во совладувањето на економските циклуси и обезбедувањето одржлив раст. Анализата на влијанието на политиката на јавни расходи е концентрирана на ефектите врз економскиот раст и макроекономската стабилност, што се, инаку, невралгични проблеми на актуелната глобална финансиска криза. Кандидатот успеал да направи вредна и

научно базирана анализа за влијанието на јавните инвестиции (капиталните расходи) врз економскиот раст и развој.

Во врска со квалитетот на дисертацијата, за одбележување е експлицитноста во делот на анализата за каналите преку кои капиталните расходи го поттикнуваат економскиот раст и за фискалните критериуми, што треба да се исполнети за да се оправда порастот на јавните расходи во целина, а посебно на капиталните расходи и на економските трансфери. Со тоа, кандидатот со својот докторски труд дава конкретен научен придонес за потенцијалното креирање на економски ефикасна стимулативна политика на јавни расходи.

Посебна вредност на дисертацијата претставува емпириското истражување, засновано врз економетриски модели. Со ова истражување направена е издржана анализа за влијанието на политиката на јавните расходи, односно на буџетската политика врз економскиот раст во Република Македонија. Преку оцена на фактичките и потенцијалните ефекти на капиталните буџетски расходи, на креаторите на фискалната политика им е понудена можност да го проценат реалниот потенцијал и опортуноста на мерките на актуелната буџетска политика. Извлечените заклучоци во трудот се преточени во препораки, што укажуваат на тоа кои мерки се соодветни за остварување на поставените цели на економската политика преку политиката на јавни расходи. Валидноста на мерките на фискалната политика во нашата земја, во делот на политиката на јавните расходи, се верифицира преку компарација со практичните искуства и со политиките на јавни расходи во земјите членки на ЕУ и на САД.

Во однос на начинот на кој е организиран материјалот во докторската дисертација, може да се констатира дека кандидатот м-р Елми Азири логички ги има подредено концептуалните делови во рамките на трудот. Содржината на материјата е презентирана со јасен академски стил, а техничката обработка на текстот на докторската дисертација е на завидно ниво.

Во реализацијата на трудот е користена обемна, современа и релевантна литература, првенствено од странски автори, студии на меѓународни финансиски институции и статистика од странски и домашни извори, со што е обезбедена веродостојноста на спроведеното истражување.

Врз основа на продлабочената анализа и методите на презентација на материјата во дисертацијата, Комисијата дојде до заклучок дека кандидатот м-р Елми Азири е компетентен познавач на истражуваната тема.

Тргувајќи од погоре изнесеното, Комисијата констатира дека основните цели и конкретните задачи поставени со тезите на докторската дисертација се во целост реализирани. Врз основа на тоа, може да се заклучи дека во случајов се работи за солидна и самостојно изготвена докторска дисертација со квалитетна научна содржина.

Проверката на докторската дисертација под наслов **Економските ефекти на јавните расходи во современите држави и во Република Македонија** од кандидатот м-р Елми Азири, иницирана од менторот проф. д-р Живко Атанасовски, потврдува 6% совпаѓање со други трудови, врз основа на зборови од универзална употреба.

III. ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Докторската дисертација на кандидатот м-р Елми Азири, под наслов **Економските ефекти на јавните расходи во современите држави и во**

Република Македонија, обработува научно релевантна и актуелна тема, која е од интерес за науката, економската политика и за стручната јавност. Комисијата е уверена дека дисертацијата претставува успешно структуриран, теориски и научно фундиран и емпириски поткрепен труд со современ методолошки пристап. Со него дополнително се збогатува литературата на македонски јазик од доменот на фискалната економија.

Комисијата за оцена и одбрана на докторската дисертација, тргнувајќи од погоре изнесените констатации за квалитетите и научниот придонес на трудот, има чест да му предложи на Наставно-научниот совет на Економскиот факултет во Скопје, при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје:

1. да го прифати извештајот за докторската дисертација на тема: **Економските ефекти на јавните расходи во современите држави и во Република Македонија**, поднесена од кандидатот м-р Елми Азири;
2. да одобри јавна одбрана на докторската дисертација.

Членови на Комисијата

1. Проф. д-р Живко Атанасовски, с.р
2. Проф. д-р Михаил Петковски, с.р
3. Акад. проф. д-р Таки Фити, с.р
4. Проф. д-р Методија Стојков, с.р
5. Акад. проф. д-р Абдулменаф Беџети, с.р

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ОД ОБЛАСТА НА ТЕОРИСКИ ОСНОВИ НА ИНФОРМАТИКАТА НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ИНФОРМАТИЧКИ НАУКИ И КОМПЈУТЕРСКО ИНЖЕНЕРСТВО ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство во Скопје, на својата седница одржана на 20 ноември 2014 година, нè избира за членови на Рецензентската комисија за избор на еден наставник во сите наставно-научни звања од областа на теориските основи на информатиката на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство (ФИНКИ) во Скопје.

На конкурсот објавен на 7.11.2014 во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“, се пријавија двајца кандидати: д-р Александра Поповска-Митровиќ, доктор на информатички науки и асистент во областа теориски основи на информатиката на ФИНКИ во Скопје и Атанас Христов, доктор по комуникациски и компјутерски системи. Со барање бр. 03-2512/1, кандидатот Атанас Христов ги повлече своите документи и неговата пријава не е предмет на разгледување од страна на Рецензентската комисија.

Врз основа на доставениот конкурсен материјал и личното познавање на кандидатката д-р Александра Поповска-Митровиќ, на Наставно-научниот совет му го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ

Д-р Александра Поповска-Митровиќ е родена на 1 јуни 1979 година во Скопје. Основно и средно образование завршила во Скопје со континуиран одличен успех. Во учебната 1998/99 година се запишала на Природно-математичкиот факултет во Скопје, отсек: информатика, применета насока, каде што дипломирала во април 2003 година, со просек 9,16, со изработка на дипломска работа од областа на вештачката интелигенција со наслов „Систем за синтаксичка обработка на македонскиот јазик“. Во мај 2004 година добила пофалница од Ректоратот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје за дипломирање со највисок просечен успех на Природно-математичкиот факултет во учебната 2002/03 година.

Постдипломски студии запишала во февруари 2004 година на Природно-математичкиот факултет во Скопје, на Институтот за информатика, насока: теориски основи на информатика. На 12.11.2009 ги завршила овие студии (со просечен успех 9,83)

со одбрана на магистерскиот труд со наслов „Споредба на перформансите на случајни кодови базирани на квазигрупи и кодовите на Рид-Милер и Рид-Соломон” под менторство на проф. д-р Верица Бакева и коменторство на проф. д-р Смиле Марковски, стекнувајќи се со звањето магистер на информатички науки.

На 3.10.2014 успешно ја одбранила докторската дисертација со наслов „Прилог кон примена на квазигрупите во теоријата на кодирање и криптографијата”, под менторство на проф. д-р Верица Бакева и коменторство на проф. д-р Смиле Марковски.

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Во периодот од октомври 2002 до септември 2006, Александра Поповска-Митровиќ била демонстратор на Институтот за информатика, а од септември 2006 до септември 2011 била помлад асистент на Институтот за информатика при ПМФ во Скопје. На 15 септември 2011, со основањето на ФИНКИ, кандидатката продолжува на работи на овој Факултет, каде што е избрана за асистент во ноември 2011. Во септември 2014 е реизбрана во звањето асистент. Во периодот од октомври 2002 до денес, кандидатката има изведувано аудиториски вежби по предметите: теорија на информации, теорија на информации со дигитални комуникации, оперативни истражувања, веројатност и статистика, калкулус 1, калкулус 2, математика 1, математика 2, компјутерски апликации, елементарна статистика, елементарна веројатност и лабораториски вежби по предметите: теорија на информации, теорија на информации со дигитални комуникации, оперативни истражувања, веројатност и статистика, калкулус 1, калкулус 2, елементарна статистика и функции од повеќе променливи. Исто така, изведувала вежби по информатика за студентите од Институтот за физика на ПМФ (групата математика-физика), на Филозофскиот факултет (групата Социјална работа и политика), Стоматолошкиот факултет и Факултетот за земјоделски науки и храна.

Од прегледот на наставната ангажираност, може да се заклучи дека д-р Александра Поповска-Митровиќ била ангажирана со настава по повеќе различни предмети кои се однесуваат најмногу на теориските (математичките) основи на информатиката. Треба да се нагласи дека најголем дел од предметите се во прва година каде што бројот на студенти е извонредно голем. Обврските кон наставата и посебно кон студентите секогаш ги извршувала со вонредна одговорност и залагање. Нејзините вежби и консултации се одликуваат со прецизност и јасност во изложувањето. Нејзините консултации постојано траат неколку пати повеќе од предвидениот период, поради големиот интерес на студентите за нив. Исто така, учествувала во подготовката на интерни скрипти за вежби по следниве предметите: калкулус 1 (аудиториумски вежби), калкулус 1 (лабораториски вежби), калкулус 2 (лабораториски вежби), веројатност и статистика (аудиториумски вежби), веројатност и статистика (лабораториски вежби 2006-2008), теорија на информации (лабораториски вежби).

Била член на комисија за оценка и одбрана на 6 дипломски работи.

Учествувала во одржување и подготовка на материјали за подготвителна настава за приемен испит по информатика за студентите-кандидати за упис на Природно-математичкиот факултет во Скопје. Исто така, учествувала и во одржувањето на подготвителна настава по математика за новозапишаните студенти на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство.

Коавтор е на скриптата:

1. Б.Јанева, В.Бакева, В.Димитрова, М.Михова, Н.Илиевска, А.Поповска: *Прирачник за подготвителна настава за студии по информатика: Дел 1* (2006).

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА АКТИВНОСТ

Д-р Александра Поповска-Митровиќ работи и истражува во теоријата на кодирање и криптографијата. Најголем дел од трудовите се однесуваат на примената на квазигрупите и квазигрупните трансформации во дизајнирањето на кодови и во криптографија.

Трудови објавени во списанија или зборници од конференции

Во рамките на својата научна и стручна работа, д-р Александра Поповска-Митровиќ е автор на долунаведените трудови објавени во списанија или зборници од конференции.

1. A. Popovska, K. Zdravkova: **Representation of Macedonian Grammar with AND/OR Graphs**, *Proceedings of the [Fourth international conference for Informatics and Information Technology](#), Bitola, Macedonia, December 2003*, pp. 95-101.
2. A.Popovska-Mitrovikj, S.Markovski, V.Bakeva: **Performances of Error-Correcting Codes Based on Quasigroups**, D.Davcev, J.M.Gomez (Eds.): *ICT Innovations 2009*, Springer (2009), pp. 377-389.
3. V. Bakeva, V. Dimitrova, A. Popovska-Mitrovik: **Parastrophic Quasigroup String Processing**, *Proceedings of the 8th Conference on Informatics and Information Technology with International Participation*, Bitola, Macedonia, 2011, pp. 19-21.
4. A. Popovska-Mitrovikj, V. Bakeva, S. Markovski: **On Random Error Correcting Codes Based on Quasigroups**, *Quasigroups and Related Systems* Vol. 19, (2011), pp. 301-316.
5. V. Dimitrova, V. Bakeva, A. Popovska-Mitrovikj, A. Krapez: **Cryptographic Properties of Parastrophic Quasigroup Transformation**, Markovski S., Gusev M. (eds.): *ICT Innovations 2012*, Springer (2012), pp. 221-230.
6. A. Popovska-Mitrovikj, S. Markovski, V. Bakeva: **Increasing the Decoding Speed of Random Codes Based On Quasigroups**, Markovski S., Gusev M. (Eds.): *ICT Innovations 2012*, Web proceedings, ISSN 1857-7288, pp. 93-102.
7. A. Popovska-Mitrovikj, S. Markovski, V. Bakeva: **On Improving the Decoding of Random Codes Based on Quasigroups**, *Proceedings of the 9th Conference on*

Informatics and Information Technology with International Participants, Faculty of Computer Science and Engineering, University "Ss.Cyril and Methodius" (Macedonia), Bitola, Macedonia, April 2012, pp. 214-217.

8. A. Popovska-Mitrovikj, S. Markovski, V. Bakeva: **Some New Results for Random Codes Based on Quasigroups**, *Proceedings of the 10th Conference on Informatics and Information Technology with International Participants*, Faculty of Computer Science and Engineering, University "Ss.Cyril and Methodius" (Macedonia), Bitola, Macedonia, April 2013 pp. 178-181.
9. A. Popovska-Mitrovikj, S. Markovski, V. Bakeva: **Error-correcting Codes with cryptographic algorithms**, *Proceedings of 21st Telecommunications Forum (TELFOR) 2013*, Belgrade, Serbia, pp. 327-330,
[http://ieeexplore.ieee.org/xpl/articleDetails.jsp?tp=\&arnumber=6716236\&queryText=\%3DPopovska-Mitrovikj\\$](http://ieeexplore.ieee.org/xpl/articleDetails.jsp?tp=\&arnumber=6716236\&queryText=\%3DPopovska-Mitrovikj$).
10. A. Popovska-Mitrovikj, D. Mechkaroska, V. Bakeva: **Applying Error-correcting Codes Based on Quasigroups for Image Coding**, *Proceedings of the 11th International Conference on Informatics and Information Technology*, Faculty of Computer Science and Engineering, University "Ss.Cyril and Methodius" (Macedonia), Bitola, Macedonia, April 2014 (in print).

Сите трудови на кандидатката се рецензирани при претходните избори. Последната рецензија за реизбор во звањето асистент е објавена во Билтен број 1082 од 15 август 2014.

Учесѝво на конференции, семинари и работилници

Д-р Александра Поповска-Митровиќ учествувала на следниве конференции, семинари и работилници (на дел од нив со свои презентации):

1. XII-th International Summer Conference on Probability and Statistics, Sozopol, Bulgaria, June 2006 (со презентација на трудот **“Statistical tests of randomness by using random walk on torus”** (S.Markovski, M. Mihova).
2. Школата “Stochastic Processes and Modeling of Reliability Systems”, во рамките на DAAD-проектот “Center of Excellence for Applications of Mathematics”, Битола, декември 2006.
3. Fifth international conference for Informatics and Information Technology, Bitola, Macedonia, January 2007.
4. Национален семинар по проблемите на образованието по стохастика, Китен, Бугарија, јуни 2007.
5. Sixth international conference for Informatics and Information Technology, Bitola, Macedonia, February 2008.
6. XIII-th International Summer Conference on Probability and Statistics, Sozopol, Bulgaria, June 2008.
7. Lectures on Quasigroups, Loops and Latin Squares, Workshops Loops`11, Trest, Czech Republic, July 21-27 2011.
8. 9th Conference on Informatics and Information Technology with International Participants, Bitola, April 2012, со презентација на трудот 7.

9. National Workshop on Coding Theory, Veliko Tarnovo, Bulgaria, December, 2012, со презентација на трудот **“New Developments for Random Codes Based on Quasigroups”** (A. Popovska-Mitrovikj, S. Markovski, V. Bakeva).
10. 10th Conference on Informatics and Information Technology with International Participants, Bitola, April 2013, со презентација на трудот 8.
11. IEEE European School of Information Theory, Ohrid, April, 2013, учество со постер **“Random Codes Based on Quasigroups”** (A. Popovska-Mitrovikj).
12. ICT Innovations 2013, Ohrid, September 2013, со презентација на трудот **“New Decoding Algorithms for Random Codes Based on Quasigroups”** (A. Popovska-Mitrovikj, S. Markovski, V. Bakeva).
13. 21st Telecommunications Forum (TELFOR), 2013, Belgrade, Serbia, November, 2013, со презентација на трудот 9.
14. 11th International Conference on Informatics and Information Technology, Bitola, April 2014, со презентација на трудот 10.

Покрај трудови, кандидатката ги има објавено и следниве апстракти:

1. V.Bakeva, M.Georgieva, A.Popovska-Mitrovikj: **Probability and Statistics Curriculum at the Institute of Informatics, Faculty of Natural Sciences and Mathematics, St. Cyril and Methodius University, Skopje**, *Семинар за образование по стохастика*, Китен, Бугарија, 2009.
2. A.Popovska-Mitrovikj, V.Bakeva, S.Markovski: **Comparison of Performances of Random Codes Based on Quasigroups, Reed-Muller Codes and Reed-Solomon Codes**, The International Mathematical Conference on Quasigroups and Loops, Loops`11, Trest, Czech Republic, July 21-27, 2011.
3. V. Dimitrova, V. Bakeva, A. Popovska-Mitrovikj, A. Krapez: **Classifications of quasigroups of order 4 by parastrophic quasigroup transformation**, The International Mathematical Conference on Quasigroups and Loops, Loops`11, Trest, Czech Republic, July 21-27, 2011.
4. A. Popovska-Mitrovikj, S. Markovski, V. Bakeva: **New Developments for Random Codes Based on Quasigroups**, National Workshop on Coding Theory, Veliko Tarnovo, Bulgaria, 2012.
5. A. Popovska-Mitrovikj, S. Markovski, V. Bakeva: **New Decoding Algorithms for Random Codes Based on Quasigroups**, ICT Innovations 2013, Ohrid, September 2013.

Учесиво во проекти

Кандидатката д-р Александра Поповска-Митровиќ била учесник-истражувач во четири проекти финансирани од Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство, и тоа:

1. **“Квазигрупи и нивна примена во криптографија и теорија на кодирање”** (2011-2012), под раководство на проф. д-р Смиле Марковски.
2. **“Квазигрупи и нивна примена во криптографија и теорија на кодирање: продолжение”** (2012-2013), под раководство на проф. д-р Верица Бакева.

3. **“Криптографија, безбедност на информации и теорија на кодирање со примена на алгебарски структури”** (2013-2014), под раководство на доц. д-р Весна Димитрова.
 4. **“Точен и безбеден пренос на податоци со примена на алгебарски структури”** (2014-2015), под раководство на проф. д-р Верица Бакева
- Исто така, учествувала и во подготовка на уште 3 други научни проекти.

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Д-р Александра Поповска-Митровиќ има учествувано во промоции (низ средните училишта во Македонија) на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство од 2011 до 2014 година и во промоција на Институтот за информатика при Природно-математичкиот факултет од 2006 до 2009 година. Исто така, од 2006 до 2012 учествувала во претставување и промоција на овие факултети (ФИНКИ и ИИ-ПМФ) на Саем на образование и Отворен ден, како и на Star wars week (ICT Summer Academy 2014).

Во 2014 година, кандидатката била член на Комисијата за уписи на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на доставената документација, Рецензентската комисија донесе заклучок дека кандидатката д-р Александра Поповска-Митровиќ ги исполнува сите потребни услови за избор во звањето за кое конкурира. Д-р Александра Поповска-Митровиќ успешно ја изведува наставната дејност на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство, а покажува и многу солидни резултати во својата научноистражувачката дејност. Таа има дадено свој научен придонес во примената на квазигрупите во теоријата на кодирање и криптографијата, преку објавените 10 научни труда, како и со учество со свои трудови на неколку работилници, школи и научни собири. Кон ова, секако треба да се додаде и високот степен на темелност, одговорност и педантност со кој се одликува кандидатката. Согласно со постапката за самоевалуација на Факултетот и Одлуката за прифаќање на Извештајот од Комисијата за самоевалуација при Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство во Скопје, заведена под дел бр. 02-592 од 24.4.2014 година, именуваната има позитивна оценка.

Врз основа на погоре изложеното, ни претставува чест и задоволство да му предложиме на Наставно-научниот совет на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, **да ја избере д-р Александра Поповска-Митровиќ во наставно-научното звање доцент од областа теориски основи на информатиката** на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство при УКИМ во Скопје.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Д-р Верица Бакева,
редовен професор на ФИНКИ с.р.

Д-р Смиле Марковски,
редовен професор на ФИНКИ (во пензија) с.р.

Д-р Весна Димитрова,
доцент на ФИНКИ с.р.

АНЕКС

**КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ**

Кандидат: АЛЕКСАНДРА БРАНКО ПОПОВСКА-МИТРОВИЌ

(име, татково име и презиме)

Институција: Факултет за информатички науки и компјутерско инженерство

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: теориски основи на информатиката

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1	Одржување на вежби (лабораториски, аудиториски или изработка на семинарски труд)	91,35
2	Консултации со студенти	9,91
3	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа (вкупно 6)	0,6
4	Подготовка на нов предмет (вежби)	4
5	Интерна скрипта за вежби	18
6	Пакет материјали за одреден предмет (11 предмети)	11
	Вкупно	134,86

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени

1	Учесник во национален научен проект (4 проекти)	12
2	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир	6,4
3	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор	7,5
4	Дел од монографија објавен во странство	8,4
5	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор	4,8
6	Апстракт објавен во зборник на конференција (3 меѓународни и 2 национални конференции)	4,0
7	Учество на научен/стручен собир со реферат (7 презентации и 1 постер)	7,5
	Вкупно	50,60

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активностa:	Поени
1	Учество во промотивни активности на факултетот/институтот (22 настана)	11
Дејности од поширок интерес		
1	Изготвување и пријавување на научен/образовен национален проект (соработник во изготвување на 7 национални проекти)	3,5
2	Член на факултетска комисија	0,5
	Вкупно	15

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	134,86
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	50,60
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	15,00
Вкупно	200,46

Членови на Комисијата

1. Проф. д-р Верица Бакева, претседател с.р.
2. Проф. д-р Смиле Марковски, член с.р.
3. Доц. д-р Весна Димитрова, член с.р.

**Ангажираност во наставниот процес по семестри и предмети на д-р Александра
Поповска-Митровиќ во периодот од октомври 2006 до ноември 2014**

I циклус студии

поени

Година	Семестар	Предмет	Часови вежби/неделно	Часови лабораториски вежби/неделно	Студенти	Вкупно вежби	Вкупно студенти	Одржување на вежби	студенти
2006/07	з	Калкулус 1	6		99	6	99	2,7	0 , 2 0
2006/07	з	Веројатност и статистика	4	4	171	8	171	3,6	0 , 3 4
2006/07	л	Калкулус 2	6		95	6	95	2,7	0 , 1 9
2006/07	л	Теорија на информации	6	2	161	8	161	3,6	0 , 3 2
2007/08	з	Калкулус 1	6		108	6	108	2,7	0 , 2 2
2007/08	з	Веројатност и статистика	4	5	200	9	200	4,05	0 , 4 0
2007/08	л	Калкулус 2	6		158	6	158	2,7	0 , 3 2
2007/08	л	Теорија на информации	4	4	194	8	194	3,6	0 , 3 9
2007/08	л	Операциони истражувања	1	2	8	3	8	1,35	0 , 0 2
2008/09	з	Калкулус 1	6		104	6	104	2,7	0 ,

									2 1
2008/09	з	Веројатност и статистика	4	2	172	6	172	2,7	0 , 3 4
2008/09	з	Компјутерски апликации	2	2	200	4	200	1,8	0 , 4 0
2008/09	л	Теорија на информации	4	2	109	6	109	2,7	0 , 2 2
2008/09	л	Калкулус 2	3		40	3	40	1,35	0 , 0 8
2008/09	л	Елементарна статистика	2	1	8	3	8	1,35	0 , 0 2
2008/09	л	Операциони истражувања	1	2	10	3	10	1,35	0 , 0 2
2009/10	з	Калкулус 1	6	2	166	8	166	3,6	0 , 3 3
2009/10	з	Веројатност и статистика	2	1	76	3	76	1,35	0 , 1 5
2009/10	з	Теорија на информации	2	1	40	3	40	1,35	0 , 0 8
2009/10	з	Елементарна веројатност	2	1	6	3	6	1,35	0 , 0 1
2010/11	л	Теорија на информации	2	3	112	5	112	2,25	0 , 2

									2
2010/11	л	Веројатност и статистика	2	1	44	3	44	1,35	0 , 0 9
2010/11	л	Калкулус 2	3	3	86	6	86	2,7	0 , 1 7
2011/12	з	Теорија на информации	2	2	90	4	90	1,8	0 , 1 8
2011/12	з	Калкулус 1	6	2	167	8	167	3,6	0 , 3 3
2011/12	з	Математика 1	3		80	3	80	1,35	0 , 1 6
2011/12	л	Калкулус 2	4	2	148	6	148	2,7	0 , 3 0
2011/12	л	Математика 2	3		99	3	99	1,35	0 , 2 0
2011/12	л	Теорија на информации	2	1	32	3	32	1,35	0 , 0 6
2012/13	з	Калкулус 1	6		140	6	140	2,7	0 , 2 8
2012/13	з	Математика 1	3		70	3	70	1,35	0 , 1 4
2012/13	з	Веројатност и статистика	2	2	105	4	105	1,8	0 , 2

									1
2012/13	л	Теорија на информации	2	3	94	5	94	2,25	0,19
2012/13	л	Математика 2	3		103	3	103	1,35	0,21
2012/13	л	Калкулус 2	4		164	4	164	1,8	0,33
2013/14	з	Калкулус 1	6		210	6	210	2,7	0,42
2013/14	з	Веројатност и статистика	4	2	300	6	300	2,7	0,60
2013/14	л	Теорија на информации/ТИДК	2	1	124	3	124	1,35	0,25
2013/14	л	Калкулус 2	2		84	2	84	0,9	0,17
2014/15	з	Калкулус 1	6		216	6	216	2,7	0,43
2014/15	з	Веројатност и статистика	4	2	360	6	360	2,7	0,72
					ВКУПНО			91,35	9,91

Учество во национални проекти (д-р Александра Попова-Митровиќ)

Ред. број	Име на проектот	Период на траење	Позиција	ПОЕНИ
1	Квазигрупи и нивна примена во криптографија и теорија на кодирање	2011 – 2012	учесник	3
2	Квазигрупи и нивна примена во криптографија и теорија на кодирање: продолжение	2012-2013	учесник	3
3	Криптографија, безбедност на информации и теорија на кодирање со примена на алгебарски структури	2013-2014	учесник	3
4	Точен и безбеден пренос на податоци со примена на алгебарски структури	2014-2015	учесник	3
ВКУПНО				12

Список на научни трудови (и реферати) на д-р Александра Поповска-Митровиќ

Автори	Наслов	Конферен- ција/ Списание	Период	Национ. меѓунар.	Моног. Списание	Ор. авт.	Бодување	П. нац.	П. меѓ.	П. моног.	П. спис.	Реферат
A. Popovska K. Zdravkova	Representation of Macedonian Grammar with AND/OR Graphs	Fourth international conference for Informatics and Information Technology	12.2003	*		2	90%	0	2,7	0	0	
A. Popovska- Mitrovikj S. Markovski V. Bakeva	Performances of Error- Correcting Codes Based on Quasigroups	ICT Innovations 2009, Springer	09.2009		*	3	80%	0	0	4,8	0	
V. Bakeva V. Dimitrova A. Popovska-	Parastrophic Quasigroup String Processing	СИТ 2011	03.2011	*		3	80%	1,6	0	0	0	

Mitrovikj															
A. Popovska-Mitrovikj V. Bakeva S. Markovski	On Random Error Correcting Codes Based on Quasigroups	Quasigroups and Related Systems	2011			*		3	80%	0	0	0	4,8		
V. Dimitrova V. Bakeva A. Popovska-Mitrovikj A. Krapez	Cryptographic Properties of Parastrophic Quasigroup Transformation	ICT Innovations 2012, Springer	09.2012			*		4	60%	0	0	3,6	0		
Автори	Наслов	Конференција/ Списание	Период	Национал.	Меѓунар.	Моног.	Списание	Ор. авт.	Бодување	П. нац.	П. меѓ.	П. моног.	П. спис.	Реферат	
A. Popovska-Mitrovikj S. Markovski V. Bakeva	Increasing the Decoding Speed of Random Codes Based On Quasigroups	ICT Innovations 2012, (WP)	09.2012		*			3	80%	0	2,4	0	0		
A. Popovska-Mitrovikj S. Markovski V. Bakeva	On Improving the Decoding of Random Codes Based on Quasigroups,	CIIT 2012	04.2012	*				3	80%	1,6	0	0	0	1	
A. Popovska-Mitrovikj S. Markovski V. Bakeva	Some New Results for Random Codes Based on Quasigroups	CIIT 2013	04.2013	*				3	80%	1,6	0	0	0	1	
A. Popovska-Mitrovikj S. Markovski V. Bakeva	Error-correcting Codes with cryptographic algorithms	TELFOR 2013	11.2013		*			3	80%	0	2,4	0	0	1	
A. Popovska-Mitrovikj D. Mechkaroska V. Bakeva	Applying Error-correcting Codes Based on Quasigroups for Image	CiiT 2014	04.2014	*				3	80%	1,6	0	0	0	1	

	Coding														
S. Markovski M. Mihova	Statistical tests of randomness by using random walk on torus	Int. Summer Conf. on Probability and Statistics	06.2006	*											1
A. Popovska-Mitrovikj S. Markovski V. Bakeva	New Developments for Random Codes Based on Quasigroups	National Workshop on Coding Theory	12.2012	*											1
A. Popovska-Mitrovikj	Random Codes based on Quasigroup	IEEE European School of Information Theory	04.2013	*											0,5
A. Popovska-Mitrovikj S. Markovski V. Bakeva	New Decoding Algorithms for Random Codes Based on Quasigroups	ICT Innovations 2013	09.2013	*											1
								ВКУПНО	6,4	7,5	8,4	4,8	7,5		

Членови на Комисијата

1. Проф. д-р Верица Бакева, претседател с.р.
2. Проф. д-р Смиле Марковски, член с.р.
3. Доц. д-р Весна Димитрова, член с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ПО ПРЕДМЕТИТЕ ОД НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ ТЕОРИСКИ ОСНОВИ НА ИНФОРМАТИКАТА НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ИНФОРМАТИЧКИ НАУКИ И КОМПЈУТЕРСКО ИНЖЕНЕРСТВО ВО СКОПЈЕ

На седницата на Наставно-научниот совет на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство во Скопје, одржана на 20.11.2014 година, во врска со конкурсот објавен во дневните весници „Нова Македонија“ и „Коха“ на 7.11.2014 година, бевме избрани за членови на Рецензентската комисија за избор на еден наставник во сите звања на наставно-научната област теориски основи на информатиката.

На конкурсот објавен на 7.11.2014 во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“, се пријавија двајца кандидати: д-р Билјана Тојтовска, доктор на информатички науки и асистент во областа теориски основи на информатиката на ФИНКИ во Скопје и Атанас Христов, доктор по комуникациски и компјутерски системи. Со барање бр. 03-2512/1, кандидатот Атанас Христов ги повлече своите документи и неговата пријава не е предмет на разгледување од страна на Рецензентската комисија.

По разгледувањето на приложените документи, на Наставно - научниот совет на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство во Скопје му го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Биографски податоци

Д-р Билјана Тојтовска е родена 1980 година во Скопје. Основно и средно училиште завршила во Скопје. Била член на македонскиот тим на Меѓународните математички олимпијади за средношколци. Учествовала на повеќе балканијади и светски олимпијади на кои освоила пофалници и два бронзени медала.

Во 1999 се запишала на студиите по теориска математика на Природно-математичкиот факултет во Скопје. За време на студиите била член на факултетскиот тим на меѓународните универзитетски натпревари по математика и освоила трета награда и пофалница, а земала и учество на повеќе летни школи и конференции. Во 2001 година е избрана меѓу најдобрите студенти на УКИМ. Дипломирала во 2004 со просек 9,88, со дипломската работа на тема „Нумерички методи за проблеми со гранична вредност. Мултигрид методи“.

Како стипендист на DAAD во 2005 година продолжила на магистерски студии по стохастика и финансиска математика на Техничкиот универзитет Кајзерслаутерн во

Германија. Во 2007 година, под менторство на проф. д-р Ralf Korn, ја комплетираше магистерската теза под наслов “Martingale decompositions with application in Finance” за која добила оценка 10. Студиите ги завршила со просек 10 и за резултатите постигнати за време на магистерските студии добила признание за најдобар студент на Институтот за математика. За време на својот престој во Германија, една година работела како истражувач на проектот “Asset liability management”, во рамките на институтот ITWM Fraunhofer во Кајзерслаутерн. Учествовала на различни семинари, меѓу кои и работилницата организирана од Credit Suisse, во Frankfurt на тема “Equity derivatives”.

По враќањето во Македонија работела во Министерството за финансии, во одделот за истражување при Секторот за јавен долг на Р. Македонија. Во 2008 година хонорарно работела како асистент по веројатност и статистика на меѓународниот универзитет International Balkan University (IBU) во Скопје. Својот ангажман на Институтот за информатика при ПМФ го започнала во 2009 година, кога и е избрана за помлад асистент, а од 2011 година работи на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство, како асистент.

Во 2011 година ја започнала работата на докторската дисертација под наслов „Стабилност на некои математички модели на стохастички невронски мрежи” под менторство на проф. д-р Светлана Јанковиќ, редовен професор на ПМФ во Ниш, Србија и коменторство на академик д-р Љупчо Коцарев. Резултатите од истражувањето се објавени во престижни рецензирани меѓународни списанија со импакт-фактор, а дел се презентирани и на меѓународни конференции. На 18.10.2014 година успешно ја одбранила докторската дисертација, со што се стекнала со звањето доктор на информатички науки.

Д-р Билјана Тојтовска е член на Здружението на информатичари на Република Македонија. Зборува англиски и германски, а има и основни познавања од шпанскиот и грчкиот јазик.

1. Наставно-образовна дејност

Во 2005 година, д-р Билјана Тојтовска учествувала како предавач на математичката школа за талентирани деца од основно образование, во организација на „Нумерус”. Во 2008 година хонорарно работела на меѓународниот универзитет International Balkan University во Скопје, како асистент на предметот веројатност и статистика. На Институтот за информатика на ПМФ и на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство успешно и одговорно изведувала вежби по повеќе предмети: линеарна алгебра, дискретни структури 1, 2 и 3, дискретна математика 1 и 2, калкулус 1 и 2, веројатност и статистика, веројатност (на Институтот за математика), статистика, теорија на информации, оперативни истражувања, нумеричко сметање и интегрално сметање. Дел од вежбите ги држела и на англиски јазик (Discrete mathematics 1, Probability and statistics). Била член во комисија за оценување на три дипломски работи.

Во текот на својата наставно-образовна дејност, кандидатката ги извршувала сите свои наставни обврски исклучително професионално, стручно, одговорно, навремено и со посебен интерес, при што имала коректен однос со студентите и колегите. Учествувала во изработката на интерни скрипти и пакет материјали на сите предмети на кои била ангажирана, а била вклучена и во подготвителната настава за студенти, која се организира на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство.

2. Научноистражувачка дејност

Дел од научните интереси на д-р Билјана Тојтовска се веројатност и статистика, стохастички диференцијални равенки и стохастичко моделирање со акцент на нивната примена во други области (биологија, медицина, финансии, информатика). Соработувала со д-р Антонела Љубиќ и м-р Наташа Станојковска при изработката на нивните докторски, т.е. магистерски тези во рамките на Институтот за дефектологија при Филозофскиот факултет во Скопје. Од оваа соработка произлегле и научни трудови, а дел од резултатите се објавени и во престижно американско списание од областа на офталмологијата.

Д-р Билјана Тојтовска објавила значајни трудови во рецензирани списанија со импакт-фактор во зборници на меѓународни конференции, во научно-стручни списанија, а резултатите од своето истражување ги презентирала и на меѓународни конференции. Рецензирала трудови за значајни научни списанија со импакт-фактор, што е уште една потврда за нејзината стручност. Учествувала на повеќе конференции, работилници, курсеви и семинари во земјата и во странство, на некои од нив и со свои презентации. Како истражувач земала учество во меѓународни и национални научни проекти, а била раководител и на неколку национални научни проекти. За своите постигнувања за време на студирањето освоила домашни и меѓународни награди.

2.1 . Награди

1. Трета награда за студентски научен проект по топологија, Приматијада, Будва, 2010 (како ментор на студент).
2. Најдобар студент на магистерските студии на Институтот за математика на Техничкиот универзитет Кајзерслаутерн, во Германија (2007).
3. Трето место на меѓународниот натпревар по математика за студенти ИМС 2001, одржан во Варшава, Полска.
4. Пофалница на меѓународниот натпревар по математика за студенти ИМС 2002, одржан во Клуџ-Напока, Романија.

5. Најдобрите студент на УКИМ за 2001 година.

2.2. Научноистражувачки проекти

Д-р Билјана Тојтовска учествувала во следниве меѓународни проекти:

1. DAAD Centre of excellence in applied mathematics 2013, 2014;
2. проект на МАНУ и БАН (Бугарска академија на науки): Stochastic modeling and statistical learning: application and development, 2014;
3. “Asset liability managment” 2006-2007, во рамките на институтот ITWM Fraunhofer во Кајзерслаутерн, Германија.

Д-р Билјана Тојтовска била раководител на следниве национални научно-истражувачки проекти

1. “Моделирање и анализа на стохастички невронски мрежи” MASNN 2013;
2. “Моделирање и анализа на стохастички невронски мрежи” MASNN 2012;
3. “Моделирање и анализа на стохастички невронски мрежи” MASNN 2011.

Во 2011 година учествувала во националниот научноистражувачки проект:

1. “Анализа и моделирање на повеќе-состојбени и комплексни системи”, 2011.

2.3. Конференции

1. Меѓународна конференција *ICT Innovations 2012, Ohrid, Macedonia, 2012*
Презентација на тема “Stability analysis of impulsive stochastic Cohen-Grossberg neural networks with mixed delays”.
2. Меѓународна докторска конференција *7th South East European Doctoral Student Conference (DSC 2012), track Information and Communication Technologies*, South-East European Research Centre, Thessaloniki, Greece, September 2012.
Презентација на тема “Stability properties of stochastic neural networks”.
3. Меѓународна конференција *9th International Conference on Informatics and Information Technologies CiiT, Molika, Macedonia, 2012.*
Презентација на тема “Stochastic neural networks”.
4. Меѓународна конференција *8th International Conference on Informatics and Information Technologies CiiT, Molika, Macedonia, 2011.*
Презентација на тема “Martingale decompositions and incomplete markets”.

5. Меѓународна конференција 8th *International Conference on Informatics and Information Technologies CiiT*, Molika, Macedonia, 2011.

Презентација на тема “Semimartingale theory applied in complete markets”.

6. Конференција посветена на проф. д-р Ѓорѓи Чупона, Охрид, Македонија, 2010.

Презентација на тема "Single-factor diffusion models and their application in term structure modelling".

7. Меѓународна конференција 7th *International Conference on Informatics and Information Technologies CiiT*, Molika, Macedonia, 2010.

Презентација на тема “ Single-factor diffusion models and their application in term structure modeling”.

8. Интернационална конференција со работилница за работа со надарени деца

“Creativity in mathematical education and education of gifted students”, Русе,

Бугарија, 2003.

9. Mathematics Students' Society (MASS), школа за академска и студентска размена, Загреб, Хрватска, 2003.

10. Knowledge Extraction II конференција со работилница, Љубљана, Словенија, 2003.

11. Knowledge Extraction I MASS, конференција со работилница, Љубљана, Словенија, 2002.

12. MASS-студентска конференција, Загреб, Хрватска, 2001.

Презентација на тема “Polya’s theory of counting”.

Резултатите од научноистражувачката дејност на д-р Билјана Тојтовска се објавени во следниве научни трудови во реномирани меѓународни списанија со импакт-фактор, зборници на домашни и меѓународни конференции како и научно-стручни списанија.

2.4. Научни трудови

1. **B. Tojtoska**, S. Janković, *General decay stability analysis of impulsive neural networks with mixed time delays*, Neurocomputing, Elsevier, Vol. 142, (2014) 438-446. **(Impact factor 2.005)**

2. **B. Tojtoska**, S. Janković, On some stability problems of impulsive stochastic Cohen-Grossberg neural networks with mixed delays, Applied Mathematics and Computation, Elsevier, Vol. 239, (2014) 211-226. **(Impact factor 1.6)**

3. **B. Tojtovska**, S. Janković, *On a general decay stability of stochastic Cohen-Grossberg neural networks with time-varying delays*, Applied Mathematics and Computation, Elsevier, 219(4) (2012) 2289-2302. (**Impact factor 1.349**, цитиран 5 пати)
4. **B. Tojtovska**, Stability analysis of impulsive stochastic Cohen-Grossberg neural networks with mixed delays, *ICT Innovations 2012, Advances in Intelligent Systems and Computing, Vol. 207, Springer, Berlin (2013)*, pp. 111-120.
5. **B. Tojtovska**, Stability properties of stochastic neural networks, *Proceedings of 7th South East European Doctoral Student Conference (DSC 2012)*, track *Information and Communication Technologies*, South-East European Research Centre, Thessaloniki, Greece, September 2012, pp. 464-474.
7. **B. Tojtovska**, Martingale decompositions and incomplete markets, *Proceedings of 8th International Conference on Informatics and Information Technologies CiiT*, Molika, Macedonia, 2011.
8. **B. Tojtovska**, Semimartingale theory applied in complete markets, *Proceedings of 8th International Conference on Informatics and Information Technologies CiiT*, Molika, Macedonia, 2011.
9. **B. Tojtovska**, Single-factor diffusion models and their application in term structure modeling, CD of abstracts of 7th International Conference on Informatics and Information Technologies CiiT, Molika, Macedonia, 2010
10. А. Љубиќ, В. Трајковски, **Б. Тојтовска**, Страбизам и ризик фактори кај Down синдром, *Vox medicі*, година XIX, број 68, октомври 2010.
11. А. Љубиќ, В. Трајковски, **Б. Тојтовска**, Страбизам и рефрактивен статус кај Down синдром, *Vox medicі*, година XIX, број 66, март 2010.
12. А. Љубиќ, В. Трајковски, **Б. Тојтовска**, Страбизам и Down-ов синдром, *Vox Medicі*. 2009, XVIII- 65, 63- 65.

Наведените трудови и презентации се веќе рецензирани и се наоѓаат во претходни реферати за избор во звањето асистент по теориски основи на информатиката за кандидатката д-р Билјана Тојтовска (Билтен број 1017 од 17.10.2011 и Билтен број 1083 од 1.9.2014). Презентациите [14, 15] се самостојно изработени студентски проекти кои обработуваат теми од комбинаторика и нумеричка анализа и се презентирани на меѓународни студентски конференции и школи.

3. Стручно-апликативна дејност

Освен престојот за магистерски студии во Германија, кандидатката имала и кратки студиски престои на повеќе меѓународни семинари, работилници и конференции:

Студиски престој во странство (школи, работилници, курсеви):

1. 2011 година, Tempus PhD курс, Подгорица, Црна Гора
Probability theory and statistics, Parameter estimation and Stochastic processes.
2. 2010 година, Felix Klein Summer School, Кајзерслаутерн, Германија
Fraunhofer Institute for Industrial Mathematics ITWM, Kaiserslautern.
3. 2009 година, Workshop, Centre de Recerca Matematica, Барселона, Шпанија
"Deterministic and Stochastic Modeling in Computational Neuroscience and Other Biological Topics".
4. 2008 година, Financial Engineering Summer School, Barcelona
Centre de Recerca Matematica, Барселона, Шпанија.
5. 2007 година, работилница Equity derivatives, Credit Suisse, Франкфурт, Германија.
2004 година - DAAD (University of Erlangen, Германија)

Летна академија, Петровац, Црна Гора.

Курс: Нумерички методи во инженерството,

Презентација на тема „Solving linear systems. Relaxation and multigrid”,

6. Интернационална конференција со работилница за работа со надарени деца
“Creativity in mathematical education and education of gifted students”, Русе,

Бугарија, 2003.

7. Mathematics Students' Society (MASS), школа за академска и студентска размена,
Загреб, Хрватска, 2003.
8. Knowledge Extraction II конференција со работилница, Љубљана, Словенија, 2003.
9. Knowledge Extraction I MASS, конференција со работилница, Љубљана, Словенија,
2002.

За време на изработката на докторската дисертација, остварила неколку посети на Институтот за математика при Природно-математичкиот факултет во Ниш, Србија, од кои две биле преку проектот со DAAD.

За време на работниот ангажман во Министерството за финансии, земала учество на курсот "Fundamentals of Risk Management", организиран од UNITAR (United Nations Institute for Training and Research), за што добила и сертификат.

Д-р Билјана Тојтовска рецензирала трудови за престижните списанија со импакт-фактор: Neurocomputing (Elsevier), Mathematical Methods in Applied Sciences (Wiley) и Neural Computing and Applications (Springer).

Д-р Билјана Тојтовска била дел од организацијата и Комисијата за оценување на државните натпревари и олимпијади по математика во Република Македонија (2008, 2009). Била член и на жирито за оценување на Балканската математичка олимпијада за средношколци одржана во Охрид, 2008. Во 2010 година д-р Билјана Тојтовска била дел од меѓународното жири за оценување на научни проекти по математика на Приматијадата одржана во Будва. На истиот настан била и ментор на студентски научен проект од областа на топологијата, со кој е освоена трета награда.

Редовно учествувала во промотивни настани за Институтот за информатика на ПМФ, како и на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство (посета на средни училишта низ републиката, промотивни настани на факултетите и саемот за образование). Д-р Билјана Тојтовска е член на Здружението на информатичари на Република Македонија.

Оцена на наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност на д-р Билјана Тојтовска

Од Анексот кон Извештајот за изборот во наставно-научно звање се гледа дека кандидатката д-р Билјана Тојтовска има 96,72 поени од наставно-образовна дејност, 88,3 поени од научно истражувачката дејност и 34,5 поени од стручно-апликативната дејност, или вкупно **219,52 поени**. Според ова, д-р Билјана Тојтовска има значително поголем број на поени од потребниот минимален број на поени потребен за соодветниот избор.

Заклучок и предлог

Врз основа на доставената документација, познавањето и соработката со кандидатката, можеме да заклучиме дека д-р Билјана Тојтовска многу успешно ги изведувала активностите во рамките на наставните задолженија на Институтот за информатика на ПМФ и Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство. Во текот на својот асистентски стаж, сите свои наставни обврски ги извршувала исклучително одговорно, целосно, навремено и на соодветно стручно и педагошко ниво. Рецензентската комисија заклучува дека д-р Билјана Тојтовска постигнала исклучителни резултати во наставната дејност, а со својата научноистражувачка работа дала значаен придонес во областа на теориските основи на информатиката. Во дадената област кандидатката има оригинални научни резултати објавени како научни трудови во престижни, рецензирани меѓународни списанија со импакт-фактор, зборници на меѓународни конференции и научно-стручни списанија. Како стручњак во својата област е повикана да рецензира трудови во реномирани меѓународни списанија со импакт-фактор. Кандидатката покажала забележителни активности и резултати како на наставно, така и на стручно и научно поле и согласно со постапката за самоевалуација на Факултетот и Одлуката за прифаќање на Извештајот од Комисијата за самоевалуација при Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство во Скопје, заведена под дел бр. 02-592 од 24.4.2014 година, кандидатката има позитивна оценка.

Врз основа на изнесеното, Рецензентската комисија е на мислење дека д-р Билјана Тојтовска ги исполнува сите формални и суштински услови за избор во звањето за кое конкурира. Поради тоа, Комисијата со задоволство му предлага на Наставно-научниот совет на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство, **д-р Билјана Тојтовска да биде избрана во звањето доцент по предметите од наставно-научната област теориски основи на информатиката.**

Рецензентска комисија

Д-р Жанета Попеска, с.р.,

редовен професор на ФИНКИ

Д-р Смиле Марковски, с.р.,

редовен професор на ФИНКИ

Д-р Марија Михова, с.р.,

вонреден професор на ФИНКИ

АНЕКС

**КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРАЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ**

Кандидат: ----- **БИЛЈАНА СТЕФАН ТОЈТОВСКА** -----

(име, татково име и презиме)

Институција: Факултет за информатички науки и компјутерско инженерство

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: теориски основи на информатиката

**НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ (според приложената табела со
предмети)**

Ред. број	Назив на активност:	ПОЕНИ
1	Одржување на вежби (лабораториски, аудиториски)	65,25
2	Консултации со студенти	6,17
3	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа (вкупно 3) $3 \cdot 0.1 = 0.3$	0,3
4	Подготовка на нов предмет (вежби) (сите различни предмети во приложената табела, вкупно 18) $18 \cdot 0.5 = 9$	9
6	Пакет материјали за одреден предмет (веројатност и статистика на факултетот IBU, статистика, веројатност, веројатност и статистика, нумеричко сметање, интегрално сметање, дискретни структури 1, 2 и 3, калкулус 1 и 2, дискретна математика 1 и 2, Discrete mathematics 1) $14 \cdot 1 = 14$	14

7	Предавач на школа за подготвителна настава на ФИНКИ, математичка школа за талентирани ученици $2 * 1 = 2$	2
Вкупно		96,72

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	ПОЕНИ
1	Учесник во меѓународни научни проекти 1. DAAD Centre of excellence in applied mathematics 2013, 2014. 2. Проект на МАНУ и БАН (Бугарска академија на науки) Stochastic modeling and statistical learning: application and development, 2014. 3. “Asset liability managment” 2007-2008, во рамките на институтот ITWM Fraunhofer во Кајзерслаутерн, Германија. 3*5=15	15
2	Учесник во национален научен проект 1. “Анализа и моделирање на повеќесостојбени и комплексни системи”, 2011 1*3=3	3
3	Раководител на национални научни проекти (3 проекти) 1. “Моделирање и анализа на стохастички невронски мрежи” MASNN 2013,	18

	2. “Моделирање и анализа на стохастички невронски мрежи” MASNN2012, 3. “Моделирање и анализа на стохастички невронски мрежи” MASNN 2011. $3*6=18$	
4	Дел од монографија објавен во странство (ICT, Springer) 1. B. Tojtovska, Stability properties of stochastic neural networks, <i>Proceedings of 7th South East European Doctoral Student Conference (DSC 2012)</i>, track <i>Information and Communication Technologies</i>, South-East European Research Centre, Thessaloniki, Greece, September 2012, pp. 464-474. $1*6=6$	6
5	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно/стручно (Vox medicі) 1. А. Љубиќ, В. Трајковски, Б. Тојтовска, Страбизам и ризик фактори кај Down синдром, <i>Vox medicі</i>, година XIX, број 68, октомври 2010. 2. А. Љубиќ, В. Трајковски, Б. Тојтовска, Страбизам и рефрактивен статус кај Down синдром, <i>Vox medicі</i>, година XIX, број 66, март 2010. 3. А. Љубиќ, В. Трајковски, Б. Тојтовска, Страбизам и Down-ов синдром, <i>Vox Medicі</i>. 2009, XVIII- 65, 63- 65. $3*4*0.8=9.6$	9,6

6	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор со импакт фактор 1. B. Tojtovska, S. Janković, <i>General decay stability analysis of impulsive neural networks with mixed time delays</i>, Neurocomputing, Elsevier, Vol. 142, (2014) 438-446. (Impact factor 2.005) 2. B. Tojtovska, S. Janković, On some stability problems of impulsive stochastic Cohen--Grossberg neural networks with mixed delays, Applied Mathematics and Computation, Elsevier, Vol. 239, (2014) 211-226. (Impact factor 1.6) 3. B. Tojtovska, S. Janković, <i>On a general decay stability of stochastic Cohen--Grossberg neural networks with time-varying delays</i>, Applied Mathematics and Computation, Elsevier, 219(4) (2012) 2289-2302. (Impact factor 1.349, цитиран 5 пати) $0.9*(6+2.005) + 0.9*(6+1.6) + 0.9*(6+1.349)=20.7$	20,7
7	Учество на научни/стручни собири со реферат 1. Меѓународна конференција <i>ICT Innovations 2012, Ohrid, Macedonia, 2012</i> Презентација на тема: "Stability analysis of impulsive stochastic Cohen-Grossberg neural networks with mixed delays". 2. Меѓународна докторска конференција <i>7th South East European Doctoral Student Conference (DSC 2012)</i>, track <i>Information and Communication Technologies</i>, South-East European Research	8

	Centre, Thessaloniki, Greece, September 2012. Презентација на тема: “Stability properties of stochastic neural networks”. 3. Меѓународна конференција 9th International Conference on Informatics and Information Technologies CiiT, Molika, Macedonia, 2012. Презентација на тема: “Stochastic neural networks”. 4. Меѓународна конференција 8th International Conference on Informatics and Information Technologies CiiT, Molika, Macedonia, 2011, Презентација на тема: “Martingale decompositions and incomplete markets”. 5. Меѓународна конференција 8th International Conference on Informatics and Information Technologies CiiT, Molika, Macedonia, 2011. Презентација на тема: “Semimartingale theory applied in complete markets”. 6. Конференција посветена на проф. д-р Ѓорѓи Чупона, Охрид, Македонија, 2010. Презентација на тема: "Single-factor diffusion models and their application in term structure modelling". 7. Меѓународна конференција 7th International Conference on Informatics and Information Technologies CiiT, Molika, Macedonia, 2010. Презентација на тема: “ Single-factor diffusion models and their application in term structure modeling”. 8. MASS-студентска конференција, Загреб, Хрватска, 2001. Презентација на тема “Polya’s theory of counting“. 8*1=8	
8	Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во	4

	зборник на трудови од научен/стручен собир (CiiT) 1. B. Tojtovska, Martingale decompositions and incomplete markets, <i>Proceedings of 8th International Conference on Informatics and Information Technologies CiiT</i>, Molika, Macedonia, 2011. 2. B. Tojtovska, Semimartingale theory applied in complete markets, <i>Proceedings of 8th International Conference on Informatics and Information Technologies CiiT</i>, Molika, Macedonia, 2011. $2*2=4$	
9	Апстракт објавен во зборник на меѓународна конференција 1. B. Tojtovska, Single-factor diffusion models and their application in term structure modeling, CD of abstracts of 7th International Conference on Informatics and Information Technologies CiiT, Molika, Macedonia, 2010. $1*1=1$	1
10	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор (DSC) 1. B. Tojtovska, Stability properties of stochastic neural networks, <i>Proceedings of 7th South East European Doctoral Student Conference (DSC 2012)</i>, track <i>Information and Communication Technologies</i>, South-East European Research Centre, Thessaloniki, Greece, September 2012, pp. 464-474. $1*3=3$	3
Вкупно		88.3

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЛНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	ПОЕНИ
1	Учество во промотивни активности на Факултетот (две посети на гимназијата во Велес, две посети на гимназија “Никола Карев” во Скопје, Отворени денови на ПМФ и на ФИНКИ (4 настани), Саем на образование (2 настана)) $10 * 0.5 = 5$	5
2	Учество во работата на комисији за државни олимпијади по математика (2008, 2009, 2 настана) $2 * 1 = 2$	2
3	Член на меѓународна жири-комисија 1. Жири за научни проекти по математика, Приматијада, Будва 2010 2. Балканијада по математика 2008 $2 * 2 = 4$	4
4	Експертски активности: стручна ревизија на труд Ревизија на научен труд во научно списание со меѓународен уредувачки одбор, со импакт-фактор	3

	1. Научно списание: Neurocomputing, во издание на Elsevier. 2. Научно списание: Mathematical Methods in Applied Sciences, во издание на Wiley. 3. Научно списание: Neural Computing and Applications, во издание на Springer. $3 \cdot 1 = 3$	
ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС		
1	Студиски престои во странство до 3 месеци 1 Две посети на ПМФ во Ниш при изработка на докторската дисертација, во рамките на проектот со DAAD, 2013, 2014. 2. 2011 година Tempus PhD курс, Подгорица, Црна Гора. 3. 2010 година Felix Klein Summer School, Fraunhofer Institute for Industrial Mathematics ITWM, Kaiserslautern. 4. 2009 година Workshop, Centre de Recerca Matematica, Барселона, Шпанија. 5. 2008 година Financial Engineering Summer Centre de Recerca Matematica, Барселона, Шпанија. 6. 2007 година Equity derivatives, Credit Suisse, Франкфурт,	5.5

	Германија. 7. 2004 година - DAAD (University of Erlangen, Германија) Летна академија, Петровац, Црна Гора. 8. Интернационална конференција со работилница за работа со надарени деца “Creativity in mathematical education and education of gifted students”, Русе, Бугарија, 2003. 9. MASS Conference on Academic and Student Exchange, Zagreb, Croatia 2003. 10. Knowledge Extraction II MASS conference, Ljubljana, Slovenia, 2003. 11. Knowledge Extraction I conference by Mathematics Students' Society (MASS), Ljubljana, Slovenia, 2002. $11 \cdot 0.5 = 5.5$	
2	Студиски престој во странство повеќе од 6 месеци 1. Магистерски студии на Техничкиот универзитет во Кајзерслаутерн, Германија (2005-2007).	2
3	Награди за научни постигнувања од струкова организација 1. Трета награда за студентски научен проект по топологија, Приматијада, Будва, 2010 (како ментор на студент). 2. Д-р Билјана Тојтовска била избрана за најдобар студент на магистерските студии на Институтот за математика на	13

	Техничкиот универзитет во Кајзерслаутерн, во Германија. 3. Трето место на меѓународниот натпревар по математика за студенти ИМС 2001, одржан во Варшава, Полска. 4. Пофалница на меѓународниот натпревар по математика за студенти ИМС 2002, одржан во Клуж-Напока, Романија. 5. Д-р Билјана Тојтовска била избрана меѓу најдобрите студенти на УКИМ за 2001 година. $1*1+4*3=13$	
	Вкупно	34,5

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ ЗА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	ПОЕНИ
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	96,72
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	88,3
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	34,5
ВКУПНО	219,52

Членови на Рецензентската комисија

1. Проф. д-р Жанета Попеска, претседател, с.р.
2. Проф. д-р Смиле Марковски, с.р.
3. Вонр. проф. д-р Марија Михова, с.р.

Ангажираност во наставниот процес по семестри и предмети на д-р Билјана Тојтовска во периодот од септември 2008 до декември 2014

I циклус студии

ПОЕНИ

Година	Семестар	Предмет	Часови вежби/неделно	Часови лабораториски вежби/неделно	Студенти	Вкупно вежби	Вкупно студенти	Одржување на вежби	Консултации со студенти
2008/09		Веројатност и статистика (на факултет IBU)	2	0	15	2	15	0,9	0,03
2008/09	л	Статистика	2	1	52	3	52	1,35	0,104
2008/09	л	Линеарна алгебра	3	0	42	3	42	1,35	0,084
2008/09	л	Нумеричко сметање	2	2	18	4	18	1,8	0,036
2008/09	л	Интегрално сметање	3	1	20	4	20	1,8	0,04
2009/10	з	Дискретни структури 1	6	3	129	9	129	4,05	0,258
2009/10	з	Веројатност и статистика	2	1	76	3	76	1,35	0,152
2009/10	з	Веројатност	2	0	20	2	20	0,9	0,04
2009/10	л	Теорија на информации	0	2	40	2	40	0,9	0,08
2009/10	л	Калкулус 2	6	2	90	8	90	3,6	0,18
2009/10	л	Статистика	0	1	25	1	25	0,45	0,05
2009/10	л	Операциони истражувања	1	2	2	3	2	1,35	0,004
2008/09	з	Дискретни структури 1	2	0	28	2	28	0,9	0,056
2010/11	з	Дискретни структури 3	3	0	110	3	110	1,35	0,22
2010/11	з	Калкулус 1	6	0	84	6	84	2,7	0,168
2010/11	з	Веројатност и статистика	2	3	138	5	138	2,25	0,276

2010/11	л	Калкулус 2	6	2	87	8	87	3,6	0,174
2010/11	л	Веројатност и статистика	2	1	42	3	42	1,35	0,084
2011/12	з	Дискретна математика 1	9	0	171	9	171	4,05	0,342
2011/12	з	Дискретни структури 1	3	0	63	3	63	1,35	0,126
2011/12	з	Дискретни структури 3	2	0	90	2	90	0,9	0,18
2011/12	л	Дискретни структури 2	6	3	131	9	131	4,05	0,262
2011/12	л	Калкулус 2	3	1	108	4	108	1,8	0,216
2012/13	з	Дискретна математика 1	9	0	213	9	213	4,05	0,426
2012/13	з	Веројатност и статистика	2	2	106	4	106	1,8	0,212
2012/13	л	Дискретна математика 2	4	4	206	8	206	3,6	0,412
2012/13	л	Калкулус 2	4	0	164	4	164	1,8	0,328
2013/14	з	Дискретна математика 1	3	0	79	3	79	1,35	0,158
2013/14	з	Дискретна математика 1 (англиски)	3	0	44	3	44	1,35	0,088
2013/14	з	Веројатност и статистика	4	2	302	6	302	2,7	0,604
2014/15	з	Дискретна математика 1	6	0	180	6	180	2,7	0,36
2014/15	з	Веројатност и статистика	2	1	176	3	176	1,35	0,352
2014/15	з	Веројатност и статистика (англиски)	2	1	50	3	50	1,35	0,1
				ВКУПНО					
				(1 циклус)				65,25	6,172

Список на стручни, научни трудови и презентации на д-р Билјана Тојтовска

	Автор 1	Наслов	Конференција/ Списание	Период	Апстракт	национ.	меѓунар.	мет. моног.	Списание	бр. авт.	Бодување	П. нац.	П. меѓ.	П. моног	П. Спис.	Импакт фактор	Реферат
1	B. Tojtovska S. Janković	<i>General decay stability analysis of impulsive neural networks with mixed time delays</i>	Neurocom. Elsevier	2014 (Vol. 142)					*	3	90%	0	0	0	7.205	2.005	
2	B. Tojtovska S. Janković	<i>On some stability problems of impulsive stochastic Cohen--Grossberg neural networks with mixed delays</i>	Applied Mathemat. and Comput., Elsevier	2014 (Vol. 239)					*	3	90%	0	0	0	6.84	1.6	
3	B. Tojtovska S. Janković	<i>On a general decay stability of stochastic Cohen--Grossberg neural networks with time-varying delays</i>	Appl. Mathemat. and Comput., Elsevier	2012 (Vol. 219)					*	3	90%	0	0	0	6.614	1.349	
4	B. Tojtovska	<i>Stability analysis of impulsive stochastic Cohen-Grossberg neural networks with mixed delays</i>	ICT Innovations 2012, Springer	09.2 012				*		3	100%	0	0	6	0		1
5	B. Tojtovska	Stability properties of stochastic neural networks	DSC 2012, Tessaloniki	09.2 012			*			3	100%	0	3	0	0		1
6	B. Tojtovska	<i>Stochastic neural networks</i>	CiIT, 2012	04.2 012		*				3	100%	0	0	0	0		1
7	B. Tojtovska	Martingale decompositions and incomplete markets	CiIT, 2011	03.2 011		*				3	100%	2	0	0	0		1
8	B. Tojtovska	Semimartingale theory applied in complete markets	CiIT 2011	03.2 011		*				3	100%	2	0	0	0		1

9	А. Љубиќ, В. Трајковски, Б. Тојтовска	Страбизам и ризик фактори кај Down синдром,	Vox medici	2010		*					3	80%	3.2	0	0	0		
10	А. Љубиќ, В. Трајковски, Б. Тојтовска	Страбизам и рефрактивен статус кај Down синдром	Vox medici	2010		*					3	80%	3.2	0	0	0		
11	В. Tojtovska	Single-factor diffusion models and their application in term structure modelling	Конф. посветена на проф. Д-р Ѓорѓи Чупона, Охрид	2010		*					3	100%	0	0	0	0		1
12	В. Tojtovska	Single-factor diffusion models and their application in term structure modelling	CiiT, 2010 (CD of abstraks)	2010	*	*					3	100%	1	0	0	0		1
13	А. Љубиќ, В. Трајковски, Б. Тојтовска	Страбизам и Down-синдром	Vox medici	2009		*					3	80%	3.2	0	0	0		0
14	В. Tojtovska	Polya's theory of counting	International MASS student conference, Zagreb, Croatia	2011			*					100%	0	0	0	0		1
													14,60	3,00	6,00	20,66		8
													ВКУПНО					52,26

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН АСИСТЕНТ ОД ОБЛАСТА НА ИНФОРМАТИКАТА И КОМПЈУТЕРСКОТО ИНЖЕНЕРСТВО НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ИНФОРМАТИЧКИ НАУКИ И КОМПЈУТЕРСКО ИНЖЕНЕРСТВО ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство, при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на седницата одржана на 20.11. 2014 година, нè избра за членови на Рецензентската комисија за избор на соработник-асистент во областа информатиката и компјутерското инженерство на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство (ФИНКИ).

На конкурсот објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ на 7.11.2014 година за избор на соработник-асистент во областа информатика и компјутерско инженерство, се пријави кандидатот м-р Панче Рибарски, соработник-асистент на ФИНКИ. По прегледувањето на доставените материјали и документи, како и личното познавање на кандидатот, го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Биографски податоци

М-р Панче Рибарски е роден 1984 година во Штип. Основно училиште до четврто одделение завршил во Радовиш, а потоа основно и средно во Скопје. Во 2003 година се запишал на студии по информатика на Природно-математичкиот факултет во Скопје, кои ги завршил во 2008 година. Во последните две години од студирањето бил примен како демонстратор на Институтот за информатика. Во 2008 година бил избран како асистент на Факултетот за информациски технологии МИТ во Скопје. Во 2009 година бил избран како соработник на Институтот за информатика при Природно-математичкиот факултет во Скопје. Во рамките на наставниот процес на Институтот учествувал како соработник во изведувањето на вежбите од повеќе предмети. По дипломирањето се запишал на постдипломски студии на TEMPUS-програмата за софтверско инженерство. Студиите ги завршил во 2011 со просек 10 и со магистерската теза со наслов „Модел на систем за масовно електронско гласање“. Во 2011 работи на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство како асистент. Од истата година започнал со работа на докторската дисертација во полето на криптографијата и системите за електронско гласање под наслов „Применлив модел за електронско гласање кај клиентски уреди со ограничени карактеристики“.

Член е на Здружението на информатичари на Македонија и на Асоцијацијата ИКТ-АКТ-Скопје.

Наставна дејност

М-р Панче Рибарски за време на работењето на Институтот за информатика на Природно-математичкиот факултет во Скопје бил одговорен за одржување на аудиториски и лабораториски вежби по предметите: структури на податоци, мрежни оперативни системи, безбедност и криптографија, вовед во оперативни системи, системски софтвер, безжични и мобилни технологии иу правување на софтверски проекти.

На Институтот за софтверско инженерство при Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство во Скопје држел аудиториски и лабораториски вежби по следниве предмети: основи на софтверско инженерство, вовед во информатика, системски софтвер, администрација на мрежни сервиси, мрежни оперативни системи, дистрибуирани системи, оперативни системи, безжични и мобилни технологии, управување со софтверски проекти и мобилни платформи и програмирање. Дел од наведените предмети ги држел и на англиски јазик.

Наставните обврски ги извршува квалитетно, одговорно и навремено. Покрај тоа, покажува исклучителна способност за пренесување на знаењето на студентите, како и несебична соработка со колегите и одговорните професори.

Научноистражувачка дејност

Теми на истражување на м-р Панче Рибарски се примена на безбедност и криптографија во софтверското инженерство со посебен осврт на системи за електронско гласање. Покрај тоа, особен интерес има во полето на мобилните технологии и нивната применета сеприсутност во секојдневниот живот.

М-р Панче Рибарски е автор на повеќе трудови од областа на криптографијата, електронската сигурност и системите за електронско гласање. Резултатите од научноистражувачката дејност на м-р Панче Рибарски се објавени во следниве научни трудови презентирани на меѓународни конференции:

1. mLife 2009, Lj. Antovski, P. Ribarski; Mobile Voting: Overview of The Road From Paper to Mobile.

Овој труд го објаснува преминот од класичното хартиено гласање кон новото електронско гласање.

2. ICT Innovations 2009 short paper, P. Ribarski, Lj. Antovski; Introducing Strong Authentication for 3. E-Government Services in Macedonia.

Во овој труд се истражуваат автентикациски методи кај владини сервиси во Република Македонија.

3. СИТ 2010, P. Ribarski, Lj. Antovski; Introduction to secure electronic voting requirements.

Овој труд ги дава основните побарувања за системи за електронско гласање.

4. ICT Innovations 2010 short paper, P. Ribarski, Lj. Antovski; Implementing strong authentication with OTP: integrated system.
Во овој труд се опишува систем за лозинки за една употреба.
5. СИТ 2011, P. Ribarski, S. Ristov; Architectural design overview of digital tachographs in Macedonia.
Наведениот труд ја опишува архитектурата на систем за издавање на дигитални тахографски картички во Република Македонија.
6. СИТ 2011, S. Ristov, P. Ribarski; Security implementation of digital tachograph system in Macedonia.
Во овој труд е опишан процесот на имплементација на сигурен систем за издавање на тахографски картички во Република Македонија.
7. СИТ 2012, P. Ribarski, J. Bicevski; Evoting as a tool for practical meetings.
Овој труд го опишува изведениот систем за водење на електронски гласања и аудиции при одржување на класични состаноци.
8. DSC 2012, P. Ribarski, Lj. Antovski; E-Voting algorithm dilemma: Blind signatures or Homomorphic encryptions.
Овој труд ги покажува резултатите при опсежната анализа за алгоритмите со слепи потписи и алгоритмите со хомоморфни енкрипции кај системи за електронско гласање.
9. CIT 2012, P. Ribarski, Lj. Antovski; Mixnets: Implementation and Performance Evaluation of Decryption and Re-encryption Types.
Во овој труд е направена евалуација на перформанси на одреден тип на декрипциски и реенкрипциски алгоритми за електронско гласање.
10. ITI 2012, P. Ribarski, Lj. Antovski; Mixnets: Implementation and Performance Evaluation of Decryption and Re-encryption Types.
Овој труд е ист како претходниот, само е издаден во списанието ITI.
11. Pairing 2013, C. Chuengsatiansup, M. Naehrig, P. Ribarski, P. Schwabe; Panda: Pairings and Arithmetic.
Во наведениот труд се објаснува платформата Панда за работа над елиптични криви.
12. MIPRO 2014, P. Ribarski, Lj. Antovski; Comparison of ID-based blind signatures from pairings for e-voting protocols.
Овој труд прави споредба на повеќе аспекти од идентификационо базирани слепи потписи со користење на билинеарни парови.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Од изнесените податоци, на конкурсот се пријавил исклучително квалитетен кандидат. Рецензентската комисија заклучува дека м-р Панче Рибарски постигнал

исклучителни резултати како во наставната, така и во научноистражувачката дејност. Одговорно и посветено ги исполнува своите наставни обврски и успешно ги извршува сите задолженија на работното место. Покрај тоа, во својата научноистражувачка работа дал значаен придонес во областа на информатиката и компјутерското инженерство.

Според тоа, Рецензентската комисија има задоволство и чест да му предложи на Наставно-научниот совет на ФИНКИ во Скопје **да го избере м-р Панче Рибарски за соработник-асистент во областа информатика и компјутерско инженерство на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство.**

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

1. Д-р Љупчо Антовски, вонреден професор на ФИНКИ – УКИМ, с.р. ,
2. Д-р Гоце Арменски, доцент на ФИНКИ – УКИМ, с.р. ,
3. Д-р Боро Јакимовски, доцент на ФИНКИ – УКИМ, с.р. ,

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ПОЛИТИКАТА НА САД СПРЕМА МЕДИТЕРАНОТ
НА ПОЧЕТОКОТ НА 21 ВЕК“ ОД М-Р ЕМИЛ КРСТЕСКИ, ПРИЈАВЕНА НА ПРАВНИОТ
ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на седницата одржана на 27.11.2014 година, донесе Одлука за формирање Комисија за оценка и одбрана на докторската дисертација на кандидатот м-р Емил Крстески, со наслов: „Политиката на САД спрема Медитеранот на почетокот на 21 век“, во состав: проф. д-р Љубомир Д. Фрчкоски, проф. д-р Татјана Петрушевска (ментор), доц. д-р Мишо Докмановиќ, доц. д-р Елена Михајлова и доц. д-р Јулија Браскоска Базеркоска.

Комисијата до Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Приказ на докторската дисертација

Актуелност на темата и научен придонес на докторската дисертација

Темата на докторската дисертација: „Политиката на САД спрема Медитеранот на почетокот на 21 век“ го опфаќа периодот кога се случуваат значајни и, во поширока смисла гледано, комплексни промени во спроведувањето на американската надворешна политика, не само спрема Медитеранот, туку воопшто во севкупните односи на Вашингтон со меѓународната заедница. Тоа е период кога, по терористичките напади врз Њујорк и Вашингтон, американската надворешна политика добива нови параметри и патокази и кога, практично, се создава нова основа на американското надворешнополитичко и безбедносно дејствување што, пред се, е поврзано со американските национални интереси и стратески цели. „Политиката на САД спрема Медитеранот на почетокот на 21от век“ е мошне актуелна тема и во однос на трансформациите што настануваат во повеќето земји од Медитеранот, европски и воневропски, како и од аспект на случувањата во земјите од Северна Африка и Блискиот Исток што беа зафатени со Арапската пролет, па се до најновите воени дејствија особено во и околу Сирија, вклучувајќи ги тука и вооружените крвави пресметки со претставници на таканаречената Исламска држава, што може да предизвикаат сериозни и далекусежни последици кои влијаат и најверојатно ќе продолжат да се рефлектираат врз севкупните односи меѓу земјите во регионот, како и врз односите на големите сили, особено меѓу САД и Русија. Темата, исто така, е особено релевантна зашто го опфаќа периодот кога се уште трае процесот на трансформација на општественополитичките услови и уредување во земјите од Средоземјето. Самиот процес на ваквите промени во земјите опфатени со Арапската пролет наметнува и сериозни предизвици и искушенија, како и комплексни политичко-безбедносни и економско-социјални прашања.

Стратеската поставеност, дејствувањето и дефинирањето на надворешната политика на САД спрема Медитеранот на почетокот на веков е детерминирана и

воспоставена од поодамна и со јасни препознатливи карактеристики, што особено се воочливи по завршувањето на Втората светска војна, кога САД речиси целосно доминираат во подрачјето на Средоземјето во политичко-безбедносна и економска смисла. Заедно со своите западни сојузници, особено со земјите од Европската унија, како и со земјите-членки на НАТО-пактот, САД во голема мера имаат влијание врз развојот на демократските процеси во земјите од Медитеранот, врз нивниот севкупен развој и врз степенот и динамиката на нивните меѓусебни односи. Значајните промени во американското надворешнополитичко дејствување, што настанаа по терористичките напади врз Њујорк и Вашингтон на 11 септември 2001 година, влијааа и врз односите меѓу САД и Медитеранот, особено со земјите од Источниот Медитеран. Заложбите на Вашингтон решително да се справи со најголемото политичко-безбедносно зло на 21 век - меѓународниот тероризам, придонесоа за поголема и поактивна присутност на САД во регионот и нивна поблиска и поинтензивна соработка и зближување со тамошните земји во преземањето акции за сузбивање и искоренување на меѓународниот тероризам.

Истовремено американската администрација тесно соработува со Европската унија во процесот на развивање на соработката меѓу земјите од Медитеранот, поточно во процесот на донесувањето иницијатива и правна регулатива за создавање на Медитеранската унија како фактор на соработка и обезбедување поголем степен на безбедност и мир во регионот. Ваквата идеја е значително разнишана, еродирана и во голема мера попречена во своето практично дејствување и реализирање на многубројните проекти со почетокот на процесите на домино-принципот на општествено-политичките промени во повеќето земји од Медитеранот, што е познат како Арапската пролет и кои започнаа во декември 2010 година. Арапската пролет ги зафати земјите од Северна Африка и од Блискиот Исток, земји со кои САД имаа пријателски односи и соработка, но и земји што имаа антизападно расположение и не се согласуваа со американските ставови што доаѓаа до израз во меѓународната политика и меѓународните односи. Дали овие економско-социјални востанија и несакани настани и безредија со конфузен развој и штетни последици беа неочекувани и дали САД навистина беа неподготвени за брза политичка реакција, се прашања што се поставуваат и се третираат во дисертацијата на кандидатот и кои, покрај актуелноста на темата, нудат и соодветен научен придонес и основа за натамошни анализи и истражувања поврзани со спроведувањето и реализирањето на американската надворешна политика, особено во тој дел од светот.

Како карактеристичен момент поврзан со политиката на САД спрема Медитеранот на почетокот на 21 век секако се и најновите вооружени дејствија на американските и сојузничките сили во неколку невралгични точки на Блискиот Исток со цел елиминирање на радикалниот исламизам, поточно справување со вооружените претставници на самопрогласената Исламска држава, којашто ги опфаќа поголемите територијални предели на Ирак и Сирија. Ваквите активности на САД и на нивните сојузници и даваат нов белег на американската политика во Источниот Медитеран, на Блискиот Исток и во арапскиот и муслиманскиот свет, воопшто.

Предмет и цел на истражувањето

Предмет на истражувањето во дисертацијата е американската надворешна политика спрема Медитеранот во последната декада и пол, нејзината конзистентност, извесните изнудени промени, поместувања и приспособувања во однос на Медитеранот и настаните што се случуваат околу него во почетокот на 21 век. Истражувањето е фокусирано врз широка анализа на традиционалните принципи и методи на американската надворешна политика, нејзините промени што настануваат на почетокот на 21 век, влијанијето на САД врз светските севкупни односи како најмоќна сила во светот

и нивните односи со другите големи сили. Во тие односи и околности, значајна улога има и принципот на заштитата на националните интереси на САД, зашто националните интереси на секоја земја се сметаат за главна вредност во меѓународните односи, бидејќи преку тие интереси во прв план доаѓаат целите, средствата и методите на надворешната политика на една земја. Тука се наметнува прашањето околу улогата и ефикасноста на мултилатералното дејствување на државите во меѓународните односи, на доктринарниот унилатерализам и превентивните воени интервенции и на американската исклучивост во светската политика. Тоа, всушност, се главни карактеристики и обележја на надворешната политика што ја спроведуваат американските претседатели Буш и Обама од почетокот на 21-от век до денес.

Односите на САД, заедно со Европа и другите големи сили спрема Медитеранот, датираат од поодамна и тој често пати бил полигон на натпревар меѓу суперсилите, каде што се вкрстувале нивните интереси за политичко и економско влијание и доминација, од што произлегувале и се предизвикувале многубројни воени конфликти и политички тензии. Американско-медитеранската програма, првично објавена уште во 1946 година, која што е нераскинлив и суштински дел од предметот на дисертацијата, ги поставува современите основи за натамошното развивање на односите на САД со земјите од Медитеранот при што секогаш се нагласуваат спецификите на заштитата на виталните американски стратегиски интереси и на американската политика во тој регион. „Агендата за Слобода“ и таканаречената „Голема стратегија“ за Блискиот Исток и Северна Африка се дел од американската надворешна политика на почетокот на 21 век спрема Медитеранот, во кои се вградени суштинските принципи и интереси на САД поврзани со справувањето со тероризмот, попречувањето на ширењето на нуклеарното оружје, обезбедувањето слободен економски проток, зачувувањето на безбедноста во регионот, заштитата на Израел и грижата за неговата безбедност и постигнувањето арапско-израелски мир.

Промените во арапскиот свет, што настанаа од крајот на 2010 година наваму, и стабилноста во регионот не се заемно спротивставени, туку, напротив, тие се паралелни процеси кои се и заемно неопходни. Народите од арапскиот свет веруваат во добрите намери на американската политика спрема Медитеранот, Блискиот и Средниот Исток за изградбата и развојот на стабилни демократски општества, развивањето и одржувањето на слободата и демократијата, мирот и безбедноста и стабилните односи на соработка меѓу самите земји во регионот и нивната отвореност спрема западните вредности. Арапскиот свет се менува и тоа не можат САД или која било голема сила да го запре. Промените имаат големо влијание врз надворешната политика на земјите од Медитеранот, но и врз водењето на надворешната политика на големите сили, вклучувајќи ги и САД, кои долги години се присутни со своето политичко, економско и безбедносно влијание, присуство и влијание кое во соодветна форма, во зависност од реалните политички околности, по се изгледа и натаму ќе продолжи да постои и цврсто да се манифестира.

Методолошка рамка

При изработката на трудот се користи комбинација на квалитативен и квантитативен метод. За утврдување на квантитативните индикатори за процесот на спроведувањето на американската надворешна политика се користи анализа на документи, договори и заклучоци од состаноци и средби на највисоко политичко ниво, потоа од американскиот Конгрес, како и документи донесени во рамките на работата на Обединетите нации и на други меѓународни организации поврзани со случувањата во регионот на Медитеранот. Историско-правниот метод и компаративно-правниот метод е применет во анализата за настанувањето на промените врз кои се позиционира, се гради

и се спроведува американската надворешна политика во меѓународната заедница на почетокот на 21 век. При оценувањето на релевантноста на факторите што влијаат врз промените во спроведувањето на американската надворешна политика се применети и методи на прашалник и интервјуа со значајни чинители поврзани со тие процеси.

Структура на дисертацијата

Докторскиот труд „Политиката на САД спрема Медитеранот на почетокот на 21 век“ се состои од три дела. Во првата глава насловена „Надворешната политика на САД во 21 век“ има вовед во кој се разработува актуелноста на предметот на истражување, доменот во кој докторската дисертација претставува научен придонес и објаснување на концептот на односите и поставеноста на САД спрема Медитеранот на почетокот на веков. Како што укажува и самиот наслов, во првиот дел се анализира политиката на САД како највијателен субјект во меѓународните односи и нивната политика во глобалниот свет. Во посебни поглавја се разработуваат: концептот на националните интереси на САД и карактеристиките на американската надворешна политика за време на администрациите на претседателите, Џорџ В. Буш и на Барак Обама.

Вториот дел „САД и Медитеранот“ целосно е посветен на односите во Медитеранот. Во него се објаснува геостратегиската позиција и значење на Средоземјето, процесот на деколонизација и будење на националната свест на народите од тој регион, како и за улогата и односите на САД со Европската унија и со Унијата за Медитеранот. Одделно се анализира односот на големите сили и нивните стратегиски интереси во Медитеранот, поточно влијанието на САД во регионот и нивниот однос спрема арапско-израелските конфликти. Како посебен дел и со не помало значење се разработени односите на САД со Египет, Израел и Турција, земји што имаат големо влијание во арапскиот свет, поточно врз настаните во Источниот Медитеран, како и односите на Вашингтон со Арапската лига, Африканската унија и Организацијата на исламската соработка, меѓународни организации кои несомнено имаат, исто така, значајна улога при спроведувањето на американската надворешна политика во Северна Африка, Источниот Медитеран и Блискиот и Средниот Исток.

Третиот, завршен дел, насловен „Стратегијата на САД и Арапската пролет“, е посветен на промените што се случуваат во арапските земји, оценети како општествено-политички тектонски промени во земјите од Северна Африка и Блискиот Исток, кои комбинирани со воените интервенции во Ирак и Авганистан и новите вооружени судири со претставници на самопрогласената Исламска држава на Ирак и Сирија (ИИСИ), имаат значително влијание и врз определеноста и насоките на американската надворешнополитичка стратегија особено спрема земјите од Источниот Медитеран и несомнено претставуваат нови искушенија и предизвици на безбедносен план во регионот и пошироко. Во одделна глава се анализира „Агендата за слобода“ што на почетокот на веков ја донесе администрацијата на претседателот Буш заради фокусирање врз промоцијата на политичките реформи и демократијата во арапските земји, а со образложение дека тоа е во рамките на заштитата на американските национални безбедносни интереси, за што во САД беа формирани и нови институции и беа воспоставени нови програмски иницијативи. На крајот од трудот, пред заклучоците, се разработува редефинирањето на принципите на американската надворешна политика што на своевиден начин го наметнаа случувањата поврзани со Арапската пролет, значењето на одлучноста на САД да влезат во вооружен конфликт и да се справат со исламските фундаменталисти што се борат во име на интересите и заштитата на Исламската држава – ИИСИ, како и значењето на таканаречената Голема стратегија за Блискиот Исток и Северна Африка, со која САД треба подолгорочно да им се посветат на

земјите од Медитеранот и Блискиот Исток за тие да остварат успешна политичка, економска и социјална трансформација, процес што треба да созрева одвнатре, во самите земји зафатени со Арапската пролет, а не трансформацијата да биде наметната однадвор.

Во заклучоците, темата: „Политиката на САД спрема Медитеранот на почетокот на 21 век“, се заокружува со констатација дека земјите од регионот на Источниот Медитеран и Блискиот Исток и натаму ќе бидат нестабилни и ќе претставуваат сериозен предизвик за светската политика во 21 век. Стабилизирањето на регионот, што несомнено е од глобален интерес, ќе биде тешко да се постигне со комбинација на воени и дипломатски средства, доколку тоа и се препушти само на една суперсила. Реално е да се очекува САД да имаат конструктивна улога во изградбата на новиот Источен Медитеран, Блискиот Исток и Северна Африка, со континуирана поддршка на аспирациите на мнозинството Арапи, со заштита на американските интереси и со зачувување и ширење на американските вредности. Промените во Медитеранот и на Блискиот Исток на почетокот на 21 век имаат големо влијание и врз надворешната политика на САД, кои долги години политички, економски и безбедносно се присутни во регионот и кои по се изгледа и натаму ќе продолжат цврсто да го манифестираат тоа присуство и влијание во Средоземјето.

Заклучок и предлог

Докторската дисертација: „Политиката на САД спрема Медитеранот на почетокот на 21 век“, од кандидатот м-р Емил Крстески, обработува значајна и актуелна тема. Материјалите и книгите што се користени ја покажуваат способноста на кандидатот за аналитичко користење на стручна литература. Поставената теоретска и структурна рамка на темата ги следи современите тенденции, а применетиот методолошки пристап им дава значење и издржаност на сознанијата изнесени во трудот.

Материјата е презентирана на јасен начин, а трудот е сеопфатно обработен, содржински и логично систематизиран. Кандидатот пристапува продлабочено и критички спрема анализата на комплексното и сеопфатно прашање кое е предмет на истражувањето, покажувајќи способност да ги селектира и објективно да им пристапи на значајните прашања и проблеми од практиката, користејќи повеќе емпириски податоци. Кандидатот изразува сопствен и јасен став за поставената тема кој провејува низ целиот труд и него го пласира во соодветна теоретска рамка.

Дисертацијата претставува самостоен стручно-научен труд, со кој кандидатот дава придонес за натамошно развивање на проблематиката поврзана со спроведувањето на американската надворешна политика. Трудот, истовремено, претставува и мошне солидна основа за натамошни истражувања во оваа област, што ја покажува и неговата научна валидност и вредност.

Врз основа на изнесениот приказ и оценка, Комисијата констатира дека станува збор за докторски труд што ги задоволува критериумите за подготвување на научни и стручни трудови од ваков вид, предвидени со соодветна законска регулатива и со актите на Правниот факултет „Јустинијан Први“ и Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Поради тоа, Комисијата едногласно и со задоволство му предлага на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ да го усвои овој Извештај со позитивна оценка и да му овозможи на кандидатот Емил Крстески да пристапи кон јавна одбрана на неговиот докторски труд.

КОМИСИЈА

Проф. д-р Љубомир Д. Фрчкоски с.р.

Проф. д-р Татјана Петрушевска с.р.

Доц. д-р Мишо Докмановиќ с.р.

Доц. д-р Елена Михајлова с.р.

Доц. д-р Јулија Брсакоска Базеркоска с.р.

РЕЦЕНЗИЈА
НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „КАЗНЕНОПРАВНАТА ЗАШТИТА НА
КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА“ ОД
КАНДИДАТКАТА М-Р ЦВЕТАНКА ЦУРЕВА - АЛЕКСОВСКА, ПРИЈАВЕНА НА
ПРАВНИОТ ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, донесе Одлука со која се формира Комисија за оцена и одбрана на докторската дисертација на кандидатката м-р ЦВЕТАНКА ЦУРЕВА - АЛЕКСОВСКА под наслов КАЗНЕНОПРАВНАТА ЗАШТИТА НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, во состав: акад. проф. д-р Владо Камбовски, проф. д-р Методија Каневчев, проф. д-р Никола Тупанчески, ментор, проф. д-р Гордан Калајчиев и проф. д-р Ана Павловска - Данева. Комисијата, во горенаведениот состав, ја прочита, ја разгледа и ја оцени докторската дисертација од кандидатката м-р ЦВЕТАНКА ЦУРЕВА - АЛЕКСОВСКА под горниот наслов и на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. Приказ на докторската дисертација

Докторската дисертација подготвена од м-р Цветанка Цурева - Алексовска под наслов КАЗНЕНОПРАВНАТА ЗАШТИТА НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА опфаќа текст од 310 страници пишувани во компјутерска техника во обичен слог и обичен проред. Обработената материја (содржина) во трудот е систематизирана во седум дела, а деловите со поднаслови, кои читателот го упатуваат на материјата што го интересира, а што е обработена во соодветниот дел.

Кандидатката на докторската дисертација најнапред нè воведува во материјата што е предмет на нејзиниот научен интерес. Воведот е поместен на стр.1-10 каде што се обработуваат предметот, целите, методологијата, хипотетската рамка на истражувањето и систематизацијата на материјата на трудот.

М-р Цветанка Цурева - Алексовска започнува со првиот дел на докторската дисертација насловен: „Поим и значење на културното наследство“. Во овој дел кандидатката нè запознава со уставната и законска терминологија на културното наследство во Република Македонија, како и со дефинициите за културното наследство во повеќе меѓународни акти.

Вториот дел (стр.28-61), со наслов „Историски развој на системи на заштита на културното наследство“, преку шест поднаслови дава објаснување за историскиот развој на системите на заштита на културното наследство, започнувајќи од робовладетелскиот период, средновековниот период, периодот за време на балканските војни и Правата светска војна и периодот по завршувањето на Втората светска војна. Во овој дел се дава посебен осврт на културната политика на повеќе меѓународни организации: УНЕСКО, ИККРОМ, ИКОМОС, ИКОМ, Европската унија и Советот на Европа, ИНТЕРПОЛ, СЕКИ – СЕЛЕК.

Третиот дел (стр.63-71) носи наслов „Еволуција на споменичкото право”, а во него, кандидатката дава посебен приказ на еволуцијата на споменичкото право од стариот век, па сè до денес.

Четвртиот дел (стр.75-103), кандидатката на трудот го посветува на факторите кои негативно влијаат на опстојувањето и заштитата на културното наследство во Република Македонија, со посебен осврт на природниот фактор како загрозувачки фактор, антропогените извори на загрозување на културното наследство, туризмот, санациите, криминалот и војната како загрозувачки фактори за културното наследство.

Петтиот дел (стр.108-152) носи наслов: „Појавни облици и видови на криминал со културното наследство во РМ”. Во овој дел, авторот нè запознава со најчестите појавни облици и видови на криминал со културното наследство во РМ, како што се кражбите, измамите, оштетувањето, узурпацијата, присвојувањето и прикривањето. Во овој дел, кандидатката дава приказ на статистички податоци на движењето на криминалот со културно наследство во периодот 2005-2010 година.

Заштитата на културното наследство во РМ е предмет на обработка на шестиот дел (стр.152-187). Кандидатката најнапред дава приказ на заштитата на културното наследство во РМ од прогласувањето на независноста до денес. Во овој дел се разработени прекршоците и кривичните дела за културното наследство и природните реткости. Кандидатката ги обработува кривичните дела систематизирани во Глава 24 од Кривичниот законик на РМ кои се однесуваат токму на културното наследство и природните реткости. Исто така, обработени се и други кривични дела од Кривичниот законик кои во својот квалификуван облик, како објект на заштита, го имаат културното наследство (узурпација на недвижности, тешка кражба, затајување, прикривање и други).

Во овој дел, м-р Цурева - Алексовска дава приказ на судската практика во РМ, преку најголемите случаи на пресуден организиран криминал со културно наследство во изминатиот период: судски случај „ФАЛАНГА“, кражбата на артефакти од Музајот на Македонија и други.

Шестиот дел е посветен и на системот на заштита на културното наследство воспоставен со Законот за заштита на културното наследство особено пропишаните инструменти на заштита, режимот на користење на културното наследство, неговата безбедносна заштита, превенцијата и мерките на превенција кои ги предвидува законодавецот.

Седмиот дел е посветен на критичкиот осврт на Законот за заштита на културното наследство и казненоправната регулатива од оваа област, како и на заклучни согледувања и препораки на авторот за поуспешна заштита на културното наследство во иднина.

На крајот, кон овој труд, кандидатката дава прилог на анкетно истражување спроведено врз испитаници од Музејот на Македонија и полициски службеници.

Последните страници содржат попис и преглед на користената литература.

2. Оцена на докторската дисертација

Докторската дисертација на кандидатката м-р Цветанка Цурева - Алексовска обработува една исклучително важна проблематика која во последно време добива сè поголемо значење.

Културното наследство се јавува како едно од битните обележја на идентитетот кај

народот и нацијата. Националниот идентитет, во суштинска смисла на зборот, е комплексен збир на економски, обичајни, морални, политички, духовни и други вредности, умеења и знаења кои иако специфични, сепак се вклопуваат во системот на општочовечките вредности. Културното наследство содржи многу нешта што претставуваат изворна оригиналност на народот и нацијата и елементи на поврзување на културните вредности на другите народи. Културното наследство на еден народ е дел од светското културно наследство и претставува вредност од општоцивилизациско значење. Но, истовремено тоа ги изразува и културните дострели на еден народ во минатото.

Се чини дека денес, како и порано, во борбата за национална и државна афирмација, македонскиот народ има силна потпора во сопствените традиции и култура. Културните вредности, а пред сè духовните принципи, создавани во минатото, се доказ на нашето вековно постоење, на нашиот историски идентитет, на самобитноста и специфичноста на општественото, политичкото, националното и културното битие, извор на нашата неуништивост и гаранција за иднината на народот.

Во својот труд, кандидатката, преку анализа на дел од кривичните дела поврзани со културното наследство во нашата земја, доаѓа до конкретни сознанија за понатамошниот третман на истите во казненото законодавство. Преку анализата на материјално-правниот аспект на кривичните дела кои се вршат со културното наследство, се разгледуваат објективните и субјективните обележја на секое поедначно кривично дело предвидено во Кривичниот законик на Република Македонија кое се однесува на културното наследство.

Во докторската дисертација, кандидатката презентира соодветни предлози за изменување и дополнување на инкриминациите во Кривичниот законик што пред сè би имало влијание врз подигање на свеста кај граѓаните и превентивно дејствување на појавата на криминалот со културното наследство, како и евентуално предлагање на изменување и дополнување на веќе постојните закони и подзаконски прописи кои ја регулираат материјата на заштитата на културното наследство со што би се пополниле празнините кои постојат во оваа сфера во нашето казнено право и ќе бидат израз на современите решенија и препораки од меѓународните документи што ќе доведе до зацврстување на меѓународните стандарди за засилена заштита на културното наследство. Таквите предлози и решенија треба логички и аргументирано да произлезат од компаративните искуства во другите земји и анализата на меѓународното право. Во поширока смисла, со дисертацијата се прави анализа на правната регулатива на национално и компаративно ниво, но и на практиката кај нас.

Посебна вредност на избраниот методолошки пристап, а со тоа и на самата дисертација, и дава фактот дека нејзиното истражување е концентрирано на криминалот со културното наследство, неговите облици, улогата на институциите од системот во спречување и борба против овој вид на криминал.

Притоа, превентивната и репресивната страна на системот на заштита на културното наследство не треба да се гледаат издвоено, туку како целина на национална казнена политика. Санкционирањето на овие дела треба да добие посебно значаење во очите на јавноста. Треба да постојат заеднички форми за едукација на полициски и царински службеници за полесно откривање на овој вид криминал. Освен меѓуинституционалната соработка во рамките на државата, потребна е и соработка со институциите на другите држави.

Трудот на кандидатката претставува самостоен придонес кон казнено-правната наука, посебно со тоа што им дава поттик на заинтересираните субјекти од оваа област за

поголеми заложби во насока на развој на научната мисла, но и во смисла на презентирање предлози за соодветни интервенции во казненоправната регулатива сè со цел унапредување на заштитата на културното наследство и негово зачувување за идните генерации.

3. Заклучна оцена

Комисијата за оцена на докторската дисертација на кандидатката м-р Цветанка Цурева - Алексовска под наслов КАЗНЕНОПРАВНАТА ЗАШТИТА НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, оценува дека се работи за самостоен труд, кој во целост ги задоволува критериумите за научен труд, преку кој кандидатката покажува дека длабоко навлегла во проблематиката што ја обработува, ги совладала научните методи за изготвување научен труд и е оспособена за самостојна научна работа.

Во согласност со претходно изнесените оценки, Комисијата за оцена на докторската дисертација на кандидатката м-р Цветанка Цурева – Алексовска, му предлага на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, да го прифати рецензентскиот извештај за оцена на докторската дисертација и да одреди датум и време за нејзина јавна одбрана.

Комисија за оцена на докторската дисертација

1. Акад. проф. д-р Владо Камбовски с.р.
2. Проф. д-р Методија Каневчев с.р.
3. Проф. д-р Никола Тупанчески с.р.
4. Проф. д-р Гордан Калајџиев с.р.
4. Проф. д-р Ана Павловска-Данева с.р.

РЕЦЕНЗИЈА
НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА
„СУПЕРВИЗИЈА И КОНТРОЛА НА ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ИНВЕСТИТОРИ“
ОД М-Р КРИСТИНА МИШЕВА
ПРИЈАВЕНА НА ПРАВНИОТ ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН
ПРВИ“ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на Правилникот за единствените основи за организирање на постдипломски и докторски студии на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, како и врз основа на усвоените ставови за изработка на докторска дисертација при Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, кандидатката м-р Кристина Мишева поднесе пријава до Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, за изработка на докторска дисертација со наслов: „Супервизија и контрола на институционални инвеститори“. За ментор на изработката на докторската дисертација го предложи проф. д-р Тито Беличанец. Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје на седницата одржана на 25.5.2011 година, формираше Комисија за оцена на подобност на кандидатката м-р Кристина Мишева и темата за докторска дисертација со наслов „Супервизија и контрола на институционални инвеститори“, во состав: д-р Тито Беличанец, редовен професор, проф. д-р Весна Пендовска, редовен професор и д-р Димитар Гелев, редовен професор. Со Одлука број 02-1086/2 од 11.7.2011 година, Наставно –научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје го усвои извештајот од Комисијата за оцена на подобноста на кандидатот и темата на докторската дисертација и како ментор за изработка на докторската дисертација го определи проф. д-р Тито Беличанец.

По известувањето и барањето на менторот дека е завршена менторската фаза на изработка на докторската дисертација, на предлог од менторот, Институтот за деловно право и економски науки му предложи на Наставно-научниот совет состав на Комисијата за оцена и одбрана на докторската дисертација. Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, на седницата одржана на 27.11.2014 година, врз основа на предлогот ја формира Комисијата за оцена и одбрана на докторската дисертација во состав д-р Тито Беличанец, редовен професор (во пензија), д-р Весна Пендовска, редовен професор, д-р Димитар Гелев, редовен професор, Александар Климовски, вонредовен професор и д-р Биљана Петровска, доцент.

Комисијата со внимание ја прочита и ја оцени докторската дисертација на кандидатката м-р Кристина Мишева и на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Цели на истражувањето

Финансиската, поточно банкарската криза 2007-2009 година, која ги зафати и државите –членки на ЕУ, неминовно се рефлектираше на целиот европски финансиски пазар. Последиците од неа ги чувствуваат сите европски земји, особено постраниците држави, чии финансиски пазари започнаа да заживуваат.

Основна цел на докторската дисертација е истражување и проучување на моделите на супервизија и регулаторната рамка на институционалните учесници на пазарот на капитал, нивното влијание врз него, внатрешната и надворешната контрола на институционалните инвеститори, моделите на супервизија на финансиските институции, начинот на воспоставената супервизија на национално ниво, од една страна, и на ниво на Европската унија, од друга страна, и функционирањето на супервизорските органи, корелацијата и поврзаноста помеѓу супервизорските тела, како и нивната внатрешна организација. Исто така, во трудот се обработува комплексниот состав на правните акти кои се донесени на национално ниво и на ниво Европската унија и потребата од усогласување на националното законодавство со европското.

Исто така, со трудот се има цел да се истражи реформираната структура на супервизорските органи од правна перспектива и финансиската регулатива која се однесува на институционалните инвеститори.

Во средиштето на истражувањето е да се најде најсоодветниот начин за одржлив систем на супервизија, да се презентираат видовите модели, различностите помеѓу регулаторните тела, потребата од нивна структурна промена и комплексноста на изградбата на европска финансиска регулатива, обид за централизирање на регулацијата преку создавање заедничко тело за регулација на различните видови институционални инвеститори.

Кандидатката, исто така, има за цел да изврши темелно и компаративно проучување на моделите што се практикуваат во голем број на држави кои подолго од неколку децении практикуваат еден модел на супервизија, а се членки на Европската унија, како и препораките и другите акти на Европската унија кои се однесуваат на Република Македонија.

Кандидатката преку теоретска и практична аргументација ги прикажува и ги анализира постоењето, функционирањето и опстојувањето на различните видови модели на супервизија, но и укажува на оправданоста од имплементирањето на афирмативниот модел на супервизија.

Методологија на истражувањето

Во текот на истражувањето се користени посебни и општи методи.

Со помош на *историскиот метод* направена е кратка хронолошка анализа на регулативата и легислативата, воопшто, која се однесува на супервизорските агенции/тела и нивниот развој на европско, регионално и национално ниво, како и создавањето, промените, развојот и престанувањето на супервизорските тела/регулаторни агенции.

Со *нормативниот метод* истражени се важечките прописи кои се однесуваат на супервизијата и контролата на институционалните инвеститори (*de lege lata*), како и на тоа каква треба да биде регулативата (*de lege ferenda*).

Со *компаративниот метод* извршена е компарирање на моделите на регулаторните тела, видот на институционалните инвеститори кои се подведени на контрола во зависност од правниот систем, кои беа предизвикани од експанзијата на (небанкарските) финансиски институции на пазарот на капитал и реформирањето на пазарот на хартии од вредност.

Правниот метод е користен за анализа на пакетот правни акти (регулативи, директиви, препораки, резолуции, закони и подзаконски акти) кои се однесуваат на предметот на истражување и анализа на практични случаи соодветно на регулативата.

Преку *научниот метод* се идентификувани проблемот околу моделите на супервизија на банкарските и небанкарските институции, се собрани се релевантните податоци и се поставени хипотезите, кои се емпириски докажани. Исто така, збогатена е и правната доктрина што се однесува на супервизијата, регулирањето и контролата на институционални инвеститори. Теоријата на економска регулација е користена за појаснување на системот на регулација на супранационално ниво, на национално ниво, помеѓу државите –членки на ЕУ и национално ниво на државите-аспиранти за ЕУ.

Содржина на трудот

Трудот „Супервизија и контрола на институционални инвеститори“ од м-р Кристина Мишева е систематизиран и презентиран во пет глави, вовед, листа на користени кратенки, индекси и заклучок. Трудот содржи 246 страници компјутерски обработен текст, 256 фусноти, 48 книги, над 95 извори на прописи на ЕУ, национални законски и подзаконски акти, водичи, статии, научни и стручни публикации и 28 интернет ресурси. Трудот содржи доволен број информации, некои од нив табеларно прикажани и илустрирани со шематски прикази.

Во **воведот** кандидатката укажува на поттикот, основниот мотив и целите за пристапување кон изработката на докторската дисертација, а со тоа креирање ефикасен и ефективен регулаторен систем, следејќи ја динамиката на финансискиот пазар. Во рамките на воведниот дел се прикажани постулатите по кои понатаму се предмет на разработка, односно даден е кус осврт на процесите на создавање на регулација и моделите на супервизија, тенденцијата на националните пазари да создадат единствен европски пазар за финансиски услуги преку интегриран систем на финансиската индустрија во која под исти услови ќе се охрабрува конкуренцијата меѓу финансиските институции на државите –членки на Европската унија и државите-аспиранти кон ЕУ.

Финансискиот пазар е организиран простор со однапред пропишани и дефинирани правила. Бројот и видот на учесниците на пазар индиректно е определен од општествено-економскиот развој на земјата, а тоа директно влијае на развојот на финансискиот пазар. Поради ваквата разноликост и степен на развој, регулацијата на финансискиот пазар е оставена на посебни органи, кои независно и самостојно ја вршат контролата на учесниците на пазарот и начинот на нивната организација и функционирање и тие зависат и се определени соодветно на учесниците на пазарот. Со развојот на финансискиот пазар следува и појава на нови институционални учесници на пазарот, доминатната улога на банките и понатаму останува, но не изолирана од улогата на останатите небанкарски институции. Современите финансиски системи укажуваат на неопходност од усогласување на банкарската регулатива и соработка и усогласување со регулативата на останатите финансиски (небанкарски) институции.

Со цел да се согледа важноста и позиционираноста на финансиските, односно институционалните инвеститори на пазарот, кандидатката во **првата глава** ја елаборира етимолошката генеза на поимите финансиски институции, нивната заемна поврзаност, но и разликите, поточно поделбата на банкарските и небанкарските институции. Се наведуваат повеќе дефиниции и карактеристики на одделните институционални инвеститори, укажувајќи на неколку класификации и видови финансиски институции. Во овој дел од трудот, кандидатката, исто така, поимно определува што е супервизија, а што регулација и зошто е важно да се акцентира нивната разлика. Понатаму, укажува на потребата од претпазливо регулирање на глобално ниво и глобална координација на воспоставување на правила и стандарди со цел воспоставување ефективна меѓународна координација меѓу супервизорските органи и организации кои се заинтересирани за финансиската стабилност на меѓународно ниво.

Проширувањето на Европската унија и придружувањето на нови држави-членки поттикна поминување на европската супервизорска инфраструктура низ неколку фази кои кандидатката ги елаборира во **втората глава** од трудот. Дадена е хоолошка анализа и краток сублимат на регулативите, директивите, стандардите и практиките кои произлегоа од Единствениот европски акт преку извештајот Lamfalussy, па се до Jacques de Larosière извешајот кој имаше за цел да ги проучи можните реформи на европските финансиски регулаторни системи. Преку шематски прикази презентирани се поврзаноста и функционирањето на различните регулаторни тела и нивната структурна промена, давајќи акцент на банкарската супервизија и создавањето на единствениот банкарски пазар, односно банкарска унија. Целата е да се создаде единствен сет на хармонизирани прудентни правила кои институциите во ЕУ ќе мора да ги почитуваат и да воспостават унифицирана регулаторна рамка на европскиот финансиски сектор што ќе придонесе за поефикасно функционирање на единствениот европски пазар, но исто така ќе се зголеми и флексибилноста и транспарентноста и тоа не само на банкарскиот, туку на целокупниот пазар создавајќи единствен механизам за стабилност и единствена шема за осигурување на депозитите. Ваквата сеопфатна стратегија не може да се остварува преку цврста институционална рамка, како што е Европската централна банка која ќе биде одговорна за ефективно и конзистентно функционирање на единствениот супервизорски механизам.

Третата глава кандидатката ја посветила на националната регулатива и супервизија на институционалните инвеститори, посветувајќи одделни делови за секој овластен учесник на пазарот: банките, инвестициските фондови, друштвата за осигурување и пензиските фондови. Определувајќи ги сите институционални инвеститори согласно со националните законски прописи, кандидатката соодветно укажува и на начините и видовите на контрола, регулацијата, супервизијата и соодветните надлежни регулаторни тела, кои се нивните функции, активности и надлежности, и елементи на кои субјектите на супервизијата можат да остварат правна заштита согласно со позитивното право.

Во **четвртата глава** кандидатката ги анализира типовите на регулација и супервизија преку создадената практика во државите-членки на Европската унија, и на ниво на Европската унија во последните децении, како и на национално ниво, притоа земајќи ги предвид и извештаите од релевантните институции. Ги потенцира предностите и слабостите на различните модели на супервизија (институционален, функционален, интегриран и twin peaks) кои произлегуваат од долгогодишната практика и дава теоретски позитивни страни и оправданост на различните модели на супервизија, потенцирајќи дека сите модели не можат да дадат ефективен и ефикасен резултат во супервизијата, но моделите приспособени на соодветната национална правна и финансиска структура можат да остварат компатибилен модел. Понатаму, се фокусирани суштинските елементи на прудентната супервизија и се анализира како моделот на супервизија зависи од финансиската структура на индустријата.

Во **петтата глава** кандидатката ги проучила и ги анализирала предизвиците пред кои треба да се исправат супевизорските органи и регулаторните реформи кои неопходно мора да ја следат тековната динамика на финансиските пазари. Лошата кредитна историја или недоволен приход рефлектира отсуство на соодветна заштита на вистинските купувачи и отсуство на соодветни бизнис-прописи. Регулаторите би можеле да помогнат во решавањето на слабости на ризично управување на големи финансиски институции ако тие вршат строг прудентен надзор. Недостатокот на надзор на небанкарски финансиски институции, како што се: инвестициони банкарски холдинг компании, приватни инвестициски фондови и hedge funds (хедџ-фондовите), создаваа проблеми во смисла на недоволниот степен на нивно регулирање. Овде најмногу се мисли на потребата од јасно диференцирање на посебно регулаторно тело (а) кои би биле надлежни за надзор на овие финансиски институции. Во овој дел кандидатката ги елаборира предлозите на регулаторни реформи во две држави со водечки економии во светотот (Велика Британија и САД).

Врз основа на извршената анализа и проучување, во **заклучокот** кандидатката сублимира дека моделот на финансиски систем во голема мера го дизајнира и моделот на супервизија на една држава, но сепак влијателен факт кој не смее да се занемари во моделот на супервизија се владините цели и изборот на политики на власта. Дава јасни предлози со факти и нивно соодветно научно објаснување, се рабира под услов тие да бидат прифатени како законавна определба од Собранието на Република Македонија.

Оцена на трудот

Докторската дисертација под наслов „Супервизија и контрола на институционални инвеститори“ од кандидатката м-р Кристина Мишева обработува мошне значајна и современа проблематика.

Во трудот продлабочено се анализирани преку компаративна системска и правна анализа, повеќе модели на супервизија во државите – членки на Европската унија, на ниво на ЕУ и на национално ниво.

При тоа, кандидатката пред се врши продлабочена анализа и прави споредби на решенијата содржани во националните законодавства на земјите- членки на Европската унија, на супранационално ниво, со посебен акцент на законодавството и практиката на Република Македонија. Истражените модели во наведените држави и анализата за состојбата на моделот на супервизија во Република Македонија на кандидатката и дале соодветна подлога за предложените решенија.

Кандидатката м-р Кристина Мишева успешно одговорила на поставените истражувачки задачи. Комисијата констатира дека успешно е извршено теоретското и практичното истражување на моделите на супервизија и е посветено посебно внимание на нормативните и практичните решенија во Република Македонија. При тоа се дадени јасни и разработени предлози за уредување (доуредување) на прашањето на супервизијата на институционалните инвеститори. Дадени се и соодветни одговори за карактерот и правната природа на преложените модели (решенија) за супервизија на институционалните инвеститори. Кандидатката со успех ја остварил приоритетната цел на трудот бидејќи ги согледала проблемите што произлегуваат од расчленетоста на супервизорските органи и актуелниот модел на супервизија во Република Македонија. Резултатите од истражувањето и овозможиле на кандидатката да дојде до релевантни заклучоци и да даде предлози за унапредување на нормативната рамка и практика во Република Македонија.

При изработката на трудот, кандидатката користела обемна листа на литература и извршила темелен и сеопфатен увид во релевантните законски и други правни акти на анализираните системи на супервизија како на државите –членки, така и на Република Македонија, како и во релевантните акти (регулативи, директиви, препораки) на Европската унија.

Докторската дисертација методолошки, јазично и терминологски ги задоволува критериумите на научно-истражувачка докторска теза. Материјата во трудот има одлична структурирана содржина и идејна поставеност, таа е презентирана избалансирано, според логичен редослед, тргнувајќи од општото, преку посебното, до поединечното. Материјата и ставовите на кандидатката се презентирани на едноставен, јасен и лапидарен начин.

Кандидатката м-р Кристина Мишева, темата на докторската дисертација ја обработила преку бројни научни продлабочени анализи, што и овозможиле да укаже на можниот модел на супервизија за кој би требало во блиска иднина да се расправа во

Република Македонија, бидејќи претстои усогласување на македонското законодавство со законодавството на Европската унија.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Поаѓајќи од претходно изнесените укажувања, Комисијата со задоволство оценува дека докторската дисертација на темата: „Супервизија и контрола на институционални инвеститори“ е резултат на самостојна научно- истражувачка работа и претставува исклучително солидно изработен самостоен научен труд кој дава придонес во натамошниот развој на моделот на супервизија во Република Македонија. Оттаму, Комисијата со задоволство му предлага на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје да го усвои овој извештај со позитивната оценка на трудот и да и овозможи на кандидатката Кристина Мишева да ја брани докторската дисертација под наслов „Супервизија и контрола на институционални инвеститори“.

К о м и с и ј а

Д-р Тито Беличанец, редовен професор, с.р.

Д-р Весна Пендовска, редовен професор, с.р.

Д-р Димитар Гелев, редовен професор, с.р.

Д-р Александар Климовски, вонредовен професор, с.р.

Д-р Биљана Петревска, доцент, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА
НА РАКОПИСОТ НА НАУЧНАТА МОНОГРАФИЈА „СИСТЕМОТ НА
ЗАШТИТА НА ЗДРАВЈЕ И БЕЗБЕДНОСТ ПРИ РАБОТА И ЗАШТИТАТА
RATIONE PERSONAE“ ОД АВТОРОТ ЛАЗАР ЈОВЕВСКИ

Со Одлука на седницата на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје одржана на 28.3.2014 година, определен сум за рецензент на научната монографија „Системот на заштита на здравје и безбедност при работа и заштитата *ratione personae*“ од авторот Лазар Јовевски. По внимателното читање на трудот од наведениот автор, на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје со задоволство му го поднесувам следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. Општо за трудот

Трудот „Системот на заштита на здравје и безбедност при работа и заштитата *ratione personae*“ од авторот Лазар Јовевски, е резултат на потребата за продлабочено научно елаборирање на прашањата поврзани со безбедноста на работа и работното место и заштитата на здравјето во работниот однос, пред се преку правните постулати. Овој труд во основа го содржи истражувањето на авторот по повод неговата докторска дисертација, но збогатено со измените и дополнувањата на законските решенија во земјата, законодавствата во регионот, како и со новините на меѓународен план кои ја следат оваа правна област во годините по докторирањето на авторот Јовевски. Новина е тоа што во оваа монографија се анализираат позначајните теми и актуелни прашања од сферата на правното регулирање на заштитата и безбедноста при работа воопшто, а особено делот на заштита на посебните категории вработени, како што се жените, малолетниците, лицата со инвалидитет и постарите работници. Во трудот, преку продлабочена критичка и правна анализа на заштитата и безбедноста при работа се разгледуваат и споредбеноправните решенија, а особено меѓународните трудови стандарди во оваа област, вклучително и разгледувањето *de lege ferenda*. Авторот во трудот ги синтетизира добиените резултати во насока на потврда на прашањата кои се предмет на анализа и подлабоко продирање во комплексноста на односот на заштитата на здравјето и безбедноста при работа со другите институти на трудовото право, а во еден дел и со правата од социјална сигурност.

Овој труд ја проучува комплексноста на заштитата при работа, следејќи ја и разработувајќи ја од нејзиното прво нормативно појавување, па се до денешни дни. Посебно продлабочено се рагледуваат аспектите на заштита на здравјето и безбедноста при работа на посебните категории вработени. Тоа подразбира опфаќање на овој институт во неговата правна појавност, но и разгледување на економските, социјалните, моралните и другите вонправни аспекти на феноменот

заштита на посебните категории работници во процесот на трудот, што со овој труд и се прави.

Во овој труд авторот дава палета на споредбеноправни решенија и нивната правна анализа. Тоа посебно се гледа во однос на регионалната рамка, но и кај други европски земји со трудовоправни системи во развиени пазарни економии. Покрај трудовоправните и социјалноправните видови на заштита на здравјето и безбедноста на работа, авторот во своите опсервации ги вклучува и еколошките и социјалните импликации на безбедноста и заштитата на работа. Од друга страна, со анализата на превентивните механизми се сака да се даде одговор на предизвиците на новото време, кое подразбира напуштање на концептот на санација на последиците при несреќите на работа, а со желба да се нагласи трудовоправниот концепт на превенцијата на несреќите на работа, односно смалување на професионалните болести и повредите на работа.

Авторот правејќи синтеза помеѓу потребите на новите глобални предизвици како што се економските кризи и согледувајќи ја севкупната слика како на нормативната појавност на заштитата на здравјето и безбедноста при работа, така и нејзините скриени контури, користи бројни методи. Употребата на аналитичко-синтетичкиот пристап, историско-правниот метод, споредбеноправниот, социолошкоправниот, формалноправниот и материјалноправниот метод претставува богатство на овој труд преку кои матријално-нормативната појавност ја врзува со морално-етичката компонента на заштитата и безбедноста при работа.

2. Приказ на трудот

Трудот „Системот на заштита на здравје и безбедност при работа и заштитата *ratione personae*“, од авторот Лазар Јовевски, се состои од 446 страници чукан текст, распореден во предговор, содржина, три дела и литература.

Во првиот дел авторот распоредува четири глави. Првиот дел ја разгледува основната компонента на работната средина која е заштитата на здравјето и безбедноста при работа, правејќи ја нераздвоен дел од општата слика на благосостојба на трудот како цел на трудовото право. Во овој дел преку историската ретроспектива се потврдува дека заштитата на здравјето и безбедноста при работа воопшто, а особено заштитата на посебните категории вработени, е основа на која се појавува и развива трудовото право, а на кои принципи почива и до денес.

Во првата глава на првиот дел, авторот се задржува на некои општи прашања поврзани со определување на поимот, содржината и структурата на заштитата на здравјето и безбедноста при работа воопшто. Во однос на овие прашања се потенцира дека проблемот на дефинирањето на заштитата на работа во теоријата не е унифициран и има делумна различност. Исто така, опфатени се и субјектите кои се носители на права и обврски во системот на заштитата при работа, како и видовите на заштитата на здравје и безбедност при работа.

Во втората глава на првиот дел, опфатени се основните принципи на кои се темели заштитата и безбедноста при работа, употребата, значењето и последиците од неприменувањето на нормите пред се во македонскиот правен систем на заштита на здравје и безбедност при работа.

Третата глава на првиот дел се однесува на ризиците на работа. Всушност, станува збор за основното појдовно прашање на кое се надоврзува системот на заштита при работа. Без ризик на работа бесмислено е и да се говори за заштита на здравје и безбедност при работа. Постоенето на ризични фактори кои влијаат на здравјето на работникот го определуваат системот на заштита. Во трудот се опфатени повеќе и различни видови на ризик што се укажува на поливалентноста на ризиците во нивната појавна манифестација. Посебно е истакнато прашањето на мобинг како еден од современите, прилично чести ризици на работното место.

Четвртата глава на првиот дел опфаќа особено битен дел од концептот на заштита на здравјето и безбедноста при работа, а тоа е превенцијата како ефикасен и подобар начин во спречувањето на ризици на работа наспроти системот на репарација (социјално осогурување). Авторот дава предност на системот на превенција, односно на превентивните мерки наспроти санирањето на последиците, кои спаѓаат во доменот на социјалните права. Превентивната функција на заштитата и безбедноста при работа се разгледува од аспект на превенирање на ризиците, а се потенцира дека таквиот приод е поефикасен, економски исплатлив и општествено прифатлив, а особено за посебните категории вработени кои честопати се на маргините на трудот. Во оваа глава се анализира и работниот стаж од аспект на заштита при работа.

Во рамките на вториот дел од монографијата „Системот на заштита на здравје и безбедност при работа и заштитата *ratione personae*“, изложени се прашања од областа на меѓународните трудови стандарди од универзален и регионален (европски) карактер. Детално се анализирани општите стандарди во рамките на ООН, општиот нормативен систем на Меѓународната организација на трудот, Советот на Европа и Европската унија. Покрај овие, детално се опфатени и прашањата за имплементација на меѓународните универзални и европски трудови стандарди, со наведување на примери од праксата на надзорните институции во рамките на МОТ и СОЕ, како и практиката на Европскиот суд на правда во ЕУ. Исто така, авторот во оваа глава се задржува на разгледување на регионалните национални решенија претставени преку земјите кои се веќе членки на ЕУ како Словенија, Хрватска, Бугарија и Романија, но и Црна Гора и Србија како земји-кандидати.

Во овој дел, авторот системски ја анализира меѓународната заштита од аспект на заштита *ratione materiae* од една страна, а потоа се задржува на аспектите на заштита *ratione personae*. На крајот од овој дел посебно се анализираат прашања кои се однесуваат на посебните обележја на заштитата на здравјето и безбедноста при работа во ЕУ, како и спречувањето на дискриминацијата на лицата со инвалидитет. Овој дел содржи четири глави.

Првата глава на вториот дел ги анализира меѓународните норми кои се однесуваат на заштитата на здравјето и безбедноста при работа за сите вработени и тоа во рамките на Организацијата на Обединетите нации, Меѓународната организација на трудот, Советот на Европа и Европската унија. Притоа, авторот детално се задржува на секоја од нив давајќи продлабочен нормативен, но и вредносен приказ на актуелните решенија и идните предизвици.

Втората глава на вториот дел се задржува на меѓународната заштита на здравјето и безбедноста при работа на посебните категории вработени во кои

спаѓаат работничките воопшто, работничките за време на бременост, раѓање и мајчинство, како и родителство, потоа малолетниците, лицата со инвалидитет и постарите вработени. Овие категории работници се анализираат низ стандардите на веќе споменатите меѓународни организации, притоа задржувајќи се детално на секоја од нив.

Третата глава на вториот дел се однесува на функционирањето на системот на заштита на здравјето и безбедноста при работа во правото на Европската унија, како во однос на заштитата на работа *ratione materiae*, така и во однос на заштитата *ratione personae*. Авторот Јовевски констатира дека ова претставува особено значајно и развиено подрачје на комунитарното право. Тоа особено е видливо преку системот на имплементација и надзор над примената на стандардите изразени на национално и субнационално ниво. Овде се согледува и се анализира значењето на еколошките аспекти на заштитата при работа, каде што се потенцира врската помеѓу животната и работната средина.

Во четвртата глава на вториот дел се посветува внимание на прашањата на дискриминација и разумно прилагодување на условите на работа за лицата со инвалидитет. Овде е истакнато сфаќањето дека недискриминацијата се повеќе е дел од основните права на лицата со инвалидитет, особено во делот на вработувањето, напредувањето и задржувањето на работата.

Третиот дел од оваа монографија се задржува на заштитата на здравјето и безбедноста при работа само низ призмата на заштитата на посебните категории вработени, со посебен осврт на земјите од Југоисточна Европа, каде што детално се анализира *de lege lata* и се укажува *de lege ferenda*. Во овој дел посебно се разгледува системот на заштита на здравјето и безбедноста при работа во Македонија, опфаќајќи го низ трудовоправна и социјалноправна призма. Овој дел содржи три глави.

Во првата глава на третиот дел опфатени се прашања во врска со појавата, видовите на заштита на работа и се анализираат правните системи во однос на заштитата на посебните категории вработени во Словенија, Хрватска, Бугарија и Србија. Авторот детално се задржува на националните трудовоправни системи на овие земји и различните категории вработени споредбено ги анализира притоа издвојувајќи ги различностите, компаративните предности и недостатоци.

Во втората глава на третиот дел, трудот се задржува на нормативните и практичните аспекти на заштитата на здравјето и безбедноста при работа на посебните категории вработени во Република Македонија. Прашањето на посебната заштита се разгледува како низ агол на правните решенија, така и во однос на можностите, социјалниот систем и проблемите на македонската економска, социјална и демографска реалност.

Кај третата глава на третиот дел, авторот Јовевски се задржува на социјалните права во случај на професионална болест и повреда при работа, како и на социјалната превенција воопшто, а особено кај посебните категории вработени, а низ призма на македонскиот социјален систем, со кој се комплетира заштитата при работа во целина.

3. Заклучна оцена и предлог

Трудот „Системот на заштита на здравје и безбедност при работа и заштитата *ratione personae*“, од авторот Лазар Јовевски, претставува значајна анализа на трудовоправната, меѓународната, регионалната и домашната регулатива со која се уредени односите на заштитата на здравјето и безбедноста при работа воопшто, а особено од аспект на заштитата на посебните категории вработени. Прашањата и институтите опфатени со ова научно дело, покрај научниот карактер, можат да бидат од полза и на домашниот законодавец и социјалните партнери, трипартитните институции од аспект на заштита на здравјето и безбедноста при работа. Авторот не се стегал да направи и конкретни предлози за новелирање на одредени решенија во законодавството и правото на земјите во регионот, барајќи ја рамнотежата помеѓу интересите на вработените, работодавачите, со заштитата на јавниот интерес (јавното здравје).

Темата на истражувањето на д-р Лазар Јовевски спаѓа во редот на класичните теми во науката на трудовото право, а правото на здравје и безбедност на работа влегува во нуклеусот на основните права на вработените. Посебниот осврт на заштитата *ratione personae*, покрај тоа што е врзан за самото настанување на работниот однос и првите облици на интервенционализам на јавната власт со цел социјални корекции на пазарот на труд, има и свои современи предизвици, што водеше кон извесни концепциски преиспитувања и промена во посебната заштита. На тој начин оваа тема не престанува да биде актуелна и претставува научен предизвик, имајќи ги предвид и донесените бројни меѓународни правни стандарди од страна на Обединетите нации, Меѓународната организација на трудот, Советот на Европа и Европската Унија.

Овој труд го карактеризира потребниот квалитет во содржинска и структурна смисла. Се одликува со јасен и прецизен стил на изразување, со цел да биде разбирлив за студентите и пошироката научна и стручна јавност. Користена е богата литература од релевантни домашни и други бројни автори од регионот на Југоисточна Европа, како и најновата литература од голем број на (трудова) правни култури претежно на англиски и француски јазик. Значајно е тоа што оваа монографија ги разгледува меѓународните трудови стандарди од универзален и регионален карактер, особено правото на ЕУ. Трудот го одликува широчината на опфатот, добрата систематика и аргументација, како и спремноста за разгледување *de lege ferenda*. Во трудот, покрај споредбеноправните разгледувања, особено значење им се дава на примерите од домашната и споредбената судска практика, вклучувајќи ја и практиката на Судот на правдата на ЕУ. Со оглед на тоа, овој труд претставува научна монографија од областа на трудовото право.

Имајќи го предвид горенаведеното, имам чест и задоволство да му предложам на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје да го прифати овој извештај и да донесе одлука за објавување на научната монографија „Системот на заштита на здравје и безбедност при работа и заштитата *ratione personae*“ од авторот Лазар Јовевски.

Рецензент

Проф. д-р Тодор Каламатиев с.р.

РЕЦЕНЗИЈА
НА РАКОПИСОТ НА НАУЧНАТА МОНОГРАФИЈА „СИСТЕМОТ НА
ЗАШТИТА НА ЗДРАВЈЕ И БЕЗБЕДНОСТ ПРИ РАБОТА И ЗАШТИТАТА
RATIONE PERSONAE“ ОД АВТОРОТ ЛАЗАР ЈОВЕВСКИ

Со Одлука на седницата на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје одржана на 28.3.2014 година, определен сум за рецензент на научната монографија „Системот на заштита на здравје и безбедност при работа и заштитата *ratione personae*“ од авторот Лазар Јовевски. По внимателното читање на трудот од наведениот автор, на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје со задоволство му го поднесувам следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. Општо за трудот

Монографијата „Системот на заштита на здравје и безбедност при работа и заштитата *ratione personae*“, од авторот Лазар Јовевски, е резултат на потребата за продлабочено научно елаборирање на прашањата поврзани со безбедноста на работа и работното место и заштитата на здравјето во работниот однос. Трудот во основа го содржи истражувањето на авторот по повод неговата докторска дисертација, но збогатено со измените и дополнувањата на законските решенија во земјата, законодавствата во регионот, како и со новните на меѓународен план кои ја следат оваа правна област во годините по докторирањето на авторот Јовевски. Новина е тоа што во оваа монографија се анализираат позначајните теми и актуелни прашања од сферата на правното регулирање на заштитата и безбедноста при работа воопшто, а особено делот на заштита на посебните категории вработени, како што се жените, малолетниците, лицата со инвалидитет и постартите работници. Во трудот, преку продлабочена критичка и правна анализа на заштитата и безбедноста при работа се разгледуваат и споредбеноправните решенија, а особено меѓународните трудови стандарди во оваа област. Авторот во трудот ги синтетизира добиените резултати во насока на потврда на прашањата кои се предмет на анализа и подлабоко продирање во комплексноста на односот на заштитата на здравјето и безбедноста при работа со другите институти на трудовото право, а во еден дел и со правата од социјална сигурност.

Овој труд ја проучува комплексноста на заштитата при работа, следејќи ја и разработувајќи ја од нејзиното прво нормативно појавување, па се до денешни дни. Посебно продлабочено се рагледуваат аспектите на заштита на здравјето и безбедноста при работа на посебните категории вработени.

Авторот проучувајќи ја заштитата и безбедноста при работа дава палета на споредбеноправни решенија и нивната правна анализа. Тоа посебно се гледа во

однос на регионалната рамка, но и кај други европски земји со трудовоправни системи во развиени пазарни економии. Покрај трудовоправните и социјалноправните видови на заштита на здравјето и безбедноста на работа, авторот во своите опсервации ги вклучува и еколошките и социјалните импликации на безбедноста и заштитата на работа. Од друга страна, со анализата на превентивните механизми се сака да се даде одговор на предизвиците на новото време, кое подразбира напуштање на концептот на санација на последиците при несреќите на работа, а со желба да се нагласи трудовоправниот концепт на превенцијата на несреќите на работа, односно смалување на професионалните болести и повредите на работа.

Авторот правејќи синтеза помеѓу потребите на новите глобални предизвици како што се економските кризи и согледувајќи ја севкупната слика како на нормативната појавност на заштитата на здравјето и безбедноста при работа, така и нејзините скриени контури, користи бројни методи. Употребата на аналитичко-синтетичкиот пристап, историско-правниот метод, споредбеноправниот, социолошкоправниот, формалноправниот и материјалноправниот метод претставува богатство на овој труд преку кои материјално-нормативната појавност ја врзува со морално-етичката компонента на заштитата и безбедноста при работа.

2. Приказ на трудот

Трудот „Системот на заштита на здравје и безбедност при работа и заштитата *ratione personae*“, од авторот Лазар Јовевски, се состои од 446 страници чукан текст, распореден во предговор, содржина, три дела и литература.

Во првиот дел авторот распоредува четири глави. Првиот дел ја разгледува основната компонентата на работната средина која е заштитата на здравјето и безбедноста при работа, правејќи ја нараздвоен дел од општата слика на благосостојба на трудот како цел на трудовото право.

Во правата глава на првиот дел авторот, се задржува на некои општи прашања поврзани со определување на поимот, содржината и структурата на заштитата на здравјето и безбедноста при работа воопшто. Во однос на овие прашања се потенцира дека проблемот на дефинирањето на заштитата на работа во теоријата не е унифициран и има делумна различност. Исто така, опфатени се и субјектите кои се носители на права и обврски во системот на заштитата при работа, како и видовите на заштитата на здравје и безбедност при работа.

Во втората глава на првиот дел, опфатени се основните принципи на кои се темели заштитата и безбедноста при работа, употребата, значењето и последиците од неприменувањето на нормите пред се во македонскиот правен систем на заштита на здравје и безбедност при работа.

Третата глава на првиот дел се однесува на ризиците на работа. Всушност, станува збор за основното појдовно прашање на кое се надоврзува системот на заштита при работа. Без ризик на работа бесмислено е и да се говори за заштита на здравје и безбедност при работа. Постоенето на ризични фактори кои влијаат на здравјето на работникот го определуваат системот на заштита. Авторот посебно се задржува на прашањето на мобинг како еден од современите, прилично чести ризици на работното место.

Четвртата глава на првиот дел опфаќа особено битен дел од концептот на заштита на здравјето и безбедноста при работа, а тоа е превенцијата како ефикасен и подобар начин во спречувањето на ризици на работа наспроти системот на репарација (социјално осогурување). Авторот дава предност на системот на превенција, односно на превентивните мерки наспроти санирањето на последиците, кои спаѓаат во доменот на социјалните права. Превентивната функција на заштитата и безбедноста при работа се разгледува од аспект на превенирање на ризиците, а се потенцира дека таквиот приод е поефикасен, економски исплатлив и општествено прифатлив, а особено за посебните категории вработени кои честопати се на маргините на трудот. Во оваа глава се анализира и работниот стаж од аспект на заштита при работа.

Во рамките на вториот дел од научната монографија „Системот на заштита на здравје и безбедност при работа и заштитата *ratione personae*“, изложени се прашања од областа на меѓународните трудови стандарди од универзален и регионален (европски) карактер. Детално се анализирани општите стандарди во рамките на ООН, општиот нормативен систем на Меѓународната организација на трудот, Советот на Европа и Европската унија. Покрај овие, детално се опфатени и прашањата за имплементација на меѓународните универзални и европски трудови стандарди, со наведување на примери од праксата на надзорните институции во рамките на МОТ и СОЕ, како и практиката на Европскиот суд на правда во ЕУ. Исто така, авторот во оваа глава се задржува на разгледување на регионалните национални решенија претставени преку земјите кои се веќе членки на ЕУ како Словенија, Хрватска, Бугарија и Романија, но и Црна Гора и Србија како земји-кандидати.

Во овој дел, авторот системски ја анализира меѓународната заштита од аспект на заштита *ratione materiae* од една страна, а потоа се задржува на аспектите на заштита *ratione personae*. На крајот од овој дел посебно се анализираат прашања кои се однесуваат на посебните обележја на заштитата на здравјето и безбедноста при работа во ЕУ, како и спречувањето на дискриминацијата на лицата со инвалидитет.

Првата глава на вториот дел ги анализира меѓународните норми кои се однесуваат на заштитата на здравјето и безбедноста при работа за сите вработени и тоа во рамките на Организацијата на Обединети Нации, Меѓународната организација на трудот, Советот на Европа и Европската Унија. Притоа, авторот детално се задржува на секоја од нив, давајќи продлабочен нормативен, но и вредносен приказ на актуелните решенија и идните предизвици.

Втората глава на вториот дел се задржува на меѓународната заштита на здравјето и безбедноста при работа на посебните категории вработени во кои спаѓаат работничките воопшто, работничките за време на бременост, раѓање и мајчинство, како и родителство, потоа малолетниците, лицата со инвалидитет и постарите вработени. Овие категории работници се анализираат низ стандардите на веќе споменатите меѓународни организации, притоа задржувајќи се детално на секоја од нив.

Третата глава на вториот дел се однесува на функционирањето на системот на заштита на здравјето и безбедноста при работа во правото на Европската унија, како во однос на заштитата на работа *ratione materiae*, така и во однос на заштитата

ratione personae. Авторот Јовевски констатира дека ова претставува особено значајно и развиено подрачје на комунитарното право. Тоа особено е видливо преку системот на имплементација и надзор над примената на стандардите изразени на национално и субнационално ниво. Овде се согледува и се анализира значењето на еколошките аспекти на заштитата при работа, каде се потенцира врската помеѓу животната и работната средина.

Во четвртата глава на вториот дел се посветува внимание на прашањата на дискриминација и разумно приспособување на условите на работа за лицата со инвалидитет. Овде е истакнато сваќањето дека недискриминацијата се повеќе е дел од основните права на лицата со инвалидитет, особено во делот на вработувањето, напредувањето и задржувањето на работата.

Третиот дел од оваа научна монографија содржи три глави и се задржува на заштитата на здравјето и безбедноста при работа само низ призмата на заштитата на посебните категории вработени, со посебен осврт на земјите од Југоисточна Европа, каде што детално се анализира *de lege lata* и се укажува *de lege ferenda*. Во овој дел посебно се разгледува системот на заштита на здравјето и безбедноста при работа во Македонија, опфаќајќи го низ трудовоправна и социјалноправна призма.

Во првата глава на третиот дел опфатени се прашања во врска со појавата, видовите на заштита на работа и се анализираат правните системи во однос на заштитата на посебните категории вработени во Словенија, Хрватска, Бугарија и Србија. Авторот детално се задржува на националните трудовоправни системи на овие земји и различните категории вработени споредбено ги анализира притоа издвојувајќи ги различностите, компаративните предности и недостатоци.

Во втората глава на Третиот дел трудот се задржува на нормативните и практичните аспекти на заштитата на здравјето и безбедноста при работа на посебните категории вработени во Република Македонија. Прашањето на посебната заштита се разгледува како низ агол на правните решенија, така и во однос на можностите, социјалниот систем и проблемите на македонската економска, социјална и демографска реалност.

Кај третата глава на третиот дел, авторот Јовевски се задржува на социјалните права во случај на професионална болест и повреда при работа, како и на социјалната превенција воопшто, а особено кај посебните категории вработени, а низ призма на македонскиот социјален систем, со кој се комплетира заштитата при работа во целина.

3. Заклучна оцена и предлог

Трудот „Системот на заштита на здравје и безбедност при работа и заштитата *ratione personae*“, од авторот Лазар Јовевски, претставува значајна анализа на трудовоправната, меѓународната, регионалната и домашната регулатива со која се уредени односите на заштитата на здравјето и безбедноста при работа воопшто, а особено од аспект на заштитата на посебните категории вработени. Прашањата и институтите опфатени со ова научно дело, покрај

научниот карактер, можат да бидат од полза и на домашниот законодавец и социјалните партнери, трипартитните институции од аспект на заштита на здравјето и безбедноста при работа. Авторот се потрудил да направи и конкретни предлози за новелирање на поедини решенија во законодавството и правото на земјите во Регионот, барајќи ја рамнотежата помеѓу интересите на вработените, работодавачите, со заштитата на јавниот интерес (јавното здравје).

Темата на истражувањето на д-р Лазар Јовевски спаѓа во редот на класичните теми во науката на трудовото право, а правото на здравје и безбедност на работа влегува во нуклеусот на основните права на вработените. Посебниот осврт на заштитата *ratione personae*, покрај тоа што е врзан за самото настанување на работниот однос и првите облици на интервенционализам на јавната власт со цел социјални корекции на пазарот на труд, има и свои современи предизвици, што водеше кон извесни концепциски преиспитувања и промена во посебната заштита. На тој начин оваа тема не престанува да биде актуелна и претставува научен предизвик, имајќи ги предвид и донесените бројни меѓународни правни стандарди од страна на Обединетите нации, Меѓународната организација на трудот, Советот на Европа и Европската Унија.

Овој труд го карактеризира потребниот квалитет во содржинска и структурна смисла. Се одликува со јасен и прецизен стил на изразување, со цел да биде разбирлив за студентите и пошироката научна и стручна јавност. Користена е богата литература од релевантни домашни и други бројни автори од регионот на Југоисточна Европа, како и најновата литература од голем број на (трудова) правни култури претежно на англиски и француски јазик. Значајно е тоа што оваа монографија ги разгледува меѓународните трудови стандарди од универзален и регионален карактер, особено правото на ЕУ. Трудот го одликува широчината на опфатот, добрата систематика и аргументација, како и спремноста за разгледување *de lege ferenda*. Во трудот, покрај споредбеноправните разгледувања, особено значење им се дава на примерите од домашната и споредбената судска пракса, вклучувајќи ја и практиката на Судот на правдата на ЕУ. Со оглед на тоа можеме да констатираме дека овој труд претставува научна монографија од областа на трудовото право.

Имајќи го предвид горенаведеното, имам чест и задоволство да му предложам на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје да го прифати овој извештај и да донесе одлука за објавување на научната монографија „Системот на заштита на здравје и безбедност при работа и заштитата *ratione personae*“ од авторот Лазар Јовевски.

Рецензент

Проф. д-р Бранко Лубарда, с.р.

ПРЕГЛЕД

на одобрени теми за изработка на докторски дисертации на Правниот факултет
„Јустинијан Први„ во Скопје

Наставно-научен совет – 26.12.2014 година

Кандидат	Тема	Комисија
М-р Александар Спасов	Современи теории за државниот суверенитет во меѓународниот поредок меѓу правниот позитивизам и државната одговорност	Д-р Борче Давитковски Д-р Татјана Петрушевска Д-р Јасна Бачовска Недиќ

ПРЕГЛЕД

на прифатени теми за изработка на магистерски трудови на Правниот факултет
„Јустинијан Први„ во Скопје

26.12.2014

Кандидат	Тема	Ментор
Драгана Спасева	„Југоисточна Европа помеѓу минатото и иднината: геополитичка стратегија на проширувањето на НАТО (Southeastern Europe between the Past and the Future: the Geopolitical Strategy of NATO Enlargement)“	доц.д-р Иванка Додовска
Александар Цветковиќ	„Политики кон ефективна заштита на критичната инфраструктура од терористички напади во регионот на Југоисточна Европа (Politics for Effective Protection from Terrorist Attacks on the Critical Infrastructure in Southeastern Europe)“	проф.д-р Сашо Георгиевски
Горан Блажески	„Геополитичките аспекти на меѓународните односи во периодот по завршувањето на Студената Војна: глобализација наспроти регионализам (The Geopolitical Aspects of the International Relations after the End of the Cold War: Globalization versus Regionalism)“	доц.д-р Јорданка Галева, а за коментор доц.д-р Јулија Брсакоска Базеркоска

Бетка Атанасовиќ	: „Палестинско-израелскиот конфликт и геополитиката на водата (Palestine-Israel conflict and the geopolitics of the water)“	доц.д-р Јорданка Галева, а за коментор проф.д-р Сашо Георгиевски/
Роберт Јордев	: „Интернет корпорација за доделени имиња и броеви (Internet Corporation for Assigned Names and Numbers)“	доц.д-р Драги Рашковски
Александар Хаџи-Јанков	: „Позитивните ефекти од заштитата на трговските марки од аспект на компаниите (Positive Effects of Trademarks Protection from Companies)“	проф.д-р Гоце Наумовски/
Александар Алексовски	: „Статистичко следење и обработка на податоци поврзани со повредата на правата од интелектуална сопственост (Statistical surveillance and processing of data related to infringement of intellectual property rights)“	проф.д-р Јасна Бачовска Недиќ/

ПРЕГЛЕД

на прифатени теми за изработка на магистерски трудови на Правниот факултет
„Јустинијан Први,, во Скопје, Наставно-научен совет – 26. 12.2014 година

Кандидат	Тема	Ментор
Стефан Блажевски	Правото на азил и Европската унија (The Right to Asylum and the European Union)	Д-р Татјана Петрушевска
Даница Ристова	Финансиски лизинг (лизинг на моторни возила) (Financial Lease – Lease of Motor Vehicles)	Д-р Димитар Гелев
Марија Насковска	Заштита на потрошувачите кај електронската комуникација (Consumer Protection in Electronic Trade)	Д-р Димитар Гелев
Стојанчо Јовановски	Царински постапки во Република Македонија (Customs Procedure in the Republic of Macedonia)	Д-р Димитар Гелев
Софија Маневска	Правни и економски аспекти во осигурителната дејност (Legal and Economic Aspects of the Insurance Industry)	Д-р Димитар Гелев
Бисера Мојсоска	Функциите и одговорностите на комисиите во подобрување на работењето на корпоративните одбори (Functions and Responsibilities of Commissions in the Improval of the Work of Corporate Boards)	Д-р Александар Климовски

Јасмина Брезовска	Договор за регулирање на односите помеѓу друштвото и членовите на управата – менаџерски договори (Agreement to Regulate the Relations between the Company and the Members of the Management – Managerial Agreements)	Д-р Тодор Каламатиев
Бранкица Ѓоковска	Статусот на вработените во јавните претпријатија (Status of Employees in Public Enterprises)	д-р Ана Павловска Данева
Емилија Трајкова	Трговија со луѓе – со посебен осврт на трговија со деца (Trafficking in Human Beings with Specific Aspects of the Children Trafficking)	д-р Методија Каневчев
Магдалена Даниловска	Кривично правна заштита на животната средина и природата во теоријата и практиката (Criminal Law Protection of the Environmental Crimes, Theoretical and Practical Aspects)	д-р Методија Каневчев
Владимир Атанасовски	Улогата на MONEYVAL комитетот во борбата против перењето пари и имплементирање на FATF препораките (The Role of MONEYVAL Committee in the Fight Against the Money Laundering and the Implementation of the FATF Recommendations)	д-р Никола Тупанчески
Русе Поповски	Политики на сузбивање на злоупотребата на дрогите (Policies for Prevention of	д-р Никола Тупанчески

	Drug Abuse)	
Маја Василевска	Казнено-правната регулатива и анализа на случаи на трговија со луѓе во Република Македонија (Criminal Law Regulations and Analysis of Specific Cases of Trafficking in Human Beings in Republic of Macedonia)	д-р Никола Тупанчески
Емењ Асани	Системот на санкции за малолентиците во Република Македонија и во компаративното право (Sanctions for Juvenile Offenders in Macedonian and in Comparative Criminal Law)	д-р Никола Тупанчески
Селајдин Мемети	Смртната казна како одговор за тешките форми на криминалитет (Death Penalty as Response to the Severe Crimes)	д-р Никола Тупанчески
Мурат Мустафа	Етиологија и феноменологија на сообраќајната деликвенција (Etiology and Phenomenology of the Crimes Against the Public Transportation)	д-р Гордана Бужаровска
Бујар Османи	Претходната постапка во Косово (Investigative Phase of the Criminal Trial in Kosovo)	д-р Гордан Калајџиев
Даниела Микоска	Даночно затајување (The Tax Evasion Crimes)	д-р Гордан Калајџиев

ПРЕГЛЕД

на прифатени теми за изработка на магистерски трудови на Правниот факултет
„Јустинијан Први,, во Скопје

Кандидат	Тема	Ментор
Кити Николова	„Сурогат мајчинство: правни и етички дилеми (Surrogacy Legal and Ethical Dilemmas“	доц. д-р Ангел Ристов
Конески Александар	Утврдување мајчинство: етички и правни дилеми (Establishing Motherhood: Ethical and Legal Dilemmas)“	доц. д-р Ангел Ристов
Елена Димова	Контрола на концентрациите кои се создаваат при спојувања и преземања (Merger Control),,	проф.д-р Димитар Гелев
Анела Николиќ	Специфики на посебните правила за одлучување од страна на органот на управување за големите зделки и зделките со заинтересирана страна во континенталното и во англо-американското право (Features of the special rules for decision-making by the governing body for large deals and deals with interested parties in contienental and in anglo-american law)“	проф.д-р Александар Климовски

ПРЕГЛЕД

на прифатени теми за изработка на магистерски трудови на Правниот факултет
„Јустинијан Први„ во Скопје

Наставно-научен совет – 26.12.2014 година

Кандидат	Тема	Ментор
Јелена Симиќ	Организираните криминални групи во македонското кривично право (The Organized Criminal Groups in the Macedonian Penal Law)	Д-р Никола Тупанчески

РЕЦЕНЗИЈА

на докторската дисертација на „Правна положба на управното судство во Република Македонија“ од м-р Блертон Синани, пријавена на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје

Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на седницата одржана на 31.10.2014 година, по предлог на Институтот за правно-политички науки, формира Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатот **м-р Блертон Синани**, на тема: **Правна положба на управното судство во Република Македонија**, во состав: проф. д-р Симеон Гелевски, проф. д-р Борче Давитковски (ментор), проф. д-р Гордана Бужаровска, проф. д-р Ана Павловска-Данева и доц. д-р Ивана Шумановска - Спасовска.

Комисијата во наведениот состав ја прегледа и ја оцени подготвената докторска дисертација и на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Образложение на докторската дисертација

Докторската дисертација на тема **Правна положба на управното судство во Република Македонија** од кандидатот м-р Блертон Синани, содржи 394 страници компјутерски изработен текст, структурирани во: вовед, пет посебни дела, заклучок, анекс и список на користена литература. Во изработката на докторската дисертација, кандидатот се користел со 69 извори од учебен материјал, статии, релевантни правни и електронски извори.

Во воведниот дел од трудот, кандидатот ги елаборира предметот и целта на истражувањето, ја наведува основната методолошка рамка и ја поставува појдовната хипотеза на истражувањето. Кандидатот во овој дел од трудот го истакнува значењето на законитоста на работењето на органите на јавната администрација, конкретно поединечните управни акти, како и заштитата на правата и правните интереси на граѓаните и заштитата на јавниот интерес. Односно, кандидатот наведува дека токму управниот спор е конструкција на правната теорија и практика, воспоставен под паролата на потребата да се заштитат објективната законитост воопшто и посебно субјективните права и обврски на граѓаните. Поради тоа, кандидатот смета дека и законите со кои се регулира оваа проблематика, а пред се Законот за општата управна постапка и

Законот за управните спорови, имаат особено значење во поглед на остварувањето на заштитата на правата и интересите на странките во управната и управносудската постапка. Основен предмет на проучување на кандидатот е правната положба на управното судство во системот на поделба на власт во Република Македонија. Појдовната хипотеза на кандидатот е дека доколку управното судство во Република Македонија има соодветна организациона, структурална и јурисдикциона поставеност, тоа би влијаело на законитоста на актите и работата на јавната администрација, што воедно би довело до поефикасна и поквалитетна правна заштита на правата и правните интереси на граѓаните утврдени со закон. Во воведниот дел, кандидатот ги наведува и методите со кои се служи во текот на изработката на докторската дисертација како што се: позитивно правниот, историскиот и компаративниот метод и анализа на емпириски податоци.

Во првиот дел насловен како **Институти на административното право** кандидатот најпрво дава кус осврт на развојот на администрацијата и административното право. Па така, кандидатот дава приказ за тоа како управата се развивала и која е нејзината улога и значење од феудалниот поредок до денес. Имено, кандидатот ја наведува трансформацијата на управата која од апарат на власт карактеристичен посебно за полициско-апсолутистичката држава, со изградувањето на правната држава и спроведувањето на начелото на законитост постепено се ограничува самоволието на управниот апарат, граѓанинот од поданик станува корисник на услуги, а администрацијата се трансформира во сервис на граѓаните. Во рамките на посебно поглавје од овој дел, кандидатот го објаснува поимниот израз на административното право во модерната административно-правна литература, кој се употребува во четири основни значења, и тоа: административно право како посебна гранка на правниот систем на одредена држава, како посебна гранка во системот на правната наука, како посебна академска-наставна дисциплина и како административна-правна практика. Притоа, кандидатот ја извлекува дефиницијата за административното право како збир на норми со кои се конституира и уредува јавната администрација, со кои се детерминираат структурата, надлежностите и постапката за одлучување на органите на јавната администрација, со која се уредуваат односите помеѓу органите на државната администрација, од една страна, и односите помеѓу граѓаните и администрацијата, од друга страна, вклучувајќи го и начинот на контрола и одговорност на органите на јавната администрација. Понатаму во трудот, во рамки на шест посебни поглавја, кандидатот врши поимно дефинирање и ги наведува обележјата на основните институти на административното право, како што се: административно-правна норма, административно правен однос, административно-правна работа,

административна постапка, административен акт и материјални акти на јавната администрација.

Во вториот дел под наслов **Администрацијата во системот на поделба на власта**, кандидатот дава детален приказ на остварувањето на начелото на поделба на власт во Република Македонија. Посебен осврт во овој дел е даден на положбата и статусот на управата како дел од извршната власт во Република Македонија. Во посебна глава од овој дел, кандидатот ја објаснува управната функција и ги наведува нејзините основни карактеристики, со цел на крај да изврши диференцијација со извршната, судската и законодавната функција на државата. Посебен акцент во овој дел кандидатот става на дефинирањето и определувањето на поимот на државната администрација, јавната администрација, јавните служби, како и поимот на јавниот менаџмент. Притоа, кандидатот се осврнува на професионалноста, стручноста, компетентноста и континуитетот во остварувањето на управната функција, а како основни карактеристики на органите на државната администрација ги наведува авторитативноста, заштитата на јавниот интерес, начинот на основање на органите на државната управа, делокругот на надлежности на органите на управата, самостојноста во работата на органите на управата и сл.

Во третиот дел насловен како **Контрола над управата**, кандидатот најпрво го објаснува значењето и целта на контролата над управата, а потоа ги објаснува различните видови на контрола над управата како што се надворешната, односно судската и политичката контрола, и внатрешната, односно управната контрола. Судската контрола над управата се истакнува како посебна и независна контрола над управата која ја остваруваат посебни државни органи-судовите (редовни, управни, уставни) во посебна формалноправна судска постапка со цел да се оценува законитоста на актите и дејствијата на управата и да се изрекуваат со пропишаните санкции. Во посебна глава од овој дел, кандидатот ги наведува и различните модели на судската контрола над работата на управата како што се: англосаксонскиот и европско-континенталниот систем, осврнувајќи се на управното судство во Франција, Италија, Белгија, Австрија и Германија. Она што го истакнува управното судство како посебно се неговите основни обележја, а тоа се природата на судот кој е надлежен да ги решава управните спорови, посебната управносудска постапка, странките кои учествуваат во управниот спор, како и предметот на контрола.

Во четвртиот дел под наслов **Меѓународно правни аспекти на управен спор** кандидатот преку анализа на неколку документи како што се: Конвенцијата за заштита на основните човекови права и слободи, Препоракта на Комитетот на советот на министри на Советот на Европа за судска контрола на управните акти, Препорака (Rec 2001/XX) за алтернативите на судската постапка помеѓу органите

на управата и приватните странки, Препораката (Рес 2003/16) за извршување на управните и судските одлуки во областа на управното право, дава одредени свои видувања во поглед на остварувањето на управносудската контрола во ЕУ.

Во петтиот дел под наслов **Правна положба на управното судство во Република Македонија**, кандидатот врши детална анализа на положбата и улогата на Управниот суд и на Вишиот управен суд во Република Македонија. Во првата глава од овој дел, кандидатот дава исторископравен осврт на настанокот и развојот на управниот спор во Република Македонија, понатаму во рамките на четири посебни единици кандидатот врши поимно определување на управниот спор, ги наведува основните цели на управниот спор, предметот на управносудската заштита и видовите управни спорови. Посебен акцент во овој дел кандидатот става на деветтата глава, во која ја определува структурната организација и надлежноста на Управниот суд и на Вишиот управен суд. Оваа анализа кандидатот ја врши врз основа на позитивноправната рамка согласно со Законот за управни спорови од 2006 и Законот за изменување и дополнување на Законот за управни спорови од 2010 година. Во рамките на овој дел, кандидатот дава приказ и на управносудската постапка од нејзиното поведување до донесување на правосилна судска пресуда. Видовите управни спорови кандидатот ги образложува низ посебни поглавја како што се: управен спор на законитост, управен спор против прекршочните акти, управен спор за изборни нерегуларности, управен спор во случај на молчење на администрацијата и спор на полна јурисдикција. Во овој дел од трудот кандидатот истакнува дека посебно внимание треба да се посвети на задолжителноста на судските пресуди во управниот спор. Овој дел кандидатот го завршува со критичен правен осврт на управното судство во Република Македонија. Исто така, во овој дел кандидатот дава и емпириски податоци за работата на Управниот суд, Вишиот управен суд и специјализираниот совет за управни спорови на Врховниот суд на Република Македонија.

Во **заклучокот** од дисертацијата м-р Блертон Синани дава свој критичко-правен осврт во врска со постоејниот модел на управното судство во Република Македонија и предлози *de lege lata* и *de lege ferenda* за надминување на одредени прашања кои останале недоречени или нејасни. Имено, кандидатот констатира дека управната постапка и управниот спор се комплементарни и сочинуваат една логична управнопроцесна целина, но сепак е потребно да се имаат предвид и разликите помеѓу нив. Во однос на постоењето на посебното управно судство во Република Македонија, кандидатот ги наведува аргументите за прифаќање на овој модел како што се: неефикасноста на претходно надлежниот Врховен суд на Република Македонија и потребата од специјализиран кадар кој ќе ги решава управните спорови. Имено, кандидатот смета дека со формирањето на Управен суд се оди во насока на подобрување на ефикасноста, ажурноста, економичноста и

квалитетот на судската контрола над поединечните управни акти. На крајот, кандидатот изложува неколку препораки за изменување и дополнување на Законот за управните спорови како што се: предлог за воведување на парична санкција на овластено службено лице и неговиот надзорен орган во случај на непостапување по барањето на судот за доставување на списи од предметот за кој се одлучува во управносудската постапка, како и за непостапување по судско решение кое во се го заменува актот на надлежниот орган. Кандидатот во заклучните констатации укажува и на потребата од допрецизирање на одредени одредби од Законот за управни спорови како што се член 40 од Законот со кој се уредува спорот на полна јурисдикција, член 7-б со кој се одлучува за трошоците во постапката и сл.

На крај, кандидатот констатира дека согласно со досегашната практика на работењето на посебно управно судство се уште не можат да се почувствуваат бенефициите од овој модел, односно дека и понатаму изостанува ефикасна заштита на граѓаните од поединечните акти на администрацијата. Во контекст на ова, кандидатот наведува емпириски податоци за работењето на Управниот суд кои го поткрепуваат фактот дека Управниот суд во континуитет не може да ги реши сите предмети од тековната година и заостанатите од претходните години. Причините за ваквата состојба кандидатот смета дека најверојатно треба да се бараат во релациите извршно-управна и судска власт, широкиот обем на надлежности на управното судство, подготовката и едукацијата на судиите на Управниот и Вишиот управен суд, материјално-техничките услови за работа, како и недоволниот број на соработнички стручен кадар.

Заклучни констатации и оценка

Докторската дисертација **Правна положба на управното судство во Република Македонија**, од кандидатот м-р Блретен Синани, претставува солиден научен труд. Кандидатот преку примена на соодветна научна методологија врши: правна анализа, правно-нормативна анализа, емпириска анализа и компаративна анализа на основните институти на административното право и екстензивен фокус дава на развојот на положбата и статусот на Управниот суд и на Вишиот управен суд во Република Македонија.

Општа оценка на докторската дисертација **Правна положба на управното судство во Република Македонија** од кандидатот м-р Блретен Синани е позитивна. Дисертацијата дава придонес во изучувањето на оваа проблематика и предизвикува интерес во стручната, но исто така предизвикува интерес и за широка јавност.

Врз основа на претходно изнесеното, на Комисијата и причинува задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, да го усвои овој извештај со позитивна оценка и да му овозможи на кандидатот да пристапи кон јавна одбрана на својата докторската дисертација.

КОМИСИЈА

1. Проф. д-р Симеон Гелевски,с.р.
2. Проф. д-р Борче Давитковски,с.р.
3. проф. д-р Гордана Бужаровска,с.р.
4. проф. д-р Ана Павловска-Данева,с.р.
5. доц. д-р Ивана Шумановска-Спасовска,с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК НА НАУЧНАТА ОБЛАСТ МЕЃУНАРОДНО ПРИВАТНО ПРАВО НА ПРАВНИОТ ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, на својата седница одржана на 26.XII 2014 година, формира Комисија за избор на наставник во сите наставно-научни звања на научната област меѓународно приватно право, во состав: проф. д-р Поликсена Гавроска, проф. д-р Љубомир Данаилов Фрчкоски и проф. д-р Мирко Живковиќ.

На конкурсот за избор на наставник во сите наставно-научни звања на научната област меѓународно приватно право на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, објавен во дневните весници „Дневник“ и „Коха“ од 9.XII 2014 година, се пријави д-р Тони Дескоски, вонреден професор на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.

Кон пријавата кандидатот достави: кратка биографија; диплома за научен степен - доктор на науки; список на научни и стручни трудови и примероци од нив; преглед на наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност. По разгледувањето на пријавата и другите приложени документи, Рецензентската комисија го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

I. Биографски податоци, наставно-образовна дејност и други остварувања

Д-р Тони Дескоски е вонреден професор на научната област меѓународно приватно право на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Билтен на Универзитетот бр. 986 од 14.V 2010 година).

Кандидатот д-р Тони Дескоски е роден на 16.V 1971 година во Скопје. Основното училиште и средното образование ги завршил во Скопје со континуиран одличен успех.

На Правниот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје се запишал во 1989, а студиите ги започнал во учебната 1990/91 година. Дипломирал во предвидениот рок на 30.XI 1994 година со просечен успех 9,72, како втор студент на генерацијата.

Во периодот од 1992 до 1994 година е избран за член на Извршниот одбор на Сојузот на студентите при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“.

Постдипломски студии од научната област граѓанско право, отсек за меѓународно приватно право завршил на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје. Магистерскиот труд на тема „Одговорноста на железницата во меѓународниот превоз на стоки“ успешно го одбрани на 6.VII 1999 година, со што се стекна со академски степен магистер на граѓанскоправни науки, насока: меѓународно приватно право.

На 1.VII 2005 година на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје д-р Дескоски ја одбрани докторската дисертација „Признавање и извршување на странските арбитражни одлуки“, со што се стекна со академскиот степен доктор на правни науки.

Кандидатот користел стипендии за усовршување на повеќе реномирани светски универзитети, меѓу кои се издвојуваат:

- Летната сесија по меѓународно приватно право на Хашката академија за меѓународно право, во Хаг, Холандија, 7-24. VII 1997 година;
- „COLPI Business Law Institute Program of 1998“, CEU, Будимпешта, Унгарија, 17-31. V 1998 година;
- „Duke-Geneva Institute in Transnational Law“, Женева, Швајцарија, 5.VII - 4. VIII 1998 година;
- „Central European University Summer program (SUN): The Law of International Business Transactions“, Будимпешта, Унгарија, 11-30. VII 1999 година;
- „Fullbright American Studies Institute“, во Бостон, САД од 24.VI до 4.VIII 2000 година.

По дипломирањето на Правниот факултет во Скопје, д-р Тони Дескоски бил приправник - волонтер во Окружниот суд во Скопје. Согласно со актите на Правниот факултет во Скопје, на 27.IV 1995 година, бил избран за демонстратор по предметот меѓународно приватно право. На 29.IX 1998 година д-р Тони Дескоски е избран за помлад асистент по предметот меѓународно приватно право, а во февруари 2000 година за асистент на истиот предмет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.

На 30.IX 2005 година, д-р Тони Дескоски е избран за доцент на научната област меѓународно приватно право на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.

На Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје изведува настава по предметите: меѓународно приватно право и меѓународно право на првиот циклус студии, како и по предметите меѓународно арбитражно право, судир на законите, меѓународно приватно право на Европската унија и меѓународно приватно право-применета програма на вториот циклус студии. Исто така, од 2005 година тој изведува настава по предметите меѓународно приватно право и судир на законите на постдипломските студии по меѓународно право и меѓународна политика на Факултетот.

Проф. д-р Тони Дескоски е во континуитет оценуван позитивно на анкетите на студентите, кои се спроведуваат од страна на факултетските органи. Во академската 2010/11 година е оценет со просечна оценка 4,59 на предметот меѓународно приватно право, а со 4,61 (од можни 5 поени) на предметот меѓународно право. Во академската 2011/12, просечната оценка е 4,77 на предметот меѓународно приватно право и 4,80 на предметот меѓународно право. Во академската 2012/13, просечната оценка е 4,74 на предметот меѓународно приватно право, 4,57 на предметот меѓународно право и 5 на предметот меѓународно арбитражно право (на магистерските студии). Во академската 2013/14 просечната оценка е 4,86 на предметот меѓународно приватно право, 4,88 на предметот меѓународно право и 4,84 на предметот меѓународно арбитражно право (на магистерските студии).

Во учебните 2005/2006, 2006/2007 и 2007/2008 година, д-р Тони Дескоски ја изведуваше наставата по предметот меѓународно приватно право на Факултетот за администрација и менаџмент на информациски системи на Универзитетот „Св. Климент Охридски“ во Битола.

Од 1.XII 1998 до 1.XI 2005 година Тони Дескоски бил секретар на Институтот за меѓународно право и меѓународни односи на Факултетот. Од 1.X 1999 година до 2010 година беше секретар на постдипломските студии по меѓународно право и меѓународна политика.

Член е на Македонско-американската алумни-асоцијација (MAAA). Бил член на Асоцијацијата на учесници и поранешни учесници на Хашката академија за меѓународно право (The Association of Attenders and Alumni of the Hague Academy of International Law) од Хаг, Холандија и на Американското друштво за меѓународно право (American Society of International Law).

Од 2002 до 2006 година, д-р Тони Дескоски бил член на Стручната комисија на Факултетот за признавање високообразовни квалификации стекнати во странство од областа на меѓународното право и меѓународните односи (постдипломски и докторски студии).

На 9.XI 2009 година е избран за шеф на Катедрата за меѓународно приватно право на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.

Од 2005 до 2008 година бил член на Комисијата за јавни набавки на Факултетот.

Од 2004 до денес е член на Стручната комисија на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, за признавање на дел од студиите поминати во странство или на друг факултет во Република Македонија (додипломски студии).

На 28.IX 2009 година е избран за член на Уредувачкиот одбор за електронското меѓународно научно списание „Justinianus Primus Law Review“, на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, каде што членува и денес.

Во 2013 година е именуван за член на Уредувачкиот одбор на меѓународното научно списание „Европско право“ од Скопје.

Во 2012 година е именуван за раководител на постдипломските студии по меѓународно право и меѓународна политика (стара програма) на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.

Бил член на комисиите за избор на соработник на предметот меѓународно приватно право на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.

Бил член на Комисијата за избор на д-р Златан Мешкиќ во звањето вонреден професор на предметот меѓународно приватно право на Правниот факултет во Зеница, Босна и Херцеговина.

Акредитиран е како ментор на докторските студии по правни науки на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.

Д-р Дескоски учествуваше како професор-тренер на студентската екипа на Правниот факултет „Јустинијан Први“ на престижниот меѓународен натпревар „Willem C. Vis International Commercial Arbitration Moot“, во Виена Австрија, во 2009, 2010, 2011, 2012, 2013 и 2014 година, а го има истиот ангажман и за овогодинашниот натпревар.

Во 2004 година остварил двомесечен студиски престој во Постојаното биро на Хашката конференција за меѓународно приватно право.

Во 2013 година д-р Дескоски е именуван за академски директор на летната школа под наслов “The Balkans on the Way to Europe”, која е организирана во соработка помеѓу Franco-German University, Université Paris Ouest-Nanterre-La Défense од Франција, Universität Münster од Германија и Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.

Надвор од универзитетската кариера, на Дипломатската академија при Министерството за надворешни работи на Република Македонија е именуван за предметен наставник за областа меѓународно приватно право.

Во рамките на апликативната дејност, по изборот за вонреден професор, кандидатот д-р Тони Дескоски бил член на повеќе работни групи за изготвување на закони: Законот за измена и дополнување на Законот за меѓународно приватно право, (Службен весник на Република Македонија бр. 156/2010) Во 2013 година беше ангажиран како експерт од страна на Програмата за развој на Обединетите нации за изготвување на извештај за степенот на усогласеност на националното законодавство на Република Македонија со законодавството на Европската унија за правосудната соработка во граѓанско правната материја во 2013 година. Член е на Комисијата за изработка на Граѓански законик на Република Македонија и на Комисијата за изработка на Закон за сопственост и други стварни права.

Бил член на Советодавното тело за меѓународно право на Министерството за надворешни работи на Република Македонија во периодот 2008-2012 година.

Кандидатот д-р Тони Дескоски беше правен советник на Република Македонија пред Меѓународниот суд на правдата, во спорот кој се однесуваше на примена на Времената спогодба од 13 септември 1995 година, помеѓу Република Македонија и Хеленската Република.

Бил именуван за претседател на Комисијата за решавање жалби од областа на пазарот на хартии од вредност, со Одлука на Собранието на Република Македонија бр. 07-3419/1 од 23.VII 2012 година, која функција ја извршувал до 21.10.2013 година.

Член е на Интеруниверзитетската конференција на Република Македонија.

Д-р Дескоски е член на Постојаниот арбитражен суд (Permanent Arbitration Court) во Хаг, Холандија, од 15.IV 2011 година.

Избран е за потпретседател на Постојаниот избран суд-арбитража при Стопанската комора на Македонија.

Член е на листата на арбитри на Постојаниот избран суд-арбитража при Стопанската комора на Македонија и на Постојаниот избран суд при Хрватската стопанска комора (Stalno arbitražno sudište pri Hrvatskoj gospodarskoj komori).

Бил избран за арбитер или за претседател на арбитражниот совет во повеќе спорови кои произлегуваат од трговски договори со странски елемент.

Бил правен советник на Министерството за транспорт и врски на Република Македонија, во трговскиот спор кој се водеше пред Високиот суд на правдата, Кралска Дивизија, Трговски суд во Лондон по. 2009 Folio 1006 во периодот 2010-2012 година.

Активно говори англиски јазик, а се служи и со францускиот јазик.

По изборот за вонреден професор, кандидатот ги објавил следните универзитетски учебници и помагала:

- Меѓународно приватно право, учебник, во коавторство со проф. д-р Поликсена Гавроска, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје, Правен факултет „Јустинијан Први“, Скопје, 2011;
- Практикум по меѓународно приватно право, во коавторство со м-р Вангел Доковски, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје, Правен факултет „Јустинијан Први“, Скопје, 2014.

II. Објавени стручни и научни трудови

По изборот за вонреден професор, кандидатот ги објавил следниве трудови:

- „Стварни права врз недвижности на странците во Република Македонија од аспект на нотарско работење“, Нотариус бр. 20/2012;
- „Latest developments of Macedonian Private International Law“, објавен во Зборникот на трудови: “Recent trends in European Private International Law – challenges for the national legislations of the South East European Countries”, Скопје, 2012;
- „Видови трговски арбитражи“, Зборник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје во чест на проф. д-р Бранко Зеленков, Скопје, 2012;
- „Виенската конвенција за договорите за меѓународна продажба на стоки од 1980 година како меродавно право за решавање на спорови од договорите за меѓународна продажба на стоки“, Зборник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје во чест на проф. д-р Тодор Пеливанов, Скопје, 2012;
- „Правните аспекти на Пресудата на Меѓународниот суд на правдата од 5 декември 2011 година“, Правник, бр. 241, мај 2012, стр. 4-11;
- „Prećutna prorogacija međunarodne sudske nadležnosti (*prorogatio tacita*)“, Правни живот, бр. 12/2012, стр. 291-302, Коавторство со м-р Вангел Доковски;
- „Форма на спогодбата за меѓународна трговска арбитража во правниот систем на Република Македонија“, Европско право, бр. 1-2/2012, стр. 20-32;
- „Teorijsko-pravni elementi sporazuma o izboru međunarodno nadležnog suda“, Правни живот, бр. 11/2013, стр. 313-326, Коавторство со м-р Вангел Доковски;
- „Доктрините Forum Shopping и Forum non Conveniens во меѓународното приватно процесно право“, Европско право, Бр. 1/2013, стр. 38-36;
- „Принципот *lis alibi pendens* во меѓународното приватно процесно право“, Годишник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, во чест на проф. д-р Љиљана Спировиќ Трпеновска, Том 49, 2013 година, стр. 591-605, коавторство со м-р Вангел Доковски;
- „The (Non) Applicability of the 1980 Vienna Convention on contracts for the International Sale of Goods (CISG) to Mixed Contracts“, Зборник на трудови од X-тото Мајско советување „Услужни послови“, одржано на 9.V.2014

година во Крагуевац, Србија, стр. 81-95, коавторство со м-р Вангел Доковски;

- „Arbitrabilnost sporova u vezi sa klevetom i uvredom u arbitražnom pravu Republike Makedonije“, Pravni život, бр. 11/2014, том III, стр. 349-364, коавторство со м-р Вангел Доковски;
- „Условот за независност и непристрасност на арбитрите во меѓународното арбитражно право“, Годишник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, во чест на проф. д-р Кики Мангова Поњавиќ, Том 50, 2014 година, стр. 473-495, коавторство со м-р Вангел Доковски.

III. Учество на научни и стручни собири

По изборот за вонреден професор кандидатот учествувал во работата на повеќе собири на теми од областа на меѓународното приватно право и меѓународната трговска арбитража, во земјата и во странство, за што има добиено соодветни дипломи и сертификати. Како позначајни се издвојуваат:

- меѓународната регионална конференција „The Hague Convention of 1980 on the Civil aspects of International Child Abduction“, Белград, Србија, 3.II 2011 година, на која имал реферат на тема: „The challenges in the implementation of the 1980 Convention on Child Abduction – perspectives of the Republic of Macedonia“;
- меѓународната научна конференција „Актуелне тенденции у развоју и примени европског континенталног права“, Ниш, Србија, 17.V 2010 година, на која имал реферат на тема: „Стварна права странаца на непокретностима у Македонији“;
- меѓународната конференција „Contemporary Issues of Private International Law and European Private Law“, Крагуевац, Србија, 20.V 2011 година, на која имал реферат на тема: „Implementation of Rome II Regulation in Macedonian PIL Act“;
- „Регионалниот собир на арбитражни институции“, одржан во Будва, 5-6.IX 2011 година, каде што имал излагање на тема: „The Rules of the Permanent Court of Arbitration attached to the Economic Chamber of Macedonia“;
- „Арбитражата како поефикасен и побрз начин на решавање на спорови и актуелни теми од областа на граѓанското процесно право“, Банско, Република Бугарија, 29.IX – 1.X 2011 година, каде што поднел реферати на тема: „Побивање на арбитражната одлука“ и „Признавање и извршување на странските арбитражни одлуки“;
- тркалезната маса „Правосудна соработка во граѓанските работи во ЕУ“, Скопје, 20-21.X 2011 година, на која имал излагање на тема: „Заемно признавање и извршување на судските одлуки во Европската унија според Регулативата 44/2001 (Брисел I)“;
- тркалезна маса во организација на Стопанска комора на Македонија: „Решавање на споровите пред Постојаниот избран суд – арбитража при Стопанска комора на Македонија“, Прилеп, 22.XI 2011 година, на која имал излагање на тема: „Признавање и извршување на странски арбитражни одлуки“;

- тркалезна маса во организација на Стопанска комора на Македонија: „Арбитражно решавање на споровите“, Скопје, 27.VI 2012 година, на која имал излагање на тема „Поништување на арбитражна одлука“;
- меѓународната конференција „Recent trends in European Private International Law – challenges for the national legislations of the South East European Countries“, Скопје, 22-24. IX 2011, со поднесен реферат на тема: „Latest developments of Macedonian Private International Law“;
- конференцијата „Адвокатите како претставници на клиентите и како арбитри во арбитражаната постапка“, одржана во Охрид, 18-20.XI 2011 година, каде што поднел реферати на тема: „Правна основа на арбитражата во Македонија“ и „Улогата на судовите во арбитражната постапка во Македонија“;
- предавање на Правниот факултет на Универзитетот „Aristotelou“ во Солун, на тема „Choice of the Applicable Law for Torts“ на 12.XII 2011 година;
- Стручното советување на Нотарската комора, подржано во Охрид на 21-22. IV 2012 година, каде што поднел реферат на тема: „Стварни права врз недвижности на странци од аспект на нотарско работење“;
- регионална тркалезна маса на тема „UNCITRAL-related law reform process in the SEE countries“, одржана во Белград, Србија, на 24.III 2012 година, каде што поднел реферат на тема: „Reform of the commercial law and private international law of the Republic of Macedonia“;
- меѓународната конференција на регионални експертски тимови од Југоисточна Европа, Будва, Црна Гора, 23-26. IX 2012, на која поднел реферат „Ревидираниот нацрт на Конвенција за надлежноста и заемното признавање на судски одлуки во граѓанските и трговските работи и правниот систем на Република Македонија“;
- Меѓународната конференција: “Fourth plenary session 2011-2013 of the European Affairs Commission (CAE) of the International Union of Notaries (UNIL)”, каде што поднел реферат на тема: „*Foreigners' real rights over real estates, in regards to the notary work in Republic of Macedonia*“, Скопје, 28-29. IX 2012 година;
- Дваесет и петтата средба на Копаоничката школа за природно право: „Pravo и moral“, Копаоник, Србија, 13-17. XII 2012 година, каде што поднел реферат на тема: „*Prećutna prorogacija međunarodne sudske nadležnosti (prorogatio tacita)*“, заеднички реферат со м-р Вангел Доковски;
- меѓународната конференција „Arbitration and Alternative Dispute Settlement in Germany and the Balkan States“, Солун, 13.V 2013 година, каде што поднел реферат на тема: „Arbitrating under the Rules of the Permanent Court of Arbitration attached to the Economic Chamber of Macedonia“;
- Петтата конференција на Journal of Private International Law, Мадрид, 12-13. IX 2013 година, каде што поднел реферат на тема: „Choice of court agreements in Macedonian Private International Law and in the Brussels I Regulation and the influence of the Brussels I Regulation on the legal systems of the third countries“ заеднички реферат со м-р Вангел Доковски;
- тркалезната маса “Gender oriented implementation of ADR instruments Western Balkans”, одржана на 15.XI 2013 година во Будва, Црна Гора, каде што поднел реферат на тема: „Overview on latest developments in the area of arbitration, arbitration rules, statistics on cases, statistic on arbitrators and staff segregated according to gender of the Permanent arbitration Court of the Economic Chamber of Macedonia“;
- конференцијата „Арбитражата во ЦЕФТА регионот во насока на унапредување на економскиот развој“, одржана на 18.II 2014 година во Скопје, каде што поднел реферат на тема: „Формата на арбитражната спогодба во

контекст на измените на UNCITRAL Модел – законот за меѓународна трговска арбитража од 2006 година“;

- Регионалната тркалезна маса на тема „UNCITRAL-related law reform process in the SEE countries“, одржана во Белград, Србија, на 4.IV 2014 година, каде што поднел реферат на тема: „Code of ethics of the Permanent arbitration court of the Economic Chamber of Macedonia“;
- Семинарот на Советот на странските инвеститори при Стопанската комора на Македонија: „Arbitration - an effective instrument for settling commercial disputes in the Republic of Macedonia“ одржан на 30.IV 2014 година во Скопје, каде што имал излагање на тема: „Legal framework for arbitral resolution of disputes in the Republic of Macedonia“;
- Десеттото мајско советување „Услужни послови“, одржано на 09.V 2014 годна во Крагујевац, Србија, каде што поднел реферат на тема: „The (Non) Applicability of the 1980 Vienna Convention on contracts for the International Sale of Goods (CISG) to Mixed Contracts“, заеднички реферат со м-р Вангел Доковски;
- Единаесеттата регионална конференција за меѓународно приватно право: „Private International Law in the Jurisprudence of European Courts – Family at Focus“, одржана во Осиек (Хрватска), 11-12. VI 2014 година, каде што поднел реферат на тема: „Connecting Factors, Party Autonomy and Renvoi in Family Matters in the Macedonian and in the EU Private International Law“, заеднички реферат со м-р Вангел Доковски;
- Првиот „Itinerant Summer University in the Balkans“ организиран од Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, Универзитетот „Paris Ouest-Nanterre-La Défense“ (Франција) и Универзитетот „Münster“ (Германија), под наслов „The Balkans on the way to Europe“ Скопје, 3-7. IX 2014 година, каде одржал предавања на тема: „Arbitration agreements“ и „Recognition and enforcement of foreign arbitral awards“.

IV. Заклучок и предлог

Врз основа на поднесената документација, прегледот на досегашната дејност и повеќегодишното лично следење на развојниот пат на кандидатот, Комисијата дојде до следните констатации:

1. Кандидатот д-р Тони Дескоски ги исполнува условите предвидени во Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје за избор во звањето **редовен професор** на научната област меѓународно приватно право.

2. По изборот во звањето вонреден професор, кандидатот одговорно и многу успешно ги остваруваше своите обврски изведувајќи настава по предметите меѓународното приватно право и меѓународно право на првиот циклус студии, по предметите меѓународно арбитражно право, меѓународно приватно право на ЕУ, меѓународно приватно право - применета програма и судир на законите на вториот циклус студии, како и по предметот меѓународно приватно право на постдипломските студии по меѓународно право и меѓународна политика. Неговиот крајно професионален однос кон студентите го потврдуваат добиените оценки во рамките на спроведените анкети за евалуација на наставно-соработничкиот кадар.

3. Од опусот на трудови на д-р Тони Дескоски, недвосмислено произлегува дека кандидатот успешно го совладал научноистражувачкиот занает. Неговите трудови упатуваат на заклучокот дека одлично ја познава науката на меѓународното приватно

право и поседува потенцијал за креативно соочување со значајни и не ретко контроверзни теми.

4. Кандидатот остварил студиски престој во странство на реномираната Хашка конференција за меѓународно приватно право и активно учествувал во работата на многубројни меѓународни семинари и конференции, на кои не само што ги проширувал и усовршувал своите знаења, туку имал можност пред релевантен аудиториум да ги презентира своите ставови и погледи.

5. Со својата целокупна педагошка, научноистражувачка, апликативна и општествена активност, како и со своето учество на семинари, курсеви, конференции, студиски престои и како советник во постапки пред странски и меѓународни судови и арбитражни трибунали, колегата д-р Тони Дескоски покажа дека израсна во зрел и сериозен научник, компетентен и суверен во својата област на научно творење. Со богатиот опус во научноистражувачката работа тој се афирмира не само на просторите на нашата држава, туку се повеќе станува име во научните и стручни кругови во странство.

6. Кандидатот го карактеризира крајно сериозен и одговорен однос кон сите свои професионални обврски, поради што е и често ангажиран како член во разни комисии не само на Факултетот, туку и надвор од него.

Од досега кажаното членовите на Комисијата имаат чест и задоволство да му предложат на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинјан Први“ во Скопје да го избере кандидатот д-р Тони Дескоски во научното звање редовен професор на научната област меѓународно приватно право, убедени дека тој и понатаму ќе ја развива и афирмира науката за меѓународното приватно право и ќе создава подмладок со кој ќе ја гради и усовршува македонската школа за меѓународното приватно право.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Поликсена Гавроска, претседател с.р.

Проф. д-р Љубомир Данаилов Фрчкоски, член с.р.

Проф. д-р Мирко Живковиќ, член с.р.

ОБРАЗЕЦ

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: ТОНИ ЈОРДАН ДЕСКОСКИ _____

(име, татково име и презиме)

Институција: ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“ - СКОПЈЕ _____

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: МЕЃУНАРОДНО ПРИВАТНО ПРАВО _____

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста (наставно-образовна):	Поени
1.	Одржување на настава	
	<i>Од прв циклус на студии:¹</i> <i>Меѓународно приватно право</i> Академска 2010/11 година $2 \cdot 4 \cdot 15 \cdot 0,04 = 4,80$ Академска 2011/12 година $2 \cdot 4 \cdot 15 \cdot 0,04 = 4,80$ Академска 2012/13 година $4 \cdot 4 \cdot 15 \cdot 0,04 = 9,60$ Академска 2013/14 година $4 \cdot 4 \cdot 15 \cdot 0,04 = 9,60$ Вкупно: 28,80 Вкупниот број поени во семестар се добива на следниов начин: неделен број на часови * бр. на работни недели во семестар (15) * по бодување (0,04/0,05/0,06). Пример: 3 (часа неделно) * 15 (недели) * 0,04 (поени за одржување	81,26

¹ Вкупниот број поени во семестар се добива на следниов начин: неделен број на часови * бр. на работни недели во семестар (15) * по бодување (0,04/0,05/0,06). Пример: 3 (часа неделно) * 15 (недели) * 0,04 (поени за одржување настава од прв циклус студии) поени.

Ред. број	Назив на активнoста (наставно-образовна):	Поени
	настава од прв циклус студии) поени. Меѓународно право Академска 2010/11 година $2,5 \cdot 15 \cdot 0,04 = 1,50$; Академска 2011/12 година $2,5 \cdot 15 \cdot 0,04 = 1,50$; Академска 2012/13 година $5 \cdot 15 \cdot 0,04 = 3,00$; Академска 2013/14 година $5 \cdot 15 \cdot 0,04 = 3,00$; Вкупно: 9,00 Од вториот циклус студии: Меѓународно арбитражно право Академска 2010/2011 година $2,5 \cdot 15 \cdot 0,05 = 1,875$ Академска 2011/2012 година $2,5 \cdot 15 \cdot 0,05 = 1,875$ Академска 2012/2013 година $5 \cdot 15 \cdot 0,05 = 3,75$ Академска 2013/2014 година $5 \cdot 15 \cdot 0,05 = 3,75$ Вкупно: 11,25 Меѓународно приватно право - применета програма: Академска 2010/2011 година $2,5 \cdot 15 \cdot 0,05 = 1,875$ Академска 2011/2012 година $2,5 \cdot 15 \cdot 0,05 = 1,875$ Академска 2012/2013 година $5 \cdot 15 \cdot 0,05 = 3,75$ Академска 2013/2014 година $5 \cdot 15 \cdot 0,05 = 3,75$ Вкупно: 11,25 Меѓународно приватно право на ЕУ: Академска 2010/2011 година $1,75 \cdot 15 \cdot 0,05 = 1,31$ Академска 2011/2012 година $1,75 \cdot 15 \cdot 0,05 = 1,31$ Академска 2012/2013 година $3,5 \cdot 15 \cdot 0,05 = 2,62$ Академска 2013/2014 година $3,5 \cdot 15 \cdot 0,05 = 2,62$ Вкупно: 7,86 Судир на закони Академска 2010/2011 година $1,75 \cdot 15 \cdot 0,05 = 1,31$	

Ред. број	Назив на активнoста (наставно-образовна):	Поени
	Академска 2011/2012 година $1,75 \cdot 15 \cdot 0,05 = 1,31$ Академска 2012/2013 година $3,5 \cdot 15 \cdot 0,05 = 2,62$ Академска 2013/2014 година $3,5 \cdot 15 \cdot 0,05 = 2,62$ Вкупно: 7,86 <i>IP Litigation</i> Академска 2010/2011 година $1,75 \cdot 15 \cdot 0,05 = 1,31$ Академска 2011/2012 година $1,75 \cdot 15 \cdot 0,05 = 1,31$ Академска 2012/2013 година $1,75 \cdot 15 \cdot 0,05 = 1,31$ Академска 2013/2014 година $1,75 \cdot 15 \cdot 0,05 = 1,31$ Вкупно: 5,24	
2.	Подготовка на нов предмет: [3*1] - Меѓународно приватно процесно право - Признавање и извршување на странски одлуки - Инвестиционо право	3
3.	<i>Настава во летни школи и работилници</i> Предавач на една летна школа: Првиот „Itinerant Summer University in the Balkans,, организиран од Правниот факултет „Јустинијан Први,, во Скопје, Université Paris Ouest-Nanterre-La Défense (Франција), и Universität Münster (Германија), под наслов “The Balkans on the way to Europe” Скопје, 3-7. IX 2014 година	1
4.	Консултации со студенти: Академска 2010/2011 година $300 \cdot 0,002 = 0,6$ Академска 2011/2012 година $300 \cdot 0,002 = 0,6$ Академска 2012/2013 година $400 \cdot 0,002 = 0,8$ Академска 2013/2014 година $400 \cdot 0,002 = 0,8$	2,8
6.	Позитивно рецензиран универзитетски учебник: - Меѓународно приватно право, Скопје, 2011 година, коавтор со проф. д-р Поликсена Гавроска.	6,0
7.	Позитивно рецензиран практикум: - Меѓународно приватно право, Скопје, 2014 година, коавтор со м-р Вангел Доковски.	3,0
6.	Член на комисији за оцена или одбрана на докторат [=20*0,5]	10,00

Ред. број	Назив на активнoста (наставно-образовна):	Поени
7.	Член на комисија за оцена или одбрана на магистратура [74*0,3]	22,2
	Рецензент на универзитетски учебник: Меѓународно јавно право, Љ.Д. Фрчкоски, С. Георгиевски, Т. Петрушевска, Скопје, 2012. [1*1,0]	1,0
.	Вкупно поени од претходен избор:57,40	
	Вкупно	140,26

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активнoста (научноистражувачка):	Поени
1.	Менторство на докторски дисертации [2*3,0]	6
2.	Ментор на магистерска работа [28*1,0]	28
3.	<i>Трудови со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание</i> - Дескоски Т., „Стварни права врз недвижности на странците во Република Македонија од аспект на нотарско работење“, Нотариус бр. 20/2012, стр 31-44; [1*4= 4] - Дескоски Т., „Правните аспекти на Пресудата на Меѓународниот суд на правдата од 5 декември 2011 година“, Правник, бр 241, мај 2012, стр. 4-11; [1*4= 4] - Дескоски Т., „Форма на спогодбата за меѓународна трговска арбитража во правниот систем на Република Македонија“, Европско право, Бр. 1-2/2012, стр. 20-32; [1*4= 4] - Дескоски Т., Доковски В., „Доктрините Forum Shopping и Forum non Conveniens во меѓународното приватно процесно право“, Европско право, Бр. 1/2013, стр. 38-36; [0,9*4= 3,6] - Дескоски Т., „Виенската конвенција за договорите за меѓународна продажба на стоки од 1980 година како меродавно право за решавање на спорови од договорите за меѓународна продажба на стоки“, Зборник на Правниот	19,6

Ред. број	Назив на активноста (научноистражувачка):	Поени
	факултет Јустинијан Први во Скопје во чест на Проф. д-р Тодор Пеливанов, Скопје, 2012; стр. 219-232; [1*4= 4]	
4.	<i>Трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор</i> - Дескоски Т., „Видови трговски арбитражи”, Зборник на Правниот факултет „Јустинијан Први” во Скопје во чест на проф. д-р Бранко Зеленков, Скопје, 2012, стр. 277-291; [1*6= 6] - Deskoski T., Dokovski V., „Prečutna prorogacija međunarodne sudske nadležnosti (prorogatio tacita)“, Pravni život, бр. 12/2012, стр. 291-302, (SCIndeks, и.ф.: 0,83); [0.9*6+ 0,83 = 6,23] - Deskoski T., Dokovski V., „Teorijsko-pravni elementi sporazuma o izboru međunarodno nadležnog suda“, Pravni život, бр. 11/2013, стр. 313-326 (SCIndeks, и.ф.: 0,83); [0.9*6+ 0,83 = 6,23] - Дескоски Т., Доковски В., „Принципот lis alibi pendens во меѓународното приватно процесно право“, Годишник на Правниот факултет „Јустинијан Први” во Скопје, во чест на проф. д-р Љиљана Спировиќ Трпеновска, Том 49, 2013 година, стр. 591-605; [0.9*6 = 5,4] - Deskoski T., Dokovski V., „Arbitrabilnost sporova u vezi sa klevetom i uvredom u arbitražnom pravu Republike Makedonije“, Pravni život, бр. 11/2014, том III, стр. 349-364, (SCIndeks, и.ф.: 0,83) [0.9*6+0,83 = 6,23] - Дескоски Т., Доковски В., „Условот за независност и непристрасност на арбитражите во меѓународното арбитражно право“, Годишник на Правниот факултет „Јустинијан Први” во Скопје, во чест на проф. д-р Кики Мангова Поњавиќ, Том 50, 2014 година, стр. 473-495 [0.9*6 = 5,4]	35.09
5.	<i>Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор</i> - Deskoski T., Dokovski V., „Latest developments of Macedonian Private International Law”, Зборник на трудови: „Recent trends in European Private International Law – challenges for the national legislations of the South East European Countries“, Скопје, 2012 стр. 1-23; [0.9*3 = 2,7] - Deskoski T., „The (Non) Applicability of the 1980 Vienna Convention on contracts for the International Sale of Goods (CISG) to Mixed Contracts“, Зборник на трудови од X-тото Мајско советување „Услужни послови“, одржано на 09.05.2014 година во Крагујевац, Србија, стр. 81-95; [0.9*3 = 2,7]	5.4
6.	<i>Учество на научен/стручен собир со реферат:</i> - Меѓународната научна конференција „Актуелне тенденции	6

Ред. број	Назив на активнoста (научноистражувачка):	Поени
	у развоју и примени европског континенталног права“, Ниш, Србија, 17.V 2010 година, на која имал реферат на тема: „Стварна права странаца на непокретностима у Македонији“ (орална презентација) [1*1 = 1] - „The challenges in the implementation of the 1980 Convention on Child Abduction – perspectives of the Republic of Macedonia“, реферат поднесен на регионалната меѓународна конференција „The Hague Convention of 1980 on the Civil aspects of International Child Abduction“, Белград, Србија, 03.II 2011 година; (усна презентација) [1*1 = 1] - „Latest developments of Macedonian Private International Law“, реферат поднесен на меѓународната конференција „Recent trends in European Private International Law – challenges for the national legislations of the South East European Countries“, Скопје, 22-24. IX 2011, заеднички реферат со м-р Вангел Доковски (усна презентација) [1*1 = 1] - Дваесет и петтата средба на Копаоничката школа за природно право: „Pravo и moral“, Копаоник, Србија, 13-17. XII 2012 година, каде што поднел реферат на тема: „Prečutna prorogacija međunarodne sudske nadležnosti (prorogatio tacita)“, заеднички реферат со м-р Вангел Доковски (усна презентација) [1*1 = 1] - „Choice of court agreements in Macedonian Private International Law and in the Brussels I Regulation and the influence of the Brussels I Regulation on the legal systems of the third countries“, реферат поднесен на Петтата конференција на Journal of Private International Law, Мадрид, 12-13. IX 2013 година, заеднички реферат со м-р Вангел Доковски (усна презентација) [1*1 = 1] - „Connecting Factors, Party Autonomy and Renvoi in Family Matters in the Macedonian and in the EU Private International Law“, реферат поднесен на Единаесеттата регионална конференција за меѓународно приватно право под наслов: “Private International Law in the Jurisprudence of European Courts – Family at Focus”, Осигек, 11-12. VI 2014 година, заеднички реферат со м-р Вангел Доковски (усна презентација) [1*1 = 1]	
7.	<i>Одржано предавање по покана на универзитетот:</i> - „Choice of the Applicable Law for Torts“, предавање одржано на Правниот факултет на Универзитетот „Aristotelou“ во Солун, 12.XII 2011 година [1*1 = 1]	1
8.	Учесник во меѓународен научен проект: „Gender oriented implementation of ADR instruments Western Balkans“ (2013/2014) - во рамките на Програмата за техничка помош на	10

Ред. број	Назив на активноста (научноистражувачка):	Поени
	Германската влада (ГИЗ) Учесник во меѓународен научен проект: „South East Europe Judicial Cooperation in Civil and Commercial Matters” (2012/2013) – во рамките на Програмата за техничка помош на Германската влада (ГИЗ) [2*5 = 10]	
	Вкупно поени од претходен избор: 95,3	
	Вкупно	111,09

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број		
1.		
2.	Член на Комисија за изработка на Кодификација на граѓанското право	6
3.	Член на Комисија за изработка на Закон за сопственост и други стварни права	4
4	Член на уредувачки одбор на научно/стручно списание: „Европско право“ - Скопје [1*0,5]	0,5
5.	Член на уредувачки одбор на меѓународно научно/стручно списание: „Iustinianus Primus Law Review” – Скопје	1
6.	Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/ стручен собир: IX Private International Law Conference: „Recent trends in European Private International Law – Challenges for the national legislations of the South East European countries“, Скопје, 22-24. IX 2011	1
7.	Член на комисија за избор во звање: - член на Комисијата за избор на соработник на предметот меѓународно приватно право на Правниот факултет	0,4

Ред. број		
	„Јустинијан Први” во Скопје (за ас. м-р Илија Руменов); - член на Комисијата за избор на вонреден професор на Правниот факултет во Зеница (БиХ) (за д-р Златан Мешкиќ) [2*0,2]	
8.	Раководител на постдипломските студии по меѓународно право и меѓународна политика [1*2,0]	2
9.	Подготовка на национални документи (стратегии, закони и сл.) - Извештај за степенот на усогласеност на националното законодавство на Република Македонија со законодавството на Европската унија за правосудната соработка во граѓанско правната материја во 2013 година. [1*2,0]	2
10.	Учество во комисии и тела на државни и други органи: - член на Советодавното тело за меѓународно право на Министерството за надворешни работи на Република Македонија; - претседател на Комисијата за решавање жалби од областа на пазарот на хартии од вредност [2*1,0]	2
	Вкупно поени од претходен избор: 29,8	
	Вкупно	20,9

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ ПО ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	140,26
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	111,09

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	20,9
Вкупно	272,25
ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ДО ИЗБОРОТ ВО ЗВАЊЕТО ВОНРЕДЕН ПРОФЕСОР (БИЛТЕН БР. 986 од 14.V 2010 година)	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	57,4
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	95,3
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	29,8
Вкупно	182,5
ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ОД ПОЧЕТОКОТ НА КАРИЕРАТА	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	197,66
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	206,39
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	50,7
Вкупно	454,75

Членови на Комисијата

1. Проф. д-р Поликсена Гавроска, претседател, с.р.
2. Проф. д-р Љубомир Данаилов Фрчкоски, член с.р.
3. Проф. д-р Мирко Живковиќ, член с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА ПОД НАСЛОВ: ТЕСТАМЕНТАЛНОТО НАСЛЕДУВАЊЕ ВО РИМСКОТО И СОВРЕМЕНОТО ПРАВО

ОД М-Р ЕСИН КРАНЛИ БАЈРАМ, ПРИЈАВЕНА НА ПРАВНИОТ ФАКУЛТЕТ
„ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“, на седницата одржана на 9.7.2014 година, по предлог на Советот за докторски студии на Правниот факултет „Јустинијан Први“ (трет циклус студии од областа на правните науки) и на Институтот за историско-правни науки, со Одлука бр. 02-807/8 формираше петчлена Комисија за оцена и одбрана на докторската дисертација под наслов: „Тестаменталното наследување во римското и современото право“ од кандидатката м-р Есин Кранли Бајрам, во состав: проф. д-р Мирјана Поленак-Акимовска(ментор), проф. д-р Владо Бучковски, проф. д-р Дејан Мицковиќ, проф. д-р Емилија Станковиќ и проф. д-р Гоце Наумовски.

Членовите на Комисијата во наведениот состав, по примањето на определениот број примероци преку архивата на Факултетот заведени под бр.09-1474/15 и утврдувањето дека кандидатката ги исполнува условите за пристапување кон одбрана на дисертацијата, со внимание ја прегледаа и ја оценија докторската дисертација, па согласно со чл. 61, ст.4 и чл.64 од Правилникот за условите, критериумите и правилата за запишување и студирање на трет циклус докторски студии на УКИМ (2010 година), на Наставно -научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје му го поднесуваат следниов

ИЗВЕШТАЈ**ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА****I****ПРИКАЗ НА ТРУДОТ**

1.Предметот на оваа дисертација, кандидатката го лоцира во потребата од детална и опсежна анализа на римското тестаментално наследување, која во оваа прилика е доведена во релација со современите концепти на тестаменталното наследување. Во таа смисла, покрај тоа што предметот на истражувањето конкретно е насочен на римското тестаментално наследување, дисертацијата содржи и осврт кон останатите основни институти на римското наследно право кои придонесуваат за појасно позиционирање на тестаменталното во однос на интестатското и нужното наследување. Според тоа, трудот, иако се фокусира и детално го анализира тестаменталното наследување, во него се допрени најзначајните наследно-правни институти, со што се добива комплетна слика за значењето и поставеноста на римското тестаментално наследување. Така, дисертацијата, преку прикажување на примарни извори, се занимава со поимот на наследното право,

универзалната наспроти сингуларната сукцесија, поимот на оставител, наследник и оставина, а посебно на поимот на тестаментот и формите санкционирани низ трите развојни фази на римското право.

Иако како предмет на истражувањето посебно се нотира римското тестаментално наследување, трудот во голема мерка прави компаративна анализа на современите модели на тестаментално наследување со решенијата на римското право, притоа воочувајќи го како квалитативниот, така и квантитативниот одраз на римското тестаментално наследување врз нив.

2. Научната и општествена оправданост на ваквото истражување е тесно поврзано со очекуваните резултати. Имено, константниот интерес од проучувања во областа на романистиката, меѓу другото, се должи на очигледната поврзаност и трајните вредности на римското право со современите правни системи, особено оние од континенталното правно семејство.

Спецификата на оваа дисертација се состои во фактот што римското наследно право во македонската романистика е помалку проучувано во споредба со останатите правни гранки од *jus privatum*, заради што се чини сосема оправдан изборот на темата за истражување. Покрај тоа, конкретниот интерес на оваа дисертација е врзан за една од многуте историски заслуги на римското право, а тоа е исклучително раната појава на тестаментот како еден од основите за повикување на наследство. На крајот, кандидатката го потенцира фактот на актуелната состојба во нормирањето на македонската наследно-правна регулатива како аргумент повеќе за оправданоста на ваквото истражување, од кое се очекува да придонесе во изнаоѓањето на најсоодветните решенија во позитивното право.

Трудовите од областа на правните науки, кои во себе ја имаат историската компонента за анализа, речиси секогаш се врзани за докажувањето на вистинската поврзаност на актуелните со античките правни институти. Таков е случајот и со оваа дисертација која својата вистинска вредност на научен труд ја добива токму со правењето на паралела меѓу примарниот предмет на истражувањето, римското тестаментално наследување и современите решенија присутни во македонското и наследните права на избрани европски држави, меѓу кои како модели се разгледани оние што припаѓаат на континенталниот правен систем, но и оние што се типични претставници на англосаксонскиот.

Во таа смисла, кандидатката успева целосно да одговори на предизвикот за продлабочена научна анализа на римското тестаментално наследување доведено во корелација со современите концепти на тестаменталното наследување, за на крајот да ги даде и научните предикции за развојот на областа *de lege ferenda*.

Оттука, во целост е аргументирана научната и општествената оправданост на истражувањето како придонес пред се кон проучувањето на римското право

како основа на современите пандани. Во оваа прилика, посебно ќе го издвоиме исклучително поволниот временски период во кој е изработена дисертацијата заради фактот што во тек е ревизија на македонското наследно законодавство, па резултатите од истражувањето можат да се земат како основа за неговата идна надградба.

3. Применетиот методолошки пристап при процесот на изработката на трудот во целост ги задоволува потребите според карактерот на предметот на дисертацијата. Имено, кандидатката користела повеќе општи и посебни методи од кои треба да се издвојат следниве: **историски метод**, со помош на кој е собрана солидна историска граѓа која се однесува на оваа проблематика но во исто време се покажани и насоките кон кои се движи истражувањето и празнините кои треба да бидат пополнети, пред сè во романистиката во Македонија, понатаму **методите на анализа и синтеза** кои се применети заради подетално проучување на правните претпоставки кои довеле до настанокот, како и целокупниот историски развој на основните институти на наследното право, особено начинот на уредување на тестаменталното наследување во Рим. Во контекст на оваа метода, користен е и методот на **специјализација**, при што од општите поими се доаѓа до нови, потесни по обем, но побогати по содржина.

Методот на класификација кандидатката го користи за определување на одделните поими во целокупниот систем на соодветното подрачје, додека со **методот на дескрипција** се послужила пред сè за едноставно опишување на фактите и појавите кои се предмет на трудот. **Методите на индукција и дедукција** се применети при донесувањето на заклучоци и констатации за научните можности кои би ги понудил овој труд, а коишто би инспирирале понатамошна дебата.

Покрај наведените, употребени се и **методот на компарација**, за анализа и споредба пред сè на досегашните истражувачки искуства и ставови на релевантни автори од соодветната област, како и **методот на компарација** со кој се извршени споредби помеѓу анализираните римски наследноправни институти и оние што ги познаваат современите права, што ќе овозможи да се добие аргументиран доказ за големото влијание и врската меѓу старото римско и соодветните позитивни наследноправни системи.

4. Очекуваните резултати и придонесот на овој докторски труд е детерминиран од поставените хипотези на самиот почеток на истражувањето. Имено, во содејство со основната хипотеза дека римското наследно право како концепт извршило силно влијание врз современите наследни права, во целост се потврдува со реализацијата на ова истражување.

Врз основа на таквиот факт, очекувањата во врска со придонесот кој ќе го има оваа дисертација се неколкукратни:

џрво: добивањето на нови, сублимирани сознанија од некои аспекти на римското тестаментално наследување, дадени во една детална, прецизна и аргументирана форма;

вџоро: добивање сознанија за состојбите од оваа област во позитивните права кои се анализирани, со посебно внимание посветено на случајот на Р.Македонија;

џреџо: воочување на влијанието на римското право врз позитивните наследни системи, но и нотирање на останатите општествено економски услови кои во текот на историскиот развој влијаеле на начините на уредување на тестаменталното наследување;

чеџврџо: предвидување на идниот развој на институтите од конкретната сфера, преку определување на детерминантите кои влијаат врз правецот на развнток.

Од сето погоре набројано, можеме накусо да заклучиме дека оваа дисертација содржи сознанија од дескриптивен карактер кои опфаќаат класификација на институтите кои се предмет на истражување, понатаму сознанија за каузалните врски помеѓу причините и последиците, како и сознанија кои ќе ги предвидат идните случувања во областа.

5. Структурната поставеност на текстот ја потврдува способноста на авторот на сублимиран и прецизен начин, за труд од ограничен обем, да ги опфати и прецизно да ги систематизира истражувачките проблеми врзани со избраната тема.

Во таа смисла, дисертацијата е поделена на **три основни дела** на кои им претходи **Вовед**, а им следуваат **Заклучни согледувања, Прилози и Библиографија**.

Во воведниот дел јасно се издвоени џеџ џочки кои се однесуваат на: научната и оџџесџвена оџравданост на истражувањето, џредметот на истражувањето, работниџе хџоџези на истражувањето, методолоџијата на истражувањето како и целиџе, значењето и очекуваниот џридонес од истражувањето.

Со тоа, кандидатката сублимирано и јасно ги поставува маргините во кои ќе се движи истражувањето, начинот на кој е извршено и на кој е презентирано, но пред се посебно ја нагласува причината за изборот на конкретната тема и применливоста на добиените сознанија во иднина.

Првиот дел на дисертацијата насловен како **Тестаменталното наследување во римското право**, е поделен на шеснаесет џочки од кои џовеќето поделени на џоџџочки, во зависност од можноста за слоевито џрикажување на добиените резултати од истражувањето.

Овој дел, започнува со позиционирањето на римското наследно право во рамките на *ius privatum* посебно во однос на разликите со сродните правни гранки стварното и облигационото право, на што се посветени **првите две точки**.

Понатаму, детално се разработени основните поими на римското наследно право (**трета точка**) после што авторот дава и еден кус историски развој на римското наследно право, со што се добива пластична слика за влијанието на променетите околности врз наследниот систем кои се историски условени (**четврта точка**).

Петтата точка, која е поделена на повеќе потточки ја чини сржта на овој дел од трудот, бидејќи, следејќи ја хронологијата, авторот покрај определувањето на поимот на тестаментот, дава детален опис на познатите форми на тестаменти во римското право. Од овој дел во целост може да се види поставеноста на тестаментот како основ за повикување на наследство во римското право од една страна, но и неговото значење како инструмент за пренос на оставината со дејство *mortis causa* во римското општество во одделните степени на развој.

Способноста за составување на тестамент, како и способноста да се стекне својство на тестаментален наследник (*testamenti factio activa et passiva*) се разработени во **шестата и седмата точка** посебно од аспект на фактот дека станува збор за суштествени претпоставки за полноважноста на тестаментот.

Осмата точка е поделена на три посебни потточки кои се однесуваат на содржината на тестаментот, односно составните делови на еден римски тестамент. Посебно внимание во овој дел е посветено на фундаменталната претпоставка за полноважноста на тестаментот: *heredis institutio*, односно именувањето на наследник. Покрај тоа, детална разработка е дадена и за видовите тестаментални супституции и кодицилот како специфичен наследно-правен институт на римското право.

Деветтата точка од првиот дел е последна која се занимава непосредно со тестаменталното наследување и се однесува на прашањата поврзани со евентуалната ништовност на тестаментот според правилата на римското наследно право, од што може да се изведе заклучокот дека сосема е јасна поставеноста на формалните и материјалните претпоставки за полноважност на тестаментот како еднострано правно дело.

Стекнувањето на наследството и односите помеѓу сонаследниците опсежно се разработени во **десеттата и единаесеттата точка**, кои исто така се поделени на по неколку потточки. Имено, стекнувањето на наследството е обработено преку ***delatio hereditatis*, *apertura testamenti***- отворање на тестаментот, ***hereditas iacens***-лежечка оставина, ***acquisitio hereditatis***- прифаќање на наследството како етапи на процесот на стекнување на наследство, со посебен осврт на стекнувањето на наследство при тестаментално наследување. Во истата смисла, должно внимание е посветено на ***transmissio delationis*, *ius accrescendi*, *collatio bonorum*, *aditio bonorum*, *beneficium abstinendi*, *beneficium inventarii* и *beneficium separationis*** како дополнителни правила

кои во конкретни ситуации го следат процесот на пренос на оставината врз наследниците.

Сосопственичките односи помеѓу сонаследниците карактеристични за римското право заради прифаќањето на лежечката оставина се предмет на обработка на **дванаесеттата точка**, додека начинот на заштита на субјективните наследни права е содржан во **тринаесеттата точка** од првиот дел.

Покрај универзалната сукцесија врз основа на тестамент, кандидатката се осврнува и на римските *legatum* и *fideicommissum* како сингуларна сукцесија во рамки на тестаменталното наследување, обработувајќи ги нивните посебни облици во двете потточки на **четиринаесеттата точка**.

Потенцирајќи го како значајно и доведувајќи го посебно во контекст на автономијата на тестаторот во располагањето со оставината, во **петнаесеттата точка** презентирани се сознанијата за концептот на нужното наследување во римското право.

Во последната точка од делот посветен на римското тестаментално наследување, м-р Е. Кранли Бајрам ги сублимира сознанијата во куси заклучоци со кои дава воопштена слика за предметот на истражувањето во првиот дел од дисертацијата.

Вториот дел од трудот насловен како **Тестаменталното наследување во Република Македонија** е поделен на десет точки, од кои некои се поделени на потточки.

Поимот на наследното право според поставеноста во македонската наследноправна теорија, како и основните поими на наследното право, прегледно се анализирани во **првата и втората точка** од вториот дел, со што кандидатката дава прецизно поимно определување на терминологијата и институтите кои ќе бидат разгледани во функција на анализа на тестаменталното наследување. Посебно е потребно да се забележи интенцијата на авторот современите институти да ги доведе во корелација со веќе разработените римски еквиваленти.

Третата точка, исто така базична по својот карактер, ги разработува основните начела на македонското наследно право. Поделен на седум посебни потточки, овој дел се осврнува на принципите на: рамноправност, универзална сукцесија, ограничување на основите за повикување на наследство, ограничена одговорност на наследниците, стекнување на наследството *ipso iure*, ограничување на тестаменталното располагање и принципот на официјалност.

Четвртата точка ги разработува основните поими на македонското наследно право: оставителот, оставината, наследникот и основите за повикување на наследство, со што кандидатката направила добар вовед во најзначајниот дел кој следува, посветен конкретно на тестаменталното наследување.

Тестаменталното наследување во македонското позитивно право, обработено од аспект на поимната определеност, видовите на тестаменти,

содржината на тестаментот, универзалната сукцесија како дел од содржината на тестаментот (именување на наследник и модалитети), сингуларната сукцесија како дел од содржината на тестаментот, извршител на тестаментот, старател и управител на оставината, отповикување на тестаментот, ништовност на тестаментот, начини на чување на тестаментот и Регистар на тестаменти прецизно се анализирани во десетте потточки на **петтата точка**, со што кандидатката ја постигнала се чини најзначајната цел на вториот дел од дисертацијата.

Шестата, седмата и осмата точка се посветени на постапката за стекнување на наследство, па во таа смисла во овој дел е евидентна состојбата посебно да се издвојат разликите во однос на моментот на стекнувањето на наследството според македонското и римското право, како и односите меѓу сонаследниците (сосопственици во римското право, заедничари во македонското позитивно право), додека во **деветтата точка**, конзистентно следејќи ја структурата на првиот дел од трудот, опфатена е наследничката тужба како средство за заштита на субјективното наследно право.

На крајот од овој дел, кандидатката ги сублимира сознанијата од предметот на истражување во вториот дел, идентично како што тоа го прави со делот посветен на римското тестаментално наследување, со што ја олеснува компарацијата на решенијата присутни во разгледуваните правни системи.

Тестаменталното наследување во споредбеното право е насловот на првиот дел, кој се занимава со анализа на избрани законодавства како модели соодветно од континенталното и англосаксонското право. Овој дел е поделен на четири точки.

Првата точка од третиот дел се однесува на позитивните решенија во земјите од поранешната СФРЈ. Во овој дел кандидатката дава и куса воведна историска ретроспектива на наследните законодавства на Србија, Црна Гора, Хрватска, Словенија и БиХ упатувајќи на заедничката поблиска историја со РМ.

Фокусот на вниманието е поставен на прашањата поврзани директно со тестаменталното наследување (посебно основите за наследување, автономијата на тестаторовата волја и тестаменталните форми). Кандидатката надвосмислено го потврдува заклучокот дека тенденцијата на посттранзиционите земји за приближување кон ЕУ од една страна, но и сличните општествено економски констелации и традицијата од друга страна, водат кон извесно трансплантирање на законските норми кај наведените земји.

Тестаменталното наследување во Франција и Германија, како модели од континенталниот правен систем (романско наспроти германско правно семејство), е предмет на разработка во двете потточки на **втората точка**, каде што посебно е нотирано исклучително силното влијание на римското право.

Третата точка содржи историска ретроспектива и анализа на позитивното право од областа на тестаменталното наследување во Англија и Велс, дел во кој уште еднаш се потврдува основаноста на тврдењето дека римското право не треба

да се превиди како основа ниту тогаш кога се работи за институтите на земјите од англосаксонскиот правен систем.

На крајот од третиот дел, во **четвртата точка**, поделена на три потточки, кандидатката дава јасна слика за актуелната состојба со европското наследно право. Притоа, даден е развојниот пат на идејата за хармонизација на европското наследно право, но посебен акцент е ставен на Регулативата на ЕУ за наследувањето од 2012 година и перспективите на наследното право на ЕУ во иднина.

Заклучните согледувања содржани во дисертацијата се однесуваат на потврдувањето на основната хипотеза на дисертацијата.

Во таа смисла, завршниот дел на трудот во одделни точки го анализира влијанието на римското право во областа на тестаменталното наследување во македонското и во споредбеното право. Покрај тоа, согледувајќи некои од недоследностите или недореченостите, м-р Кранли Бајрам дава и конкретни предлози за интервенција во наследното законодавство на РМ за во иднина, но и го предвидува понатамошниот развој на наследното право генерално во современите правни системи, со што ни дава за право да заклучиме дека покрај опсежната дескриптивна анализа, кандидатката со оваа дисертација ја исполнила и најзначајната компонента на еден научен труд, што се состои во предвидувањето на идните тенденции, односно пласира научна предикција.

Дисертацијата содржи и три прилози: Шематски приказ на видовите тестаменти во римското право, Избор на судски одлуки од областа на наследувањето и Извештај на House of Lords за Европската регулатива за наследувањето.

Во однос на библиографијата, наведени се над 200 библиографски единици релевантна домашна и странска литература, класифицирана по азбучен ред и поделена на книги, статии, законски акти и интернет-страници, што претставува солидна граѓа за изработка на издржан докторски труд.

II

ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА

1. Позитивната оценка на докторската дисертација под наслов: „Тестаменталното наследување во римското и современото право“ од кандидатката м-р Есин Кранли Бајрам, се темели на постигнатите цели, придонес и на примената на презентираниите резултати од истражувањето.

Во таа смисла, со добивањето на детална и прецизна анализа која ги сублимира сознанијата на модерната романистика, аргументирано втемелени во примарните извори во областа на тестаменталното наследување, постигната е првата цел на овој труд. На тој начин, Рецензентската комисија проценува дека во целост се покриени евентуалните празнини посебно во однос на римското тестаментално наследување, и во исто време, во рамките на еден труд е презентирана една продлабочена анализа на наследноправните институти

непосредно или посредно поврзани со тестаменталното наследување во римското право.

По успешното реализирање на претходно наведеното, м-р Кранли Бајрам пристапила кон компаративна анализа на римското со современите наследни системи. Притоа, најпрво се осврнала на евидентното влијание на римското право во позитивното македонско наследно право, а потоа и на избраните модели од споредбеното право.

Не треба да се превиди ниту фактот дека низ текстот во повеќе наврати може да се забележи детерминацијата на други фактори кој влијаеле и се уште влијаат на уредувањето на наследноправната материја во современото право како, на пример, востановената традиција и пошироката општествено-економска констелација, со посебен акцент на семејните односи во различните општества.

Имајќи ги предвид резултатите што се однесуваат на рецепцијата на решенијата од римското право и наведените дополнителни фактори кои непосредно влијаат на правецот во кој се развива наследното право, кандидатката пристапува кон детекција на недостатоците пред се во позитивното наследно право на РМ, за кои предлага конкретни решенија.

На крајот, врз основа на добиената комплетна слика, аргументирано ги презентира претпоставките кои се однесуваат на идниот развој на наследното право (пред се тестаменталното наследување) посебно во контекст на тенденциите во ЕУ.

2. Заради погоре изнесените ставови на Рецензентската комисија во врска со оцената на докторската дисертација, по нејзиното темелно и внимателно разгледување, може да се заклучи дека таа претставува сериозен научно-истражувачки труд, кој според својата содржина, обем и приод кон истражувачкиот проблем без сомнение ги содржи сите потребни атрибути и вредности на една сериозна докторска теза, заради што треба да биде предмет на јавна одбрана.

Најпрво, Комисијата констатира дека кандидатката успеала на недвосмислен начин да ја потврди основната и посебните хипотези на истражувањето преку една длабока анализа, со што уште еднаш ја потврдува универзалната вредност на римското право, како основа врз која се уште се градат современите наследноправни институти.

Истражувањето кое е предмет на оваа дисертација има сосема издржана методолошка рамка, што зборува за подготвеноста на кандидатката да се служи со соодветните алатки при изработка на научен труд. Правилната методолошка подлога придонела трудот да биде јасен, прецизен и да донесе заклучоци кои ќе бидат релевантни и применливи како во македонската романистика, така и во современото наследно право воопшто.

Покрај тоа, Комисијата потенцира дека се работи за нов, оригинален труд кој врз основа на солидна библиографска поткрепеност претставува сериозен

самостоен научен труд на м-р Е. Кранли Бајрам, со кој таа се потврдува како зрел истражувач кој е без сомнение подготвен да одговори на следните задачи и предизвици, со оглед на фактот дека подолго време активно учествува во наставниот процес на Правниот факултет „Јустинијан Први“ како асистент на научната област римско право.

Земајќи ги предвид сите наведени околности, Комисијата дава позитивна оценка за докторската дисертација и воедно констатира дека се исполнети сите предвидени законски услови за пристапување кон нејзина јавна одбрана.

Во таа смисла, Рецензентската комисија го дава следниов

III

ЗАКЛУЧОК СО ПРЕДЛОГ

На Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ со задоволство му предлагаме да го усвои овој позитивен извештај за докторската дисертација под наслов: **Тестаменталното наследување во римското и современото право** од кандидатката м-р Есин Кранли Бајрам и согласно со актите на Факултетот да определи датум за нејзина јавна одбрана.

Рецензентска Комисија:

Проф. д-р Мирјана Поленак-Аќимовска с.р.

Проф. д-р Владо Бучковски с.р.

Проф. д-р Дејан Мицковиќ с.р.

Проф. д-р Емилија Станковиќ с.р.

Проф. д-р Гоце Наумовски с.р.

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО ЗВАЊЕТО РЕДОВЕН ПРОФЕСОР ПО
ПРЕДМЕТОТ ПЕДОЛОГИЈА НА ЗЕМЈОДЕЛСКИОТ ИНСТИТУТ ВО
СКОПЈЕ

Врз основа на член 132 од Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија број 35/2008, 103/2008, 26/2009, 83/2009, 99/2009, 115/2010, 17/2011, 51/2011, 123/2012, 15/13, 24/13, 41/14, 116/14 и 130/14), а во врска со членовите 9, 42, 46 и 48 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно стручни и соработнички звања и асистенти докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник бр. 274/13), Научниот совет на Земјоделскиот институт при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на својата 60. редовна седница одржана на 31. 10. 2014 година, донесе Одлука (бр. 02-713/1) за формирање на Рецензентската комисија за избор на еден наставник во сите наставно-научни, односно научни звања од научната област педологија, во состав: проф. д-р Јосиф Митрически, академик Ѓорѓи Филиповски и проф. д-р Даница Андреевска. Комисијата доби задача да изврши преглед и оценка на научните и стручните трудови на пријавените кандидати на конкурсот објавен во дневните весници „Дневник“ и „Коха“ на 18. 10. 2014 година, по што го доставува следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на еден наставник во сите наставно-научни, односно научни звања во научното поле биотехнички науки, подрачје: наука за земјиштето и хидрологија, област: педологија, се пријави само еден кандидат, досегашниот *вонреден професор* д-р Душко Мукаетов, за избор во звањето *редовен професор*.

1. Биографски податоци

Вонр. проф. д-р Душко Мукаетов е роден на 1. 6. 1962 година во Кавадарци, Р. Македонија. Дипломирал на Земјоделскиот факултет во Скопје на отсекот поледелство, со просечен успех од 8,13 во 1989 година. Во јуни 1996 година магистрирал на групата за проучување на почвите, подгрупа: педологија. Предвидените испити ги положил со просечен успех 9,86 и го изработил и одбрал магистерскиот труд под наслов „Состав на атсорптивниот комплекс на почви образувани врз варовник и доломит на планината Јабланица“. Во 1997 година започнал да работи на својата докторска дисертација под наслов „Услови за образување, генеза и својства на хидрогените прници распространети во Пелагонија“, која успешно ја одбрал на Земјоделскиот факултет во Скопје на 11 јуни 2004 година и се стекнал со звањето доктор на земјоделски науки.

Стручно се усовршувал на поголем број специјализации во странство и тренинг- курсеви.

Во периодот од 1 април до 30 јуни 2000 година бил на студиски престој на Факултетот за земјоделство и применети биолошки науки во Гент, Белгија. Од 6 ноември до 12 декември 2000 година го посетувал курсот „Нови технологии за производство во заштитен простор“ во Бет Даган, Израел. Во периодот од 1 до 8 Јули 2001 година учествувал на Регионалниот курс за обука за примена на

неутронски влагомери и маркиран азот во фертиригацијата во Анкара, организиран од Турската агенција за атомска енергија. Во два наврата во текот на 2002 и 2003 година престојувал на Факултетот за земјоделство, на Универзитетот „Аристотел“ во Солун, Грција, каде што учествувал на кратки курсеви за примена на GIS во земјоделството и шумарството. Во периодот од 11 мај до 12 јуни 2003 година бил на студиски престој во Меѓународниот центар за истражување во земјоделството во Никозија, Кипар, а во периодот 15-26 јули 2009 година учествувал на курсот за обука за „Интегрално управување со почвата и водите“ организиран во Интернационалниот центар за обука во Менемен, Турција.

Од мај до декември 2007 година ја вршел функцијата на помошник директор во Одделот за поледелство и градинарство на Земјоделскиот институт во Скопје. Во периодот од јануари до мај 2008 година ја вршел функцијата на в.д. директор на ЈНУ Земјоделскиот институт, а од мај 2008 до мај 2011 година ја вршел функцијата директор на Земјоделскиот институт во Скопје. Од мај 2014 година врши функцијата шеф на Одделението за педологија и агрохемија.

Активно се служи со англискиот јазик што му овозможува следење на странска литература.

2. Наставно-образовна дејност

По дипломирањето во 1989 година, примен е на работа како помлад асистент во Одделението за наводнување при Земјоделскиот институт во Скопје, а една година потоа е преместен на работа во Одделението за педологија и агрохемија, каде што и денес работи. Од своето вработување во 1989 година во Земјоделскиот институт во Скопје, активно е вклучен во научната, стручната и наставната дејност на Институт.

Во 1990 година е избран за **помлад асистент**, во 1997 година е избран за **асистент** во Одделението за педологија и агрохемија, а во 2001 година е реизбран во истото звање.

Во 2004 година е избран во звањето **научен соработник** на предметот педологија, во Одделението за педологија и агрохемија, а во 2009 година е избран за **вонреден професор** на истиот предмет.

Пројавува посебен интерес во областите на проучување на почвите, исхраната на растенија, управувањето со природните ресурси и одржливото управување со нив.

Активно е вклучен во изведувањето на вежбите и наставата по предметите: физиологија на исхрана на растенијата и управување со почвените ресурси, на втор циклус студии, а е вклучен и во наставата од трет циклус студии и на предметот управување со почвите во земјоделското производство на Факултетот за биотехнички науки при УКЛО, во Битола.

Во поглед на педагошките аспекти на наставната дејност на кандидатот, од добиените резултатите од спроведената евалуација на Земјоделскиот институт, при анкетата на студентите, добиена е просечна оценка – **одличен** (во ранг од: одличен – многу добар – добар – доволен - незадоволотелен).

Вонр. проф. Душко Мукаетов учествувал во наставата на бројни работилници и обуки, а бил член на неколку комисији за оцена и одбрана на магистерски трудови и докторски дисертации.

Автор е на поглавја во поголем број на стручни едиции, брошури и извештаи од кои позначајни се:

- Примена на агроеколошки мерки во јаболкопроизводството;
- Оценка на ранливоста на лозарството во Вардарскиот плански регион и мерки за адаптација кон климатските промени;
- Адаптација на земјоделството кон климатските промени;
- Трет национален извештај за климатски промени;

Научно-истражувачка дејност

Вонр. проф. д-р Мукаетов од својот последен изор до сега, учествувал во многу домашни и меѓународни проекти и на меѓународни семинари, конгреси и конференции, со стручни и научни трудови од областа на управувањето со почвите, исхраната на растенијата, примена на модели и геостатистички методи во управувањето со природните ресурси.

Вонр. проф. д-р Мукаетов во својата досегашна работа има големо искуство во соработката со меѓународни организации во улога на национален координатор, тим лидер на експертски групи или самостоен експерт, како што се: УНДП, УСАИД, ФАО, Норвешкиот совет за наука, и други.

Вонр. проф. д-р Душко Мукаетов како координатор или главен истражувач учествувал во следниве национални и меѓународни истражувачки проекти:

УСАИД (2012-20015): Адаптација на земјоделското производство во однос на климатските промени – каде што учествува како еден од главните истражувачи за оцена на влијанието на различни облици на управување и искористување на почвата врз интензитетот на ерозивните процеси и други облици на деградација на почвата во услови на климатски промени,

ЕУ - Interreg IVC-програма: Центар за управување со сушата за Југоисточна Европа, со задача на експерт од областа на земјоделството, учествува во оцена на негативното влијание на сушата врз земјоделското производство и мерки за негово намалување

ФАО (2013-2015): Основање на македонски почвен информативен систем – во кој учествува како дел од група на експерти од областа на почвата со задача да изврши дизајн на геодатабазата и веб порталот на системот, како и учество во изработката на тематски карти со помош на дигитално почвено мапирање.

УНДП (2013-2015): Поддршка во примената на одржливи земјоделски практики во сливот на Преспанското Езеро, каде што учествува како експерт за проучување на почвите и оптимизација на ѓубрењето во јаболковите насади.

Програма за социјална расформација (МАТРА): Фармерите и природата заедно: Земјоделство во реони со високи природни вредности и агро-еколошки плаќања за Република Македонија, каде што учествува како дел од тимот со задача на мапирање и опис на почвените услови во неколку региони со високи природни вредности.

Норвешки совет за наука: Интердисциплинарна оценка на загадувањето на водите во сливот на реката Дрим, каде што покрај функцијата на национален координатор, задолжен е и за оцена на притисокот од земјоделството како дифузен извор на загадување на површинските води.

ЕУ-COST: Халофитните растенија во функција: од гени до екосистеми, каде што учествува како национален координатор во работната група за оцена на

можностите за повторно ставање во производство на засолените почви со помош на халопитните растенија.

УНДП (2013-2014): Трет национален извештај за климатски промени, каде што учествува како тим лидер на работната група за секторот земјоделство.

УНДП (2014): Прв биенален извештај за емисијата на стакленички гасови, каде што работи како експерт за секторот земјоделство, шумарство и други начини на искористување на земјиштето.

ЕУ INTERREG - Cross Border проект: Интерактивна поддршка на фармерите за ефикасно искористување и управување со водата (РУЛАНД), во кој зема учество како експерт од областа на почвите и примената на географски информативен систем.

Проект финансиран од УКИМ - Влијание на климатските промени врз земјоделството во Република Македонија и мерки за адаптација, во кој учествува како проектен координатор

Во текот на својата досегашна работа учествувал во неколку домашни и странски конгреси и семинари со свои трудови, од кои позначајни се:

- Деветтиот конгрес на Југословенското друштво за проучување на почвите;
- Вториот балкански семинар за борба против сушата;
- Вториот балкански симпозиум за поледелски култури;
- меѓународните конференции за мониторинг на водите “BALVOIS” во 2010 и 2012 година;
- прв меѓународен конгрес за проучување на почвите во 2013, Белград, Србија;
- Петтиот меѓународен симпозиум за земјоделство (АГРОСИМ) 2014, Јахорина, Босна и Херцеговина;
- Семинар во организација на Здружениот центар за наука на ЕУ (JRC) и Земјоделскиот институт од Словенија, на тема: „Активности за заштита на почвите и квалитетот на мониторингот на почвите во Југоисточна Европа“, Сараево, Босна и Херцеговина;

Се јавува како автор или коавтор на поголем број научни и стручни труда објавени во земјата и во странство. Досега има објавено 30 научни и стручни труда, кои се објавени во земјата и во странство, од кои 6 се рецензирани во Билтенот на Универзитетот бр. 674, при неговиот избор за асистент, 5 во Билтенот на Универзитетот бр. 779 од 11 мај 2001 година, при неговиот повторен избор за асистент, 6 се рецензирани во Билтенот на Универзитетот бр. 866 од 15. 12. 2004 година при неговиот избор во научен соработник, а 13 се рецензирани во Билтенот на Универзитетот бр. 976 од 15. 12 2009 при неговиот избор за Вонреден професор.

Од последното избор во 2009 година до денес, како автор и коавтор има објавено 24 научни трудови.

Стручно-апликативна дејност и дејности од поширок интерес:

Д-р Душко Мукаетов, како експерт од областа на квалитетот на почвите, активно учествува во спроведување на повеќегодишната програма на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство за перманентна контрола на квалитетот на земјоделските почви, преку лабораториски анализи на почвите и изработка на соодветни извештаи за нивниот квалитет.

Д-р Мукаетов е ангажиран како експерт и е номиниран за член на неколку работни групи, за изработка на Предлог-законот за заштита на почвата,

национални извештаи кон конвекциите на ОН за климатски промени и за деградација, дезертификација и суша, како и во Стручниот совет на МЗШВ од областа на агрохемијата, педологијата и физиологијата на растенијата. Исто така, член е на неколку управни комитети, и тоа:

- Меѓународниот мешовит комитет на Центарот за справување со сушата на ЈИ Европа;
- Националниот управен комитет (NUK) на GEF PMG Македонија;
- Техничкиот комитет за Институтот за стандардизација на РМ (ТК4-Карактеристики на отпад).

Во изминатиот период учествува во изработката за Студија за оценка на влијанието врз животната средина на некои инфраструктурни објекти, како и во изработка на План за управување со почвите при изградба на инфраструктурни објекти.

Активно учествува во работата на институтските тела и органи. Од мај 2014, како шеф на Одделението за педологија и агрохемија учествува во работата на Институтската управа. Член е на Комисијата за втор циклус студии во Земјоделскиот институт, како и на комисијата за нормативни и правни акти. Бил член и во поголем број комисии за избор во звања.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Имајќи ја предвид целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатот, Рецензентската комисија смета дека д-р Душко Мукаетов во овој период остварил значајни постигнувања во научноистражувачката, наставната и стручната работа. Во овој период, тој објавил 24 научни трудови, како кординатор или учесник бил ангажиран во реализацијата на поголем број научно - истражувачки проекти финансирани од странски извори, а се јавува и како коавтор на повеќе студии и извештаи. Поради сето претходно изнесено, Рецензентската комисија има чест и задоволство на Научниот совет на Земјоделскиот институт во Скопје да му предложи д-р Душко Мукаетов да биде избран во звањето **РЕДОВЕН ПРОФЕСОР ПО ПРЕДМЕТОТ ПЕДОЛОГИЈА.**

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

1. -----
Д-р Јосиф Митрикевски, редовен професор, с.р.
2. -----
Академик Ѓорѓи Филиповски, редовен професор, с.р.
3. -----
Д-р Даница Андреевска, редовен професор, с.р.

ОБРАЗЕЦ

**КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО НАУЧНО, НАУЧНО, И НАСТАВНО-СТРУЧНО И
СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ**

Кандидат: Душко Панче Мукаетов

(име, татково име и презиме)

Институција: Земјоделски институт

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: педологија

НАСТАВНО - ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста	Поени
1.	Одржување на настава од втор циклус студии на предметот: <u>физиологија на исхрана на растенијата</u> , потпрограма: Семепроизводство на поледелски и градинарски растенија	3,00
2.	Одржување на настава од втор циклус студии на предметот: <u>управување со почвени ресурси</u> , потпрограма: интегрално производство	2,25
3.	Одржување на настава од втор циклус студии на предметот: <u>управување со почвени ресурси</u> , потпрограма: органско производство	2,25
4.	Одржување на настава од трет циклус на предметот: <u>управување со почвите во земјоделското производство</u>	2,70
5.	Настава на работилници: Примена на агроеколошки мерки	1,0
6.	Одржување на теренска настава по предметот <u>физиологија на исхрана на растенијата</u> ,	2,4
7.	Одржување на теренска настава по предметот <u>управување со почвени ресурси</u>	1,2

8.	Одржување на вежби на предметот <u>физиологија на исхрана на растенијата</u> , потпрограма: семепроизводство на поделски и градинарски растенија	1,8
9.	Одржување вежби на предметот од втор циклус: <u>управување со почвени ресурси</u> , потпрограма: интегрално производство	0,9
10.	Одржување на вежби на предметот од втор циклус: <u>управување со почвени ресурси</u> , подпрограма: органско производство	0,9
11.	Одржување на вежби на предметот од трет циклус: <u>управување со почвите во земјоделското производство</u>	1,35
12.	Подготовка на предавања за предметот од трет циклус: <u>управување со почвите во земјоделското производство</u>	1,0
13.	Подготовка на вежби за предметот од трет циклус: <u>управување со почвите во земјоделското производство</u>	0,5
14.	Консултации со студенти	0,02
15.	Член на комисија за одбрана на магистратура под наслов: Влијание на фолијарното прихранување со ѓубривото минерал-форте врз приносот и квалитетот на сортата пиперка куртовска капија (<i>Capsicum anum</i> L.)	0,3
16.	Член на комисија за одбрана на магистратура под наслов: Проценка на влијанието на земјоделските активности врз загадувањето на Охридското Езеро	0,3
17.	Член на комисија за одбрана на докторат под наслов: Оптимизација на користењето на вонурбаното земјиште во просторното планирање на скопскиот регион од аспект на намалување на процесите на негова деградација	0,5
18.	Пакет материјали за предметот: <u>управување со почвите во земјоделското производство</u>	1,0
	Вкупно:	23,37

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активнoста	Поени
1.	Национален координатор на меѓународен проект: Putting halophytes to work: from genes to ecosystems, COST Action FA0901.	6.0
2.	Учесник во меѓународен научен проект: Основање на македонски почвен информативен систем, FAO.	5,0
3.	Учесник во меѓународен научен проект: Мерки за адаптација на земјоделството кон климатските промени, USAID.	5,0
4.	Учесник во меѓународен научен проект: Farmers and Nature Together: High Nature Value Farming and Agri-Environmental Payments for the Republic of Macedonia, Social Transformation Programme (MATRA).	5.0
5.	Учесник во меѓународен научен проект: Drought Management Centre for Southeastern Europe Project, Interreg IVC Programme.	5.0
6.	Учесник во меѓународен научен проект: “Interactive Farmers Support System for Efficient Water Use Management-RULAND” - EU financed INTERREG - Cross Border Project.	5.0
7.	Раководител на национален научен проект: Влијание на климатските промени врз земјоделството во Република Македонија и мерки за адаптација, Универзитет Св. Кирил и Методиј – Скопје.	6,0
8.	Zoran Dimov, Dusko Mukaetov, Ordan Cukaliev, Emilija Poposka: Prediction of vulnerability of field crops production in South-East region of Macedonia affected by climate changes, 2-nd International Conference, Soil and Crop Management: Adaptation and Mitigation of Climate change, pp. 216-228, Osijek, Croatia.	1.8
9.	Hristina Poposka, Marina Stojanova, Dusko Mukaetov, Marjan Andreevski, Dime Petkovski (2013): Influence of foliar fertilization on distribution of some elements in maize leafs. Zemljiste i biljka, Vol. 62, No.3, (99-110), Beograd.	3.6
10.	Mukaetov Dusko, Andreevski Marjan, Poposka Hristina (2013): Cation exchange capacity of hydromorphic black soils in	2.4

	Pelagonija. The 1st International Congress on Soil Science, XIII National Congress in Soil Science. Soil Science Society of Serbia, September 23 – 26th, 2013 Belgrade (page 580-589), Serbia.	
11.	Marjan Andreevski, Dusko Mukaetov, Mile Markovski (2013): Formation, genesis, evolution and classification of soils on limestones and dolomites on Mountain Jablanica, International Symposium for Agriculture and Food, 65 Years anniversary yearbook (776-781), Skopje.	2.4
12.	Mukaetov Dusko, Andreevski Marjan, Dimov Zoran, Mincev Ivan (2013): Interdisciplinary assessment of the nutrient load in transboundary water-Prespa lake case study, MASA, Regional International Conference, Book of Abstracts, Struga-Podgradec, 2013.	0.5
13.	Andreevski Marjan, Mukaetov Dusko, Hristovski Slavco, Poposka Hristina (2013): Content of heavy metals in soils formed on limestone and dolomites on Jablanica Mountain. The 1st International Congress on Soil Science, XIII National Congress in Soil Science. Soil Science Society of Serbia, September 23 – 26th, 2013 Belgrade (page 383-391), Serbia.	1.8
14.	Андреевски М., Андреевска Даница, Мукаетов Д., Попоска Христина, Маркоски М. (2012): Содржина на тешки метали во почви од Кочанско Поле. Годишен зборник на Земјоделскиот институт Скопје, Том XXVIII/XXIX, (63-75), Скопје.	1.2
15.	Марјан Андреевски, Душко Мукаетов, Христина Попоска (2012). Содржина на тешки метали во почви од Неготинско. Proceedings of the 4th Congress of Ecologists of Macedonia with International Participation Ohrid, Macedonian Ecological Society, str. 103-109.	2.4
16.	Андреевски М., Цветковиќ Јулијана, Мукаетов Д., Попоска Христина (2012): Содржина на некои тешки метали во колувијални почви од Кочанско Поле. Заштита на растенијата, Година XXIII, (129-135), Скопје.	1.8
17.	D. Mukaetov, M. Andreevski, T. Sekuloska, H. Poposka , I. Mincev (2012): Modeling of Soil Run-off in Golema River Catchment. BALWOIS, May-June, Ohrid.	1.8

18.	Andreevski M., Mukaetov D. (2012): Content of exchangeable cations in albic luvisols in Republic of Macedonia under different vegetative cover. Forest review, 43: 42-45, Skopje.	1.8
19.	D. Mukaetov, Silvana Stevkova, Suzana Alcinova Monevska, Aleksandra Atanasovska, Hristina Poposka (2012): Use of ISAREG Model as Approach for Optimization of Irrigation Scheduling of Maize. BALWOIS, May-June, Ohrid.	1.8
20.	Андреевски М., Цветковиќ Јулијана, Мукаетов Д., Попоска Христина (2011) Содржина на некои тешки метали во ригосоли од Кочанско. Заштита на растенијата, Година XXII, (81-86), Скопје.	1.2
21.	Андреевски М., Мукаетов Д., Миткова Татјана (2011): Матичниот супстрат како педогенетски фактор за образување на лесивираните почви во Република Македонија. Годишен зборник на Факултетот за земјоделски науки и храна, година 56,(53-59), Скопје.	1.6
22.	Андреевски М., Мукаетов Д., Миткова Татјана (2011): Релјефот како педогенетски фактор за образување на лесивираните почви во Република Македонија. Годишен зборник на Факултетот за земјоделски науки и храна, година 56,(61-68), Скопје.	1.6
23.	Андреевски М., Мукаетов Д., Миткова Татјана (2011): Климата како педогенетски фактор за образување на лесивираните почви во Република Македонија. Годишен зборник на Факултетот за земјоделски науки и храна, година 56,(69-73), Скопје.	1.6
24.	Марјан Андреевски, Славчо Христовски, Христина Попоска, Душко Мукаетов (2010). Содржина на вкупни форми тешки метали во почви образувани врз лапорци. Екол.Зашт.Живот.Сред. Том 13, број 1-2, стр. 13-21, Скопје.	1.2
25.	Андреевски М., Мукаетов Д., Цветковиќ Јулијана, Попоска Христина, Секулоска Тијана (2010). Содржина на вкупни форми тешки метали во некои почвени типови од Ресенско. Заштита на растенијата. Година XXI, (67-72). Скопје.	1.8
26.	Eva Skarbøvik, Shumka S., Mukaetov D., Nagothu U. S. (2010): Harmonised monitoring of Lake Macro Prespa as a basis for	2.4

	Integrated Water Resources Management, Irrigation and Drainage Systems, ISSN 0168-6291, Volume 24, 2010.	
27.	Stafilov T., Šajn R., Boev B., Cvetković Julijana, Mukaetov D., Andreevski M. Lepitkova Sonja(2010): Distribution of some elements in surface soil over the Kavadarci Region, Republic of Macedonia, Environmental Earth Science, 61 (7), 1515-1530.	4.54
28.	Trajce Stafilov, Robert Sajn, Blazo Boev, Julijana Cvetkovic, Dusko Mukaetov, Marjan Andreevski, Jasminka Alijagic (2010): Distribution of arsenic, antimony and thallium in surface soil in Kavadarci and the environs, XXI Congress of Chemists and Technologist of Macedonia, Book of Abstracts, Ohrid.	1.0
29.	Trajce Stafilov, Robert Sajn, Blazo Boev, Julijana Cvetkovic, Dusko Mukaetov, Marjan Andreevski, Sonja Lepitkova (2009): Distribution of cobalt in soil from Kavadarci and the environs, Geologica Macedonica, Vol. 23, pp 43-53.	2.4
30.	Marjan Andreevski, Dusko Mukaetov, Julijana Cvetković, Aleksandar Trendafilov, Ordan Cukaliev, Hristina Poposka, Tijana Sekuloska (2009). Remediation of flotation of copper mine „Bucim” Radovis. Soil protection activities and soil quality monitoring in South Eastern Europe. Sarajevo, Bosna and Herzegovina.	1.2
31.	Andreevski M., Cvetković Julijana, Mukaetov D., Popovska Hristina, Sekuloska Tijana, Petkovski D. (2009): Content of some heavy metals in vertisols in the area of Negotino. Plant protection, Vol. XX, (page 133-136), Skopje.	1.2
	Вкупно:	82,04

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активността	Поени
1.	Член на комисија за изработка на: Предлог на Законот за	4,0

	заштита на почвите.	
2.	Експертски активности: Оценка на ранливоста на лозарството во вардарскиот регион и мерки за адаптација кон климатските промени.	1,0
Дејности од поширок интерес		
3.	Член на организационен или програмски одбор на научен/стручен собир: Член на Организациониот одбор на УКИМ Земјоделски институт по повод Јубилејот 70 години од основањето.	0,5
4.	Изготвување и пријавување на научен/образовен меѓународен проект: Sustainable soil management and soil data processing for effective mitigation of environmental threats in Danube Watershed and South East Europe (SOMDAT), SEE Transnational Programme.	1.0
5.	Изготвување и пријавување на научен/образовен меѓународен проект: Development of an integrated soil organic mater monitoring network for South East Europe (SOMON), SEE Transnational Programme.	1.0
6.	Изготвување и пријавување на научен/образовен меѓународен проект: Effectiveness of land suitability assessment, monitoring and land protection in accordance to climate changes – Билатерален проект со Р. Хрватска.	2,0
7.	Изготвување и пријавување на научен/образовен меѓународен проект: Advanced soil and water management to adapt to climate change, IAEA.	2,0
8.	Директор на УКИМ Земјоделскиот институт.	6,0
9.	Раководител на внатрешна организациона единица: шеф на Одделението за педологија и агрохемија.	3,0
10.	Подготовка на национални документи(стратегии, закони и сл.): Изработка на третиот национален план за климатски промени – сектор земјоделство.	2.0
11.	Учество во комисии и тела на државни и други органи: Член во Националниот управен комитет (NUK) на GEF PMG	1,0

	Македонија.	
12.	Учество во комисији и тела на државни и други органи: Член во Меѓународниот мешовит комитет на Центарот за справување со сушата на ЈИ Европа.	1,0
13.	Учество во комисији и тела на државни и други органи: Член во Техничкиот комитет за Институтот за стандардизација на РМ (ТК4-Карактеристики на отпад).	1,0
14.	Учество во комисији и тела на државни и други органи: Учество во стручниот совет од областа на агрохемијата, педологијата и физиологијата на растенијата, МЗШВ.	1,0
15.	Член на институтска комисија: Комисија за втор циклус студии во Земјоделски институт во Скопје.	0,5
16.	Член на комисија за избор во звање: Избор во звањето доцент на асистент д-р Миле Маркоски.	0,5
17.	Член на комисија за избор во звање: Избор во звањето вонреден професор на доц. д-р Марјан Андреевски	0,2
18.	Член на комисија за избор во звање: Избор во звањето помл. ас. на м-р Христина Попоска	0,2
19.	Член на комисија за избор во звање: Избор во звањето асистент на помл. ас. м-р Христина Попоска	0,2
Спортска дејност		
	Вкупно:	28,10

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОР ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	23,37
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	82,04
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	
СТРУЧНОАПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	28,10
Вкупно	133,51

Членови на Комисијата

Проф. Јосиф Митрикески, претседател, с.р.

Академик Ѓорѓи Филиповски, член, с.р.

Проф. Даница Андреевска, член, с.р.

ПРЕГЛЕД

на теми за изработка на магистерски труд прифатени од
 Наставно-научниот совет на Машински факултет во Скопје
 на седницата одржана на 27.11.2014 година

Кандидат	Тема	Ментор
Суат Јакупи	<i>“Истражување на МИГ/МАГ заварувањето на конструктивен челик”</i> <i>“Research of MIG/MAG welding (GMAW) of structural steel”</i>	Проф. д-р Добре Рунчев
Дејан Вељковиќ	<i>“Теоретско истражување на врски кај носечки челични конструкции”</i> <i>“Theoretical research of connections at carrying steel structures”</i>	Проф. д-р Зоран Богатиновски

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „СОСТОЈБИ И ПРЕДИЗВИЦИ ВО
СОВРЕМЕНОТО ЖИВЕЕЊЕ НА СТАРИТЕ ЛИЦА, ОД АСПЕКТ НА
ОПШТЕСТВЕНАТА ГРИЖА, ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА“ ОД М-Р ХАВА
РЕЦЕП, ПРИЈАВЕНА НА ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Со Одлука на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, донесена на X редовна седница одржана на 22.X 2014 година, формирана е Комисија во состав: проф. д-р Дивна Лакинска (ментор), проф. д-р Сунчица Димитријоска, проф. д-р Сузана Борнарова, проф. д-р Верица Стаменкова Трајкова и проф. д-р Јован Пејковски, за оцена на докторската дисертација под наслов: „Состојби и предизвици во современото живеење на старите лица, од аспект на општествената грижа во Република Македонија“, поднесена од Хава Рецеп, пријавена во Институтот за социјална работа и социјална политика.

Откако Комисијата го разгледа предложениот материјал, го подготви и го доставува до Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје следниов

ИЗВЕШТАЈ

Оцена и образложение на докторската дисертација

Докторската дисертација под наслов „Состојби и предизвици во современото живеење на старите лица, од аспект на општествената грижа во Република Македонија“ содржи вкупно 220 страници, од кои основниот текст во кој се поместени 28 табели и 27 графикони, се претставени на 200 страници, литературата е прикажана на 11 страници и прилози кои ги опфаќаат мерните инструменти на 7 страници.

Дисертацијата содржи теориска основа и истражување со следниве наслови: Состојби и предизвици во современото живеење на старите лица, Демографски карактеристики на старите лица во општата популација, Општествената грижа во современото живеење на старите лица, Социјалната политика во Република Македонија во однос на квалитетот на живеењето на старите лица и Меѓународни и регионални документи за заштита и унапредување на правата на старите лица.

Во вториот дел од трудот е претставено сопствено истражување со соодветна методолошка композиција, резултати со дискусија, заклучоци и препораки и литература со прилози користени во истражувачкиот дел.

Во воведниот дел се истакнува дека и покрај значајната процентуална застапеност на старото население над 60 години (16% во 2008 год.), општествената грижа за оваа популација во голема мера е на незавидно ниво. Пред

општествената заедница се јавуваат голем број на значајни потреби и проблеми кои бараат непосредно посветување и дејствување, со што се потенцира актуелноста од непосредно проучување. Трудот се карактеризира со два пристапа на проучување - теориски и истражувачки. Теорискиот дел се базира на презентирање на современите сознанија од најновата литература, статистички показатели и анализи на интернационалните и националните документи и извештаи, за состојбите и предизвиците на современото живеење на старата популација. Материјалот е презентираан во пет структурални целини, со повеќе поднаслови во кои кандидатката ни дава и сопствена интерпретација и визија.

Во теорискиот дел од трудот најнапред се проучуваат состојбите, предизвиците во современото живеење, пред сè од аспект на потребите и тешкотиите пред кој е исправен стариот човек и предизвикот за општествената заедница преку соодветни форми на институционална и вонинституционална заштита, во програмите и стратегиите да придонесе за реализација на покралитетно живеење.

Овие содржини кандидатката сеопфатно аналитички ги презентира низ следниве поднаслови: Стареење и старост, Дефинирање на поимот стареење и старост, Теории на стареење, Карактеристики на староста и стареењето, Фактори кои влијаат на староста и стареењето и квалитетот на живеење на старите лица.

Со анализата на презентирааните теоретски сознанија, кандидатката Рецеп изградува солидна основа на факти и сознанија за да се согледа актуелноста и значајноста на проблемот, како и основа и потреба за реализирање на сопствено истражување.

Методологијата на истражувањето содржи комплетен пристап и реализација на основниот проблем преточен во непосредно проучување на составните компоненти во современото живеење на старите лица, базиран на една основна хипотеза и три групи на посебни хипотези како темел на содржината на инструментите за добивање на релевантни податоци.

Адекватниот пристап во истражувањето кандидатката го објаснува со вклучување на два примерока: примерот на стари лица и примерок на професионалци кои ја следат и реализираат грижата на стари лица во Р. Македонија.

Примерокот за стари лица е стратификуван и успешно е тестиран на 600 испитаници, постари од 60 години во четири града (Скопје, Струмица, Кичево и Куманово) во непосредни институции за престој и комуникација, и тоа: матичен лекар, клубови и дневни центри, пензионерски и старски домови. Податоците се добиени со соодветен анкетен лист во четири групи прашања (за социоекономската состојба, за предизвиците во староста, за загрозувачките состојби и образованието за живот во староста).

Со комплексниот пристап во истражувањето, кандидатката располага со релевантни податоци групирани во целини во согласност со хипотезите. Добиените податоци се анализирали и обработени со статистичкиот софтвер Excel, презентирани во табели и графикони во бројки и проценти, стандардна девијација, p и t вредности и χ^2 тест.

Тестирањето на хипотезите ја потврдува пред се значајноста на основната хипотеза, т.е дека состојбите во кои живеат старите лица влијаат на општествената грижа.

Од значење за трудот, сметаме дека е потребно да се потенцираат некои заклучоци кои кандидатката ги истакнува пред сè од аспект на насоките за реализација на општествената грижа и тоа дека 38% стари лица вклучени во истражувањето живеат во семејства, вклучени се во користење на современата информатичка технологија, со скромна егзистенцијална состојба и незадоволителен пристап кон сервисните услуги. Старите лица со физичка и ментална попреченост, во основа, се препуштени на совеста и одговорноста на општеството.

Како основен заклучок на трудот, вклучително и препораките, кандидатката истакнува дека состојбите во современото живеење на старите лица и покрај делумно реализираните форми и пристапи во згрижувањето, генерираат значителен број проблеми и потреби, кои претставуваат предизвици за изнаоѓање непосредни пристапи во згрижувањето на оваа во значителен процент присутна популација, и смета дека тие треба да нè упатат на потребата од презентирање на приоритетни проблеми и приоритетни групи на стари лица за ургентно дејствување.

Во резиме на оцената на докторската дисертација на Хава Реџеп, Комисијата истакнува дека кандидатката солидно владее со проблемот на проучување, со нагласка на основните параметри на теориските пристапи, како и солидно поставеното и реализирано истражување што води до добивање на адекватни сознанија за создавање реални услови за поголема посветеност кон состојбите, потребите на старите лица и проблемите.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на оцената на образложението на приложената докторска дисертација под наслов: „Состојби и предизвици во современото живеење на старите лица, од аспект на општествената грижа, во Република Македонија“, Комисијата констатира дека кандидатката Хава Реџеп изработила оригинален и актуелен научноистражувачки труд кој дава значаен научен придонес во теоријата и практиката на социјалната заштита и социјалната политика.

При изготвувањето на дисертацијата, кандидатката користела современа домашна и странска литература, со примена на адекватни инструменти за истражување со соодветни статистички пристап.

На Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет му предлагаме да го прифати овој позитивен извештај и да ѝ одобри на кандидатката Хава Реџеп одбрана на докторската дисертација.

Комисија

Проф. д-р Дивна Лакинска, с.р.

Проф. д-р Сунчица Димитријоска, с.р.

Проф. д-р Сузана Борнарова, с.р.

Проф. д-р Верица Стаменкова Трајкова, с.р.

Проф. д-р Јован Пејковски, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ОРГАНИЗАЦИСКАТА ПОСТАВЕНОСТ И РАКОВОДЕЊЕТО ВО КОНТЕКСТ НА ОБУКИТЕ ЗА ПРЕТПРИЕМАШТВО ВО СРЕДНОТО ОБРАЗОВАНИЕ” ОД ЛУЛЗИМ МЕХМЕДИ, ПРИЈАВЕНА НА УНИВЕРЗИТЕТОТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“/ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ - ИНСТИТУТ ЗА ПЕДАГОГИЈА

Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, на својата XI редовна седница одржана на 19.XI 2014 година, нè избра за членови на Рецензентската комисија за оценка на докторскиот труд под наслов „Организациската поставеност и раководењето во контекст на обуките за претприемаштво во средното образование“, изработена од м-р Лулзим Мехмеди, студент на докторските студии на Институтот за педагогија – менаџмент во образованието. Заблагодарувајќи му се на Наставно-научниот совет за укажаната доверба, слободни сме да му го доставиме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторскиот труд на м-р Лулзим Мехмеди претставува самостоен труд презентирани преку текстуален и илустративен дел придружен со прилози. Текстуалниот дел на дисертацијата содржи 4 целини (теоретски пристап, методологија на истражување, анализа и интерпретација на резултатите од истражувањето и заклучок и препораки), поставени на вкупно 327 страници. Литературата која е користена за изработката на докторскиот труд, покрај фундаменталните педагошки дела содржи и голем број на дело од областа на менаџментот во образованието и актуелани, тематски соодветни ракописи. Трудот е поддржан од 142 библиографски единици на македонски и други странски јазици. Во прилозите кандидатот ги има презентирани инструментите на истражувањето и добиените резултати.

Докторскиот труд е коректно и конзистентно поставен. Аналитичкиот пристап што го применил кандидатот се темели на фокусиран теориски пристап на проблемот кој се истражува и резултатите од емпириското истражување. Секоја глава има последователност и сопствена хомогеност и соодветствува на класичниот методолошки пристап во проучувањето на општествените појави. Со тоа, кандидатот ја поставува конструкцијата на трудот која овозможува лесно читање и запознавање со истражуваниот проблем. Трудот кулминира во четвртиот дел каде што е претставена предлог-проектијата на насоките за претприемачко дејствување во средните училишта, како синтеза на согледувањата произлезени од теоретското и емпириското истражување.

Структура

Докторскиот труд поседува структура која овозможува реализација на намерата на кандидатот да го истражува влијанието на организациската поставеност и стилот на работа во училиштата за средно образование врз аспирациите и ефектите од учениковото ангажирање во областа на претприемаштвото.

Вака поставената цел го дефинира истражувањето како применето со посебен фокус на утврдувањето на тоа дали и во која мера организациската поставеност и стилот на работа во училиштата за средно образование придонесуваат за менување на аспирациите и подобрување на ученичкото ангажирање во областа на претприемаштвото. Ова истражување е особено актуелно бидејќи самата теорија на управувањето со образовните установи, во последно време, става посебен акцент на проучувањето на влијанието на организациската поставеност и работењето како дел од развојот на училиштето и е релативно ново подрачје во образовната практика во нашата земја. Сè уште се ретки истражувањата од овој вид, не само кај нас туку и во светот. Таквиот проблем кандидатот го истражува на поширок системски план како состојба која е детерминирана од промените во теоретските сфаќања за управувањето со знаењата и промените во образовните установи, современите сфаќања во оваа сфера во светот и кај нас, како и практикувањето на овие трендови во нашата образовна средина.

Ваквата поставеност, кандидатот ја реализира со помош на теориско-емпириски пристап со примена на историски, дескриптивен и аналитичко синтетички пристап во своето истражување, со помош на методолошки дискурс кој овозможува научно фундирани и доволно практично применливи резултати.

Операционализацијата на поставените цели, кандидатот ја спроведува преку:

- теориски пристап во проучувањето на проблемот на истражувањето;
- анализа на современата педагошка, андрагошка, психолошка и економска литература, кои за свој предмет не ја имаат само постојната ситуација со организацијата на работењето и управувањето со знаењата во средните училишта, како и статусот на претприемачките компетенции во наставната работа, туку и развојните правци според кои треба да биде третиран овој проблем;
- идентификување на меѓународните извори со кои се дефинира теоретската анализа на трудот;
- емпириско истражување кое подразбира запознавање на односот и зависноста меѓу организацијата на работењето и управувањето со знаењата како агент на промени во аспирациите и стекнувањето на претприемачки компетенции кај учениците од средно образование.

Ваквиот опфатен пристап резултирал со конзистентна структура претставена во 4 посебни и функционално поврзани целини кои опстојно го третираат проблемот на истражувањето: воведен дел; теоретски пристап кон проблемот на истражување; методологија на истражувањето, анализа и интерпретација на резултатите од истражувањето, заклучни согледувања и препораки.

Во првото заглавие, кандидатот дава дескрипција на системот за образование во Република Македонија со посебен фокус во актуализација на прашањата, како: училиштето како организациски систем, функциите на училишниот директор, директорот како лидер на училиштето, училишната структура, училишната култура, училишната клима, мисијата на училиштето, организацијата и реализацијата на наставата и работата на училиштето, училиштето како основна детерминанта за обезбедување на квалитетно образование и др.

Притоа, кандидатот строго се придржува до современите сфаќања за промените и нивната институционализација како основна база за извлекување на своите заклучоци. Притоа, силно е нагласена развојната димензија на промените.

Во второто заглавие се елаборирани теоретските основи како синтеза на различните дискурси на единствениот предмет на магистерскиот труд – развој на претприемачките компетенции кај учениците во средното образование. Притоа, анализата детално се задржува на дефинирање на претприемаштвото, лоцирање на компетенциите за претприемаштво во рамките на Лисабонската стратегија за развој на Европа, какво треба да биде образованието за претприемаштво и зошто претприемаштвото е потребно за учениците. Посебен дел е посветен за статусот на претприемаштвото во средното стручно образование и обука.

Во третото заглавие, кандидатот дава преглед на тековната состојба со претприемаштвото во Европа. Притоа се користи со актуелните и официјални развојни и нормативни документи кои го покриваат ова прашање. Во тој контекст, кандидатот својот интерес го става на програмите и активностите за развој на претприемачките вештини кај младите, во корелација со искуствата од селектирани европски земји. Притоа, фокусот е поставен во анализа на наставничките компетенции за претприемаштво, соработката меѓу училиштата и претпријатијата, врамени со посочување на селектирани примери на добра практика.

Засебен дел во теоретскиот пристап во ова поглавје претставува намерата на кандидатот да ја претстави потребата од постоење на посебна стратегија за образование за претприемаштво, како кохерентна рамка за образованието за претприемаштво, поддршката за училиштата и наставниците за образование за претприемаштво и соработка со претпријатијата и други чинители за поддршка за образование за претприемаштво.

Во четвртото заглавие на докторскиот труд, кандидатот се осврнува на постојната состојба со претприемачкото образование во Република Македонија. Притоа, се осврнува на почетоците на претприемачко образование во Р. Македонија и улогата на социјалните партнери во образовниот систем. Рамка во која се движи расправата се реформите во образовниот систем на Република Македонија во децентрализирани услови.

Во петтото заглавие се врши анализа на застапеноста на претприемачкото образование во образовниот систем во Република Македонија, посматрано како основен пристап во наставата и лоцирано во основното и средното образование.

Во шестото заглавие се наведени примери на истражувања од областа на претприемаштвото во државата кои кулминираат со изготвувањето на стратегијата за претприемачко учење.

Во седмото заглавие презентирани е теориски модел за претприемачко учење, како дел од концептот за доживотно учење и објективизиран преку стандардите за претприемачко учење и индикаторите за квалитет.

Во **осмото заглавие** е презентирана методологијата на истражување која кандидатот ја применил.

Во **деветтото заглавие** кандидатот врши анализа и интерпретација на резултатите од истражувањето. Акцентот во оваа анализа е ставен на добивање одговори на следниве прашања:

- Дали постои иновативна и претприемачка клима и култура (организациска поставеност, управувачки стил, преземани активности и сл.) во средните училишта?
- Какво е влијанието на организациската поставеност и управувачкиот стил врз перцепцијата на учениците и нивните претприемачки аспирации?
- Какви се ефектите од ангажирањето на ученикот во областа на претприемаштвото?
- Дали постојат и какви се разликите во перцепциите на учениците од средните училишта по однос на потребата од развој на претприемачките способности?
- Дали претприемачкото искуство на учениците од средните училишта има позитивно влијание врз нивните претприемачки аспирации?
- Какво е мислењето на менаџерите за влијанието на средните училишта врз претприемачките вештини кај учениците од средните училишта?
- Кои се показателите во средните училишта кои упатуваат на постоење на претприемачка клима во училиштето?

Посебен квалитет на овој дел од докторскиот труд е настојувањето на кандидатот да ги судри добиените резултати од истражувањето со резултатите кои се добиени по пат на анализа на современите настојувања во сферата на претприемачкото учење. Притоа, анализата и интерпретацијата ја операционализира по пат на проблемски пристап фокусиран во неколку клучни манифестации, како:

- влијание на претприемачката поставеност на училиштата врз перцепцијата на учениците за претприемаштво;
- влијание на претприемачката поставеност врз одлуките на ученикот за претприемачко дејствување;
- претприемачка поставеност на училиштата и претприемачкото дејствување на ученикот;
- разлики меѓу средните училишта во однос на претприемачката организациска поставеност, управувачкиот стил и наставните активности.

Во **десеттото заглавие** кандидатот ги презентира заклучните согледувања и дава препораки за идни активности во сферата на организациската поставеност и начините на работење во средните училишта и подобрувањето на претприемачкото учење во нашата земја. Врз основа на добиените резултати, кандидатот ги потврдува или ги одбива поставените хипотези на истражувањето.

Врз основа на резултатите од теоретската анализа и спроведеното истражување, како и врз основа на констатираните слабости, кандидатот дава препораки за интервенции во сферата на организацијата на училиштата и претприемачкото учење. Притоа, сосема

исправно заклучува дека „во училиштата со нагласена иновативна и претприемачка клима и култура (организациска поставеност, водствен стил, преземани активности во наставата и сл.) се манифестираат понагласени карактеристики на претприемачко однесување кај учениците“.

Анализата на докторскиот труд покажува дека кандидатот вложил голем напор проблемот на истражувањето да го посматра од различни аспекти, а сè во функција на јасност и издржаност на препораките што ги дава на крајот на трудот, што на овој труд му дава дополнителен квалитет. Во одредени сегменти се чини дека кандидатот пристапува доста еднострано во толкување на истражуваната појава, и извлекува заклучоци кои не се дополнително аргументирани. Ваквата појава не влијае врз квалитетот на докторскиот труд бидејќи доминантно се однесува на доста познати феномени кои ѝ се познати на педагошко-андрагошката јавност. На тој начин, кандидатот го обликувал својот труд повеќе за експертската јавност отколку за читатели на кои проблемот на истражување не им е толку близок.

Проблемскиот пристап кој кандидатот го применил со наведување на голем број на детерминанти и нивна операционализација со целосно почитување на спецификите на состојбите и окружувањето е во функција на јасност на трудот. Од аспект на посебноста и актуелниот миг во кој се наоѓа средното образование, особено средното стручно образование, во Република Македонија и потребата од зајакнување на овој дел од образовниот систем со континуирано следење и целосно разоткривање на позитивните и негативните искуства врз зајакнувањето на претприемачките компетенции кај учениците, се чини дека ваков пристап е повеќе од неопходен. Дотолку повеќе што во последно време, во сферата на менаџирањето (сеопфатно сфатено) и поставеноста на претприемачкото учење во средното образование се прават обиди за интервенции кои имаат системска заднина, но притоа не произлегуваат од втемелени и издржани добри примери од практиката. Овој дел, дополнет со функционалното поврзување и прецизното поставување на значењето и улогата на сите клучни фактори кои ја детерминираат институционализацијата на претприемачкото учење во училиштето, сочинуваат јака основа да се дадат издржани толкувања и препораки кои би биле операционализирани во образовната практика во нашата земја. Оттаму, пристапот на кандидатот е наполно оправдан и му овозможува на читателот да добие целосна слика и здрави аргументи за понудената методологија за анализа на проблемот на истражувањето.

Трудот го карактеризира методолошка коректност со јасно одмерени и издржани заклучоци. Иако во одделни сегменти заклучоците се пренагласени, тоа воопшто не ја намалува нивната издржаност.

Методологија

Во рамките на својот пристап во анализата на проблемот на докторскиот труд, кандидатот применува методологија на истражување, карактеристична за општествените науки. Со примена на историскиот метод, методот на анализа, дескриптивниот метод, индуктивниот метод и методот на генерализација, кандидатот ги проучува постојните

теоретски аспекти на истражуваната појава и искуствата од досегашниот третман на управувањето со промените/иновациите и нивното институционализирање.

Со помош на аналитичко-синтетички пристап, анализата на документација, компарацијата, неексперименталната каузална метода за утврдување на причинско-последичните односи во сферата на организацијата на работа во училиштата, кандидатот успешно ја реализирал поставената цел.

Со помош на анкетање и интервју, емпириското истражување е спроведено на ученици од средните училишта во Република Македонија, претприемачи од непосредната околина кои соработуваат со средните училишта и наставници-реализатори на наставата во средните училишта.

Во истражувањето се користи случаен и стратификуван примерок. Во првата фаза за анкетање се избрани по пат на случаен избор 12% од вкупниот број на учениците од средните училишта во Република Македонија. Изборот по различни слоеви на ученици во поглед на струките, односно насоките е со соодветен процент.

Примерокот наставници на средните училишта е пригоден, односно претставува избор на секој од средните училишта. Од 10 средни училишта од Македонија, избрани се 6 во кои се реализираа проектни активности за претприемаштво и 4 во кои не постојат такви активности. Во секое од овие училишта по случаен избор се избрани по 10 наставници.

Во истражувањето се испитани вкупно 60 претприемачи кои работат во непосредна близина на средните училишта и кои соработуваат со самите училишта. Примерокот претприемачи е пригоден.

Големината на примерокот е условен со присуство на проекти во средните училишта што придонело кандидатот да има ограничени можности за опфат на поголем број субјекти на истражување. Со оглед на големината на примерокот, резултатите можат да бидат третирали само на индикативна основа.

Заклучок:

Значењето што го има претприемачкото учење во средното образование во контекст на глобализационите процеси зазема исклучително значајно место, како во научните кругови така и во плановите за развој на образовните системи во земјите во светот. Покрај значајноста на системските интервенции во сферата на структурата на средното образование под чадорот на концепцијата за доживотно учење и економизирањето на образовните излези, подеднакво значење им се придава и на перманентните интервенции во наставно-образовниот процес, особено на процесот на учење и резултатите од учењето, како и на организационата поставеност и ефикасноста на процесите на управување. Оттаму, зајакнувањето на капацитетите за градење на компетенции за претприемаштво кај учениците не е само прашање кое ги засега училиштата и учениците туку треба да биде предмет на интерес на државните органи за задоволување на потребата од поставување издржлив и квалитетен систем за продукција

на резултати кои битно ќе го детерминираат постсредниот училишен период на учениците и квалитетот на работата на училишниот кадар, особено менаџерскиот кадар.

Секое проучување на проблемот на претприемачкото учење е нераскинливо врзано со проучувањата на проблемите во функционирањето на училиштата во услови на децентрализација, со посебен акцент на економската рационалност, мотивираност на кадарот и квалитетот на крајниот продукт, особено изборот на организациската поставеност.

Докторскиот труд „Организациската поставеност и раководењето во контекст на обуките за претприемаштво во средното образование“, изработен од м-р Лулзим Мехмеди, студент на докторските студии на Институтот за педагогија – Менаџмент во образованието, претставува значаен напор за расветлување на едно исклучително значајно прашање во образовната практика. Овој труд претставува извор, стимулација и поддршка на други истражувања од овој домен. Поради тоа, може да се заклучи дека станува збор за труд кој има аспирации да констатира, но и да отвори низа значајни прашања од доменот на претприемачкото учење и организациската поставеност на средното училиште во нашата земја. Трудот претставува дело кое има аспирации да ги спои теориската и практичната димензија на истражуваниот проблем. Практичните импликации што ги сутерира и ги носи како свој потенцијал, особено констатациите за видот на моделот за претприемничко учење кој се применува во училиштата, го прават овој труд вреден од аспект на можностите за апликација.

ПРЕДЛОГ

Врз основа на изнесените податоци и веќе потврдените квалитети на кандидатот, Рецензентската комисија позитивно го оценува докторскиот труд „Организациската поставеност и раководењето во контекст на обуките за претприемаштво во средното образование“, изработен од м-р Лулзим Мехмеди, студент на докторските студии – менаџмент во образованието, на Институтот за педагогија, и има чест да му предложи на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет да ја усвои оваа рецензија и да му овозможи на кандидатот понатамошна постапка за одбрана на докторскиот труд.

Рецензентска комисија

Проф. д-р Зоран Велковски, с.р.

Проф. д-р Наташа Ангелоска Галевска, с.р.

Проф. д-р Трајан Гоцевски, с.р.

Доц. д-р Елизабета Т. Илиевска, с.р.

Доц. д-р Елена Ризова, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА СО НАСЛОВ

**„РАЗВОЈ НА ВОНИНСТИТУЦИОНАЛНИ ФОРМИ ЗА ЗАШТИТА НА ДЕЦА БЕЗ
РОДИТЕЛИ И РОДИТЕЛСКА ГРИЖА –**

СМЕСТУВАЊЕ ВО ЗГРИЖУВАЧКО СЕМЕЈСТВО”

ИЗРАБОТЕНА ОД М-Р КАТИЦА КИЧУКОВА ГОЛУБОВСКА,

ПРИЈАВЕНА НА ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Со одлука на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје која е донесена на X редовна седница, одржана на 22.10.2014 год., беше формирана Комисија за оцена на докторската дисертација со наслов: „Развој на вонинституционални форми на заштита на деца без родители и родителска грижа- сместување во згрижувачко семејство”, поднесена од м-р Катица Кичукова Голубовска, во состав: проф. д-р Сузана Миовска-Спасева, проф. д-р Наташа Ангелоска-Галевска, проф. д-р Лена Дамовска, проф. д-р Дивна Лакинска и проф. д-р Сузана Борнарова. Комисијата ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и има чест на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет да му го поднесе следниов

И з в е ш т а ј

Докторската дисертација на м-р Катица Кичукова Голубовска, со наслов „Развој на вонинституционални форми на заштита на деца без родители и родителска грижа - сместување во згрижувачко семејство”, содржи 225 страници од кои 195 се компјутерски обработен текст, 22 страници се со прилози на користени инструменти за истражување и 7 страници со список на литература од 140 библиографски единици на релевантни домашни и странски извори кои се користени при изработката на дисертацијата.

Трудот е структуриран во четири дела. Првиот дел ја претставува теориската рамка на истражувањето и во него се разгледуваат четири тематски целини кои се меѓусебно поврзани и се надоврзуваат една на друга. Во првото поглавје од овој дел кандидатката се задржува на воспитната улога на семејството, при што акцентот го става на дефинирањето на поимот семејство, на разгледувањето на родителството и различните родителски стилови, како и на улогата на семејството во развојот на детето. На крајот на поглавјето, кандидатката се осврнува на предизвиците со кои се соочува современото семејство, кои се резултат на општествените промени, а се одразуваат во структурата на семејството и во динамиката на односите во него.

Во второто поглавје од теоретскиот дел, истражувачкиот интерес е насочен кон системот на социјална заштита во Република Македонија од аспект на заштитата на децата без родители и родителска грижа. На почетокот поимно се определува социјалната заштита, се утврдуваат носителите на социјалната заштита и надлежностите на соодветните установи (Министерството за

труд и социјална политика, Заводот за социјални дејности, центрите за социјална работа). Потоа, кандидатката се задржува подетално на услугите кои ги пропишува Законот за социјална заштита: социјална превенција, институционалната заштита која се остварува во различни установи, како и одделните форми на вонинституционална заштита (посвојување, дневно и привремено згрижување, сместување во згрижувачко семејство, мал групен дом, организирано живеење со поддршка). На крајот од ова поглавје се расветлува улогата на стручниот тим во заштитата на детето, со посебен осврт на работата на педагогот во одделните фази на постапката за заштита на детето без родителска грижа: проценка на ризикот и потребите на детето, третман и следење на корисникот и престанок на третманот и подготовка на детето за самостојно живеење.

Во рамките на третото поглавје кое се однесува на деинституционализацијата како процес, најнапред се прави нејзино поимно расветлување, а потоа се преминува кон кус хронолошки преглед на процесот на деинституционализација во Република Македонија. Посебно внимание кандидатката обрнува на Националната стратегија за деинституционализација во системот на социјална заштита во Р Македонија 2008-2018, нејзините стратешки цели и планираните чекори за спроведување. Анализата на овој владин документ претставува основа за разгледување на предизвиците со кои се соочува имплементацијата на деинституционализацијата во Република Македонија, при што се идентификуваат недостатоците и се предлагаат чекори за нивно надминување.

Во последното поглавје од теоретскиот дел се проследуваат европски искуства во однос на заштитата на децата без родители и родителска грижа. Низ табеларни прикази претставени се моделите на згрижување кои постојат во повеќе европски држави, законските услови кои треба да ги исполнат професионалните згрижувачи, како и правата и бенефиците што тие ги имаат во различни земји.

Вториот дел од докторската дисертација ги опфаќа методолошките аспекти на истражувањето. Во него се дефинирани предметот, основните поими, целите и задачите, хипотезите, варијаблите, методите, техниките и инструментите на истражувањето, примерокот и организацијата на истражувањето. Предмет на истражување е сместувањето во згрижувачко семејство како една од вонинституционалните форми на заштита на децата без родители и родителска грижа. Тоа подразбира, од една страна, истражување на формите за помош и поддршка на згрижените деца кои се сместени во згрижувачко семејство и на самите згрижувачи, преку ангажирање на мобилен тим составен од стручни лица. Истовремено, предмет на истражување е и компаративно проучување на системите на заштита на децата без родители и родителска грижа во делот на згрижувачките семејства во Република Македонија и Република Србија. Во согласност со предметот, кандидатката формулира две цели на истражувањето од кои произлегуваат дванаесет задачи кои се однесуваат на одделни аспекти на истражуваниот проблем. Согласно со поставените цели и задачи, кандидатката формулира една општа и шест посебни хипотези чија верификација се врши со емпириско и компаративно истражување во кое се користат дескриптивно-аналитичкиот и компаративниот метод и техниките на анализа на содржина и анкетање. Со емпириското истражување е опфатено 101 дете што претставува 58,38% од вкупниот број деца кои се сместени во згрижувачки семејства, 58 згрижувачки семејства од општините Прилеп, Македонски Брод и Крушево, што е 46,4 % од вкупниот број вакви семејства на територијата на Македонија, како и 6

стручни работници од центрите за социјална работа во избраните општини. Во истражувањето се користени повеќе инструменти за прибирање на потребните податоци:

- Прашалник за процена на потребите на децата сместени во згрижувачките семејства;
- Прашалник за согледување одредени статуси кај згрижувачките семејства;
- Прашалник за согледување на ресурсите на локално ниво;
- Прашалник за стручните лице од центарот за социјална работа;
- Протокол за работа на членовите на мобилниот тим;
- Извештај за реализирана стручна работа на мобилниот тим;
- Лист за дете.

Третиот дел од докторската дисертација ја претставува анализата и интерпретацијата на резултатите од истражувањето и има два дела. Во првиот дел се претставени резултатите од емпириското истражување кои овозможуваат увид во состојбата на децата без родителска грижа кои се сместени во згрижувачките семејства во трите општини и согледување на нивните потреби и на потребите на нивните згрижувачи. Анализата се врши согласно со поставените хипотези, па оттука, таа е структурирана во шест поглавја кои се однесуваат на:

- стручната помош и поддршка на децата сместени во згрижувачко семејство од страна на центарот за социјална работа;
- почитувањето на законската регулатива и стручно-методолошките упатства при спроведувањето на постапката за сместување во згрижувачко семејство;
- идентификувањето на одредени статуси кај згрижувачите (место на живеење, возраст, национална припадност, степен на завршено образование, здравствена состојба, работен статус);
- идентификувањето на потребите од континуирана поддршка за сместените деца во згрижувачките семејства;
- ресурсите со кои располагаат трите општини за задоволување на потребите на децата сместени во згрижувачки семејства;
- промените кај сместените деца во згрижувачките семејства кои се резултат на поддршката од мобилните тим.

Вториот дел од анализата се однесува на компаративното согледување на заштитата на децата без родители сместени во згрижувачки семејства во Македонија и Србија. Споредбата се врши врз основа на анализа на неколку прашања:

- правата и услугите на децата без родители и родителска грижа;
- нормативната рамка на формата сместување во згрижувачко семејство;
- состојбата на згрижувачките семејства (возраст, работен статус и број на сместени деца) и на сместените деца (пол, возраст и здравствена состојба);
- постапувањето на стручните работници во примената на формата сместување во згрижувачко семејство.

Извршената анализа и во двата дела е илустрирана со табеларни и графички прикази кои се поддржани со коментари и толкувања, што ѝ дава квалитет на прегледност и критички осврт.

Во четвртиот дел од трудот се поместени заклучните согледувања, користената литература и прилозите. Заклучоците се изведуваат врз основа на спроведеното емпириско истражување, како и врз основа на извршената компаративна анализа. Поаѓајќи од нив, кандидатката дава повеќе препораки за подобрување на квалитетот на заштитата на децата без родители и родителска грижа, како што се:

- измени и дополнувања во Законот за семејство и во Законот за социјална заштита во насока на терминологички прецизирања;
- преиспитување на досегашните права и услуги што ги добиваат децата без родители и родителска грижа и нивно ставање во активна положба;
- воведување нова форма роднинско згрижување;
- димензионирање на временскиот период на престој на дете во установа;
- отворање на центри за родители во кои би се работело на јакнење на родителските капацитети, а со тоа би се превенирало децата да останат без родителска грижа;
- промени во Правилникот за згрижувачки семејства, во однос на подигање на образовното ниво на згрижувачите од основно на задолжително средно образование, како и внесување минимум стандарди за заштита на детето во поглед на просторните услови заради задоволување на неговите здравствени и развојни потреби;
- намалување на бројот на деца во згрижувачко семејство;
- зголемување на месечниот надоместок за трошоците за сместеното лице и на надоместокот за згрижување.
- развивање на мрежата на згрижувачки семејства во сите центри за социјална работа во Македонија.
- зајакнување на стручната помош и поддршка на згрижувачките семејства и згрижените деца
- формирање мобилни тимови што ќе им нудат услуги на згрижувачките семејства во домашни услови во соработка со здравство/образование/дневните центри на локално ниво;
- отворање на центар/агенција/дирекција за поддршка на згрижувачките семејства и на центрите за социјална работа.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Докторската дисертација на м-р Катица Кичукова Голубовска со наслов „Развој на вонинституционални форми на заштита на деца без родители и родителска грижа - сместување во згрижувачко семејство“ претставува автентичен научен труд со кој се истражува значаен и актуелен социјално-педагошки проблем кој се разгледува во поширок интердисциплинарен контекст. Трудот се одликува со солидна теоретска разработка, коректен методолошки приод и ја отсликува истражувачката компетентност на кандидатката во областа на социјалната педагогија. Концепциски е добро поставен, солидно разработен, нуди среден и прегледен приказ и обработка на податоците и ја демонстрира способноста на кандидатката за самостојна и критичка размисла. Имајќи ја предвид сеопфатноста на анализата која резултира со издржани заклучоци и вредни препораки, докторската дисертација на м-р Катица Кичукова Голубовска претставува вреден прилог во збогатувањето на скромниот истражувачки опус на социјално-педагошки теми во нашата

научна средина и во унапредувањето на педагошката работа во областа на заштитата на деца без родители и родителска грижа.

Врз основа на извршената анализа и наведените научно-методолошки вредности на докторската дисертација со наслов „Развој на вонинституционални форми на заштита на деца без родители и родителска грижа - сместување во згрижувачко семејство“, членовите на Комисијата со задоволство му предлагаат на Наставно-научниот совет да го усвои понудениот извештај за оценка на трудот и на кандидатката м-р Катица Кичукова Голубовска да ѝ одобри нејзина усна одбрана.

Членови на Комисијата

1. Проф. д-р Сузана Миовска-Спасева, с.р.
2. Проф. д-р Наташа Ангелоска-Галевска, с.р.
3. Проф. д-р Лена Дамовска, с.р.
4. Проф. д-р Дивна Лакинска, с.р.
5. Проф. д-р Сузана Борнарова, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА **ЕВАЛУАЦИЈА НА ПСИХОСОЦИЈАЛНИ
УСЛУГИ НА ЛИЦА ПОД РИЗИК**, ИЗРАБОТЕНА ОД М-Р АЛЕКСАНДРА МИНОВСКА,
ПРИЈАВЕНА НА ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

На IX редовна седница одржана на 19.9.2014, Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет при Универзитетот „Св.Кирил и Методиј“ во Скопје формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатката м-р Александра Миновска пријавена на Институтот за социјална работа и социјална политика под наслов: **Евалуација на психосоцијални услуги на лица под ризик**. Комисијата е во состав: доц. д-р Светлана Трбојевиќ, проф. д-р Марија Доневска, проф. д-р Сузана Борнарова, проф. д-р Иван Трајков и доц. д-р Софија Ѓорѓиевска. По прегледот и оценувањето на докторската дисертација, Комисијата до Наставно-научниот совет го доставува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација на кандидатката м-р Александра Миновска, на тема: **Евалуација на психосоцијални услуги на лица под ризик**, се состои од вкупно 216 страници компјутерски обработен текст со новинарски проред. Текстот е распореден во 7 глави (стр. 11-201), користена литература (201-205) и содржина (2-4).

Првиот дел ја претставува теоретската рамка на истражувањето и во него се разгледуваат шест поттеми кои се однесуваат на евалуацијата на психосоцијалните услуги на лица под ризик.

Воведот ги содржи неопходните појаснувања на тезата, ги утврдува главните цели и ја изложува содржината на трудот преку краток опис на поглавјата, при што акцент се става на евалуацијата како постапка која се применува од страна на професионалците во системот на социјалната заштита, а со цел да се проценат ефектите од администрираните психосоцијални услуги.

Во првото поглавје, кандидатката ги определува поимите евалуација, евалуација во социјалната заштита, психосоцијални услуги и лица под ризик. При поимното определување на евалуацијата, кандидатката ја нагласува разликата помеѓу евалуацијата како научен пристап кој е насочен кон целите на истражувањето и евалуацијата на психосоцијалните програми, чија цел се решавањето на проблемите со кои се соочуваат клиентите. Исто така, во првото поглавје, кандидатката дава краток историски осврт на развојот на евалуацијата и значењето на нејзината примена во процесот на менаџирање на јавните институции, вклучувајќи ги социјалните институции. Притоа се посочува на значајни откритија во насока на унапредување на евалуацијата како методолошка постапка за проценка на успешноста од спроведените проекти. Потоа, кандидатката прави анализа и операционализација на процесот на евалуација во социјалната работа. Во овој дел од трудот, кандидатката, најпрвин, продлабочено го анализира индивидуалниот

системски пристап на евалуација во социјалната работа и социјалната заштита од аспект на мерење на проблемот што е предмет на евалуација, дизајн на постапката на евалуација, анализа на добиените податоци, како и на предизвиците на индивидуалниот системски пристап на евалуација и неговата поврзаност со класичното истражување. Во овој дел од трудот, кандидатката посебно го анализира групниот системски пристап на евалуација преку следните модели на евалуација: „пред и потоа“, контролниот и компаративниот модел, како и основните цели на групниот системски пристап на евалуација. Ова поглавје содржи бројни табеларни прикази во кои се илустрирани разликите помеѓу евалуациските пристапи. Основните карактеристики на евалуацијата на социјалните програми и нејзините општи определби се предмет на анализа на третото поглавје. Притоа, кандидатката посочува на потребата од спроведување на евалуација на ефектите од спроведените програми врз субјектите, кои се директно вклучени во одредена социјална програма, а која е предмет на евалуација од применетата програма, како и од потребата за воведување на неекспериментална и експерименталната група во евалуацијата. Направен е сеопфатен приказ на психосоцијалниот пристап во третманот на лицата под ризик и неговите основни карактеристики, како и неколкуте модели на психосоцијална терапија во кои спаѓаат: бихејвиоралната терапија, медијацијата, интервенцијата во криза и когнитивната терапија. Најпрво, кандидатката ги анализира спецификите на бихејвиоралната и когнитивната терапија и начините на нивно дејствување. Воедно, кандидатката посочува дека бихејвиоралната и когнитивната терапија се едни од најзастапените терапевтски модели во практиката на социјалните работници и психолозите и воедно претставуваат третмани со најголем позитивен исход во лекувањето на лицата во ризик на кои им е неопходен ваков пристап во комбинација, секако и со медикаментозна терапија.

Детален осврт на методите и техниките на евалуациското истражување кои го заземаат приматот во работењето и истражувањата на професионалците во оваа област е направен во петтото поглавје. Иако методите и техниките кои се прикажани и кои ги применуваат професионалците се исти како и методите и техниките во класичните општествени истражувања, сепак целите кон кои е насочена евалуациската постапка се разликуваат од оние во класичното истражување. Кандидатката ги анализира методите и техниките на квалитативниот и квантитативниот пристап на истражување. Исто така, во овој дел од трудот, се потенцира начинот на формулирање на истражувачките цели и проблеми, постапките на собирање на податоци за предметот на проучување и евалуација, како и техниките за обработка на добиените податоци и изразување на добиените резултати во табели. На крајот од теоретскиот дел од трудот, кандидатката се осврнува кон етичките аспекти на евалуацискиот процес кој претставува нераскинлив дел од секоја научноистражувачка работа. Притоа, таа го нагласува етичкиот кодекс како стандард кој членовите на професијата формално и јавно ги прифаќаат и кој ги дава потребните насоки за професионално постапување, извршување на обврските и решавање на моралните дилеми. Воедно, кандидатката укажува на целите на етичките насоки за поттикнување на размислување, самоиспитување и надградба на стручните лица кои во рамки на својата професија ја спроведуваат евалуацијата. Етиката е важна детерминанта во процесот на истражување и решавање на проблемите во секојдневната работа на професионалците во своите практични и истражувачки активности.

Вториот дел од дисертацијата ги опфаќа методолошките аспекти на истражувањето. Во него се дефинирани предметот на евалуациското истражување, неговите цели и задачите, методите, техниките и инструментите на истражувањето, исто така, зададена е општата хипотеза и посебните хипотези. Целната група на истражувањето е анализирана од аспект на нејзиниот демографски состав: возраст, пол, професија, завршено образование, брачен статус и сл. Со истражувањето се опфатени корисниците на услуги од метадонскиот центар за унапредување на јавниот живот од Тетово, но се опфаќаат и негови корисници од општина Гостивар. Квантитативните резултати од истражувањето се статистички обработени и табеларно се прикажани. Анализата на квантитативните и квалитативни податоци ја потврдуваат општата и посебните хипотези. Кандидатката во делот од заклучоците нагласува дека обезбедувањето на континуитет во проценката на услугите на службите од доменот на психосоцијалната заштита овозможува увид во задоволството на клиентите од услугите што ги добиваат во овие установи. Повратната информација е важна како за подобрување на услугите, така и за изнаоѓање нови и подобри форми на заштита, што е и една од основните тенденции на секој евалуациски процес.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Докторската дисертација на м-р Александра Миовска со наслов ***Евалуација на психосоцијални услуги на лица под ризик*** претставува самостојна научна студија со која се истражува значаен, актуелен пристап во социјалната работа. Дисертацијата е изработена врз основа на обемна теоретска литература и квалитативно квантитативна методологија на истражување која се темели на солидно разработена методолошка основа. Кандидатката соодветно ги поставува целите и задачите на истражувањето, кои се научно издржани, а методите, техниките и инструментите кои се користени при спроведување на истражувањето се во согласност со предметот на истражувањето и формулираните цели и задачи. Кандидатката ја потврдува способноста за самостојно истражување.

Имајќи го предвид токму пристапот во истражувањето и начинот на кој е реализирана докторската дисертација на м-р Александра Миовска, таа претставува значаен придонес на полето на евалуацијата на психосоцијалните услуги кои се обезбедуваат за лица под ризик и претставува значаен придонес во областа на психосоцијалната заштита. Врз основа на извршената анализа и наведените научно-методолошки вредности на докторската дисертација со наслов ***Евалуација на психосоцијалните услуги на лица под ризик***, членовите на Комисијата со задоволство му предлагаат на Наставно-научниот совет да го усвои понудениот извешатај за оцена на трудот и на кандидатката м-р Александра Миовска да ѝ определи датум за нејзина усна одбрана.

Членови на Комисијата

1. Доц. д-р Светлана Трбојевик, с.р.
2. Проф. д-р Мариа Донеvска, с.р.
3. Проф. д-р Сузана Борнарова, с.р.
4. Проф. д-р Иван Трајков, с.р.
5. Доц. д-р Софија Георгиевска, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК (ВО СИТЕ ЗВАЊА) ЗА СЛЕДНИВЕ НАУЧНИ ОБЛАСТИ (ДИСЦИПЛИНИ): СОЦИОЛОШКИ ТЕОРИИ I И СОЦИОЛОШКИ ТЕОРИИ II, СОЦИОЛОГИЈА НА ЕТНИЧКИТЕ ГРУПИ И СОЦИОЛОГИЈА НА СПОРТОТ НА ИНСТИТУТОТ ЗА СОЦИОЛОГИЈА ПРИ ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Во врска со распишаниот конкурс објавен во „Дневник“ на 29. 11. 2014, во „Коха“ на 1.12.2014, и исправка на објавен конкурс објавена во „Дневник“ на 11.12.2014 година за избор на еден наставник (во сите звања) за следниве научни области (дисциплини): социолошки теории I и социолошки теории II, социологија на етничките групи и социологија на спортот, Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на својата XII редовна седница одржана на 19.12.2014 година, определи Комисија во состав: проф. д-р Марија Ташева, проф. д-р Димитар Мирчев и проф. д-р Петре Георгиевски.

Комисијата утврди дека на распишаниот конкурс се јавил само еден кандидат, и тоа д-р Константин Миноски, досегашен вонреден професор на Институтот за социологија при Филозофскиот факултет во Скопје. По направената анализа на пристигнатите материјали, Рецензентската комисија има чест на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје да му го поднесе следниов

ИЗВЕШТАЈ

Кандидатот д-р Константин Миноски е роден на 19.11.1964 година во Скопје. Во 1991 година дипломирал на Институтот за социологија при Филозофскиот факултет во Скопје со просечна оценка 9,28. На истиот Институт во 1998 ги завршил постдипломските студии на насоката социологија на политиката, со одбрана на магистерскиот труд „Етничките колективитети и изборната демократија во Република Македонија“, под менторство на проф. д-р Димитар Мирчев. На 31.5.2005, на истиот Институт, ја одбрал докторската дисертација „Влијанието на општествените и развојните фактори врз етнополитичката мобилизација во Република Македонија (1990-2000)“, под менторство на проф. д-р Димитар Мирчев.

На Филозофскиот факултет, Институт за социологија, се вработил во 1993 во својството стручен соработник на проектот „Социолошки аспекти на етничкиот соживот во Република Македонија“. Во звањето асистент на истиот Институт бил избран во 1996, во 2005 бил избран во звањето доцент по предметите социолошки теории, општа социологија и социологија на етничките групи а во 2010 година бил избран во звањето вонреден професор за следниве научни области (дисциплини): општа социологија (социолошки теории I и социолошки теории II), социологија на етничките групи и социологија на спортот).

Наставно-образовна дејност

Во изминатиот период, проф. д-р Константин Миноски успешно ги изведуваше предавањата и вежбите од прв циклус студии со студентите на Институтот за социологија по областите (дисциплини): општа социологија и социологија на етничките групи (предметите: социолошки теории 1, социолошки теории 2, социологија на етничките групи и социологија на спортот), како и предавања и вежби на Институтот за родови студии од областа на социологијата на етничките групи (58,05 поени). Исто така, проф. д-р Константин Миноски успешно ги изведуваше предавањата на втор циклус студии од областа на општата социологија и социологијата на етничките групи (5,75). Земајќи го предвид целокупниот професионален ангажман на проф. д-р Константин Миноски, преку неговото исклучително залагање, може да се констатира дека е видлив неговиот сериозен и одговорен пристап кон наставно-образовната дејност, за што релевантни показатели се менторството на 22 дипломски работи (4,4 поени), како учеството во комисији за оцена и одбрана на дипломски работи на студентите (4,0 поени), менторство на еден магистерски труд (1 поен), член на комисија за оцена и одбрана на магистерски труд – 6 (1,8 поени), член на комисија за оцена и одбрана на докторски труд – 2 (1 поен).

Во согласност со член 13 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник бр. 250, од 15.07.2013 година), кандидатот проф. д-р Константин Миноски од наставно-образовната дејност остварил 78,59 поени и со тоа го надминал минималниот број поени (20) што треба да ги оствари за да биде избран во звањето редовен професор.

Научноистражувачка дејност

Во поглед на научноистражувачката работа може да се констатира дека проф. д-р Константин Миноски има забележителни ангажмани. Тој има менторство на магистерски труд: „Малцинствата во Европската унија и во Република Македонија – компаративни согледувања“ на кандидатката Братислава Танасковиќ (1 поен).

Учество во научноистражувачки проекти (20 поени):

- национален научноистражувачки проект: „Истражување на европските вредности кај граѓаните на Република Македонија“; член на истражувачки тим, Филозофски факултет - Скопје, Министерство за наука на Република Македонија, 2010-;
- меѓународен научноистражувачки проект: “European Values Study”, член на истражувачки тим, 2010-;
- национален научноистражувачки проект: „Потрошувачката на органска храна и односот на потрошувачите кон органската храна во Република Македонија“, член на истражувачки тим, Институт за сточарство, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје, 2013-2014;
- национален научноистражувачки проект: „Потрошувачката на живинско месо и односот на потрошувачите кон живинското месо во Република Македонија“, член на истражувачки тим, Институт за сточарство, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје, 2013-2014;

- национален научноистражувачки проект: „Пазарот на производи од животинско потекло во Република Македонија“, член на истражувачки тим, Институт за сточарство, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје, 2013-2014;
- национален научноистражувачки проект: „Агропретприемништвото во општина Струмица-состојба и перспектива“, член на истражувачки тим, Институт за сточарство, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје, 2014-2015.

Објавени трудови (30,8 поени)

- Труд со оригинални научни резултати, објавен во зборник на трудови од научен собир: К. Миноски, Етничките конфликти на Балканот – историски континуитет?, во *Македонија и соседите*, Филозофски факултет – Скопје, 8-9 декември 2006, Скопје, 2010, стр. 215-224.
- Труд со оригинални научни резултати, објавен во зборник на трудови од научен собир со меѓународен уредувачки одбор: К. Миноски, Општествените промени во Република Македонија во периодот од 1991 до 1995: од нација-држава до бинационална држава, *Социологијата и општествените промени*, Филозофски факултет – Скопје, 2011, стр. 355-365.
- Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание: Поповски, М., Петковска, А., Миноски, К., Јованоски, А. *Одделни белези и религијски верувања и практики на граѓаните на Република Македонија*, Скопје: Социолошка ревија /The Sociological Review, бр. 2/2012, Година XIII, стр. 7-25.
- Труд со оригинални научни резултати, објавен во зборник на трудови од научен собир со меѓународен уредувачки одбор: А. Petkovska, К. Minoski, М. Popovski, А. Jovanoski, Some aspects of the trust among the Macedonian citizens related to security and safety issues. *Security and Euroatlantic Perspectives of the Balkans Police Science and Police Profession (States and Perspectives)*, University St. Kliment Ohridski, May 25-26 2012, Ohrid, Proceedings, стр. 460-468.
- Труд со оригинални научни резултати, објавен во зборник на трудови од научен собир со меѓународен уредувачки одбор: Minoski, К. Sports and Leisure of Youth in the Republic of Macedonia, in the: *Sociology and The Challenges of the Global Age*, Faculty of Philosophy – Skopje, 13 – 15 June 2011, Skopje – Ohrid, Proceedings, 2013, стр. 98-113.
- Труд со оригинални научни резултати, објавен во зборник на трудови од научен собир со меѓународен уредувачки одбор: К. Minoski, А. Jovanoski, М. Popovski, А. Petkovska, The attitude of Macedonian citizens towards certain aspects of democracy and the processes of European integration, in: *International Scientific Conference The Balkans Between Past and Future: Security, Conflict Resolution and Euro-Atlantic Integration*, June 5-8 2013, Ohrid (Macedonia), pp. 412-425.
- Труд со оригинални научни резултати, објавен во реферетно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор: К. Миноски, Етничката оддалеченост (дистанца) и етнополитичката мобилизација во Република Македонија, *Political Thought/ Политичка мисла*, година 11, бр. 44, Скопје, 2013, стр. 11-24.
- Труд со оригинални научни резултати, објавен во реферетно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор: А. Петковска, К. Миноски, Ставовите на граѓаните кон системот на владеење во балканските држави, *Political Thought/ Политичка мисла*, година 12, бр. 45, Скопје, 2014, стр. 43-64.
- Труд со оригинални научни резултати, објавен во зборник на трудови од научен собир со меѓународен уредувачки одбор: Kostadinov, T., Nikolova, N., Levkov, V., Jusufi, E., Minoski, K. *Rural Development in the Southeast Planning Region in the Republic of Macedonia Through Entrepreneurship*, во Book of Proceedings: Fifth International Scientific Agricultural Symposium “Agrosym 2014”, Jahorina, October 23-26, 2014, стр. 983-988.
- Труд со оригинални научни резултати, објавен во зборник на трудови од научен собир со меѓународен уредувачки одбор: Kostadinov, T., Levkov, V., Nikolova, N., Jusufi, E., Minoski, K. *Rural Development in the Vardar Planning Region in the Republic of Macedonia Through*

Entrepreneurship, во Book of Proceedings: Fifth International Scientific Agricultural Symposium “Agrosym 2014”, Jahorina, October 23-26, 2014, стр. 989-995.

- Труд со оригинални научни резултати, објавен во зборник на трудови од научен собир со меѓународен уредувачки одбор: Kostadinov, T., Jusufi, E., Levkov, V., Nikolova, N., Minoski, K. *Family Enterprises in Rural Areas of the Vardar Region in The Republic of Macedonia*, во Book of Proceedings: Fifth International Scientific Agricultural Symposium “Agrosym 2014”, Jahorina, October 23-26, 2014, стр. 995-1000.

Учество на научен/стручен собир со реферат (11 поени)

- Меѓународен научен/стручен собир: „Sociology and the Challenges of the Global Age – 35 Years of the Institute of Sociology and 80th Anniversary of Prof. Dr. Blaga Petroska” со научен труд: Sport and Leisure of Youth in the Republic of Macedonia; Ss. Cyril and Methodius University – Skopje, Faculty of Philosophy, Institute of Sociology, 2011.
- Меѓународен научен/стручен собир: „Security and Euroatlantic Perspectives of the Balkan Police Science and Police Profession (States and Perspectives)“, со научен труд (коавтор) A. Petkovska, K. Minoski, M. Popovski, A. Jovanoski, Some aspects of the trust among the Macedonian citizens related to security and safety issues. *Security and Euroatlantic Perspectives of the Balkans Police Science and Police Profession (States and Perspectives)*, University “St. Kliment Ohridski” – Bitola, Faculty of Security – Skopje, 2012.
- Меѓународен научен/стручен собир: International Scientific Conference The Balkans Between Past and Future: Security, Conflict Resolution and Euro-Atlantic Integration, со научен труд: K. Minoski, A. Jovanoski, M. Popovski, A. Petkovska, *The Attitude of Macedonian Citizens Towards Certain Aspects of Democracy and the Processes of European Integration*, University “St. Kliment Ohridski” – Bitola, Faculty of Security – Skopje, 2013.
- Меѓународен научен/стручен собир: **Value(s) of Europe**, European Values Study and Tilburg University, Tilburg, the Netherlands, **November 23-25, 2011**, со научен труд: Petkovska, A., Popovski, M., Minoski, K., Jovanovski, A. **The forms of religiosity and religious practices of citizens of Macedonia.**
- Меѓународен научен/стручен собир: **Jews across the Balkans – History, Society and Culture** **MAHY Dahan Center**, Bar-Ilan University, Faculty of Philosophy – Skopje, Macedonian Academy of Science and Arts (29/9/2013-2/10/2013), со научниот труд: Petkovska, A., Popovski, M., Minoski, K. **Social Distance of the Citizens of the Republic of Macedonia Toward Jews.**
- Меѓународен научен/стручен собир: **Young Women and Gender Equality in post-Yugoslav Societies: Research, Practice and Policy**, Institute for Social Research in Zagreb, Department of Sociology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb and Human Rights Center, University of Sarajevo, Zagreb on 26-27 November 2013, со научен труд: Petkovska, A., Minoski, K., Dimitrovska, M., Jovanoski, A. **The Attitudes of Young Women in the Republic of Macedonia in the Context of Some Cultural Values and Practices.**
- Меѓународен научен/стручен собир: Прва меѓународна научна конференција „Општествената промена во глобалниот свет“ 11-13 септември 2014, Универзитет „Гоце Делчев“- Штип, Правен факултет во Штип, Центар за правно - политички истражувања, со научен труд: Minoski, K., Popovski, M., Petkovska, A. **Religious Beliefs and Practices and the Attitudes Towards Family Among the Citizens of the Balkans.**
- Меѓународен научен/стручен собир: Democracy and University in the 21st century: Assessing the Path Forward (Демократијата и универзитетот во XXI век: анализа на идните трендови), Alliance of Universities For Democracy, во соработка со Филозофскиот факултет во Скопје, 19 – 21 October 2014, со научен труд: Minoski, K., Pachovski, V. **Application of the Internet at the Universities in the Republic of Macedonia.**

- Меѓународен научен/стручен собир: Values, Solidarity and Generations, 9 - 12 October 2014, со научен труд: Petkovska, A., Popovski, M., Minoski, K., Jovanoski, A. **Value Orientations of Citizens Belonging to Different Generations in the Republic of Macedonia.**
- Меѓународен научен/стручен собир: Меѓународна конференција за теорија и практика во психологијата, Скопје, 30. 10 – 1. 11 2014, Институт за психологија, Филозофски факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Скопје, со научен труд: Petkovska, A., Popovski, M., Minoski, K., Dimitrovska, M. **Value Orientation and Attitudes of Students Related to Certain Social Conditions, Practices and Life Experiences.**
- Меѓународен научен/стручен собир: Достигнувањата и перспективите на социјалната работа и социјалната политика, Скопје, 27.11.2014, Институт за социјална работа и социјална политика „Мајка Тереза“, Филозофски факултет – Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Скопје, со научен труд: Minoski, K., Popovski, M., Petkovska, A., Dimitrovska, M., **Concerns of the Citizens of RM to the Living Conditions of Certain Vulnerable Social Groups.**

Апстракти објавени во зборник од меѓународна конференција (3 поени)

- Меѓународен научен/стручен собир: Прва меѓународна научна конференција „Општествената промена во глобалниот свет“ 11-13 септември 2014, Универзитет „Гоце Делчев“ Штип, Правен факултет во Штип, Центар за правно - политички истражувања, со научен труд: Minoski, K., Popovski, M., Petkovska, A. **Religious Beliefs and Practices and the Attitudes Towards Family Among the Citizens of the Balkans.**
- Меѓународен научен/стручен собир: Меѓународна конференција за теорија и практика во психологијата, Скопје, 30. 10 – 1. 11 2014, Институт за психологија, Филозофски факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје, со научен труд: Petkovska, A., Popovski, M., Minoski, K., Dimitrovska, M. **Value Orientation and Attitudes of Students Related to Certain Social Conditions, Practices and Life Experiences.**
- Меѓународен научен/стручен собир: Достигнувањата и перспективите на социјалната работа и социјалната политика, Скопје, 27.11.2014, Институт за социјална работа и социјална политика „Мајка Тереза“, Филозофски факултет – Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје, со научен труд: Minoski, K., Popovski, M., Petkovska, A., Dimitrovska, M., **Concerns of the Citizens of RM to the Living Conditions of Certain Vulnerable Social Groups.**

Во согласност со член 13 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник бр. 250, од 15.7.2013 година), кандидатот проф. д-р Константин Миноски од научноистражувачката дејност остварил 68,8 поени и со тоа го надминал минималниот број поени (20) што треба да ги оствари за да биде избран во звањето редовен професор.

Просечната оценка од студентската евалуација е 9,3651.

Стручно-апликативна дејност

Во рамките на стручно-апликативната дејност, проф. д-р Константин Миноски ги реализирал следниве активности:

- раководител на постдипломски студии по социологија на Институтот за социологија, 2011- денес (2 поена);

- Комисија за попис 2011 и 2012 (1 поен);
- Комисија за одбирање електронски отпад 2012 (0,5 поени);
- Дисциплинска комисија 2010-2011, 2012-2013 (1 поен);
- Комисија за измена и дополнување на Правилникот за внатрешната организација и работењето на Филозофскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (член) 2013 (0,5 поени);
- претседател на Здружението на социолози 2013 – денес (1 поен);
- Национално координативно тело за спречување на насилствата на спортските терени (член) 2013 - денес (1 поен).

Во согласност со член 13 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник бр. 250, од 15.7.2013 година), кандидатот д-р Константин Миноски од стручно-апликативна дејност остварил 7,0 поени и со тоа го надминал минималниот број поени (5) што треба да ги оствари за да биде избран во звањето редовен професор.

ПРЕДЛОГ

Членовите на Рецензентската комисија, со оглед на достигнувањата и способностите на кандидатот во изминатиот период, можат да констатираат дека проф. д-р Константин Миноски мошне успешно ги реализирал задачите поврзани со наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност. Во согласност со член 13 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник бр.250, од 15.7.2013 година, член 13), кандидатот проф. д-р Константин Миноски со постигнати вкупно 154,39 поени го надминал минималниот број поени по сите основи (80) што треба да ги оствари за да биде избран во звањето редовен професор.

Со оглед на изнесеното, како членови на Рецензентската комисија, имаме чест и задоволство да му предложиме на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, кандидатот проф. д-р Константин Миноски да биде избран во звањето редовен професор по научните области (дисциплини): социолошки теории I и социолошки теории II, социологија на етничките групи и социологија на спортот.

Рецензентска комисија

1. Проф. д-р Марија Ташева, с.р.
2. Проф. д-р Димитар Мирчев, с.р.
3. Проф. д-р Петре Георгиевски, с.р.

ОБРАЗЕЦ

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: **Константин Михајло Миноски**

(име, татково име и презиме)

Институција: **Филозофски факултет – Скопје, Институт за социологија**

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: **социологија**

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста (наставно-образовна):	Поени
1.	Одржување настава од прв циклус студии	39,6
	Социолошки теории II (4+2), летен семестар 2009/2010	2,4
	Социолошки теории I (4+2/2), зимски семестар 2010/2011	2,4
	Социолошки теории II (4+2/2), летен семестар 2010/2011	2,4
	Социологија на етничките групи (4+2), зимски семестар 2010/2011	2,4
	Современи социолошки теории (3+2), летен семестар	1,8
	Родот и етницитетот (2+1), летен семестар 2010/2011	1,2
	Социологија на спортот (2+1), зимски семестар 2010/2011	1,2
	Социолошки теории I (4+2/2), зимски семестар 2011/2012	2,4
	Социолошки теории II (4+2), летен семестар 2011/2012	2,4
	Социологија на етничките групи (4+2), зимски семестар 2011/2012	2,4
	Социологија на спортот (2+1), зимски семестар 2011/2012	1,2
	Социолошки теории I (4+2), зимски семестар 2012/2013	2,4

Ред. број	Назив на активноста (наставно-образовна):	Поени
	Социолошки теории II (4+2), летен семестар 2012/2013	2,4
	Социологија на етничките групи (3+2), зимски семестар 2012/2013	1,8
	Социологија на спортот (2+1), зимски семестар 2012/2013	1,2
	Социолошки теории I (4+2/2), зимски семестар 2013/2014	2,4
	Социолошки теории II (4+2), летен семестар 2013/2014	2,4
	Социологија на етничките групи (3+2), зимски семестар 2013/2014	1,8
	Социологија на спортот (2+1), зимски семестар 2013/2014	1,2
	Социолошки теории I (4+2/2), зимски семестар 2014/2015	2,4
	Социологија на етничките групи (3+2), зимски семестар 2014/2015	1,8
		0
	Одржување настава од втор циклус студии	0
	Основни проблеми во социолошката теорија (20 часа), зимски семестар 2010/2011	1
	Основни проблеми во социолошката теорија (30 часа), зимски семестар 2011/2012	1,5
	Основни проблеми во социолошката теорија (20 часа), зимски семестар 2012/2013	1
	Современи теми во социологијата и социолошките теории (9 часа), зимски семестар 2013/2014	0,45
	Современи теми во социологијата и социолошките теории (6 часа), зимски семестар 2014/2015	0,3
	Етничките феномени во современите општества, летен семестар 2011/2012 (10 часа)	0,5
	Етничките феномени во современите општества, летен семестар 2012/2013 (10 часа)	0,5
	Етничките феномени во современите европски општества, летен семестар 2012/2013 (10 часа)	0,5
	Европски општества и култури, зимски семестар 2013/2014	0

Ред. број	Назив на активноста (наставно-образовна):	Поени
		0
		0
	Одржување на вежби на прв циклус студии 18,45	0
	Социолошки теории II (4+2), летен семестар 2009/2010	0,9
	Социолошки теории I (4+2/2), зимски семестар 2010/2011	0
	Социолошки теории II (4+2/2), летен семестар 2010/2011	1,8
	Социологија на етничките групи (4+2), зимски семестар 2010/2011	0,9
	Современи социолошки теории (3+2), летен семестар	0,9
	Родот и етницитетот (2+1), летен семестар 2010/2011	0,45
	Социологија на спортот (2+1), зимски семестар 2010/2011	0,45
	Социолошки теории I (4+2/2), зимски семестар 2011/2012	1,8
	Социолошки теории II (4+2), летен семестар 2011/2012	0,9
	Социологија на етничките групи (4+2), зимски семестар 2011/2012	0,9
	Социологија на спортот (2+1), зимски семестар 2011/2012	0,45
	Социолошки теории I (4+2), зимски семестар 2012/2013	0,9
	Социолошки теории II (4+2), летен семестар 2012/2013	0,9
	Социологија на етничките групи (3+2), зимски семестар 2012/2013	0,9
	Социологија на спортот (2+1), зимски семестар 2012/2013	0,45
	Социолошки теории I (4+2/2), зимски семестар 2013/2014	1,8
	Социолошки теории II (4+2), летен семестар 2013/2014	0,9
	Социологија на етничките групи (3+2), зимски семестар 2013/2014	0
	Социологија на спортот (2+1), зимски семестар 2013/2014	0,45
	Социолошки теории I (4+2/2), зимски семестар 2014/2015	1,8
	Социологија на етничките групи (3+2), зимски семестар 2014/2015	0,9

Ред. број	Назив на активноста (наставно-образовна):	Поени
	Консултации со студенти (вкупен број на студенти во сите семестри 595)	1,19
	Ментор на дипломска работа (22 x 0,2)	4,4
	Член на комисија за оцена или одбрана на докторат (2 x 0,5)	1,0
	Член на комисија за оцена или одбрана на магистратура (6 x 0,3)	1,8
	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа (40 x 0,1)	4,0
	Вкупно	78,59

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста (научноистражувачка):	Поени
	Ментор на магистерска работа (Братислава Танасковиќ)	1
	Учество во научноистражувачки проекти	20
	Национален научноистражувачки проект: „Истражување на европските вредности кај граѓаните на Република Македонија“; член на истражувачки тим, Филозофски факултет - Скопје, Министерство за наука на Република Македонија, 2010-.	3
	Меѓународен научноистражувачки проект: “European Values Study”, член на истражувачки тим, 2010-	5
	Национален научноистражувачки проект: „Потрошувачката на органска храна и односот на потрошувачите кон органската храна во Република Македонија“, член на истражувачки тим, Институт за сточарство, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје, 2013-2014.	3
	Национален научноистражувачки проект: „Потрошувачката на живинско месо и односот на потрошувачите кон живинското месо во Република Македонија“, член на истражувачки тим, Институт за сточарство, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје, 2013-2014.	3
	Национален научноистражувачки проект: „Пазарот на производи од животинско потекло во Република Македонија“, член на истражувачки тим, Институт за сточарство, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје, 2013-2014.	3

Ред. број	Назив на активнoста (научноистражувачка):	Поени
	Национален научноистражувачки проект: „Агропретприемништвото во општина Струмица-состојба и перспектива“, член на истражувачки тим, Институт за сточарство, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје, 2014-2015.	3
	Објавени трудови	30,8
	Труд со оригинални научни резултати, објавен во зборник на трудови од научен собир: К. Миноски, Етничките конфликти на Балканот – историски континуитет?, во <i>Македонија и соседите</i> , Филозофски факултет – Скопје, 8-9 декември 2006, Скопје, 2010, стр. 215-224.	2
	Труд со оригинални научни резултати, објавен во зборник на трудови од научен собир со меѓународен уредувачки одбор: К. Миноски, Општествените промени во Република Македонија во периодот од 1991 до 1995: од нација-држава до бинационална држава, <i>Социологијата и општествениите промени</i> , Филозофски факултет – Скопје, 2011, стр. 355-365.	3
	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание: Поповски, М., Петковска, А., Миноски, К., Јованоски, А. <i>Одделни белези и релиџиски верувања и практики на граѓаните на Република Македонија</i> , Скопје: Социолошка ревија /The Sociological Review, бр. 2/2012, Година XIII, стр. 7-25.	2,4
	Труд со оригинални научни резултати, објавен во зборник на трудови од научен собир со меѓународен уредувачки одбор: A. Petkovska, K. Minoski, M. Popovski, A. Jovanoski, Some aspects of the trust among the Macedonian citizens related to security and safety issues. <i>Security and Euroatlantic Perspectives of the Balkans Police Science and Police Profession (States and Perspectives)</i> , University St. Kliment Ohridski, May 25-26 2012, Ohrid, Proceedings, стр. 460-468.	1,8
	Труд со оригинални научни резултати, објавен во зборник на трудови од научен собир со меѓународен уредувачки одбор: Minoski, K. Sports and Leisure of Youth in the Republic of Macedonia, in the: <i>Sociology and The Challenges of the Global Age</i> , Faculty of Philosophy – Skopje, 13 – 15 June 2011, Skopje – Ohrid, Proceedings, 2013, стр. 98-113.	3
	Труд со оригинални научни резултати, објавен во зборник на трудови од научен собир со меѓународен уредувачки одбор: K. Minoski, A. Jovanoski, M. Popovski, A. Petkovska, The attitude of Macedonian citizens towards certain aspects of democracy and the processes of European integration, in: <i>International Scientific Conference The Balkans Between Past and Future: Security, Conflict Resolution and Euro-Atlantic Integration</i> , June 5-8 2013, Ohrid (Macedonia), pp. 412-425.	1,8

Ред. број	Назив на активнoста (научноистражувачка):	Поени
	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор: К. Миноски, Етничката оддалеченост (дистанца) и етнополитичката мобилизација во Република Македонија, <i>Political Thought/ Политичка мисла</i> , година 11, бр. 44, Скопје, 2013, стр. 11-24.	6
	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор: А. Петковска, К. Миноски, Ставовите на граѓаните кон системот на владеење во балканските држави, <i>Political Thought/ Политичка мисла</i> , година 12, бр. 45, Скопје, 2014, стр. 43-64.	5,4
	Труд со оригинални научни резултати, објавен во зборник на трудови од научен собир со меѓународен уредувачки одбор: Kostadinov, T., Nikolova, N., Levkov, V., Jusufi, E., Minoski, K. <i>Rural Development in the Southeast Planning Region in the Republic of Macedonia Through Entrepreneurship</i> , во Book of Proceedings: Fifth International Scientific Agricultural Symposium “Agrosym 2014”, Jahorina, October 23-26, 2014, стр. 983-988.	1,8
	Труд со оригинални научни резултати, објавен во зборник на трудови од научен собир со меѓународен уредувачки одбор: Kostadinov, T., Levkov, V., Nikolova, N., Jusufi, E., Minoski, K. <i>Rural Development in the Vardar Planning Region in the Republic of Macedonia Through Entrepreneurship</i> , во Book of Proceedings: Fifth International Scientific Agricultural Symposium “Agrosym 2014”, Jahorina, October 23-26, 2014, стр. 989-995.	1,8
	Труд со оригинални научни резултати објавен во зборник на трудови од научен собир со меѓународен уредувачки одбор: Kostadinov, T., Jusufi, E., Levkov, V., Nikolova, N., Minoski, K. <i>Family Enterprises in Rural Areas of the Vardar Region in The Republic of Macedonia</i> , во Book of Proceedings: Fifth International Scientific Agricultural Symposium “Agrosym 2014”, Jahorina, October 23-26, 2014, стр. 995-1000.	1,8
		0
	Учество на научен/стручен собир со реферат	11
	Меѓународен научен/стручен собир: „Sociology and the Challenges of the Global Age – 35 Years of the Institute of Sociology and 80 th Anniversary of Prof. Dr. Blaga Petroska” со научен труд: Sport and Leisure of Youth in the Republic of Macedonia; Ss. Cyril and Methodius University – Skopje, Faculty of Philosophy, Institute of Sociology, 2011.	1
	Меѓународен научен/стручен собир: „Security and Euroatlantic Perspectives of the Balkan Police Science and Police Profession (States	1

Ред. број	Назив на активнoста (научноистражувачка):	Поени
	and Perspectives)“, со научен труд (коавтор) A. Petkovska, K. Minoski, M. Popovski, A. Jovanoski, Some aspects of the trust among the Macedonian citizens related to security and safety issues. <i>Security and Euroatlantic Perspectives of the Balkans Police Science and Police Profession (States and Perspectives)</i> , University “St. Kliment Ohridski” – Bitola, Faculty of Security – Skopje, 2012.	
	Меѓународен научен/стручен собир: International Scientific Conference The Balkans Between Past and Future: Security, Conflict Resolution and Euro-Atlantic Integration, со научен труд: K. Minoski, A. Jovanoski, M. Popovski, A. Petkovska, <i>The Attitude of Macedonian Citizens Towards Certain Aspects of Democracy and the Processes of European Integration</i> , University “St. Kliment Ohridski” – Bitola, Faculty of Security – Skopje, 2013.	1
	Меѓународен научен/стручен собир: Value(s) of Europe , European Values Study and Tilburg University, Tilburg, the Netherlands, November 23-25, 2011 , со научен труд: Petkovska, A., Popovski, M., Minoski, K., Jovanovski, A. The forms of religiosity and religious practices of citizens of Macedonia.	1
	Меѓународен научен/стручен собир: Jews across the Balkans – History, Society and Culture MAHY Dahan Center , Bar-Ilan University, Faculty of Philosophy – Skopje, Macedonian Academy of Science and Arts (29/9/2013-2/10/2013), со научниот труд: Petkovska, A., Popovski, M., Minoski, K. Social Distance of the Citizens of the Republic of Macedonia Toward Jews.	1
	Меѓународен научен/стручен собир: Young Women and Gender Equality in post-Yugoslav Societies: Research, Practice and Policy , Institute for Social Research in Zagreb, Department of Sociology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb and Human Rights Center, University of Sarajevo, Zagreb on 26-27 November 2013, со научен труд: Petkovska, A., Minoski, K., Dimitrovska, M., Jovanoski, A. The Attitudes of Young Women in the Republic of Macedonia in the Context of Some Cultural Values and Practices.	1
	Меѓународен научен/стручен собир: Прва меѓународна научна конференција „Општествената промена во глобалниот свет“ 11-13 септември 2014, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, Правен факултет во Штип, Центар за правно - политички истражувања, со научен труд: Minoski, K., Popovski, M., Petkovska, A. Religious Beliefs and Practices and the Attitudes Towards Family Among the Citizens of the Balkans.	1

Ред. број	Назив на активноста (научноистражувачка):	Поени
	Меѓународен научен/стручен собир: Democracy and University in the 21st century: Assessing the Path Forward (Демократијата и универзитетот во XXI век: анализа на идните трендови), Alliance of Universities For Democracy, во соработка со Филозофскиот факултет во Скопје, 19 – 21 October 2014, со научен труд: Minoski, K., Pachovski, V. Application of the Internet at the Universities in the Republic of Macedonia.	1
	Меѓународен научен/стручен собир: Values, Solidarity and Generations, 9 - 12 October 2014, со научен труд: Petkovska, A., Popovski, M., Minoski, K., Jovanoski, A. Value Orientations of Citizens Belonging to Different Generations in the Republic of Macedonia.	1
	Меѓународен научен/стручен собир: Меѓународна конференција за теорија и практика во психологијата, Скопје, 30. 10 – 1. 11 2014, Институт за психологија, Филозофски факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје, со научен труд: Petkovska, A., Popovski, M., Minoski, K., Dimitrovska, M. Value Orientation and Attitudes of Students Related to Certain Social Conditions, Practices and Life Experiences.	1
	Меѓународен научен/стручен собир: Достигнувањата и перспективите на социјалната работа и социјалната политика, Скопје, 27.11.2014, Институт за социјална работа и социјална политика „Мајка Тереза“, Филозофски факултет – Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје, со научен труд: Minoski, K., Popovski, M., Petkovska, A., Dimitrovska, M., Concerns of the Citizens of RM to the Living Conditions of Certain Vulnerable Social Groups.	1
	Апстракт објавен во зборник од меѓународна конференција	3
	Меѓународен научен/стручен собир: Прва меѓународна научна конференција „Општествената промена во глобалниот свет“ 11-13 септември 2014, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, Правен факултет во Штип, Центар за правно - политички истражувања, со научен труд: Minoski, K., Popovski, M., Petkovska, A. Religious Beliefs and Practices and the Attitudes Towards Family Among the Citizens of the Balkans.	1
	Меѓународен научен/стручен собир: Меѓународна конференција за теорија и практика во психологијата, Скопје, 30. 10 – 1. 11 2014, Институт за психологија, Филозофски факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје, со научен труд: Petkovska, A., Popovski, M., Minoski, K., Dimitrovska, M. Value Orientation and Attitudes of Students Related to Certain Social Conditions, Practices and	1

Ред. број	Назив на активноста (научноистражувачка):	Поени
	Life Experiences.	
	Меѓународен научен/стручен собир: Достигнувањата и перспективите на социјалната работа и социјалната политика, Скопје, 27.11.2014, Институт за социјална работа и социјална политика „Мајка Тереза“, Филозофски факултет – Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје, со научен труд: Minoski, K., Popovski, M., Petkovska, A., Dimitrovska, M., Concerns of the Citizens of RM to the Living Conditions of Certain Vulnerable Social Groups.	1
	Вкупно	68,8

СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста (стручно-уметничка):	Поени
	Вкупно	

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста (стручно-апликативна):	Поени
	Раководител на постдипломски студии по социологија (Институт за социологија), 2011-	2
	Комисија за попис - 2011, 2012	1
	Комисија за одбирање електронски отпад , 2012	0,5
	Дисциплинска комисија, 2010-2011, 2012-2013	1
	Комисија за измена и дополнување на Правилникот за внатрешната организација и работењето на Филозофскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (член), 2013.	0,5
	Претседател на Здружението на социолози, 2013-	1
	Национално координативно тело за спречување на насилството на спортските терени (член), 2013-	1
	Вкупно	7

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	78,59
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	68,8
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	0
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	7
Вкупно	154,39

Членови на Комисијата

4. Проф. д-р Марија Ташева, претседател, с.р.
5. Проф. д-р Димитар Мирчев, член, с.р.
6. Проф. д-р Петре Георгиевски, член, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ВОНРЕДЕН ПРОФЕСОР ОД ОБЛАСТА НА АРХИТЕКТОНСКИТЕ
 КОНСТРУКЦИИ НА ИНСТИТУТОТ ЗА ВИСОКОГРАДБА ПРИ АРХИТЕКТОНСКИОТ
 ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ, УНИВЕРЗИТЕТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Архитектонскиот факултет во Скопје, на 12. седница одржана на 25. 11. 2014 год., донесе Одлука со која нè одреди за членови на Рецензентската комисија за избор на еден наставник во сите звања од областа на архитектонските конструкции на Институтот за високоградба при Архитектонскиот факултет во Скопје во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

На распишаниот конкурс, објавен во дневните весници „Нова Македонија“ и „Коха“ од 11.11.2014 год., се пријави д-р Огнен Марина, д.и.а., досегашен доцент во Институтот за високоградба при Архитектонскиот факултет во Скопје.

Врз основа на прегледот на поднесените документи, увидот во досегашната работа и врз основа на познавањето на кандидатот го даваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

I. Биографски податоци и работно искуство

Д-р Огнен Марина е роден 1972 година во Скопје.

2000-2006 Помлад асистент на Архитектонскиот факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

2006-2010 Асистент на Архитектонскиот факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

2010 - Доцент на Архитектонскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје во областа на архитектонските конструкции по предметите: архитектонски конструкции 1, архитектонски конструкции 2, архитектонски конструкции 3.

Универзитетски дипломи:

- 1997** Дипломирал на Архитектонскиот факултет во Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ (1991-1997), под менторство на проф. д-р Мартин Гулевски.
- 2006** Магистрирал на Архитектонскиот факултет во Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, под менторство на проф. д-р Тихомир Стојков, на тема „Интегрално развивање на архитектонската форма низ интеракција на просторниот и материјалниот аспект“.
- 2010** Докторирал на Архитектонскиот факултет во Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, под менторство на проф. д-р Тихомир Стојков, на тема „Архитектонската форма како систем на динамички трансформации“.

Активно го владее и го користи англискиот јазик.

Прегледот на неговата наставно-образовна, научноистражувачка и проектантска дејност до неговиот избор за доцент е објавен во Билтенот бр. 984 на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

II. Наставно-образовна дејност

Во периодот од изборот за доцент во 2010 година, д-р Огнен Марина ја води наставата по предметот архитектонски конструкции 1 во I и II семестар, а од 2013 година и наставата по предметите архитектонски конструкции 2 во III и IV семестар и архитектонски конструкции 3 во V и VI семестар според ЕКТС-програма од студиската програма за прв и втор циклус интегрирани студии по архитектура на Архитектонскиот факултет во Скопје. Наставата по предметите ја организира и ја води согласно со ЕКТС и е во постојана комуникација со студентите и со соработниците во наставата. Во предметната програма внесува нови тематски единици и користи педагошки техники кои на студентите им го олеснуваат и подобруваат разбирањето на архитектонските конструкции, градежните материјали и технологиите на градба.

Комисијата за самовалуација на Архитектонскиот факултет врз основа на спроведените анкети меѓу студентите за групата предмети од областа на архитектонските конструкции на Институтот за високоградба при Архитектонскиот факултет заклучи дека доц. д-р Огнен Марина има позитивна оценка од самовалуацијата со просечна оценка 9,20.

Во периодот 2010-2014 година, д-р Огнен Марина активно партиципира во архитектонско студио 3 и архитектонско студио 4 (III и IV семестар) во соработка со раководителот на овие студија, вонр. проф. м-р Гоце Аци-Митрески и доц. д-р Јован Ивановски. Во летниот семестар 2013/2014 година, доц. д-р Огнен Марина партиципира и

во архитектонско студио 8 во соработка со раководителот на студиото, доц. д-р Александар Радевски.

Во зимскиот семестар 2014/2015 година, д-р Огнен Марина раководи со интегративното студио 9, во соработка со доц. д-р Марија Мано Велевска и доц. д-р Слободан Велевски на тема „Скопје 2014-обрасци на раст“, кое претставува истражувачки и проектантски проект за анализа и генеза на нови обрасци на развој на градот Скопје.

Доц. д-р Огнен Марина во периодот 2010-2014 година бил ментор на 5 дипломски работи на тема „Едукациски центар за традиционални градежни вештини во село Јанче“ и бил член на 16 комисији за одбрана на дипломски работи.

Во Анексот 2, кој е составен дел на овој Извештај, детално се наведени сите активности и соодветните бодови (92) од областа на наставно-образовната дејност.

III. Научноистражувачка дејност

Научноистражувачката дејност на доц. д-р Огнен Марина се однесува на бројни аспекти од областа на анализата, проектирањето и обликувањето на архитектонската форма, иновативните архитектонски структури, употреба на нови градежни материјали и нови техники за генеза и параметричко обликување на архитектонската форма. Во фокусот на истражувањето на д-р Огнен Марина се и употребата на дигиталните алатки и информатичко комуникациските технологии за моделирање на комплексните системи како што се архитектонската форма, изградената средина и урбаните средини. Притоа, фокусот е ставен на перманентното истражување на развојот на нови техники и технологии на градба во современата архитектура, осознавајќи ги и обзnanувајќи ги процесите и закономерностите кои влијаат на нивното морфолошко, архитектонско-типолошко и социјално трансформирање.

Неговиот истражувачки интерес се простира и во областите на различните уметности, медиуми (ликовна уметност, социјални медиуми), како и влијанието на дигиталните технологии и алатки на начинот на кој се разбира и користи архитектонскиот простор. Д-р Огнен Марина се занимава и со анализа на развојот на изградената средина низ користењето на динамички дигитални модели, агентно базирани модели, ќелиски автомати, параметричко базирани модели во моделирањето и анализата на развојот и трансформацијата на архитектонската форма, изградената средина и воопшто просторно-социјални комплексни системи.

Значаен е неговиот научен и истражувачки придонес во областа на користењето современи технологии за градба и иновативни материјали преку неговото учество на меѓународни научни собири и конференции и објавување на негови трудови во меѓународни признати стручни списанија и публикации. Научноистражувачката дејност на д-р Огнен Марина претставува повеќезначаен и повеќеслоен придонес, како во создавањето на основите на нови дигитални алатки и иновативни техники на градба, така и за нивната операционализација во практика.

Доц. д-р Огнен Марина е активен учесник во повеќе меѓународни и домашни научни и научно-образовни истражувачки проекти, и тоа:

- национален координатор на меѓународниот научен проект OIKONET-A Global Multidisciplinary Network on Housing Research and Learning, Erasmus Network Project, Lifelong Learning Programme, EACEA, 2013-2016, и во кој Архитектонскиот факултет е активен партнер;
- национален научен координатор на меѓународниот проект SINERGI-Social Integration through Urban Growth Strategies, "Europe for Citizens"-Action 1-Measure 1.2 Networks of Twinned Towns, EACEA, 2014-2015;
- учесник на меѓународниот научен проект „Urban Cooks Platform-Bottom-up urban planning“ Strand 1.2.1 "Cooperation measures" EACEA. Culture Programme. 2013-2015;
- раководител на научноистражувачкиот проект „Моделирање на развој на архитектонската форма во станбените населби во Скопје“, Архитектонски факултет, финансиран од буџетот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, согласно со Правилникот за користење на средствата од интегративните функции и Одлуката за финансирање на научноистражувачки проекти за 2011 година;
- учесник во научниот проект MUSE (Modeling Users, Societies, Environments), финансиран од Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство, УКИМ, во 2012 година и под раководство на доц. д-р Соња Гиевска, ФИНКИ;
- учесник во научниот проект SEUP (Semantically Enriched Urban Planning), финансиран од Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство, УКИМ, во 2011 година и под раководство на доц. д-р Соња Гиевска, ФИНКИ.

Доц. д-р Огнен Марина е и активен учесник во научни проекти и мрежи во рамките на COST (Cooperation in Science and Technology) акциите:

- учесник на меѓународна научна мрежа: COST TU0801 Action: Semantic enrichment of 3D city models for sustainable urban development, 2010-2012;
- учесник на меѓународна научна мрежа: COST TU0905 Action: Structural glass-Novel design methods and next generation products, 2010-2014;
- учесник на меѓународна научна мрежа COST TU1306 Action: Fostering knowledge about the relationship between Information and Communication Technologies and public space supported by strategies to improve their use and attractiveness (CYBERPARKS), 2014-2018;
- учесник на меѓународна научна мрежа: COST TU1403 Action: Adaptive Façade network 2014-2018.

Исто така, д-р Огнен Марина е континуирано инволвиран во подготовка и реализација на презентации и предавања кои се реализирани врз основа на покана на друг универзитет или во рамките на научни, стручни и образовни собири и конференции или во рамките на наставни програми на други факултети:

- учество на научен/стручен собир со реферат-усна презентација O. Marina - Catalogue of urban initiatives in Skopje-Mapping the civic society на First OIKONET International Conference GLOBAL DWELLING, Barcelona, 25-26 September 2014;

- одржано предавање по покана на референтен странски универзитет, „Urban transformations of Skopje: Coexistence of difference“, април 2011 година на DIPARDI, Politecnico di Torino, Италија;
- одржано предавање по покана на Architecturforum Bern, „Skopje: The city between Utopia and Distopia“ март 2013 година, Architecturforum Bern, Bern, Switzerland;
- презентација на SE-50EEE-International Scientific Conference, Skopje, Macedonia, на тема „Tools for spatial integration of urban knowledge in Skopje“, мај 2013 година;
- презентација на покана на Fargfabriken-Center for Contemporary Art and Architecture, Workshop „Stockholm on the Move“, Stockholm, на тема „Implementing the Masterplan: The Design of Southern Boulevard in Skopje“;
- предавање на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство, УКИМ, на тема „Моделирање на развојот на урбаната форма: нова парадигма“, декември 2011 година.

Резултатите од истражувачката работа д-р Огнен Марина ги објавува во научни, стручни и научно-популарни списанија:

- труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание: M. Stavric, O. Marina, PARAMETRIC MODELING FOR ADVANCED ARCHITECTURE, International Journal of Applied Mathematics and Informatics, Issue 1, Volume 5, (2011). pp. 9-16;
- труд со оригинални научни резултати, објавен во стручно/научно-популарно списание: B. Karanakov, O. Marina, AN UPGRADED URBAN BRIDGE, Argument 4, upgrade_development through continuity – Architecture and Urban Planning Studies and Scientific Research, Bucharest, Romania (2012), pp.105-120;
- труд со оригинални научни резултати, објавен во стручно/научно-популарно списание: O. Marina, B. Karanakov, URBAN MEDIATION AS A TOOL FOR SUSTAINABLE URBAN TRANSFORMATION, Argument 6, sustainable development – Architecture and Urban Planning Studies and Scientific Research, Bucharest, Romania (2014);
- труд со оригинални научни резултати, објавен во стручно/научно-популарно списание: O. Marina, SKOPJE, GREAT, GREATER, GRANDEUR-CITY BETWEEN SOLIDARITY AND EXCLUSIVITY., MONU, Greater Urbanism, Nr.19, Rotterdam, Netherlands (2013).

Како особено важни во неговата научноистражувачка работа се трудовите објавени во публикации со меѓународен уредувачки одбор кои се индексирани во една од базите на податоци (SCOPUS и EBSCO):

- труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор: O. Marina, B. Trajanoska, E. Filipovska. PARAMETRICALLY GENERATED GEOMETRY OF THE GLASS METAL REINFORCEMENT. In: Louter, Bos, Belis, Lebet, (Eds)., Proceedings of Challenging Glass 4 & COST TU0905 Final Conference, Taylor & Francis Group, London, UK Lausanne, Switzerland (2014). pp. 79-84, (труд индексирани во SCOPUS).

- труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор: C. Louter, F. Wellershoff, O. Marina, M. Stavric, C. Bedon, J. Belis, ACTIVITY REPORT OF COST ACTION TU0905 WORKING GROUP 4 - NOVEL GLASS ASSEMBLIES. In: Louter, Bos, Belis, Lebet, (Eds.), Proceedings of Challenging Glass 4 & COST TU0905 Final Conference, Taylor & Francis Group, London, UK Laussanne, Switzerland (2014). pp. 31-40, (труд индексан во SCOPUS);
- труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор: O. Marina, A. Armando, URBAN PROJECT AS A TOOL FOR SPATIAL INTEGRATION OF URBAN KNOWLEDGE AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN THE CASE OF SOUTHERN BOULEVARD IN CITY OF SKOPJE, in R. Cavallo, S. Komossa, N. Marzot (Eds.) New Urban Configurations, IOS Press, The Nederland, (2014), pp. 726-735, (труд индексан во SCOPUS);
- труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор: O. Marina, A. Trombeva-Gavriloska, A. Petrovski, M. Matevska, DESIGN OF METAL-GLASS PAVILION IN URBAN PROTECTED AREA BASED ON VORONOI GENERATED STRUCTURE, In: Belis, Louter, Mocibob (Eds.). Proceedings of COST Action TU0905 Mid-Term Conference on Structural Glass, Porec, Croatia, (2013). pp. 53-60, (труд индексан во SCOPUS);
- труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор: M. Stavric, O. Marina, APPLICATION OF GENERATIVE ALGORITHMS IN ARCHITECTURAL DESIGN, L. Rogozea (ed.), Advances of Mathematical and Computational Methods - Proceedings of 12th WSEAS International Conference on Mathematical and Computational Methods in Science and Engineering (MACMESE '10), University of Algarve, Faro, Portugal, (2010), pp. 175-181, (труд индексан во SCOPUS);
- труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор: O. Marina, A. Armando, S. Veleviski. THE CRISIS AND NOVEL URBAN STRATEGIES FOR THE FUTURE DEVELOPMENT OF TURIN AND SKOPJE, In I. Dodovski, R. C. Hudson, M. Stefanovska & S. Pendarovski (Eds.), The Europe of Tomorrow: Creative, Digital, Integrated (pp. 193-216). Skopje: UACS, (труд индексан во EBSCO);
- труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор: M. Mano Veleviska, S. Veleviski, O. Marina. URBAN VOIDS – CREATIVE STRATEGY AND SPATIAL CHALLENGE FOR THE CITIES IN TRANSITION, In I. Dodovski, R. C. Hudson, M. Stefanovska & S. Pendarovski (Eds.), The Europe of Tomorrow: Creative, Digital, Integrated (pp. 217-235). Skopje: UACS, (труд индексан во EBSCO).

Трудови објавени во научни и стручни изданија-книги и зборници на трудови од научни или стручни собири со меѓународен уредувачки одбор:

- труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во научна публикација - книга со меѓународен научен одбор: O. Marina, NEW FORMS OF SPATIAL KNOWLEDGE IN CITIES. Bo E. Masala, G. Melis (Eds.) Interactive Visualisation Tool for brownfield redevelopment: A European experience, Celid, Torino, Italy, (2014), pp.73-80;

- труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор: O. Marina, S. Pensa, E. Masala, M. Stavric, INTERACTIVE MODEL OF URBAN DEVELOPMENT IN RESIDENTIAL AREAS IN SKOPJE, Proceedings of 3u3d2012: Usage, Usability, and Utility of 3D City models, ENSA, Nantes, France, (2012), 02004-1-12;
- труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор: O. Marina, T. Leduc, G. Rabino, S. Gievska, B. Karanakov, INTEGRATION OF URBAN KNOWLEDGE THROUGH VISIBILITY STUDIES AND PEDESTRIAN BEHAVIOR ANALYSIS IN OLD BAZAAR IN SKOPJE, Proceedings of 3u3d2012: Usage, Usability, and Utility of 3D City models, ENSA, Nantes, France, (2012), pp. 03006-1-10;
- труд со оригинални научни/стручни резултати објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор: M. Stavric, O. Marina, E. Masala, S. Pensa, B. Karanakov, FROM 3D BUILDING INFORMATION MODELING TO 5D CITY INFORMATION MODELING, 3D Issues in Urban and Environmental Systems, Madrid, Spain, April 2012, pp. 51-59;
- труд со оригинални научни/стручни резултати објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор: E. Masala, O. Marina, S. Pensa, M. Stavric, INTERACTIVE VISUALIZATION TOOL IN MODELING URBAN ENVIRONMENT, 3D Issues in Urban and Environmental Systems, Madrid, Spain, (2012), pp. 59-67;
- труд со оригинални научни/стручни резултати објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор: S. Gievska, O. Marina, B. Karanakov, TOWARDS NEW URBAN KNOWLEDGE: SEMANTIC ENRICHMENT OF MODELS OF URBAN DYNAMICS, In Proceedings of WCSS 2012, 4th World Congress of Social Simulations, Taipei, Taiwan, (2012);
- труд со оригинални научни/стручни резултати објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор: O. Marina, J. Ivanovski, B. Karanakov, A. Ivanovska, I. Topalovska, M. Stavric, MODELING PEDESTRIAN MOBILITY AS A DESIGNER'S TOOL IN URBAN PROTECTED AREAS, Conference "Reliability and Statistics in Transportation and Communication", Conference proceedings RelStat '11, Riga, Latvia, (2011), pp.408-418;
- труд со оригинални научни/стручни резултати објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор: O. Marina, G. Adji Mitrevski, D. Boskova, J. Ivanovski, B. Karanakov, A. Ivanovska, I. Topalovska, URBAN DIALOG: STRATEGIES FOR SOFT RENEWAL OF SKOPJE'S HISTORIC DISTRICT, in Proceedings of 23rd ENHR Conference, Mixite: an urban and housing issue, Toulouse, France, (2011);
- труд со оригинални научни/стручни резултати објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор: A. T. Gavriloska, T. Samardžioska, O. Marina, B. Karanakov, BRIDGE-CONNECTING DIFFERENT PROFESSIONS, Proceeding of 2nd International Scientific Conference on People, Buildings and Environment, Křtiny, Czech Republic, (2010);
- труд со оригинални научни/стручни резултати објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор: O. Marina, B. Karanakov, A. Trombeva-Gavriloska, T. Samardžioska, NEW URBAN BRIDGE AS A SOCIALLY RESPONSABLE PUBLIC SPACE, 34th International Symposium on Bridge and Structural Engineering Large Structures and Infrastructures for Environmentally Constrained and Urbanized Areas, Venice, Italy, (2010), pp. 898-908;

- труд со оригинални научни/стручни резултати објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор: O. Marina, MODELING DEVELOPMENT OF URBAN FORM IN RESIDENTIAL AREA WITH SYSTEM OF CELLULAR AUTOMATA, European Network of Housing Researchers - International Conference Urban Dynamics and Housing Change, Istanbul, Turkey (2010).

Дел од резултатите на научноистражувачката работа се презентирани на научни и стручни собири од кои се објавени зборници со апстракти од трудовите:

- апстракт објавен во зборник на меѓународна конференција: S. Gievska, O. Marina, I. Ilievski. DISCOVERING PATTERNS OF URBAN DEVELOPMENT IN SKOPJE. In: M. Cerasoli, ed., Proceedings of 9th Congress Virtual City and Territory, Rome, Italy (2014). pp. 72-73;
- апстракт објавен во зборник на меѓународна конференција: I. Ilievski, S. Gievska, O. Marina. DISCOVERING PATTERNS OF URBAN DEVELOPMENT. In: V. Trajkovik, A. Mishev (Eds.), ICT Innovations 2013 Web Proceedings, ISSN 1857-7288(2013).

Во периодот 2010-2014 година, доц. д-р Огнен Марина бил ментор на 4 магистерски работи на Архитектонскиот факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје на темите „Хибридни објекти како нова амбиентална сензитивност“ и „Хибридни објекти-нови модели на развој“, како и коментор на магистерскиот труд на тема "Immagini della città: la progettazione di Skopje, Macedonia", изработен од Аличе Канторе на Политехничкиот универзитет во Торино, Италија и член на 24 комисији за оцена и одбрана на магистерски труд на Архитектонскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

- Ментор на магистерска работа на тема „Институт за современи медиуми, мултимедија и урбана култура - хибридни објекти како нова амбиентална сензитивност“, изработена од Бисера Денковска.
- Ментор на магистерска работа на тема „Институт за иновации, современи технологии и енергетска ефикасност во домувањето - хибридни објекти како нова амбиентална сензитивност“, изработена од Симона Ситновска.
- Ментор на магистерска работа на тема „Морфолошки аспекти на хибридно домување во населба Буњаковец во Скопје“, изработена од Љубица Угриновска.
- Ментор на магистерска работа на тема „Нови модели на хибридно домување во населба Буњаковец во Скопје“, изработена од Орце Василев.
- Ко-ментор на магистерска работа изработена од Alice Cantore, на тема Corso di Laurea magistrale in Architettura Costruzione Citta, DIPRADI, Politecnico di Torino.

Во Анексот 2, кој е составен дел на овој Извештај, детално се наведени сите активности и нивните бодови од областа на научноистражувачката дејност (108).

IV. Стручно-уметничка дејност

Стручно-уметничката дејност на доц. д-р Огнен Марина е еднакво вреден сегмент од неговото индивидуално и тимско дејствување. Стручно-уметничката дејност ја реализира преку архитектонски, архитектонско-урбанистички и конкурсни решенија и нивно јавно претставување на национално и меѓународно ниво. За дел од нив има добиено награди и откупи што го потврдува квалитетот на изработените проекти. Доц. д-р Огнен Марина низ стручно-уметничката дејност се обидува да даде позитивен придонес во креативното обликување на просторот во градовите и изградената средина како континуиран процес на градење на етичкиот однос и културата на просторот и јавната свест во општеството.

Изложби:

Особено значајно е учеството и коавторството на националното претставување со изложбата - македонски павилјон на 14. Меѓународна архитектонска изложба – Венециско биенале 2014, со наслов „НАОДИ“ – од авторите Ј. Ивановски, А. Ивановска Дескова, В. Десков, Б. Каранаков, О. Марина, Г. Мицковски, А. Радевски (куратор Ј. Ивановски) на La Biennale 2014 во Венеција, Италија, во рамките на темата „Апсорбирање на модерноста“, поставена од кураторот на биеналето архитектот Рем Колхас.

Изложбата со наслов „Скопје-модел на град“ во Музеј на град Скопје претставува дигитални и физички модели – макети на историски планови за Скопје од последните 100 години (автори О. Марина и Б. Каранаков). За дел од историските планови ова е првпат во историјата на градот да бидат видени и низ тродимензионални модели и макети. Изложбата е проследена со каталог кој графички е обликуван од авторите.

Групно јавно претставување на архитектонски и урбанистички дела на 17. Биенале на македонската архитектура - БИМАС 2014, со проект за основно училиште во Капиштец во Скопје.

Групно јавно претставување на архитектонски и урбанистички дела на 16. Биенале на македонската архитектура - БИМАС 2012, со проект за објект за општинска зграда на општина Куманово во Куманово.

Идејни архитектонски решенија:

- Идејно архитектонско решение за станбен објект П+4 на ул. Н.Н. Борче во Скопје (автор: Огнен Марина), 2011;

- Идејно архитектонско решение за пешачки мост на река Вардар во општина Центар во Скопје (автори: О.Марина, Б. Каранаков), 2011.

Конкурсни проекти:

- учество на архитектонско-урбанистички конкурс за општинска зграда на општина Куманово во Куманово - втора награда, (автори: О.Марина, Б. Каранаков), 2012;

- учество на архитектонско-урбанистички конкурс за зграда на основно училиште во населба Капиштец, општина Центар, Скопје - откуп, (автори: О. Марина, Б. Каранаков), 2013.

Изведени архитектонски објекти:

- изведен архитектонски објект Средно стручно училиште во Скендерај, Косово (автори: О.Марина, Д. Папастеревски), 2011.

- изведен архитектонски објект Средно стручно училиште во Малишево, Косово (автори: О. Марина, С. Тасиќ, Ф. Ценовски), 2011.

Во Анексот 2, кој е составен дел на овој Извештај, детално се наведени сите активности и соодветните бодови од областа на стручно-уметничката дејност (48).

V. Стручно-апликативна дејност

Апликацијата на научноистражувачките резултати, стручно-уметничките и теориски знаења од областа на архитектурата, архитектонските конструкции и пошироките сознанија и ставови од другите области се особено релевантни за потврдата на образовните, научните и авторските активности на доц. д-р Огнен Марина.

Забележително е неговото учество во промовирањето на архитектонски изложби проследени со стручна монографија, а значаен е и неговиот континуиран придонес во издавањето на книги од стручна област во странство.

Книги

- Стручна монографија J. Ivanovski, A. Ivanovska Deskova, V. Deskov, B. Karanakov, O. Marina, G. Mickovski, A. Radevski. (eds) FINDINGS, Catalogue of Macedonian pavilion at 14-th International Architectural Exhibition La Biennale in Venice, Italy, MKC, Skopje, Macedonia, 2014. (коавтор)
- Книга од стручна област R. Billen, A.-F. Cutting-Decelle, O. Marina, J.P. de Almeida, M. Caglioni, G. Falquet, T. Leduc, C. Métral, G. Moreau, J. Perret, G. Rabino, R. San Jose, I. Yatskiv and S. Zlatanova, (eds.), 3D CITY MODELS AND URBAN INFORMATION: CURRENT ISSUES AND PERSPECTIVES, EDP Science, Les Ulis cedex A, France, 2014. (коавтор).

- Книга од стручна област R. Billen, M. Cagliioni, O. Marina, G. Rabino, R. San-Jose, (eds.), 3D ISSUES IN URBAN AND ENVIRONMENTAL SYSTEMS, Società Editrice Esculapio Srl. Milano, Italy, (2012). (коавтор).

Доц. д-р Огнен Марина е активен и во подготовката на апликациите за меѓународни научноистражувачки проекти, организацијата и реализацијата на научноистражувачки меѓународни проекти како активен претседател и член на организационен и научен одбор на реномирани научни и стручни собири и член на домашни и меѓународни стручни асоцијации.

Проектни апликации, научни и организациони одбори:

- изготвување и пријавување на научен/образовен меѓународен проект OIKONET-A Global Multidisciplinary Network on Housing Research and Learning, Erasmus Network Project, соработник;
- изготвување и пријавување на научен/образовен меѓународен проект SINERGI-Social Integration through Urban Growth Strategies, Europe for Citizens Programme, координатор;
- изготвување и пријавување на научен меѓународен проект ACROPOLIS (After Carbon Polis) тематски повик “Post-Carbon Cities in Europe: A long Term Outlook”. FP7 SSH.2013.7.1-1, соработник;
- член на научен одбор на меѓународен научен собир на ICSA 2016 Third International Conference on Structures and Architecture, Guimaraes, University of Minho, Portugal, (2014);
- член на научен одбор на меѓународен научен собир на ICSA 2013 Second International Conference on Structures and Architecture, 24-26.07.2013, Guimaraes, University of Minho, Portugal, (2013);
- претседател на организационен одбор на научен тематски семинар “Evaluation of 3D City models and pedestrian behaviour”, Skopje, Macedonia, (2011);
- член на Асоцијацијата на архитекти на Македонија (AAM) од 1997 година;
- член на ENHR (European Network of Housing Researchers) со седиште во OTB - Research for the Built Environment, Faculty of Architecture and the Built Environment of the Delft University of Technology in Delft, од 2010 година.

Дејности од поширок интерес

Доц. д-р Огнен Марина во периодот од избор во звањето доцент до сега бил член на повеќе стручни жири-комисии, комисии во рамките на Архитектонскиот факултет, учесник во работни групи на државни тела и агенции кои се занимаваат со нормирање на дел од градежништвото и извршува раководна функција на една од организационите единици во рамките на Архитектонскиот факултет, и тоа:

- член на жири-комисија на БИМАС 2014, во организација на Асоцијацијата на архитекти на Македонија во 2014 година;

- член на жири-комисија за избор на Голема годишна награда на Асоцијацијата на архитекти на Македонија во 2010 година (добитник: д-р Влатко П. Коробар);
- член на факултетска Комисија за меѓународна соработка на Архитектонскиот факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје;
- член на факултетска Комисија за самовалуација на Архитектонскиот факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје;
- член на Работна група 5, Технички комитет 40 – Еврокодovi, Институт за стандардизација на Република Македонија;
- раководител на Институтот за високоградба при Архитектонскиот факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, од 2013.

Доц. д-р Огнен Марина, во рамките на своето пошироко дејствување во апликацијата на стручните и научните знаења има реализирано повеќе стручни редакции на македонските изданија на референтни книги од областа на архитектурата, архитектонските конструкции, градежните материјали и други, како и графичко обликување на каталог за изложба во Музеј на град Скопје.

- Стручна редакција на книга, Ф. Прина, „Архитектура: елементи, материјали, форми“. Арс Ламина, Скопје, 2011.
- Стручна редакција на книга, А. Ритер, „Паметни материјали во архитектурата, внатрешната архитектура и дизајнот“, Арс Ламина, Скопје, 2011.
- Стручна редакција на прирачник, А. Деплацес, „Конструирање архитектура: материјали, процеси, структури“, Арс Ламина, Скопје, 2011.
- Графичко обликување на каталог за изложбата „Скопје-модели на град“ во Музеј на град Скопје, ноември, 2014 година

Во Анексот 2, кој е составен дел на овој Извештај, детално се наведени сите активности и соодветните бодови од областа на стручно-апликативната дејност (36).

ОБРАЗЕЦ

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Огнен Мирослав Марина

Институција: Архитектонски факултет, Институт за високоградба

Научна област: архитектонски конструкции

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста (наставно-образовна):	Поени
1.	Архитектонски конструкции 1 – зимски семестар 2010/2011 (2+2), предавања: 2 часа x 15 недели x 0,04 = 1,2	1,2
2.	Архитектонски конструкции 1 – летен семестар 2010/2011 (2+2), предавања: 2 часа x 15 недели x 0,04 = 1,2	1,2
3.	Архитектонски конструкции 1 – зимски семестар 2011/2012 (2+2), предавања: 2 часа x 15 недели x 0,04 = 1,2	1,2
4.	Архитектонски конструкции 1 – летен семестар 2011/2012 (2+2), предавања: 2 часа x 15 недели x 0,04 = 1,2	1,2
5.	Архитектонски конструкции 1 – зимски семестар 2012/2013 (2+2), предавања: 2 часа x 15 недели x 0,04 = 1,2	1,2
6.	Архитектонски конструкции 1 – летен семестар 2012/2013 (2+2), предавања: 2 часа x 15 недели x 0,04 = 1,2	1,2
7.	Архитектонски конструкции 1 – зимски семестар 2013/2014 (2+2), предавања: 2 часа x 15 недели x 0,04 = 1,2	1,2
8.	Архитектонски конструкции 1 – летен семестар 2013/2014 (2+2), предавања: 2 часа x 15 недели x 0,04 = 1,2	1,2
9.	Архитектонски конструкции 1 – зимски семестар 2014/2015 (2+2), предавања: 2 часа x 15 недели x 0,04 = 1,2	1,2
10.	Архитектонски конструкции 2 – зимски семестар 2013/2014 (2+2),	1,2

	предавања: 2 часа x 15 недели x 0,04 = 1,2	
11.	Архитектонски конструкции 2 – летен семестар 2013/2014 (2+2), предавања: 2 часа x 15 недели x 0,04 = 1,2	1,2
12.	Архитектонски конструкции 2 – зимски семестар 2014/2015 (2+2), предавања: 2 часа x 15 недели x 0,04 = 1,2	1,2
13.	Архитектонски конструкции 3 – зимски семестар 2013/2014 (1+2), предавања: 1 час x 15 недели x 0,04 = 0,6	0,6
14.	Архитектонски конструкции 3 – летен семестар 2013/2014 (1+2), предавања: 1 час x 15 недели x 0,04 = 0,6	0,6
15.	Архитектонски конструкции 3 – зимски семестар 2014/2015 (1+2), предавања: 1 час x 15 недели x 0,04 = 0,6	0,6
16.	Архитектонски конструкции 1 – зимски семестар 2010/2011 (2+2), вежби: 2 часа x 15 недели x 0,03 x 3 групи = 2,7	2,7
17.	Архитектонски конструкции 1 – летен семестар 2010/2011 (2+2), вежби: 2 часа x 15 недели x 0,03 x 3 групи = 2,7	2,7
18.	Архитектонски конструкции 1 – зимски семестар 2011/2012 (2+2), вежби: 2 часа x 15 недели x 0,03 x 3 групи = 2,7	2,7
19.	Архитектонски конструкции 1 – летен семестар 2011/2012 (2+2), вежби: 2 часа x 15 недели x 0,03 x 3 групи = 2,7	2,7
20.	Архитектонски конструкции 1 – зимски семестар 2012/2013 (2+2), вежби: 2 часа x 15 недели x 0,03 x 3 групи = 2,7	2,7
21.	Архитектонски конструкции 1 – летен семестар 2012/2013 (2+2), вежби: 2 часа x 15 недели x 0,03 x 3 групи = 2,7	2,7
22.	Архитектонски конструкции 1 – зимски семестар 2014/2015 (2+2), вежби: 2 часа x 15 недели x 0,03 x 1 групи = 0,9	0,9
23.	Архитектонски конструкции 2 – зимски семестар 2013/2014 (2+2), вежби: 2 часа x 15 недели x 0,03 x 3 групи = 2,7	2,7
24.	Архитектонски конструкции 3 – зимски семестар 2013/2014 (1+2), вежби: 2 часа x 15 недели x 0,03 x 2 група = 1,8	1,8
25.	Архитектонски конструкции 3 – летен семестар 2013/2014 (1+2), вежби: 2 часа x 15 недели x 0,03 x 1 група = 0,9	0,9

26.	Архитектонско студио 3 – зимски семестар 2010/2011 (0+6), вежби: 6 часа x 15 недели x 0,03 x 1 група = 2,7	2,7
27.	Архитектонско студио 3 – зимски семестар 2011/2012 (0+6), вежби: 6 часа x 15 недели x 0,03 x 1 група = 2,7	2,7
28.	Архитектонско студио 3 – зимски семестар 2012/2013 (0+6), вежби: 6 часа x 15 недели x 0,03 x 1 група = 2,7	2,7
29.	Архитектонско студио 3 – зимски семестар 2013/2014 (0+6), вежби: 6 часа x 15 недели x 0,03 x 1 група = 2,7	2,7
30.	Архитектонско студио 3 – зимски семестар 2014/2015 (0+6), вежби: 6 часа x 15 недели x 0,03 x 1 група = 2,7	2,7
31.	Архитектонско студио 4 – летен семестар 2010/2011 (0+6), вежби: 6 часа x 15 недели x 0,03 x 1 група = 2,7	2,7
32.	Архитектонско студио 4 – летен семестар 2011/2012 (0+6), вежби: 6 часа x 15 недели x 0,03 x 1 група = 2,7	2,7
33.	Архитектонско студио 4 – летен семестар 2012/2013 (0+6), вежби: 6 часа x 15 недели x 0,03 x 1 група = 2,7	2,7
34.	Архитектонско студио 4 – летен семестар 2013/2014 (0+6), вежби: 6 часа x 15 недели x 0,03 x 1 група = 2,7	2,7
35.	Архитектонско студио 8 – летен семестар 2013/2014 (0+8), вежби: 8 часа x 15 недели x 0,03 x 1 група = 3,6	3,6
36.	Архитектонско студио 9 – зимски семестар 2014/2015 (0+8), вежби: 8 часа x 15 недели x 0,03 x 1 група = 3,6	3,6
37.	Архитектонски конструкции 1 - зимски семестар 2010/2011, консултации: 128 x 0,002 = 0,25	0,25
38.	Архитектонски конструкции 1 - летен семестар 2010/2011, консултации: 128 x 0,002 = 0,25	0,25
39.	Архитектонски конструкции 1 - зимски семестар 2011/2012, консултации: 136 x 0,002 = 0,27	0,27
40.	Архитектонски конструкции 1 - летен семестар 2011/2012, консултации: 136 x 0,002 = 0,27	0,27
41.	Архитектонски конструкции 1 - зимски семестар 2012/2013, консултации: 130 x 0,002 = 0,26	0,26

42.	Архитектонски конструкции 1 - летен семестар 2012/2013, консултации: $130 \times 0,002 = 0,26$	0,26
43.	Архитектонски конструкции 1 - зимски семестар 2013/2014, консултации: $132 \times 0,002 = 0,26$	0,26
44.	Архитектонски конструкции 1 - летен семестар 2013/2014, консултации: $132 \times 0,002 = 0,26$	0,26
45.	Архитектонски конструкции 1 - зимски семестар 2014/2015, консултации: $132 \times 0,002 = 0,26$	0,26
46.	Архитектонски конструкции 3 - зимски семестар 2013/2014, консултации: $130 \times 0,002 = 0,26$	0,26
47.	Архитектонски конструкции 3 - летен семестар 2013/2014, консултации: $130 \times 0,002 = 0,26$	0,26
48.	Архитектонски конструкции 3 - зимски семестар 2014/2015, консултации: $130 \times 0,002 = 0,26$	0,26
49.	Учесник на Летна школа за архитектура во манастир „Јоаким Осоговски“ во Крива Паланка, сесија 2014 година, „Капела за природата“ со архитект Сами Ринтала, Финска.	1
50.	Раководител на работилницата за параметричко моделирање „Urban Para-Sites“, октомври 2014 година, Архитектонски факултет, УКИМ.	1,5
51.	Раководител на работилницата „Скопје-Торино“ со меѓународно учество, септември 2011, Архитектонски факултет, УКИМ.	1,5
52.	Учесник на работилницата „Торино-Скопје“ со меѓународно учество, ноември 2011 година, Politecnico di Torino, Торино, Италија.	1
53.	Раководител на работилницата „Re-deforming borders“ во Скопје, март 2011 година, во организација на Fargfabriken-Center for Contemporary Art and Architecture, Стокхолм, Шведска.	1,5
54.	Учесник на работилницата „New Urban Topologies“ во Стокхолм, декември 2011 година, во организација на Fargfabriken-Center for Contemporary Art and Architecture, Стокхолм, Шведска.	1
55.	Учесник на работилницата „Stockholm on the Move “ во Стокхолм, декември 2012 година, во организација на Fargfabriken-Center for Contemporary Art and Architecture, Стокхолм, Шведска.	1
56.	Учесник на работилницата „New Urban Topologies“ во Аман, Јордан, октомври, 2012 година во организација на Fargfabriken-Center for	1

	Contemporary Art and Architecture Стокхолм, и Амбасада на Шведска во Кралството Јордан.	
57.	Ментор на дипломска работа на тема „Едукациски центар за традиционални градежни вештини во с. Јанче“, 5 кандидати x 0,2 =1	1
58.	Член на комисија за одбрана на дипломска работа, сесија септември 2014 година, 16 комисии x 0,1 = 1,6	1,6
59.	Член на комисија за оцена и одбрана на магистерски труд, 2010-2014, 24 комисии x 0,3 = 7,2	7,2
	Вкупно	92

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста (научноистражувачка):	Поени
1.	Ментор на магистерска работа на тема „Институт за современи медиуми, мултимедија и урбана култура - хибридни објекти како нова амбиентална сензитивност“, изработена од Бисера Денковска.	1
2.	Ментор на магистерска работа на тема „Институт за иновации, современи технологии и енергетска ефикасност во домувањето - хибридни објекти како нова амбиентална сензитивност“, изработена од Симона Ситновска.	1
3.	Ментор на магистерска работа на тема „Морфолошки аспекти на хибридно домување во населба Буњаковец во Скопје“, изработена од Љубица Угриновска.	1
4.	Ментор на магистерска работа на тема „Нови модели на хибридно домување во населба Буњаковец во Скопје“, изработена од Орце Василев.	1
5.	Коментор на магистерска работа изработена од Alice Cantore, на тема "Immagini della città: la progettazione di Skopje, Macedonia" на Corso di Laurea magistrale in Architettura Costruzione Citta, DIPRADI, Politecnico di Torino.	0.5
6.	Национален координатор на меѓународен научен проект: OIKONET-A Global Multidisciplinary Network on Housing Research and Learning, Erasmus Network Project, co-financed by the Lifelong Learning	6

	Programme, EACEA, 2013-2016.	
7.	Национален научен координатор на меѓународен проект: SINERGI-Social Integration through Urban Growth Strategies, "Europe for Citizens"-Action 1-Measure 1.2 Networks of Twinned Towns, EACEA, 2014-2015	6
8.	Учесник на меѓународен научен проект: „Urban Cooks Platform-Bottom-up urban planning“ Strand 1.2.1 "Cooperation measures" EACEA. Culture Programme. 2013-2015.	5
9.	Учесник на меѓународен проект за научно вмрежување: COST TU0801 Action: Semantic enrichment of 3D city models for sustainable urban development, 2010-2012.	5
10.	Учесник на меѓународен проект за научно вмрежување: COST TU0905 Action: Structural glass-Novel design methods and next generation products, 2010-2014.	5
11.	Учесник на меѓународен проект за научно вмрежување: COST TU1306 Action: Fostering knowledge about the relationship between Information and Communication Technologies and public space supported by strategies to improve their use and attractiveness (CYBERPARKS), 2014-2018.	5
12.	Учесник на меѓународен проект за научно вмрежување: COST TU1403 Action: Adaptive Façade network 2014-2018.	5
13.	Раководител на научноистражувачки проект: „Моделирање на развој на архитектонската форма во станбените населби во Скопје“, Архитектонски факултет, УКИМ, 2011.	6
14.	Учесник во научен проект: MUSE (Modeling Users, Societies, Environments), раководен од доц. д-р Соња Гиевска, Факултет за информатички науки и компјутерско инженерство, УКИМ, 2012.	3
15.	Учесник во научниот проект: SEUP (Semantically Enriched Urban Planning), раководен од доц. д-р Соња Гиевска, Факултет за информатички науки и компјутерско инженерство, УКИМ, 2011.	3
16.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание: M. Stavic, O. Marina , PARAMETRIC MODELING FOR ADVANCED ARCHITECTURE, International Journal of Applied Mathematics and Informatics, Issue 1, Volume 5, (2011). pp. 9-16.	3,6
17.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во стручно/научно-популарно списание: B. Karanakov, O. Marina , AN UPGRADED URBAN BRIDGE, Argument 4, upgrade_development through	1,8

	continuity – Architecture and Urban Planning Studies and Scientific Research, Bucharest, Romania (2012), pp.105-120	
18.	Труд со оригинални научни резултати објавен во стручно/научно-популарно списание: O. Marina , B. Karanakov, URBAN MEDIATION AS A TOOL FOR SUSTAINABLE URBAN TRANSFORMATION, Argument 6, sustainable development – Architecture and Urban Planning Studies and Scientific Research, Bucharest, Romania (2014).	1,8
19.	Труд со оригинални научни резултати објавен во стручно/научно-популарно списание: O. Marina , SKOPJE, GREAT, GREATER, GRANDEUR-CITY BETWEEN SOLIDARITY AND EXCLUSIVITY, MONU, Greater Urbanism, Nr.19, Rotterdam, Netherlands (2013)	2
	Труд со оригинални научни/стручни резултати објавен во научно издание - монографија во странство: O. Marina, NEW FORMS OF SPATIAL KNOWLEDGE IN CITIES. Во E. Masala, G. Melis (Eds.) Interactive Visualisation Tool for brownfield redevelopment: A European experience, Celid, Torino, Italy, (2014), pp.73-80.	6
20.	Труд со оригинални научни/стручни резултати објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор: M. Mano Velevska, S. Veleviski, O. Marina . URBAN VOIDS – CREATIVE STRATEGY AND SPATIAL CHALLENGE FOR THE CITIES IN TRANSITION, In I. Dodovski, R. C. Hudson, M. Stefanovska & S. Pendarovski (Eds.), The Europe of Tomorrow: Creative, Digital, Integrated (pp. 193-216). Skopje: UACS. (Труд индексиран во EBSCO)	2,4
21.	Труд со оригинални научни/стручни резултати објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор: O. Marina , A. Armando, S. Veleviski. THE CRISIS AND NOVEL URBAN STRATEGIES FOR THE FUTURE DEVELOPMENT OF TURIN AND SKOPJE, In I. Dodovski, R. C. Hudson, M. Stefanovska & S. Pendarovski (Eds.), The Europe of Tomorrow: Creative, Digital, Integrated (pp. 217-235). Skopje: UACS. (Труд индексиран во EBSCO)	2,4
22.	Труд со оригинални научни/стручни резултати објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор: O. Marina , A. Armando, URBAN PROJECT AS A TOOL FOR SPATIAL INTEGRATION OF URBAN KNOWLEDGE AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN THE CASE OF SOUTHERN BOULEVARD IN CITY OF SKOPJE, in R. Cavallo, S. Komossa, N. Marzot (Eds.) New Urban Configurations, IOS Press, The Nederland, (2014), pp. 726-735. (Труд индексиран во SCOPUS)	2,7
23.	Труд со оригинални научни/стручни резултати објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор: O. Marina , B. Trajanoska, E. Filipovska. PARAMETRICALLY GENERATED GEOMETRY OF THE GLASS METAL REINFORCEMENT.	2,4

	In: Louter, Bos, Belis, Lebet, (Eds.), Proceedings of Challenging Glass 4 & COST TU0905 Final Conference, Taylor & Francis Group, London, UK Lausanne, Switzerland (2014). pp. 79-84. (Труд индексан во SCOPUS)	
24.	Труд со оригинални научни/стручни резултати објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор: C. Louter, F. Wellershoff, O. Marina , M. Stavric, C. Bedon, J. Belis, ACTIVITY REPORT OF COST ACTION TU0905 WORKING GROUP 4 - NOVEL GLASS ASSEMBLIES. In: Louter, Bos, Belis, Lebet, (Eds.), Proceedings of Challenging Glass 4 & COST TU0905 Final Conference, Taylor & Francis Group, London, UK Lausanne, Switzerland (2014). pp. 31-40. (Труд индексан во SCOPUS)	1,8
25.	Труд со оригинални научни/стручни резултати објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор: O. Marina , A. Trombeva-Gavriloska, A. Petrovski, M. Matevska, DESIGN OF METAL-GLASS PAVILION IN URBAN PROTECTED AREA BASED ON VORONOI GENERATED STRUCTURE, In: Belis, Louter, Mocibob (Eds.). Proceedings of COST Action TU0905 Mid-Term Conference on Structural Glass, Porec, Croatia, (2013). pp. 53-60. (Труд индексан во SCOPUS)	1,8
26.	Труд со оригинални научни/стручни резултати објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор: M. Stavric, O. Marina , APPLICATION OF GENERATIVE ALGORITHMS IN ARCHITECTURAL DESIGN, L. Rogozea (ed.), Advances of Mathematical and Computational Methods - Proceedings of 12th WSEAS International Conference on Mathematical and Computational Methods in Science and Engineering (MACMESE '10), University of Algarve, Faro, Portugal, (2010), pp. 175-181. (Труд индексан во SCOPUS)	2,7
27.	Труд со оригинални научни/стручни резултати објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор: O. Marina , S. Pensa, E. Masala, M. Stavric, INTERACTIVE MODEL OF URBAN DEVELOPMENT IN RESIDENTIAL AREAS IN SKOPJE, Proceedings of 3u3d2012: Usage, Usability, and Utility of 3D City models, ENSA, Nantes, France, (2012), 02004-1-12.	1,8
28.	Труд со оригинални научни/стручни резултати објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор: O. Marina , T. Leduc, G. Rabino, S. Gievska, B. Karanakov, INTEGRATION OF URBAN KNOWLEDGE THROUGH VISIBILITY STUDIES AND PEDESTRIAN BEHAVIOR ANALYSIS IN OLD BAZAAR IN SKOPJE, Proceedings of 3u3d2012: Usage, Usability, and Utility of 3D	1,8

	City models, ENSA, Nantes, France, (2012), pp. 03006-1-10.	
29.	Труд со оригинални научни/стручни резултати објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор: M. Stavric, O. Marina , E. Masala, S. Pensa, B. Karanakov, FROM 3D BUILDING INFORMATION MODELING TO 5D CITY INFORMATION MODELING, 3D Issues in Urban and Environmental Systems, Madrid, Spain, April 2012, pp. 51-59.	1,8
30.	Труд со оригинални научни/стручни резултати објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор: E. Masala, O. Marina , S. Pensa, M. Stavric, INTERACTIVE VISUALIZATION TOOL IN MODELING URBAN ENVIRONMENT, 3D Issues in Urban and Environmental Systems, Madrid, Spain, (2012), pp. 59-67.	1,8
31.	Труд со оригинални научни/стручни резултати објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор: S. Gievska, O. Marina , B. Karanakov, TOWARDS NEW URBAN KNOWLEDGE: SEMANTIC ENRICHMENT OF MODELS OF URBAN DYNAMICS, In Proceedings of WCSS 2012, 4th World Congress of Social Simulations, Taipei, Taiwan, (2012).	2,4
32.	Труд со оригинални научни/стручни резултати објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор: O. Marina , J. Ivanovski, B. Karanakov, A. Ivanovska, I. Topalovska, M. Stavric, MODELING PEDESTRIAN MOBILITY AS A DESIGNER'S TOOL IN URBAN PROTECTED AREAS, Conference "Reliability and Statistics in Transportation and Communication", Conference proceedings RelStat '11, Riga, Latvia, (2011), pp.408-418.	1,8
33.	Труд со оригинални научни/стручни резултати објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор: O. Marina , G. Adji Mitrevski, D. Boskova, J. Ivanovski, B. Karanakov, A. Ivanovska, I. Topalovska, URBAN DIALOG: STRATEGIES FOR SOFT RENEWAL OF SKOPJE'S HISTORIC DISTRICT, in Proceedings of 23rd ENHR Conference, Mixite: an urban and housing issue, Toulouse, France, (2011).	1,8
34.	Труд со оригинални научни/стручни резултати објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор: A. T. Gavriloska, T. Samardžioska, O. Marina , B. Karanakov, BRIDGE-CONNECTING DIFFERENT PROFESSIONS, Proceeding of 2nd International Scientific Conference on People, Buildings and Environment, Křtiny, Czech Republic, (2010).	1,8
35.	Труд со оригинални научни/стручни резултати објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки	1,8

	одбор: O. Marina , B. Karanakov, A. Trombeva-Gavriloska, T. Samardzioska, NEW URBAN BRIDGE AS A SOCIALLY RESPONSABLE PUBLIC SPACE, 34th International Symposium on Bridge and Structural Engineering Large Structures and Infrastructures for Environmentally Constrained and Urbanized Areas, Venice, Italy, (2010), pp. 898-908.	
36.	Труд со оригинални научни/стручни резултати објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор: O. Marina , MODELING DEVELOPMENT OF URBAN FORM IN RESIDENTIAL AREA WITH SYSTEM OF CELLULAR AUTOMATA, European Network of Housing Researchers - International Conference Urban Dynamics and Housing Change, Istanbul, Turkey (2010).	3
37.	Учество на научен/стручен собир со реферат-орална презентација O. Marina - Catalogue of urban initiatives in Skopje-Mapping the civic society на First OIKONET International Conference GLOBAL DWELLING, Barcelona, 25-26 September 2014.	1
38.	Апстракт објавен во зборник на меѓународна конференција: S. Gievska, O. Marina , I. Ilievski. DISCOVERING PATTERNS OF URBAN DEVELOPMENT IN SKOPJE. In: M. Cerasoli, ed., Proceedings of 9th Congress Virtual City and Territory, Rome, Italy (2014). pp. 72-73	1
39.	Апстракт објавен во зборник на меѓународна конференција: I. Ilievski, S. Gievska, O. Marina . DISCOVERING PATTERNS OF URBAN DEVELOPMENT. In: V. Trajkovik, A. Mishev (Eds.), ICT Innovations 2013 Web Proceedings, ISSN 1857-7288(2013)	1
40.	Одржано предавање по покана на референтен странски универзитет, „Urban transformations of Skopje: Coexistence of difference“, април, 2011 година на DIPARDI, Politecnico di Torino, Италија.	3
	Вкупно	108

СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност (стручно-уметничка):	Поени
1.	Учество на светска архитектонска и урбанистичка манифестација со национално претставување: Македонски павилјон на 14. Меѓународна архитектонска изложба – Венециско биенале 2014, НАОДИ - автори J. Ивановски, A. Ивановска Дескова, B. Десков, B. Каранакон, O. Марина, Г. Мицковски, A. Радевски, La Biennale in Venice, Italy (куратор J. Ивановски)	8
	Јавно изведено или претставено уметничко дело од областа на архитектурата и урбанизмот, во облик признат од струката со публикација Изложба „Скопје-модел на град“, ЈУ Музеј на град	8

	Скопје, ноември 2014 година.	
	Идејно архитектонско решение за станбен објект П+4 на ул. Н.Н. Борче во Скопје (автор), 2011 година.	4
	Идејно архитектонско решение за пешачки мост на река Вардар во Скопје (коавтор), 2011 година.	4
	Изведен архитектонски објект Средно стручно училиште во Скендерај, Косово (коавтор), 2011 година.	6
	Изведен архитектонски објект Средно стручно училиште во Малишево, Косово (коавтор) 2011 година.	6
	Учество на архитектонско-урбанистички конкурс за општинска зграда на Општина Куманово во Куманово - втора награда (коавтор), 2012 година.	4
	Учество на архитектонско-урбанистички конкурс за зграда на основно училиште во населба Капиштец, Општина Центар, Скопје - откуп (коавтор), 2013 година.	4
	Групно јавно претставување на архитектонски и урбанистички дела БИМАС 2014, Проект за основно училиште во Капиштец во Скопје.	2
	Групно јавно претставување на архитектонски и урбанистички дела БИМАС 2012, Проект за општинска зграда во Куманово.	2
	Вкупно	48

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност (стручно-апликативна):	Поени
1.	Стручна монографија: J. Ivanovski, A. Ivanovska Deskova, V. Deskov, B. Karanakov, O. Marina, G. Mickovski, A. Radevski. (eds) FINDINGS, Catalogue of Macedonian pavilion at 14-th International Architectural Exhibition La Biennale in Venice, Italy, MKC, Skopje, Macedonia, 2014.	8
2.	Книга од стручна област: R. Billen, A.-F. Cutting-Decelle, O. Marina, J.P. de Almeida, M. Caglioni, G. Falquet, T. Leduc, C. Métral, G. Moreau, J. Perret, G. Rabino, R. San Jose, I. Yatskiv and S. Zlatanova, (eds.), 3D CITY MODELS AND URBAN INFORMATION: CURRENT ISSUES AND PERSPECTIVES, EDP Science, Les Ulis cedex A, France (2014), (коавтор)	7

3.	Книга од стручна област: R. Billen, M. Cagliani, O. Marina, G. Rabino, R. San-Jose, (eds.), 3D ISSUES IN URBAN AND ENVIRONMENTAL SYSTEMS, Società Editrice Esculapio Srl. Milano, Italy, (2012), (коавтор)	7
4.	Член на жири-комисија на БИМАС 2014 во организација на Асоцијација на архитекти на Македонија во 2014 година	1
5.	Член на жири-комисија за избор на Голема годишна награда на Асоцијација на архитекти на Македонија во 2010 година (добитник д-р Влатко П. Коробар).	1
6.	Претседател на Организациониот одбор на научниот тематски семинар “Evaluation of 3D City models and pedestrian behaviour”, Скопје, Macedonia, (2011)	2
7.	Член на научен одбор на меѓународен научен собир на ICSA 2016 Third International Conference on Structures and Architecture, Guimaraes, University of Minho, Portugal, (2014).	1
8.	Член на научен одбор на меѓународен научен собир на ICSA 2013 Second International Conference on Structures and Architecture, 24-26.07.2013, Guimaraes, University of Minho, Portugal. (2013)	1
9.	Изготвување и пријавување на научен/образовен меѓународен проект OIKONET-A Global Multidisciplinary Network on Housing Research and Learning, Erasmus Network Project, соработник.	1
10.	Изготвување и пријавување на научен меѓународен проект ACROPOLIS (After Carbon Polis) тематски повик “Post-Carbon Cities in Europe: A long Term Outlook”. FP7 SSH.2013.7.1-1, соработник.	1
11.	Целосно графичко обликување на публикации – Каталог од изложба „Скопје-модел на град“, Музеј на Град Скопје, ноември, 2014 година.	1
12.	Раководител на Институтот за високоградба при Архитектонскиот факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, од 2013.	3
13.	Член на факултетска Комисија за меѓународна соработка на Архитектонскиот факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.	0,5
14.	Член на факултетска Комисија за самоевалуација на Архитектонскиот факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.	0,5

	Член на Работна група 5, Технички комитет 40 – Еврокодovi, Институт за стандардизација на Република Македонија.	1
	Вкупно	36

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	92
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	108
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	48
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	36
Вкупно	284

ЗАКЛУЧОК

Врз основа на увидот во поднесената професионална биографија, во севкупното дејствување и творештвото на доц. д-р Огнен Марина, Комисијата смета дека тој, во периодот по неговиот последен избор, недвосмислено го потврди сопствениот висок интелектуален, творечки, истражувачки и педагошки потенцијал.

Доц. д-р Огнен Марина е инвентивен, високо креативен со јасно изграден личен став - педагог – учител, ерудит со широки и темелни познавања во областа на архитектурата, конструкциите и уметноста, и сестран истражувач – аналитичар, во смисла на неговиот широк интерес за многу комплементарни области на науката и на уметноста.

Неговите истражувачки трудови и ставови за севкупните состојби во архитектурата денес ја потврдуваат неговата достигната творечка и професионална зрелост и оставаат јасна трага на полето на архитектонското, научното и уметничкото творештво во Република Македонија. Неговата истражувачка работа и публикуваните научни дела имаат профилирана прогресивна научна и академска насока, во согласност со референтните движења во архитектурата во светот, кон кои треба да се поместува аналитичката и творечката мисла кај нас.

Учеството во голем број меѓународни истражувачки проекти и научни мрежи, учеството на голем број изложби, меѓу кои особено забележително е учеството на Венецијанското архитектонско биенале, бројните проекти, освоени награди, честите настапи на научни конференции и научни средби, и особено организирањето и водењето на бројни меѓународни работилници и семинари, се неговата референца на плоден творец и учител.

Етичноста и високо изградените професионални, уметнички и педагошки критериуми се темелните премиси на неговото делување во образованието на архитектите и во неговите релации со околината. Комисијата посебно го истакнува неговиот придонес во иновирањето на предметните содржини во наставата во доменот на архитектонските конструкции и примената на новите технологии на Архитектонскиот факултет, преку кој на актуелните образовни тенденции им дава личен белег и наставата на Архитектонскиот факултет ја придвижува кон главните текови на архитектонското образование денес.

Ценејќи го сето претходно наведено, Рецензентската комисија со особена чест и со задоволство му предлага на Наставно-научниот совет на Архитектонскиот факултет, кандидатот доц. д-р Огнен Марина, согласно со Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, да биде избран во звањето вонреден професор во областа на архитектонските конструкции во Институтот за високоградба при Архитектонскиот факултет во Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Рецензентска комисија

1. Д-р Митко Хаџи Пуља, редовен професор – претседател, с.р.
2. Д-р Владимир Арсовски, редовен професор – член, с.р.
3. Д-р Минас Бакалчев, редовен професор – член, с.р.

ПРЕГЛЕД

на пријавени и прифатени теми за изработка на магистерски трудови на Градежниот факултет во Скопје на 417. седница на Наставно – научниот совет одржана на 02.12.2014 година

Р. бр.	Кандидат	Работен наслов на темата	Ментор
1	Тони Јовев, дипл.град.инж.	“Ресурсите на градежното претпријатие во функција на неговото ефикасно работење“ “ Resources of the construction company in the function of its efficient operating “	проф. д-р Валентина Жилеска Панчовска, Градежен факултет
2	Ристе Волчев, дипл.град.инж.	“Примена на системи на базна изолација кај нерегуларни конструкции во основа“ “Application of base isolation systems at plan irregular structures“	проф. д-р Љупчо Лазаров, Градежен факултет
3	Илија Најдов, дипл.град.инж.	“Возно-динамичко испитување на трасата на патот во функција на откривање на опасни места“	проф. д-р Радојка Дончева, Градежен факултет

		“ Driving – dynamic analyses of the road section in view of detection of dangerous spots “	
4	Трајко Алексовски дипл.геод.инж.	“Интегрални катастарски системи по принцип миграција на концепти со засебни системски целини“ “Integrat Cadastral systems as a rule migration for concepts with separate system units“	проф. д-р Ванчо Ѓорѓиев, Градежен факултет
5	Весна Грујоска, дипл.град.инж.	“Примена на инфрацрвена термографија за истражување на објекти“ “ Infrared thermography applications for buildings investigation “	проф. д-р Тодорка Самарџиоска, Градежен факултет
6	Сапо Ацески, дипл.екон.	“Вградување на кофакторот за енергетски класи во националната методологија за утврдување на вредноста на недвижностите“ “ Embeding the cofactor for energy classes in the national methodology for determining the value of the real estate“	проф. д-р Ванчо Ѓорѓиев, Градежен факултет
7	Мартин Радоевски		проф. д-р Горан Марковски, Градежен

	дипл.град.инж.	“Анализа на јазли кај армиранобетонски рамковни конструкции според Еврокод“ “ Joint analysis in reinforced – concrete frame structures according to Eurocode “	факултет
8	Влатко Гиговски дипл.град.инж.	“Анализа на состојбата со сообраќајната бучава на делницата од Автопатот А – 2а (Е-65) Скопје – Тетово и предлог мерки за заштита“ “ Analysis of the state of the traffic noise of highway A-2a (E-65) Skopje – Tetovo and proposed measures for protection “	доц. д-р Горан Мијоски, Градежен факултет
9	Билјана Главинчевска - Вранишкоска, дипл.инж. арх.	“Методи за подобрување на енергетската ефикасност на градежните објекти со имплементација на законската регулатива“ “ Methods for improving energy efficiency of buildings with implementation of legislation“	проф. д-р Тодорка Самарџиоска, Градежен факултет

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО НАСТАВНО-НАУЧНО И НАУЧНО ЗВАЊЕ ПО
ПРЕДМЕТОТ ПЕДИЈАТРИЈА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на член 132 од Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија број 35/2008, 26/2009, 83/2009, 99/2009, 115/2010, 17/2011 и 51/2011), а во врска со членовите 9, 42, 46 и 48 од Правилникот за критериумите и постапката во избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот *Св. Кирил и Методиј* во Скопје (Универзитетски гласник бр. 250/2013), Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет при Универзитетот *Св. Кирил и Методиј* во Скопје, на својата VII редовна седница одржана на 30.9.2014 година, донесе Решение **за избор на еден наставник во сите звања** по предметот **ПЕДИЈАТРИЈА** на Медицинскиот факултет во состав на Универзитетот *Св. Кирил и Методиј* во Скопје, во согласност со конкурсот објавен во весниците **Уштрински весник** и **Коха** од 5.9.2014 година, со формирана Рецензентска комисија во состав:

1. проф д-р Зоран Гучев,
2. проф д-р Филип Дума,
3. проф д-р Стојка Нацева Фуштиќ,
4. проф.д-р Велибор Тасиќ,
5. проф д-р Ацо Костовски.

На конкурсот се пријавија следниве кандидати: н. сор. д-р Марина Крстевска Константинова и ас. д-р Соња Бојациева, која во тек на конкурсот ги повлече документите.

По разгледувањето на доставените документи на кандидатката, Рецензентската комисија го донесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Н. сор. д-р Марина Крстевска Константинова

Биографски податоци

Д-р, Марина Крстевска Константинова е родена на 31.1.1961 година во Скопје, Република Македонија. Од 1971 до 1975 година учела во Американското училиште во Атина, Грција. Од 1976 до 1979 година, ја посетувала гимназијата “Ј. Б. Тито” во Скопје. Од 1979 до 1985 студирала на Медицинскиот факултет во Скопје, при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“. Факултетот го завршила со просечен успех 9,48. Во 1985 година се

запишала на постдипломски студии по педијатрија, го комплетираше бројот на предвидени колоквиуми во 1987 (просечна оцена 10, 00), а пријавената тема „Фреквенција и карактеристики на трисомија 21 на територијата на Република Македонија” ја одбранила во 1997 година, со што се здобила со научно звање-магистер на медицински науки. Во 1988 година се вработила на Клиниката за детски болести, каде што во 1990 година ја започнала специјализацијата по педијатрија. Специјалистичкиот испит го положила во 1994 година и се здобила со позицијата специјалист-педијатар, на Одделот за ендокринологија и генетика.

Во текот на студиите учествувала во студентска размена и ја посетила болницата “Пуерто Хиеро” во Мадрид, Шпанија, во тек на еден месец.

Стручна активност

Во 1994 година го посетила Универзитетот во Питсбург, Америка, каде што престојувала три месеци изучувајќи молекуларно генетски техники.

Во 1997 година ја добила клиничката стипендија по педијатриска ендокринологија доделена од страна на Европската асоцијација за детска ендокринологија и престојувала две години (1997-1999) во Лиеж, кај проф. Jean Pierre Bourguignon. Таму учествувала во работата на Белгиската студиска група за детска ендокринологија чии состаноци се одржуваат во сите градови на Белгија. Во исто време учествувала во нивната работа со презентации и стручни дискусии во врска со проекти и пациенти.

Наставна дејност

Во 1996 година се здобила со звањето асистент по предметот педијатрија и активно учествувала во наставата со вежби за студенти по медицина, стоматологија и фармација. Од 1997 до 1999 година имала прекин заради престој во странство. Од 2000 година активно до денешен ден учествува во вежби и, во два наврата, на семинари по детска ендокринологија. Просечната оценка со која е оценета од страна на студентите е 9,80 и 9,03.

Научна дејност

Посетувала повеќе семинари, стручни состаноци и конгреси со сопствени трудови, од кои по општа педијатрија во Салцбург, Австрија, по детска ендокринологија во Варшава, Полска, Копенхаген, Данска, Париз, Франција, Марбеља, Шпанија, Корзика, Брисел, Белгија, Стокхолм, Шведска, Њујорк, Америка.

Учествувала во повеќе научни проекти водени на Одделот за ендокринологија (Конгенитална адренална хиперплазија, Национален регистар за трисомија 21 во Македонија).

Во јули 2007 година ја одбранила својата докторска дисертација со наслов: „Евалуација на растот и пуберталниот развој кај здрави женски деца и деца со функционално предвремено сексуално зреење: компарација помеѓу клинички и ауксолошки параметри со нивото на ксеноестроген, IgF1 и IgFBP3”.

Во истата година се стекнала со звањето примариус.

Во 2012 година се здобила со научното звање научен соработник. Во својата научна активност има напишано 114 трудови, објавени во научни списанија и зборници, од кои има 13 труда на Pub Med. Во моментот е на работно место на Одделот за ендокринологија при Клиниката за детски болести.

Рецензирани трудови при првиот избор за асистент и при избори на други наставници во кои е автор или коавтор.

Во Билтен бр. 677 од 1997 се рецензирани трудовите 1-17.

Во Билтен бр. 721 од 1998 се рецензирани трудовите 18-25.

Во Билтен број 733 од 1999 се рецензирани трудовите 26-43.

Во Билтен бр. 774 од 2001 се рецензирани трудовите 44-59.

Во Билтен број 846 од 2004 се рецензирани трудовите 60-70.

Во Билтен број 925 од 2007 се рецензирани трудовите 71-85.

Во Билтен број 983 од 2010 година се рецензирани трудовите 86-96.

Во Билтен број 1031 од 2012 година се рецензирани трудовите 97-106.

За следниот избор, Комисијата ги приложува следниве апстракти и целосни трудови од бр.107 до бр.114.

ОБРАЗЕЦ**КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО,
НАУЧНО, НАСТАВНО, СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ****Кандидат: Марина Григорије Крстевска-Константинова****Институција: Медицински Факултет – Скопје****Научна област: Педијатрија****НАСТАВНО – ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ**

Ред. Бр.	Назив на активности	Поени
1.	Одржување на настава од прв циклус студии (вежби)	
	Медицина-педијатрија	2.7
	1996 2x45=90	2.7
	2000 2x45=90	2.7
	2001 2x45=90	2.7
	2002 2x45=90	2.7
	2003 2x45=90	2.7
	2004 2x45=90	2.7
	2005 2x45=90	2.7
	2006 2x45=90	2.7
	2007 2x45=90	2.7

	2008	2x45=90	2.7
	2009	2x45=90	2.7
	2010	2x45=90 x 2 гр=180	5.4
	2011	2x45=90	2.7
	2012	88	5.4
	2013	2x88	10.8
	2014	88	5.4
	Стоматологија-педијатрија		
	1996	1x15=15	0.45
	2000	1x15=15	0.45
	2001	1x15=15	0.45
	2002	1x15=15	0.45
	2003	1x15=15	0.45
	2004	1x15=15	0.45
	2005	1x15=15	0.45
	2006	1x15=15	0.45
	2007	1x15=15	0.45
	2008	1x15=15	0.45
	2009	1x15=15	0.45
	2010	1x15=15	0.45
	2011	1x15=15	0.45
	2012	1x18=18	0.45
	2013	1x18=18	0.45
	2014	1x18=18	0.45
	Фармација-клиничка практика		
	2009	3x3=9	0.27

	2010	$3 \times 3 = 9$	0.27
	Медицина- клиничко испитување		
	2009	$2 \times 16 = 32$	0.96
	2011	$1 \times 16 = 16$	0.48
	2012	$2 \times 16 = 32$	0.96
	2013	$2 \times 16 = 32$	0.96
	2014	$1 \times 16 = 16$	0.48
	Медицина –ургентна медицина		
	2011	$1 \times 3 = 3$	0.09
	2012	$1 \times 3 = 3$	0.09
	2013	$1 \times 3 = 3$	0.09
	2014	$1 \times 3 = 3$	0.09
	Консултации со студенти во рамки на здравствена клиничка практика 6 x 2=12 x 0,2=2,4 x 15 години		36
	Консултации со студенти во семестар 100 x 0.002=0.2 x 15 години		3
	Консултации за студенти 20 x 0.002=0.04 x 15 години		0.6
	Ментор и едукатор на здравствена едукација		
	2013	x2	0.16
	2014	x2	0.16
2	Одржување на менторска настава за клиничка практика по педијатрија		
	2011	242	14.52
	2012	242	14.52
	2013	242+120	21.72
	2014	242	14.52

	Семинар по ендокринологија за специјализанти 2x3	2
3	Настава во работилници Раководител	
	Нарушување на растот 4x1,5	6
	Дијабетес 1 x 1,5	1.5
	Вкупно	188.74

НАУЧНО ИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. бр.	Назив на активноста	Бр ој на активност	Поени од формулар	Вкупно поени
ТРУДОВИ СО ОРИГИНАЛНИ НАУЧНИ РЕЗУЛТАТИ, ОБЈАВЕНИ ВО НАУЧНО / СТРУЧНО СПИСАНИЕ				
1	Incidence of DQB1 mollecular typing in Macedonian IDDM children M. Kocova, J. Dorman, M. Blagoevska, M. Bogcev, M. Ivanovski, M. Krstevska-Konstantinova, M. Trucco. In "Standardization of Epidemiologic Studies for Host Susceptibility", Plenum press, Nato, ASI series, New York, 1994.	1	4	4
2	Лекување на деца со идиопатски дефицит на хормонот за раст М. Кочова, З. Гучев, М. Крстевска-Константинова Год. 36. Мед. фак., 1997.	1	4x0,8	3.2
3	Карцинома папиларе на тироидната жлезда во детска возраст М. Кочова, М. Крстевска-Константинова, Б. Чоневска, С. Лазеска Мак. мед. преглед (супл. 20), 534, 1995.	1	4x0,6	2.4
4	Клинички карактеристики на прематурна теларха кај македонските женски деца М. Крстевска-Константинова, М. Кочова, З. Гучев, Е. Ангеловска Мак. мед преглед, 2001, 34,108-112.	1	4x0,6	2.4

5	Еволуција и карактеристики на раниот пубертет кај македонските девојчиња М. Крстевска-Константинова, М. Кочова, З. Гучев Acta Morphologica, Vol 3 (2), 2006, 60-62.	1	4x0,8	3.2
6	Скрининг за предвремен пубертетски развој кај женски деца од школска возраст во општина Карпош-Скопје М. Крстевска-Константинова, М. Кочова, С. Чомовска, З. Гучев, Д. Георгиевски, И. Крстевска, Х. Лескаровска, М. Маленков Мак. мед. преглед, бр.1-2, год. 60, 2006, 80-83.	1	4x0,6	2.4
ТРУДОВИ СО ОРИГИНАЛНИ НАУЧНИ РЕЗУЛТАТИ, ОБЈАВЕНИ ВО РЕФЕРЕНТНО НАУЧНО / СТРУЧНО СПИСАНИЕ СО МЕЃУНАРОДЕН УРЕДУВАЧКИ ОДБОР				
7	A cold spot of IDDM incidence in Europe-Macedonia M. Kocova, M. Trucco, M. Konstantinova, J. Dorman Diabetes Care, 16:9, Sept. 1993.	1	6+7.7x 0.6	8.22
8	HLA class II molecular typing in an European Slavic population with a low incidence of insulin-dependent diabetes mellitus. M. Kocova, M. Blagoevska, M. Konstantinova, J. Dorman, M. Trucco. Tissue Antigens 45:216-219, 1995.	1	6+2.75 x0,6	5.25
9	Sexual precocity after immigration from developing countries to Belgium: evidence of previous exposure to organochloride pesticides M. Krstevska-Konstantinova, C. Charlier, M. Craen, M. Du Caju, C. Heinrichs, C. De Beaufort, G. Plomteux, J. P. Bourguignon. Hum Reproduction, Vol 16, 2001, 1020-1026.	1	6+2.8 4 x0.6	5.30
10	<u>Mutational analysis of KISS1 and KISS1R in idiopathic central precocious puberty.</u> Krstevska-Konstantinova M, Jovanovska J, Tasic VB, Montenegro LR, Beneduzzi D, Silveira LF, Gucev ZS. J Pediatr Endocrinol Metab. 2013 Aug 15;1-3. doi: 10.1515/jpem-2013-0080.	1	6+0.9* x0,6	4.12
11	<u>Four generations in a family with neurofibromatosis 1: precocious puberty and optic nerve tumor (OPT).</u> Gucev Z, Krstevska-Konstantinova M, Tasic V, Jancevska A, Kirovski I, Pop-Jordanova N. Prilozi. 2010 Dec;31(2):253-9.	1	6x0,6	3.6
12	<u>Childhood craniopharyngioma in Macedonia: incidence and outcome after subtotal resection and cranial irradiation.</u> Gucev ZS, Danilovski D, Tasic V, Ugrinovski J, Nastova V, Jancevska A, Krstevska-Konstantinova M, Pop-Jordanova N, Kirovski I.	1	6+1.08 x0,6	4.2

	World J Pediatr. 2011 Feb;7(1):74-8.			
13	<u>McCune-Albright syndrome (MAS): early and extensive bone fibrous dysplasia involvement and "mistaken identity" oophorectomy.</u> Gucev Z, Tasic V, Jancevska A, Krstevska-Konstantinova M, Pop-Jordanova N. J Pediatr Endocrinol Metab. 2010 Aug;23(8):837-42.	1	6+0.9 x0,6	4.14
14	<u>Autoimmune thyroiditis and diabetes mellitus type 1 after long-term gonadotropin-releasing hormone agonist treatment for central precocious puberty: evolution or coincidence?</u> Krstevska-Konstantinova M, Jancevska A, Gucev Z. J Pediatr Endocrinol Metab. 2010 Apr;23(4):403-6.	1	6+0.9 x0,8	5.52
15	<u>Weight, height and puberty in a cohort of Macedonian girls.</u> Krstevska-Konstantinova M, Jancevska A, Kicova M, Gucev Z. Med Arh. 2009;63(2):80-1.	1	6+0,6	3.6
16	<u>Premature thelarche in Macedonia: a three-year follow-up.</u> Krstevska-Konstantinova M, Kocova M, Gucev Z, Sukarova-Angelovska E. Bratisl Lek Listy. 2007;108(8):340-3.	1	6xi.f. 0,9 x0,6	4.14
17	Congenital lipomatous overgrowth, vascular malformations, and epidermal nevi (CLOVE) syndrome: CNS malformations and seizures may be a component of this disorder. Z. Gucev, V. Tasic, A. Jancevska, M. Krstevska-Konstantinova, N. Pop-Jordanova et al. Am Jour of Med Genet, 2008; 146 A (20): 2689-90	1	6+i.f. 2,2 x0,6	4.92
18	Mutational analysis of TAC and TAC R3 in idiopathic central precocious puberty. Krstevska-Konstantinova M., Jovanovska J., Tasic V., Montenegro L.R., Beneduzzi D., Silveira L.F., Gucev Z. Прилози, 2012	1	6x0.6	3.6
19	Organochloride pesticides in Macedonian girls with premature sexual development M. Krstevska-Konstantinova, M. Kocova, C. Charlier, J.P. Bourguignon Balcan Journal of Medical Genetics , 2006	1	6x0,6	3.6

**ТРУДОВИ СО ОРИГИНАЛНИ НАУЧНИ РЕЗУЛТАТИ, ОБЈАВЕНИ ВО СТРУЧНО /
НАУЧНО СПИСАНИЕ**

20	Синдромот на Russel-Silver-приказ на случај З. Гучев, М. Кочова, М. Константинова, Е. Шукарева Мак. мед. преглед, 1997.	1	2x0,6	1.2
21	Синдромот на Rubinstein-Taybi-приказ на случај З. Гучев, Т. Николова, М. Кочова, М. Константинова, Е. Шукарева, З. Трајковски, Н. Лабан -Гучева, Н. Блажевска-Крстевска, Д. Фидановски, Г. Весов Мак. мед. преглед, 1997.	1	2x0,6	1.2
ТРУДОВИ СО ОРИГИНАЛНИ НАУЧНИ РЕЗУЛТАТИ, ОБЈАВЕНИ ВО СТРУЧНО / НАУЧНО, ПОПУЛАРНО СПИСАНИЕ СО МЕЃУНАРОДЕН УРЕДУВАЧКИ ОДБОР				
22	Апликација на локални стимулаторни супстанции за стимулација на локален клеточен имунитет.И. Бојациев, М. Крстевска- Константинова, К. Миронска, С. Пеова Југословенски Педијатриски Дани, Ниш 1992	1	3x0,6	1.8
23	Раст код деца са ИДДМ М. Крстевска-Константинова, М. Кочова, В. Лукаревска, Б. Чоневска Југословенски Педијатриски Дани, Ниш, Зборник радова, 129-132, 1995	1	3x0,6	1.8
24	Предвремени пубертет централног порекла-дијагноза и терапија М. Кочова, М. Константинова, Б. Чоневска, В. Кировска Југословенски Педијатриски Дани, Ниш, Зборник радова, 158-159,1995	1	3x0,6	1.8
25	Фамилијарна појава конгениталне адреналне хиперплазије М. Кочова, М. Крстевска-Константинова Југословенски Педијатриски дани, Ниш, Зборник радова, 160-161,1995	1	3x0,9	2.7
26	Акутни супуративни тироидит код детета М. Крстевска-Константинова, М. Кочова Српски Архив, стр. 38-42, 1997	1	3x0,9	2.7
27	Тироидни параметри код деца са Тарнеровим синдромом третиране хормоном раста М. Крстевска-Константинова, Г. Весов, М. Кочова, З. Гучев, Е. Шукарева Југословенски Педијатриски дани, Ниш, Зборник радова,стр. 53,1997	1	3x0,6	1.8
28	Клипел-Фајл синдром асоциран са мултицистичном бубрежном дисплазијом М. Кочова, В. Тасик, М. Константинова, Е. Шукареса, Г. Убовик, З. Гучев, Д. Кузмановска, Е. Шахпазова, Н. Ристовска-Бојковска; Југословенски педијатриски дани, Ниш Зборник радова, 46, 1997	1	3x0,6	1.8
29	Клипел-Фајл синдром у првој години живота Е. Шукарсва, М. Крстевска-Константинова, М. Кочова, З. Гучев, В. Тасиќ Југословенски Педијатриски дани, Ниш, Зборник радова, 33,1997	1	3x0,6	1.8

30	Treatment with growth hormone in the Republic of Macedonia, indications, results, dilemmas M. Kocova, Z. Gucev, M. Krstevska-Konstantinova, D. Kuzmanovska, E. Sukarova, E. Sahpazova, V. Tasic, V. Micevska Slov. Pediatr 5:53-59, 1998	1	3x0,6	1.8
31	Central Precocious Puberty in adopted girls: Comparison of Belgian, Italian and Swedish experience M. Krstevska-Konstantinova, M. Craen, D. Backers, L. Doms, C. Heinrichs, M. Maes, J. De Schepper, M. Du Caju, G. Thiry-Counson, F. de Zegher and J.P. Bourguignon Croissance endocrinologie de l'enfant, Seminaires Pierre Royer, Hopital des Enfants Malades, Paris, 18-19 Janvier, 1999, 128-133.	1	3x0,6	1.8
32	Puberte precoce centrale chez les fillettes adoptees d'origine etrangere M. Krstevska-Konstantinova, M. Craen, D. Beckers, L. Doms, C. Heinrichs, M. Maes, J. de Schepper, M. Du Caju, G. Thiry-Counson, F. de Zegher, J. P. Bourguignon Association des Pediatres Liege-Luxembourg, L'enfant etranger adopte en Belgique, 8 mai, 1999,1-6	1	3x0,6	1.8
33	La puberte precoce centrale et son traitement: L' experience du B.S.G.P.E. M. Krstevska-Konstantinova, D. Beckers, M. Craen, J. DE Schepper, F. de Zegher, M. Du Caju, I. Francois, C. Heinrichs, K. Lagrou, M.Maes, P. Malvaux, D. Xhrouet-Heinrichs, J. P. Bourguignon Journal du Pediatre Belge, vol 1; 4: 1999, 186-190	1	3x0,6	1.8

**ТРУДОВИ СО ОРИГИНАЛНИ НАУЧНИ СТРУЧНИ РЕЗУЛТАТИ, ОБЈАВЕНИ ВО
ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ ОД НАУЧЕН СТРУЧЕН СОБИР**

34	Klinefelter-ов синдром у децјем узрасту М. Крстевска-Константинова, М. Кочова, Е. Шукарова, Г. Убовик, З. Гучев Југословенски Педијатриски дани, Ниш, Зборник радова, 45, 1997	1	2x0,6	1.2
35	Ефекти на фитоестрогените и ксеноестрогените во исхраната на возрасни и деца М. Крстевска-Константинова Годишна педијатриска ревија, бр. 4, Скопје, 1998.	1	2	2
36	Нови индикации за третман со хормон за раст (ХР) З. Гучев, А. Јанчевска, М. Крстевска-Константинова, Г. Јованов, Ж. Алексовски. Зборник на апстракти и трудови, IV конгрес на педијатрите на Македонија, 18-22 септември 2007, Охрид, стр. 131-135.	1	2x0,6	1.2
37	Нови индикации за третман со хормон за раст З. Гучев, А. Јанчевска, М. Крстевска-Константинова, Г. Јованов, Ж.	1	2x0,6	1.2

	Алексовски Зборник на апстракти и трудови, IV конгрес на педијатрите на Македонија, Охрид, 2007.			
АПСТРАКТ ОБЈАВЕН ВО ЗБОРНИК НА КОНФЕРЕНЦИЈА (ПОСТЕР)				
	МЕЃУНАРОДНА			
38	Активност на Антитромбин 3, кај новородени деца. Т. Николова, И. Дејанов, И. Бојациев, С. Пеова, М. Крстевска- Константинова 1. Интернационален конгрес на неонатолози, Истанбул, Турција, 1990.	1	1	1
39	Detection of CYP 21 B gene mutations in Republic Macedonia М. Kocova, М. Krstevska-Konstantinova, S. Siegel, М. Btagoevska, М. Trucco 8th Balcan Congress of Endocrinology, Book of Abstracts, Turkey, 1995.	1	1	1
40	Феохромоцитома кај деца М. Кочова, Д. Кузманска, В. Тасик, М. Крстевска-Константинова 1. Национален турски конгрес за педијатриска ендокринологија, Книга на апстракти, Анталија, мај, 1996.	1	1	1
41	Конгенитална адренална хиперплазија, форма со касен почеток М. Кочова, М. Крстевска-Константинова 1 Турски Национален конгрес за Педијатриска ендокринологија, Книга на апстракти, Анталија, мај, 1996.	1	1	1
42	Вредности на гликозилиран хемоглобин (HbA1C) кај децата со ИДДМ М. Кочова, М. Крстевска-Константинова, В. Лукаревска Балкански журнал на клиничка лабораторија, 2:2,1995.	1	1	1
43	Абнормална сексуална диференцијација, дијагностичке процедури М. Крстевска-Константинова, М. Кочова, И. Милев Југословенски Педијатриски дани, Ниш, Зборник радова, 404-406, 1996.	1	1	1
44	Treatment of growth hormone deficient children in the Republic of Macedonia М. Kocova, Z. Gucev, М. Konstantinova Abstracts,Cairo 1995.	1	1	1
45	Congenital Adrenal hyperplasia in the Republic of Macedonia М. Kocova, М. Krstevska-Konstantinova, В. Conavska 4th Asian Symposium of Childhood and Juvenile Diabetes, Chiang Mai, Thailand, Abstracts, 68,1997.	1	1	1
46	Low incidence of IDDM during 1985-1995 in the Republic of Macedonia М. Kocova, М. Konstantinova, А. Demardzieva	1	1	1

	16th IDF Congress- Helsinki, Abstracts, 1997.			
47	Microalbuminuria in diabetic children M. Kocova, M. Konstantinova, Z. Gucev, A. Demirdzieva ESFE, Stockholm, Hormone Research 48 (Suppl. 2), 646:141, 1997.	1	1	1
48	Incidence of insulin dependent diabetes mellitus in children under 4 years of age in R. Macedonia M. Kocova, M. Krstevska-Konstantinova, Lj. Kojic ISPAD (international Society of Pediatric and Adolescent Diabetes), Abstracts, 1998.	1	1	1
49	Incidence of trisomy 21 in the Republic of Macedonia M. Krstevska-Konstantinova, M. Kocova The IPA World Congress of Pediatrics, 9-14 August, Amsterdam, Abstract Book, 371, 1998.	1	1	1
50	Epidemiologic characteristics of trisomy 21 in Macedonia M. Krstevska-Konstantinova, M. Kocova The IPA World Congress of Pediatrics, 9-14 August, Amsterdam, Abstract Book, 371, 1998.	1	1	1
51	Diabetes duration and the quality of metabolic control are positively correlated with the development of late diabetic complications in children with type 1 diabetes mellitus Z. Gucev, M. Kocova, E. Sukarova, M. Krstevska-Konstantinova The IPA World Congress of Pediatrics, 9-14 August, Amsterdam, Abstract Book, 109, 1998.	1	1	1
52	Treatment of growth hormone deficiency in the Republic of Macedonia M. Kocova, Z. Gucev, M. Krstevska-Konstantinova The IPA World Congress of Pediatrics, 9-14 August, Amsterdam, Abstract Book, 250, 1998.	1	1	1
53	Growth pattern in neurofibromatosis and evaluation of a possible relationship with Noonan phenotype M. Krstevska-Konstantinova, J.P. Misson, A. Verloes, J. P. Bourguignon 26-iemes Journees Annuelles, Societe Belge de Pediatric, Book of Abstracts, Gent, 1998.	1	1	1
54	Growth pattern in Idiopathic Central Precocious Puberty (CPP): A comparison between Belgian native and adopted girls M. Krstevska-Konstantinova, M. Craen, D. Beckers, L. Doms, C. Heinrichs, M. Maes, J. de Schepper, M. Du Caju, G. Thiry-Counson, J.P. Bourguignon Horm Res 1998; 50 (suppl. 3): 130	1	1	1
55	Precocious puberty in adopted and non-adopted foreign girls moving to Belgium: a role for environmental factors independent of recovery from deprivation M. Krstevska-Konstantinova, M. Craen, D. Beckers, L. Doms, C. Heinrichs, M. Maes, J. de Schepper, M. Du Caju, G. Thiry-Counson, J. P. Bourguignon Horm Res 1999; 51 (suppl. 2): 71	1	1	1
56	Central precocious puberty in adopted girls from developing countries and Belgian native girls M. Krstevska-Konstantinova, M. Craen, D. Beckers, L. Doms, C. Heinrichs, M. Maes, J. de Schepper, M. Du Caju, G. Thiry-Counson, J. P. Bourguignon La puberte feminine et ses desordres, Montpellier 17-18 decembre, 1998,	1	1	1

57	Precocious puberty in girls from developing countries after moving to Belgium: occurrence independent of earlier deprivation and adoption M. Krstevska-Konstantinova, M. Craen, D. Beckers, L. Doms, C. Heinrichs, M. Maes, J. de Schepper, M. Du Caju, J. P. Bourguignon The 5th International Conference on the Control of the Onset of Puberty, Liege, September 26-28, 1999, 66	1	1	1
58	Clinical characteristics of premature breast development in Macedonian girls M. Krstevska-Konstantinova, M. Kocova, Z. Gucev, E. Sukarova Horm Res 2000; (suppl. 2): 94	1	1	1
59	Magnetic resonance imaging in the diagnosis of growth deficiency in children M. Kocova, M. Vrcakovski, M. Krstevska-Konstantinova, Z. Gucev, E. Sukarova, S. Netkov Horm Res 2000; (suppl. 2): 38	1	1	1
60	Sex hormones and the onset of puberty J. P. Bourguignon, M. Krstevska-Konstantinova RH Workshop, Hormones and Endocrine Disrupters in Food and Water: Possible Impact on Human Health, Copenhagen 27-30 May, 2000, 25	1	1	1
61	Thyroid function in children with Down syndrome in the Republic of Macedonia E. Sukarova-Angelovska, M. Krstevska-Konstantinova, M. Kocova Europediatrics 2000, Rome, March 18-21, 105	1	1	1
62	Effects of body weight reduction in girls with hyperandrogenism M. Kocova, M. Krstevska-Konstantinova, R. Muratovska, B. Krstevska LWPES/ESPE 6 th Joint Meeting, 2001, Montreal, Canada 135a	1	1	1
63	Endocrine disrupter contribution to sexual precocity: suggestive detection of pesticide derivatives in patients immigrant to Belgium and estradiol stimulation of GnRH pulsatility in rat hypothalamus A.S. Parent, M. Krstevska-Konstantinova, V. Matagne, Gerard A, Lebrethon MC, Charlier C, J. P. Bourguignon. LWPES/ESPE 6 th Joint Meeting, 2001, Montreal, Canada, 139a	1	1	1
64	Infantile mammoplasia associated with serosanguinous discharge M. Krstevska-Konstantinova, M. Kocova, Z. Gucev, E. Sukarova-Angelovska LWPES/ESPE 6 th Joint Meeting, 2001, Montreal, Canada, 142a	1	1	1
65	Thyroid function, in Down Syndrome in the Republic of Macedonia E. Angelovska-Sukarova, M. Krstevska-Konstantinova, M. Kocova International Congress of Pediatrics, Rome, 2000, 105	1	1	1
66	Precocious puberty in adopted and non-adopted foreign girls moving to Belgium: a role for environmental factors independent of recovery from deprivation. M. Krstevska-Konstantinova, M. Craen, D. Beckers, L. Doms, C. Heinrichs, J.P. Bourguignon, Horm Res 51 (Suppl 2): 71	1	1	1

67	Endocrine disrupter contribution to sexual precocity: suggestive detection of pesticide derivatives in patients immigrant to Belgium and estradiol stimulation of GnRH pulsatility in rat hypothalamus AS. Parent, M. Krstevska-Konstantinova, V. Matagne, A. Gerard, MC. Lebrethon, C. Charlier, J.P. Bourguignon, the Belgian Study Group for Pediatric Endocrinology. <i>PediatrRes</i> 49: 139A	1	1	1
68	Evolution and characteristics of early puberty in Macedonian girls M. Krstevska-Konstantinova, M. Kocova, Z. Gucev <i>Horm Res.</i> 64 (Suppl 1), 2005, 217	1	1	1
69	Body mass index and insulinemia in obese children and adolescents M. Kocova, V. Lukarevska, M. Krstevska-Konstantinova, E. Sukarova <i>Horm Res.</i> 64 (Suppl 1), 2005, 391	1	1	1
70	Partial monosomy 22q11 associated with velo-cardio-cutaneous syndrome due to a de novo translocation (15;22) (p11; q11) E. Sukarova-Angelovska, M. Kocova, M. Krstevska-Konstantinova, G. Ubovic, V. Anastasovska European Human Genetics Conference 2002, Strasburg, France, P0355	1	1	1
71	Expression of the features of Treacher Collins syndrome in members of two unrelated families E. Sukarova-Angelovska, M. Krstevska-Konstantinova, M. Kocova European Human Genetics Conference 2004, Munich, Germany, 107	1	1	1
72	Turner girls with spontaneous puberty should regularly be checked for XX cell line. M. Kocova, G. Ubovic, M. Krstevska-Konstantinova, E. Sukarova, R. Jankova, D. Toncheva. European Human Genetics Conference 2004, Munich, Germany, 140	1	1	1
73	Characteristics of central precocious puberty and treatment in the Republic of Macedonia. M. Krstevska-Konstantinova, M. Kocova, Z. Gucev. Abstracts, ESPE, Istanbul, Turkey, 2008, Hormone Research, p. 244	1	1	1
74	The degree of H19 hypomethylation in children with Silver-Russel syndrome (SRS) is not associated with the clinical severity score (CSS) and the response to growth hormone (GH) treatment. Z. Gucev, M. Krstevska-Konstantinova, A. Todorovska, A. Jancevska, K. Bogoevska. Abstracts, LWPES/ESPE 8 th Joint meeting, New York, USA. Hormone research 2009, p. 92	1	1	1
75	Childhood craniopharyngeoma in Macedonia: incidence and outcome. Z. Gucev, D. Danailovski, V. Nastova, M. Krstevska-Konstantinova, A. Jancevska, I. Kirovski, J. Ugrinovski. Abstracts. LWPES/ESPE 8 th Joint meeting, New York, USA, Hormone Research 2009, p. 251	1	1	1
76	Evolution or coincidence of long-term gonadotropin-releasing hormone agonists treatment for central precocious puberty in girls. M. Krstevska-Konstantinova, A. Jancevska, M. Kocova, Z. Gucev. Abstracts. LWPES/ESPE 8 th Joint meeting, New York, USA, Hormone	1	1	1

	Research 2009, p. 495			
77	Two novel IGF1R gene alterations in short small for gestational age (SGA) children. Z. Gucev. M. Krstevska Konstantinova. A. Janchevska, H. Stoobbe, M. Schliche, J. Cuchse, J. Klammt, R. Pfaffle. Horm. Res. Abstracts 50 th annual meeting of ESPE, Glasgow, United Kingdom, September 2011	1	1	1
78	Trombocytopenia in a girl with idiopathic central precocious puberty treated with long term gonadotropin hormone agonists (GnRHa). M. Krstevska Konstantinova, A. Janchevska, Z. Gucev Horm. Res. Abstracts 50 th annual meeting of ESPE, Glasgow, United Kingdom, September 2011	1	1	1
79	The prevalence of overweight-obesity and underweight children in a suburban and rural "MA. Cento" area in Skopje, R. Macedonia. K. Zdraveski, A. Janchevska, M. Krstevska Konstantinova, Z. Gucev. Southeast European medical forum (SEEMF), First international medical congress, September 2010, Varna, Bulgaria.	1	1	1
80	Obesity in childhood and adolescence Z. Gucev, A. Janchevska, M. Krstevska Konstantinova, V. Tasic. Southeast European medical forum (SEEMF), First international medical congress, September 2010, Varna, Bulgaria	1	1	1
81	Mutational analysis of KISS1 and KISS1R genes in idiopathic central precocious puberty. Gucev Z., Janchevska A., Jovanovska J., Montenegro L.R., Beneduzzi D., Gontijo Silveira L.F., Krstevska-Konstantinova M. Abstract 51 st Annual Meeting of the European Society for Pediatric Endocrinology (ESPE), Leipzig, Germany, September 2012; HormRes p.235	1	1	1
82	Adrenocortical Insufficiency in a child due to topical application of corticosteroids. Krstevska-Konstantinova M., Slaveska N., Janchevska A., Gucev Z., Caca N., Starova A. Abstract 51 st Annual Meeting of the European Society for Pediatric Endocrinology (ESPE), Leipzig, Germany, September 2012; HormRes p.250	1	1	1
83	Central diabetes insipidus in a 3,5 month old male infant Slaveska N., Krstevska-Konstantinova M. Abstract 51 st Annual Meeting of the European Society for Pediatric Endocrinology (ESPE), Leipzig, Germany, September 2012; HormRes p.304	1	1	1
84	Duplication of the SOX3 gene in a SRY negative 46,XX male hypoplasia of the right kidney and hypospadias Gucev Z., Riepe F., Krstevska-Konstantinova M., Janchevska A., Gharavi A.G.,	1	1	1

	Sanna- Cherchi S., Tasic V. Abstract, 9 th Joint Meeting of Pediatric Endocrinology, Milan, Italy, September 2013; p.182			
85	Infantile malignant osteopetrosis: case report Slaveska N., Krstevska-Konstantinova M., Trajkovski Z. Abstract, 9 th Joint Meeting of Pediatric Endocrinology, Milan, Italy, September 2013; p.379	1	1	1
86	Growth hormone treatment in children with cystic fibrosis born small for gestational age Krstevska-Konstantinova M., Fustic S., Slaveska N., Seckova L., Jancevska A., Gucev Z. Abstract, 9 th Joint Meeting of Pediatric Endocrinology, Milan, Italy, September 2013; p.399	1	1	1
	НАЦИОНАЛНА			
87	Конгенитални аномалии на бели дробови А. Саздовски, В. Старова, М. Христова, Љ. Николовски, М. Влашки, М. Крстевска-Константинова Македонски медицински преглед, Книга на апстракти на 6 Педијатриски денови, 1991.	1	0,5	0.5
88	Коскена матурација кај децата со КАХ М. Крстевска-Константинова, М. Кочова, З. Трајковски 1. Македонски конгрес на радиолози, Книга на апстракти, Охрид, 1995	1	0,5	0.5
89	Коскена старост кај децата со дефицит на хормон на раст М. Кочова, М. Крстевска-Константинова, З. Гучев, З. Трајковски 1. Конгрес на радиолози, Книга на апстракти, Охрид, 1995	1	0,5	0.5
90	Конгенитална адренална хиперплазија и нефротски синдром-приказ на случај Д. Кузмановска, М. Кочова, В. Тасик, М. Константинова, Е. Шахпазова, Н. Ристовска-Бојковска, И. Милев Конгрес на Македонското здружение за нефрологија, дијализа, трансплантација и вештачки органи. Мак. мед. преглед (супл. 30), 1997	1	0,5	0.5
91	Insulin-like growth factor (IGF) системот во настанувањето на интраутериниот заостанок на раст и развиток З. Гучев, М. Кочова, М. Константинова, Е. Шукарева Апстракти, Маврово, 1996	1	0,5	0.5
92	Исхрана кај деца со дијабетес мелитус М. Кочова, М. Крстевска-Константинова, О. Ѓорѓевиќ, Г. Ристевска Маринг, стр. 31, Скопје 1997	1	0,5	0.5
93	Евалуација на индикациите за хромозомска анализа во периодот 1989-1998	1	0,5	0.5

	М. Кочова, Е. Шукарова, З. Гучев, М. Крстевска-Константинова 2. Конгрес на педијатрите на Македонија, Книга на апстракти, 71-72, 1998			
94	Вредности на HbA1C во детската популација во Република Македонија Н. Ангелкова, М. Кочова, М. Крстевска-Константинова, В. Лукаревска 2. Конгрес на педијатрите на Македонија, Книга на апстракти, 154,1998	1	0,5	0.5
95	Дијагностички пристап кај инсипидниот дијабет во детската возраст Б. Гуркова, М. Кочова, И. Милев, Н. Зисовски, З. Гучев, О. Муратовска, С. Гламочанин, М. Крстевска-Константинова 2. Конгрес на педијатрите на Македонија, Книга на апстракти, 158, 1998	1	0,5	0.5
96	Примена на МРИ во откривање на тумори во хипоталамо- хипофизарната регија И. Милев, М. Кочова, М. Врчаковски, З. Гучев, Е. Шукарева, Б. Гуркова, М. Крстевска-Константинова 2. Конгрес на педијатрите на Македонија, Книга на апстракти, 155, 1998	1	0,5	0.5
97	Конгенитална адренална хиперплазија (21 хидроксилаза дефицит) кај новородените, рана детекција и лекување М. Кочова, М. Крстевска-Константинова, З. Гучев, Е. Шукарова, Е. Зисовска, Ј. Враготеров, Е. Гуковик 1. Конгрес на гинеколози и опстетичари на Македонија, 25-27.10.1998, Зборник на апстракти, 197, 1998	1	0,5	0.5
98	Прематурна пубарха кај девојчиња М. Крстевска-Константинова, М. Кочова, З. Гучев, Е. Шукарова-Ангеловска Прв македонски конгрес по ендокринологија и метаболни нарушувања, 18-21 окт. 2000, Охрид, Зборник на апстракти, 103	1	0,5	0.5
99	Лекување со хормон за раст во Република Македонија- петнаесетгодишно искуство М. Кочова, З. Гучев, М. Крстевска-Константинова, Д. Кузмановска, Е. Шахпазова, Г. Весов, Е. Шукарева-Ангеловска Прв македонски конгрес по ендокринологија и метаболни нарушувања, 18-21 окт. 2000, Охрид, Зборник на апстракти, 94	1	0,5	0.5
100	Питуитарна хиперплазија поради примарен хипотиреоидизам М. Кочова, С. Нетков, Е. Шукарева-Ангеловска, Н. Симова, М. Крстевска-Константинова Прв македонски конгрес по ендокринологија и метаболички нарушувања, 18-21 окт. 2000, Охрид, Зборник на апстракти, 130	1	0,5	0.5
101	IGF-1,IGFBP-3 во дијагнозата на дефицитот на хормонот за раст З. Гучев, М. Крстевска-Константинова, В. Малевска, Г. Јованов, Л.Нежковска, А.Треневска 3. Конгрес на педијатрите на Македонија, Зборник на апстракти и трудови, 2003, 145-149	1	0,5	0.5
102	Крипторхизам-терапевтски пристап М. Петровски, А. Димов, П. Петровски, М. Крстевска-Константинова 3. Конгрес на педијатрите на Македонија, Зборник на апстракти и	1	0,5	0.5

	трудови, 2003, 146			
103	Прематурна теларха-клиничка презентација и ауксолошки карактеристики. М. Крстевска-Константинова, М. Кочова, З. Гучев, Е. Шукарова-Ангеловска. 3. Конгрес на педијатрите на Македонија, Зборник на апстракти и трудови. 2003, 238	1	0,5	0.5
104	Дизморфични стигмати и ауксолошки параметри кај пациентите со Марфанов синдром. Е. Шукарова-Ангеловска, М. Кочова, М. Крстевска-Константинова, Н. Ангелкова. 3. Конгрес на педијатрите на Македонија, Зборник на апстракти и трудови, 2003, 238	1	0,5	0.5
105	Превенција на прекумерната тежина кај школски деца Т. Баевска-Вучковска, С. Чомовска-Мадевска, М. Крстевска-Константинова, М. Кочова 3. Конгрес на педијатрите на Македонија, Зборник на апстракти и трудови, 2003, 238	1	0,5	0.5
106	Гинекомастија-диференцијација и следење С. Чомовска-Мадевска, М. Крстевска-Константинова, С. Богданчевска, М. Кочова 3 Конгрес на педијатрите на Македонија, Зборник на абстракти и трудови, 2003, 239	1	0,5	0.5
107	Фамилијарна форма на полидактилија. Е. Шукарова-Ангеловска, М. Кочова, М. Крстевска, З. Гучев Втор конгрес на радиолозите на Македонија, 2000, Охрид, 110	1	0,5	0.5
108	Значењето на магнетната резонанца (МР) со дијагностиката на процеси во хипоталамишно-хипофизарната регија кај децата М. Кочова, М. Врчаковски, Е. Шукарова-Ангеловска, З. Гучев, М. Крстевска. Втор конгрес на радиолозите на Македонија, 2000, 15	1	0,5	0.5
109	Фреквенција на ренални малформации кај децата со Тарнеров синдром М. Кочова, Е. Шукарова-Ангеловска, Ѓ. Весов, М. Крстевска-Константинова Трет конгрес по нефрологија на Р. Македонија, 2001, 122	1	0,5	0.5
110	Microalbuminuria in diabetic children and adolescents М. Kocova, М. Krstevska-Konstantinova, D. Kuzmanovska, E. Sukarova Трет конгрес по нефрологија на Р. Македонија, 2001, 116	1	0,5	0.5
111	Потреба од следење на децата со синдромот на Вилијамс. Е. Шукарова-Ангеловска, М. Кочова, М. Крстевска-Константинова, Н. Николовска, Шахпазова Е, Т. Зорчец. Зборник на апстракти и трудови, 4. Конгрес на педијатрите на Македонија, 18-22 септември 2007, Охрид, стр. 202	1	0,5	0.5

112	Следење на биохемиските параметри кај деца со фамилијарна предиспозиција за метаболен синдром. С. Спасеска, М. Танасковска, Е. Шукарова-Ангелова, М. Крстевска-Константинова, М. Кочова. Зборник на апстракти и трудови, 4. Конгрес на педијатрите на Македонија, 18-22 септември 2007, Охрид, стр. 210	1	0,5	0.5
113	The endocrine mechanisms of growth and the epigenetic alteration of the imprinting control region (ICR1) of the H19 gene. Z. Gucev, A. Jancevska, M. Krstevska-Konstantinova. Македонски конгрес по ендокринологија, Книга со апстракти. Охрид 2008, стр. 48	1	0,5	0.5
114	Diagnosis of growth hormone deficiency (GHD) and indications for growth hormone (GH) treatment. Z. Gucev, A. Jancevska, M. Krstevska-Konstantinova, Gj. Jovanov, D. Pavlovski, S. Velickovski. 3 rd Postgraduate Course in Clinical Endocrinology Ohrid 22-24 March 2007, pg 29.	1	0,5	0.5
		ВКУПНО		178.45

	Магистериум	1		4
	Докторат	1		8
			ВКУПНО	12
	Раководител на национален научен проект (национален регистар за трисомија 21)	1		6
	Раководител на национален научен проект (регистар за раст и пубертет кај женски деца)	1		6
	Учесник во национален научен проект -регистар за конгенитална адренална хиперплазија			3
	Учесник во интернационален научен проект Child Abuse, Children's Mental health Alliance, New York, USA			5
	ESPE winter school – Warsaw, Poland презентација	1		2

	Пленарно предавање -Париз 1998 -Марбеља, Шпанија, 1999 -Скопје, 2013			3 3 3
	Секциско предавање на меѓународно ниво – Белгиска студијска група за детска ендокринологија 1997-1999	2x3		6
	Втор конгрес на ретки болести, 2013	1		3
	Нарушување на растот	2		4
	Дијабетес кај деца	1		2
	Педијатриски новини: Предавање за CPP	1		2
	Раст код деца со IDDM – Ниш 1996	1		3
	Предавање за Тарнеров синдром, Скопје	1		3
			вкупно	54.0

СТРУЧНО АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред бр	Назив на активноста	Поени
1	Завршена специјализација во областа на медицинските науки – педијатрија	2
	Стручна ревизија на трудови	2
	Член на Комисија за хормон за раст, 2000-2012	1
	Член на Комисија за упатување на медицинска рехабилитација	1
	Член на Комисија за контрола на квалитет на здравствена заштита	1
	Воведување на ултрасонографија на овариуми кај женски деца	4
	Коавтор на брошура за пациенти со дијабетес	0.5
	Автор на брошура за пациенти со хормон за раст	1
	вкупно	12.5

ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС

	Студиски престој во Америка	0.5
	Студиски престој во Лиеж – Белгија	2
	Студиски престој во Лиеж – Белгија (гинеколошка ехосонографија)	1
	Студиски престој во Лиеж – Белгија (ксеноестрогени)	0.5
	Членство во меѓународни организации (ESPE)	2
	Членство во Американска асоцијација за дијабетес	2
	Членство во Македонско лекарско друштво	0.5
	Членство во Здружение на педијатри	0.5
	Учество во изработка на национални програми од одредена област	
	Учесник во тимот за изработка на упатства за практикување на медицина заснована на докази, педијатрија, ендокринологија.	3
	Раководител на отсек за дијабетес	3
	вкупно	15
ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ		Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ		188,74
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ		244,45
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ		12,5
ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС		15
ВКУПНО		460,69

Членови на Комисијата

1. Проф. д-р, Зоран Гучев, претседател с. р.
2. Проф. д-р, Стојка Фуштиќ, член с. р.
3. Проф. д-р, Филип Дума, член с. р.
4. Проф. д-р, Велибор Тасиќ, член с. р.
5. Проф. д-р, Ацо Костовски, член с. р.

ЗАКЛУЧОК

Н. сор. д-р Марина Крстевска-Константинова покажува континуиран развој како педијатар, а понатаму во областа на педијатриската ендокринологија. Учествува во едукацијата на студенти од повеќе студиски програми. Нејзината публицистичка дејност се состои од 10 труда објавени во меѓународни списанија со висок фактор на влијание, како и во бројни презентации на трудови на домашни и меѓународни стручно-научни манифестации. Раководител и учесник е во неколку научно-истражувачки проекти. Врз основа на претходно изнесеното, Рецензентската комисија има чест да му предложи на Научно-наставниот совет да ја избере д-р Марина Крстевска-Константинова за доцент по предметот педијатрија.

Рецензентска комисија

1. Проф. д-р, Зоран Гучев, с.р.
2. Проф.д-р, Стојка Фуштиќ, с.р.
3. Проф. д-р, Филип Дума, с.р.
4. Проф. д-р, Велибор Тасиќ, с.р.
5. Проф. д-р, Ацо Костовски, с.р.

П Р Е Г Л Е Д

Наставно-научниот совет на УКИМ-Медицинскиот факултет во Скопје на својата VIII редовна седница одржана на 23.12.2014 година ги донесе следниве одлуки за усвоен извештај на Комисијата за оцена на тема за изработка на докторска дисертација

Ред. бр.	Име и презиме	Наслов на тема	Ментор
1.	Биљана Ефимова	"Влијание на изложеноста на анестетичкиот гас диазот оксид врз здравјето на медицинскиот персонал во операциона сала", "The effects of exposure to Nitrous oxide on the health of the medical staff working in the operating theater"	Проф. д-р Марија Шољакова
2.	Ирена Андонова	"Влијание на нарушената орална микрофлора кај мајката и периодонтални болести врз некои опстетрички исходи", "Association of maternal oral microflora and periodontal disease with adverse pregnancy outcomes"	Проф. д-р Чедомир Димитровски

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА 3 НАУЧНИ РАБОТНИЦИ ПО ПРЕДМЕТОТ ПЕДИЈАТРИЈА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на член 132 од Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија) број 35/2008, 103/2008, 26/2009, 99/2009, 115/2010, 17/2011, 51/2011, 123/2012, 15/2013, 24/2013, 41/2014, 116/2014 и 130/2014), а во врска со членовите 9, 42, 46 и 48 од Правилникот за критериумите и постапката во избор за наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, (Универзитетски гласник бр. 274/13), Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје на својата VII редовна седница одржана на **30.9.2014** година, донесе Решение **за избор на 3 научни работници** по предметот **ПЕДИЈАТРИЈА** на Медицинскиот факултет во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, во согласност со конкурсот објавен во весниците **Уштрински весник** и **Коха** од 5 септември 2014 година, со формирана Рецензентска комисија во состав: проф. д-р Зоран Гучев, проф. д-р Велибор Тасиќ, проф. д-р Ацо Костовски, проф. д-р Филип Дума и проф. д-р Стојка Нацева Фуштиќ.

На конкурсот се пријавија: д-р Снежана Ристе Палчевска-Коцевска, д-р Соња Илија Бојациева, д-р Анета Ѓорѓи Демерџиева и д-р Татјана Јосип Зорчец. Д-р Анета Демерџиева во текот на конкурсот ги повлече документите.

По разгледувањето на доставените документи на кандидатите, Рецензентската комисија го донесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Снежана Ристе Палчевска-Коцевска

Биографски податоци: Снежана Ристе Палчевска-Коцевска е родена на 18.5.1965 година во Скопје, каде што се стекнала со основно и гимназиско образование. На Медицинскиот факултет во Скопје дипломирала во 1989 година со просечна оценка 9,20. На Клиниката за детски болести во Скопје се вработила во септември 1991 година а на 17.10.1997 година завршила специјализација по педијатрија на Клиника за детски болести при Медицинскиот факултет во Скопје. По завршувањето на специјализацијата распределена е и работи на Одделот за неонатологија.

Стручна активност

Во областа на педијатријата и неонатологијата се едуцирала преку повеќекратни стручни престои во земјата и во странство: 2000- Клинички престој во Phoenix Children Hospital, Аризона, САД; 2000 – “Clinical/Educational Training Course CME Program in Perinatal medicine June- November 2000, Светска здравствена организација; 2005- Internship in Neonatology, The General Hospital of Salzburg, Landeskliniken St.Johanns-Spital, November-December 2005; 2002 - “Salzburg- Columbia seminar in Neonatology” Salzburg,

Austria, May 2002; 2007 - “ Salzburg- Columbia seminar in Maternal & Infant Health” Salzburg, Austria, May 2007; 2009- “Recent nutritional approaches for fighting two childhood Epidemics of the 21st century: Atopic diseases & Obesity, Athens, Greece, march 2009; 2010 – “43-rd Annual Meeting of The European Society for Pediatric Gastroenterology, Hepatology and Nutrition” 9-12 June 2010, Istanbul-Turkey; 2011 – “The Toddler Age: Nutrition and Health Challenges”, Prague, Czech Republic, 2011; 2012 – “2012 Neonatal Ultrasound Course. Why, How and When an ultrasound image?” Florence-Italy, March 2012 ; 2013 – “4th International Conference on Clinical Neonatology “ Torino, June, 2013; 2014 – “ The International Neonatology Association Conference”, April , 2014, Valencia, Spain ; 2014 – “2th Berlin Neonatology Summer School 2014” September, 2014, Berlin-Germany (Theory lectures and Hands-on skills course: Campus Charite Mitte).

Раководител е на внатрешна организациона единица – шеф на Отсек од 2003 година – Отсек за критично болно новородено - на Одделот за неонатологија, а од 2014 година раководител е на Одделот за неонатологија, при Универзитетската клиника за детски болести. Учествувала во повеќе комисиии и тела на државни органи од кои за одбележување е членството во работната група за член на Национална работна група за развој и адаптација на протоколи во перинатологија; ажурирање и имплементација на МЗД упатства; член на Национална работа група за Prader-Willi sy и членството во Комисијата за оцена на здравствената состојба на доенчињата во Битола при Министерството за труд и социјална политика на предлог на Министерството за здравство.

Наставна дејност

Во 1997 година кандидатката е избрана за асистент по предметот педијатрија и во периодот до 2008 година активно водеа практична настава за студентите по медицина, стоматологија и фармација, а во моментот е активно вклучена во доедукацијата на специјализантите по семејна медицина и како едукатор на специјализантите по педијатрија. Во периодот кога кандидатката беше асистент немаше систем за евалуација од страна на студентите.

Научна дејност

Јавен труд од областа на педијатријата со наслов „Евалуација на уринарните протеини кај здраво новородено со примена на СДС ПАГ електрофореза“ одбранила во март 2006 на Медицинскиот факултет во Скопје, а докторатот го одбранила во април 2013 година со наслов

„ Влијание на гестациската возраст и телесната маса врз гликозниот и липидниот метаболизам во неонатална возраст“, исто така на Медицинскиот факултет во Скопје.

Член е на Здружението на педијатри на РМ, Македонското здружение на неонатолози како и на Здружението на перинатолози на Македонија.

Активно учествувала во 3 домашни проекти: „ Метаболички импликации на дебелењето кај деца на возраст под 8 години во корелација со родилната тежина и гестациската старост“ (2009-2012); „Диференцијација на гломерулите од негломеруларните хематурии со помош на SDS-PAG електрофореза на уринарните протеини “(2003-2006); и „ Евалуација на протеински одговор со користење на SDS-PAG електрофореза на уринарни протеини“ (2006-2009), финансирани од Министерството за здравство на Република Македонија.

Како автор/коавтор на стручно-научни трудови има свои презентации на конгреси и симпозиуми од меѓународен и републички карактер. Автор или коавтор е на 64 труда.

Трудовите 1-25 се веќе рецензирани при избор и реизбори во звањето асистент по предметот педијатрија на Универзитетот „Св Кирил и Методиј“.

Трудовите 16 – 64 се неречензирани.

ИЗВЕШТАЈ

Соња Илија Бојациева

Биографски податоци: Соња Илија Бојациева е родена 1970 година во Скопје, каде што се стекнала со основно и гимназиско образование. На Медицинскиот факултет во Скопје дипломирала во 1994 година со просечна оценка 9,12. Во 2001 година завршува специјализација по педијатрија на Клиниката за детски болести при Медицинскиот факултет во Скопје. Во 1996 година се вработила на Клиниката за детски болести во Скопје на Одделението за гастроентерохепатологија. Од 1.3.2001 до 1.9.2001 има работно искуство на Одделот за интензивна нега и терапија и како обучен кадар сè до денес ги остварува дежурствата, вторите и третите смени на истиот Оддел.

Стручна активност

Во областа на педијатријата и педијатриската гастроентерохепатологија се едуцирала преку повеќекратни стручни престои во странство: едномесечен престој на Детската клиника во Хелсинки, Финска. Во 2002 и 2004 година завршила педијатриска гастроентеролошка школа во Салзбург, Австрија. Во 2002 година го завршила годишниот курс за педијатриска гастроентерохепатологија и едукација за модерна педијатриска ендоскопија во Лондон -Royal Free University College Medical school London.

Кандидатката во 2004 година го завршила базичниот курс за клиничка ентeрална и парентерална нутриција во Варшава, Полска. Успешно го завршува едномесечниот семинар од областа на педијатриската ултразвучна радиологија и дијагностика во

Универзитетската детска клиника во Белград, Србија во 2007 година. Реализирала стручен престој во тек на еден месец, на Одделот за гастроентерохепатологија во Универзитетската детска клиника во Грац, Австрија, во 2008 година. Од 2007 година активно вклучена во проектот за хепатална трансплантација во РМ. Во рамките на проектот за хепатална трансплантација престојува еден месец во центарот за хепатална трансплантација во Ст.Лук болницата во Брисел, Белгија, во 2008 година. Во 2006-2007 година завршила обука за ментор-проект за управување со здравствениот сектор, акредитирана програма за обука на клучни тренери и едукатори, испитувачи и ментори, во организација на Министерството за здравство на Р.Македонија и Лекарската комора на Р.Македонија. Во 2010 година е учесник на Perioperative Nutrition course “Life Long Learning Program on Clinical Nutrition and Metabolism“ESPEN”. Активно присуствува на повеќе национални и интернационални конгреси и школи од областа на педијатријата и педијатриската гастроентерохепатологија. Во два наврата наградена е со Благодарница за активно учество во извршувањето на целите и задачите на Македонското лекарско друштво.

Од 2009 година е шеф на Отсек за малапсорпции на Одделението за гастроентерохепатологија при Универзитетската клиника за детски болести во Скопје. Во 2013 година се здобива со звањето примариус.

Наставна дејност

Во 2005 година кандидатката е избрана за асистент по предметот педијатрија, а во 2008 година е реизбрана за асистент по предметот педијатрија. Забележителна е нејзината едукативна активност на повеќе семинари низ Македонија во врска со педијатриската гастроентерохепатологија.

Учествува во практичната настава за студенти по медицина, стоматологија, фармација, студентите по семејна медицина, практична настава по ургентна медицина, клиничка практика, менторска работа и предавач на семинарот за педијатриска гастроентерохепатологија при Клиниката за детски болести. Активно учествува во изготвување на националниот водич за акутен ентероколитис при Министерството за здравство на Р. Македонија. Кандидатката има активно учество во националната научна и едукативна работилница на тема: Анемија и исхранетост кај бремени жени и деца до 5 години, под покровителство на Министерството за здравство на РМ и УНИЦЕФ.

Активно учествува во едукацијата на специјализанти од областа на педијатриската гастроентерохепатологија. Кандидатката е вклучена во Комисијата за изработка и дополнување на закон и подзаконски акти и уредби за трансплантација на ткива и органи во РМ при Министерството за здравство на РМ.

Евалуирана, е од страна на студентите со оцена 9,82 и 9,96.

Научна дејност

Магистерските студии ги завршила во 2003 година (просечна оценка: 9), под наслов „Значењето на квантитативното одредување на албумин и ИГГ во ликвор во диференцирање на разни морбидни состојби во централниот нервен систем“. Во 2013 година, кандидатката го одбрала докторатот со наслов „Корелација помеѓу

генотипските, фенотипските и имунолошките карактеристики на инфламаторната болест на цревата во детската возраст”.

Член е на Здружението на педијатрите на РМ, Здружението на гастроентерохепатолози на РМ, Здружението на неонатолози на РМ, потпретседател е на Здружението за ентерална и парентерална исхрана на РМ, тренинг член е на (ЕСПГХАН) Европското здружението за педијатриска гастроентерохепатологија и нутриција и активен член е во Европското здружение за ентерална, парентерална нутриција и метаболизам.

Како автор/коавтор на стручно-научни трудови има свои презентации на конгреси и симпозиуми од меѓународен и републички карактер. Автор или коавтор е на повеќе од 70 труда.

ИЗВЕШТАЈ

Татјана Јосип Зорчец

Биографски податоци: Татјана Јосип Зорчец е родена 1970 година во Битола. Основното и средното образование ги завршила во Скопје, а студиите по психологија ги завршила на Институтот за психологија во 1994 година, со просечен успех од 7,63 при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. На ЈЗУ Универзитетска клиниката за детски болести во Скопје е вработена од 1998 година. Специјализацијата по медицинска психологија при Медицинскиот факултет во Скопје ја завршила во 2003 година.

Наставна дејност

Кандидатката досега не била избрана во наставно-научно звање, но одржувала практична настава за студентите по дефектологија при Филозофскиот факултет, студентите по медицина и специјализантите по логопедија при Медицинскиот факултет во Скопје. Во периодот кога кандидатката држеше настава немаше систем за евалуација од страна на студентите.

Стручна активност

Учествува во стручното унапредување на Одделот за психофизиологија преку воведување на современи методи за дијагностика и третман, кои за првпат се применуваат во Република Македонија кај децата со развојни тешкотии. Во изминатата декада воведува и надоградува употреба на мултимодален биофидбек кај децата со развојни тешкотии, поради што во повеќе наврати престојувала во еминентни центри од областа во Европа, САД и Австралија. Исто така, во текот на 2010 година воведува нова метода за проценка на помнењето, вниманието, концентрацијата и егзекутивните функции кај здрави деца и деца со психолошки и органски заболувања. Едукацијата за оваа метода ја стекнува со престој во повеќе наврати во еминентни центри во Швајцарија.

Во 2010 година е назначена за национален координатор за аутизам при Министерството за здравство на Република Македонија. Остварува активна стручна соработка со бројни меѓународни центри од областа на детската психологија и психопатологија.

Научна дејност

Д-р сци. Татјана Зорчец е активен истражувач со посебен интерес во областа на детската психологија и психопатологија.

Магистерските студии ги завршила на Медицинскиот факултет во Скопје во 2003 година (просечна оценка: 10,00) со одбрана на магистерскиот труд под наслов „Психофизиолошки карактеристики кај деца со анксиозно-фобично и хиперкинетско растројство пред и по апликација на биофидбек”.

Докторската дисертација под наслов „Психометриска и неврофизиолошка проценка на егзекутивните функции кај деца со опсесивно-компулсивно и хиперкинетско растројство” ја одбрала на Медицинскиот факултет во Скопје во 2011 година.

Коистражувач е на повеќе национални научноистражувачки проекти, финансирани од Министерството за образование и наука и МАНУ. Исто така, активно учествувала и во повеќе меѓународни научни проекти.

Учествува на многубројни национални и меѓународни конгреси со свои усни и постер-презентации, но и како поканет предавач.

Автор и коавтор е на голем број научни трудови објавени во домашни и меѓународни списанија. Исто така, учесник е и на национални конгреси со меѓународно учество и меѓународни стручни собири.

ОБРАЗЕЦ

**КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО - НАУЧНО, НАУЧНО И
НАСТАВНО – СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ**

Кандидат: **Снежана Ристе Палчевска Коцевска**

(име татково име и презиме)

Институција: **Универзитетска Клиника за детски болести,**

Медицински Факултет Скопје

(назив на факултетот / институтот)

Научна област: **педијатрија**

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

	Назив на активностa	Број на часови / студенти	Поени од формулар	Вкупни поени за една година	Вкупно поени	За период
1	1.1. Одржување на настава од прв циклус студии		0.04			
	Одржување настава на Факултетот за применета уметност при Универзитетот за аудиовизуелни уметности ЕСРА, на катедрата за современ танц	10	0.04	0.4	1.8	2010-2014
	1.2. Одржување на настава од втор циклус студии (специјализанти)		0.05			
	Семинари по неонатологија во рамките на теоретската настава на специјализацијата по педијатрија и постдипломски студии на Медицински факултет	4	0.05	0.2	1	1998, 2003, 2006, 2009, 2013
	1.3. Одржување на настава од трет циклус студии		0.06			
2	2.1. Настава во школи и работилници: - раководител					

	2.2. Настава во школи и работилници: - учесник					
4	Одржување на вежби (прв циклус студии)		0.03			
	2 групи медицинари - шедијатрија	180	0.03	5.4	45.9	1999-2007
	1 група стоматолози- педијатрија	15	0.03	0.45	3.825	1999-2007
	1 група фармацевска практика – фармацевти	9	0.03	0.27	3.915	1999-2014
	Одржување настава на Факултетот за применета уметност при Универзитетот за аудиовизуелни уметности ЕСРА, на катедрата за современ танц	10	0.03	0.3	1.35	2010-2014
5	Одржување на менторска настава за здравствена клиничка пракса		0.06			
6	Подготовка на нов предмет					
	6.1. предавања		1			
	6.1. вежби		0.5			
7	Консултации со студенти (180 студенти x 2 семестра)	360	0.002	0.72	6.12	1999-2007
9	Ментор на дипломска работа		0.2			
10	Ментор на специјалистичка работа		1			
11	Ментор и едукатор на здравствена едукација					
	<u>Ментор на 1 специјализант -1 месец= 20 денах5 часа=100 часа</u>	100	0.08	8	8	2011

	<u>Едукатор по семејна медицина за 2011 година 1 кандидат x 3 недели и 1 кандидат 2 недели = 5 недели x 5 дена = 25 дена x 5 часа = 125 часа</u>	125	0.08	10	10	2011
	<u>Едукатор по семејна медицина за 2012 година 5 кандидати x 2 недели и 1 кандидат x 3 недели = 13 недели x 5 дена = 65 дена x 5 часа = 325 часа</u>	325	0.08	26	26	2012
	<u>Едукатор по семејна медицина за 2013 година 3 кандидати x 2 недели и 2 кандидати x 3 недели = 12 недели x 5 дена = 60 дена x 5 часа = 300 часа</u>	300	0.08	24	24	2013
	<u>Едукатор по семејна медицина за 2014 година 1 кандидат x 1 недела = 1 недела x 5 дена = 5 дена x 5 часа = 25 часа</u>	25	0.08	2	2	2014
	<u>Едукатор по семејна медицина за 2014 година 2 кандидата x 8 недели = 16 недели x 5 дена = 80 дена x 5 часа = 400 часа</u>	400	0.08	32	32	2014
12	Член на комисија за одбрана на докторат		0.5			
13	Член на комисија за одбрана на магистратура		0.3			
14	Член на комисија за оцена или одбрана на специјалистичка работа		0.2			
15	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа		0.1			
16	Позитивно рецензиран универзитетски учебник					
	- автор		8			
	- коавтор		6			
17	Учебник издаден и во употреба на универзитет во странство					

	- автор		10			
	- коавтор		8			
18	Изменето и дополнето издание на учебник					
	- автор		4			
	- коавтор		3			
19	Позитивно рецензирана збирка задачи или практикум					
	- автор		4			
	- коавтор		3			
20	Интерна скрипта за предавање		4			
	Интерна скрипта од предавања за Анатомија и физиологија на човечкото тело (за ЕСРА)				4	
21	Интерна скрипта за вежби		3			
	-Фармацевти				3	
22	Научно популарна книга					
	- автор		6			
	- коавтор		4			
	Коавтор на научнопопуларната книга: "Сегменти од неонатална проблематика", од авторот Лилјана Пота				4	
	Коавтор на научно популарната книга: "Вашето дете центар на универзумот", од авторите Александар сајковски и Катерина Ставриќ				4	
23	Научнопопуларна или наставно-историска статија во стручно-методско списание		1			

24	Рецензент на универзитетски учебник		1			
25	Пакет материјали за одреден предмет		1			
25	Уредник на зборник на текстови за одреден предмет		2			
ВКУПНО			181.11			

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

	Назив на активноста	Број на активности	Поени од формулар	Вкупно поени
1	Одбранета докторска теза од областа на педијатријата на Медицински факултет; Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје – со наслов: „Влијание на гестациската возраст и телесната маса врз гликозниот и липидниот метаболизам во неонатална возраст“; Ментор: Проф. Д-р Мирјана Кочова	1	8	8
2	Одбранета магистерска теза	0	4	0
3	Одбранет специјалистички труд од областа на педијатријата на Медицински факултет; Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, со наслов „Евалуација на уринарните протеини кај здраво новородено со примена на СДС ПАГ Електрофореза“; ментор: проф. д-р Велибор Тасиќ	1	2	2
4	Ментор на докторска дисертација	0	3	0
5	Коментор на докторска дисертација	0	1.5	0
6	Ментор на магистерска дисертација	0	1	0
7	Коментор на магистерска дисертација	0	0.5	0
8	Раководител во национален научен проект	0	6	0
9	Раководител на меѓународен научен проект	0	9	0

10	Национален координатор на меѓународен научен проект	0	6	0
11	Учесник во национален научен проект	3	3	9
	Евалуација на протеинуриски одговор со користење на SDS-PAG електрофореза на уринарните протеини и стрес толеранс тест“ (2006-2009), финансиран од Министерството за здравство на Република Македонија.			
	Диференцијација на гломеруларните од негломеруларните хематурии со помош на SDS-PAG електрофореза на уринарните протеини “ (2003-2006), финансиран од Министерство за здравство на Република Македонија.			
	Метаболички импликации на дебелеењето кај деца на возраст под 8 години во корелација со родилната тежина и гестациската старост” (2009-2012), финансиран од Министерството за здравство на Република Македонија.			
12	Учесник во меѓународен научен проект	0	5	0
13	Монографија	0	8	0
14	Монографија објавена во странство	0	12	0
15	Дел од монографија	0	4	0
16	Дел од монографија објавена во странство	0	6	0
17	Труд со оригинални научни резултати објавен во научно-стручно списание - нерецензирани		4	21.6
	Палчевска-Коцевска С, Кузмановска Д, Пота Љ, Чомовска С, Цековска С, Алуловска Н. Хронична бубрежна инсуфициенција кај новородено - приказ на случај. Physioacta. Vol. 2- No. 2, 2008 (2.4 поени) Палчевска-Коцевска С, Шукарова Е, Пота Љ, Чомовска С, Коиќ Љ. Етички аспекти при грижа на тешко малформирано новородено - приказ на случај на тешка форма на орофацијален дигитален синдром. Мак. мед.			

преглед 2008; 62 (1): 76-79

(2.4 поени)

Палчевска С, Спасевска С, Муратовска Р, Фидановски Д, Којиќ Љ и Кочова М. Асоцијација на хипогликемија и хипергликемија со морталитетот кај асфиктични новородени. Мак мед преглед 2008; 62

(2.4 поени)

Цековска С, Георгиевска Ј, **Палчевска С** и сор. Уринарна екскреција на N-Acetyl- β -D-Гликозаминидаза кај нормална и хипертензивна бременост. Physioacta. Vol. 2- No. 2, 2008

(2.4 поени)

Палчевска-Коцевска С, Влаховиќ-Палчевски В, Папаиоанидиоу П, Бенко, СабоаА. Шема на однесување при употреба на антибиотици кај општата популација во Хрватска, Македонија, Грција, Унгарија, Србија, Словенија. Acta Morphologica. 2008; Vol.5 (2): 79-83

(2.4 поени)

Спасевска С, Муратовска Р, Сајковски А, Фидановски Д, Христовски А, Којиќ Љ, Софијанова А, Наунова С, Чадиловски В, **Палчевска С**, Шукарова Е. Ран третман кај новородени со Синдром на каудална регресија. Medicus. 2009; Vol XII (2):352-357

(2.4 поени)

Papazovska A, Piperkova K, Sukarova E, **Palcevskа S**, Sofijanovа A, Aluloska N, Ilievskа G. Trisomy 18, clinical characteristics and possibilities for prenatal prevention- Case report. Medicus. 2009;Vol XI (1):152-155

(2.4 поени)

	K. Piperkova, E. Sukarova, B. Ruso, S. Palcevska-Kocevska. Genetic anomalies in children with cleft lip/palate. Medicus 2008, Vol.IX(1): 123-128 (2.4 поени) Којик Љ, Сајковски А, Фидановски Д, Христовски А, Софијанова А, Наунова С, Спасевска С, Муратовска Р, Палчевска С. Деснострана конгенитална дијафрагмална хернија кај новороденче. Мак Мед Преглед. 2009; 63(1):55-59 (2.4 поени)			
18	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно-стручно списание со меѓународен уредувачки одбор - нерецензирани		6 + и.ф.	37.32
	Palchevska Kocevska S, Kojik Lj. Associative Tolerance of Intravenously Administered Lipid and gestational Age in Preterm Infants Receiving Total Parenteral Nutrition. MJMS. 2009 Mar 15; 2(1): 63-68 (5.4 поени) Palcevska S, Tasic V, Korneti V. Evaluation of urinary proteins in healthy full-term neonates by SDS-PAGE. Macedonian pharmaceutical bulletin, 51, (1,2) 9-14 (2005) (4.8 поени) Sukarova-Angelovska E, Angelkova N, Palchevska-Kocevska S, Kocova M. The many faces of oral-facial-digital syndrome. BJMG. 2012; 15(1):37-44 (3.6 поени) Aluloska N, Palcevska S, Sukarova E, Piperkova K, Pota L, Papazovska A. VACTER-H Syndrome. Physioacta. 2011; 5:169-173			

	(3.6 поени) Palchevska S, Aluloska N, Krstevska M, Shukarova-Angelovska E, Kojik Lj, Zisovska E, Kocevski D and Kocova M. Correlation of serum adiponectin and leptin concentrations with anthropometric parameters in newborns. Srp Arh Celok Lek. 2012 Sep-Oct;140(9-10):595-599 (4.6 поени + 0.2 = 4.8) Palchevska S, Krstevska M, Aluloska N, and Kocova M. Dynamic changes and correlations of leptin levels with anthropometric parameters in early postnatal life. Mak Med Pregled. 2012; 66 (2):82-86 (3.6 поени) Palchevska S, Krstevska M, Shukarova E, Aluloska N, Jakimovska M, Kocevski D nad Kocova M. Comparing preterm and term newborns serum adiponectin and leptin concentrations and their correlations with anthropometric parameters. MJMS.2012 Oct 15;5(3):317-323 (3.6 поени) Palchevska S, Krstevska M, Aluloska N, Delovska V, Guleva J, Jusufi S, Kocevski D and Kocova M. Cord blood and serum adiponectin concentrations and their correlations with anthropometric parameters at birth. Archives of Public Health.2012; 4:31-36 (3.6 поени) Kocova M, Sukarova E, Tanaskoska M, Palcevska S, Krstevska M. Metabolic setup and risks in obese children. J Med Biochem , 20 34:31-34. (3,6 поени + 0,72 инпакт фак= 4,32)			
19	Труд со оригинални научни резултати, објавен во стручно/научно популарно списание		2	0

20	Труд со оригинални научни резултати, објавен во стручно/научно популарно списание со меѓународен уредувачки одбор		3	0
21	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир нерецензирани		2	5.6
	Јусуфи Ш, Кимовска М, Неџипи М, Палчевска С, Папазовска А, Чомовска С. Хидронефроза со клиника слика на сепса кај новородено- приказ на случај. Први национални денови по неонатологија на Р. Македонија со меѓународно учество. 2008; 139 (1.2 поени) Папазовска А, Пиперкова К, Кочова М, Палчевска С, Чомовска С, Анастасовска В. Прематурус со интраутерина ретардација на растот и перинеална хипоспадија - приказ на случај и дијагностички алгоритам на нарушувања во половата диференцијација. Први национални денови по неонатологија на Р. Македонија со меѓународно учество. 2008; 92-93 (1.2 поени) Чомовска С, Пиперкова К, Палчевска С, Папазовска А. Фунгални инфекции и антифунгални препарати: неонатална кандидијаза. Први национални денови по неонатологија на Р. Македонија со меѓународно учество. 2008; 63-64 (1.2 поени) Палчевска-Коцевска С. Респираторен дистрес (RD) кај новородено. Зборник на стручни активности: Медицина 2002, s. 22-27 (2 поени)			
22	Труд со оригинални научни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор - нерецензирани	0	3	0

	Kocova M, Palcevska S. Sukarova E, M. Krstevska. E. Zisovska Metabolic profile of neonates with different duration of gestation and different size at birth.53 annual ESPE meeting 2014;		3	3
23	Труд објавен во зборник на трудови на в.о. институција	0	2	0
24	Пленарно предавање на научен/стручен собир	0	2	0
25	Секциски предавања на научен/стручен собир	5	1	5
	Новини во имунизација на прематурни новородени и новородени со мала родилна тежина, Педијатриска секција, јуни 2012, Скопје			
	Физиолошки особености на предвремено родени деца, Неонатолошка секција			
	Бронхиолити - новини и упатства, Неонатолошка секција, март, 2014, Дојран			
	Природно решение за кашлица, Педијатриска секција, ноември 2012, Скопје			
	Пребиотици промотори на здравјето, Педијатриска секција, јуни 2001, Скопје			
26	Пленарни предавања на научен/стручен собир со меѓународно учество	3	3	9
	Палчевска С, Кузмановска Д, Пота Љ, Пиперкова К, Чомовска С, Папазовска А. Дијагноза и третман на бубрежна инсуфициенција кај новородени - терапевтски аспекти и дилеми. Први национални денови по неонатологија на Р. Македонија со меѓународно учество. 2008; 91-92			
	Палчевска С. Дали поголемото е секогаш и подобро? Македонски Медицински Преглед, Зборник на апстракти и трудови, 5ти Конгрес на Здружението на педијатрите на Македонија со меѓународно учество. 2011;165-170			

	Палчевска С. Омега 3 масни киселини и развој на ЦНС. Рана интервенција и развојни нарушувања. Симпозиум со меѓународно учество. 2011; 147-153			
27	Секциско предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество	0	2	0
28	Одржано предавање на покана на универзитет	0	1	0
29	Одржано предавање на покана на референтен странски универзитет	0	3	0
30	Учество на научен стручен собир со реферат			
	усна презентација - нерецензирани “Adiponectin and Leptin Concentracion with antropometric parametars in Newborns” “4 th International Conference on Clinical Neonatology “ Torino, June , 2013	1	1	1
	постер - нерецензирани	0	0.5	0
31	Апстракти објавен во зборник на конференција – нерецензирани			
	меѓународна	9	1	9
	Sukarova-Angelovska E, Kocova M, G Ilievska, Angelkova N, Palchevska-Kocevska S. Stefanovska E.S.; Partial monosomy 1q23 associated with severe seizures and profound mental retardation due to a mosaic translocation (1q, 16q) (q23;qter). EJHG 2013;21(sup 2)			
	Sukarova E, Kocova M, Angelkova N, Palcevska S. Variable expression of Ehlers - Danlos Syndrome in sibs. European Society of Human Genetics 2012;363-364			

	Aluloska N, Piperkova K, Pota L, Sukarova E, Palcevaska S , Papazovska A. Unusual presentation of VACTER-H syndrome. Early Human Development. 2010;09:310			
	Kocova M, Sukarova E, Tanaskovska M, Palcevaska S . Metabolic difference between pubertal obese children. 9 th Joint Meeting of Pediatric Endocrinology 2013;384-385.			
	Палчевска С . Corelation of serum adiponectin and leptin concentrations with anthropometric parameters in newborns. The International neonatology Association Conference, Valencia, Spain, April, 2014			
	Papazovska A, Piperkova K, Pota L, Palcevaska S , Aluloska N, Zdravevska N. Evaluation of neonatal hyperbilirubinemia at the University Pediatric Clinic in Skopje, Republic of Macedonia over a period of two years. Early Human Development. 2010;09:362			
	Palcevaska S , Krstevska M, Aluloska N, Mihajlovik-Dimovska B, Penshovska N, Isljami Pocesta B, Kocovski D. and Kocova M. Dynamic changes and correlations of leptin levels with antropometric parameters in early postnatal life. "4 th International Conference on Clinical Neonatology " Torino, June , 2013			
	Aluloska N, Piperkova K, Pota Lj, Papazovska A, Angelkova N, Muratovska R, Koic Lj, Dukovska V, Palcevaska S . Neonatal seizures-folow up "4 th International Conference on Clinical Neonatology " Torino, June , 2013			
	Aluloska N, Palcevaska S .- Piperkova K, Papazovska A, Софијанова А, Шукарова Е. Ichthyosis lameralis congenital: two case reports. "4 th International Conference on Clinical Neonatology " April, 2014, Valencia, Spain.			
	национална			
	Cekovska S, Palcevaska S , Tasic V, Korneti P. Electrophoretic profiles of urinary proteins in healthy newborns and infants. Balkan Journal of Clinical Laboratory. 2009;Vol XVII:101			

	Папазовска А, Пиперкова К, Груев Т, Кржелъ В, Пота Љ, Палчевска С , Алулоска Н. Индиректна хипербилирубинемия кај новородени, дијагностички алгоритам со посебен осврт на одредување на гликозо-6-фосфат дехидрогеназа. Македонски медицински преглед, Зборник на апстракти и трудови, 5ти Конгрес на Здружението на педијатрите на Македонија со меѓународно учество. 2011;305-306	4	0.5	2
	Алулоска Н, Дума Ф, Ангелкова Н, Муратовска Р, Којиќ Љ, Дуковска В, Пиперкова К, Пота Љ, Папазовска А, Палчевска С . Неонатални конвулзии-следење. Македонски медицински преглед, Зборник на апстракти и трудови, 5, Конгрес на Здружението на педијатрите на Македонија со меѓународно учество. 2011; 87-88			
	Алулоска Н, Пиперкова К, Пота Љ, Папазовска А, Палчевска С , Којиќ Љ, Чадиковски В. Конгенитален Н-тип на трахеоезофагеална фистула- приказ на случај. Македонски медицински преглед, Зборник на апстракти и трудови, 5, Конгрес на Здружението на педијатрите на Македонија со меѓународно учество. 2011;329			
	Одржано предавање на семинар за потребите на домашни спортски здруженија и федерации			
	Одржано предавање на семинар за потребите на меѓународни спортски здруженија и федерации			
32	Веќе рецензирани трудови	0	0.5	0
33	Пеова С., Бојациев И., Миронска К., Палчевска С . Салмонелозни инфекции и имун одговор на доенчето. Нишки Педијатриски дани, 1992 (1 поен)	0	1	0
34	Влашки Е, Христова М, Николовски Љ, Сечкова Л, Палчевска С . Значење на алерголошкиот кутан тест во дијагностика на atopски болести и корелација на истиот со вкупниот ИгЕ. ММП 48:Супл.15, 1994. (0.5 поени)			16,5

Пота Љ, Јанчевска С, Андонова В, Палчевска С.
Вредности на движење на гликемија кај новородени во
зависност од гестациската старост и присутните
патолошки состојби. ММП Супл 15, 1994. **(0.5 поени)**

Палчевска С, Пота Љ, Николова Т, Пиперкова К,
Стојковски Љ, Петровски М. Хемангиоматоза-приказ на
случај. ММП 52:Супл 31, 1998, Втор конгрес на педијатри
на Македонија со интернационално учество. **(0.5 поени)**

Стојковски Љ. Пиперкова К, Пота Љ, Николова Т,
Палчевска С. Ангелкова Н. Конгенитални малформации
во период од 1994-1997 година. ММП 52:Супл. 31, 1998.
Втор конгрес на педијатри на Македонија со
интернационално учество. . **(0.5 поени)**

Палчевска С, Сајковски А, Милев В, Христовски А,
Фидановски Д, Софијанова А. Толеранција на
парентерални липидни емулзии кај критично болни
прематурни новородени. Книга на апстракти, П -496.
Дваесет и втори интернационален педијатриски конгрес,
Амстердам, 1998. **(1 поен)**

Палчевска-Коцевска Ц, Пиперкова К, Којиќ Љ,
Ѓуркова Б. Анофталмија асоцирана со
хеилогнатопапатошиза. Приказ на случај.
Еуропедиатрикс Рим 2000. **(1 поен)**

Палчевска С, Сајковски А, Фидановски Д, Христовски
А, Владислав М. Разгранети аминокиселини во третман
на хиперкатаболизам кај неонатални сепси.
Еуропедијатрикс Рим 2000. **(1 поен)**

Стојковски Љ, Пиперкова К, Пота Љ, **Палчевска-Коцевска С.** Корисноста од Ц-реактивниот протеин и сооднос на незрелост/вкупни неутрофили при неонатална сепса. ММП 53, Супл. 37:171-172 **(1 поен)**

Стојковски Љ, Пиперкова К, Пота Љ, **Палчевска-Коцевска С.** Застапеноста на патогени бактерии во крвта на новодените со сепса и менингит. ММП 53. Супл.37: 147 **(0.5 поени)**

Стојковски Љ, Пиперкова К, Пота Љ, **Палчевска-Коцевска С.** Стојковс С. Новороденачки менингити во 1998 година. ММП 53. Супл.37: 19 **(0.5 поени)**

Стојковски Љ, Пиперкова К, Пота Љ, **Палчевска-Коцевска С.** Цековска Ж. Осетливост на стафилококите кон антибиотици кај бебињата на возраст од два месеца. ММП 55. Супл.50: 130 **(0.5 поени)**

Стојковски Љ, Пиперкова К, Пота Љ, **Палчевска-Коцевска С.** Стојковс С. Специфичност, сензитивност, позитивна и негативна претскажувачка вредност на ЦРП при неонатална сепса. ММП 55. Супл.55: 69 **(0.5 поени)**

Stojkovski Lj, Piperkova K., Pota LJ, **Palcevska-Kocevska S.** The usefulness of crp and i/t-ratio in neonatal sepsis. Europaediatrics 2003, Prague, Czech Republic. Abstracts 253.00

(1 поен)

Pota LJ., Stojkovski LJ., **Palcevska-Kocevska S.**, Piperkova K, Najdanovska N., Bicevska H.. Plasma viscosity screening in newborns. Europaediatrics 2003, Prague, Czech Republic. Abstracts 251.00 **(1 поен)**

Palcevska –Kocevska S, Pota LJ., Piperkova K., Stojkovski LJ., Najdanovska N., Bicevska H.. Hemolytical disease of the newborn (c-senzibilisation) – a case report.

Europaediatrics 2003, Prague, Czech Republic. Abstracts
320.00 **(1 поен)**

Стојковски Љ, Пиперкова К, Пота Љ, **Палчевска-Коцевска С.** Стојковс С. Претскажувачки вредности на ЦРП и соодносот на незрели/вкупни неутрофили, тромбоцити, леукоцитите при неонатална сепса. III конгрес на педијатрите на Македонија со интернационално учество. Охрид, септември 2003 година, Зборник на апстракти и трудови: 101 **(0.5 поени)**

Стојковски Љ, Пиперкова К, Пота Љ, **Палчевска-Коцевска С.** Најдановска Н, Бицевска Х. Конгенитални малформации во периодот 1198-2002 година. III конгрес на педијатрите на Македонија со интернационално учество. Охрид, септември, 2003 година, Зборник на апстракти и трудови 103-4

(0.5 поени)

Piperkova K, Pota Lj., Milev V., **Palcevskа S.**, Stojkovski Lj, Gruevski K.. Etiological aspects and immediate outcome in infants eof birth weight 500-1499 g: a regional study. II World Congress of Perinatal Medicine for Developing Countries; Journal of Perinatology Vol. 10, Number 3, 209, 2002. **(1 поен)**

Palcevskа S, Sajkovski A, Fidanovski D, Hristovski A, Milev V, Sofijanovа A, et al. Active nutritional support in newborns with Septic multiple organ failure syndrome. Perinat Med. 2001;29:403 **(1 поен)**

Kojic L, Sajkovski A, Nikolovska N, Hristovski A, Tasic V, **Palcevskа S.** Extreme levels of creatine kinase in Battered child syndrome. Europaediatrics 2003. Prague **(1 поен)**

Јамандиловски Р, **Палчевска С**, Тасиќ В, Цековска С, Корнети П. Уринарни протеини кај здрави новородени. Зборник на 3 Конгрес, 32 ри Октомвриси средби со меѓународно учество. 2004; 50 **(0.5 поени)**

	ВКУПНО			129.02

СТРУЧНОАПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

	Назив на активноста	Број на активности	Поени од формулар	Вкупно поени
1	Завршена специјализација по педијатрија	1	2	2
2	Книга од стручна област			
	ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС			
3	Награда за научни достигнувања од струкова организација			
	- самостоен	2	3	6
4	Студиски престој во странство			
	- до три месеци	8	0.5	4
	2000, Клинички престој во Phoenix Children Hospital, Аризона, САД			
	2005- Internship in Neonatology, The General Hospital of Salzburg , Landeskliniken St.Johanns-Spital , November-December 2005			
	2002 - “Salzburg- Columbia seminar in Neonatology” Salzburg , Austria, May 2002			
	2007 - “ Salzburg- Columbia seminar in Maternal & Infant Health” Salzburg, Austria, May 2007			
	2012 – “2012 Neonatal Ultrasound Course. Why, How and When an ultrasound image?” Florence-Italy, March 2012			

	2013 – “4 th International Conference on Clinical Neonatology “ Torino, June , 2013			
	2014 – “ The International Neonatology Association Conference”, April , 2014, Valencia, Spain			
	2014 – “2 th Berlin Neonatology Summer School			
5	Раководител на внатрешна организациона единица - шеф на отсек	1	3	3
6	Изработка на клиничко упатство за неонатален ентероколит за Министерство за здравство на Р. Македонија, 2013	1	2	2
7	Учество во комисии и тела на државни и други органи	3	1	2
	Член на комисија за оценка на здравствената состојба на децата од домот за доенчиња во Битола при Министерство за труд и социјална политика на предлог на Министерство за здравство			
	Член на комисија за полагање на Државен испит на лекари			
	2008 – Член на Национална работна група за развој / адаптација на протоколи во Перинатологија врз основа Решение бр. 12-16221/2 од 28.11.2008			
8	Член на организационен или програмски одбор на научен / стручен собир	4	0.5	2

	Член на Национална работа група за Prader-Willi sy, Прва македонска конференција со меѓународно учество, 2011			
	Први национални денови по неонатологија со интернационално учество, 2008			
	Новини во педијатријата, 2012			
	Петти конгрес на педијатрија со интернационално учество, 2011			
	ВКУПНО			22

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	ПОЕНИ
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	181,11
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	129,02
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	22,00
ВКУПНО	332,13

Членови на Комисијата:

1. Проф.д-р Зоран Гучев, с.р.
2. Проф.д-р Велибор Тасиќ, с.р.
3. Проф.д-р.Ацо Костовски, с.р.
4. Проф.д-р Филип Дума, с.р.
5. Проф.д-р.Стојка Нацева-Фуштиќ с.р.

ОБРАЗЕЦ**КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО,
НАУЧНО НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ****Кандидат:****Соња Илија Бојациева**

(име татково име и презиме)

Институција:**Универзитетска клиника за детски болести**

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: педијатрија

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ (НО)

	Назив на активнoста	Вкупно поени
1.	Одржување на настава од прв циклус студии (вежби)	
	Педијатрија 2006-2014	
	2006 2 ц 45=90	2,7
	2007 2 ц 45=90	2,7
	2008 2 ц 45=90	2,7
	2009 2 ц 45=90	2,7
	2010 2 ц 45=90	2,7

	2011	2ц 45=90	2,7
	2012	2 ц 45=90 часа	2,7
	2013	2 ц 45 часа	2,7
	2014	88 часа + 1 часа семинар	2,67
			Вкупно=24,27
	Ургентна медицина		
	2006	2 часа ц15 ц 0,03=0,9	0.9
	2007	2 часа ц15 ц 0,03=0,9	0.9
	2008	2 часа ц 15 ц 0,03=0,9	0,9
	2009	2 часа ц15 ц 0,03=0,9	0,9
	2010	2 часа ц 15 ц 0,03=0,9	0,9
	2011	2 часа ц 15 ц 0,03=0,9	0,9
	2012	2 часа ц15 ц 0,03=0,9	0,9
	2013	2 часа ц15 ц 0,03=0,9	0,9
			Вкупно=7,2
	Стоматологија		
	2006	15 часа	0,45
	2007	15 часа	0,45
	2008	15 часа	0,45
	2009	15 часа	0,45
	2010	15 часа	0,45
	2011	15 часа	0,45
	2012	15 часа	0,45
	2013	15 часа	0,45
			Вкупно=3,6

	Фармација- клиничка практика	
2007	3 ц 3 =9 ц 0.03	0,27
2008	3ц 3=9 ц 0.03	0,27
		Вкупно =0,54
	Клиничка практика	
2009	120 ц 2 семестра= 240	7,2
2010	120ц 2 семестра=240 часа	7,2
2011	120 ц 2 семестра =240 часа	7,2
2012	120 часа ц 2 семестра=240	7,2
2013	120 часа ц 2 семестра =240	7,2
2014	120 часа ц 1 семестар =120	3,6
		Вкупно=36
	Клиничко испитување	
2009	8 часа	0,24
2010	8 часа	0,24
2011	8 часа	0,24
2012	8 часа	0,24
2013	8 часа	0,24
2014	8 часа	0,24
		Вкупно=1,44
		Вкупно = 73.05
2.	Одржување на настава од втор циклус студии (специјализанти)	
	Педијатриска гастроентерохепатологија семинар 3 + 2 часа предавања=5 часа	5ц 0,05=0,25 Вкупно=0,25

	2004 и 2008 година	
	Семејна медицина	
	<u>2011 Едукатор на 4 кандидати</u> <u>3 кандидати и 2 недели= 30 дена=150 часа</u> <u>1 кандидат 1 недела= 25 часа</u> Предавач на 3 модула (27.11.2011, 11.06.2011, 19.03.2011) и 3 часа=9 часа <u>Ментор на 1 специјализант 1 месец= 20 дена=100 часа</u>	$150 \times 0,08 = 12$ $25 \times 0,08 = 2$ $9 \times 0,05 = 0,45$ $100 \times 0,08 = 8$
	2012 <u>Едукатор на 1 кандидат на доедукација и 1 недела= 25 часа</u> <u>Ментор на 1 специјализант – 1 месец= 20 дена= 100 часа</u> Предавач на 1 модул (25.03.2012) 3 часа	$25 \times 0,08 = 2$ $100 \times 0,08 = 8$ $3 \times 0,05 = 0,15$
	2013 <u>Едукатор на вкупно 2 кандидати на доедукација 1 кандидат по 2 недели=10 дена= 50 часа</u> <u>1 кандидат по 3 недели= 15 дена и 5 часа=75 часа</u>	$50 \times 0,08 = 4$ $75 \times 0,08 = 6$
		Вкупно=42,85
2.	Настава во школи и работилници: -раководител	

	-учесник	
	Учесник 1.Летна школа на ЕСПГХАН 2009 година во Охрид	1
	2.Учесник на Национална научна и едукативна работилница на тем: „Анемија и исхранетост кај бремени жени и деца до 5 години", под покровителство на Министерството на здравство на Р.Македонија и УНИЦЕФ, април 2012	1
	5.Неонатолошка работилница, 2.2.2007, Велес – Здружение на неонатолозите на Р.Македонија	1
	6.Учесник на 59 тх Нестле Нутритион Њорксхоп. Нутритион Суппорт фор Инфантс анд Цхилдрен ат Риск Берлин, Германи, 2-6 Април 2006	1
	11.Учесник на ЕСПГХАН Еастерн Еуропеан Сцхоол –Косово, 3-5 април 2013 година.	1
	13.Работилница „ Насоки за спроведување на инспекцијаво банките за ткива, здравствените установи и центрите за трансплантација ", 21 Мај 2012, Натионал Трансплант Фоундацион	1
	14.Активен учесник на Базичниот курс за клиничка нутриција организиран од Европското здружение за парентерална и ентерална исхрана ЕСПЕН, Варшава, Полска. октомври 2004 г.	1
	18. Учество на Басиц Цоурсе оф Цлининал Нутритион 27-28 mas 2005, година, Охрид	1
	19.Активно учество на работилница под наслов : „Дизајн и имплементација на новиот модел на плаќање на здравствените услуги во болниците". На ден 20.6.2008 година, „Холидеј ин". Министерство за здравство, Проектна единица за	1

	координација (ПЕК).	
		Вкупно 9 бода
3.	Консултации со студент	
	Консултации со студенти $180 * (2 \text{ семестри}) * 0.002 * 8,5 \text{ години} = 6,12 \text{ поени}$	6,12
Вкупно		131,02

НАУЧНО ИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ (НИ)

Ред,бр.	Назив на активноста	Поени
1.	Одбранета докторска теза: Корелација помеѓу генотипските, фенотипските и имунолошките ларактеристики на инфламаторната болест на цревата во детската возраст април, 2013 година	8
2.	Одбранета магистерска теза: "Значењето на квантитативното одредување на албумин и ИгГ во ликвор во диференцирање на разни морбидни состојби во централниот нервен систем", 2003 год.	4
3	Учесник во национален научен проект 1994-1997 Испитување и можности за сопствено производство на реагенси за биохемиски испитувања, Научен проект финансиран од Министерството за наука, а спроведен под раководство на Проф.Илија Бојациев и Академик Д-р Иван Дејанов.	3
		Вкупно=15

4.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно стручно списание	
	С.Бојациева, С.Грујовска, Г.Тодоровски, А.Костовски, К.Ставриќ, М.Јурхар Павлова, Е.Трајковска-Докиќ. Инфестација со Гиардиа ламблиа во детската возраст. Македонски медицински преглед, списание на Македонското лекарско друштво, Макед. мед. преглед год 61, 2007;бр. 1-3:12-15.	60% x 4=2,4
	Бојациева С., Кутурец М., Лукаревска В. Проценка на функцијата на хемато-енцефалната бариера кај деца со бактериски менингит. „Епилепсија, списание на лигата против епилепсија на Р.Македонија, год. 7, 2007;25/26:7-13.	80% x 4=3,2
	Соња Бојациева, Бошко Ангеловски.Преглед на Медицински инструменти во Римската епоха. Македонска асоцијација за историја на Медицината (МАИМ) (1998-2008).Јуни 2008, стр.429-436.	90% x4=3,6
	Бојациева С. Лукаревска В. Кутурец М. Интратекална синтеза на ИгГ кај деца со дегенеративни и демиелизирачки болести на централниот нервен систем. Епилепсија 2008, бр 29/30 стр.19-22	80% x 4=3,2
	Соња Бојациева, Ацо Костовски. Невролошки манифестации на инфламаторната болест на цревата во детската возраст. Епилепсија, списание на лигата против епилепсија на Р.Македонија, 2010;35/36:14-18	90%ц4=3,6
		Вкупно=16
		(Вкупно 31)
5.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно /стручно списание со меѓународен уреднички одбор:	
	С. Бојациева, С. Грујовска, Г.Тодоровски, А.Костовски. Хронична инфламаторна болест на цревата во детската возраст-десет годишен клинички материјал.Медикус 2008, Вол.ИЦ (1):132-137.	60% x 6=3,6

	Аспазија Софијанова, Весна Саболицх-Аврамовска, Сонја Бојадзиева, Светлана Крстевска, Милјана Толовска, Велибор Тасиц, Ацо Костовски А.Пропиониц Ацидемиа-Цасе репорт њитх фатал оутцомер Македониан Јоурнал о Медицал Сциенцес 2009;2(2):153-156.	60% x 6=3,6
	Сонја Бојадзиева, Ацо Костовски.Анаемиа ин цхилдрен њитх инфламаторс боњел дисеасе-фрељуенцс анд цхараактеристицс.Медицус.2011;вол ЦИВ(2)	90% x 6=5,4
	Бојадзиева С. Костовски А. Здравевска Н. Гривцева Старделова К. Цоррелатион бетњеен тхе ецтраинтестинал манифестатион оф инфламаторс боњел дисеасе анд пхенотипицал цхараактеристицс оф тхе дисеасе ин Цхилдхоод. Босниа Ј оф Басиц Мед Сци.2011;11:37-39	60%x6=3,6
	Јанкуловски Н., Попов З., Бојадзиева С. , Валидире П., Гогусев Ј. Ецпрессион оф ц-кит онцопротеин ин гастроинтестинал стромал туморс ин адултс анд цхилдрен:Гуиделине фор диагносис анд трeatмент. Цонтрибутионс, Сец.Биол.Мед.Сци., МАСА, ЦЦВИИ,2,п.59-70 (2006)	60%x6=3,6
	Соња Бојадзиева, Стефанка Грујовска, Гаврил Тодоровски, Ацо Костовски, Аспазија Софијанова, Ирена Бојадзиева, Калина Гривчева-Старделова. Малнутриција кај деца со инфламаторна болест на цревата-фреквенција и методи на рутинска нутритивна проценка. Архиви на јавно здравје.2012;Вол.ИВ(2):20-25	60%x6=3,6
	Ацо Костовски, Николина Здравевска, Стојка Фустик, Сонја Бојадзиева. Массиве хепатомегалис њитх јаундице ас а маин пресентинг феатуре оф цсстиц Фибросис.Јоурнал оф Педиатриц Сциенце 2012;4(3);e141	60% x 6=3,6
6.	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир	
	Пеова С., Бојадзиев И., Карева Л., Миронска К., Лозанче К., Бојадзиева С., Масивна интракранијална хеморагија предизвикана од недостаток на витамин К, Југословенски педијатриски дани (со меѓународно	60%x 2=1,2

	учество), Ниш, 1996 стр.237-238.	
	Миронска К., Карева Л., Бојациев И., Пеова С., Бојациева С. , Зачестеноста на малформациите и инфекции на уринарниот тракт кај деца со имунодефицијенција, Југословенски педијатриски дани Ниш, 1996 стр.152-154.	60% x 2=1.2
	Карева Л., Бојациев И., Пеова С., Миронска К., Бојациева С., Тешка форма на каренцијален рахит- приказ на случај, Југословенски педијатриски дани Ниш, 1996 стр. 239-240.	60% x 2=1,2
		Вкупно=30,6
7.	Пленарно предавање	
	1.Соња Бојациева. Инфламаторна болест на цревата во детската возраст-нови аспекти на дијагностика и третман Годишна ревија 2013.	2
	Пленарни предавања на научен стручен собир со меѓународно учество	
	1.Соња Бојадзиева. Нутритион ин Педиатрицс. Басиц оф Парентерал Нутритион ин Педиатрицс. Басиц Цоурсе Охрид 2005	3
	2.Соња Бојадзиева. Нутритион ин Педиатрицс. Артифициал Нутритион ин Педиатрицс патиентс 6 th АЦЦН Цоурсе оф Цлиничал Нутритион, инвитед лецтурес фор Басицс оф Парентерал Нутритион. ЕСПЕН -Тхе Еуропеан Социетс фор Цлиничал Нутритион анд Метаболизм 13-15 Новембер. 2010 Охрид	3
	3.Стручен собир за хепатална трансплантација – Презентација на случаи. Учество на еминентни лекари од Брисел Ст.Лук Хоспитал (Холидас Инн) 2007 година	3
	4.Соња Бојадзиева .Пробиотицс анд Еффецтс он Инфантс, Педијатриско удруженје Косова Прихтина 11.04.2014	3
8.	Секциски предавања на научен собир	

	1.Соња Бојациева.Превенција и терапија на инфламаторна болест на црева и некротизирачки ентероколит во детската возраст со пробиотици Состанок на Здружението на педијатрите на Р.Македонија 18.3.2011 во Скопје „Холидеј ин"	1
	2. Грујовска С. Бојациева С.Колонизација на гастроинтестиналниот тракт кај новородено. Неонатолошка секција во Велес.	1
	3. Стручен состанок"Имплементација на ДРГ-системот со специфики во неонатологијата" ,Здружение на неонатолози на РМ.	1
9.	Учество на научен стручен собир со реферат	
	Бојациева С. , Костовски А.,Грујовска С., Тодоровски Г., Здравеска Н.Чонеска Б. Анемија кај деца со инфламаторна болест на цревата. В конгрес на Здружението на педијатрите на Македонија со меѓународно учество, Охрид 2011 Зборник на апстракти и трудови, стр.128-129.	1
		Вкупно= 18
10.	Апстракти објавени во зборник на конференција- национална	
	1.Бојациева Соња. Хуморал имунитетс анд тхе дефенце оф тхе цхилд'с организм.ВИ Македониан Медицал Студентс Цонгресс-Интернационал, 1992 Охрид, мај 1992 стр.36.	0,5
	2.Бојациева С. Минимални инхибиторни концентрации на бета лактамазите, на метицилин резистентните соеви на Стапхилокок ауреус,17. Меѓународен конгрес на студентите по медицина на Македонија, Охрид, мај 1993, стр.15	0,5
	3.Бојадзиева С. Мускулар маса оф тхе брањхал ас тхе посибле индикатор оф нутриционал асесмент ЦДВИИ	0,5

	Македониан Медицал Студентс Цонгресс Интернатионал Охрид Мај, 1993 п.6.	
	4.Бојациева С. Современа дијагноза и терапија на улкусната болест во детската возраст, 18 Меѓународен конгрес на ММСА, Охрид, мај 1994, стр.34	0,5
	5.Бојациева С., Бојациев И., Пеова С., Миронска К., Карева Л., Значење на одредувањето на циркулирачките имунокомплекси во ликворот, И македонски имунолошки конгрес-Охрид, октомври 1996, стр.24.	0,5
	6.Бојациева С., Карева Л., Пеова С., Миронска К., Пановска М., Георгиева Бојациева Т., Бојациев И. Бактериологија на мајчиното млеко, Прв конгрес на микробиолозите на Македонија, со меѓународно учество, Охрид, 1997,стр.54	0,5
	7.Бојациева С., Грујовска С., Тодоровски Г., Тимовски И., Дервишов Д., Нетковски Ј. Акутен ентероколитис во детската возраст-наш материјал, ИИ конгрес на педијатрите на Македонија со интернационално учество, Охрид, 1998, стр.118	0,5
	8.Бојациева С., Пеова С., Миронска К., Карева Л., Ставриќ К., Конгенитална рубеола- приказ на случај, ИИ конгрес на педијатрите на Македонија со интернационално учество, Охрид, 1998, стр.128	0,5
	9.Бојациева С., Пеова С., Лукаревска Б., Кутурец М.,Испитување на имуноглобулин Г во цереброспинална течност кај деца со фебрилни конвулзии-пилот студија, ИИ македонски имунолошки конгрес, Охрид, 2000, стр.373.	0,5
	10.Бојациева С., Грујовска С., Тодоровски Г., Костовски А., Еволуција на Гликогеноза тип 1 - приказ на случај. ИИИ конгрес на педијатрите на Македонија со	0,5

	меѓународно учество, Охрид, 9-13 Септември 2003, стр.186.	
	11.Бојациева С., Грујовска с., Тодоровски Г., Костовски А., Лукаревска В., Нешковска М. Преалбуминот-важен нутриционен маркер за рана детекција на протеинско калориска малнутриција во детската возраст. ИИИ конгрес на педијатрите на Македонија со меѓународно учество, Охрид, 9-13 Септември 2003г, стр.195.	0,5
	12.Бојациева С., Грујовска С., Тодоровски Г., Костовски А., Нешковска М. Преалбумин кај малнутриција во детската возраст. ВИИ македонски конгрес по гастроентерологија и хепатологија со меѓународно учество, Охрид, Македонија, 15-18, септември 2004. Книга на апстракти, стр 298.	0,5
	13.Бојациева С., Грујовска С., Тодоровски Г., Костовски А., Јурхар Павлова М., Трајковска Докиќ Е. Изолација на Гиардиа Ламблиа во детската возраст. Трет конгрес на микробиолозите на Македонија со меѓународно учество, Охрид, Р.Македонија 17-20 мај 2006, Мак. Мед. преглед 60:(67) стр.128.	0,5
	14.Бојациева С., Грујовска С., Тодоровски Г., Костовски А. Акутен Рота вирусен ентероколитис во детската возраст- наш клинички материјал. ИИИ конгрес на инфектолозите на Македонија со меѓународно учество, Охрид, Р. Македонија, 13-16 септември, Мак.мед.преглед, 2007; 61: (69) стр.63.	0,5
	15.Бојациева С., Грујовска С., Тодоровски Г., Костовски А., Василевски В., Крестевски М., Зографски Ѓ., Ивковски Љ. Хронична инфламаторна болест на црева во детската возраст-10-годишен клинички материјал.ИВ конгрес на педијатрите на Македонија со интернационално учество. Охрид, 18-22 септември, Р.Македонија 2007, Книга на апстракти стр.213-214.	0,5

	16.Бојациева С., Костовски А.,Грујовска С., Тодоровски Г., Здравеска Н. Чонеска Б. Анемија кај деца со инфламаторна болест на цревата. В конгрес на Здружението на педијатрите на Медонија со меѓународно учество, Охрид 20011 Зборник на апстракти и трудови, стр.128-129.	0,5
	17.Карева Л.,Пеова С., Бојациев И.,Миронска К., Бојациева С., Тасевска С., Хиперплазија на тимус во детска возраст, Прв македонски имунолошки конгрес, Охрид, 1996, стр.34.	0,5
	18.Миронска К., Бојациев И., Пеова С., Карева Л., Бојациева С. Изохемаглутинини-параметар за процена на хуморалниот имунитет. Прв македонски имунолошки конгрес, Охрид, 1996 г. стр.24.	0,5
	19.Тодоровски Г., Грујовска С., Бојациева С., Зачестеност на инфекција со Хеликобацтер Пилори кај деца болни од дуоденален улкус, ИИ конгрес на педијатрите на Македонија со интернационално учество, Охрид, 1998, стр.116	0,5
	20.Дервишов Д., Бојациева С., Тодоровски Г., Грујовска С., Тимовски И., Проценка на АБС при акутен ентероколитис кај деца до 2 годишна возраст. ИИ конгрес на педијатрите на Македонија со интернационално учество, Охрид, 1998 стр.117	0,5
	21.Тимовски И., Грујовска С., Тодоровски Г., Бојациева С., Дервишов Д., Наши искуства во терапија на акутните ентероколитиси во детската возраст, ИИ Конгрес на педијатрите на Македонија со интернационално учество, Охрид, 1998 стр.114.	0,5
	22.Нетковски Ј, Младеновска Г., Бојациева С., Серафимовска В., Александрова М., Попова С., Третман на хроничниот риносинуситис во детската возраст, ИИ конгрес на педијатрите на Македонија со	0,5

	интернационално учество, Охрид, 1998, стр.104	
	23.Карева Л., Ставриќ К., Пеова С., Миронска К., Бојациева С., Имунолошки аспекти на акутно воспаление на средно уво кај доенче и мало дете, ИИ конгрес на педијатрите на Македонија со интернационално учество, Охрид, 1998, стр.104	0,5
	24.Грујовска С., Тодоровски Г., Бојациева С., Пасху М., Лукаревска В., Гуржанова Л., Некои биохемиски параметри кај болните од целијакија, ИИ конгрес на педијатрите на Македонија со интернационално учество, Охрид, 1998 стр.176	0,5
	25.Тодоровски Г., Грујовска С., Бојациева С. Етиолошки агенци на акутни ентероколити кај хоспитализирани деца, И конгрес на инфектолозите на Македонија со меѓународно учество, Охрид 1999.Мед.прег.53:(37), стр.81.	0,5
	26.Кутурец М., Дума Ф., Саболич-Аврамовска Б., Лековска О., Бојациева С. Атаџиа Телангиецтасиа-Лоуис Бар. ИИ македонски имунолошки конгрес, Охрид, 2000,стр.117.	0,5
	27.Костовски А., Грујовска С., Поп-Јорданова Н., Писевска Ц., Бојациева С. Синдром на Алагилле, Втор македонски конгрес по кардиологија со меѓународно учество, 26-29 Јуни, 2002 Охрид.	0,5
	28.Тодоровски Г., Грујовска С., Бојациева С., Преваленца на анемија кај 104 деца со глутенска ентеропатија ИИИ конгрес на Педијатрите на Македонија со меѓународно учество Охрид 9-13 Септември 2003, стр.136	0,5

	29.Нешковска М., Костовски А., Бојациева С., Нешкова С., Неалкохолен стеатохепатитис. ИИИ конгрес на педијатрите на Македонија со меѓународно учество, Охрид, 9-13 септември 2003 г., стр.187.	0,5
	30.Костовски А., Влашки Е., Николовски Љ., Бојациева С., Демерџиева А., Нормални вредности од компјутеризирана 24-часовна пХ метрија кај деца со рецидивантен опструктивен бронхитис. ИИИ конгрес на педијатрите на Македонија со меѓународно учество Охрид, 9-13 Септември 2003 г, стр.186.	0,5
	31.Грујовска С., Тодоровски Г., Василевски В., Бојациева С. Хронични инфламаторни болести на црева кај деца, ВИИ Македонски конгрес по гастроентерологија и хепатологија со меѓународно учество, Охрид Македонија, 15-18, септември 2004,стр.163.	0,5
	32.Тодоровски Г., Грујовска С., Бојациева С. Некои биохемиски параметри кај деца болни од инфламаторни цревни болести. ВИИ македонски конгрес по гастроентерологија и хепатологија со меѓународно учество, Охрид, Македонија, 15-18, септември 2004, Книга на апстракти стр 313.	0,5
	33.Тодоровски Г., Грујовска С., Василевски В., Димов А., Бојациева С. Холелитијаза кај дете со херeditарна сфероцитоза. ВИИ Македонски конгрес по гастроентерологија и хепатологија со меѓународно учество, Охрид, Македонија, 15-18, септември 2004, Книга на апстракти стр 311.	0,5
	34.Грујовска., Тодоровски Г., Бојациева С., Василевски В., Нешковска М. ЕРЦП во дијагностичка и терапевска процедура кај холестаза предизвикана од ехинококна циста. ВИИ Македонски конгрес по	0,5

	гастроентерологија и хепатологија со меѓународно учество, Охрид Македонија, 15-18, септември 2004. Книга на апстракти стр 221.	
	35.Костовски А., Влашки Е., Демерџиева А., Бојациева С., Нешковска М. Компјутеризирана 24 часовна пХ-метрија во проценка на гастроезогагеалниот рефлукс кај деца со респираторна болест и евалуација на лекувањето. ВИИ македонски конгрес по гастроентерологија и хепатологија со меѓународно учество, Охрид, Македонија, 15-18, септември 2004. Книга на апстракти стр 166.	0,5
	36.Тодоровски Г., Грујовска С., Бојациева С. Бактериски изолати кај деца болни од акутни гастроентеритис.Трет конгрес на микробиолозите на Македонија со меѓународно учество, Охрид, Р.Македонија 17-20 мај 2006. Мак. Мед. преглед 60:(67) стр.108.	0,5
	37.Грујовска С., Тодоровски Г., Бојациева С. Ецхиноцоосис Хепатис во детската возраст. Трет конгрес на микробиолозите на Македонија со меѓународно учество, Охрид, Р.Македонија, 17-20 мај 2006,Мак .мед. преглед 60:(67), стр.129.	0,5
	38.Грујовска С., Тодоровски Г., Бојациева С. Секундарна интолеранција кон лактоза. ИИИ конгрес на инфектолозите на Македонија со меѓународно учество, Охрид, Р. Македонија 13-16 Септември, 2007, Мак.мед.преглед 61: (69) стр.59.	0,5
	39.Тодоровски Г., Грујовска С., Бојациева С., Абази Н. Акутни гастроентерити кај хоспитализирани деца во текот на 2006 година. ИИИ конгрес на инфектолозите на Македонија со меѓународно учество, Охрид, Македонија 13-16 Септември 2007, Мак.мед.преглед	0,5

	61:(69), стр.60.	
	40.Тодоровски Г., Грујовска С., Ацевска А., Бојациева С. Акутен панкреатит кај девојче болно од хемолитична анемија. ИВ конгрес на педијатрите на Македонија со интернационално учество, Охрид, 18-22 Септември, 2007 Р.Македонија, Книга на апстракти стр.219-220.	0,5
	41.Наунова С. Софијанова А. Којиќ Љ. Воиновска Т. Тимовски В. Бојациева С. Гломерулонефрити во детска возраст и нивната клиничка презентација. В конгрес на Здружението на педијатрите на Македонија со меѓународно учество, Охрид 2011 Зборник на апстракти и трудови стр.325-326	0,5
	42.Костовски А.,Петрушевска Г. Здравеска Н. Бојациева С. Сукциона ректална биопсија за дијагностицирање Хирсцпрунг-ова болест. В конгрес на Здружението на педијатрите на Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2011, Зборник на апстракти и трудови, стр.302-303.	0,5
	43.Костовски А., Грујовска С. Тодоровски Г. Здравеска Н. Бојациева С. Евалуација на холестатска жолтица кај бебиња. 5 конгрес на Здружението на педијатрите на Медонија со меѓународно учество, Охрид, 2011 Зборник на апстракти и трудови стр.303-304.	0,5
	44.Костовски А, Здравеска Н, Бојадзиева С, Петрусевска Г, Хаас Д, Сантер Р. Ливер Биопс-ан импорант процедуре фор дијагносинг глсцоген стораге дисеасе- Цасе репорт оф ГСД тsпе ИЦ-б анд а новел мутатион репорт. 1 ^{ст} Македониан Цонгресс иф Патхологс њитх Интернатионал Партиципатион 22-16 Оцтобер 2011 Охрид Р.оф Македониа	0,5
		Вкупно 22
11.	Апстракти објавени во зборник на конференција меѓународен	
	1.Соња Бојациева. Мускулната маса на подлактицата како можен показател за проценка на исхранетоста. 34 Конгрес студената медицине и стоматологије, Ниш,	1

	Април, 1992 г.	
	2.Бојадзиева С., Кутурец М., Лукаревска В., Импортанце оф љуантитативе албумине анд имуноглобулин Г ин цереброспинал флуид ин цхилдрен њитх бацтериал менингитис.15 th Еуропеан Имунологс Цонгресс, Рходес Грееце 2003 абстракт боок п.176-177.	1
	3.Соња И. Бојадзиева, Ацо Костовски, Николина Здравеска, Калина Гривчева Старделова. Малнутритион ин цхилдрен њитх инфламматорс боњел дисеасе-фрељунеџ анд нутритионал ассесмент. 33 rd ЕСПЕН Цонгресс, Готхенбург, Сњеден 3-6 Септембер 2011	1
	4.Костовски А. Здравеска Н. Бојадзиева С. Демердзиева А. Цонгенитал цхоledoцхал цсст ассоциатед њитх ецтрахепатиц билиарс атресија- антенатал диагносис фром промт манагемент анд фаворабле оутцоде. Ј.Инхерит Метаб Дис (2011) 34 (Суппл 1):С1-С16	1
	5.Здравеска Н.Костовски А., Хаас Д, Куцхр Ј. Есцхрицх К., Сантер Р. Бојадзиева С. Новел сплице сите мутатион ин тхе ПХКБ гене ин а пациент фром Македонија њитх глсцогенесус тспе ИЦ-Б. Ј.Инхерит Метаб Дис(2011)34(Суппл 1):С1-С1	1
	6.Радица Муратовска, Александар Сајковски, Катица Пиперкова, Аспазија Софијанова, Лјилјана Којиц, Симонида Спасевска, Натасха Алулоска, Соња Бојадзиева , Катерина Димовска ПП-159. Носоцомиал инфекционс (НИ) ин сургицаллс третед нењборн <i>Еарлс Хуман Девелойменџ</i> , 2010; (86):81	1
	7.Којич Љ., Сајковски А., Шукарова Е., Трајковски З., Фидановски Д., Христовски А., Софијанова А., Чоневска Б., Бојадзиева С. Спондслоцостал дсостосис ин а фулл терм мале неонате-а цасе оф Јарцхо-левин'с синдроме В Њорлд Цонгресс оф Перинатал Медицине, Барцелона, Шпанија 2001.29(2001).	1
	8.А.Костовски, Н.Здравеска, Н.Ристоска-Бојковска, В.Цвејовска, С.Бојадзиева, Н.Николовска-Ангелкова,	1

	А.Јанџевска.Цлиницал цхарацтеристицс оф хоспитализед цхилдрен њитх 2009 Х1Н1 инфлуенза вирус инфекцион ин а сингле тертиаллс педиатриц центре.30 аннуал меетинг оф тхе ЕСПИД, Тхессалоники, Маs 2012	
	9.А.Костовски, Н.Здравеска, В.Перисиц, Г.Петрусевска, С.Бојадзиева.Њилсон'с дисеасе мисдиагносед ас аутоиммуне хепатитис.Мед Разгл. 2011;50,С5:132	1
	10. Грујовска С., Тодоровски Г., Бојадиева С., Хроничне инфламаторне болести црева код деце, ИИИ југословенски педијатриски конгрес со интернационално учество Херцег Нови 22-26 септември 2002г, Југославија. стр.285.	1
	11.Костовски А., Бојадиева С., Кимова М. Фамилиар полспосис цоли, ИИИ Југословенски Педијатриски Конгрес со интернационално учество Херцег Нови 22-26 Септември Југославија 2002, р. 286.	1
	12.Костовски А., Гламочанин С. Бојадиева С. Нодулар лсмпхоид хсперпласиа ас етиологиц фацтор фор севере анаемиа, ИИИ Југословенски Педијатриски Конгрес со интернационално учество Херцег Нови 22-26 Септември Југославија 2002, р.533.	1
	13.Лукаревска В., Бојадзиева С., Грујовска С., Тодоровски С., Биоцхемицал маркерс оф нутритион статус ин цхилдрен 37 th Аннуал меетинт оф тхе Еуропеан Социетс фор Цлиницал инвестигатион.Верона, Италс 2003 абстрацт боок п.22	1
	14.Симонида Спасевска, Радица Муратовска Делимитова, Александар Сајковски, Лјилјана Којиц, Аспазија Софијанова, Снезана Палцевска Коцевска, Натасха Алуловска, Сонја Бојадзиева. Еарлс манагинг оф а нењборн њитх цаудал регрессион ссндроме. <i>Еарлс Хуман Девелойменѝ, 2010;(86):103-104</i>	1
	15.Сонја Бојадзиева, Ацо Костовски, Николина Здравеска. Интестинал инфестатион њитх Гиардиа	1

	Ламблиа ин цхилдхоод-Епидемиологицал дата анд Цлиницал манифестатионс. Абстрацтс оф тхе 5 тх Еуропедиатрицс Цонгресс. Евид.-Басед Цхилд Хеалтх 1011; 6 (Сушл.1):57-185	
	16.Цхрониц абдоминал паин ин цхилдрен-ултрасонограпхиц аспецтс анд цлиницал феатурес.4 th Аннуал Цонференце оф Педиатриц Социетс оф Републиц од Косова.Абстрацт Боок 2014;124.	1
		Вкупно 16
Вкупно		117,6 бода

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ (СА)

Ред.бр	Назив на активноста	Вкупно поени
1.	Завршена специјализација по педијатрија	2
2.	Доделено звање примариус	3
3.	Воведување на лабораториска клиничка или јавно-здравствена метода во областа на медицинските науки и здравството -прв пат во државата воведена метода -прв пат во институцијата воведена метода	
	Воведени се нови методи за рутинска дијагностика на инфламаторна болест на цревата (ИБД):Антисацхаромицес церевисае (АСЦА), п-АНЦА, (МПО, ПРЗ) и НОД2/ЦАРД15 при изработката на докторската дисертација.	4
	За прв пат воведена метода за квантитативно одредување на албумин и ИгГ во ликвор на Клиниката за детски болести и во државата, воведена со изработката на магистерскиот труд од 2003 година.	4
	Доплер- ултрасонографија на абдоминални органи. Ултрасонографска метода за дијагностика на пилорна	4

	стеноза во доеначка возраст, за прв пат воведени во институцијата.	
4.	Раководител на внатрешна организациона единица (шеф на отсек)	3
	Изработка на клиничко упатство за акутен гастроентеритис во детската возраст за Министерството за здравство на Р.Македонија 2011 година.	2
5.	Експертски активности: стручна ревизија, супервизија	
	Член на Комисија за вршење надзор на стручната работа на ЈЗУ Клиничка болница во Битола	1
6.	Награда за научни постигнувања од струкова организација - самостоен Благодарница од Македонско лекарско друштво ц 2	3x 2=6 бода
7.	Стручен престој во странство до три месеци ц 8	
	1.Стручно усовршување во Централ Хоспитал Наинстен Цлиниц Педиатриц Депармент, Хелсинки, Финланд, 1 месец 1993 година.	0,5
	2.Стручно усовршување во Универзитетската детска клиника во Белград. Ултразвучна радиологија во тек на еден месец Белград, Србија 1-30 Декември 2007година.	0,5
	3.Стручно усовршување од областа на гастроентерохепатологијата и хепаталната трансплантација во Ст.Луц Хоспитал во Брисел, Белгија. 1 месец 01- 30 Јули 2008 година	0,5
	4.Стручен престој во Универзитетската детска клиника во Грац, Австрија во тек на еден месец, 25 јуни-20 јули 2007	0,5

	5. Тхе Цхилдрен'с Хоспитал оф Пхиладелфија. Салзбург–Пхиладелфија семинар ин Педиатриц Гастроентерологс 2002 Јулс.	0,5
	6.Тхе Цхилдрен'с Хоспитал оф Пхиладелфија. Салзбург–Пхиладелфија семинар ин Педиатриц Гастроентерологс 2004 Фебруар	0,5
	7.Аннуал Цоурсе ин Паедиатриц Гастроентерологс, Центре фор Паедиатриц Гастроентерологс, Росал Фрее Университс Цоллеге Медицал сцхоол Лондон. Декембер 2002	0,5
	8.5th Мастерцлас ин Модерн Паедиатриц Ендоскопс, Центре фор Паедиатриц Гастроентерологс, Росал Фрее Университс Цоллеге Медицал сцхоол Лондон, Декембер 2002.	0,5
		Вкупно=33

Дејности од поширок интерес

1.	Член на организационен одбор на меѓународен научен/стручен собир ЕСПЕН Охрид 2005	1
2.	Членство во извршно тело на меѓународна организација која поддржува/организира научноистражувачка дејност	
	ЕСПЕН Цоунцил мембер на генерално собрание на Тхе Еуропеан социтс фор Цлиницал Нутритион анд Метаболизм (ЕСПЕН) во тек на 2 години (2011 и 2012 година).	2 x 2=4
	Член на ЕСЕ генерално собрание	
	Од 2007, година Траининг член на Европското здружение за педијатриска гастроентерохепатологија и нутриција (ЕСПГХАН).	2

	Член на ЕСПЕН од 2003 година.	
3.	Учество во комисии и тела на државни и други органи Претседател на тендерска комисија при Клиниката за детски болести	1
	Член на работната група за клинички патеки при Министерството за здравство на РМ и координатор за имплементација на патеките на Клиниката за детски болести	1
	Координатор и член на тимот за формирање на специјалистичко консултативни поликлинички пакети при Клиниката за детски болести 2009-2013 година. Член на координативното тело за формирање на цени на услугите при Клиниката за детски болести.	1
	Координатор за имплементација и организација на ДРГ- системот при Клиниката за детски болести 2008-2013	1
	Член во Комисија за изработка и дополнување на закон;изработка на подзаконски акт и уредби за трансплантација на ткива и органи во Р Македонија. Министерство за здравство на Р.Македонија.	2
	Член во Комисија за контрола на оцената на привремена спреченост за работа од Министерство за здравство на Р.Македонија, Влада на Република Македонија.	2
	Член во Комисија за етички прашања при Универзитетската клиниката за детски болести во Скопје	1
	Член во Комисија за полагање на државен испит – акредитиран испитувач за спроведување на стручен испит за здравствени работници со високо образование, за добивање на лиценца за работа за 2014-2016 година. Лекарска комора на Р.Македонија	1

Професионални референци на кандидатот за избор во звање	Поени
Наставно-образовна дејност	131,02
Научноистражувачка дејност	117,6
Стручно-апликативна дејност	33
Дејности од поширок интерес	22
ВКУПНО	303,62

Членови на Комисијата:

1. Проф.д-р Зоран Гучев, с.р.
2. Проф.д-р Велибор Тасиќ , с.р.
3. Проф.д-р.Ацо Костовски, с.р.
4. Проф.д-р Филип Дума, с.р.
5. Проф.д-р.Стојка Нацева-Фуштиќ с.р.

ОБРАЗЕЦ**КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ****Кандидат: Татјана Јосип Зорчец**

(име татково име и презиме)

Институција: Медицински факултет-Скопје/ЈЗУ Универзитетска клиника за детски болести-Скопје

(назив на факултетот / институтот)

Научна област: педијатриска психологија**НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ**

Реден број	НАЗИВ НА АКТИВНОСТА	Вкупно бодови
1.	Учесник во школи/работилници	
	1. Peer training, Ohrid, Macedonia 1995	1
	2. Big Brother/Big Sister regional training, Vilnius, Lithuania, 1997	1
	3. Schweitzer seminar on adolescent psychiatry, Skopje, Macedonia 1998	
	4. Early childhood development from birth to three years, Haifa, Israel, 2000	
	5. Стручно надополнување на професионалните лица од здравствениот и социјалниот сектор во однос на советодавната помош и поддршка на семејствата со деца со недостаток или ризик, за спречување или заузднување на кризата, Скопје, Македонија, 2004	1
	6. Clinical/educational training course on EEG biofeedback, Istanbul, Turkey, 2005	
	7. Mitsar training course, Istanbul, Turkey, 2005	
	8. A cata-based perspective on qEEG, training EEG oscillations, learning and neurotherapy, Swansea, UK, 2006	
	9. Advanced course in qEEF and neurofeedback, London, UK, 2007	
	10. Преземање на грижа за дете со первазивно нарушување во развојот, Скопје, Македонија, 2007	1
	11. Annual meeting of the society of applied neuroscience, Seville, Spain, 2008	
	12. II child neurology meeting, Ohrid, Macedonia, 2009	

[illegible]

		<u>1</u>
		<u>1</u>
		<u>1</u>
		<u>1</u>
		<u>1</u>
		<u>1</u>
		<u>1</u>
		<u>1</u>

[illegible]

		<u>1</u>
<u>ВКУПНО</u>		<u>26</u> <u>посени</u>

НАУЧНО-ИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Реден број	НАЗИВ НА АКТИВНОСТА	БРОЈ НА АКТИВНОСТИ	Поени од формулар	бодови
<u>1.</u>	<u>Коистражувач на национални научноистражувачки проекти:</u> 1. Педијатриска психофизиологија, Министерство за наука на РМ 2. Национален проект за трансплантација на црн дроб кај децата, Министерство за здравство на РМ 3. Психосоматски здравствени ризици од термоелектраните, Министерство за наука на РМ 4. Рано дијагностицирање и психолошки третман на деца со развојни растројства и психолошки компликации при хронични заболувања, Министерство за образование на РМ, УКИМ 5. Психофизиологија на вниманието-компаративна анализа помеѓу деца и возрасни, МАНУ 6. Стандардизација на психолошкиот тест базиран на петофакторскиот модел на личност за наставниот кадар во основните и средните училишта,	1 1 1 1	3 3 3 3	

	Министерство за образование и наука на РМ 7. Стандардизација на психолошкиот тест базиран на петтофакторскиот модел на личност во јавната администрација, Министерство за информатичко општество и администрација на РМ	1	3	
		1	3	
		1	3	
				<u>Вкупно</u>
				<u>21</u>
<u>2.</u>	<u>Учесник во меѓународни научни проекти</u> 1. Electric neuronal oscillations			

	and cognition (ENOC), European Union/ESF COST	1	5	
	2. Health and Social Care for Migrants and Minorities in Europe (HOME), European Union/ESF COST			
	3. Advanced Methods for the Estimation of Human Brain Activity and Connectivity (NEUROMATH), European Union/ESF COST	1	5	
	4. Neuronal Electricity and Neurofeedback, TUBITAK	1	5	
	5. Enhancing the Scientific Study of Early Autism, European Union/ESF COST			
	6. European Network for the Study of Gilles de la Tourette Syndrome, European Union/ESF COST	1	5	
	7. South East Autism Network, Autism speaks			
	8. Play for children with disabilities (LUDI), European Union/ESF COST	1	5	
	9. Appearance matters-tackling the physical and psychosocial consequences of dissatisfaction with appearance, European Union/ESF COST	1	5	
		1	5	

		1	5	
		1	5	
				<u>Вкупно</u> 45
3.	<u>Трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор</u> 1. Pop-Jordanova N., Fustic S., <u>Zorcec T.</u>, Psychological aspects of children with cystic fibrosis, Paediatrica Croatica, 45: 111-5, 2001 2. Pop-Jordanova N., Fustik S., <u>Zorcec T.</u>: Chronic diseases in children and adolescents-Some psychological characteristics, Pediatra Croatica, 52: 71-76, 2008 3. <u>Zorcec T.</u>, Pop-Jordanova N.: Psychological assessment of the children with conversive disorder, Physioacta, Vol. 4-No. 1, 35-47, 2010 4. Pop-Jordanova N., <u>Zorcec T.</u>, Demerdzieva A., Gucev Z.: QEEG characteristics and spectrum weighted frequency for children	80% од 6 80% од 6	4.8 4.8	

	diagnosed as autistic spectrum disorder Nonlinear Biomedical Physics, 4:4, 2010 PMID: 20920283 [PubMed]			
5.	Pop-Jordanova N., Zorcec T. : Age, Gender and Disorder Related Personality Characteristics of Pediatric Patients Measured by Eysenck Personality Questionnaire, Acta informatica Medica, Vol. 18, 4: 208-212, 2010	90% од 6	5.4	
6.	Zorcec T. , Demerdzieva A., Pop-Jordanova N.: qEEG, Brain Rate, Executive Functions and Neurofeedback Training in Patients with Traumatic Brain Injury, Acta informatica Medica, Vol. 19, 1: 22-26, 2011	60% од 6	3.6	
7.	Zorcec T. , Pop-Jordanova N.: Executive functions evaluation performed by event related potentials in children with obsessive-compulsive disorder, Journal of special education and rehabilitation. 12 (1-2): 41-55, 2011			
8.	Zorcec T. , Duma F., Angelkova N., Vasilevska-Dimovska K., Kuzmanovska B.: Psychological characteristics and combined non pharmacological treatment of children with tension type headaches, Epilepsy, vol. 39/40, 11: 37-41, 2011	90% од 6	5.4	
9.	Sarakinova O., Zorcec T. , Carcev M., Kostadinovska E.: Intro/extraversion in children with dental anxiety and behavioral management, Epilepsy, June 2012, (in press)			
10.	Jakovska T., Mecevska-Jovcevska J., Petlickovski A., Fustik S, Zorcec T. : Prevalence of low bone mass and vitamin D deficiency in pediatric and adult patients with cystic fibrosis in Republic of Macedonia, MASA, Contributions, 2014 XXXV1, 151-158, PMID: 24802200 [PubMed]	80% од 6	4.8	
11.	Jakovska T., Mecevska-Jovcevska J., Fustik S, Zorcec T. : $\Delta 508$ mutation in patients with cystic			

	fibrosis with low bone mineral density and vitamin D deficiency, Medicus, 2014, vol. 19 (2) 251-256	90% од 6	5.4	
	12. Jakovska T., Mecevska-Jovcevska J., Fustik S, <u>Zorcec T.</u> : Bone turnover markers and vitamin D status in patients with cystic fibrosis, Physioacta, 2014, Vol. 8 (1), 9-18			
	13. Jakovska T., Fustik S., <u>Zorcec T.</u> , Spireska L.: Osteoporosis in children and adults with cystic fibrosis in Republic of Macedonia, Archives of public health, 2014 (in press)			
		60% од 6	3.6	
		60% од 6	3.6	
		60% од 6	3.6	

		60% од 6	3.6	
		60% од 6	3.6	
		60% од 6	3.6	
				<u>Вкупно</u>
				<u>55.8</u>
4.	<u>Трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно/стручно списание</u>			

1. Pop-Jordanova N., <u>Zorcec T.</u>, Child trauma, attachment and biofeedback mitigation, Contributions, Sec. Biol. Med. Sci., MASA, XXV, 1-2: 103-114, 2004 PMID: 15735539 [PubMed - indexed for MEDLINE] 2. Pop-Jordanova N., <u>Zorcec T.</u>, Markovska-Simoska S., Neurofeedback treatment of children with Attention deficit hyperactivity disorder, MASA, Contributions, Sec. Biol. Med. Sci., XXVI 1, 71-80, 2005 PMID: 16118616 [PubMed - indexed for MEDLINE] 3. Pop-Jordanova N., <u>Zorcec T.</u>, Demerdzieva A.: Electrodermal biofeedback in treating psychogenic nonepileptic seizures, MASA, Contributions, Sec. Biol. Med. Sci., XXVI 2, 26 (2):43-51, 2005 PMID: 16400228 [PubMed - indexed for MEDLINE] 4. <u>Zorcec T.</u>, Pop-Jordanova N.: Biofeedback-a new approach in the treatment of the school phobia, Macedonian J of Medicine, 52 (1-2):74-85, 2006 5. <u>Zorcec T.</u>: Trichotillomania-case report; Macedonian Journal of Medicine, 53 (1-2): 46-55, 2007 6. <u>Zorcec T.</u>, Pop-Jordanova N., Muller A.: QEEG characteristics of children with ADHD, Epilepsy, 111-120, 2007 7. Demerdzieva A., Pop-Jordanova N., Spirevska L., <u>Zorcec T.</u>: Emotional intelligence among medical professionals; Macedonian medical review; 139-144, 2007 8. Pop-Jordanova N., <u>Zorcec T.</u>, Demerdzieva A.: Some psychophysiological specifics of child's autism, Physioacta, vol. 2-No. 2; 1-9, 2008 9. Pop-Jordanova N., <u>Zorcec T.</u>: Psychological assessment and biofeedback mitigation of tension-	90% од 4 80% од 4 80% од 4 90% од 4	3.6 3.2 3.2 3.6	

	type headaches in children, MASA, Contributions, Sec. Biol. Med. Sci., XXX 1, 155-166, 2009 PMID: 19736538 [PubMed - indexed for MEDLINE] 10. Zorcec T., Pop-Jordanova N.: Psychological characteristics of children with ADHD before and after neurofeedback training, Epilepsy, No 31/32, page 69-77, 2009 11. Zorcec T., Pop-Jordanova N.: ADHD as executive dysfunction, MASA, Contributions, Sec. Biol. Med. Sci, XXXI, 2, 171-181, 2010, PMID: 21258286 [PubMed] 12. Zorcec T., Pop-Jordanova N.: Neuropsychological profile of children with obsessive-compulsive disorder Macedonian medical journal, (64):2, 59-65, 2010 13. Zorcec T.: Comparative analysis of executive functions in children with Attention Deficit Hyperactivity Disorder and Obsessive Compulsive Disorder, Epilepsy, vol. 37/38, 10: 24-32, 2010	100% од 4 80% од 4 60% од 4 80% од 4 90% од 4	4 3.2 2.4 3.2 3.6	

		90% од 4	3.6	
		90% од 4	3.6	
		90% од 4	3.6	
		100% од 4	4	
				<u>Вкупно</u>
				<u>44.8</u>
5.	<u>Трудови со оригинални научни резултати, објавени во стручно/научнопопуларно</u>			

	<u>списание</u> 1. Jakovska T., Mecevska-Jovcevska J., Spireska L., Fustik S, <u>Zorcec T.</u>: Vitamin D deficiency in osteoporotic and osteopenic patients with cystic fibrosis, Vox medici, 2014 XXIII, Vol. 83, 330-333	60% од 2	1.2	<u>Вкупно</u> <u>1.2</u>
6.	<u>Трудови објавени во зборник на трудови на високо образовна институција</u> 1. Duma F., Kuturec M., Sabolic-Avramovska V., Lekovska O., Pop-Jordanova N., <u>Zorcec T.</u>: Prevention, early detection and treatment of developmental problems in childhood as a part of perinatology project–basic predictions, page 93-101, Pediatrics, Annual review, number. 6, ISSN 1409-567X, 2001 2. Pop-Jordanova N., <u>Zorcec T.</u>: Heart rate variability in the assessment and biofeedback training of common mental health problems in children, Reviews in Pediatrics, vol 11, 33-44, 2009 3. Duma F., Sofijanovska A., Bojnovska T., Grozdanovski K., <u>Zorcec T.</u>, Sabolic V., Lekovska O., Angelkovska N., Dimovska K., Andonovski A., Spirkoska M.: West Nile Encephalitis, Pediatrics, 2012, no 13, page 35-37 4. <u>Zorcec T.</u>: Tic disorder in the	60% од 2 90% од 2	1.2 1.8	

	childhood, Review in pediatrics, 14: 217-229, 2013 5. Zorcec T.: Use of M-CHAT-R in pediatric services for autism screening, Review in pediatrics, 15, p. 33-40, 2014	60% од 2	1.2	
		100% од 2	2	
		100% од 2	2	
				<u>Вкупно</u> <u>8.2</u>
7.	<u>Секциски предавања на научен/стручен собир</u> 1. Здружение на педијатрите и здружение на дефектолозите на Македонија, Струга, 2014 година - Zorcec T., Sofijanov A., Duma F., Angelkova N.: Identification, characteristics and early treatment of autism spectrum disorder in pediatric population, First symposium for pervasive developmental disorders “Scientific achievement and practice implementation”, Struga, Macedonia 15&17 May 2014, book of papers 109-118 (<i>invited</i>	2	2	

	<i>lecturer)</i> - Zorcec T., Sofijanov A.: Upgrade on the diagnostic criteria for autism spectrum disorder, First symposium for pervasive developmental disorders “Scientific achievement and practice implementation”, Struga, Macedonia 15& 2014, book of papers 71-78 (<i>invited lecturer</i>) 2. Здружение на педијатрите на Македонија, Скопје, 2013 година Zorcec T.: Tic disorder in the childhood, Review in pediatrics, 14: 217-229, 2013 (<i>invited lecturer</i>) 3. Здружение на педијатрите и здружение на дефектолозите, Охрид, 2011 година Zorcec T.: Developmental disorders-early diagnostics and treatment, Symposium of early intervention and developmental disorders, Ohrid 19-21 May, 2011, book of papers 473-494 (<i>invited lecturer</i>)			
		1	1	
		1	1	

				<u>Вкупно</u> 4
<u>8.</u>	<u>Учество на научен стручен собир со реферат усна презентација</u> 1. <u>Zorcec T.</u>, Pop-Jordanova N.: Psychological characteristics of children with ADHD before and after neurofeedback training, II Child neurology meets, Ohrid, Macedonia, October, 15-16, 2009 (<i>invited lecturer</i>) 2. <u>Zorcec T.</u>: Developmental disorders-early diagnostics and treatment, Symposium of early intervention and developmental disorders, Ohrid 19-21 May, 2011, book of papers 473-494 (<i>invited lecturer</i>) 3. <u>Zorcec T.</u>: <i>Children's executive functions-development, stimulation and treatment of related disorders</i>, Vth Congress of pediatrics of Macedonia with international participation, Ohrid 5-9 October, 2011, book of papers 406-417 (<i>invited lecturer</i>) 4. <u>Zorcec T.</u>: Controversies and misconceptions around Attention	1 1 1 1	1 1 1 1	

	deficit hyperactivity disorder, Vth Congress of pediatrics of Macedonia with international participation, Ohrid 5-9 October, 2011 book of papers 285-295 (<i>invited lecturer</i>)			
	5. Zorcec T., Sofijanov A., Duma F., Angelkova N.: Identification, characteristics and early treatment of autism spectrum disorder in pediatric population, First symposium for pervasive developmental disorders "Scientific achievement and practice implementation", Struga, Macedonia 15&17 May 2014, book of papers 109-118 (<i>invited lecturer</i>)	1	1	
	6. Zorcec T., Sofijanov A.: Upgrade on the diagnostic criteria for autism spectrum disorder, First symposium for pervasive developmental disorders "Scientific achievement and practice implementation", Struga, Macedonia 15& 2014, book of papers 71-78 (<i>invited lecturer</i>)			

				<u>Вкупно</u>
				<u>6</u>
9.	<u>Апстракти објавени во зборник на конференција-меѓународна</u> 1. Pop-Jordanova N., <u>Zorcec T.</u>, Demerdzieva A.: Psychological characteristics and biofeedback resilience in adolescents with eating disorders, IAAH, European Chapter, The Adolescent with addictive/dependent behavior; risk and resilience, Abstract book 33, Lausanne, Suisse, 1997 2. Pop-Jordanova N., <u>Zorcec T.</u>, Demerdzieva A.: Comparison between psychological characteristics of adipose children and adults. Neurologia Croatica from 37th International Neuropsychiatric Symposium, Suppl.1, 46:28, 1997 3. Pop-Jordanova N., <u>Zorcec T.</u>: EDR Biofeedback in pediatric patients. International congress European society for Child & Adolescent Psychiatry, 8, Suppl.2:290, 1999 4. Demerdzieva A., <u>Zorcec T.</u>, Krsteva I.: Peak Achievement Trainer-new way of neurofeedback training, IV Congress of developmental neurology and psychiatry of Serbia and Monte Negro with international participation, 21-23 April, Belgrade, Serbia and Monte Negro, 2005 5. Pop-Jordanova N., <u>Zorcec T.</u>:	1 1 1 1 1	1 1 1 1 1	

	Comparison of clinical results of EDR and EEG biofeedback in childhood and adolescent disorders, Society of Applied Neuroscience, 31st August – 2 nd September, Istanbul, Turkey, abstract book p. 20, 2005	1	1	
	6. Zorcec T. , Pop-Jordanova N, Müller A. Attention Deficit Hyperactivity Disorder in three family generations (case report). Neuroscience today: neuronal functional diversity and collective behaviors, Florence, Italy, book of abstracts page 25, 2007	1	1	
	7. Pop-Jordanova N., Georgiev D., Zorcec T. , Markovska-Simoska S.: The effects of PAT, HRV and EDR biofeedback training on cognitive performance in children; Neuroscience today: neuronal functional diversity and collective behaviors, Florence, Italy, book of abstracts page 20, 2007	1	1	
	8. Pop-Jordanova N., Cakalarosna I., Zorcec T. : Biofeedback modalities for better achievement in high school students, Revista Espanola de Neuropsicologia 10, 1:97, 2008	1	1	
	9. Zorcec T. , Pop-Jordanova N.: EDR biofeedback in the treatment of children with anxiety disorders, SAN Scientific Conference- From Basic Neuroscience to Outcome, Seville, Spain, May, 2008			
	10. Gjoneska T., Markovska-Simoska S., Zorcec T. : Some specific qEEG applications related to neurocognitive dysfunctions, In Proceedings from Advanced workshop Consciousness and its Descriptors, March, 27-28, Crotone, Italy, 2009			

	abstracts 54			
	6. Talevska S., Sarakinova O., Zorcec T. : Estimation of appearance and level of fear to associated variables into the child's age, XIV International Dentistry Scientific Congress, June 3 th , Ohrid Macedonia, book of abstracts page 22, 2007	1	0.5	
	7. Markovska-Simoska S., Zorcec T. , Kocubovski M., Pop-Jordanova N.: Lead influence on particular neuropsychophysiological parameter at children from Veles, IV Macedonian pediatric congress with international participation, Ohrid, September, book of abstracts 107, 2007			
	8. Zorcec T. , Pop-Jordanova N.: Biofeedback-a new approach in the treatment of the school phobia, IV Macedonian pediatric congress with international participation, Ohrid, September, book of abstracts 312, 2007	1	0.5	
	9. Sukarova-Angelovska E, Kocova M., Kacarska R., Krstevska-Konstantinova M., Nikolovska N., Sahpazova E., Zorcec T. : A need for a follow up od children with Williams syndrom, IV Macedonian pediatric congress with international participation, Ohrid, September, book of abstracts 202, 2007			
	10. Zorcec T. , Duma F., Angelkova N.: Psychological characteristics and treatment of children with tension type headache, Vth congress of the neurologists of Macedonia with international participation, Ohrid 14-16 June 2012, book of abstracts page 94	1	0.5	
	11. Cepreganova T., Zorcec T. , Vaskov T., Cuculovska J.: Neuropsychological profile of patients with dementia, V th Macedonian Psychiatric Congress and International Meeting, Ohrid, Macedonia			

	22&26 May 2013, book of abstracts page 87	1	0.5	
		1	0.5	
		1	0.5	

		1	0.5	
		1	0.5	
				<u>Вкупно</u> 5.5

<u>11.</u>	<u>Трудови со оригинални научни/стручни резултати објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир</u> 1. <u>Zorcec T.</u>, Pop-Jordanova N.: Psychological characteristics of children with ADHD before and after neurofeedback training, II Child neurology meets, Ohrid, Macedonia, October, 15-16, 2009 2. <u>Zorcec T.</u>: Developmental disorders-early diagnostics and treatment, Symposium of early intervention and developmental disorders, Ohrid 19-21 May, 2011, book of papers 473-494 3. <u>Zorcec T.</u>: <i>Children's executive functions-development, stimulation and treatment of related disorders</i>, Vth Congress of pediatrics of Macedonia with international participation, Ohrid 5-9 October, 2011, book of papers 406-417 4. 4. <u>Zorcec T.</u>: Controversies and misconceptions around Attention deficit hyperactivity disorder, Vth Congress of pediatrics of Macedonia with international participation, Ohrid 5-9 October, 2011 book of papers 285-295	90% од 2 100% од 2 100% од 2 100% од 2	1.8 2 2 2	

				<u>Вкупно</u> <u>7.8</u>
<u>12.</u>	<u>Трудови со оригинални научни/стручни резултати објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор</u> 1. Fetaji B., Pop-Jordanova N., Zorcec T., Markovska S.: Measuring E-learning Effectiveness Through Testing E-content and Attention Correlation; World Conference on E-Learning in Corporate, Government, Healthcare, and Higher Education (ELEARN) Quebec City, Canada; October 15, 293-298, 2007 2. Zorcec T., Sofijanov A., Duma F., Angelkova N.: Identification, characteristics and early treatment of autism spectrum disorder in pediatric population, First symposium for pervasive developmental disorders “Scientific achievement and practice implementation”, Struga, Macedonia 15&17 May 2014, book of papers 109-118 3. Zorcec T., Sofijanov A.: Upgrade on the diagnostic criteria for autism	60% од 3 60% од 3 90% од 3	1.8 1.8 2.7	

	spectrum disorder, First symposium for pervasive developmental disorders “Scientific achievement and practice implementation”, Struga, Macedonia 15&17 May 2014, book of papers 71-78			<u>Вкупно</u> <u>6.3</u>

13.	<u>Докторска/магистерска теза</u> <i>Докторска теза:</i> Психометриска и неврофизиолошка проценка на егzekутивните функции кај деца со опсесивно-компулсивно и хиперкинетско растројство, Медицински факултет, 2011 година. <i>Магистерска теза:</i> Рсихофизиолошки карактеристики кај деца со анксиозно-фобично и хиперкинетско растројство пред и по апликација на биофидбек, Медицински факултет, 2003 година.		8	
			4	
				<u>Вкупно</u> <u>12</u>
<u>ВКУПНО</u>				<u>227,6</u>

	<u>поени</u>

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Реден број	НАЗИВ НА АКТИВНОСТА	Поени од формулар	Вкупно поени
1.	1. Завршена специјализација по медицинска психологија, Медицински факултет, Скопје	2	<u>Вкупно</u> <u>2</u>
2.	<u>Воведување на нова лабораториска/клиничка или јавноздравствена метода од областа на медицинските науки и здравството</u> <u>За прв пат во државата</u> 1. Computer Assisted Neuropsychological Diagnostics and and Therapy (CANDIT), клиничка метода за проценка на помнењето, вниманието, концентрацијата и егzekутивните функции кај здрави и деца со психолошки и органски растројства 2. Мултимодален биофидбек, клиничка метода за проценка и третман на децата со развојни растројства 3. НЕО ПИ-3, психолошки тест за проценка на личноста	4 4 4	

			<u>Вкупно</u> <u>12</u>
<u>ВКУПНО</u>			<u>14 поени</u>

ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС			
Реден број	НАЗИВ НА АКТИВНОСТА	Поени од формулар	Вкупно поени
1.	<u>Раководител на внатрешна организациона единица</u> Раководител на Отсек за проценка и психометрија	3	<u>Вкупно</u> 3

2.	<u>Студиски престој во странство:</u> 1. ноември 2000 година, MASHAV center for international cooperation, The Golda Meir mount carmel international training center, Haifa, Israel-еден месец 2. декември 2005 година, Praxis für Kind, Organisation und Entwicklung, Chur, Switzerland-10 дена 3. ноември 2006 година New York University School of Medicine, Brain research laboratories, department of psychiatry, New York, USA-7 дена 4. април 2008 година, Sydney Children's Hospital&University of Wollongoong, Sydney&Wollongoong, Australia-еден месец 5. август 2008 година, Cliniques Universitaires Saint-Luc, Bruxelles, Belgium-еден месец 6. април 2009 година, Praxis für Kind, Organisation und Entwicklung&Zentrum für kinder und jugendpsychiatrie universitat of Zurich, Chur&Zurich, Switzerland-14 дена 7. јули 2010 година, University of Istanbul, Istanbul, Turkey-10 дена 8. септември/октомври 2011 година, Karolinska Institute, center of neurodevelopmental disorders, Stockholm, Sweden-10 дена	0,5 0,5 0,5 0,5 0,5 0,5 0,5 0,5	

			<u>Вкупно</u> <u>4</u>
3.	<u>Учество во комисии и тела на државни и други органи</u> 1. Второстепена комисија за утврдување на вид, степен на специфичните потреби на лица со пречки во психичкиот и физичкиот развој, ЈЗУ Клиника за детски болести&Министерство за труд и социјална политика на РМ 2. Работно тело за формирање на Центар за аутизам, Министерство за здравство на РМ	1 1	

			<u>Вкупно</u> <u>2</u>
4.	<u>Национален координатор за одредена стручна област</u> Национален координатор за аутизам при Министерството за здравство на РМ	3	<u>Вкупно</u> <u>3</u>
<u>ВКУПНО</u>			12 поени

Професионални референци на кандидатот за избор во звање	поени
Наставно-образовна дејност	26 поени
Научноистражувачка дејност	227,6 поени
Стручно-апликативна дејност	14 поени
Дејности од поширок интерес	12 поени
ВКУПНО	279,6 поени

Членови на Комисијата:

1. Проф.д-р Зоран Гучев, с.р.
2. Проф.д-р Велибор Тасиќ, с.р.
3. Проф.д-р.Ацо Костовски, с.р.
4. Проф.д-р Филип Дума, с.р.
5. Проф.д-р.Стојка Нацева-Фуштиќ с.р.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Комисијата детално ги разгледа доставените документи. Врз основа на направениот увид, како и врз основа на бодирањето, Комисијата заклучи дека д-р Снежана Ристе Палчевска-Коцевска и д-р Соња Илија Бојациева ги исполнуваат условите, а д-р Татјана Јосип Зорчеџ во моментот не ги исполнува условите за избор во звањето научен соработник.

Почитувајќи ги овие правила, бодовните листи како и врз основа на познавањето на развојниот пат на сите кандидатки, Комисијата има особена чест на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје за избор во наставно звање-научен соработник по предметот педијатрија да му ги предложи: д-р Снежана Ристе Палчевска-Коцевска и д-р Соња Илија Бојациева.

Рецензентска комисија

1. Проф. д-р Зоран Гучев, с.р.
2. Проф. д-р Велибор Тасиќ, с.р.
3. Проф. д-р Ацо Костовски, с.р.
4. Проф. д-р Филип Дума, с.р.
5. Проф. д-р Стојка Нацева Фуштиќ, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР ВО СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ – АСИСТЕНТ ИСТРАЖУВАЧ ВО ИНСТИТУТОТ ЗА ФОЛКЛОР „МАРКО ЦЕПЕНКОВ“ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на распишаниот конкурс објавен во весникот „Нова Македонија“ на ден 27.10.2014 год., за избор во соработничкото звање *истражувач на народната архитектура*, Советот на Институтот за фолклор „Марко Цепенков“ во Скопје, на седницата одржана на 6.11.2014 год., а со одлука бр.02-610 од 10.11.2014 год. не определи за членови на Рецензентската комисија во состав: доц. д-р Јасминка Ристовска Пиличкова, проф. д-р Елизабета Касапова и проф. д-р. Сашко Коруновски. Рецензентската комисија го прегледа конкурсниот материјал и го поднесува следниот извештај:

ИЗВЕШТАЈ

Од документите доставени со пријавата може да се констатира дека кандидатката м-р. Емилија Апостолова Чаловска (родена во Скопје, на 21.5.1982 г.) дипломирала на Архитектонскиот факултет во Скопје, во 2007 год., при што се стекнала со стручен назив - *дипломиран инженер архитекта*. Во 2009 г. се запишала на постдипломски студии по конзервација на архитектонското наследство на Високата техничка школа за архитектура при Политехнички универзитет на Валенсија, Шпанија, под покровителство на Forum UNESCO, каде што и магистрирала со тезата под наслов: *La iglesia de Santa Sofía en Ohrid, República de Macedonia: estudio arquitectónico-artístico y análisis de su restauración (1951-58)* [Црквата Св.Софија во Охрид, Република Македонија: архитектонско-артистичка студија и анализа на нејзината реставрација (1951-58)]. Трудот е одбранет на 30.9.2014 г., со оценка 10.

Според приложената биографија, кандидатката од 2008 год. работи во Институтот за фолклор „Марко Цепенков“ во Скопје, како помлад асистент - *истражувач на архитектура*, во рамките на Одделот за проучување на орнаментиката. На 4.1.2012 год., Советот на Институтот „Марко Цепенков“ во Скопје, врз основа на распишаниот конкурс, објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Лајм“ од 14.10.2011 г., ја реизбра во соработничкото звање помлад асистент - *истражувач на народната архитектура*.

Подрачјето на нејзината научноистражувачка дејност се движи во сферите на архитектурата, историја на архитектурата, вернакуларната архитектура и конзервација и заштита на културното наследство од овој тип.

Во наведениот период учествувала во неколку национални проекти, како што се:

- **Фолклорно наследство: истражување и дигитализација**, со тема: *Традиционалната архитектура – истражување и дигитализација*. Носител на проектот е д-р Катерина Петковска – Кузмановска, од Институтот за фолклор „Марко Цепенков“ во Скопје, започнат во 2009 год.;

- **Традиционална нарација и современите социокултурни интеракции** со тема: *Културните простори низ призмата на традиционалната нарација* под раководство на д-р Клеанти Ановска, од Институтот за фолклор „Марко Цепенков“ во Скопје, во периодот 2010-2011 год.

Во овој период Емилија Апостолова Чаловска учествувала на неколку меѓународни симпозиуми во земјава и странство од сферата на средновековната архитектура и фолклористика, како што е:

- Меѓународниот научен симпозиум „Денови на Јустинијан I“, Македонија и Балканот во византискиот комонвелт, Скопје, 2013 год.;

- 2nd International Turkish Arts, History and Folklore Congress / Arts Activities, Sarajevo, 2013 год.;

- Втор меѓународен научен симпозиум „Денови на Јустинијан I“, Самуиловата држава и Византија: Историја, легенда, традиција, наследство, Скопје, 2014 година.

Во изминатиот период реализирала повеќе теренски истражувања во Македонија, како и неколку студиски патувања во Шпанија и Албанија (Учество на камп за реставрација на архитектонско наследство во Ѓирокастра, Република Албанија, септември 2010). Во досегашниот научен опус на кандидатот се наведени 5 објавени наслови, од кои 3 реферати презентирани на национални и меѓународни научни конференции и последователно објавени во зборници од соодветните конференции, како и 2 научни труда публикувани во научната периодика, стручните монографии и зборници, за кои приложуваме мислење и оценка, како и за посочениот магистерски труд:

“La iglesia de Santa Sofía en Ohrid, República de Macedonia: estudio arquitectónico-artístico y análisis de su restauración (1951-58)” [“Црквата Св.Софија во Охрид, Република Македонија: архитектонско-артистичка студија и анализа на нејзината реставрација (1951-58)”]

Посочениот магистерски труд на кандидатката м-р Е. Апостолова Чаловска претставува обид за синтетизирање на досега објавените и општопознати податоци за историјата и хронологијата на охридската катедрала Света Софија со најновите истражувања и публикации, како и податоци добиени од личните, теренски и архивски истражувања на авторот, со што се потврдуваат некои порано поставени теории, додека пак некои аргументирано ги отфрла како неосновани. Во рамките на тематската поделба, трудот се развива во две паралелни, но меѓусебно поврзани истражувања: од една страна архитектонска и уметничката анализа на византиската катедрала, а од друга страна, студија на досега преземените конзерваторски интервенции, со особен осврт на

иновативната и смела конзервација на црквата Света Софија, реализирана во периодот 1951-1958 година.

Во првиот дел е направен напор за систематско презентирање на историскиот развој на охридската катедрала и хронологијата на изградба на нејзините составни елементи, со осврт и осветлување на неколку во науката досега спорни прашања, како што се прашањето за ктиторот, односно точното датирање на првата фаза на градба, потоа прашањето за едновремената изградба на бочните капели на кат со структурата на приземјето во наосот, прашањето за типот на централното надвишување над нартексот и прашањето за датирањето и околностите на темелната турска реконструкција за потребите на новата религија. Исто така, направена е детална типолошка и компаративна анализа на Света Софија како црква од специфичен преоден тип на базилика со купола, при што за споредба се употребени бројни репрезентативни истовремени примери од поблиската и подалечната околина на Охрид во рамките на Византиската Империја. Понатаму, презентирани се сите сегменти на богатата артистичка обработка на катедралата, со одделна анализа на целокупната сочувана програма на фрескоживописот од XI до XIV век, анализа на иконите кои се припишуваат на ризницата на Света Софија, детална анализа на фрагментарно сочуваната камена пластика и остатоците од мозаичните подови во техниката *opus sectile*, односно на керамо-пластичната декорација на фасадите, нивното датирање и соодветната стилска припадност.

За потребите на вториот дел на тезата преземено е долготрајно архивско истражување и се консултирани мноштво необјавени материјали и документација од неколку реномирани стручни установи од областа на заштитата на културното наследство во републиката и во соседството. Како резултат на ова истражување направена е опсежна анализа на типовите и причините за загрозувањата на споменикот на културата, како и неопходните мерки за негова заштита преземени првин на иницијатива на меѓурепубличката југословенска комисија, а потоа во соработка со неколку истакнати претставници на UNESCO во 1950-ти години. Понатаму, направен е осврт на поситните интервенции од конзерваторски, реставраторски и реконструктивен карактер преземени во следниот период, поделен според општествените, политичките и религиските околности на два дела: периодот до 1991 година и периодот од истата година до денешен ден. На крај, анализирана е сегашната состојба на сочуваност на катедралата и авторката дава предлози за нејзина идна подобра заштита и управување.

- „Тревизо и Охрид: еден метод – две интервенции”, *Зборник на трудови, Завод за заштита на спомениците на културата и Музеј - Битола*, бр. 17, Битола, 2013, 153-173.

Во посочениот труд, авторката прави преглед на иновацискиот конзерваторски метод за механичко исправање на сидовите отклонети од нивната првобитна, вертикална положба применети од страна на Фернинандо Форлати при реставрацијата на Palazzo dei Trecento во Тревизо (1948/49 г.). Благодарение на позитивните резултати на овој иновативен метод, тој бил ангажиран од страна на UNESCO за конзервација на црквата Св. Софија во Охрид. Во трудот, акцентот е ставен на приспособувањето на оваа нова техника во конзерваторските зафати спроведени во Св. Софија во 50-тите год. на 20 век, како и на самата интервенција, употребените

материјали и методи. На крајот од својот труд, авторката констатира дека успешноста на оваа конзерваторска и реставраторска активност имала особено значајно влијание врз основањето и оформувањето на првите институции од овој тип во Р. Македонија и оваа наука, во целост.

- „Исправањето на јужниот фасаден ѕид на црквата Света Софија во Охрид: Маријан Мушиќ, Борис Чипан и Фердинандо Форлати”, *Македонија и Балканот во Византискиот комонвелт*, Зборник на трудови од Меѓународниот симпозиум „Денови на Јустинијан I“, Скопје, 2013, 186-200.

Своите истражувања на оваа тема таа ги проширува и во овој реферат во кои дава поширок историски осврт на градбата на Св. Софија од Охрид, укажувајќи на нејзините градбени фази, можните архитектонски форми и реставраторски зафати споведени во 50-тите год. од минатиот век. Во прилог на ова истражување, кандидатката го наведува постоењето на соодветни катни капели на западната страна од наосот, отворените тремови од северната, јужната и западната страна на црквата, но и двокатниот ерконартекс, познат и како *Григориева припрама*, изграден нешто подоцна од страна на нејзиниот ктитор - охридскиот архиепископ Григориј I (~1300-1320 год.). Промените што проследиле како резултат на завојувањето на овие територии од страна на Османлиите, негативно се одразиле не само за Охрид и Охридската архиепископија, туку и за самата црква. Според историските показатели, таа била претворена во џамија во XV-XVI век, за која цел бил варосан прекрасниот фрескопис, а нејзиниот раскошен мобилијар бил реутилизиран во секундарна употреба. Ваквата нејзината незавидна состојба, дополнително влошена по земјотресот во 1905 год., барала итна конзерваторска интервенција, овозможена и реализирана дури во 1953 од страна на југословенските архитекти Маријан Мушиќ и Борис Чипан и светски извесниот конзерватор Фердонандо Форлати. Конзерваторските и реставраторските зафати споведени во тој повоен период, како што ќе заклучи авторката, не само што ги надминале очекувањата на експертите и во целост ја ревитализирале основната градбена структура и фрескоживопис на црквата, туку претставувале и основа на конзерваторската наука во Македонија.

- “Heritage Reinvented: the Mimbar of St. Sophia in Ohrid”, *Proceedings of the 2nd International Turkish Arts, History and Folklore Congress / Arts Activities*, Sarajevo, 2013.

Истражувањето на охридската црква Света Софија започнато во нејзиниот магистерски труд, во оваа статија добива едно поинакво развивање, чиј фокус е ставен на мимбарот на Аја Софија, како уникатен артистички елемент изработен целосно од фрагменти од оригиналната камена пластика на катедралата по нејзината конверзија во џамија во XV-XVI век. Во овој труд, врз база на одредени постојни наоди и архивски материјали, таа дава детална реконструкција на претходно постојниот мобилијар, со преглед на неговата пластична орнаментика, хералдика и архитектонска поставеност. Така, помеѓу употребените мерни елементи таа посочува одредени секвенци потекнуваат уште од XI век, како и останатите елементи од подоцнежниот период, како што е архиепископски престол - *амвон* од XIV век и *цибориум* со *балдахин*. Во таа

насока, интересни се и 15-те записи (графити) на турски јазик со арапско писмо, испишани со црн туш врз мермерните плочи. Анализирајќи ги конструктивните и естетските обележја на овој мимбар, се чини дека христијанската симболика на одредени орнаменти од нејзините сполии не само што не и пречела на неговата религиозна функција, туку додала дополнителна вредност на овој, по многу нешта, уникатен мимбар. Во своите завршни излагања, Е. Апостолова Чаловска ја истакнува потребата за негова идна можна изработка на копија, како дел од проектот за реконструкција на инвентарот на оваа несомнено најзначајна средновековна градба на територијата на Р. Македонија.

- „Реутилизација на сполии во архитектурата: мимбарот на црквата Св. Софија во Охрид“, *Македонски фолклор*, бр. 69, Скопје, 2014, 165-179.

Истражувањето на проблематиката на конзервација на црквата Св. Софија од Охрид во овој труд е насочено кон проблемот на реутализација на споилии во архитектурата на катедралниот храм на охридската архиепископија и дефинирање на нејзината оригинална камена пластика, во голема мера реутализирана за изработка на мимбарот, по конверзијата на оваа во џамија во XV-XVI век. Во Св. Софија, улогата на михраб ја презела самата олтарна апсида, а целокупниот употребен материјал за изградба на мимбарот бил во целост предземен од нејзината исклучително ретка и богата мермерна пластика. Имајќи во предвид дека со демонирањето на мимбарот (изведено во периодот од 2 до 5.7.1997) до денес се` уште не е направена археолошка студија за целокупниот нејзин олтарски простор, односно не е изработен проект за реконструкција на автентичните елементи и фрагменти од XI до XIV век, кандидатката го поставува прашањето: кои се придобивките за оваа црква и проектот за реконструкција на нејзиниот автентичен ентериер, доколку и по демонирањето на овој мимбар, нејзината конзервација е се` уште недовршена? Како свое завршно излагање, таа ја истакнува потребата покрај реконструирање на црковниот мобилијар на црквата Св. Софија конечно да добие и свој музејски простор каде што ќе бидат прикажани сите развојни фази од нејзината богата историја, помеѓу кои и копија од овој мимбар како неизоставен дел од овој значаен културно-историски споменик од IX век кој воедно е светско културно наследство под заштита на UNESCO.

- „Реконструкцијата на првобитниот мобилијар на црквата Св. Софија во Охрид и прашањето за турскиот мимбар“, *Зборник на трудови, Втор меѓународен симпозиум „Денови на Јустинијан I“: Самоиловата држава и Византија: историја, легенди, традиција, наследство*, Скопје, 2014 (во печат).

Истражувањето на оваа тема кандидатот ги продлабочува и во овој нејзин труд, каде што се обидува да даде не само историски преглед изградбата на црквата Св. Софија од Охрид, туку и детален преглед на целокупниот првобитен црковен мобилијар. Покрај детална стилска и типолошка анализа на декоративната камена пластика датирана XI-XIV век, таа во своето излагање ги образложува и досегашните научно, засновани обиди за негова реконструкција како и демонтирањето на турскиот мимбар. Во продолжение, авторката ги образложува историските настани кои довеле до демонтирањето и конзервирањето на овој мимбар од страна на надлежните институции во земјава настанати како резултат на одлуката на МПЦ-ОА за возобнувањето на изворната намена на Св. Софија како нејзин Соборен храм. Притоа, согласно со предвидените планови за нејзина реставрација, освен реконструкцијата на првобитниот мобилијар и темелната анализа на камената пластика вградена во секундарна употреба, како и проширување на ареалот на археолошки истражувања во и околу објектот и останатите сакрални и профани објекти кои се наоѓаат во нејзина непосредна близина, таа го поставува прашањето за идниот третман на демонтираниот мимбар во контекст на новонастанатите културини и општествени околности.

Заклучок и предлог

Врз основа на приложените материјали, Комисијата констатира дека кандидатката м-р Емилија Апостолова Чаловска во изминатиот период го потврдила своето искуство и компетенции за работа на предложеното работно место како *Истражувач на народната архитектура*, при соодветното одделение во рамките на Институтот за фолклор „Марко Цепенков“. Најпрво, тоа и го обезбедува нејзиното мултидисциплинарно образование: студии од областа на архитектурата; магистерскиот труд од областа на конзервацијата, врзан за Св. Софија во која таа посебно се занимава; со нејзиниот историски развој и архитектонска хронологија, декоративна пластика, мозаици и керамопластична фасадна обработка, чии елементи во посредна или непосредна форма ги препознаваме во сакралните архитектонски објекти од подоцнежниот период, делумно интегрирани и во македонската вернакуларната архитектура и пластична орнаментика. Во таа смисла е особено значајна нејзината повеќегодишна практика поврзани со оваа проблематика, како и учеството на посочените научни проекти и неколку студиски патувања реализирани за време на нејзиниот работен ангажман остварени за време на нејзиното работење како помлад асистент - истражувач во Институтот за фолклор. Приложените стручни и научни трудови на кандидатката смета дека се однесуваат на наведеното работно место и со своите квалитети не уверуваат во нејзината висока научна оспособеност во проучувањето на посочената област во сите нејзини аспекти, вклучувајќи ги фактите и методите на останатите хуманистички дисциплини како што се историјата, историјата на уметноста археологијата и фолклористиката.

Во контекст на сето тука претставено, долупотпишаната Комисија му предлага на Институтот за фолклор „Марко Цепенков“ да ја избере кандидатката м-р Емилија Апостолова Чаловска во соработничкото звање *асистент истражувач* за работното место: *истражувач на народната архитектура*, убедени дека нејзината работа на посоченото работно место ќе даде голем придонес во истражувањето на оваа проблематика во Македонија, но и пошироко.

Рецензентска комисија:

Доц. д-р Јасминка Ристовска Пиличкова с.р

Проф. д-р Елизабета Касапова, с.р

Проф. д-р Сашо Коруноски , с.р.

Преглед
на прифатени теми за изработка на магистерски трудови на
Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања - Скопје

Кандидат	Тема	Ментор
Ѓорѓи Николовски	Задржувањето и развивањето на човечките ресурси во меѓународните организации Retention and development of human resources in international organizations	Проф.д-р Мирјана Борота Поповска
Јана Ивановска Јованоска	Менаџерската ефективност во градежништвото Managerial effectiveness in construction	Проф.д-р Мирјана Борота Поповска
Снежана Саздова	Улогата и функцијата на менаџерот во јавните здравствени установи The role and function of the manager in public health care institutions	Проф.д-р Мирјана Борота Поповска
Блаже Јосифовски	Психолошките тестови во процесот на селекција на кандидати за вработување Psychological tests in the selection process of candidates for recruitment	Доц.д-р Елеонора Серафимовска
Слободанка Анчевска	Влијанието на поддршката на менаџментот врз перформансот на медицинските сестри во јавно-здравствените установи во Република Македонија	доц.д-р. Марија Топузовска Латковиќ

	The impact of the management support on the performance of nurses in public healthcare institutions in the Republic of Macedonia	
Ивана Неделкова	Регрутирачки стратегии за привлекување на македонската милениумска генерација преку користење на социјалниот медиум Фејсбук Recruitment strategies for attracting the Macedonian millennium generation through the use of the social medium Facebook	доц.д-р. Марија Топузовска Латковиќ
Атанас Ковачевски	Ефекти од спроведување на специјализирани програми за вработување на млади , стручни ,високо образовани кадри Effects of the implementation of specialized programs for employment of young, professional employees with higher education	доц.д-р. Марија Топузовска Латковиќ
Маја Стојановска - Инадевска	Влијанието на поделбата на работните задачи врз ефективноста на деловните субјекти The impact of the division of tasks on the effectiveness of business entities	доц.д-р. Марија Топузовска Латковиќ
Ива Орцева	Употреба на социјалните медиуми во односите со јавноста во големите приватни претпријатија во Република Македонија	проф. д-р Емилија Симоска

	The use of social media in public relations in large private enterprises in the Republic of Macedonia	
Ивана Иванова Манасиевска	Примена на односите со јавност во националните театарски установи во Република Македонија Application of public relations at the national theater institutions in the Republic of Macedonia	проф. д-р Емилија Симоска
Оливера Аритоноска	Реконструкција на националниот идентитет Reconstruction of the national identity	проф. д-р Петар Атанасов
Ана Алексова	Интернетот како корисна алатка за презентација и афирмација на културното наследство во Република Македонија Internet as a useful tool for presentation and promotion of the cultural heritage in the Republic of Macedonia	проф. д-р Ганка Цветанова

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА РЕДОВЕН ПРОФЕСОР ПО ПРЕДМЕТИТЕ ТОКСИКОЛОГИЈА, ОПШТА И КЛИНИЧКА БИОХЕМИЈА НА ФАРМАЦЕВТСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Со Одлука на Наставно-научниот совет на Фармацевтскиот факултет при Универзитетот “Св Кирил и Методиј” во Скопје, донесена на XIII седница на Наставно-научниот совет од 19.12.2014, а согласно со Законот за високото образование, Законот за научно истражувачка дејност, Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј” и Правилникот на Факултетот, именувани сме за членови на Рецензентската комисија за избор на наставник во сите наставно-научни звања по предметите токсикологија, општа и клиничка биохемија, во состав:

- д-р Лидија Петрушевска-Този, редовен професор на Фармацевтскиот факултет во Скопје, претседател;
- д-р Александар Димовски, редовен професор на Фармацевтскиот факултет во Скопје, член;
- д-р Зоран Поповски, редовен професор на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје, член.
-

Врз основа на пријавата и по разгледувањето на поднесената документација, Рецензентската комисија го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

На конкурсот за избор на наставник во сите наставно-научни звања објавен во весниците “Дневник” и “Коха” од 2.12.2014 година, се пријави кандидатката д-р Татјана Кадифкова Пановска, вонреден професор на Фармацевтскиот факултет во Скопје. Со пријавата се доставени сите потребни документи според објавениот конкурс.

1. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ

Татјана Кадифкова Пановска е родена на 12.5.1965 година во Штип, Република Македонија.

2. ОБРАЗОВАНИЕ

- 2004 Докторска дисертација:** „Утврдување на механизмите на антиоксидативната активност на некои природни производи и нивната хепатопротективна (хепатотоксична) активност во биолошки модел системи”,
Фармацевтски факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј”, Скопје, Р. Македонија.
- 1998 Специјалистички труд по токсиколошка хемија:**
„Аналитичка постапка за определување на резидуи на пропиконазол во оранжериски домати и краставици со примена на гасна хроматографија”,
Фармацевтски факултет,
Универзитет „Св. Кирил и Методиј”, Скопје, Р. Македонија.
- 1996 Магистерска работа:** „Модификација на аналитички постапки за определување на минералниот состав во претставници од родот *Thymus* L. со примена на атомска апсорпциона спектрометрија”
Фармацевтски факултет,
Универзитет „Св. Кирил и Методиј”, Скопје,
Р. Македонија.
- 1988 Високо образование:** дипломиран фармацевт,
Фармацевтски факултет,
Универзитет „Св. Кирил и Методиј”, Скопје,
Р. Македонија.

3. РАБОТНО ИСКУСТВО

- 2010 - Вонреден професор,** Фармацевтски факултет,
Универзитет „Св. Кирил и Методиј”, Скопје.
- 2005 - 2010 Доцент,** Фармацевтски факултет,
Универзитет „Св. Кирил и Методиј”, Скопје.
- 1997-2005 Асистент,** Фармацевтски факултет,
Универзитет „Св. Кирил и Методиј”, Скопје.
- 1993-1997 Помлад асистент,** Фармацевтски факултет,

4. НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Проф. д-р Татјана Каdifкова Пановска, во рамките на активностите на Институтот за применета биохемија, активно е ангажирана во изведувањето на теоретската настава по предметите токсикологија, општа и клиничка биохемија, труење: превенција, дијагноза и третман, во професионалната практика за фармацевти на додипломските студии на Фармацевтскиот факултет за програмата магистер по фармација прв и втор интегриран циклус, како и на предметите токсиколошки и форензични анализи, основи на биохемија, клинички биохемиски анализи и клиничка ензимологија во додипломската настава за програмата дипломиран лабораториски биоинженер.

Вклучена е и во изведувањето на наставата во рамките на академските магистерски студии по фитотерапија, како и во изведувањето на студиите од трет циклус (докторски студии) на Фармацевтскиот факултет.

По изборот во звањето вонреден професор (Билтен бр. 978/10), кандидатката д-р Татјана Каdifкова Пановска била ментор на 84 одбранети дипломски работи, 2 специјалистички труда, 2 магистерски работи, а моментално е ментор на 1 магистерска работа и на три кандидати кои се запишани на докторски студии. Исто така, била член на комисија за оцена и одбрана на 9 дипломски работи, 8 специјалистички труда (6 од областа на санитарната хемија и 2 од областа на медицинската биохемија), 5 магистерски труда и 2 докторски дисертации.

Автор и коавтор е на позитивно рецензирани практикуми за предметите токсикологија и клиничка биохемија и рецензент е на практикуми за предметите фармакогнозија и храна и исхрана. Учествовала и во стручна редактура на книги/учебници од проектот: Превод на 500 книги/учебници од врвните и најреномираните универзитети во САД и Англија, а од областа на правото во Франција и Германија.

Во контекст на осовременување и олеснување на наставата, д-р Татјана Каdifкова Пановска има подготвено пакет материјали за 8 предмети.

Оценката од самоевалуација за д-р Татјана Каdifкова Пановска од спроведената анкета за студенти од сите циклуси во кој наставникот изведува настава е континуирано позитивна и изнесува 8,72.

5. НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Д-р Татјана Каdifкова Пановска, по изборот во звањето вонреден професор учествовала во реализација на 2 национални научни проекта и 1 меѓународен научен проект.

Од изборот во звањето вонреден професор, кандидатката објавила:

- 29 труда со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор;
- 1 труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор;
- 28 апстракти во зборник на конференции.

Д-р Татјана Каdifкова Пановска има одржано 1 секциско предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество и 3 секциски предавања на научен/стручен собир.

6. СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Д-р Татјана Каdifкова Пановска била коавтор на 1 стручна монографија, рецензент на 1 учебник за средно образование и преведувач на 1 книга/учебник од англиски јазик.

Кандидатката д-р Татјана Каdifкова Пановска била активно вклучена во подготвување на експертски-токсиколошки мислења по 12 барања доставени до Фармацевтскиот факултет за голем број хемикалии, активни супстанции и препарати/биоциди заради нивна класификација и означување според ризикот на опасност, издавање на одобрение за регистрација и вршење промет на територијата на Република Македонија.

Исто така, во периодот по изборот во звањето вонреден професор, д-р Татјана Каdifкова Пановска била ангажирана за подготовка на мислења за авторезиме по докторски дисертации, како и за рецензент на 32 научни труда во меѓународни списанија.

Дејности од поширок интерес

Од септември 2013 година, д-р Татјана Каdifкова Пановска ја врши функцијата раководител на Институтот за применета биохемија при Фармацевтскиот факултет во Скопје и е член на Деканатската управа на Фармацевтскиот факултет. Во изминатиот период, по изборот во вонреден професор, била член на уредувачкиот одбор на Македонскиот фармацевтски билтен, како и на организациониот и програмски одбор на работилница за добро управување во јавниот фармацевтски сектор во Република Македонија (WHO Country office). Исто така, учествувала во повеќе факултетски комисии и тоа како претседател на Комисија за јавни набавки, претседател на Комисија за дисциплински мерки, член на Стручна комисија за континуирана едукација, член на Конкурсна комисија за реализација на конкурс за запишување на студенти.

Д-р Татјана Кадифкова Пановска била член на 6 комисији за избор во звања (5 на Фармацевтски факултет, Скопје, 1 на Технолошко-металуршки факултет, Скопје).

Учествувала и во комисији и тела на државни и други органи, како Комисија за стручен испит на дипломирани фармацевти и Комисија за професионални и стручни прашања, при Фармацевтската комора на РМ, како и во Комисија за доделување на признанието „Најдобар млад научник“ за 2013, Кабинет на претседателот на РМ.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на изнесените податоци за наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејностите од поширок интерес, Рецензентската комисија констатира дека кандидатката Татјана Кадифкова Пановска е современ универзитетски наставник и научен работник, која покажува континуиран научен и стручен напредок во областа на фармацевтските науки и со успех ги извршува своите наставни, научни и стручни должности.

Земајќи го предвид изнесеното и во согласност со новите критериуми за избор на наставник според Правилникот за избор на наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, за избор во повисоко звање со вкупно 532,85 бода (анекс 2) и нашата позитивна оценка во однос на нејзината наставно-образовна и научноистражувачка активност, членовите на Рецензентската комисија со задоволство му предлагаат на Наставно-научниот совет на Фармацевтскиот факултет, да донесе одлука за избор на д-р Татјана Кадифкова Пановска во наставно-научното звање редовен професор по предметите токсикологија, општа и клиничка биохемија на Фармацевтскиот факултет во Скопје.

Рецензентска комисија

1. Проф. д-р Лидија Петрушевска-Този, претседател с.р.
2. Проф. д-р Александар Димовски, член с.р.
3. Проф. д-р Зоран Поповски, член с.р.

ОБРАЗЕЦ

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Татјана Стојан Кадифкова Пановска

(име, татково име и презиме)

Институција: Фармацевтски факултет

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: фармација

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста (наставно-образовна):	Поени
1	Одржување на настава – прв циклус на студии	
	Токсикологија, за магистри по фармација, 8,5 ЕКТС (190 часа), 2010/2011	7,6
	Клиничка биохемија, за магистри по фармација, 7 ЕКТС (130 часа), 2010/2011	5,2
	Општа биохемија, за магистри по фармација, 4 ЕКТС (70 часа), 2010/2011	2,8

Ред. број	Назив на активноста (наставно-образовна):	Поени
	Биохемија, за лабораториски биоинженер, 6 ЕКТС (110 часа), 2010/2011	4,4
	Професионална практика, за магистри по фармација, 20 ЕКТС (36 часа), 2010/2011, 2011/2012, 2012/2013, 2013/2014	5,76
	Токсикологија, за магистри по фармација, 8,5 ЕКТС (190 часа), 2011/2012	7,6
	Клиничка биохемија, за магистри по фармација, 7 ЕКТС (170 часа), 2011/2012	6,8
	Биохемија, за магистри по фармација, 6 ЕКТС (160 часа), 2011/2012	6,4
	Основи на биохемија, за лабораториски биоинженер, 5 ЕКТС (140 часа), 2011/2012	5,6
	Токсикологија, за магистри по фармација, 8 и 9 сем. 9 ЕКТС (390 часа), 2012/2013	15,6
	Клиничка биохемија, за магистри по фармација, 7 ЕКТС (170 часа), 2012/2013	6,8
	Биохемија, за магистри по фармација, 6 ЕКТС (160 часа), 2012/2013	6,4
	Основи на биохемија, за лабораториски биоинженер, 5 ЕКТС (140 часа), 2012/2013	5,6
	Клинички биохемиски анализи, за лабораториски биоинженер, 6 ЕКТС (180 часа), 2012/2013	7,2
	Токиколошки и форензични анализи, за лабораториски биоинженер, 5 ЕКТС (50 часа), 2012/2013	2
	Токсикологија, за магистри по фармација, 9 ЕКТС (200 часа), 2013/2014	8
	Клиничка биохемија, за магистри по фармација, 7 ЕКТС (140 часа), 2013/2014	5,6
	Биохемија, за магистри по фармација, 6 ЕКТС (120 часа), 2013/2014	4,8
	Основи на биохемија, за лабораториски биоинженер, 5 ЕКТС (100 часа), 2013/2014	4
	Клинички биохемиски анализи, за лабораториски биоинженер, 6 ЕКТС (120 часа), 2013/2014	4,8

Ред. број	Назив на активноста (наставно-образовна):	Поени
	Токиколошки и форензични анализи, за лабораториски биоинженер, 5 ЕКТС (50 часа), 2013/2014	2
	Токсикологија, за магистри по фармација, 9 ЕКТС (200 часа), 2014/2015	8
	Клиничка биохемија, за магистри по фармација, 7 ЕКТС (130 часа), 2014/2015	5,2
	Биохемија, за магистри по фармација, 6 ЕКТС (110 часа), 2014/2015	4,4
	Основи на биохемија, за лабораториски биоинженер, 5 ЕКТС (90 часа), 2014/2015	3,6
	Клинички биохемиски анализи, за лабораториски биоинженер, 6 ЕКТС (110 часа), 2014/2015	4,4
	Токиколошки и форензични анализи, за лабораториски биоинженер, 5 ЕКТС (50 часа), 2014/2015	2
	Труење: превенција, дијагноза и третман, за магистри по фармација, 5 ЕКТС (75 часа), 2013/2014, 2014/2015	6
	Клиничка ензимологија, за лабораториски биоинженер, 2 ЕКТС (90 часа), 2013/2014, 2014/2015	7,2
2	Одржување на настава – втор циклус на студии	
	Магистерски студии по фитотерапија, Ефикасност и безбедност на хербални лекови и додатоци во исхраната, 6 ЕКТС (90 часа), 2013, 2014	9
	Магистерски студии по фитотерапија, Природни антиоксиданси, 3 ЕКТС (45 часа), 2013, 2014	4,5
3	Одржување на настава – трет циклус на студии	
	Принципи, методи и дијагностика во клиничка биохемија, 6 ЕКТС, (180 часа), 2011, 2014	21,6
	Биохемиска токсикологија, 5 ЕКТС (150 часа) 2011, 2014	18
	Фармацевтска токсикологија, 5 ЕКТС (150 часа) 2011, 2014	18
4.	Подготовка на нов предмет	
	Токсиколошки и форензични анализи, за лабораториски биоинженер	1

Ред. број	Назив на активноста (наставно-образовна):	Поени
	Труење: превенција, дијагноза и третман, за магистри по фармација	1
	Клиничка ензимологија, за лабораториски биоинженер	1
	Ефикасност и безбедност на хербални лекови и додатоци во исхраната	1
	Природни антиоксиданси	1
	Принципи, методи и дијагностика во клиничка биохемија	1
	Биохемиска токсикологија	1
	Фармацевтска токсикологија	1
5.	Консултации со студенти	
	Од 2009-2014, за студиска програма магистар по фармација и студиска програма лабораториски биоинженер, вкупно 1807 студенти	3,61
6	Ментор на дипломска работа	16,8
	2009-2014 ментор на 84 дипломски работи	
7	Ментор на специјалистичка работа	2
	1. Милена Спасовска – Медицинска биохемија, Решение бр. 07-653/2 од 25.11.2013. 2. Деспина Ефремова-Весковска, Медицинска биохемија, Решение бр. 07-327/2 од 17.06.2014.	
8	Член на комисија за оцена или одбрана на докторат	1
	1. Марија Хиљадникова Бајро, Генетски и епигенетски механизми на етиопатогенезата на наследните и спорадични форми на колоректален карцином кај пациенти од Република Македонија, Решение бр. 02-405/5 од 6.7.2012. 2. Тања Петреска Ивановска, Функционални прехранбени производи со микроинкапсулирани синбиотици – терапевтски и безбедносни аспекти, Решение бр. 02-629/5 од 19.11.2014.	
9	Член на комисија за оцена или одбрана на магистратура	1,5
	1. Даринка Ѓорѓиева, Генотоксични ефекти на ксенобиотици-компаративно истражување со растителни модели, УКИМ,	

Ред. број	Назив на активноста (наставно-образовна):	Поени
	Фармацевтски факултет, Скопје, Одлука бр. 02-385/15 од 28.06.2011 2. Марија Карапанцова, Хемиски состав и антимикробна активност на етерично масло од молика (<i>Pinus peuce</i> Griseb Pinaceae), УКИМ, Фармацевтски факултет, Скопје, Одлука бр. 02-246/6 од 15.4.2011. 3. Бујар Казими, Фармакогностичко проучување на видовите од родот <i>Sideritis</i> (<i>S. scardica</i> Griseb. и <i>S. raeseri</i> Boiss.&Heldr., Lamiaceae) од Република Македонија и Република Албанија, УКИМ, Фармацевтски факултет, Скопје, Одлука бр. 02-544/6 од 19.9.2011. 4. Толев Ангелчо, Примена на монолауринот во пекарски производи како прехранбен адитив со површинско активни и микробни својства, УКИМ, Технолошко-металуршки факултет, Скопје, Решение бр. 02-1414/1- од 9.6.2014. 5. Узеири Дрита, Нефротоксичност на нестероидни антиинфламаторни лекови, УКИМ, Фармацевтски факултет, Скопје, Одлука бр. 02-392/16 од 3.7.2014.	
10	Член на комисија за оцена или одбрана на специјалистичка работа 1. Наташа Борислав Манолева, Санитарна хемија, Решение бр. 07-525/3 од 20.9.2010. 2. Робертина Петар Томевски, Санитарна хемија, Решение бр. 07-663/2-2 од 4.11.2010. 3. Маргита Слободан Костоска, Санитарна хемија, Решение бр. 07-663/2-1 од 4.11.2010. 4. Евгенија Кировска-Петреска, Санитарна хемија, Решение бр. 07-780/2 од 29.11.2011. 5. Гордана Арсовска, Санитарна хемија, Решение бр. 07-743/2 од 29.11.2011. 6. Милица Аризанковска, Санитарна хемија, Решение бр. 07-825/2 од 30.12.2011. 7. Милена Спасовска – Медицинска биохемија, Решение бр. 07-653/2 од 25.11.2013. 8. Деспина Ефремова-Весковска, Медицинска Биохемија, Решение бр. 07-327/2 од 17.6.2014.	1,6
11	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа	0,9

Ред. број	Назив на активноста (наставно-образовна):	Поени
	Член на комисија на 9 дипломски работи	
12	Позитивно рецензирана збирка задачи или практикум 1. Практични вежби по токсикологија, Рецензија - Билтен на УКИМ 999, 31 дек 2010, Одлука бр. 02-129/4 од 24.2.2011. 2. Прирачник за практична настава по клиничка биохемија, Рецензија - Билтен на УКИМ 1004, 15 март 2011, Одлука бр. 02-246/5 од 15.4.2011.	6
13	Рецензент на универзитетски учебник	
	Превод на единаесеттото издание на книгата: Гудман и Гилман: Фармаколошка основа на терапевтици, Лоренс Л. Брантон, Џон С. Лејзо, Кит Л. Паркер, Права за македонското издание, Табернакул, Скопје, 2011; наслов на оригиналот: Goodman&Gilman's The Pharmacological Basis of therapeutics, Elevent edition, 2006, The McGraw-Hill Companies, Inc. Глави 24-27, 53, 54, 62-65, додаток I), Договор бр. 821/2010.	1
	Превод на петтото издание на книгата: Т.П. Калтејт, Храна, хемија на составните компоненти на храната, Права за македонското издание, Арс Ламина ДОО, Скопје, 2011, ISBN 978-608-229-039-3; наслов на оригиналот: Food, The Chemistry of its Components, 5 th Edition, T.P. Coultate © T.P. Coultate, 2009; Договор бр. 245-495-2м/02-11.	1
	Рецензент на Практикум за изведување вежби по фармакогнозија, УКИМ, ФФ, Скопје, С. Кулеванова, Ѓ. Стефков, М. Карапанцова, Одлука бр. 02-87/7-4 од 04.02, 2010.	1
	Рецензент на Практични вежби по храна и исхрана за студентите по фармација, УКИМ, ФФ, Скопје, Л. Петрушевска-Този, Т. Петреска Ивановска, Одлука бр. 02-87/7-9 од 04.02, 2010.	1
14	Пакет материјали за одреден предмет	
	Токсиколошки и форензични анализи, за лабораториски биоинженер	1
	Труење: превенција, дијагноза и третман, за магистри по фармација	1
	Клиничка ензимологија, за лабораториски биоинженер	1
	Ефикасност и безбедност на хербални лекови и додатоци во исхраната	1

Ред. број	Назив на активноста (наставно-образовна):	Поени
	Природни антиоксиданси	1
	Принципи, методи и дијагностика во клиничка биохемија	1
	Биохемиска токсикологија	1
	Фармацевтска токсикологија	1
	Вкупно	290,27

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста (научноистражувачка):	Поени
2	Ментор на магистерска работа	2
	1. Даринка Ѓорѓиева, Генотоксични ефекти на ксенобиотици-компаративно истражување со растителни модели, Одлука бр. 02-789/18 од 17.12.2010. 2. Дрита Узеири Хавзиу, Нефротоксичност на нестероидни антиинфламаторни лекови, Одлука бр. 02-351/11 од 19.6.2013.	
3	Учесник во национален научен проект	6
	1. Карактеризација на хемискиот состав и биолошката активност на видовите <i>Pinus</i> spp., <i>Pinaceae</i> <i>Juniperus</i> spp. <i>Cupressaceae</i> од македонската флора и проценка на можностите за нивна употреба во медицински и во други комерцијални цели, Министерство за образование и наука на РМ, 2010-2013. 2. Хербални сурови како природни конзерванси, УКИМ РМ, 2014.	
4	Учесник во меѓународен научен проект	5
	1. Управување со ризикот од хемикалии во Македонија, финансиран од Министерството за здравство и Swedish Chemicals Agency (KemI), 2007-2010	
5	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор =6+ и.ф.	
	1. Nabila Benhammou, Fawzia Atik Bekkara and Tatjana Kadifkova Panovska , Antioxidant activity of methanolic extracts and some bioactive compounds od <i>Atriplex halimus</i> , Comptes Rendus Chimie, vol. 12 (12) 2009, 1259-1266, DOI:	

Ред. број	Назив на активнoста (научноистражувачка):	Поени
	10.1016/j.crci.2009.02.004, (IF=1.483)	6,283
	2. F. Nebija, G. Stefkov, M. Karapandzova, T. Stafilov, T. Kadifkova Panovska , S. Kulevanova, Chemical characterization and antioxidant activity of <i>Eringium campestre</i> L., Apiaceae from Kosovo, Macedonian Pharmaceutical Bulletin 01/2009; 55(1-2), 22-32, UDC: 582.794.1.675:272(497.115).	3,6
	3. Renata Slaveska Raichki, Vasilka Nicha and Tatjana Kadifkova Panovska , Professional competences, credentialing and continuing professional development in the pharmacy profession – Model Framework for Patient Centered Pharmaceutical Care, Macedonian Pharmaceutical Bulletin 01/2009; 55(1-2), 57-74, UDC: 615.15:174.	4,8
	4. D. Gjorgieva, T. Kadifkova Panovska , K. Baceva, T. Stafilov, Some toxic and essential metals in medicinal plants growing in R. Macedonia , <i>American-Eurasian Journal of Toxicological Sciences</i> 2(1) (2010) 57-61, IDOSI Publications, 2010.	3,6
	5. D. Gjorgieva, T. Kadifkova Panovska , K. Baceva, T. Stafilov, Content of toxic and essential metals in medicinal herbs growing in polluted and unpolluted areas of Macedonia, <i>Arh Hig Rada Toksikol</i> 61 (2010) pp. 297-303, DOI: 10.2478/10004-1254-61-2010-2022.	3,6
	6. D. Gjorgieva, T. Kadifkova Panovska , K. Baceva, T. Stafilov, Assessment of heavy metal pollution in Republic of Macedonia using a plant assay, <i>Arch Environ Contam Toxicol</i> DOI 10.1007/s00244-010-9543-0, Springer Science+Business Media, LLC (2010) (IF=2.012)	5,612
	7. D. Gjorgieva, T. Kadifkova Panovska , K. Baceva, T. Stafilov, Monitoring of heavy metal pollution using plant assay, <i>Arhiv za farmaciju</i> , 60-5 (2010) 1103-1104.	3,6
	8. D. Gjorgieva, T. Kadifkova Panovska , K. Baceva, T. Stafilov, Metal content in medicinal plants growing in Macedonia, <i>Arhiv za farmaciju</i> , 60-5 (2010) 1105-1106.	3,6
	9. T. Kadifkova Panovska , S. Kulevanova, Evaluation of antioxidant capacity of <i>Micromeria cristata</i> L. extracts, <i>Electronic Journal of Environmental, Agricultural and Food Chemistry (EJEACChe)</i> , 9(3), (2010) 627-635. (IF=0.419)	5,819
	10. M. Karapandzova, G. Stefkov, E. Trajkovska-Dokik, T. Kadifkova Panovska , A. Kaftandzieva, O. Petrovski, S.	5,969

Ред. број	Назив на активнoста (научноистражувачка):	Поени
	Kulevanova, Chemical composition of essential oil of <i>Pinus peuce</i> (Pinaceae) from macedonian flora and its antimicrobial activity, DOI: 10.1055/s-0030-1264722, <i>Planta med</i> 76 (2010) 1298- 29. (IF=2.369)	
	11. M. Karapandzova, G. Stefkov, E. Trajkovska-Dokik, T. Kadifkova Panovska , A. Kaftandzieva, S. Kulevanova, Chemical characterisation and antimicrobial activity of the needle essential oil of <i>Pinus mugo</i> (Pinaceae) from macedonian flora, DOI: 10.1055/s-0031-1282708, <i>Planta Med</i> 77, 2011. (IF=2.153)	5,753
	12. D. Gjorgieva, T. Kadifkova Panovska , K. Baceva, T. Stafilov, Metalic trace elements in medicinal plants from Macedonia, <i>Middle-East Journal of Scientific Research</i> , 7(1) (2011) 109-114, IDOSI Publications, 2011.	3,6
	13. D. Gjorgieva, T. Kadifkova Panovska , S. Mitrev, B. Kovacevik, E. Kostadinovska, New trends in biomonitoring: application of RAPD-PCR and plant model systems to genetic ecotoxicology, <i>Macedonian Pharmaceutical Billetin</i> 57 (2011) 133-134.	3,6
	14. D. Gjorgieva, T. Kadifkova Panovska , T. Ruskovska, Antioxidant status and DNA damage induced by heavy metals in <i>Matricaria recutita</i> L. (Asteraceae), <i>Macedonian Pharmaceutical Billetin</i> 57 (2011) 144-146.	4,8
	15. D. Gjorgieva, T. Kadifkova Panovska , S. Mitrev, B. Kovacevik, E. Kostadinovska, Assessment of genotoxicity of xenobiotics by RAPD-PCR, <i>Macedonian Pharmaceutical Billetin</i> 57 (2011) 146-147.	3,6
	16. D. Efremova, M. Spasovska, S. Neshova, T. Kadifkova Panovska , Protective role of salivary urea in cariogenic processes, <i>Macedonian Pharmaceutical Billetin</i> 57 (2011) 167-168.	3,6
	17. S. Neshova, M. Spasovska, D. Efremova, T. Kadifkova Panovska , Creatin kinaza – MB (CK-MB) isoensyme, AMI evaluation marker, <i>Macedonian Pharmaceutical Billetin</i> 57 (2011) 169-170.	3,6
	18. M. Spasovska, D. Efremova, S. Neshova, T. Kadifkova Panovska , Myeloperoxidase – risk factor for cardiovascular disease, <i>Macedonian Pharmaceutical Billetin</i> 57 (2011) 129-130.	3,6
	19. T. Kadifkova Panovska , K. Stojkovska, R. Slaveska-Raicki, Monitoring of persistent organochlorine pesticides in surface water of the Prespa region, <i>Macedonian Pharmaceutical Billetin</i> 57 (2011) 136-137.	4,8

Ред. број	Назив на активнoста (научноистражувачка):	Поени
	20. M. Hijađnikova Bajro, T. Kadifkova Panovska , Laboratory biomarkers in cardiovascular medicine, <i>Macedonian Pharmaceutical Billetin</i> 57 (2011) 137-138.	5,4
	21. D. Jakimova, S. Angelova, T. Kadifkova Panovska , Quality and safety of additives in meat products, <i>Macedonian Pharmaceutical Billetin</i> 57 (2011) 158-159.	4,8
	22. T. Kadifkova Panovska , S. Kulevanova, Toxicological risks of herbal medicines, <i>Macedonian Pharmaceutical Billetin</i> 57 (2011) 179-178.	5,4
	23. V. Nicha, R. Slaveska Raichki, T. Kadifkova Panovska , Harmonization of inspection supervision in the pharmaceutical sector of the Republic of Macedonia in conformity with the recommendations of the European legislation and WHO, <i>Macedonian Pharmaceutical Billetin</i> 57(1,2) (2011) 77-83.	4,8
	24. D. Gjorgieva, T. Kadifkova Panovska , S. Mitrev, B. Kovacevik, E. Kostadinovska, K. Baceva, T. Stafilov, Assessment of the genotoxicity of heavy metals in <i>Phaseolus vulgaris</i> L. as a model plant system by random amplified polymorphic DNA (RAPD) analysis, <i>Journal of Environmental Science and Health, Part A: Toxic/Hazardous Substances and Environmental Engineering</i> 47 (2012) 366-373. (IF=1.263)	4,863
	25. Darinka Gjorgieva, Tatjana Kadifkova Panovska , Tatjana Ruskovska, Katerina Baceva and Trajce Stafilov, Influence of heavy metal stress on antioxidant status and DNA damage in <i>Urtica dioica</i> , <i>BioMed Research International</i> , 2013, Article ID 276417, 6 pages, http://dx.doi.org/10.1155/2013/276417 (IF=2.436)	6,036
	26. Darinka Gjorgieva, Tatjana Kadifkova Panovska , Tatjana Ruskovska, Katerina Baceva and Trajce Stafilov, Mineral nutrient imbalance, total antioxidant level and DNA damage in common bean (<i>Phaseolus vulgaris</i> L.) exposed to heavy metals, <i>Physiol Mol Biol Plants</i> , 19(4): 499-507, 2013, DOI 10.1007/s12298-013-0196-0. (IF=0.682)	4,282
	27. Marija Karapandjova, Bujar Qazimi, Gjoshe Stefkov, Katerina Baceva, Trajce Stafilov, Tatjana Kadifkova Panovska and Svetlana Kulevanova, Chemical Characterisation, Mineral content and Radical Scavenging Activity of <i>Sideritis scardica</i> nad <i>S. raesveri</i> form R. Macedonia and R. Albania, <i>Natural Product Communication</i> ,(8) 5, 553-688, 2013 (IF=1.242)	4,842
	28. Benhammou, N., Ghambaza, N., Benabdelkader, S., Atik-Bekkara, F. and Kadifkova Panovska, T. , Phytochemicals	3,723

Ред. број	Назив на активнoста (научноистражувачка):	Поени
	and antioxidant properties of extracts from the root and stems of <i>Anabasis articulata</i> , International Food Research Journal 20(5): 2057-2063 (2013) (IF=0.123), http://www.ifrj.upm.edu.my	
	29. M. Spasovska, T. Kadifkova Panovska , S. Mena, L. Klashninovska, N. Taleska, Correlation between the parathyroid hormone and the biochemical and demographic data in hemodialysis patients, Clin Chem Lab Med 2014; 52, Special Suppl, pp S1-S1760, DOI 10.1515/cclm-2014-4035	3,6
6	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор 1. Irina Mladenoska, Angel Tolev, Tatjana Kadifkova Panovska, Application of monolaurin as an antimicrobial agent and as an active packaging agent of bakery products, 8th Conference on sustainable development of energy, water and environment systems, September 22 – 27 2013, Dubrovnik, Croatia.	2,4
7	Апстракти објавени во зборник на конференција 1. Kulevanova S., Kadifkova-Panovska T., Antioxidant properties of <i>Satureja montana</i> (Lamiaceae) from Macedonian flora, 58th International Congress and Annual Meeting of the Society for Medicinal Plant and Natural Product Research, Berlin, Germany, 2010. 2. Gjorgieva, D, Kadifkova-Panovska T, Baceva K, Stafilov T., Metal Content in Medicinal Plants Growing in Macedonia, V Congress of pharmacists of Serbia with international participation. :1103-1103., Belgrade, Serbia, 2010. 3. D. Gjorgieva, T. Kadifkova Panovska, K. Baceva, T. Stafilov, Micro – and macroelements in <i>Urtica dioica</i> L. (Urticaceae), XXI Congress of Chemicals and Technologist of Macedonia, Ohrid, 23-26 September 2010, pp 90. 4. Gjorgieva, D, Kadifkova-Panovska T, Baceva K, Stafilov T., Monitoring of Heavy Metal pollution Using Plant Assay, V Congress of pharmacists of Serbia with international participation. :1105-1105., Belgrade, Serbia, 2010. 5. D. Gjorgieva, T. Kadifkova Panovska, T. Ruskovska, K.	

Ред. број	Назив на активнoста (научноистражувачка):	Поеми
	Baceva, T. Stafilov, Metal accumulation and antioxidative status in selected medicinal plants, Fifth National Pharmaceutical Congress with International Participation, 1-3 April, Sofia, Bulgaria, <i>Pharmacia</i>, LVIII, 2011. 6. D. Gjorgieva, T. Kadifkova Panovska, T. Ruskovska, Heavy metals induced DNA damage and total antioxidant status in <i>Urtica dioica</i> (Urticaceae), The 2011 meeting of the Society for Free Radical Research (SFRR) – Europe, 7-10th September, Istanbul, Turkey, 2011, pp.75 7. T. Kadifkova Panovska, M. Karapandjova, S. Kulevanova, The <i>in vitro</i> effect of <i>Calamintha grandiflora</i> and <i>Calamintha nepeta</i> on microsomal lipid peroxidation, 5TH International Conference on Polyphenols and Health, 17-20 October, Sitges, Barcelona, 2011. 8. D. Gjorgieva, T. Kadifkova Panovska, T. Ruskovska, Total antioxidant level and DNA damage in plant model system subjected to heavy methals phytotoxicity, 10TH Indo-Italian Workshop on Chemistry and Biology of Antioxidants, 9-13 November, 2011, Department of Biochemical Sciences, Sapienza University, Rome, Italy. 9. D. Gjorgieva, T. Kadifkova Panovska, T. Ruskovska, V. Maksimova, Antioxidant in plant model system exposed to heavy metal stress, 7TH Conference on medicinal and Aromatic Plants of Southeast European Countries (CMAPSEEC), 27-31th May, 2012, Subotica, Republic of Serbia. 10. D. Gjorgieva, T. Kadifkova Panovska, T. Ruskovska, V. Maksimova, DNA-damage and total antioxidant status in two selected medicinal plants subjected to heavy metals phytotoxicity , 7TH Conference on medicinal and Aromatic Plants of Southeast European Countries (CMAPSEEC), 27-31th May, 2012, Subotica, Republic of Serbia. 11. M. Karapandjova, G. Stefkov, E. Trajkovska-Dokik, T. Kadifkova Panovska, A. Kaftandzieva, S. Kulevanova, Antimicrobial activity of essential oil isolated from young twigs of Macedonian pine (<i>Pinus peuce</i> Griseb., Pinaceae), 43rd International Symposium on Essential Oils (ISEO2012), 5-8th September, Lisbon, Portugal, 2012. 12. Gjorgieva, D, Kadifkova-Panovska T, Ruskovska T, Baceva K, Stafilov T., <u>Mineral Nutrient Imbalance, Total Antioxidant Level and DNA Damage Involved in Toxicity in Phaseolus vulgaris L. seedlings Exposed to Metal Iones.</u> XXII Congress of chemists and technologists of Macedonia	

Ред. број	Назив на активнoста (научноистражувачка):	Поени
	with international participation. :109-109., Ohrid, R. Macedonia, 2012. 13. Gjorgieva, D, Kadifkova-Panovska T, Baceva K, Stafilov T., <u>Use of RAPD “Fingerprinting” Technique to Detect Genotoxic Effects of Heavy Metals in Plants.</u> XXII Congress of chemists and technologists of Macedonia with international participation. :108-108., Ohrid, R. Macedonia, 2012. 14. D. Gjorgieva, T. Kadifkova Panovska, K. Baceva, T. Stafilov, Genotoxicity of heavy metals and their molecular detection, 32nd Balcan Medical Union, 21-23 September, University of Nis, Serbia, 2012. 15. T. Kadifkova Panovska, M. Karapandjova, S. Kulevanova, <i>In vitro</i> and <i>in vivo</i> antioxidant and hepatoprotective effects of <i>Micromeria cristata</i> L. extracts, <i>Proceedings of the 72-nd International Congress of FIP</i>, Amsterdam, October 2012. 16. Yzeiri Havziu D., Kadifkova Panovska T., Zulbeari L., Nefrotoxicity of NSAIDs, <i>Balkan Journal of Clinical Laboratory</i>, XXI, 13, 1, 21st Meeting of Balkan Clinical Laboratory Federation, September 25-28, 2013, Budva, Montenegro. 17. Spasovska M., Kadifkova Panovska T., Mena S., Klashninovska L., Taleska N., Renal Osteodistrophy in Chronic Hemodialysis Patients, <i>Balkan Journal of Clinical Laboratory</i>, XXI, 13, 1, 21st Meeting of Balkan Clinical Laboratory Federation, September 25-28, 2013, Budva, Montenegro. 18. M. Karapandjova, I. Cvetkovikj, G. Stefkov, A. Kaftandjieva, E. Trajkovska-Dokik, T. Kadifkova Panovska, S. Kulevanova, Chemical Characterisation and Biological Activity of Scots Pine Needles (<i>Pinus Sylvestris</i> L., Pinaceae) from Republic of Macedonia, International Conference on Natural Products Utilization, 3-6 November 2013, Bansko Bulgaria. 19. T. Kadifkova Panovska, M. Karapandjova, G. Stefkov, I. Cvetkovikj, S. Kulevanova, Antioxidant Properties of Some Lamiaceae Species From Macedonian Flora, International Conference on Natural Products Utilization, 3-6 November 2013, Bansko Bulgaria. 20. Hamidi R. Mentor, Jovanova Blagica, Karapandzova Marija,	25

Ред. број	Назив на активноста (научноистражувачка):	Поени
	Stefkov Gjoshe, Cvetkovikj Ivana, Kulevanova Svetlana, Kadifkova Panovska Tatjana, Toxicological evaluation of the bioactivity of <i>Juniperus</i> species from flora of the R. Macedonia, VIII CMAPSEEC, 19-22 May, 2014, Durres, Albanija 21. Marija Karapandzova, Bujar Qazimi, Gjoshe Stefkov, Ivana Cvetkovikj, Tatjana Kadifkova Panovska, Essential oil composition and aroma components of <i>Sideritis scardica</i> Griseb. from R. Macedonia, 45th International symposium on essential oils, 7-10 September, Istanbul, 2014. 22. D. Yzeiri Havziu, T. Kadifkova Panovska, L. Zulbeari, Monitoring of the renal function of patients with rheumatoid arthritis treated with Diclofenac, VI Serbian Congress of Pharmacy, Beograd, 15-19.10.2014. 23. A. Kelmendi, L. Kurti, S. Kulevanova, T. Kadifkova Panovska, Natural antioxidants and their importance in the prevention of some diseases, VI Serbian Congress of Pharmacy, Beograd, 15-19.10.2014. 24. L. Kurti, A. Kelmendi, T. Kadifkova Panovska, S. Kulevanova, Endogenous antioxidant defence vs. natural antioxidant capacities and evaluation of their activity, VI Serbian Congress of Pharmacy, Beograd, 15-19.10.2014. 25. M.R. Hamidi, B. Jovanova, L. Kurti, M. Karapandjova, Gj. Stefkov, I. Cvetkovikj, S. Kulevanova, T. Kadifkova Panovska, Study of predictive toxicity of <i>Juniperus oxicedrus</i> needles using brine shrimp lethality assay, VI Serbian Congress of Pharmacy, Beograd, 15-19.10.2014.	
8	Секциско предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество 5TH Congress of Pharmacy of Macedonia, Toxicological risks of herbal medicines, 23 September, Ohrid, R. Macedonia, 2011.	2
9	Секциски предавања на научен/стручен собир 1. 1. Конференција за природни антиоксиданси и здравје, Слободните радикали и нивната улога во процесите на оксидација во организмот – биохемиски аспекти, ЦКЕ, ФФ, УКИМ, 25 јуни 2010.	3

Ред. број	Назив на активнoста (научноистражувачка):	Поени
	2. Етички аспекти и кодексии во фармацевтските функции – инспекциски надзор, Светска здравствена организација, Скопје, 19 декември 2013. 3. Современи трендови на традиционалната медицина – Медицински габи; Безбедносни аспекти на медицински габи, ЦКЕ, ФФ, УКИМ, 3 јуни 2014.	
	Вкупно	176,58

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активнoста (стручно-апликативна):	Поени
1	Стручна монографија Рамка за добро управување во јавниот фармацевтски сектор во Република Македонија, Министерство за здравство, РМ, 2012 ISBN 978-608-4531-20-3	4.8
2	Рецензент на учебник за средно или основно образование Биохемија за III година, Здравствена и хемиско-технолошка струка, Решение бр. 22-3945-1 од 21.6.2010.	0,5
3	Експертски активности: евалуација, стручна ревизија, супервизија, проценка на капитал, систематизација, методологија	
	Експертско-токсиколошко мислење по 12 барања со техничка документација доставена до Фармацевтски факултет	12
	Мислење за авторезиме по докторска дисертација од ПМФ, Механизми на хиперактивност индуцирани со воздушна хипероксија во белодробниот паренхим кај неонатални стаорци, од м-р Рамадан Сопи, Одлука бр. 07-01 од 11.05.2010	1

Ред. број	Назив на активноста (стручно-апликативна):	Поени
	Мислење за авторезиме по докторска дисертација од ПМФ, Институт за биологија: Влијанието на витаминот Е врз липидната пероксидација, инфламација и тромбоцитна активност во функција на возраста и хипертермичката експозиција кај белиот лабораториски стаорец, од м-р Никола-Хаџи Петрушев, 2014	1
	Мислење за авторезиме по докторска дисертација од ПМФ, Испитување на терапевтски радиофармацевтици базирани на моноклонални антитела и пептиди, од м-р Даринка Ѓоргиева Адкова, 2014	1
	Рецензент на научен труд: The effect of <i>Teucrium scordium</i> subsp. <i>scordioides</i> against carbon tetrachloride-induced hepatic injury in rats. Food and Chemical Toxicology FCT-D-10-00340, 2010.	1
	Рецензент на научен труд: Free radical scavenging and antiacetylcholinesterase activities of <i>Origanum majorana</i> L. essential oil, Human&Experimental Toxicology, HET-10-0250, 2010.	1
	Рецензент на научен труд: The effects of <i>Teucrium polium</i> on ionizing radiation-induced intestinal damage in rats, Human&Experimental Toxicology, HET-10-0360, 2010.	1
	Рецензент на научен труд: Acute Pulmonary Toxic Effects of Chlorhexidine (CHX) Following an Intracheal Instillation in Rats, Human&Experimental Toxicology, HET-10-0277, 2010.	1
	Рецензент на научен труд: Antioxidant and protective effect of ethyl acetate extract of <i>Podophyllum hexandrum</i> rhizome on carbon tetrachloride induced rat liver injury, Evidence-Based Complementary and Alternative Medicine, ECAM/238020, 2010.	1
	Рецензент на научен труд: Evaluation of the antioxidant and cytoprotective properties of the exotic fruit <i>Annona cherimola</i> Mill. (Annonaceae), Food Research International, FOODRES-D-10-01756R2, 2011.	1
	Рецензент на научен труд: Antioxidant responses and content of carotenoids and antocyanins in shoot of <i>Artiplex hortensis</i> under saline conditions, Chemistry and Ecology, GCHE-2010-0141.	1
	Рецензент на научен труд: Augmentation of gastric acid secretion	1

Ред. број	Назив на активнoста (стручно-апликативна):	Поени
	and parietal cell mass by chloroquine and amodiaquine in the rat stomach, Human&Experimental Toxicology, HET-11-0152, 2011.	
	Рецензент на научен труд: TLC and GC-MS Analysis of essential oil isolated from Macedonian <i>Foeniculi fructus</i> , MFB-1-003, 2011.	1
	Рецензент на научен труд: Cigarette smoke and bleomycin induced pulmonary oxidative stress in rats, Human&Experimental Toxicology, HET-11-0258, 2011.	1
	Рецензент на научен труд: Essential oil composition of <i>Pinus peuce</i> Griseb. (Pinaceae) growing on Pelister Mnt., Republic of Macedonia, MFB-1-007, 2011.	1
	Рецензент на научен труд: Effects of rifaximin on bacterial translocation in thioacetamide-induced fulminant hepatic failure in rats, Human&Experimental Toxicology, HET-11-0272, 2011.	1
	Рецензент на научен труд: 1,3-Dimethylamylamine-Containing Product Exposures Reported to Texas Poison Centers, Human&Experimental Toxicology, HET-12-0020, 2012.	1
	Рецензент на научен труд: <i>In vitro</i> antioxidant and antimicrobial activity of some Lamiaceae species, Iranian Journal of Science and Technology, B2011 A 102, 2012.	1
	Рецензент на научен труд: Respiratory Symptoms, Pulmonary Function Tests and Their Reversibility in Chemical War Victims 23-25 Years After Exposure to Chemical Warfare, Human&Experimental Toxicology, HET-12-0128, 2012.	1
	Рецензент на научен труд: Involvement of main oxidative stress mechanisms in the toxicity of Benomyl and Carbendazim in rats, Human&Experimental Toxicology, HET-12-0133, 2012.	1
	Рецензент на научен труд: The use of prostaglandin E1 against lung injury induced by renal ischemia-reperfusion in rats, Human&Experimental Toxicology, HET-12-0182, 2012.	1
	Рецензент на научен труд: Involvement of serotonin mechanism in methamphetamine-induced chronic pulmonary toxicity in rats, Human&Experimental Toxicology, HET-12-0258, 2012.	1
	Рецензент на научен труд: Damage of pulmonary cell by acute nickel carbonyl poisoning; mechanism revealed at molecular level	1

Ред. број	Назив на активноста (стручно-апликативна):	Поени
	based on rats study, Human&Experimental Toxicology, HET-12-0264, 2012.	
	Рецензент на научен труд: Testing for drug and alcohol abuse at the workplace, MFB-09-001, 2012.	1
	Рецензент на научен труд: Potential application of novel beeswax edible coatings containing coconut oil in minimal processing of fruits, Advanced Technologies, AD-TECH-12/2-6, 2012	1
	Рецензент на научен труд: The effects of gender difference on MCT – induced pulmonary hypertension, Human&Experimental Toxicology, HET-12-0510, 2012.	1
	Рецензент на научен труд: <i>In vitro</i> efficacy of N-acetylcystein to treat hepatocyte injury caused by an organochlorine, Human&Experimental Toxicology, HET-12-0564, 2012.	1
	Рецензент на научен труд: In vitro effect of N-acetylcysteine on hepatocyte injury caused by dichlorodiphenyltrichloroethane (DDT) and its metabolites, Human&Experimental Toxicology, HET-12-0564.R1, 2013.	1
	Рецензент на научен труд: Antihypertensive effect of aqueous methanolic extract of <i>Mentha longifolia</i> L. in rats, African Journal of Pharmacy and Pharmacology, AJPP-12-1349, 2013.	1
	Рецензент на научен труд: Amitraz poisoning: A case study, Human&Experimental Toxicology, HET-13-0396, 2013.	1
	Рецензент на научен труд: Pulmonoprotective effect of melatonin on cyclophosphamide-induced oxidative lung damage in mice, Human&Experimental Toxicology, HET-13-0548, 2013.	1
	Рецензент на научен труд: Comparative studies on antioxidant activities of extracts from the leaf, stem and berry of <i>Myrtus communis</i> L., International Food Research Journal, IFRJ-2014-021, 2014.	1
	Рецензент на научен труд: Ozone Therapy Ameliorates Paraquat Induced Lung Injury in Rats, Human&Experimental Toxicology, HET-13-0668, 2014.	1
	Рецензент на научен труд: Losartan Attenuates Paraquat-induced Pulmonary Fibrosis in Rats, Human&Experimental Toxicology,	1

Ред. број	Назив на активноста (стручно-апликативна):	Поени
	НЕТ-14-0130, 2014.	
	Рецензент на научен труд: Assessment of hepatic function, oxidant/antioxidant balance and structure in rats treated with atorvastatin: effect of dose and challenge with acetaminophen, Human&Experimental Toxicology, НЕТ-14-0298, 2014.	1
4	Превод на книга/учебник	3
	Фармацевтска токсикологија (Уредници Герард Ј. Малдер и Ленарт Денкер) превод од англиски јазик; Наслов на оригиналот: Gerrard J Mulder, Lennart Dencker, Pharmaceutical Toxicology, 1 st Edition, Pharmaceutical Press, 2006. Одлука бр. 03-347/4 од 7.6.2011	

ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1	Член на уредувачки одбор на меѓународно научно/стручно списание Македонски фармацевтски билтен	1
2	Член на организационен или програмски одбор на научен/стручен собир Training workshop for GGM task force, 11 June, 2009, Skopje, WHO Country office	0,5
3	Член на организационен или програмски одбор на меѓународен/стручен собир	1

	Македонски фармацевтски конгрес, 2011	
4	Раководител на внатрешна организациона единица Раководител на Институт за применета биохемија (од 2013), Решение бр. 02-520/2 од 30.9.2013	3
5	Член на факултетска комисија 1. Претседател на Комисија за јавни набавки, Одлука бр. 05-535 од 3.9.2010. 2. Претседател на Комисија за дисциплински мерки, Одлука бр. 02-634/5 од 18.10.2010. 3. Член на Стручна комисија за континуирана едукација на ФФ, Одлука бр. 02-445/6 од 3.7.2009 4. Член на Конкурсна комисија за реализација на конкурс за запишување на студенти во учебните 2010/11, 2013/14, 2014/15 година	3
6	Член на комисија за избор во звање 1. Помлад асистент по храна и исхрана и токсикологија, УКИМ, ФФ - Скопје, Решение бр. 02-163/8 од 8.3.2010. 2. Асистент по општа биохемија и клиничка биохемија, УКИМ, ФФ - Скопје, Решение бр. 02-129/3 од 24.2.2011. 3. Асистент по фитохемија, фармакогнозија и општа и клеточна биологија, УКИМ, ФФ - Скопје, Решение бр. 02-385/7 од 28.6.2011. 4. Асистент по храна и исхрана и токсикологија, УКИМ, ФФ - Скопје, Решение бр. 02-800/9 од 25.11.2011. 5. Наставник за група предмети: технологија на пакување, основни процеси во биотехнологијата 1, индустриска микробиологија, индустриска микробиологија за прехранбени производи, технологија на биополимери, технологија на месо и месни производи, технологија на овошје и зеленчук, УКИМ, Технолошко-металуршки факултет, Скопје, Решение бр.07-713 од 15.3.1013. 6. Наставник по општа биохемија и клиничка биохемија, УКИМ, ФФ Скопје, Решение бр. 02-351/7 од 19. 6.2013.	1,2
7	Учество во комисии и тела на државни и други органи 1. Комисија за стручен испит на дипломирани фармацевти, Фармацевтска комора на Македонија (Решение од 25.11.2011) 2. Комисија за професионални и стручни прашања, Фармацевтска комора на Македонија (Одлука од 11.9.2012) 3. Комисија за доделување на признанието “Најдобар млад научник” за 2013, Кабинет на претседателот на	3

	РМ.	
	Вкупно	66,0

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	290,27
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	176,58
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	66,0
Вкупно	533,85

Членови на Комисијата

4. Проф. д-р Лидија Петрушевска-Този, претседател с.р.
5. Проф. д-р Александар Димовски, член с.р.
6. Проф. д-р Зоран Поповски, член с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАУЧЕН СОВЕТНИК ВО

ЈНУ ИНСТИТУТ ЗА НАЦИОНАЛНА ИСТОРИЈА - Скопје

Со Одлука број 02-508/1 на Советот на ЈНУ Институт за национална историја - Скопје на неговата 36 седница одржана на 15.12. 2014 г., бевме избрани за членови во Комисијата за предвремен избор во звањето научен советник/редовен професор на проф. д-р Македонка Митрова, во состав: проф. д-р Марија Пандевска, проф. д-р Катерина Тодороска и проф. д-р Силвана Сидоровка - Чуповска. Конкурсот беше објавен во весникот „Утрински весник“, од 5. 12. 2014 година. По прегледувањето на сите материјали, до Советот го доставуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Проф. д-р Македонка Митрова научното усовршување во сите степени на своето образование го има постигнато на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, а од 1997 година е редовно вработена во Институтот за национална историја (ЈНУ-ИНИ) - придружна членка на овој Универзитет. Со вработувањето во ИНИ таа започнува со својата специјалистичка обука како истражувач на историјата на Балканот во периодот на 19 и почетокот на 20 век. Супспецијалистичката обука, пак, проф. д-р Македонка Митрова ја насочува кон интерактивните односи на Кралството Србија и османлиска Македонија, но таа секогаш пошироко ја разгледува и геополитичката позиција на српската држава на Балканот. Затоа, таа магистира на дипломатските аспекти на Големата источна криза (1875–1881), а преку докторската дисертација (*Politikata na Kralstvoto Srbija kon Makedonija (1903–1913)*) хронолошки се движи во времето определувајќи се за научноистражувачка работа врз геополитичките и дипломатски аспекти на историјата на Кралството Србија и неговиот однос кон османлиска Македонија сè до периодот на балканските војни (1912–1913). На овој начин, проф. д-р Македонка Митрова како научник и истражувач заокружува еден значаен историскиот процес, и тоа од периодот кога српската држава стигнува до границите на османлиска Македонија до периодот на трипартитната поделба на македонската етногеографска целина. Имено, проф. д-р Македонка Митрова со сите свои научни трудови заокружува еден кохерентен историски простор, а мултидисциплинарноста во нејзините студии ја постигнува преку аналитичко компаративно користење на историските, социолошките и антрополошките теории за нациите, национализмот и идентитетските прашања. Периодот што е во фокусот на нејзините истражувања е историското време кога овие општествени феномени се појавуваат и на балканските простори. Нејзините трудови секогаш се базираат на архивска документација и на изворна литература, при што таа успешно врши нивна споредбена анализа, и преку синтеза со досегашните историографски сознанија навлегува подлабоко во сите аспекти кои се предмет на нејзината научна и стручна обработка. Стилот на пишување на проф. д-р Македонка Митрова е концизен и јасен, ослободен од непотребните митологизации, а историските факти таа ги употребува како свое најсилно орудие во научните полемики што ги води. Овие обележја на нејзината научноистражувачка работа се однесуваат на целиот период на нејзиното

седумнаесетгодишно научно усовршување, при што таа прераснува во јасно профилиран, обучен и професионален историчар подготвен и во иднина да даде уште многу студиозни историографски дела.

Во периодот што е во фокусот на овој реферат, проф. д-р Македонка Митрова сè уште е самостоен раководител на тригодишниот национален проект *Српската интелегенција и македонското прашање 1903-1913*, за што во периодот на ноември 2012 година извршила научноистражувачки престој во Белград, Р. Србија. Како плод на сите изведени истражувања таа својата библиографија ја збогатила со уште 14 новообјавени статии, а за последните две статии кои се во фаза на печатење, таа во документацијата ги приложила рецензиите на соодветните научни редакции. Така, проф. д-р Македонка Митрова во овој период се појавува како автор на објавени статии во домашни и странски списанија и зборници: „Кралството Србија и Втората балканска војна: политички и дипломатски аспекти“, *Историја*, бр. 1-2, год. XLVI, Скопје 2010-2011, 59-76; „The Treaty of Bucharest and the Unresolved Balkan Issues“, *Macedonian Historical Review*, vol.2, Скопје 2011, 235-254; „Активноста на првиот српски конзул во Битола, Димитрие Боди: 1889-1895“, *Битола - тема за културно и уметничко творештво на автори од Република Македонија и Република Србија*, Битола 2012, 327-334; „Србија и Младотурската револуција: аспектите на трансформација на српската пропаганда во османлиска Македонија“, *ГИНИ*, бр. 1-2, год. 56, Скопје 2012, 89-106; „Мирцштепските реформи од 1903 година: подготовка за поделба на османлиска Македонија и создавање на албанската држава“, *Зборник на трудови*, бр. 16, Битола 2012, 115-126; „Кралството Србија и Првата балканска војна: политички и дипломатски аспекти“, *100 години од Балканските војни*, МАНУ, Скопје 2013, 275-294. (со коавтор проф. д-р Марија Пандевска); „Балканските војни и актуелните состојби на Балканот“, *Balkanica Posnaniensia*, Acta et studia XX, Познан 2013, 105-116. (со коавтор проф. д-р Марија Пандевска); „Владимир Кариќ на служба во османлиска Македонија (1889-1892)“, *ГИНИ*, бр. 1-2, год. 57, Скопје 2013, 73-80; Лондон v.s Букурешт и активноста на идеолозите на српската надворешна политика“, *Македоника*, бр. 9-10, г. IV, Скопје 2014, 72-82; „Српската паравоена организација во османлиска Македонија“, *Историја* год. XLIX, бр 1, Скопје 2014, 201- 217; „Економското влијание на Кралството Србија во османлиска Македонија (1903-1913)“, *Конзулска Битола и историскиот, современиот и идниот културни и уметнички врски меѓу Р. Македонија и Р. Србија*, Битола 2014, 285-295; „Балканските војни: контекстот на причините и последиците“, *Предавања на XLVI Лейџна школа на меѓународниот семинар за македонски јазик, литература и култура*, Скопје 2014, 141-159; „Осврт на политичко-публицистичката продукција на Владимир Кариќ за османлиска Македонија“, *ГИНИ*, бр. 1-2, год. 58, Скопје 2014, 93-103; „The Balkan Wars and Ottoman Macedonia: the Spatial Context of the National Programmes of Serbia, Greece and Bulgaria“, *Prac Komisji Środkowoeuropejskiej (Works of the Commission on Central Europe* ,Polish Academy of Science, volume XXII) PAU, tomie XXII, Krakow, 2014/2015, 45-57; „Научната елаборација на Јован Цвијик за османлиска Македонија и нејзиното население“, *Македоника*, Скопје 2014; „Статиите на Јован Цвијик од 1912 година како алиби за српската експанзионистичка доктрина“, *Зборник на МАНУ: Букурешкиот мировен договор, Македонија и Балканот*, Скопје 2014;. На барање на редакциите на списанијата *ГИНИ* и *Историја*, таа рецензирала статија и полемичен есеј.

Проф. д-р Македонка Митрова со свои реферати настапила и на следниве национални и меѓународни научни конференции: „Конзулска Битола и историските, современите и идните културни и уметнички врски меѓу Р. Македонија и Р. Србија“, меѓународен симпозиум одржан на 31 мај и 1 јуни 2013 година во Битола; „100 години од балканските војни“, национален симпозиум одржан на 3-4 декември 2012 година во Скопје, МАНУ; „Букурешкиот мировен договор (1913) и неговите долгорочни последици за Македонија и за целата Југоисточна Европа“, руско-македонска конференција одржана во МАНУ на 27-28 јуни 2013 година; „Букурешкиот мировен договор, Македонија и Балканот“, меѓународен симпозиум во МАНУ, одржан на 31 октомври и 1 ноември 2013 година; „Балканот: луѓе, војни и мир“, меѓународна конференција одржана на 4-5 ноември организирана од ИНИ, Скопје, 2013; „Македонија - историја - политика - јазик - култура - медиум“, меѓународна конференција одржана на 12-13 јуни 2013, Краков, Полска; Иницијална конференција во Сараево/Босна и Херцеговина за подготовка на Е-книга: *Dealing with the past and the War Legacies in the Former Yugoslavia*, во организација на: The Institute for Historical Justice and Reconciliation и The Helsinki Committee for Human Rights in Serbia.

Покрај научноистражувачката дејност, проф. д-р Македонка Митрова редовно учествува и како реализатор и координатор на постдипломските студии при ИНИ на студиската група „Балканот во ерата на создавањето на националните држави“. Таа е ментор на докторската дисертација која е во тек по старата програма за докторски студии на кандидатот м-р Јовица Николовски: *Српската просветна пројекција од средината на XIX век до Првата балканска војна во северниот дел на Македонија*. Во 2013 година, од страна на Одборот за акредитација на РМ е акредитирана за ментор на Докторската школа на УКИМ на студиската програма по историја на Институтот за историја и Институтот за национална историја. Активно учество со консултации, предавања и држење испити при II и III циклус на студии во Институтот за национална историја. Проф. д-р Македонка Митрова активно е ангажирана со учество во комисии за оцена и подобност, како и во комисии за одбрани на магистерски и докторски дисертации: „Активностите на политичката организација Цемиет во вардарскиот дел на Македонија (1919-1925)“ од кандидатот м-р Скендер Асани, со одлука на Научниот совет на ИНИ од 11. 9. 2013 г.; „Андартското движење во Југозападна Македонија (1904-1908)“ од м-р Димитар Љоровски, со одлука на Научниот совет на ИНИ од 18.04.2013 г.; „Историскиот развој на медицината во Вардарска Македонија (1913-1944)“ од кандидатот м-р Верица Јосимовска, со одлука на Научниот совет на ИНИ од 27. 02. 2013 г.; „Стопанските прилики во Скопје меѓу двете светски војни“ од кандидатот м-р Лидија Ѓурковска, со одлука на Научниот совет на ИНИ од 30. 12. 2012 година. Во рамките на својата наставна дејност таа на *Меѓународниот семинар за македонски јазик, литература и култура* во Охрид (15-28 јуни 2013 г.) одржала и специјалистичко предавање на тема: „Балканските војни: контекстот на причините и последиците“.

Својата научно-стручна дејност проф. д-р Македока Митрова ја надополнува и со учество во организационите одбори на националната научна конференција: „100 години од балканските војни“ и на меѓународната научна конференција: „Букурешкиот мировен договор, Македонија и Балканот“, и двете одржани во организација на МАНУ и ИНИ. Проф. д-р Митрова активно учествува во комисиите за избори во звања во ИНИ, како и во *Комисијата за разгледување на начинот на распределба на платите во ЈНУ Институтот за национална историја.*

Од сета приложена документација и сето напишано во претходните редови ние како членови на Комисија за предвремен избор на проф. д-р Македонка Митрова, во звањето научен советник/редовен професор можеме да констатираме дека таа ги задоволува сите потребни законски и научни критериуми за да може да биде избрана во повисоко научно звање. При извршеното бодирање на комплетната научно-истражувачка, наставна и апликативна дејност на проф. д-р Македонка Митрова меѓу двата избора, а според позитивната законска регулатива и Правилникот за определување на дополнителни критериуми за избор во повисоко научно звање и за предвремен избор во научно звање на ЈНУ-ИНИ констатиравме дека таа го има потребниот број на бодови што може да се види и од приложената табела кон овој реферат. Преку споредба на доставените документации меѓу двата избора како Комисија утврдивме дека не постои преклопување на приложените референци. Од сите наведени причини ни претставува чест и задоволство на Советот на ИНИ да му предложиме проф. д-р Македонка Митрова да биде избрана во звањето научен советник/редовен професор.

КОМИСИЈА

1. Проф. д-р Марија Пандевска ср.
2. Проф. д-р Катерина Тодороска ср.
3. Проф. д-р Силвана Сидоровска – Чуповска ср.

ОБРАЗЕЦ

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: Македонка Митрова

Институција: Институт за национална историја - Скопје

Научна област: историја

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА (НИ)

И НАСТАВНО-НАУЧНА ДЕЈНОСТ(НН)

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ (СА)

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание	6
2	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание со меѓународна редакција	60
3	Труд со оригинални научни резултати, објавен во зборник од трудови на научен собир	6
4	Труд со оригинални научни резултати, објавен во зборник од научен собир со меѓународна редакција	2
5	Апстракт објавен во зборник од национална конференција	0,5
6	Учество на национален научен собир со реферат	1
7	Учество на меѓународен научен собир со реферат	9
8	Раководител на научен проект	4
9	Научноистражувачки престој, архивско истражување	4
10	Предавање одржано на официјална покана на научна и образовна институција	2
11	Член на организациски одбор на меѓународен научен собир	2
12	Ментор на докторат	5
13	Член на комисија за подобност на тема и кандидат за магистерска работа	1,5
14	Член на комисија за оцена или одбрана на докторат	4
15	Член на комисија за избор во звање	3
16	Рецензент на научен труд/статија	2
17	Учество во работа на комисији за државни натпревари	1
18	Член на комисији при Институтот (експертски активности кои Наставно-научниот совет, односно Советот на Институтот ги утврдува)	1
	Вкупно	114

Членови на Комисијата

Проф. д-р Марија Пандевска, с.р.

Проф. д-р Катерина Тодороска, с.р

Проф. д-р Силвана Сидоровска-Чуповска, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАУЧЕН СОВЕТНИК/РЕДОВЕН ПРОФЕСОР ВО
ИНСТИТУТОТ ЗА НАЦИОНАЛНА ИСТОРИЈА ВО СКОПЈЕ

Советот на Институтот за национална историја, на својата седница одржана на 18. XII 2014 година, не именува за членови на Рецензентската комисија во врска со пријавата на д-р Катерина Мирчевска, виш научен соработник/вонреден професор во ИНИ, за предвремен избор во звањето научен советник/редовен професор, на конкурсот објавен во весникот „Утрински весник“ од 5. 12. 2014 година. Изразувајќи благодарност за укажаната доверба, Комисијата го доставува до Советот на ИНИ следниов

ИЗВЕШТАЈ

Биографски податоци

Д-р Катерина Мирчевска е родена на 12. IV 1972 година во Скопје, каде што го завршила основното и средното образование. Во 1995 година дипломирала на Институтот за историја на Филозофскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Од 1995 година ги следела постдипломските студии на Институтот за историја на Филозофскиот факултет во Скопје. Предметните испити успешно ги положила во предвидениот рок и на 12. IV 2001 година магистрирала на темата „Македонката во националноослободителното движење во егејскиот дел на Македонија (1941-1949)“, со што се стекнала со научниот степен магистер на историски науки. На 7. V 2008 година, во рамките на Секторот за настава на постдипломските и докторски студии при Институтот за национална историја во Скопје ја одбрала и докторската дисертација на тема „Децата-бегалци од егејскиот дел на Македонија во Југославија и Македонија 1948-1975“ и се здобила со научниот степен доктор на историски науки.

Д-р Катерина Мирчевска од 1997 година е вработена во Институтот за национална историја, во Одделението за историја на македонскиот народ (1941-1991), каде што во звањето асистент-истражувач е избрана во 2001 година (Билтен на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 785 од 14 септември 2001 година), во звањето научен соработник/доцент во 2009 година (Билтен на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, бр. 954 од 15 декември 2008) и во звањето виш научен соработник/вонреден професор е избрана во 2012 година (Билтен на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, бр. 1023 од 16 јануари 2012).

Научноистражувачка и наставно-научна дејност

Во периодот од последниот избор до денес, д-р Катерина Мирчевска во рамките на програмските активности на Институтот за национална историја, како и во контекст на нејзината основна научна преокупација, продолжила активно да ги истражува и научно да ги проучува настаните и процесите непосредно поврзани со современата историја на Македонија и посебно со историјата на македонскиот народ од егејскиот дел на Македонија.

За потребите на својата научна работа, д-р Катерина Мирчевска во наведениот период извршила опсежни научни истражувања во Архивот на Југославија во Белград, а перманентно истражувала и во повеќе архивски и библиотечни центри во земјава.

Значајната истражувачка активност на д-р Катерина Мирчевска, проследена со комплексна научна анализа на бројните историски податоци содржани во истражената архивска документација и во консултираната литература, во дадениот период се ефектуирала со објавување на повеќе научни трудови, како во научни списанија, така и во зборници од научни симпозиуми и конференции, меѓу кои се следниве: „Положбата на бегалците од егејскиот дел на Македонија во НРМ (1945-1950)“, *Македоника*, II/3-4, Скопје 2012, 89-93; „Музејот на современата уметност – уметничка ризница на РМ: дела на автори од Битола и Србија“, *Биџола – тема за културно и уметничко творештво на автори од Република Македонија и Република Србија*, Конзулат на Република Србија во Република Македонија – Битола, Битола 2012, 379-386 (коавтор); „Уставните промени во 1971/74 година и државноста на СРМ“, *Македоника*, II/5-6, Скопје 2012, 117-122 (коавтор); „Детскиот дом „Лазо Трповски“ во Битола: една нова адреса на децата евакуирани од Грција“, *Зборник на трудови-Национална установа Завод за заштита на спомениците на културата и Музеј – Биџола*, Битола 2012, 103-112 (коавтор); „Полската помош во обновата и изградбата на Скопје по земјотресот од 1963 година“, *Историја*, XLVIII, N.1, Скопје 2013, 239-246 (коавтор); „Помош Советското Сојуза в воспановлении Скопје после землетресения 1963 г.“, *Россия (СССР) и Македония: история, политика, култура 1944-1991 гг.*, Российская Академия Наук, Институт Славяноведения, Москва 2013, 113-120 (коавтор); „Струмица и Струмичко: нова дестинација на Кукушките бегалци“, *Струмица и Струмичко во време на балканските војни и Букурешкиот мировен договор*, Завод за заштита на спомениците на културата и музеј–Струмица, Струмица 2013, 155-160 (коавтор); „Македонката во национално ослободителното движење во егејскиот дел на Македонија (1941-1949)“, *Гласник на ИНИ*, 57/1-2, Скопје 2013, 121-131; „Споменици од минатото-порака за идните генерации: странски воени гробишта во Битола и Битолско“, *Зб. Конзулска Биџола и историските, современите и идните културни и уметнички врски меѓу Република Македонија и Република Србија*, Битола 2014, 225-229, (коавтор).

Во овој контекст, од посебно значење е нејзиното учество во изготвувањето на монографскиот труд *Еден век творештво* (едиција „Македонски искушенија“, том 3, Министерство за култура на РМ, Скопје 2012), во кој се јавува како автор на делот „Егејска Македонија во Втората светска војна 1940-1945“ (стр.37-49) и како коавтор на делот „Егејска Македонија во Граѓанската војна“ (стр.51-66).

Д-р Катерина Мирчевска, исто така, е автор или коавтор на неколку научни трудови, кои не се евидентирани при нејзиниот последен избор во звањето виш научен соработник/вонреден професор, и тоа: „Македонскиот јазик, азбука и учебници во училиштата (во детските домови) за децата евакуирани од Грција во источноевропските земји“, *Септембар*, XXIX/58, Скопје 2011, 379-389; „Влогот на НР Хрватска во згрижувањето на децата евакуирани од Грција во 1948 година“, *Hrvatsko-makedonske književne, jezikne i kulturne veze*, knjiga III, Filozofski fakultet, Rijeka 2011; 403-412; „Документ за положбата на Македонците од егејскиот дел на Македонија во СР Македонија од 1968 година“, *Гласник на ИНИ*, год. 55, бр. 1-2, Скопје 2011, 211-219 (коавтор).

Одредени релевантни сознанија, стекнати во текот на споменатите научни истражувања, адекватно се имплементирани и во научните прилози, со кои д-р Катерина Мирчевска настапила на повеќе научни собири: со рефератот „Македонско-албански дипломатски врски 1993-2009 година“ на VI меѓународен семинар по албанологија „Албанско прашање пред и по прогласувањето на независноста“ (21 септември 2012, Скопје); со рефератот „Струмица и Струмичко: нова дестинација на кукушките бегалци“ на научниот симпозиум *Струмица и Струмичко во време на балканските војни и Букурешкиот мировен договор* (25-27 октомври 2012, Струмица); со рефератот „Здравствената заштита на децата бегалци од Грција во ФНРЈ и НРМ“ на IV македонски конгрес за историја на медицината со меѓународно учество (18-19 април, Скопје); со рефератот „Споменици на минатото – порака за идните генерации: странски воени гробишта во Битола и Битолско“ на меѓународниот научен собир *Конзулска Битола и историските, современите и идните културни и уметнички врски меѓу Р. Македонија и Р. Србија* (31 мај-1 јуни 2013, Битола); со рефератот „Децата евакуирани од Грција 1948: кон Југославија и источно-европските земји“ на меѓународниот научен симпозиум *Македонија во XX и XXI век: Историја – политика – јазик – култура – медиуми* (12-13 јуни 2013, Краков); со рефератот „Корените и татковината: македонските бегалци од егејскиот дел на Македонија во НР/СР Македонија (1945-1950)“ на меѓународната научна конференција *Балканот: луѓе, војни и мир* (4-5 ноември 2013, Скопје).

Во овој извештаен период, д-р Катерина Мирчевска била главен истражувач на научноистражувачкиот проект „Репатријацијата на Македонците од егејскиот дел на Македонија од источноевропските земји во СР Македонија од средината на 50-тите до 70-тите години на минатиот век“, а и соработник-истражувач при реализацијата на проектот „Економската политика на Извршниот совет на СРМ (1963-1991) и проектот „Евидентирање, фотографирање, снимање и архивирање на видео материјал и разговори со Македонците протерани од Егејска Македонија во 20 век“. Исто така, учествувала и во изготвувањето на апликацијата за пријавување на научниот проект „Половина век преродба на македонскиот феникс: 50 години од катастрофалниот земјотрес во Скопје“ при Министерството за култура на Република Македонија.

Нејзиното име се јавува и како рецензент на различни научни трудови: на зборникот документи, *Дипломатски документи за Граѓанската војна во Грција (1945-1946)*, книга 1, во избор, превод и редакција на д-р Новица Велјановски; на статијата „Повеќепартиските парламентарни избори во Република Македонија (1990-2011)“ од д-р Љубица Јанчева; на статијата „Perception of the Other in History Textbooks in The Republic of Macedonia“ од д-р Наташа Котлар-Трајкова и д-р Лилјана Гушевска; на статијата „Основното образование во рамките на образовната политика во Македонија (1945-1970)“ од м-р Игор Јуруков; на статијата „Учеството и дејноста на Миливој Трбиќ-Војче во Равногорското движење во Македонија (1942-1944)“ од д-р Александар Симоновски; на статијата „Првата македонска емигрантска политичка организација во Западна Европа по Втората светска војна– Македонски национален фронт“ од д-р Маријан Ивановски и на научниот труд „Записник од сослушувањето на Боге Атанасов Велески на 15 јануари 1947 година“ од д-р Александар Симоновски.

Покрај ова, била член на редакцијата на списанието „Историја“ и член на повеќе рецензентски комисии за избор во научни звања.

Научноистражувачката дејност на д-р Катерина Мирчевска, во дадениот период, е дополнета и со наставно-научна активност, реализирана преку нејзиниот ангажман како професор на вториот циклус студии на Институтот за национална историја и на третиот циклус докторски студии по историја на Филозофскиот факултет и Институтот за национална историја. За потребите на наведените студии, одржала консултации и испити по повеќе предмети, а била и член на повеќе комисии за одбрана на магистерски тези и на докторски дисертации.

Стручно-апликативна дејност

Д-р Катерина Мирчевска, во овој извештаен период, остварила и забележителна стручно-апликативна активност. Имено, таа била промотор на неколку монографски трудови, соговорник во серијалот *Историски фокус*, емитуван на Македонското радио, соговорник во документарниот филм *Тишо и македонскошо прашање*, во продукција на Македонската телевизија, соработник во изготвувањето на документарниот филм *Сведоци*, во продукција на Кинотеката на Македонија, научен советник при подготвувањето на постојната поставка *Граѓанската војна во Грција и евакуацијата на децата* на Музејот на Македонија, а со свое излагање на тема „Влијанието на одлуките од Второто заседание на АВНОЈ во егејскиот дел на Македонија“ настапила и на научната трибина *Од АВНОЈ, СФРЈ и СРМ до Република Македонија*, одржана на 29 ноември 2013 година во Скопје. Освен тоа, член е на Здружението на историчарите на Република Македонија и член на Комисијата за традиции и одбележување настани при Главниот одбор на Сојузот на здружението на борците.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на изнесените податоци за научноистражувачката, наставно-научната и стручно-апликативната дејност, може да се заклучи дека д-р Катерина Мирчевска остварила обемна и интензивна активност во сите три дејности, постигнувајќи значајни резултати во својата работа.

Земајќи го предвид наведеното, како и податоците дадени во прилогот кон овој извештај, Рецензентската комисија констатира дека д-р Катерина Мирчевска во целост ги исполнува условите за предвремен избор во научното звање научен советник/редовен професор, пропишани со Правилникот за начинот и постапката за избор во повисоко научно звање, Правилникот за постапката и поблиските критериуми за предвремен избор во научни звања (Сл. весник на РМ бр. 82/09) и Правилникот за утврдување на дополнителни критериуми за избор во повисоко научно звање и за предвремен избор во научно звање на ЈНУ Институт за национална историја.

Затоа, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Советот на ИНИ, д-р Катерина Мирчевска, виш научен соработник/вонреден професор во Одделението за историја на македонскиот народ (1941-1991) при ИНИ, предвременно да биде избрана во звањето научен советник/редовен професор.

Рецензентска комисија

1. Проф. д-р Лилјана Пановска, с. р.
2. Проф. д-р Марјан Димитријевски, с. р.
3. Проф. д-р Љубица Јанчева, с. р.

ОБРАЗЕЦ**КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ****Кандидат: Катерина Ташко Мирчевска****Институција: Институт за национална историја - Скопје****Научна област: историја****НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ И НАСТАВНО-НАУЧНА ДЕЈНОСТ (НИ; НН)****СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ И ДЕЈНОСТ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС (СА)**

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1.	Дел од монографија	4
2.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание	5,4
3.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание со меѓународна редакција	28,8
4.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во зборник на трудови од научен собир	5,4
5.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во зборник на трудови од научен собир со меѓународна редакција	5,8
6.	Предговор на монографија	1
7.	Труд во научно списание кое критички презентира историски материјал/документ	1,8
8.	Приказ на книга во научно списание	1
9.	Учество на национален научен собир со реферат	1
10.	Учество на меѓународен научен собир со реферат	8
11.	Раководител на научен проект	4

12.	Учесник во научен проект	6
13.	Научноистражувачки престој, архивско/теренско истражување	4
14.	Член на уредувачки одбор на научно списание СЦИ/ЦА/друго	2
15.	Рецензент на научна монографија	2
16.	Рецензент на научен труд/статија	7
17.	Член на комисија за подобност на тема и кандидат за магистерска работа	0,5
18.	Член на комисија за подобност на тема и кандидат за докторат	4
19.	Член на комисија за оцена или одбрана на докторат	11
20.	Член на комисија за избор во звање	6
21.	Промотор на монографија	1
22.	Член на комисији при Институтот	1
23.	Член во комисији и тела на државни и други органи/здруженија	2
24.	Учество во работа на комисији за државни натпревари	1
25.	Учество во подготовка на музејска поставка	1
26.	Учество на научна трибина	0,5
27.	Сценарио за документарна/стручна емисија	6
	Вкупно:	121,2

Комисија

1. Проф. д-р Лилјана Пановска, с. р.
2. Проф. д-р Марјан Димитријевски, с. р.
3. Проф. д-р Љубица Јанчева, с. р.

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕТО НАУЧЕН СОВЕТНИК НА
ИНСТИТУТОТ ЗА НАЦИОНАЛНА ИСТОРИЈА ВО СКОПЈЕ

Со Одлуката број 02-413/2 на Советот на ЈНУ Институт за национална историја – Скопје донесена на неговата 36. седница одржана на 15.12.2014 г. бевме избрани за членови во Комисија за предвремен избор во звањето научен советник на проф. д-р Лилјана Гушевска, во состав: проф. д-р Марија Пандевска, проф. д-р Димитар Пандев и проф. д-р Маја Ангеловска-Панова. По прегледувањето на сите материјали, доставени кон пријавата на конкурсот објавен во дневните весници „Утрински весник“ и „Коха“ (Koha), до Советот на ИНИ го доставуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Проф. д-р Лилјана Гушевска ѝ припаѓа на помладата генерација научни работници, која своето усовршување го изведува напоредно во две научни дисциплини: македонистиката и историјата. Нејзините научни референции јасно ја прикажуваат компатибилноста на овие хуманистички науки и на проф. д-р Лилјана Гушевска ѝ овозможуваат да се изгради како специфичен профил на научник. Таа е оспособена да ги истражува процесите на создавање на македонската национална свест, конкретно и преку пишаниот збор како историски извор. Нејзината биографија го покажува овој специфичен пат на научно усовршување, и тоа преку дипломирањето, магистрирањето и докторирањето на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ при УКИМ, како и преку работата во двете институции – Институт за старословенска култура – Прилеп (од 1995 до март 2006 г.) и Институтот за национална историја (од април 2006 г.). Во нив таа поминува низ сите претходни степени на соработнички и научни звања, оставајќи свој карактеристичен белег низ објавените монографии и статии кои подеднакво ја истражуваат и историјата на македонскиот јазик и неговото значење во историските процеси на градењето на нацијата во XIX и во XX век. Научните трудови на кои таа се потпишува како автор во себе ги содржат елементите на преплетување на науката за јазикот и теориите на формирањето на нациите и национализмите на Балканот. Исто така, ја проследува и политиката на големите сили кон Македонија и македонското прашање во времето на османлиското владеење, при што проф. д-р Лилјана Гушевска повторно го насочува своето внимание кон улогата на народниот јазик при определувањето на македонскиот специфичен национален или протонационален идентитет. На овој начин таа се формира како супспецијалист за истражување на првата Хрохова фаза на македонскиот протонационализам.

Меѓу двата изборни процеса проф. д-р Лилјана Гушевска ја збогатила својата библиографија со уште 10 новообјавени статии, и тоа: „Perception of the Other in History Textbooks in the Republic of Macedonia“ (во коавторство со Наташа Котлар-Трајкова), *Историја*, год. XLVII, бр. 1, Скопје, 2012, 251-262; „Russian Diplomatic Documentation Regarding the Events in Macedonia and the Balkans on the Eve of the Balkan Wars“, *Историја*, год. XLVIII, бр. 1, Скопје, 2013, 179-192; „Macedonian National Movement in the 19th Century: Development Stages and Conceptions“ (во коавторство со Наташа Котлар-Трајкова), *Iustinianus Primus Law Review*, № 09, volume V, Summer 2014, 1-26; „Навраќање на драмата Македонска емиграција од Војдан Чернодрински“, *Историја*, год. XLIX, бр. 1, Скопје, 2014, 179-182; Liljana Gushevska, „Macedonian Medicine Books - Influences and Interferences“, *Proceedings of the International Congress on Traditional Culture – Link in the Integration Region*, UHAKUD u BiH/ CIOFF Bosnia and Herzegovina, Mostar, 2011, 118-132; „Блаже Конески за бугарската пропаганда во Македонија во периодот на XIX век“ (во коавторство со Наташа Котлар-Трајкова), зборник на трудови од Меѓународниот научен симпозиум *Блаже Конески и македонскиот јазик, литература и култура*, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Филолошки факултет „Блаже Конески“, Скопје, 2012, 669-679; „Дописникот на лондонски Тајмс од Балканот за балканските војни“, зборник на трудови од научноот собир „Сто години од балканските војни“, Македонската академија на науките и уметностите – Скопје, 2013, 409-417; „Регионот на источна Македонија во пресрет на балканските војни низ руската дипломатска преписка“ (во коавторство со Наташа Котлар-Трајкова), зборник на трудови од симпозиумот „Струмица и Струмичко во времето на балканските војни и Букурешкиот мировен договор“, Струмица, 2013, 293-301; „Антонимијата и негацијата (врз примери од романот *Разбој* од В. Малески)“, XXXVIII научна конференција на XLIV меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, Скопје, 2012, 301-312; „Димитар Миладинов како народен мобилизатор“, *Предавања од XLV летна школа на Меѓународниот семинар за македонски јазик, литература и култура на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“* во Скопје, 2013, 153-165.

Проф. д-р Лилјана Гушевска со свои реферати настапила и на следниве национални и меѓународни научни конференции: „Блаже Конески за бугарската пропаганда во Македонија во периодот на XIX век“ (во коавторство со Наташа Котлар-Трајкова), *Меѓународен симпозиум „Блаже Конески и македонскиот јазик, литература и култура“* (Скопје, 2011); „Activity of the Macedonian Societies in the 1880s and 1890s“, *Building Cultural Nations. The Matica and Equivalent Intermediary Structures in Europe* (Будимпешта, 2012); „Russian Diplomatic Documentation Regarding the Events in European Turkey and The Balkans on the Eve of the Balkan Wars“, *The Balkan Wars at their Centenary*, (Инстанбул, 1912); „Преговорите на балканските сојузници за и околу Македонија“, „*Macedonia 2013: 100 Years After the Treaty of Bucharest*“ (Скопје, 2013); „Македонија и македонското прашање низ руската дипломатска документација (1909 – 1912)“ (во коавторство со Наташа Котлар-Трајкова), „*Букурешкиот мировен договор, Балканот и Македонија*“ (Скопје, 2013); „Aromanians in Macedonia before and during the Balkan Wars (in Diplomatic Sources)“ (во коавторство со Наташа Котлар-Трајкова), *Balkan Entanglements – Peace of Bucharest*“ (Букурешт, 2013); „Лекарствениците како дел од македонското ракописно наследство“ (во коавторство со М. Спасовска), *Македонско-словачки*

литературни, културни и јазични врски (Нитра, Р Словачка, 2013); „Статијата Кој је крив од Темко Попов од лексички аспект“, *Лексиколоџијата и лексикографијата – мостови меѓу јазичиите* (Скопје, 2014); „Идеите за возобновување на Охридската архиепископија како одраз на религиските традиции на македонскиот народ (втора половина на XIX век)“ (во коавторство со Наташа Котлар-Трајкова), *Самуиловата држава и Византија: историја, легенда, традиција, наследство* (Скопје, 2014); „Македонско-бугарски паралели во лексиката“, *Културната историја на Балканот и балканските идентитети*, „Културната историја и стабилноста на Балканот“ (МАНУ и БАН, Скопје, 2014); „Дописникот на лондонски Тајмс од Балканот за балканските војни“, *Сто години од балканските војни* (Скопје 2013); „Регионот на источна Македонија во пресрет на балканските војни низ руската дипломатска преписка“ (во коавторство со Наташа Котлар-Трајкова), *Струмица и Струмичко во времето на балканските војни и Букурешкиот мировен договор* (Струмица, 2013); „Прашањето за македонскиот јазик во првата половина од XX век“, *Македонија во XX век* (Пула, 2014). Притоа, нејзини апстракти се објавени во зборниците на пет од приложените меѓународни конференции.

Во периодот што е во фокусот на овој реферат, проф. д-р Лилјана Гушевска сè уште е самостоен раководител на националниот проект „Македонските лекарственици од XIX век“. Таа е и учесник во националните научни проекти: „Монаштвото во Македонија: културно-историски аспекти“ – главен истражувач: проф. д-р Маја Ангеловска-Панова, и „Хигиенско- здравствените прилики во Македонија во XIX век“ – главен истражувач: проф. д-р Силвана Сидоровска-Чуповска. Во рамките на својата дејност, таа извршила и теренско истражување за потребите на книгата „Така се зборува во Струга“ (јули-август 2014).

Проф. д-р Лилјана Гушевска е член на Редакцијата на научното списание „Историја“ што го издава ЗИРМ. Воедно, била рецензент на научни статии од областа на македонистиката и на историјата во две научни списанија со меѓународна редакција.

Покрај научноистражувачката дејност, проф. д-р Лилјана Гушевска редовно учествува и како реализатор и како координатор на постдипломските студии при ИНИ, на студиската група *Историја на македонското националноослободително движење*. Во 2013 година, од страна на Одборот за акредитација на РМ е акредитирана за ментор на Докторската школа на УКИМ на студиската програма Историја на Институтот за историја и Институтот за национална историја, а е вклучена како реализатор и на судиската група *Културна историја на Македонија* при ИНИ. Во тие рамки, изведува консултации, предавања и држи испити на II циклус студии во Институтот за национална историја. Проф. д-р Лилјана Гушевска е ангажирана како член во комисији за оцена и подобност, како и за одбрана на магистерски и на докторски дисертации. Таа е вклучена и во комисији за избори во звања во ИНИ и на Државниот универзитет во Тетово.

Исто така, проф. д-р Лилјана Гушевска е хонорарен предавач на Студиската програма за македонски јазик и литература при Филолошкиот факултет на Државниот универзитет во Тетово, при што изготвила и пакет-материјали за предметите лексикологија на македонскиот јазик I и II и српски јазик I и II. Исто така, била ментор и член на комисија за повеќе

дипломски работи. Проф. д-р Лилјана Гушевска одржала и предавања на официјална покана на научни и образовни институции: „Димитар Миладинов како народен мобилизатор“, предавање одржано на **XLV** меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, Охрид, 26 јуни 2011 г.; „Животот и дејноста на браќата Миладиновци“, предавање одржано во рамките на Летната школа за македонски јазик и култура на 8.8.2014 г. во Охрид, во организација на Советот на македонското национално малцинство за град Загреб и Агенцијата за иселеништво на Република Македонија. Како резултат на соработката со македонската дијаспора во Република Хрватска се реализирани двете предавања на тема „Создавањето на Балканскиот сојуз и аспирациите кон Македонија (1908 – 1912)“, одржани на 15 мај во Загреб и на 16 мај во Сплит, во рамките на манифестацијата *Денови на македонската култура*, во организација на Советот на македонското национално малцинство за град Загреб и на Македонското културно друштво „Македонија“ од Сплит.

Својата научно-стручна дејност проф. д-р Лилјана Гушевска ја надополнува и со учество во подготовка на изложбата „Италија и Македонија, мост долг 100 години“, како и во комисијата на Институтот и во тела на државни органи и невладини здруженија.

Од приложената документација, како членови на Комисијата за предвремен избор во звањето научен советник на проф. д-р Лилјана Гушевска можеме да констатираме дека таа ги задоволува сите потребни законски и научни критериуми за да биде избрана во повисоко научно звање. Воедно, со извршеното бодирање на целокупната научноистражувачка, наставна и стручно-апликативна дејност на проф. д-р Лилјана Гушевска меѓу двата избора, а според позитивната законска регулатива и Правилникот за определување на дополнителни критериуми за избор во повисоко научно звање и за предвремен избор во научно звање на ЈНУ ИНИ, констатиравме дека таа го има потребниот број бодови, што може да се види и од табелата приложена кон овој реферат. Споредувајќи ги доставените материјали, утврдивме дека не постои преклопување на приложените референции меѓу двата избора. Од сите наведени причини, ни претставува чест и задоволство на Советот на ИНИ да му предложиме проф. д-р Лилјана Гушевска да биде избрана во звањето научен советник/ редовен професор.

КОМИСИЈА

1. Проф. д-р Марија Пандевска, с.р.
2. Проф. д-р Димитар Пандев, с.р.
3. Проф. д-р Маја Англоvsка-Панова, с.р.

ОБРАЗЕЦ

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: Лилјана Гушевска

Институција: Институт за национална историја – Скопје

Научноистражувачка и наставно-научна дејност	Поени
Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание со меѓународна редакција	22,8
Труд со оригинални научни резултати, објавен во зборник од трудови на научен собир	12,6
Труд со оригинални научни резултати, објавен во зборник од научен собир со меѓународна редакција	2
Учество на меѓународен научен собир со реферат	16,15
Учество на национален научен собир со реферат	1,9
Учество на научна трибина	0,5
Предавање одржано на официјална покана на научна и образовна институција	4
Предавања на институции од јавен интерес, културно-информативни центри	1
Раководител на научен проект	4
Член на уредувачки одбор на научно списание СЦИ/ ЦА/ друго	2
Учесник во научен проект	4
Научноистражувачки престој, архивско/ теренско истражување	2
Апстракт објавен во зборник од меѓународна конференција	4,8
Ментор на дипломски труд	4
Член на комисија за оцена или одбрана на докторат	3
Член на комисија за оцена или одбрана на магистерска работа	0,5
Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа	1

Претседател на комисија за избор во звање	1,5
Член на комисија за избор во звање	3
Рецензент на научен труд/статија	6
Пакет-материјали за предмет	3
	99,75
Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес	
Настава/ предавања на високообразовни институции од прв циклус	16,8
Менторска настава на втор циклус	2
Учество на работилница во рамките на докторските студии	1
Учество во подготовка на изложба	1
Учество во работа на комисии за државни натпревари	3
Раководител на група на постдипломски студии	1,5
Член на комисии при Институтот	1
Член на Советот на ИМЈ „Крсте Мисирков“ во Скопје	5
Член во комисии и тела на државни и други органи/ здруженија	1
	32,3
Вкупно:	132,05

Членови на Комисијата

Проф. д-р Марија Пандевска, с.р.

Проф. д-р Димитар Пандев, с.р.

Проф. д-р Маја Ангеловска-Панова, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАУЧЕН СОВЕТНИК/РЕДОВЕН ПРОФЕСОР НА ИНСТИТУТОТ ЗА
НАЦИОНАЛНА ИСТОРИЈА ВО СКОПЈЕ

Со Одлука бр.02-397/2 на Советот на ЈНУ Институт за национална историја бевме избрани за членови во Комисија за предвремен избор во научното звање научен советник/редовен професор на вишиот научен соработник/вонреден професор д-р Наташа Котлар – Трајкова, во состав: проф. д-р Зоран Тодоровски, проф. д-р Катерина Тодороска и проф. д-р Вера Гошева. По прегледувањето на сите доставени материјали, кон пријавата на конкурсот објавен во дневните весници „Утрински весник“ и „Коха“ (Коха) на 5.12.2014 година за избор во звањето научен советник/редовен професор, до Советот на ИНИ го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. Биографски податоци

Д-р Наташа Котлар-Трајкова е родена на 24.3.1966 година во Скопје, каде што го завршила основното и средното образование. Во 1991 година дипломирала со просечен успех 9,18 на Институтот за историја при Филозофскиот факултет во Скопје – Универзитет „Св.Кирил и Методиј“. Како студент со одличен успех била стипендист на Министерството за образование на Република Македонија (1986/8; 1991/3).

Во 1991 година се запишала на постдипломските студии на Институтот за историја при Филозофскиот факултет во Скопје. Магистрирала на 12.12.2000 година на темата *Односи на Буџарско-Кнежевство кон македонско-националноослободително движење (1878–1895)*, со што се стекнала со академската титула магистер на историски науки. Од 1993 година е вработена во Институтот за национална историја во Скопје, во Одделението за проучување на преродбенското и националноослободителното движење во XIX век до 1912.

Во 2009 година, во рамките на Секторот за настава на постдипломските и докторските студии при Институтот за национална историја, Наташа Котлар-Трајкова ја одбрала докторската дисертација на тема *Животниот пат и дело на Никола Петров Чукарски – Русински (1875 – 1943)* и се здобила со титулата доктор на историски науки. Врз основа на Одлуката на Советот на Институтот, донесена на седницата одржана на 18.6.2009 година, избрана е во звањето *научен соработник/доцент*, а на 4.4.2012 година предвременно е избрана во звањето *виш научен соработник/вонреден професор*.

Во првите работни години Котлар-Трајкова била ангажирана во работата на повеќе научни проекти: *Македонски историски речник*; *Континуитетот на национално*

ослободителните борби во XIX век и почетоците на XX век; Шематизмот во Македонската православна црква.

Д-р Наташа Котлар-Трајкова е автор на монографијата *Војводата Русински – Македонски револуционер и општественик*, издадена од издавачката куќа „Менора“ во 2013 година со финансиска поддршка на Министерството за култура на РМ. Таа е соприредувач на трудовите во издание на Институтот за национална историја: *Сведоштва за македонските идентитети (XVIII - XX)* од 2010 година и *Македонски историски речник (МИР)* од 2000 година, а се јавува и како соавтор на учебникот *Историја за II клас на гимназиското образование*, Просветно дело, Скопје, 2006 и на посебните изданија *МИ - АНОВА Енциклопедија, општа и македонска*, т. I-IV, МИ-АН, Скопје, 2006 година и *Македонски деведнаесетти век 1800 - 1902*, МИ-АН, Скопје, 2007 година.

Од учебната 2011/2012 година д-р Котлар-Трајкова е хонорарно ангажирана на додипломските студии на студиската програма Историја и археологија при Филолошкиот факултет, односно при Факултетот за образовни науки на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, за предметите: *свешти и Европа (18-20 век)*, *преродбенските процеси и создавањето на балканските нации и идеологии на 20 век*.

Д-р Наташа Котлар-Трајкова членува во повеќе редакциски и организациски одбори, како и во други научни и професионални тела, а од 2011 година е и претседател на Здружението на историчарите на РМ. Таа особено внимание ѝ посветува на меѓународната соработка, а во оваа смисла е и координатор за Република Македонија на Првата меѓународна конференција на NISE (National Movements and Intermediary Structures in Europe) од 2010 година. Во почетокот на 2014 година, таа активно е вклучена во проектот *Справување со минатото: историја и политика* (Dealing with the past: History and Politics), кој е во организација на Државниот секретаријат на Соединетите Американски Држави.

2. Научноистражувачка дејност

Научноистражувачкиот интерес на д-р Наташа Котлар-Трајкова е насочен кон проучување на македонскиот историски развој во балкански и во европски контекст во периодот на XIX и почетокот на XX век. Нејзина потесна специјалност е македонското прашање и македонското национално движење.

Така, во периодот од последниот избор, таа објавила повеќе трудови што се однесуваат на споменатата проблематика: „Macedonian National Movement in the 19th Century: Development Stages and Conceptions“, *Iustinianus Primus Law Review*, № 09, volume V, Summer 2014, 1-26 (со Л. Гушевска); „Општествената активност на Никола Петров Русински во Битола (1908 – 1911)“, зборник на трудови од меѓународниот научен собир: *Битола – тема за културно и уметничко творештво на автори од Република Македонија и Република Србија*, Битола, 2012, 411-418; „Блаже Конески за бугарската пропаганда во Македонија во периодот на XIX век“, зборник на трудови од Меѓународниот научен симпозиум *Блаже Конески и македонскиот јазик, литература и култура*, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Филолошки факултет „Блаже Конески“, Скопје,

2012, 669-679 (со Л. Гушевска); „Судбината на цивилното население во Солун за време на балканските војни“, зборник на трудови од научниот собир „*Сѐко ѝодини од балканскиѝе војни*“, Македонската академија на науките и уметностите – Скопје, 2013, 195 – 203 (со В. Гошева); „Регионот на источна Македонија во пресрет на балканските војни низ руската дипломатска преписка“, зборник на трудови од симпозиумот *Струмица и Струмичко во времето на балканскиѝе војни и Букурешкиот мировен договор*, Струмица, 2013, 293-301 (со Л. Гушевска); „Македонското прашање и Петко Рачов Славејков“, Годишен зборник 2011, УГД-Штип, ИИА, Штип, 2012, 61 – 66; Македонското национално движење во XIX век: развојни етапи и концепти“, зборник *Предавања од XLIV меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“* во Скопје, 2012, 161-178.

Д-р Наташа Котлар-Трајкова успешно се справува со историската емпирија – фактографијата и има изградено еден повисок стил на научно презентирање и пишување на трудовите. Ова особено е впечатливо во нејзините трудови презентирани на повеќе меѓународни научни собири и во трудови објавени во списанија со меѓународна редакција. Во оваа смисла ги набројуваме следниве: „*The Plight of the Muslim Population in the City and Surrounding Area of Salonica During the Balkan Wars (1912-1913)*“, реферат претставен на „International Conference on the Occasion of the 100th Anniversary of The Balkan Wars 1912/13, Experience, Perception, Remembrance“, Istanbul, 11-13 October, 2012 (со В. Гошева); „*Конспаративната линија по македонското прашање*“, излагање на тркалезната маса одржана на 13 и 14 декември во Пула, Република Хрватска во рамките на Меѓународната културна манифестација *Македонија во XX век*, организирана од Македонскиот културен форум од Пула, 2012; *Македонското и албанското прашање низ руската и австриската дипломатска документација*, меѓународна научна конференција „Macedonia 2013: 100 Years After the Treaty of Bucharest“ одржана во рамките на Четвртата конференција на Обединетата македонска дијаспора од 24 до 27 јули 2013 г. во Скопје; „*Македонија и македонското прашање низ руската дипломатска документација (1909–1912)*“, меѓународна научна конференција „Букурешкиот мировен договор, Балканот и Македонија“ во организација на Македонската академија на науките и уметностите, одржана од 30 октомври до 1 ноември 2013 г. во Скопје (со Л. Гушевска); „*Aromanians in Macedonia before and during the Balkan Wars (in Diplomatic Sources)*“, меѓународната научна конференција „Balkan Entanglements – Peace of Bucharest“ одржана во организација на Факултетот за историја при Универзитетот во Букурешт и на Министерството за надворешни работи на Република Романија од 7 до 9 ноември 2013 г. во Букурешт (со Л. Гушевска); *Идеите за возобновување на Охридската архиепископија како ограз на религискиѝе традиции на македонскиот народ (втора половина на XIX век)*, прилог претставен на II меѓународен научен симпозиум „Денови на Јустинијан I“, тема за 2014 г.: „Самуиловата држава и Византија: историја, легенда, традиција, наследство“, одржан на 17 и на 18 октомври 2014 г. во Скопје, во организација на Универзитетот „Евро-Балкан“ од Скопје, Универзитетот во Равена, Република Италија и со поддршка на Министерството на култура на Република Македонија (со Л. Гушевска); *Религиска и територијална идентификација или колективна и посебна идентификација (XIX век)*, реферат изнесен на научната работилница на тема „Културната интеграција на балканот и балканските идентитети“ одржана во рамките

научноистражувачки проект „Културната интеграција и стабилноста на Балканот“ на 26 ноември 2014 г. во Скопје, во организација на Македонската академија на науките и уметностите и на Бугарската академија на науките; „Perception of the Other in History Textbooks in the Republic of Macedonia“, *Историја*, год. XLVII, бр. 1, Скопје, 2012, 251-262 (со Л. Гушевска); „British and Austrian documents for the position of the Muslim population in Salonica and its surrounding area during the Balkan Wars“, *BALCANICA POSNANIENSIA*, Acta et studia, XIX, Instytut Historii UAM, Poznań, 2012, 231-240 (со В. Гошева); „The Trade Exchange of Austria-Hungary with the European Part of Turkey during the Turkish-Italian War and the First Balkan War“, *Bildiriler, Ege Üniversitesi Edebyat Fakültesi I. Uluslararası Tarih Sempozyumu: Osmanlı devleti'nin dağılma sürecinde Trablusgarp ve Balkan Savaşları*, 16-18 Mayıs 2011, İzmir, AKDÜYK Türk Tarih Kiurumu, Ankara, 2013, 565-576 (со В. Гошева).

Д-р Котлар-Трајкова е автор со автентичен стил на пишување, проследен со писмена и јасна мисла и конкретизиран со научни сознанија и констатации. Овој нејзин специфичен пристап во третирањето на историската проблематика ѝ овозможил да биде дел од стручната редакција за 80 наслови на едицијата *Pro Macedonia*, проект на Министерството за култура на Република Македонија и НУБ „Св. Климент Охридски“ – Скопје, а во издание на Ад Вербум, Скопје, 2014. Исто така, во споменатиот проект, таа е редактор и автор на предговорите на 18 наслови.

Во периодот од последниот избор, д-р Наташа Котлар-Трајкова активно учествува како соработник во два билатерални научни проекта: *Културната интеграција и стабилноста на Балканот: културно-историски аспекти*, МАНУ/БАН, главен раководител за РМ: акад. Катица Кулакова (тековен, 2014 г.) и *Спомен-куќа на Мустафа Кемал Ататурк (Али Риза ефенди) и роднинска куќа во с. Коџаџик*, Национален конзерваторски центар – Скопје и Турска агенција за соработка и координација – Скопје (завршен, 2012/13), како и во три домашни проекти *Превод на дела со историска содржина*, Едиција *Pro Macedonia*, Министерство за култура на Република Македонија и НУБ „Св. Климент Охридски“ – Скопје, Ад Вербум, Скопје, 2014; *Документарни филмови со историско-образовна содржина*, Министерство за култура на Република Македонија и МРТ, Скопје, 2012/14, *Монографии за дејци во македонското револуционерно движење* (Јане Сандански), Министерство за образование и наука на РМ, УКИМ и Филозофски факултет – Скопје.

Во разгледуваниов период, д-р Котлар-Трајкова е член на повеќе рецензентски комисији, а се јавува и како рецензент на повеќе статии од областа на новата македонска историја. Во повеќе наврати настапила на промоции на книги, а одржала и предавања на официјална покана на научна и образовна институција и на општествена организација – Македонското национално движење во XIX век: особености и процеси, *предавање одржано на XLIV меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“*, Охрид, 27.6-12.7. 2012 г. и *Дипломатските аспекти на македонското прашање (1912/13)*, предавања одржани на 15 мај во Загреб и на 16 мај во Сплит, Р Хрватска, во рамките на манифестацијата *Денови на македонската култура*, во организација на Советот на македонското национално малцинство за град Загреб и на Македонското културно друштво „Македонија“ од Сплит. Исто така, таа има

реализирано повеќе јавни настапи, особено во електронските и печатените медиуми како стручен соговорник и автор на текстови за документарни епизоди.

3. Стручно-апликативна и организациско-развојна дејност

Составен дел од ангажманите на д-р Котлар-Трајкова претставува и наставната дејност. Како вонреден професор на втор циклус студии од студиската програма Историја на македонското национално движење, вклучена е со настава по предметите: *преродбата и културните процеси во Македонија во XIX век до Првата светска војна, историја на македонското националноослободително движење во XIX век до Првата светска војна и Националноослободителните движења кај балканските народи во XIX век до Првата светска војна (со осврт кон бугарското движење)* и како вонреден професор на трет циклус студии-докторски студии на студиските програми на Институтот за историја при Филозофскиот факултет – УКИМ и Институт за национална историја – Скопје: „Балканот во новиот век“ и „Македонија во новиот век“ по предметите: *Ослободителните движења на Балканот, Развој на балканските држави 1830–1913 (политика, економија, култура, образование), Македонија во XIX и почетокот на XX век, Политиката на Големите сили и балканските држави кон Македонија во втората половина на 19 и почетокот на 20 век, Македонското револуционерно ослободително движење.*

Во периодот од последниот избор, во рамките на стручно-апликативната дејност и дејностите од поширок интерес, д-р Наташа Котлар-Трајкова учествува во изготвување на повеќе референци со разновидна содржина (изложби, државни натпревари по историја за учениците од средните училишта, изборни и раководни активности инт.). Нејзините динамични и впечатливи организациски способности се препознаени и почитувани во македонската академска средина, а позитивната енергија на поттикнување прогресивни промени е евидентна во секој нејзин проект.

ЗАКЛУЧОК: Членовите на Рецензентската комисија, по разгледувањето на пристигнатите материјали од конкурсот, констатираа дека кандидатката д-р Наташа Котлар-Трајкова ги исполнува општите и посебните услови од конкурсот. Врз основа на целосно презентираниот нејзин научен, наставен и стручен ангажман може да се констатира дека станува збор за компетентен истражувач од областа на новата македонска историја. Нејзиниот научноистражувачки интерес претставува еден широк дијапазон на историографски аспекти кои го опфаќаат скоро целиот македонски 19 век и почетокот на 20 век. Таа е оспособен научен работник кој умеа да работи самостојно, аналитички да ги проследува аргументите и на високо професионално ниво да донесува соодветни заклучоци. Во годините на работниот ангажман, Котлар - Трајкова има израснато во темелен истражувач подготвен да ги прифати сите нови предизвици во развојот на историската мисла, активен иницијатор на иновативност во организациската поставеност на историјата како научна и општествена дисциплина. Оценувајќи ги позитивно досегашните активности на кандидатката и ценејќи дека целосно ги исполнува условите, му предлагаме на Советот на Институтот за национална историја во Скопје да ја избере д-р Наташа Котлар-Трајкова во звањето научен советник/редовен професор.

Рецензентска комисија,

Проф. д-р Зоран Тодоровски, с.р.

Проф. д-р Катерина Тодороска, с.р.

Проф. д-р Вера Гошева, с.р.

ОБРАЗЕЦ

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКО И
НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: Наташа Иван Котлар-Трајкова

Институција: ЈНУ Институт за национална историја - Скопје

Научноистражувачка и наставно-научна дејност	Поени
Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание со меѓународна редакција	16,2
Труд со оригинални научни резултати, објавен во зборник од трудови на научен собир	14,1
Учество на меѓународен научен собир со реферат	9,3
Учество на национален научен собир со реферат	2,3
Предавање одржано на официјална покана на научна и образовна институција	2
Предавања на институции од јавен интерес, културно-информативни центри	1
Учесник во научен проект	10
Апстракт објавен во зборник од меѓународна конференција	3,65
Приказ на книга во научно списание	1
Член на стручна редакција	40
Предговор на монографија (од друг автор)	18
Избор, подготовка, коментари/ редакција на историски извори или архивска граѓа	72
Член на комисија за избор во звање	2
Член на комисија за оцена или одбрана на магистерска работа	0,3
Член на комисија за оцена или одбрана на докторска работа	2,5
Рецензент на научен труд/статија	6

Промација на научен труд/зборник	2
Учество во радио, ТВ-емисии и др. јавни настапи	6,5
Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес	
Настава/ предавања на високообразовни институции од прв циклус	3
Менторска настава на втор циклус	2
Настава во рамките на докторските студии	2
Учество во подготовка на музејска поставка/изложба	2
Учество во работа на комисии за државни натпревари	3
Раководител на група на постдипломски студии	1,5
Претседател на здружение (ЗИРМ)	2
Член на рецензентска комисија за избор и преизбор во стручни звања за 2014 во областа на историјата (стручно и советодавно тело) при Министерството за култура на РМ	1
Член во комисии и тела на државни и други органи/ здруженија	3
Вкупно:	227,35

Рецензентска комисија,

Проф. д-р Зоран Тодоровски, с.р.

Проф. д-р Катерина Тодороска, с.р.

Проф. д-р Вера Гошева, с.р.

ПРЕГЛЕД

На пријавени и прифатени теми за изработка на магистерски труд на УКИМ-Шумарски факултет во Скопје со одлука на Наставно-научниот совет на УКИМ Шумарски факултет во Скопје на седницата одржана на ден **29.12.2014** година

Ред.бр.	Кандидат	Наслов на тема за изработка на магистерски труд	Ментор
1.	Дипл.шум.инж. Сања Величковска	„Резултати од употреба на суперабсорбентот „ZEBA“ при пошумување на локалитетот Мршевци“	Проф.д-р Дана Дина Колевска
	Eng. Sanja Velickovska	„Results of the use of superabsorbent „ZEBA“ during forestation in the locality of Mrshevcı“	Prof. Dana Dina Kolevska
2.	Дипл.шум.инж. Слаѓана Георгиевска	„Делинеација на ерозивни подрачја и подрачја загрозени од ерозија во рамките на административната граница на градот Скопје“	Проф. д-р Иван Блинков
	Eng.Slagana Georgievska	„Delineation of actual and potential erosion risk areas within the administrative boundary of the Skopje city“	Prof.Ivan Blinkov
3.	Дипл.инж. Гончо Атанасовски	„Анализа на ефикасноста на дотурот со трактор FIAT 100-90D на различни теренски услови во подружницата „Беласица“-Струмица“	Проф.д-р Љупчо Несторовски
	Eng.Gonco Atanasovski	„Analysis of the skidding effectiveness of FIAT 100-90D tractor on different site conditions in „Belasica“-Strumica filiation“	Prof.Ljupco Nestorovski

РЕЦЕНЗИЈА

**НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ОСНОВ НА ГРАЃАНСКОПРАВНАТА
ОДГОВОРНОСТ ЗА НУКЛЕАРНА ШТЕТА“ ОД М-Р МАРИЈА АМПОВСКА
ПРИЈАВЕНА НА ПРАВНИОТ ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“ ВО СКОПЈЕ**

Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, на својата седница одржана на 09.7.2014 година, по предлог на Институтот за граѓанско право, формираше Комисија за оцена и одбрана на докторската дисертација на кандидатката м-р Марија Амповска под наслов: ***Основ на граѓанскоправната одговорност за нуклеарна штета***, во следниов состав: д-р Гале Галев, редовен професор, ментор, д-р Арсен Јаневски, редовен професор, д-р Јадранка Дабовиќ – Анастасовска, редовен професор, д-р Татјана Зороска Камиловска, вонреден професор и д-р Ненад Гавриловиќ, доцент.

Секој член од Комисијата, одделно, со внимание ја прочита и ја оцени докторската дисертација на кандидатката и сите заедно, како Комисија на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, со особено задоволство му го поднесува следниов усогласен

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација на кандидатката м-р Марија Амповска под наслов: ***Основ на граѓанскоправната одговорност за нуклеарна штета***, е структурирана во четири дела, кои содржат одреден број на глави, по секој дел следува заклучок, а на крајот како сумирање на сите заклучоци се дадени завршни согледувања.

1. Уште во воведниот дел на докторската дисертација кандидатката прави поимно разграничување, помеѓу термините: правен факт во граѓанското право, правен основ во граѓанското право, правен основ во облигационото право, правен основ на облигациониот однос со причинување на штета и основот на одговорност за причинета штета. Ваквиот избран пристап на кандидатката е оправдан. Имено, таа тоа го прави со цел што појасно и конкретно да го определи предметот на истражувањето во дисертацијата и да ја избегне опасноста од термилошка забуна. Во таа смисла, поимно разграничувајќи ги успешно овие термини за основот за одговорност за причинета штета ќе рече дека тој всушност е причината поради која од едно лице и може да се бара тоа да одговора за надомест на причинетата штета. Земајќи го основот како решавачка околност што ја оправдува одговорноста на штетникот за штетата што оштетениот ја претрпел, кандидатката за него ќе рече дека всушност, претставува „душата“ на овој институт и дека, токму, преку него е претставена интеракциската врска помеѓу правно конструирианиот однос, од една страна, и природното право, од друга страна.

2. На ова природно се надоврзува првиот дел од докторската дисертација, насловен како: *Општо за основот на граѓанскоправната одговорност*, кој, видно и од самиот наслов, е посветен на општите прашања поврзани со основот на граѓанскоправната одговорност, и кои претставуваат своевидна основа за правилно разбирање на основот на граѓанскоправната одговорност за нуклеарна штета. Во контекст на ова, кандидатката **во овој дел (глава 1)** најнапред се запира на прашањето за поимното определување на основот на граѓанскоправната одговорност, при што во рамките на ова најнапред прави историски осврт на основот на одговорноста. Со цел, последново, што појасно да биде согледано, кандидатката прави хронолошки приказ на појавата, развојот и значењето на основот на одговорноста за причинета штета, користејќи се, притоа, со општоприфатената периодизација на стар век, среден век и нов век. При ова, оценка на Комисијата е дека кандидатката успешно ја лоцирала појавата на основот на одговорноста за причинета штета, гледана од историски и општествено-економски аспект. Во секој случај, во оваа историска ретроспектива за основот на одговорност за причинета штета, таа аргументирано, гледано временски, примарното место го определува на вината како основ, а потоа и местото на основот на објективната одговорност, кој е од понов датум и го лоцира за првата половина од 19 век. Во оваа глава, кандидатката ги разгледува и различните гледишта во правната доктрина поврзани за основот на одговорноста. Притоа, синтетизирано гледано нив ги сведува на две: **1. гледишта за општ и единствен основ на одговорноста и 2. гледишта за плуралитет на основот за одговорност**. При ова, таа со право се приклонува кон второто гледиште (плуралитет на основот на одговорноста). Крајот од оваа глава, начелно земено, го посветува на значењето на основ на одговорноста за причинета штета, за кој ќе рече дека доколку основот не би постоел, односно не би се барала одговорноста за причинетата штета и самата обврска таа да се надомести, би се свеле дека вештачки и административно се наметнати. **Главата 2 (Посебно за видовите основ на граѓанскоправната одговорност)**. Кандидатката во оваа глава одделно се задржува на прашањето за вината сфатена како примарен основ за одговорноста за причинета штета, и тоа, како во постарите правни системи и општества, така и во современите, па сè до ден-денешен. На темелот на овој основ во овие системи и општества правно е уредена т.н. **субјективната одговорност** за причинета штета, за која е општопознато дека без постоењето на вина на страната на штетникот и не може да дојде до одговорност на штета. Следниот основ, на кој кандидатката му посветува посебно место, е основот на кој е заснован вториот вид на одговорност за причинетата штета, а тоа е: **објективната одговорност** за причинета штета, или уште наречена одговорност за причинета штета без оглед на вината на штетникот, која, инаку, е поврзана за настанувањето на штета од одредена опасна ствар или од вршењето на одредена опасна дејност. При ова, кандидатката лоцирајќи го правното инаугурирање на овој вид одговорност за причинета штета, особено, во втората половина на 19 век, посебно се задржува на самиот основ кој ја оправдува одговорноста на штетникот, без оглед што нему настанатата штета не може да му се препише во вина. За одговорот на ова прашање таа од позитивноправен се префрла на доктринарен терен. Имено, на овој терен, таа акцентот го става на анализата на повеќе теории кои, гледано од свој аспект, основот на објективната одговорност за штета (одговорноста без оглед на вина) го наоѓаат во различни причини. Во редот на овие теории кандидатката, посебно, ги наведува и анализира следните: теоријата на

причинување штета односно на каузалитетот; теоријата на интересот; **теоријата на зголемена опасност од штета** (произлезена од опасна стар или од вршење на опасна дејност); **теоријата на гаранција** (поврзана со човековите добродетели, какви што се правото на живот, телесен интегритет, материјална сигурност и сл.); **теоријата на вина поврзана со чувањето на опасна ствар**, која на одреден начин се објективизира (инаку, карактеристична за француската јуриспруденција); и **теоријата на создаден ризик**. Од сите нив, кандидатката за најприфатлива ја смета теоријата на создадениот ризик. Таа, всушност, во правната доктрина има и најголем број поддржувачи, а оттука и најголемо присуство во правото (интерно–национално) и меѓународно). Имено, според неа, причината за одговорност на оној кој со употребата на опасна ствар или со вршењето на опасна дејност создава одреден ризик за оштетениот, се состои во тоа што тој, истовремено, со создавањето на овој ризик за себе создава одредена корист. Тоа ќе рече, како што ќе прочитае кај кандидатката: *оној што го создава ризикуи за настанување на одредена штетна последица ќе биде должен и да ја отстрани неа доколку настане*. Според, тоа, основот за одговорност за сторената чета според оваа теорија е **создадениот ризик**. Во оваа глава, натаму, кандидатката се задржува и на **справедливоста**, како трет основ на кој се засновува одговорноста за причинета штета. Притоа, нему му е дадена улогата на дополнителен, односно корективен основ, иако во заклучокот кандидатката го отвора и прашањето за самата оправданост на сфаќањата дека справедливоста може да се смета како посебен основ на одговорност. **Глава 3, и, истовремено, последна од првиот дел на дисертацијата**, кандидатката ја посветува на прашањето за граѓанскоправна одговорност за нуклеарна штета. Притоа, таа во неа посебно се задржува на обработката на основните поими од значење за проучување на овој вид одговорност, како и на самото нејзино настанување, содржина и, секако, на нејзините посебни карактеристики, кои ја прават различна од останатите видови на одговорност за причинета штета. Во излагањето од оваа глава, всушност, се најавува и главната тема на истражувањето во дисертацијата, а таа е: **Основни на одговорност за нуклеарна штета**. Имено, во неа кандидатката во општи и основни црти ја изложува материјата за граѓанскоправната одговорност за нуклеарна штета. Така, таа, овде, почетокот од излагањето му го посветува на историскиот контекст на одговорноста за нуклеарната штета, за преку него за неа да биде создадена и една мултидимензионална слика поврзана и со самото појавување, развој и значење на нуклеарна енергија и посебно за нејзиното искористување во мирновременски услови. Кандидатката, допирајќи се до наведеното искористување на овој вид енергија, не пропушта, од економски аспект гледано, да потенцира дека денеска не постои сомневање во меѓународната заедница за тоа дека нуклеарната енергија претставува релативно развиен и безбеден технолошки ресурс на кој светот во голема мера може да се потпре, посебно, во снабдувањето со електрична, но и со топлинска енергија и тоа во релативно голем обем, а по прифатливи цени и сето тоа без да создава услови за загадување на воздухот, водата и почвата или создавање на стакленички гасови. Имајќи ги предвид сите овие позитивни особини на нуклеарната енергија, како и способноста таа да придонесе за поголема енергетска независност на државите, кандидатката и ќе констатира дека, токму и поради тоа владите во светот во сè поголем број се свртуваат кон нуклеарната енергија давајќи и го притоа централното место во нивните национални енергетски стратегии. Како и да е, кандидатката зборувајќи за ова ќе заклучи дека денес државите со нуклеарни компании, од една страна, имаат за

цел да ја развиваат нуклеарната индустрија до ниво на светски рамки и да оперираат со нуклеарните центри кои веќе постојат, но истовремено, од друга, и да водат сметка да ги обезбедат својот имот и инвестиции, како и, истовремено, да обезбедат гаранции за соодветно обесштетување на жртвите погодени од одреден нуклеарен инцидент, без каква било дискриминација. За ова да биде и реално остварливо, кандидатката, со право, ќе заклучи дека се наложува на создавање соодветна правна рамка, на постоење соодветни механизми на финансиско покривање на ризиците од евентуалните нуклеарни инциденти и, секако, создавање на посебен строг режим на безбедност. Во овој контекст, кандидатката го отвора и прашањето за граѓанскоправната одговорност за нуклеарна штета, но откако претходно се задржува на поимното определување на нуклеарна штета, кое, инаку, во трудот таа го анализира и објаснува, како од аспект на природните науки, така и од аспект на правните извори од областа на нуклеарната одговорност, а на самиот крај гледано ова поимно определување и од аспект на конкретниот пример на нуклеарната штета предизвикана од нуклеарната катастрофа односно несреќа во Чернобил (денешна Украина). Покрај ова, кандидатката прави и една споредбеноправна анализа на нуклеарната штета, со еколошката штета. При ова, таа заклучува дека првобитно на меѓународен правен план постоел еден голем пропуст во правните извори посветени на нуклеарната одговорност, во смисла на тоа дека востановената нуклеарна одговорност според објектот на заштита се однесувала само на личноста на човекот и на неговиот имот, но не и на животната средина (воздух, вода и почва), земена како посебен предмет на заштита. Но, во контекст на последново, кандидатката ќе констатира дека овој недостаток подоцна е надминат, така што во новите и ревидираните конвенции посветени за нуклеарната одговорност за штета покрај заштита на личноста на човекот и неговиот имот предвидуваат и заштита на самата животна средина. Излагањето за поимното определување на нуклеарната штета, кандидатката го завршува со заземање на одредено свое стојалиште. Според него, основната цел што институтот на надомест на штета вообичаено ја има, а се сведува на тоа самиот надомест на штетата да овозможи враќање на работите во имотната сфера, а во одредени случаи и во нематеријалната на оштетениот, односно во нивната првобитна состојба (натурално или вредносно), а тоа значи во таква состојба каква што била пред самото предизвикување на штетата, кај одговорноста за нуклеарната штета е доведена во прашање. Ова, според кандидатката сфатено во таа смисла што на тоа, кај нуклеарната штета, како и кај еколошката, сфатена како посебен вид нуклеарна штета се спротивставуваат сите општо познати закони на природата. Завршувајќи го излагањето за поимното определување на одговорноста за нуклеарна штета кандидатката, природно се префрла на централното прашање на докторската дисертација, а тоа е: **граѓанскоправната одговорност за нуклеарна штета**. Неа кандидатката ја истражува и проучува од самите почетоци на нејзиното правно уредување во правните системи на одделните држави. Анализата на правните решенија од овие правни системи кандидатката ја доведуваат до заклучокот дека корените на граѓанскоправната одговорност за нуклеарна штета, всушност, се наоѓаат во општите правила за граѓанскоправна одговорност, односно во правилата за објективна одговорност, како и во одделни посебни закони, (*lex specialis*), во кои се уредени прашањата поврзани со нуклеарната енергија и во контекст на ова и одговорноста за штетата причинета со употреба на самата нуклеарна енергија. Проучувањето на решенијата од објективното право во оваа глава од првиот дел на дисертацијата

кандидатката, како од историска перспектива така и од денешна, ја доведуваат до прашањето за **основот на граѓанскоправната одговорност** за нуклеарна штета. Според неа за таков го зема **создадениот ризик од употребата на нуклеарната енергија**, каков што е случајот и кај класичниот вид на објективната одговорност за штетата причинета од опасна ствар односно од вршењето на опасна дејност. Во продолжение на излагањето кандидатката се запира и на прашањето за местото на правилата за граѓанскоправната одговорност за нуклеарна штета во рамките на правните системи. Основното прашање што кандидатката овде го поставува е: *Дали може да се зборува за нуклеарно право како посебна гранка на правото или, пак, само за посебна област која по својаша правна природа влегува во рамките на граѓанското право како одделна гранка на правото?* Одговорот на ова прашање е потврден. Имено, според неа, на комплексот на правни одредби со кои се уредува прашањето за граѓанскоправната одговорност за нуклеарна штета треба да се гледа како на посебна гранка во правото (насловено како нуклеарно право). Ова свое гледање го базира на присутното сфаќање дека нуклеарната енергија, уште, во моментот на нејзината појава на историската сцена значително се разликувала од дотогашните т.н. опасни ствари или опасни дејности кои претставуваат зголемен извор на опасност за човековата личност и имотот негов и на останатите субјекти во правото. При ова, кандидатката не ги доведува под сомнеж некои од елементите кои се заеднички, каков што е, на пример, случајот со идејата за ризикот за произведувачот или корисникот од употребата на нуклеарната енергија и со ризикот произлезен од употребата на опасната ствар или од вршењето на опасната дејност. Меѓутоа, колку и да овде имаме сличност, во крајна линија, според кандидатката, сè друго е ново и тоа почнувајќи од степенот на опасност, па до последиците за жртвата. Прифаќајќи го нуклеарното право како посебен систем на правни норми, кандидатката прави напор него и поимно и содржински да го определи. Во таа смисла, таа за него ќе рече дека претставува комплексна правна дисциплина која во основа опфаќа два вида на правни норми, и тоа: норми од јавноправен карактер и норми од граѓанско-правен карактер. Притоа, таа акцентот го става на вториот вид норми, во кои спаѓаат оние со кои е уредена нуклеарната одговорност за причинета штета. Во нив, според неа, најнапред спаѓаат нормите кои ја регулираат одговорноста на операторот на нуклеарната инсталација спрема трети лица, потоа правните норми кои го регулираат прашањето за одговорноста на операторот кон лицата кои работат во нуклеарната централа, како и оние што се однесуваат на одговорноста на вработените лица во нуклеарната централа спрема операторот на нуклеарната инсталација. Во секој случај, за одбележување е дека кандидатката акцентот во анализата на граѓанскоправната одговорност за нуклеарна штета го става на продлабочено анализирање и проучување на некои од специфичностите на овој институт, кои, како што забележува таа, со сигурност го извлекуваат од традиционалниот концепт на институтот: граѓанскоправна одговорност за причинета штета. Зборувајќи поблиску, тука кандидатката посебно ги издвојува прашањата поврзани со каузалитетот, надоместот на нуклеарна штета и приоритетот при надоместување на посебни видови нуклеарна штета. Проучувајќи го прашањето за каузалитетот, таа заклучува дека утврдувањето на неговото постоење никогаш не е едноставно прашање и дека овој проблем е уште поизразен во рамките на нуклеарното право од причина што нуклеарните штети имаат таква природа што во моментот на настанување не можат да бидат забележани со помош на човековите сетили, а проблемот

станува уште поизразен кај штетите кои се појавуваат со задоцнување, посебно кај генетски штети кои поради задоцнетото нивно манифестирање доведуваат до значителни потешкотии при одредување на правно релевантна причинска врска (помеѓу штетниот настан и конкретната последица произлезена од тој настан). Кога сме кон ова, заслужува да се нагласи и тоа дека кандидатката нагласува дека проблемот што постои во правото во поглед на докажување на причинската врска меѓу нуклеарните катастрофи и штетата што тие ја причинуваат и не е правен проблем во онаа мера, во која егзистира како проблем со кој се соочуваат природните науки. Сепак, и правната теорија, како што забележува самата таа, се позанимавала да најде правно решение на овој проблем. Во поткрепа на ова кандидатката ни претставува неколку постојни теории во правната доктрина, како и решенија внесени во националните и меѓународните правни извори под влијание на овие теории. Така, таа запирајќи се во докторската дисертација на прашањето за каузалитетот, го поставува и прашањето: *Дали каузалитетот, како нешто што треба да се докаже е инстинктивна, кој како таков одговара на самата природа на нуклеарната штета или, пак, би требало тој да биде заменет со вградување во правните решенија на одредена соборлива или несоборлива претпоставка за негово постоење или, пак, да се сведе на одредена фикција која не остава место за докажување на поврзаноста на штетата, како последица и инстинктивно дејствие, како последица на оваа дејствие?* Во одговорот на ова прашање кандидатката зазема категоричен став, кој се сведува на тоа дека, колку и во институтот нуклеарна одговорност може да се најде оправданост за вградување на правно решение со кое постоењето на каузалитетот би се врзало за одредена соборлива или несоборлива претпоставка, ова посебно гледано од аспект на принципот на справедливоста, сепак, не треба да се овозможи каузалитетот во целост да биде се заменет односно сведен на одредена соборлива или несоборлива претпоставка. Ова посебно што според кандидатката каузалитетот како правен институт е неразделно сврзан со настанувањето, постоењето и реализацијата на граѓанскоправната одговорност воопшто, па во тие рамки и за нуклеарна одговорност за причинета штета. По ова, кандидатката акцентот во истражувањето го префрла на прашањето на надоместот на нуклеарна штета. Во контекст на ова таа се запира и на прашањето за улогата на осигурителот, или поточно на осигурителните пулови како здруженија на осигурители, како и на другите видови на финансиска покриеност во рамките на системот на репарација на нуклеарна штета. При ова, не пропушта да укаже и на улогата на самата држава како учесник во системот на надомест на нуклеарна штета. Кога станува збор, пак, за осигурителните пулови во рамките на системот на надомест на нуклеарна штета кандидатката за нив ќе констатира дека, настанати за прв пат во педесеттите години од минатиот век (во САД), а потоа и на наднационално (меѓународно) ниво, претставуваат движечка сила на трансферот на ризик во случај на нуклеарна несреќа. Целта на нивното формирање кандидатката го гледа во тоа преку нив да се обезбеди осигурителите без особени проблеми да можат да се справат со очекуваните значителни барања во случај на настанување на одреден нуклеарен инцидент. Се поголемиот степен на развој на нуклеарната енергија и зголемениот обем на нејзино користење, според кандидатката, ја наложуваат потребата, покрај покривањето на надоместот на нуклеарната штета преку осигурувањето, во случај на настанување на одреден нуклеарен инцидент, во националните правни системи и во меѓународното право да се предвидат и други алтернативни форми на финансиско покривање на одговорноста на операторите со нуклеарните постројки. Така, во редот на

алтернативните форми, кандидатката ги спомнува формирањето на одредени јавни фондови зад кои стои државата, На приватен план, како можност, уште ги споменува и банкарските гаранции, самопокритието, издавањето на акредитиви, корпоративски гаранции и сл.

Крајот од првиот дел на дисертацијата кандидатката го посветува на **заклучокот**. Имено, врз основа на сето она што кандидатката го има изложено во трите одделни глави од овој дел на дисертацијата, ја доведува до заклучокот дека постојната уреденост на граѓанскоправна одговорност за сторената штета на национално ниво не соодветствува со специфичностите кои ги има граѓанскоправната одговорност за сторената нуклеарна штета. Имено, според неа, тие со својата различност од оние кај класичниот вид на одговорност за штета, всушност, овој институт го носат, не само надвор од традиционалниот концепт на граѓанскоправната одговорност, туку и надвор од границите на одделните националните правни системни.

3. Вториот дел од дисертацијата кандидатката го посветува, како што кажува и самиот негов наслов, на: ***Институционалната правна рамка на граѓанскоправната одговорност за причинета нуклеарна штета***. При ова, акцентот на истражувањето во рамките на овој наслов кандидатката го става на три одделни прашања, кои и ја наложиле потребата на секое од нив да му биде посветена посебна глава. **Така, Глава 1** ја покрива материјата што се однесува на: **Позначајните институции во рамки на кои се создава режимот на граѓанската одговорност за нуклеарна штета**. Во случајот станува збор за меѓународни институции, кои се посебно значајни, гледано од аспект на создавањето на посебниот режим на нуклеарната одговорност кој денес постои во светот, а во контекст на ова и во создавањето на нуклеарното право и тоа како она на национално ниво, така и на ниво на Европската унија, но и пошироко на меѓународен план. Во редот на овие институции кандидатката ги вклучува следниве: **1. Интернационалната агенција за атомска енергија** (*International Atomic Energy Agency - IAEA*); **2. Организацијата за економска соработка и развој** (*Organisation for Economic Cooperation and Development - OECD*); **3. Агенцијата за нуклеарна енергија** (*Nuclear Energy Agency- NEA*); и **4. Европската заедница на нуклеарна енергија** (*European Atomic Energy Community- EURATOM*). Потребата од овие институции поставени на наднационално ниво, кои на еден или друг начин, за свој предмет на опсервација ја имаат и атомската енергија, во смисла на нудење на мерки и дејствија за нејзино безбедно искористување, научни истражувања, преземање на едукативни, нормативно-правни и други активности поврзани со неа, вклучувајќи го овде и опсервирањето на настанувањето на последиците (позитивни или негативни) произлезени од атомските постројки (вклучувајќи ги кон него и атомското гориво, отпадот од работата на овие постројки, транспортот на ова гориво и отпад и сл.), кандидатката ја гледа во тоа што меѓународната заедница, меѓу другото, одамна го препознала ризикот од нуклеарните несреќи предизвикани од човечки фактор или од природни катастрофи, кој и по својот обем и по својот опсег на дејство најчесто или, скоро, секогаш, ги надминува границите на земјата во која настанал.

Во Глава 2, кандидатката за предмет на своја анализа ги зема правните инструменти со кои практично и е започнат процесот со воспоставање на меѓународниот

правен режим за нуклеарната одговорност за причинета штета. Во случајот станува збор за **Париската конвенција за одговорност спрема трети лица на полето на нуклеарната енергија од 1960** (*Paris Convention on Third Party Liability in the Field of Nuclear Energy of 1960*); **Бриселската конвенција за дополнување на Париската конвенција за одговорност спрема трети лица на полето на нуклеарната енергија, од 31 јануари 1963 година** (*Brussels Supplementary Convention to the Paris Convention on Third Party Liability in the Field of Nuclear Energy of January, 31, 1963*); **Виенската конвенција за граѓанскоправна одговорност за нуклеарна штета од 1963** (*Vienna Convention on Civil Liability for Nuclear Damage of May 21, 1963*);

Анализата на правните решенија од овие конвенции кандидатката ја доведуваат до заклучокот дека во нив на меѓународно ниво (за земјите потписнички), но преку нив и во одделен број на земји на национално ниво (Германија, Франција, Шпанија, Велика Британија, Чешка и Унгарија), за прв пат се утврдени основните базични принципи на кои почива правото на одговорност за нуклеарна штета. Според неа, овие принципи се следните:

- единствено, односно исклучително (ексклузивно) одговорен за нуклеарната штета е операторот на нуклеарната инсталација;
- одговорноста на операторот е објективна (одговорност без оглед на неговата вина);
- јурисдикцијата за решавање на судските спорови исклучиво е загарантирана за судот на чие подрачје, односно држава се случил нуклеарниот инцидент;
- ограничување на одговорноста на операторот за нуклеарната штета во износ и во време.

Првите два принципа се посебно значајни, гледано од аспект на темата на истражувањето во дисертацијата на кандидатката (Основот на граѓанскоправната одговорност за причинетата атомска штета). Првиот од овие принципи го апсолвира прашањето за страната на штетникот, кој во случајот е операторот на нуклеарната инсталација, а вториот го определува видот на одговорноста на операторот (во случајот објективната), која за свој основ, беше веќе спомнато во овој реферат, го има ризикот кој произлегува од користењето на нуклеарната инсталација, но и ризикот што оваа инсталација сама по себе го носи. Кога сме кон операторот како страна на штетник, заслужува да се каже и тоа дека анализираната меѓународна правна регулатива, што го констатира и кандидатката, бара тој да обезбеди одредено ниво на финансиско покритие за надомест на штетата претрпена од употребата на неговата нуклеарна постројка (најчесто преку одреден вид на осигурување), но неисклучувајќи ги и другите алтернативни финансиски инструменти наменети за покритие на ризикот произлезен од атомската инсталација.

При ова, заслужува, на ова место посебно да се нагласи констатацијата на кандидатката дека воспоставените принципи во анализираните конвенции, но и останатите правни решенија во основа остануваат непроменети сè до настанувањето на првата голема нуклеарна катастрофа во Чернобил (поранешен СССР, односно денешна Украина) во 1986 година. Таа, ќе биде причината во постчернобилскиот период да се

пристапи кон реформирање граѓанско-правата одговорност за нуклеарна штета во постојната меѓународна правна регулатива, па дури да се донесе и нова. На ова кандидатката посебно се задржува во следниот Дел III од дисертацијата.

Глава 3 од овој дел на дисертацијата (која е и последна), кандидатката ја посветува на истражување на правната уреденост на граѓанскоправната одговорност за нуклеарна штета на државно односно национално ниво, надвор од рамките на интернационалниот режим. Во случајот станува збор за правната уреденост на овој вид одговорност во земјите кои не се потписнички на ниту една од меѓународните конвенции, кои на наднационално ниво го уредуваат правниот режим на одговорноста за нуклеарна штета. Се работи за следниве земји: Канада, Јапонија, Јужна Кореа и Таван. Притоа, за нив кандидатката констатира дека, иако не се потписнички на меѓународните конвенции анализирани во Глава 1 од овој дел од дисертацијата, сепак сите тие во своите национални законодавства го имаат прифатено принципот на објективна одговорност (одговорност без вина) на операторот на нуклеарната инсталација, а со тоа и ризикот како основ за тој вид одговорност за нуклеарна штета. Оттука, таа и ќе заклучи дека тие правно гледано се приближуваат на земјите кои се потписнички и истовремено, земји што овие конвенции ги имаат ратификувано.

Австрија е земја која не е членка ниту на Виенската ниту на Париската конвенција, иако на последнава конвенција е една од првите потписнички. Ова од причина што, таа никогаш оваа конвенција не ја ратификувала, а првата не ја ниту потпишала. На тој начин, заклучува кандидатката, Австрија се наоѓа надвор од кругот на земјите кои се обврзани со примена на меѓународно пропишаниот правен режим за одговорноста за нуклеарна штета. Тоа, натаму значи дека оваа земја прашањето за овој вид на одговорност за причинета штета останува да го решава врз основа на своето национално законодавство. Поради ова, ќе заклучи кандидатката, таа и има пропишано своја правна регулатива за одговорноста за нуклеарна штета. Во случајот станува збор за Сојузниот закон за граѓанска одговорност за штета причинета од радиоактивност, од 1998 година, кој стапил во сила следната 1999 година, а е изменет и дополнет во 2003 година. Анализата на овој закон кандидатката ја води до сознанието дека тој со своите решенија отстапува од основните принципи за одговорноста за нуклеарна штета. Така, согласно со него, кругот на лицата одговорни за надомест на атомската штета, наспроти канализирање на оваа одговорност, според меѓународните конвенции, само на операторот на нуклеарната инсталација, е проширена, уште, и на превезувачите на нуклеарен материјал, освен во случаи кога тие успеат да докажат дека не му било познато или дека не можело да му биде познат видот на материјалот што го транспортираат. Во однос на каузалитетот, кој според европската регулатива треба да се докаже, овде тој во начело се претпоставува. Покрај останатото, карактеристично за цитираниот закон е и тоа што, за разлика од меѓународната регулатива, правото на надомест на претрпената нуклеарна штета вредносно не го ограничува. Што се однесува, пак, за видот на одговорноста, и овој закон прифаќа дека таа е објективна и како таква за свој основ го има создадениот ризик од нуклеарната инсталација.

Во оваа глава, кандидатката посебно се задржува и на одговорноста за нуклеарна штета според правото на Соединетите Американски Држави (САД). При ова, таа прави

продлабочена анализа на националното право. Не навлегувајќи во подробности во анализата на кандидатката на ова право, што, инаку, таа релевантно ја прави, заслужува во овој извештај да се акцентираат неколку од нејзините констатации.

- Прво, што прави таа е упатувањето на основниот правен акт врз кој се засновува одговорноста за нуклеарна штета во САД. За таков таа го зема: **Законот за атомска енергија од 1954** година и така наречениот Андерсенов амандман кон тој Закон од 1957 година.

- Според овој Закон, одговорноста за нуклеарна штета според својот вид (поточно од донесувањето на неговата измена од 1966 година) е објективна (без оглед на вина на штетникот), и како таква е заснована на ризикот произлезен од користење на нуклеарната инсталација, која во поширока смисла на зборот разбрана во себе ги вклучува: транспортот на нуклеарното гориво, неговото складирање во нуклеарната централа, испуштањето на радиоактивни имисии или ефлуенти при работа на нуклеарниот реактор, складирањето на нуклеарниот отпад и транспортот на радиоактивни материи од реакторот. Кога сме кај објективната одговорност, заслужува да се упати и на правилното забележување на кандидатката дека таа за американската судска практика никогаш и не била спорна. Во потврда на ова таа го зема нуклеарниот инцидент на островот Три Милји, што се случил на 28 март 1979 година. Имено, при примената на американското право и посебно примената на правилата за нуклеарна одговорност во конкретниот случај на нуклеарна несреќа кандидатката правилно заклучува дека одговорноста за нуклеарна штета во судската практика била третирана како објективна одговорност, односно одговорност без оглед на вина, повикувајќи се, притоа, судот и на прецедентното право содржано во судската одлука во случајот *Rylands-Fletcher* од 1868 година.

- Каузалноста, односно постоењето на причинската врска помеѓу претрпената штета и радиоактивниот материјал (штетното дејствие) треба да биде докажана, а не претпоставана. Покрај ова, оштетениот треба да го докаже постоењето на личната штета, како и паричниот износ со кој се врши надоместувањето на штетата. Но од 1988 година, со измената на овој Закон на одреден начин, што го забележува кандидатката, е дојдено до соодветно отстапување во однос на каузалитетот, во таа смисла што се дошло до сознание дека најдобро на Андерсеновиот амандман би одговарало прифаќањето на техниката позната како **веројатноста за каузалиитет** (*probability of causation*). Според оваа техника, се смета дека каузалитетот постои со одмерување на одредени фактори, кои однапред се утврдени како своевиден стандард. За такви според оваа техника се сметаат следниве: нивото на изложеност на радијација, видот на полот, личните навики на оштетениот, видот на ракот, периодот на латентност на оштетувањето и др. Ваквото проценување на постоење на каузалитетот кај одговорноста за нуклеарна штета на одреден начин го претпоставува неговото постоење, без да има потреба за негово конкретно реално докажување.

- Одговорноста примарно паѓа врз операторот на нуклеарната инсталација, кој да биде лиценциран, како таков, е потребно да има обезбедено доволно финансиски средства (најчесто по основ на осигурување) за покритие на нуклеарниот ризик, односно

за надоместување на штетата на трети лица што би настанала од одреден нуклеарен инцидент;

- Обесштетувањето на оштетените реално се остварува преку Комисијата за атомска енергија, која претходно склучува посебен договор со операторот, врз основа на кој овој обезбеденото финансиско покритие за атомските штети го пренесува на располагање на оваа Комисија. На тој начин, во однос на третите лица како оштетени, обврската за надоместување на штетата ја презема самата оваа Комисија;

- Кога станува збор за обесштетувањето, покрај изнесено во американското право, посебно во делот на обезбедување на финансиското покритие на надоместување на настаната нуклеарна штета, на субјектите вклучени во обезбедувањето на ова покритие, на кругот на корисниците на акумулираните средства (фондовски или во друга форма) постојат повеќе варијации, кои на еден или друг начин, се насочени во правец на што поквалитетно санирање на последиците настанати од одреден нуклеарен инцидент. Сето ова во дисертацијата е соодветно анализирано и во однос на понудените решенија кандидатката, во основа, има заземено позитивен став.

Во оваа глава (3) кандидатката во кратки црти, за свој предмет на анализа го има и јапонското право, за кое гледано од аспект на своите решенија позитивно се изјаснува.

Крајот од оваа глава кандидатката го посветува на прашањето за граѓанскоправната одговорност за нуклеарна штета во домашното (македонско) право, како и во правните системи на соседните земји (Албанија, Србија и Бугарија). Што се однесува до Република Македонија, прашањето за одговорност за причинета нуклеарна штета посебно правно не е уредена. Но, имајќи го предвид фактот дека таа ја има ратификувано во 1993 година Виенската конвенција од 1963 година, како и дека таа е членка на Меѓународната агенција за атомска енергија (IAEA), може да се заклучи дека на одреден начин и кај нас се применуваат правилата кои важат во земјите на членките на Европската унија.

4. Дел III од докторската дисертација на кандидатката е насловен како: ***Реформа на граѓанскоправната одговорност***. Првата глава од него се однесува на граѓанскоправната одговорност за штета причинета со нуклеарната катастрофа во Чернобил, од причина што општо земено, како што заклучува самата кандидатка, реформата почнува, токму, со несреќата во Чернобил, и продолжува со несреќата во Фукушима (Јапонија) во 2011 година. Во овој дел од истражувањето најпрво кандидатката пристапила кон примена на методот на студија на случај, како и метод на анализа на содржина на документи, конкретно текстови во пишаните медиуми, со цел да ја претстави од општествено-економски и социјален аспект несреќата во Чернобил, за потоа да се надоврзи на правната реформа поттикната од овој настан. Реформата по Чернобилската несреќа, гледана од денешен аспект, како што заклучува кандидатката, се состоела од донесување на повеќе нови инструменти кои инкорпорираат различни развојни прогресии од правен, технички и економски аспект на нуклеарната одговорност, но истовремено реafirмираат и одредени принципи кои веќе биле познати во рамките на базичниот интернационален режим на нуклеарна одговорност. Содржината на

најзначајните конвенции за темата на докторската дисертација детално е анализирана со цел кандидатката да прикаже како светот го инкорпорирал искуството од Чернобил, што се покажало како слаба страна на постојниот режим на нуклеарна одговорност и во која насока е заклучено дека треба да се движи понатамошниот развој на правилата за ова прашање. Анализата на кандидатката ги опфаќа **Протоколот од 1997 година за измена на Виенската конвенција; Протоколот од 2004 за измена на Париската конвенција; Протоколот од 2007 година за измена на Бриселската конвенција за дополнување на Париската конвенција, како правни инструменти со кои се ревидираат постојните конвенции.** Од друга страна, кандидатката ги анализира и новите правни инструменти во пост-чернобилскиот период: **Заеднички Протокол за примена на Париската и Виенската Конвенција од 1988 година и Конвенцијата за дополнителен надомест на нуклеарна штета од 1997 година.** По несреќата од понов датум, Фукушима 2011, новото реформирање, како што заклучува самата кандидатката, на нуклеарното право е извесна околност, но сè уште е активност од понов датум кое допрва ќе добие своја конкретизација во одредени правни инструменти. Она што кандидатката го истражува по повод искуството во Фукушима се насоките во кои светот ќе го однесе нуклеарното право и евентуално најновите правни инструменти за кои постои расположение да бидат донесени во текот на еден иден извесен период. Кандидатката ја гледа Фукушима низ призмата на постојниот меѓународноправен режим на нуклеарната одговорност при што заклучува дека Фукушима создала негативна слика за истиот, од причина што и да се случела несреќа од ваков вид и со вакви последици во држава која е членка на Парискиот или Виенскиот правен режим максималниот износ на нуклеарната одговорност би изнесувал 1,5 милијарди евра (според ревидираниот Париско – Бриселски правен режим, согласно со Протоколите од 2004, кои сè уште не се стапени во сила), односно 300 милиони SDR (според ревидираниот Виенски правен режим), што не претставува износ доволен за интегрална репарација на нуклеарната штета. Според кандидатката, настаните во Фукушима ја демонстрирале важноста на постоењето на силен и ефективен режим на нуклеарна одговорност на државно и на глобално ниво кои го обезбедуваат брзиот и правичен надомест на нуклеарна штета во случај на нуклеарен инцидент.

Она што кандидатката го забележува во оваа насока како тенденција на нуклеарното право е дека секоја нова нуклеарна несреќа го носи сè поблиску до идејата за глобален режим на нуклеарна одговорност. Тој режим, според ставот на кандидатката е најсоодветен начин за уредување на ова прашање, пред сè имајќи ги предвид сите специфики на нуклеарната енергија и нејзината мирновременска употреба.

5. Последните размислувања на кандидатката се преточени во последниот **Дел III, насловен како Тенденција за создавање на глобален режим на граѓанској правна одговорност за нуклеарна штета.** Најпрво, кандидатката ги истражува појавата и суштествените причини за појавата на една ваква идеја во светот, како и нејзиниот развој, односно клучните моменти во историјата на нуклеарната енергија кои влијаеле на него. Од друга страна, со оглед на постојниот интернационален режим на нуклеарна одговорност во светот, кандидатката врши екстрахирање на неколку принципи на оваа одговорност кои денес се сметат за воспоставени во светски рамки и

повеќекратно потврдени низ историското нејзино постоење. Според неа, во редот на овие принципи влегуваат: **1. принципот за одговорност на нуклеарниот оператор; 2. принципот на исклучителна јурисдикција на решавањето на спорови; и принципот на ограничување на одговорноста, гледано од аспект на износот на надоместот на штетата.** Како што заклучува кандидатката, всушност овде се работи за концептите етаблирани во педесеттите години од минатиот век, за кои таа ќе рече дека и денеска претставуваат *lege artis* во областа на нуклеарната одговорност. Од правните инструменти со посебно значење за оваа тенденција на нуклеарното право кандидатката ја истакнува Конвенцијата за дополнителен надомест на нуклеарна штета од 1997 година, која имала за цел токму надминување на разновидноста и комплексноста на облигациите кои произлегуваат од сите дотогаш познати конвенции преку поставување на барањето за сите држави – потписнички на Конвенцијата да дадат еднаков третман на прашањата за висината на минималниот износ на надоместот на нуклеарна штета, правилата за јурисдикција, дефиницијата за нуклеарна штета, како и преку барањето државите да усвојат национално право кое е засновано на принципите на одговорноста за нуклеарна штета, кои се воспоставени со Париската и Виенската конвенција.

6. На крајот од докторската дисертација, во делот: **Завршни согледувања**, кандидатката го изнесува својот основен заклучок, во рамки на кој дава одговор на почетното прашање, односно општата хипотеза на докторската дисертација: *Дали кај граѓанскоправната одговорност за нуклеарна штета постои нов основ на одговорност?* Таа по повод ова прашање зазема став дека граѓанскоправната одговорност за нуклеарна штета претставува одговорност *sui generis*, а основот за одговорност не е нов, туку веќе постои во правната доктрина – создадениот ризик, кој содржински во одредена мера е модифициран од сложеноста на феноменот нуклеарна штета, како и на инкорпорираноста на теренот на нуклеарната одговорност на начелото на справедливост, сфатено во смисла на своевидна конкретизација на комутативната правда. Посебно интересен е и заклучокот на кандидатката дека во правната доктрина, по повод граѓанскоправната одговорност за нуклеарна штета, основното прашање е дека не е повеќе битен самиот основ на одговорноста за нуклеарна штета, туку тоа е изградбата на соодветен систем на надомест на нуклеарната штета, кој ќе биде истовремено, справедлив спрема лицата одговорни за надомест, прифатлив за меѓународната заедница воопшто и националните системи поединечно и, што е најважно, ефективен и интегрален за оштетените лица. Ова, за да стане остварливо, кандидатката смета дека ќе биде потребно, на глобално ниво, реално да дојде до реализација на идејата за прифаќање меѓународни пулови на оператори.

Конечна оцена на докторската дисертација

Врз основа на сето погоре изнесено за вредностите на докторската дисертација на кандидатката м-р Марија Амповска под наслов: **Основ на граѓанскоправната одговорност за нуклеарна штета**, Комисијата го констатира следново:

- темата избрана за истражување во докторската дисертација демонстрира висок степен на актуелност и тоа како за нашето, така и за европското и за меѓународното општетно право;

- продлабоченото истражување и елаборирање во дисертацијата на одделните аспекти, кои го сочинуваат битието на граѓанскоправната одговорност за нуклеарна штета, на доктринарно ниво, ќе помогне во пополнување на дефицитарноста во домашната и во странската правна литература од доменот на отштетното нуклеарно право;
- при изработката на докторската дисертација кандидатката користела значителна научна и стручна, во најголем дел, странска литература;
- во изработката на дисертацијата, кандидатката за предмет на анализа ја има користено, скоро, целокупната релевантна домашна, странска и наднационална легислатива, а во мера потребна за истражувањето и јуриспруденцијата;
- посебна вредност на дисертацијата претставува и тоа што во контекст на избраната тема на истражувањето (граѓанскоправната одговорност за нуклеарна штета), кандидатката за предмет на анализа ги зема и најзначајните нуклеарни несреќи кои се случиле до ден-денешен, гледани од аспектот на влијанието што тие го извршиле и сè уште продолжено го вршат врз нормативно-правното уредување на одговорноста за нуклеарна штета;
- структурата и содржината на докторската дисертација даваат за право да се заклучи дека кандидатката успеала со продлабочената анализа што ја извршила на предметот на истражување, да дојде до ниво да се оцени дека дисертацијата претставува релативно кохерентна заокружена целина;
- стилот на кој е пишуван текстот на дисертацијата е јасен и разбирлив. Трудот е пишуван на литературен македонски јазик со користење на релевантна правна терминологија од соодветната област. Употребениот стил, јазик и терминологија овозможуваат постепено да се следи мислата на кандидатката;
- таа во истражувањето на докторската дисертација успешно користела повеќе методи, какви што се, на пример: општиот метод на сознанието, аналитичкиот, синтетичкиот, индуктивниот, дедуктивниот, историско-правниот, компаративниот метод, студија на случај и други;
- заслужува да се констатира и тоа што, покрај синтетичкиот заклучок кој е изложен на крајот од докторската дисертација, кон секој дел има и заклучок кој се однесува на истражувањето направено во самиот тој дел;
- исто така, заслужува да се истакне и коректноста која кандидатката ја покажува во цитирањето и кон забелешките (фуснотите), кои иако бројни, секогаш ги користи за да дообјасни нешто од она што го истражува или да го поткрепи со дополнителна аргументација;
- конечно, докторската дисертација содржи карактеристики на самостоен и научен, и во рамките на тоа, и строго стручен труд, кој ќе има свој придонес во збогатувањето на правната литература од областа на одговорноста за причинета штета, а посебно за одговорноста за нуклеарната штета;
- на самиот крај, коректно е да се истакне дека на кандидатката во текот на изработката на дисертацијата од членовите на Комисијата и беа давани одредени сугестии и забелешки, кои таа во одредена мера ги има и прифатено. Но, тоа не

значи дека не постојат одредени слабости и забелешки кои можат и натаму да се стават на текстот на дисертацијата, како што тоа вообичаено и секогаш е случај за ваквиот вид научни истражувања. Меѓутоа, последново и не значи дека со тоа се доведува во прашање конечната оценка на дисертацијата која е позитивна.

Заклучок и предлог

Врз основа на дадените оценки за одделните делови на дисертацијата, но и на целосниот текстуален нејзин дел, како и на конечната завршна оценка на дисертацијата, Комисијата констатира дека докторската дисертација ги задоволува сите критериуми за подготвување на самостојни научни трудови од ваков вид, предвидени со соодветната законска регулатива и со актите на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Од овие причини, Комисијата со особена чест и задоволство му предлага на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје да го усвои овој извештај, со цел да се создадат услови за јавна одбрана на докторската дисертација на кандидатката м-р Марија Амповска под наслов: ***Оснoв на тpаѓанскопpавната одгoворност за нуклеарна штеќа.***

КОМИСИЈА

Проф. д-р Гале Галев, с.р.

Проф. д-р Арсен Јаневски, с.р.

Проф. д-р Јадранка Дабовиќ – Анастасовска, с.р.

Проф. д-р Татјана Зороска Камиловска, с.р.

Доц. д-р Ненад Гавриловиќ, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

**НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ВЛАДЕНИЕТО КАКО ИНСТИТУТ НА
ГРАЃАНСКОТО ПРАВО И НЕГОВАТА ЗАШТИТА” ОД М-Р ЈАСНА
МЛАДЕНОВСКА, ПРИЈАВЕНА НА ПРАВНИОТ ФАКУЛТЕТ “ЈУСТИНИЈАН
ПРВИ” ВО СКОПЈЕ**

На седницата одржана на 31.1.2014 година, Наставно-научниот совет на Правниот факултет “Јустинијан Први” во Скопје, по предлог на Институтот за граѓанското право, донесе Одлука за формирање на Комисија за оцена и одбрана на докторска дисертација на кандидатката м-р Јасна Младеновска под наслов *Владението како институт на граѓанското право и неговата заштита*, во следниов состав: проф. д-р Гале Галев (ментор), проф. д-р Арсен Јаневски, редовен професор, проф. д-р. Татјана Зороска-Камиловска, вонреден професор, доц. д-р Ненад Гавриловиќ и доц. д-р Ангел Ристов.

Комисијата во наведениот состав со внимание ја прочита и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Правниот факултет “Јустинијан Први” во Скопје му го поднесува следниов:

ИЗВЕШТАЈ

I. Приказ на докторската дисертација

Докторската дисертација на кандидатката м-р Јасна Младеновска, под наслов *Владението како институт на граѓанското право и неговата заштита*, содржи 335 страници во компјутерска изработка текст, придружен со 573 фусноти, 221 библиографска единица литература и 67 законски текстови, коментари на закони и збирки на судски одлуки. При изработката на докторската дисертација е користена обемна литература. Секоја библиографска единица е соодветно цитирана во текстот на дисертацијата.

Докторската дисертација е составена од вовед, осум глави и заклучок. Секое поглавје сочинува соодветна и комплементарна тематска рамка, насочена кон елаборирање, дефинирање и опфаќање на клучните аспекти на прашањето за владението како институт на граѓанското право и неговата заштита. Во текстот на дисертацијата се елаборирани и голем број случаи од судската практика од домашното и споредбеното право.

1. Во воведот од дисертацијата се дадени општи напомени во врска со владението, како институт на граѓанското право и неговата заштита. Јасно е укажано на значењето на терминот владение, јасно е дефиниран предметот на истражувањето, а поставени се основната и другите цели, како и основната и споредните хипотези на дисертацијата. Потоа презентирани се соодветните основни и посебни научноистражувачки

методи, кои ги применила кандидатката во истражувањето. На крајот е утврдена и научната, општествената и правно-техничката оправданост на трудот.

2. Првото поглавје на трудот, насловено како: **Владение**, започнува со општи разгледувања посветени на самиот институт владение. При ова, со цел што подобро да се согледа суштинската страна на овој институт, заедно со неговата заштита, кандидатката најнапред тргнува со објаснување на односот кој се воспоставува меѓу лицата како субјекти на владетелскиот однос и стварите како предмет на овој однос. Така, таа овој однос го разгледува од четири аспекти, и тоа како: фактички просторен однос помеѓу едно лице и една ствар, како фактичка власт на едно лице врз стварта, простото држење (детенција) на стварта од лице и владението како субјективно право на стварно-правниот владетелски однос.

Во ова поглавје од дисертацијата, кандидатката посебна нагласка става и на прашањето за оправданоста од постоењето на владението како посебен институт на граѓанското право. Истовремено, таа се задржува и на прашањето за неговото место во нашиот правен систем, но и во правните системи на други земји. Кон ова таа ја изнесува и констатацијата дека, скоро, и не постои автор кој се произнел против владението како самостоен институт на ова право. Поаѓајќи од ноторниот факт за владението како фактичка власт и „жива“ реалност, и самата таа во дисертацијата се произнесува дека институтот владение во граѓанското право е егзистенцијално оправдано.

Натаму, во ова поглавје, кандидатката прави подробен осврт на прашањата поврзани за суштинското поимно определување на владението. Во контекст на ова, таа се задржува и на законското дефинирање, односно поимно определување на владението како институт на граѓанското право во македонскиот Закон за сопственост и други стварни права. На доктринарно ниво, во трудот се елаборирани гледишта од повеќе автори, во барањето на одговорот: *Дали владението е фактичка власт или право*. При ова, таа ќе констатира дека преовладувачки се мислењата дека владението претставува фактичка власт. Од овие мислења, сепак, како најсоодветно го смета она од авторот Славица Крнета. Според него, владението правно гледано е дефинирано како *„...фактичка власт врз ствариите, а владетието не е само сопственичко или индивидуално на некое стварно право кое то поседува врз основа на право овластување, туку што е и секое друго лице, без оглед на кој начин ја прибавило фактичка власт врз ствариите.“* Но, кога сме кон ова, заслужува да се каже дека кандидатката изнесува и свое мислење. Имено, според неа: *„Владението е фактички однос кој е произведен од фактичка власт на ствариите“*. Во дообјаснување на ова свое гледање, таа ќе додаде дека владението *„...е фактички однос, бидејќи постојат облици на владение (наследничко и посредно владение), кај кои не е воспоставена фактичка власт на ствари“*. Фактичката власт за кандидатката во суштина е само типолошко обележје на владението, без оглед на тоа што таа власт не е секогаш потребна за да би постоело владението.

Во контекст на поимното определување на владението, а со цел за негово подобро разбирање, кандидатката посебно се задржува и на основните претпоставки нужни за неговото постоење. Притоа, според неа, за такви ги смета следниве: а) надворешна видливост на владението; б) релативна трајност на владението; в) исклучување на секаква

можност и влијание во преземање на какви било противправни акти во однос на стварта како предмет на владението; г) стварта да е достапна на владетелот.

Покрај, овде наведените, претпоставки, кандидатката, во ова поглавје од дисертацијата, се задржува уште и на разработка на прашањата поврзани со елементите на самото владение и тоа на следниве: а) фактичката власт (*corpus possessionis*) врз стварта и б) волјата стварта да се држи како своја (*animus possidendi*). Всушност, овде, разработката на овие елементи кандидатката го прави со цел за подобро разбирање на двете основни концепции врз кои историски гледано правно се развивало владението, а тоа се: субјективната (класична, римска) концепција на владение, (која всушност се темели, токму, на двата погореспоменати елементи) и на објективната (модерна, германска) концепција на владение, која, за разлика од првата, се темели само на фактичката власт врз стварта.

Ова поглавје од дисертацијата кандидатката го завршува со разгледувањето на прашањата поврзани со функциите на владението, како стварно-правен институт, и тоа: функцијата на публицитет; б) аквизациската функција и, в) функцијата на континуитет, како и на оние прашања, кои се однесуваат на субјектите како носители на правото на владението и, исто така, на објетите сватени како предмет на самото владение.

3. Видовите владение се предмет на истражување во **второто поглавје од дисертацијата**. Акцентот, овде, посебно, е ставен на видовите владенија од времето на римското право, како и оние од современо право. При ова, кандидатката со право констатира дека многуте облици што се појавиле уште во времето на римското право, егзистираат и во современото. Како и да е, денес, според неа, владението, во зависност од критериумот кој се зема предвид при неговото определување, се сретнува во повеќе видови, како што се: непосредно и посредно владение; оригинално и изведено владение; законито и незаконито; исклучиво владение; совладение и заедничко владение; право и манливо владение; совесно и несовесно владение; владение на ствари и владение на права; и наследничко владение. Овие видови на владение на одреден начин се поткрепени и со објаснувања од судската практика. Притоа, овие видови на владение, во мера потребно за тоа, посебно се елаборирани во дисертацијата, така што таа, овде, акцентот го има ставено на посебноста што секое од нив ја има во однос на останатите видови.

Според кандидатката, списокот на видови на владение целосно не се исцрпува со погоре цитираните видови. Покрај нив, таа, уште, ги споменува и следниве: физичко владение; владение во состојба и владение во мирување; заповедно и зависно владение и стечајно односно ликвидационо владение. Покрај ова, како посебна поделба, реално произлезена од нашето позитивно право, кандидатката ја наведува и онаа според која владението се дели на сопственичко и употребно (корисно) владение. На позитивно-правно ниво, како што наведува таа, оваа поделба ја познава и Нацрт-законот за сопственост и други стварни права на Република Србија, од 2006 година (подготвен како приватен проект од група автори).

4. Третото поглавје од дисертацијата, кандидатката го посветува на стекнувањето и престанокот на владението. Кај стекнувањето, посебно ги изложува прашањата поврзани со владението на ствари и начините на стекнувањето на владението

како фактичка власт (оригинерно и изведено стекнување). Натаму, изложени се начините на предавање на подвижните и недвижните ствари, како предмет на владението. Покрај ова, посебно е изложено и прашањето за стекнување на владение на право, како и начините на неговото стекнување (оригинерно и изведено стекнување). Овде, посебно се разгледани и прашањата за стекнување на владение преку застапник, како и стекнување на владение со наследување.

Во продолжение од излагањето, кандидатката акцентот го префрла врз престанокот на владението. Овде, таа прави одредена систематизација на престанокот на владението на ствари, при што посебно го изложува престанок на непосредното и посредното владение врз ствари. Според оваа систематизација непосредното владение може да престане по своја волја (како што е напуштање на ствари и предавање на ствари на друго лице) и владение на ствари кое може да престане спротивно на волјата на владетелот на стварите, (како што се: пропаѓањето, губењето и одземањето на стварите, кои се предмет на владението). Во контекст на престанокот на владението, кандидатката посебно го изложува и прашањето поврзано со престанок на посредното владение на ствари. Во ова поглавје, кандидатката не пропушта да го изложи и прашањето за престанок на владението на право.

Покрај изложените начини на престанок на владението, кандидатката ги споменува и можностите за престанок на владението и на други начини. Во нив, таа ги вклучува следните: спецификацијата, спојувањето и мешањето, како и престанувањето на владението со ставање на стварите како предмет на владението надвор од прометот. Тоа, ќе нагласи кандидатката е случај кога е предвидено со одреден закон.

5. Четвртото поглавје е посветено на заштитата на владението. Во него се разработени прашањата за потребата од давање правна заштита на владението; основот на заштита на владението; системот на правна заштита на владението; судската заштита на владението, (проследено и преку судската практика); владетелските тужби; историско-правниот аспект на владетелските тужби; материјално и процесно правните аспекти на владетелските тужби; тужбата заради смеќавање на владение; тужбата заради одземање на владението; спојување на двете владетелски тужби во една тужба заради смеќавање или одземање на владението; карактеристиките на владетелските тужби; претпоставките за поднесување на владетелските тужби; (последно, фактичко ефективно мирно владение и чин на смеќавање на владение); поставувањето на тужбеното барање; странките во постапка (активна и пасивна легитимација); објектот на смеќавањето или одземањето на владението; надлежноста кај владетелските спорови; роковите кај владетелски тужби (со проследување на судската практика); претходно испитување на тужба; одговор на тужба; подготвително рочиште, како незадолжителна фаза; закажување на рочиште за главна расправа; главна расправа; предмет и прашања кои се расправаат кај владетелските тужби, (со проследување на судска практика); докази и доказна постапка; итност на постапката; преиначување на тужба (објективно и субјективно); приговори на тужениот во парниците поради смеќавање на владение, (проследени со судска практика); одлуки кои се донесуваат во постапка поради смеќавање на владение, (проследени со судска практика; Посебно се изложени и останати начини на решавање на владетелски спорови, во кои влегуваат: повлекување на тужба; судско порамнување; решение со кое се одбива тужбеното барање; врзаност на парничниот суд за правосилна пресуда донесена во кривична постапка во

поглед на одлучувањето, како и можност за донесување на други видови решенија). Натаму, во ова поглавје кандидатката се задржува и на правните лекови (редовен правен лек и вонредни правни лекови, (со проследување на со судска практика); Потоа, кандидатката во ова поглавје продолжува со елаборирање на прашањата поврзани со правосилноста и извршноста на решението за смеќавање на владение, (проследено со судска практика); со истакнување на целта на владетелска заштита, (со проследување на судска практика). По ова, таа повторно се врќа на смеќавање на владение, (сега проследено со судска практика): Овде кандидатката не пропушта да се запре и на привремените мерки во владетелските парници, како и на заштитата на посредното владение, заштитата на совладението, заштитата на владението на наследници. На самиот крај, го изложува и прашањето за заштита на владението по пат на дозволена самопомош (со проследување на судска практика).

Во изложувањето на овој широк комплекс на прашања, од ова поглавје на дисертација, оценка на комисијата е дека кандидатката релативно успешно се носи со елаборирање со одделните аспекти на секое од овие прашања. Во секој случај, посебна вредност е и тоа што оваа поглавје е проследено со богата судска практика.

6. Петтото поглавје од дисертацијата кандидатката го посветува на начинот на заштитата на владението во некои поединечни случаи. Во контекст на тоа, таа акцентот го става на заштитата на владението при смеќавање на јавно добро; при смеќавање по вербален пат; при владетелска заштита на телефонски број; при владетелска заштита на згради и станови; при владетелска заштита на земјишта; при владетелска заштита на воздушен простор; при смеќавање со градење; при смеќавање на пат; при владетелска заштита на службености и видик; и при владетелска заштита на ограда и владетелска заштита на меѓи. Во ова поглавје, со оглед на специфичноста на наведените одделни случаи на заштита на владението, кандидатката своето внимание и го усредоточува, токму, на самите тие специфичности кај овие случаи. При ова, кандидатката се потпира и на постојната јуриспруденција поврзана со некои од наведените посебни случаи на заштита.

7. Шестото поглавје, од докторската дисертација се однесува на компаративното право. Во него централно место зазема компаративната анализа на законските решенија на балканските држави, и тоа: Србија, Хрватска, Словенија, Босна и Херцеговина, Црна Гора, Република Српска, Бугарија и Грција. Покрај ова, предмет на анализа на владението и неговата заштита, споредбеноправно, уште се и решенијата од правото на следниве европски земји: Унгарија, Франција, Полска, Австрија, Германија, Швајцарија, Чешка и Италија.

Од направената компаративна анализа на законските решенија во наведените земји, кандидатката констатира дека во основа и не постои некоја разлика меѓу компаративните права на земјите од Балканот и оние од другите овде спомнатите европски земји. Истото се однесува и на нашето право. Така, во скоро сите споредбени права, вклучувајќи го во нив и нашето, ќе подвлече таа, владението се дефинира, односно се сфаќа како фактичка власт на врз ствари или врз права. Тоа се однесува и во однос на видовите владение. Тоа, според кандидатката, значи дека сите компаративни решенија ги познаваат, скоро, истите видови на владение. Но, и не само тоа. Кандидатката констатира дека нема разлики во овие права и

во поглед на стекнувањето, предавањето и престанокот на владението, како и во поглед на роковите во кои може да се побара судска заштита на владението.

Сепак, компаративната анализа покажува и извесни мали отстапувања во поглед на рокот за остварување на правото на самопомош. Така, во српското право тоа престанува по истекот на рок од 15 дена, сметано од денот на сознание за неговото смеќавање, наспроти решенијата од другите овде анализирани права, во кои овој рок изнесува 30 дена. Што се однесува, пак, за тоа кој е овластен да поднесе владетелска тужба, карактеристично е тоа дека ова право освен владетелот во француското, италијанското и грчкото право го има, уште, и детенторот (простиот држач на стварта).

8. Седмото поглавје од дисертацијата е посветено на значењето и оправдувањето на институтот владение во граѓанското право, вклучувајќи ја при ова и самата негова заштита. Во однос на овие три аспекти на владението, кандидатката има позитивен однос. Имено нејзината оценка се сведува на тоа дека владението е исклучително значаен и оправдан институт и оттука е оправдано неговото постоење во граѓанското право. Во тој контекст, од значење е и самата негова заштита што ова право за него ја предвидува. Ваквиот позитивен однос кон владението, констатира кандидатката, се среќава подеднакво и во правната наука и во практиката. Во секој случај, зборувајќи за значењето на владението, таа го доведува во врска со улогата што тоа ја има при стекнување или губење на одредени права во однос на одредени ствари и права. Меѓутоа, кон ова таа ќе го додаде и тоа дека изнесеното овде и не значи дека не постојат и други некои ситуации кои, на еден или друг начин, се поврзани за владението, каква што е на пример случајот со одговорноста за штета и сл.

9. Во осмото поглавје од дисертацијата, кандидатката ги изнесува своите резултати од истражувањето во вид на одредени заклучоци, согледувања и предлози. Во секој случај, таа посебно место овде издвојува за давање на низа **значајни предлози за усовршување на регулативата меѓу кои заслужува да се спомнат:** Пристапување кон подобрување на номотехничката номенклатура на постојните законски решенија; афирмацијата на практиката и за што поголемо нејзино влијание врз позитивното право; преформулирање на дефиницијата за владението од фактичка власт во фактички однос проследен со фактичка власт, по примерот на погоре цитираниот (приватен проект) Нацрт-законик за сопственост и други стварни права на Р. Србија; со правно уредување да се овозможи воведување и на други видови владенија, како што се на пример: физичко владение; владение на состојба; владение во мирување; заповедно владение; зависно владение; делумно и стечајно или ликвидационо владение. Таа, исто така, се залага за воведување на владение на право на употреба на технички услуги, како што се електричната енергија, плинот, водата и водоводот, централното греење и сл. Покрај ова, во ова поглавје таа уште се залага да се предвиди, покрај постојните, и еден нов начин на престанок на владение на стварна службеност. Овој начин, за кој се залага кандидатката би настанал со одземање на послужното добро на основа на закон. Натаму, таа предвидува уште и тоа да се даде можност на детенторот да има дефанзивна улога, односно да може да се брани само ако стварта е одземена од друго лице на противправен начин, но и покрај тоа ја прими кај себе. Вакво лице може да биде и лицето кое примило ствар од лице кое го извршило одземањето, што како пример ја наведува италијанската судска практика. На

самиот крај, кандидатката се залага да се воведе и донесување на судски одлуки за решавање на владетелски парници какви што би биле: решение поради неподнесување на одговор на тужба, решение поради признание, решение поради одрекување и решение поради изостанок, сето тоа со цел да се олесни процесот на судење.

Сето изнесено во текстуалниот дел на дисертацијата, но и во ова поглавје, кандидатката ја доведува до сумарниот заклучок дека владението како правен институт во граѓанското право заедно со неговата заштита има доминанта и значајна улога во нашите секојдневни односи и во општествените односи воопшто, а посебно во оние од имотната сфера.

II. Оценка на докторската дисертација

1. Докторската дисертација под наслов *Владението како институција на граѓанското право и неговата заштита* од кандидатката м-р Јасна Младеновска третира еден исклучително значаен институт на граѓанското право, кој, како што ќе констатира и самата кандидатка, во досегашната теорија на граѓанското право не била предмет на опсежна анализа, ниту, пак, била предмет на посебно монографско дело или друг вид на научен труд. Гледано од овој аспект, докторската дисертација на кандидатката може да се оцени како исклучително актуелна и значајна за доменот на материјалното и процесното граѓанско право.

2. Докторската дисертација претставува самостоен научен труд со кој за прв пат е направен мошне сериозен и успешен обид за систематска научно заснована и исцрпна анализа на сите битни аспекти на владението како посебен институт на граѓанското право, вклучувајќи ја, овде, и неговата заштита.

3. Кандидатката при изработката на докторската дисертација направила темелно истражување, при што предметната проблематика е анализирана од историски, теориски, позитивноправен и од компаративен аспект, како и од аспект на јуриспруденцијата.

4. При изработката на дисертацијата кандидатката користела богата и релевантна научна и стручна литература - домашна и странска.

5. Структурата и содржината на докторската дисертација даваат за право да се констатира дека кандидатката успеала да даде целосна и успешна анализа на предметот на истражувањето, па оттука и заклучокот за неа дека таа претставува квалитетна заокружена целина.

6. Стилот на кој е пишувана дисертацијата е јасен и разбирлив. Дисертацијата е пишувана на литературен македонски јазик со користење на прецизна терминологија од соодветната област. Употребениот стил и јазик овозможуваат лесно да се следи мислата на кандидатката, што овозможува лесно читање на текстот.

7. Кандидатката при анализа на прашањата поврзани со предметот на истражувањето во дисертацијата покажала не само знаење од областа на граѓанското право и на граѓанското процесно право, туку соодветни познавања и од други правни области.

8. Во дисертацијата, кандидатката, покрај теоретската обработка на предметната проблематика, покажува и способност за заземање на свои ставови и мислења, што, само по себе, на дисертацијата и дава посебно обележје и квалитет.

9. Како посебно значаен квалитет на дисертацијата претставува и користењето, во истражувањето, на владението и неговата заштита, како правен институт, со придобивките од анализата на домашната јуриспруденција, а во мера потребно за тоа, странската.

10. Во заклучното поглавје на дисертацијата, кандидатката, покрај останатото, дава бројни предлози во однос на евентуални идни новелирања кои треба да се направат на нормативно-правен план во однос на институтот владение и на неговата правна заштита и тоа како во делот на материјалното граѓанско право така и во делот процесното.

11. На самиот крај, заслужува да се каже дека во текот на изработката на дисертацијата кандидатката имаше коректна соработка со менторот и со другите членови на комисијата, при што и беа давани и одредени сугестии и забелешки, по кои таа на одреден начин и постапи. Но, изнесено овде и погоре, не значи дека на дисертацијата на кандидатката не можат да и се дадат и одреден вид на забелешки, што впрочем и е вообичаено, кога станува збор за ваков вид на трудови. Меѓутоа, од друга страна, тоа се забелешки кои во никој случај не би можеле ја доведуваат под прашање позитивната оценка за дисертацијата.

III. Заклучок и предлог

Врз основа на изложеното во овој извештај и дадената завршна оценка во него, Комисијата констатира дека се работи за докторска дисертација што ги задоволува сите критериуми за подготвување на самостојни научни трудови од ваков вид, предвидени со соодветната законска регулатива и со актите на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Имајќи го предвид ова, Комисијата со особена чест и задоволство едногласно му предлага на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, да го усвои овој извештај, со цел да се создадат услови за јавна одбрана на докторската дисертација *Владениеио како инстиииуи на граѓанскоио право и неиоваиа зашииииа* на кандидатката м-р Јасна Младеновска.

Членови на Комисијата

Проф. д-р Гале Галев, с.р.

Проф. д-р Арсен Јаневски, с.р.

Проф. д-р Татјана Зороска Камиловска, с.р.

Доц. д-р Ненад Гавриловиќ, с.р.

Доц. д-р Ангел Ристов, с.р.

